

Bosna i Hercegovina
Brčko distrikt Bosne i
Hercegovine
APELACIONI/APELACIJSKI
SUD



Босна и Херцеговина
Брчко дистрикт Босне и
Херцеговине
АПЕЛАЦИОНИ СУД

Trg Pravde 12, 76100 Brčko distrikt Bosne i Hercegovine; tel: 049/216-081; faks: 049/219-063; e-pošta: asbd@asbd.ba
Трг Правде 12, 76100 Брчко дистрикт Босне и Херцеговине; тел: 049/216-081; факс: 049/219-063; е-пошта: asbd@asbd.ba

BILTEN SUDSKE PRAKSE
APELACIONOG SUDA
BRČKO DISTRIKTA
BOSNE I HERCEGOVINE
ZA PERIOD OD 2020. DO 2022.
GODINE

Brčko, novembar 2023. godine

UREĐUJE:

- predsjednik Statutarnog odjeljenja, predsjednik Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine i sudija Damjan Kaurinović
- predsjednik Krivično-prekršajnog odjeljenja, sudija Srđan Nedić
- predsjednik Građansko-privrednog i upravnog odjeljenja, sudija Maida Kovačević
- predsjednik Odjeljenja za sudsku praksu, sudija dr. sc. Robert Jović
- pravni savjetnik za sudsku praksu, Mirela Adžajlić Hodžić, mr. iur.

PREDGOVOR

Poštovani/a,

Zadovoljstvo nam je što imamo priliku da Vam u nastavku ovog biltena predstavimo sudsku praksu Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine nastalu u periodu od 2020. do 2022. godine.

Prikazani stavovi i shvatanja imaju za cilj da sudsku praksu ovog suda približe ne samo pravosudnoj zajednici, što je svakako primarni cilj, nego i svima drugima koji na bilo koji način iskazuju interesovanje za upoznavanje sa radom ovog suda, a sve sa ciljem ostvarenja principa potpune transparentnosti rada pravosudnih organa kao i obezbjeđenja pravne sigurnosti za naše građane.

Izdvojene sentence su grupisane prema pravnim oblastima zajedno sa registrom primijenjenih propisa i abecednim registrom pojmova što će svakako korisnicima ovog biltena omogućiti lakšu pretragu onih tematskih sentenci za koje su zainteresovani.

Pored sentenci, u ovom biltenu smo izdvojili i sva pravna shvatanja koja su u periodu od 2020. godine do 2022. godine usvojena od strane Građansko-privrednog i upravnog odjeljenja ovog suda kao rezultat nastojanja da se ovaj sud odredi u vezi sa pitanjima koja su se u redovnom sudovanju pojavila kao sporna.

Posebnu pažnju skrećemo na izdvojene presude Statutarnog odjeljenja u kojima se ovaj sud, provodeći svoju apstraktnu nadležnost, bavio statutarnošću i zakonitošću propisa Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Na kraju, ukoliko se korisniku ukaže potreba da, pored razloga navedenih u izvodima iz sudskih odluka kojima se obrazlažu razlozi za izdvojene sentence, pročita i upozna se sa cjelokupnom odlukom ovog suda kao i nižestepenom, isto može učiniti putem Portala sudske prakse (<https://sudskapraksa.pravosudje.ba>) na kojem je Odjeljenje za sudsku praksu ovog suda intenzivno radilo u prethodnom periodu sa ciljem učinjenja dostupnim javnosti što većeg broja odluka ovog suda.

S poštovanjem,

PREDSJEDNIK SUDA
Damjan Kaurinović

SADRŽAJ

KRIVIČNO PRAVO.....	4
KRIVIČNO MATERIJALNO PRAVO	4
KRIVIČNI POSTUPAK.....	22
PREKRŠAJNO PRAVO	52
GRAĐANSKO PRAVO	65
STVARNO PRAVO.....	65
OBLIGACIONO PRAVO	74
PORODIČNO PRAVO	112
NASLJEDNO PRAVO	118
STARA DEVIZNA ŠTEDNJA	120
RADNO PRAVO	123
PRIVREDNO PRAVO.....	136
DISKRIMINACIJA	140
STAMBENO PRAVO	150
AUTORSKO PRAVO.....	151
PARNIČNI POSTUPAK	153
VANPARNIČNI POSTUPAK.....	181
IZVRŠNI POSTUPAK.....	192
OSTAVINSKI POSTUPAK.....	201
ZEMLJIŠNOKNJIŽNI POSTUPAK.....	204
UPRAVNO PRAVO	215
STATUTARNO ODJELJENJE	227
PRAVNA SHVATANJA	250
REGISTAR PRIMIJEJENIH PROPISA	253
ABECEDNI STVARNI REGISTAR	257

KRIVIČNO PRAVO

KRIVIČNO MATERIJALNO PRAVO

1.

Značenje izraza – službeno lice

Član 2. Krivičnog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

SVOJSTVO SLUŽBENE OSOBE, U SMISLU ČLANKA 2. STAVAK 3. KAZNENOG ZAKONA BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE, NUŽNO NE PODRAZUMIJEVA DA SLUŽBENA OSOBA MOŽE BITI SAMO DRŽAVNI SLUŽBENIK NEGO TO MOGU BITI I DRUGE OSOBE, KOJE NISU DRŽAVNI SLUŽBENICI (ODVJETNIK, PROFESOR NA FAKULTETU), A KOJIM JE POVJERENO OBAVLJANJE ODREĐENE SLUŽBENE DUŽNOSTI NA TEMELJU OVLAŠTI IZ ZAKONA ILI DRUGIH PROPISA DONESENIH NA TEMELJU ZAKONA. U KONKRETNOM SLUČAJU OPTUŽENI, KAO I OSTALI ČLANOVI KOMISIJE ZA POLAGANJE ISPITA ZA RAD U ORGANIMA UPRAVE, PRIHVATANJEM ODLUKE O IMENOVANJU, KOJU JE NA TEMELJU STATUTA, ZAKONA O VLADI BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE I ZAKONA O SLUŽBI U ORGANIMA UPRAVE BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE, DONIO GRADONAČELNIK BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE, STJEČU STATUS SLUŽBENIH OSOBA, JER JE TOM ODLUKOM GRADONAČELNIK „OVLASTIO KOMISIJU DA ORGANIZIRA I OBAVI ISPITIVANJA KANDIDATA ZA POLAGANJE ISPITA ZA RAD U ORGANIMA UPRAVE“.

Iz obrazloženja:

„Svi naprijed navedeni žalbeni prigovori branitelja vezani uz svojstvo, kako optuženog kao predsjednika komisije, tako i članova komisije „kao službenih osoba“, kao bitnog svojstva počinitelja, kako kaznenog djela Primanje dara i drugih oblika koristi iz članka 374. stavak 1., tako i kaznenog djela Protuzakonito posredovanje iz članka 376. Kaznenog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, ne mogu se prihvatiti kao osnovani iz razloga što polaze od pogrešne pretpostavke da se u slučaju oba navedena kaznena djela radi o tzv. „kaznenim djelima sa blanketnom normom“, kao i da se u konkretnom slučaju svojstvo optuženog kao službene osobe moralo utvrditi na temelju odgovarajućih odredaba Zakona o državnoj službi u organima uprave Brčko distrikta Bosne i Hercegovine. Međutim, takvo polazište branitelja optuženog je potpuno pogrešno, s obzirom da odredbe članka 374. i članka 376. Kaznenog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, sadrže sva obilježja bića tih kaznenih djela i ne upućuju na primjenu bilo koje druge odredbe nekog drugog zakona, tako da u konkretnom slučaju činjenični opisi kaznenopravnih radnji za koje je optuženi u točkama 1., 2. i 3. izreke osuđujućeg dijela prvostupanjske presude oglašen krivim, nisu morali sadržati odredbe bilo kog drugog zakona, kojim bi se pobliže definirala obilježja bića kaznenih djela primanje dara ili drugog oblika koristi i protuzakonitog posredovanja, pa time niti odgovarajuće odredbe Zakona o državnoj službi u organima uprave Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Ovo zbog toga što je prvostupanjski sud svojstvo optuženog, kao i ostalih članova komisije, pravilno utvrdio na temelju odredbe članka 2. stavak 3. Kaznenog

zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, kojim je jasno definirano tko se ima smatrati službenom osobom i koji je, između ostalog, kao službene osobe propisao „i druge osobe koje uz naknadu ili bez naknade obavljaju određenu službenu dužnost na temelju ovlasti iz zakona ili drugih propisa donesenih na temelju zakona“. U konkretnom slučaju svojstvo optuženog kao službene osobe ne proistječe iz činjenice da je uposlenik Vlade Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, na poslovima Šefa Sektora za reformu javne uprave i europske integracije u Vladi Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, nego iz činjenice da je Odlukom Gradonačelnika Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 01.4-0072BJ-01/10 od 04.02.2010. godine, imenovan za člana i predsjednika Komisije za polaganje ispita za rad u organima uprave za završenu visoku i višu školsku spremu, bez ograničenja mandata, a čija prava i obveze su utvrđene Odlukom o ispitu za rad u organima uprave Gradonačelnika Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 01.4-05-024365/08 od 30.05.2008. godine.

S tim u svezi, pogrešno branitelj optuženog zaključuje da se iz te činjenice ne može izvesti pravilan zaključak o svojstvu optuženog „kao službene osobe“, jer se radi o tzv. „ad hoc“ komisiji, zbog čega predsjednik i članovi te komisije, po samom članstvu u toj komisiji nemaju status državnih službenika, pa samim tim niti službenih osoba u smislu kaznenih djela za koje je optuženi oglašen krivim. Naime, nije upitno da pojedini članovi komisije po osnovu svojih zanimanja nisu državni službenici (odvjetnik, profesor na fakultetu), jer svojstvo službene osobe, u smislu članka 2. stavak 3. Kaznenog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, nužno ne podrazumijeva da službena osoba može biti samo državni službenik nego i druge osobe kojim je povjereno obavljanje određene službene dužnosti na temelju ovlasti iz zakona ili drugih propisa donesenih na temelju zakona. U konkretnom slučaju optuženi, kao i ostali članovi Komisije za polaganje ispita za rad u organima uprave, prihvatanjem odluke o imenovanju, koju je na temelju Statuta, Zakona o Vladi Brčko distrikta Bosne i Hercegovine i Zakona o službi u organima uprave Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, donio Gradonačelnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, dobijaju status službenih osoba, jer je člankom 4. te odluke gradonačelnik „ovlastio komisiju da organizira i obavi ispitivanja kandidata za polaganje ispita za rad u organima uprave“.

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o K 046925 21 Kž 3 od 04.08.2021. godine)

2.

Idealni sticaj

Član 54. Krivičnog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

U SLUČAJU IDEALNOG STJECAJA, ODNOSNO, U SITUACIJI KADA SE U JEDNOJ INTEGRALNOJ RADNJI OPTUŽENIH OSTVARE ZAKONSKA OBILJEŽJA DVA RAZLIČITA KAZNENA DJELA, KOJA ZBOG NASTALIH POSLJEDICA I RAZLIČITIH ZAŠTITNIH OBJEKATA, NISU GENUSNO SRODNA KAZNENA DJELA, NIJE NUŽNO DA U POGLEDU OBA KAZNENA DJELA SUBJEKTIVNI ODNOS OPTUŽENOG MORA BITI ISTOVJETAN.

Iz obrazloženja:

„U pogledu žalbenih prigovora vezanih uz razumljivost izreke prvostupanjske presude i njene proturječnosti razlozima, u odnosu na subjektivni odnos optuženog prema počinjenju kaznenih djela opisanih u točkama 1. i 2. izreke pobijane presude, ovaj sud smatra da se u konkretnom slučaju radi o tzv. „idealnom stjecaju“, gdje se u jednoj integralnoj kaznenopravnoj radnji optuženih ostvaruju zakonska obilježja dva različita kaznena djela, u konkretnom slučaju kazneno djelo Ubojstvo u pokušaju iz članka 163. stavak 1., u svezi sa člankom 28., u stjecaju s kaznenim djelom Izazivanje opće opasnosti iz članka 317. stavak 3., u svezi sa stavkom 1. Kaznenog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, zbog čega se, bez obzira na kontinuitet poduzete kaznenopravne radnje, ne radi o jednom kaznenom djelu Teško kazneno djelo protiv opće sigurnosti ljudi i imovine iz članka 322. stavak 3. Kaznenog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, kako se to neosnovano tvrdi u žalbi branitelja optuženog, o čemu će ovaj sud detaljne razloge dati u okviru osnovanosti žalbenih prigovora branitelja optuženog koji se odnose na povredu kaznenog zakona na štetu optuženog.

U kontekstu naprijed iznesenog stajališta ovog suda, u slučaju idealnog stjecaja, odnosno, u situaciji kada se u jednoj integralnoj radnji optuženih ostvare zakonska obilježja dva različita kaznena djela, koja zbog nastalih posljedica i različitih zaštitnih objekata, nisu genusno srodna kaznena djela, nije nužno da u pogledu oba kaznena djela subjektivni odnos optuženog mora biti istovjetan. Ovo je osobito karakteristično u slučaju suizvršiteljstva, u smislu članka 31. Kaznenog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, gdje je odredbom članka 34. stavak 1. Kaznenog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, propisano „da je suizvršitelj kriv u granicama svojeg umišljaja ili nehata“, zbog čega se subjektivni odnos prema počinjenim kaznenim djelima jednog od suizvršitelja, ne mora nužno podudarati sa subjektivnim odnosom ostalih suizvršitelja prema počinjenim kaznenim djelima. U tom kontekstu valja promatrati i činjenicu da je prvostupanjski sud u točki 1. izreke pobijane presude, utvrdio da je optuženi M.D., kazneno djelo Ubojstvo u pokušaju iz članka 163. stavak 1., u svezi sa člankom 28. Kaznenog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, počinio s eventualnim umišljajem, odnosno, da je bio svjestan da njemu poznati neposredni počinitelj pucanjem iz vatrenog oružja u stražnje vjetrobransko staklo automobila u kome su se nalazili navijači „C.Z.“, može nekoga od njih lišiti života i za razliku od neposrednog počinitelja pucnjave iz automatske puške, na takvu mogućnost je pristao. Ovo zbog toga što se, zbog svih okolnosti počinjenja ovog kaznenog djela nedvojbeno utvrđenih tijekom prvostupanjskog postupka, zasigurno može zaključiti da optuženi M.D. u trenutku počinjenja kaznenih djela za koje je oglašen krivim, nije nužno morao biti svjestan namjera njemu poznate muške osobe koja je ispalila više hitaca u pravcu automobila u pokretu, koje uključuju i mogućnost lišenja života putnika u automobilima koji su se kretali u koloni vozila, ali je zbog prirode upotrijebljenog vatrenog oružja, pristao i na takvu mogućnost.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 O K 130744 21 Kž 10 od 29.12.2021. godine)

3.

Opća pravila za odmjeravanje kazne

Član 49. Krivičnog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

U SLUČAJU SPECIJALNOG POVRATA KOD ODMJERAVANJA KAZNE OPTUŽENOM UVIJEK TREBA IMATI U VIDU I TEŽINU ŠTETNE POSLJEDICE PROISTEKLE POČINJENJEM KONKRETNOG KAZNENOG DJELA.

Iz obrazloženja:

„Naime, tačno je da je prvostupanjski sud na strani optuženih kao olakšavajuće okolnosti cijenio njihove materijalne prilike, a u slučaju optuženog I.T. i njegovo zdravstveno stanje, što je i po ocjeni ovog suda bio u obvezi u skladu sa člankom 49. Kaznenog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, te da je tim olakšavajućim okolnostima dao adekvatan značaj. Na drugoj strani pravilno je prvostupanjski sud, pri odmjeravanju kazne optuženim, kao otežavajuće okolnosti cijenio da su obojica optuženih ranije osuđivani, a kada je u pitanju optuženi M.T., u dva navrata za isto kazneno djelo, te da mu je nakon izricanja uvjetne osude u prvom slučaju počinjenja kaznenog djela šumske krađe, u drugom slučaju ponovnog počinjenja tog istog kaznenog djela izrečena bezuvjetna kazna zatvora u trajanju od 6 (šest) mjeseci. Međutim, to samo po sebi ne znači da kod ponovnog počinjenja istog kaznenog djela optuženom ne može biti izrečena kazna zatvora koja bi bila u kraćem vremenskom trajanju od prethodno izrečene kazne. Naprotiv, po ocjeni ovoga suda, u slučaju specijalnog povrata kod odmjeravanja kazne optuženom uvijek treba imati u vidu i težinu štetne posljedice proistekle počinjenjem konkretnog kaznenog djela, što je u ovom slučaju očito imalo odlučujući značaj, s obzirom na to da se radilo o bespravnoj sječi šume u vlasništvu Brčko distrikta Bosne i Hercegovine u ukupnoj količini od 3,35 m³, čime je Brčko distrikt oštećen za iznos od 359,97 KM. Imajući u vidu da je količina posječenog drveta svega za 1,35 m³ iznad cenzusa koji tretira inkriminacija iz članka 310. stavak 1. Kaznenog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, kao i da se radi o saizvršilaštvu dvojice počinitelja, izrečena kazna od po 30 (trideset) dana zatvora se čini u potpunosti adekvatnom težini kaznenog djela za koje su optuženi oglašeni krivim, stupnju njihove krivice, kao i njihovim osobnim i obiteljskim prilikama. Slijedom iznesenog ovaj sud smatra da za ostvarivanje svrhe kažnjavanja iz članka 42. Kaznenog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, nije nužno optužene osuditi na dulje zatvorske kazne, pa je žalbu Tužitelja valjalo odbiti kao neosnovanu.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o K 123851 20 Kž od 08.07.2020. godine)

4.

Produženo krivično djelo

Razbojništvo

Član 55. i član 283. Krivičnog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

DA BI SE VIŠE RADNJI MOGLE SMATRATI PRODUŽENIM KAZNENIM DJELOM RAZBOJNIŠTVA IZ ČLANKA 283. KAZNENOG ZAKONA BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE, U SMISLU ČLANKA 55. KAZNENOG ZAKONA BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE, OSIM ČINJENICE DA JE POČINITELJ SA

NAMJEROM UČINIO VIŠE ISTIH ILI ISTOVRISNIH KAZNENIH DJELA, KOJA S OBZIROM NA NAČIN POČINJENJA, VREMENSKU POVEZANOST I DRUGE STVARNE OKOLNOSTI KOJE IH POVEZUJU, ČINE JEDINSTVENU CJELINU, ZA POSTOJANJE PRODUŽENOG KAZNENOG DJELA, KADA JE U PITANJU ZAŠTIĆENO DOBRO OSOBNE VRIJEDNOSTI (ŽIVOT I TIJELO), NUŽNA JE I ISTOVJETNOST ŽRTVE (OŠTEĆENOG).

Iz obrazloženja:

„Opravdano se žalbom tužitelja ukazuje da je prvostupanjski sud povrijedio kazneni zakon u korist optuženog, u smislu članka 298. stavak 1. točka d. Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, ne prihvatajući pravnu kvalifikaciju kaznenopravnih radnji opisanih u točkama 1., 2. i 3. dispozitiva optužnice, kao stjecaj tri kaznena djela Razbojstvo u pokušaju iz članka 283. stavak 2., u svezi sa stavkom 1., a sve u svezi s člankom 28. i 54. Kaznenog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, kako ih je u optužnici pravno kvalificirao tužitelj, nego je optuženog S.M. iz B., temeljem članka 7., 42., 43., 49., 50. stavak 1. točka b. i 51. stavak 1. točka b. Kaznenog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, oglasio krivim zbog produženog kaznenog djela Razbojstvo u pokušaju iz članka 283. stavak 2., u svezi sa stavkom 1., a sve u svezi sa člankom 28. i 55. Kaznenog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine. S tim u svezi, nije upitno da je optuženi S.M. počinio više istih kaznenih djela, koja su identična po svom načinu počinjenja i koja su počinjena u veoma kratkom vremenskom intervalu (oko dva sata), zbog čega sve tri radnje koje je kritične prigode poduzeo optuženi izgledaju kao jedinstvena cjelina. Međutim, to još uvijek nije dovoljno da bi se one mogle smatrati produženim kaznenim djelom, u smislu članka 55. Kaznenog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, jer je za njegovo postojanje, osim činjenice da je počinitelj sa namjerom učinio više istih ili istovrsnih kaznenih djela, koja s obzirom na način počinjenja, vremensku povezanost i druge stvarne okolnosti koje ih povezuju, čine jedinstvenu cjelinu, jer je za postojanje produženog kaznenog djela, kada je u pitanju zaštićeno dobro osobne vrijednosti (život i tijelo), nužna i istovjetnost žrtve (oštećenog).

Naime, kako se u konkretnom slučaju ne radi samo o napadu na imovinu, kao dobro koje se štiti kaznenim zakonodavstvom, nego i o napadu na tri različite osobe, za pravilno kvalificiranje ovih kaznenopravnih radnji optuženog, od odlučnog značaja je okolnost da je optuženi pri počinjenju tih kaznenopravnih radnji doveo u opasnost osobne vrijednosti (život i tijelo) i to tri različite osobe, zbog čega se, po ocjeni ovoga suda, u ovom slučaju nisu stekli potrebni uvjeti, u smislu članka 55. Kaznenog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, da se kaznenopravne radnje optuženog opisane u točkama 1., 2. i 3. izreke pobijane presude, zbog kojih je optuženi prvostupanjskom presudom i oglašen krivim, pravno kvalificirale kao produženo kazneno djelo Razbojstvo u pokušaju iz članka 283. stavak 2., u svezi sa stavkom 1. , a sve u svezi sa člankom 28. i 55. Kaznenog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.”

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o K 097041 21 Kž od 14.12.2021. godine)

5.

Rokovi za opoziv uslovne osude

Član 67. Krivičnog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

PERIOD PROVJERE (KUŠNJE) UTVRĐEN UVJETNOM OSUDOM POČINJE TEĆI OD TRENUTKA PRAVOMOĆNOSTI PRESUDE, A NE NAKON ISTEKA PERIODA KOJI JE UTVRĐEN PRAVOMOĆNOM PRESUDOM U KOJEM JE OSUĐENI BIO DUŽAN DRAGOVOLJNO ISPUNITI DODATNI UVJET (PLATITI ALIMENTACIJU) U SMISLU ČLANKA 63. KAZNENOG ZAKONA BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE. POLAZEĆI OD TOGA DA SE UVJETNA OSUDA, ODNOSNO PERIOD KUŠNJE, U KONKRETNOM SLUČAJU OD 1 (JEDNE) GODINE, IMA RAČUNATI OD TRENUTKA PRAVOMOĆNOSTI PRESUDE KOJOM JE ONA IZREČENA (10.01.2019. GODINE), KOJI JE ISTEKAO 10.01.2020. GODINE, ONDA JE PRIJEDLOG ZA OPOZIV UVJETNE OSUDE, ZBOG NEISPUNJAVANJA DODATNE OBVEZE OD STRANE OSUĐENOG (PLAĆANJE ALIMENTACIJE), BILO MOGUĆE PODNIJETI „NAJKASNIJE“ DO 10.01.2021. GODINE. KAKO SE RADI O PREKLUZIVNOM ROKU NJEGOVIM PROTEKOM GUBI SE MOGUĆNOST OPOZIVA UVJETNE OSUDE I POSTUPAK U SVAKOM SLUČAJU, AKO DO ISTEKA TOG ROKA NIJE PRAVOMOĆNO OKONČAN, MORA BITI OBUSTAVLJEN NEOVISNO U KOJOJ FAZI SE NALAZIO.

Iz obrazloženja:

„U konkretnom slučaju neosnovano punomoćnik oštećene u žalbi tvrdi da se period provjere od 1 (jedne) godine ima računati od isteka roka od 10 (deset) mjeseci, koji je pravomoćnom presudom ostavljen osuđenom M.I. da dragovoljno plati iznos od 9.2000,00 KM na ime alimentacije, odnosno od 10.11.2019. godine, tako da se po isteku vremena provjere od 1 (jedne) godine, odnosno od 10.11.2020. godine, ima računati rok od 1 (jedne) godine iz članka 67. stavak 3. Kaznenog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, u kojem je moguće podnijeti sudu prijedlog za opoziv uvjetne osude.

Ovako stajalište punomoćnika oštećene polazi od pogrešnog tumačenja članka 67. stavak 3. Kaznenog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, koji je propisao da „ako osuđeni u određenom roku ne ispuni neku obvezu iz članka 63. stavak 1. Kaznenog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (plati alimentaciju u roku od 10 mjeseci po pravomoćnosti presude), sud može uvjetnu osudu opozvati u roku od 1 (jedne) godine od dana kada je proteklo vrijeme provjeravanja i odrediti da se izvrši kazna utvrđena u uvjetnoj osudi“.

Polazeći od toga da se uvjetna osuda, odnosno period kušnje, u slučaju osuđenog M.I. od 1 (jedne) godine, ima računati od trenutka pravomoćnosti presude kojom je ona izrečena (10.01.2019. godine), koji je istekao 10.01.2020. godine, onda je prijedlog za opoziv uvjetne osude, zbog neispunjavanja dodatne obveze od strane osuđenog (plaćanje alimentacije), bilo moguće podnijeti „najkasnije“ do 10.01.2021. godine. Kako se radi o prekluzivnom roku njegovim prekoračenjem se gubi mogućnost opoziva uvjetne osude i postupak u svakom slučaju, ako do isteka tog roka nije pravomoćno okončan, mora biti obustavljen neovisno u kojoj fazi se nalazio.

U takvim okolnostima pravilno je postupio prvostupanjski sud kada je povodom prijedloga punomoćnika oštećene N.S.I. obustavio postupak opoziva

uvjetne osude, jer je takav prijedlog, osim što je podnesen od neovlaštenog predlagatelja, jer po članku 400. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikt Bosne i Hercegovine, postupak opoziva provodi sud na prijedlog tužitelja ili po službenoj dužnosti, podnijet sudu 13.01.2021. godine, dakle, nakon isteka krajnjeg roka iz članka 67. stavak 3. Kaznenog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (10.01.2021). godine.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o K 116126 21 Kž od 27.05.2021. godine)

6.

Ubistvo

Član 163. Krivičnog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

KOD OSNOVNOG OBLIKA KRIVIČNOG DJELA „UBISTVO“ MOTIV NE PREDSTAVLJA KONSTITUTIVNO OBILJEŽJE UMIŠLJAJA I KAO TAKAV NE MORA BITI OBUHVAĆEN UMIŠLJAJEM, NITI MORA BITI UTVRĐEN U POSTUPKU.

Iz obrazloženja:

„Pristanak optuženog na nastanak zabranjene posledice proizilazi iz ponašanja optuženog u datoj situaciji, kada naglo startuje vozilo i istim ubrzano nalijeće i udara prednjom lijevom stranom u oštećenog S.M. koji je u tom momentu okrenut leđima optuženom i ide u pravcu svog vozila, kao što je i prvostepeni sud pravilno utvrdio. Tačno je, na šta i branilac u žalbi podsjeća, da vještačenjem od strane vještaka psihologa kod optuženog nije pronađen motiv za izvršenje krivičnog djela. Međutim, motiv nije elemenat navedenog krivičnog djela pa ga nije nužno prvostepeni sud ni morao da utvrdi. Motiv, kao pokretač određene aktivnosti može ostati i neutvrđen i nepoznat, što opet ne utiče na postojanje krivičnog djela ni na oblik vinosti kod optuženog u pogledu djela za koje je oglašen krivim. U konkretnom motiv ne predstavlja konstitutivno obilježje umišljaja, odnosno motiv ne mora biti obuhvaćen umišljajem učinioca niti mora biti utvrđen u postupku. Kritične prilike optuženi je bio svjestan mogućnosti nastupanja zabranjene posledice na šta je i pristao, kako je to i prvostepeni sud utvrdio, o čemu govori na strani 32., pa obrazloženje sa te strane treba posmatrati u cjelini, a ne selektivno i pasus po pasus i onda obrazloženju u tom dijelu na okolnosti umišljaja optuženog, davati sasvim drugi smisao od onoga što je prvostepeni sud utvrdio i na te okolnosti naveo.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o K 130129 21 Kž 10 od 25.11.2021. godine)

7.

Ubistvo na okrutan način

Član 163. stav 2. tačka 1. Krivičnog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

ZA POSTOJANJE KAZNENOG DJELA UBOJSTVA NA OKRUTAN NAČIN NUŽNO JE DA SE OSIM OBJEKTIVNIH ELEMENATA, KOJI SE ODNOSE NA NAČIN

NJEGOVOG POČINJENJA (ZADAVANJE VIŠESTRUKIH POVREDA), OSTVARE I SUBJEKTIVNI ELEMENTI TOG KVALIFICIRANOG OBLIKA KAZNENOG DJELA, KOJI SE OGLEDAJU U SVIJESTI OPTUŽENOG DA ZADAVANJEM TOLIKOG BROJA UDARACA JAKOG INTENZITETA NANOSI PATNJE I BOL, KOJE ZBOG SVOG INTENZITETA I DULJINE TRAJANJA, PREVAZILAZE UOBIČAJENE BOLOVE I PATNJE, KOJE SU OČEKIVANI KOD SVAKOG DRUGOG UBOJSTVA.

Iz obrazloženja:

„Osim toga, za postojanje kaznenog djela ubojstva na okrutan način nužno je da se osim objektivnih elemenata, koji se odnose na način njegovog počinjenja (zadavanje višestrukih povreda), ostvare i subjektivni elementi tog kvalificiranog oblika kaznenog djela, koji se ogledaju u svijesti optuženog da zadavanjem tolikog broja udaraca jakog intenziteta nanosi patnje i bol, koje zbog svog intenziteta i duljine trajanja, prevazilazi uobičajene bolove i patnje koje su očekivani kod svakog drugog ubojstva. U konkretnom slučaju, dokazi provedeni tijekom prvostupanjskog postupka ne ukazuju na to da je optuženi bio svjestan da pokojni S.J. trpi patnje i bol visokog intenziteta i da je htio da pokojni do konačnog usmrćenja trpi takve patnje i bolove, odnosno, da je pri izvršenju kaznenopravnih radnji za koje je oglašen krivim, iskazao krajnju neosjetljivost prema patnjama pokojnog. Naprotiv, prema nalazu vještaka neuropsihijatra dr Petka Grubač optuženi je u vrijeme počinjenja kaznenog djela bio pod utjecajem aktualnog afekta i ranije potisnutih negativnih afekata, koji su ga učinili senzibiliziranom osobom preosjetljivom na postupke svoga oca, tako da je i najmanji podražaj u vidu svađe ili neprimjerene primjedbe njegovog oca, doveo do burne, nekontrolirane i nesrazmjerne reakcije (afektivno suženje svijesti).

Kada je u pitanju zaključak prvostupanjskog suda da je optuženi usmrtio pokojnog oca na podmukao način, zbog činjenice da je do usmrćenja došlo kada se pokojni S.J. nalazio u ležećem položaju u donjem vešu u svojoj spavaćoj sobi i kada se na adekvatan način nije mogao braniti, jer nije očekivao napad od strane svog sina, po ocjeni ovoga suda, samo po sebi ne zadovoljava niti objektivne elemente kvalificiranog oblika kaznenog djela Ubojstvo na podmukao način, u smislu članka 163. stavak 2. točka 1. Kaznenog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, jer iz dokaza provedenih tijekom prvostupanjskog postupka nije bilo moguće pouzdano zaključiti da je optuženi pri počinjenju kaznenopravnih radnji za koje je oglašen krivim djelovao na prijetvoran način, odnosno, da je smišljeno žrtvu doveo u situaciju da se ne može braniti ili na prijevaran način iskoristio bespomoćnost žrtve. Naime, nema dokaza koji bi ukazivali da je pokojni S.J. prije usmrćenja spavao, kao niti da je optuženi smišljeno iskoristio priliku kada mu se majka nije nalazila kod kuće da pokojnog oca liši života. Naprotiv, prema navodima i jednog i drugog vještačenja po vještacima psiholozima i neuropsihijatrima, na temelju onoga što je optuženi izjavio prigodom njegove opservacije od strane navedenih vještaka, usmrćenju pokojnog S.J. je prethodio verbalni konflikt u kojem je pokojni uvrijedio svoju suprugu i majku optuženog D.J., što je očigledno dovelo do krajnje nekritičke reakcije optuženog, odnosno ubojstva pokojnog S.J., koju je vještak dr Petko Grubač pravilno definirao kao pretežito afektivno impulzivnu radnju koju poduzimaju emocionalno nezrele osobe, neprilagodljive, nepovjerljive i sumnjičave, pasivno-agresivne strukture ličnosti, niskog praga frustracijske tolerancije i sklonosti disocijalnom reagiranju.

Ako se pri tomu još ima u vidu da objektivni elementi ubojstva na podmukao način moraju biti obuhvaćeni umišljajem optuženog, koji prvostupanjski sud u točki

60. obrazloženja pobijane presude definira kao „svjesno iskorištavanje činjenice da je pokojni S.J. odmarao ležeći u svojoj sobi u donjem vešu, zbog čega nije očekivao napad od svog sina, te nije mogao na adekvatan način da se brani“, onda se, po ocjeni ovog suda, nije mogao donijeti pouzdan zaključak o postojanju umišljaja optuženog na počinjenje kaznenog djela Ubojstvo na podmukao način iz članka 163. stavak 2. točka 1. Kaznenog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o K 128777 21 Kž 6 od 01.10.2021. godine)

8.

Ubistvo iz koristoljublja

Član 163. stav 2. tačka 4. Krivičnog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

MOTIV ZA POČINJENJE KAZNENOG DJELA UBOJSTVO IZ ČLANKA 163. STAVAK 2. TOČKA 4. KAZNENOG ZAKONA BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE (IMOVINSKA ILI KAKVA DRUGA KORIST I NJENA VISINA), NE MOŽE SE IZJEDNAČITI SA PRAVOM OŠTEĆENIH NA NAKNADU NEMATERIJALNE ŠTETE ZBOG SMRTI ČLANA UŽE OBITELJI. OVO ZBOG TOGA ŠTO IMOVINSKA ILI DRUGA KORIST, KAO MOTIV POČINJENJA KAZNENOG DJELA UBOJSTVA IZ ČLANKA 163. STAVAK 2. TOČKA 4. KAZNENOG ZAKONA BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE, MAKAR POTJECALA IZ NEKOG OBVEZNOPRAVNOG ODNOSA OPTUŽENOG I OŠTEĆENOG, NE MORA NUŽNO BITI PREDMETOM ODŠTETNOG ZAHTJEVA O KOJEM JE PRVOSTUPANJSKI SUD DUŽAN ODLUČITI U SKLADU SA ČLANKOM 198. STAVAK 1. ZAKONA O KAZNENOM POSTUPKU BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE.

Iz obrazloženja:

„Netočne su tvrdnje branitelja da je obrazloženje pobijane presude proturječno samo sebi u pogledu razloga koje navodi prvostupanjski sud vezano za dugovanje koje je optuženi imao prema oštećenom, zaključujući kako se radi o „obveznopravnom odnosu koji je nastao tijekom 2018. i 2019. godine“, na temelju čega branitelj zaključuje „da ako se radi o obveznopravnom odnosu, onda se ne može govoriti o pravnoj kvalifikaciji ubojstva iz koristoljublja“. Naime, točno je da se prvostupanjski sud u obrazloženju pobijane presude (stranica 45.), obrazlažući svoju odluku vezanu za imovinskopravni zahtjev oštećenih S.Ć., A.Š. i A.M., naveo da je potraživanje pokojnog F.M., a sada oštećenih kao njegovih nasljednika, obveznopravni odnos koji je nastao u vremenskom periodu od 2018. do 2019. godine, te da potraživanje oštećenih po osnovu ovih Ugovora o zajmu, nije šteta koja je neposredna posljedica počinjenja predmetnog kaznenog djela, bez obzira što je utvrdio da je koristoljublje motiv njegovog počinjenja. Takvim razlozima prvostupanjskog suda se ne dovodi u pitanje pravna kvalifikacija kaznenopravnih radnji za koje je optuženi oglašen krivim, iz razloga što se motiv za počinjenje kaznenog djela Ubojstvo (iz koristoljublja) iz članka 163. stavak 2 točka 4. Kaznenog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (imovinska ili kakva druga korist i njena visina), ne može izjednačiti sa pravom oštećenih na naknadu nematerijalne štete zbog smrti člana uže obitelji. Ovo zbog toga što imovinska ili druga korist, kao motiv počinjenja kaznenog djela Ubojstvo iz članka 163. stavak 2. točka 4. Kaznenog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, makar

potjecala iz nekog obveznopravnog odnosa optuženog i oštećenog, ne mora nužno biti predmetom odštetnog zahtjeva o kojem je prvostupanjski sud dužan odlučiti u skladu sa člankom 198. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o K 138910 22 KŽ 11 od 22.12.2022. godine)

9.

Oduzimanje djeteta ili maloljetnika

Član 214. Krivičnog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

ZA POSTOJANJE KAZNENOG DJELA ODUZIMANJE DJETETA ILI MALOLJETNIKA IZ ČLANKA 214. KAZNENOG ZAKONA BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE NEMA ZNAČAJA DA LI JE RJEŠENJE, KOJIM SE UTVRĐUJU OSOBNI KONTAKTI OPTUŽENOG SA NJEGOVIH MALOLJETNIM DJETETOM, KOJE JE POVJERENO NA ČUVANJE MAJCI, POSTALO IZVRŠNO U SKLADU SA ZAKONOM O UPRAVNOM POSTUPKU BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE (ČLAN 250. STAVAK 4. ZAKONA O UPRAVNOM POSTUPKU BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE), JER SE IZVRŠNOST DOVODI U SVEZU SA MOGUĆNOŠĆU ADMINISTRATIVNOG IZVRŠENJA, A ZA POSTOJANJE KAZNENOG DJELA JE DOVOLJNO DA JE NAČIN OSOBNOG KONTAKTA OPTUŽENOG SA DJETETOM BIO UREĐEN KONAČNIM RJEŠENJEM NADLEŽNOG ORGANA, TE DA JE OPTUŽENI ZADRŽAO ILI ODUZEO DIJETE, BEZ ZNANJA I PRIVOLE MAJKE IZVAN TERMINA KOJI SU U TOM RJEŠENJU DEFINIRANI.

Iz obrazloženja:

„U okviru žalbenog osnova pogrešno utvrđeno činjenično stanje optuženi D.M. prigovara da je prvostupanjski sud na temelju provedenih dokaza pogrešno zaključio da je optuženi bio obvezan postupiti po Rješenju Pododjela za socijalnu zaštitu, broj UP-I-34-005273/18 od 06.09.2018. godine, koje je postalo konačno 17.10.2018. godine, sa danom njegove konačnosti, a ne sa danom njegove izvršnosti, odnosno 15 dana od dana donošenja rješenja, kako je to propisano člankom 250. stavak 4. Zakona o upravnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine. S tim u svezi prvostupanjski sud nije utvrđivao činjenicu kada je rješenje postalo izvršno, a što po mišljenju optuženog predstavlja trenutak kada je stranka u upravnom postupku dužna postupati po tom rješenju, uz mogućnost njegovog prinudnog administrativnog izvršenja. Time je sud propustio pravilno utvrditi da je predmetno rješenje, u skladu sa navedenom zakonskom odredbom, postalo izvršno tek 31.10.2018. godine, od kad je optuženi bio obvezan po njemu postupiti.

Navedeni žalbeni prigovori optuženog nisu osnovani iz razloga što je Pododjel za socijalnu zaštitu, nakon što je razveden brak optuženog i D.M.1, presudom od 08.09.2016. godine, kojom je njihov maloljetni sin povjeren majci na čuvanje i odgoj, zapisnički uredio osobne kontakte optuženog sa djetetom od 01.11.2016. godine, kojih se optuženi nije pridržavao, zbog čega je na zahtjev majke Pododjel za socijalnu zaštitu i donjeo Rješenje od 06.09.2018. godine, koje je postalo konačno dana

16.10.2018. godine, kada je optuženi primio rješenje Apelacione komisije od 09.10.2018. godine, kojim je odbijena njegova žalba na prvostupanjsko rješenje.

Dakle, optuženi je bio upoznat sa sadržajem i obavezama iz rješenja i pored toga, bez intervencije Policije Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, o čemu svjedoče njihove službene zabilješke, nije htio u propisanim terminima vratiti dijete majci. S tim u svezi, za postojanje kaznenog djela nema značaja da li je rješenje kojim se utvrđuju njegovi osobni kontakti, postalo izvršno u skladu sa Zakonom o upravnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (član 250. stav 4. Zakona o upravnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine), jer se izvršnost dovodi u svezu sa mogućnošću administrativnog izvršenja, a za postojanje kaznenog djela je dovoljno da je način osobnog kontakta optuženog sa djetetom bio uređen konačnim rješenjem nadležnog organa, te da je optuženi zadržao ili oduzeo dijete, bez znanja i privole majke mimo termina koji su u tom rješenju definirani. Stoga se ne mogu prihvatiti kao osnovani žalbeni prigovori optuženog „da sud u prvostepenom rješenju (presudi) nije pravilno utvrdio činjenicu koja je bila bitna i odlučna u ovoj krivičnoj stvari „a to je dan nastupanja izvršnosti rješenja broj UP-I-34-005273/18 od 06.09.2018. godine Pododjela za socijalnu zaštitu Odjela za zdravstvo i ostale usluge Vlade Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“.

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 O K 121673 20 Kž od 25.06.2020. godine)

10.

Nasilje u porodici

Član 218. Krivičnog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

IZ SADRŽAJA ODREDBE ČLANA 218. STAV 1. KRIVIČNOG ZAKONA BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE (NASILJE U PORODICI) NE PROIZILAZI DA JE LAKA TJELESNA POVREDA OBJEKTIVNI USLOV INKRIMINACIJE ZA POSTOJANJE KRIVIČNOG DJELA NASILJE U PORODICI.

Iz obrazloženja:

„U radnjama optuženog kao što je pravilno zaključio i prvostepeni sud na strani šestoj odluke ostvarena su obilježja krivičnog djela Nasilje u porodici iz člana 218. stav 1. Krivičnog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine. Ovo sud napominje iz razloga što se žalbom branioca neosnovano tvrdi da u radnjama optuženog nema elemenata krivičnog djela za koje je oglašen krivim. Optuženi je nasiljem i bezobzirnim ponašanjem na opisan način ugrozio mir i tjelesnu cjelovitost člana svoje porodice, odnosno svoje sestre F.A. Ovaj sud smatra za potrebnim da naglasi da iz sadržaja odredbe člana 218. stav 1. Krivičnog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (Nasilje u porodici) za koje je optuženi oglašen krivim, ne proizilazi da je laka tjelesna povreda objektivni uslov inkriminacije. Na navedeno ovaj sud podsjeća iz razloga što i odbrana u pretežnom dijelu žalbe insistira na tome da optuženi nije nanio lake tjelesne povrede oštećenoj, nego da je istu samo ošamario. Pa i u takvoj situaciji kada bi se prihvatilo i to što branilac tvrdi postojala bi obilježja bića krivičnog djela za koje je oglašen krivim. S namjerom diskreditacije svjedoka oštećene i s namjerom da se dovede u pitanje kredibilitet svjedoka, i pouzdanost onoga što je svjedočila branilac nastoji oštećenu prikazati u veoma negativnom

svjetlu i da je sve rezultat njene namjere i njenog scenarija kako bi navodno napakostila bratu. Tvrdnja branioca da je oštećena došla da vodi svoje dijete s namjerom da napakosti bratu je lišena svakog osnova, pa je sud kao takvu nije mogao ni prihvatiti. Takvi navodi ne dovode u pitanje pravilnost i zakonitost pobijane odluke niti pravilnost činjeničnog utvrđenja do kojih je prvostepeni sud došao ocjenom provedenih dokaza.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o K 127548 21 Kž od 06.05.2021. godine)

11.

Nasilje u porodici

Član 218. Krivičnog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

KADA SE RADI O IZVRŠENJU KRIVIČNOG DJELA PREMA DJETETU, POTREBNO JE DA IZVRŠILAC IMA UMIŠLJAJ KOJI OBUHVATA I UZRAST DJETETA.

Iz obrazloženja:

„Za postojanje krivičnog djela Nasilje u porodici iz člana 218. stav 4. u vezi sa stavovima 1. i 2. Krivičnog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, sem objektivnih obilježja koji se ogledaju u radnji izvršenja i posledici, a u konkretnom slučaju udarcem šamarom u predjelu lica i posledice da je ugrožen mir i tjelesna cjelovitost člana porodice, odnosno kćerke optužene, zahtijeva se utvrđenje i obavezno unošenje u opis djela subjektivne strane postupanja učinioca, odnosno njenog umišljaja koji obuhvata svijest u pogledu uzrasta svoje kćerke kao pasivnog subjekta krivičnog djela da se radnja preduzima prema djetetu koje ima manje od 14 godina, tačnije 13 godina koliko je J.Š. tada imala godina, što čini obilježje bića navedenog krivičnog djela, budući da je isto počinjeno prema djetetu. Navedeno krivično djelo može se izvršiti samo sa umišljajem, direktnim ili eventualnim, tako da krivica učinioca postoji samo ako je bila svjesna da pasivni subjekt krivičnog djela nije navršio 14 godina ili da je bar svjesna mogućnosti da se radi o takvom licu. Takođe, umišljaj treba da obuhvata i svijest optužene da radnjama koje je preduzela prema svojoj kćerki J.Š. udaranjem šamara u predjelu lica može nastupiti zabranjena posledica što je htjela ili na čije nastupanje je pristala. Navedeno čini subjektivnu stranu krivičnog djela, što je pored objektivnih obilježja uslov njegovog postojanja, pa u činjeničnoj osnovici izreke presude u smislu odredbe člana 285. stav 1. tačka a) Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, trebaju biti sadržane činjenice i okolnosti koje se odnose na subjektivnu stranu postupanja učinioca djela.

Imajući u vidu naprijed navedeno, s aspekta pravilne primjene zakona, ovaj sud nalazi da u konkretnom slučaju u činjeničnom opisu djela iz izreke pobijane presude nisu sadržane činjenice i okolnosti koje se odnose na subjektivnu stranu djela, odnosno umišljaj optužene koji obuhvata svijest da je u vrijeme izvršenja krivičnog djela oštećena bila dijete koje nije navršilo 14 godina kako definiše odredba člana 2. tačka 13. Krivičnog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, kao i svijest da preduzetim radnjama prema pasivnom subjektu, to jest svojoj kćerki J.Š. zadavanjem šamara u predjelu lica može ostvariti zabranjenu posledicu. Kada se radi

o izvršenju krivičnog djela prema djetetu, potrebno je da izvršilac ima umišljaj koji obuhvata i uzrast djeteta, dan, mjesec i godina rođenja, a što se u izreci pobijane odluke uopšte ne navodi, a ni u potvrđenoj optužnici. U kontekstu navedenog ovaj sud podsjeća da izvršilac nasilja u porodici, isto kao i pasivni subjekt ovog krivičnog djela, odnosno lice prema kome se vrši nasilje, može biti samo lice koje se smatra članom porodice. Na naprijed navedeni propust prvostepenog suda, a koji se odnosi na izostanak subjektivne strane obilježja bića krivičnog djela za koje je optužena oglašena krivom, osnovano i argumentovano se ukazalo žalbom branioca optužene, pa je takav prigovor bilo nužno uvažiti i odlučiti kao u izreci ove presude.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o K 134987 22 Kž od 21.12.2022. godine)

12.

Izbjegavanje izdržavanja

Član 219. Krivičnog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

PROCEDURA POKRETANJA IZVRŠNOG POSTUPKA NE PREDSTAVLJA ELEMENAT KRIVIČNOG DJELA IZBJEGAVANJE IZDRŽAVANJA IZ ČLANA 219. STAV 1. KRIVIČNOG ZAKONA BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE, ŠTO PROIZILAZI IZ SAMOG SADRŽAJA ZAKONSKOG OBILJEŽJA NAVEDENOG KRIVIČNOG DJELA. ZA OSTVARENJE OBILJEŽJA BIĆA OVOG KRIVIČNOG DJELA NIJE NUŽNO POKRENUTI POSTUPAK IZVRŠENJA NA OSNOVU IZVRŠNE ISPRAVE, KOJOM JE UTVRĐENA OBAVEZA OPTUŽENOG U POGLEDU DOPRINOSA ZA IZDRŽAVANJE NJEGOVE MALOLJETNE DJECE.

Iz obrazloženja:

„Prigovara se dalje u žalbi od strane branioca da prvostepeni sud nije pravilno razumio suštinu bića krivičnog djela za koje je optuženi oglašen krivim, te tvrdi da je bivša supruga optuženog morala pokrenuti izvršni postupak, pa tek ako u tom postupku ne bi uspjela, onda bi bio ostvaren element bića krivičnog djela za koje se optuženi tereti. Navedeni stav branioca je pogrešan jer procedura pokretanja izvršenog postupka ne predstavlja elemenat krivičnog djela Izbjegavanje izdržavanja iz člana 219. stav 1. Krivičnog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine za koje se optuženi tereti, što proizilazi iz samog sadržaja zakonskog obilježja navedenog krivičnog djela. Na navedenoj tvrdnji kao i branilac inzisitra i optuženi očigledno pogrešno smatrajući da je bilo za ostvarenje obilježja bića krivičnog djela za koje se tereti nužno pokrenuti postupak izvršenja na osnovu izvršne isprave tj. presude Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine broj 96 o P 097094 16 P od 20.03.2017. godine kojom je utvrđena obaveza optuženog u pogledu doprinosa za izdržavanje njegove maloljetne djece. Ni za prvostepeni, a ni za ovaj sud nije sporno da ne postoji pravosnažno i izvršno rješenje na imovini optuženog kao što i branilac u žalbi navodi. Međutim, takva vrsta odluke nije ni nužno da postoji da bi se ostvarila obilježja bića krivičnog djela za koje je optuženi oglašen krivim. S tim u vezi pravilan je zaključak prvostepenog suda da ne prihvati stav odbrane da je G.M. morala pokrenuti prije svega izvršni postupak prema optuženom radi pokušaja realizacije utvrđenih obaveza od strane optuženog koje ima prema svojoj maloljetnoj djeci, a u vidu davanja doprinosa za izdržavanje. Kao što i prvostepeni sud zaključuje eventualno pokretanje izvršnog postupka bi samo svjedoka G.M. izlagalo dodatnim

troškovima koji zahtijevaju novčana sredstva koja su joj nužna za izdržavanje njene djece, a po ocjeni ovog suda i odugovlačilo bi postupak što svakako ne bi bilo racionalno, kod saznanja da je optuženi na navedeni način postupio sa svojom imovinom, odnosno stanom i vozilom koji bi mogli biti predmet izvršenja. I po ocjeni ovog suda bilo bi krajnje neracionalno pokretanje izvršnog postupka za koji se unaprijed sa sigurnošću zna da ne bi dao nikakve rezultate u pogledu naplate novčanog dugovanja koje optuženi ima na ime izdržavanja svoje djece, a koje nije davao u periodu ni na način kako je to obavezan pravosnažnom sudskom odlukom u parničnom postupku. Takođe, pogrešan je zaključak branioca optuženog da u konkretnom slučaju nije uopšte nastupila posledica kao obilježje krivičnog djela koje se optuženom stavlja na teret, jer je prema braniocu ostalo nepoznato da li bi se u izvršnom postupku potraživanja djeca namirila, naravno pod uslovom kako branilac navodi da potraživanje uopšte postoji i da ga optuženi nije izmirio.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 O K 117722 20 Kž od 04.06.2020. godine)

13.

Prevara u privrednom poslovanju

Član 245. Krivičnog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

KRIVIČNO DJELO PREVARA U PRIVREDNOM POSLOVANJU MOŽE SE POČINITI SAMO SA DIREKTNIM UMIŠLJAJEM, KAO OBLIKOM VINOSTI.

Iz obrazloženja:

„Nadalje, branilac ističe da nije jasno na koji način je sud utvrdio postojanje krivičnog djela kada je radnje počinilo treće lice u smislu uloge optuženog, te da u smislu člana 37. Krivičnog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine sud ne definiše granice umišljaja optuženog.

Prvostepeni sud je pravilno utvrdio oblik vinosti, kao psihički odnos optuženog prema izvršenom krivičnom djelu s kojim je optuženi postupao prilikom izvršenja krivičnog djela. Tako sud na strani 19. odluke pravilno zaključuje da je optuženi prilikom izvršenja krivičnog djela postupao sa direktnim umišljajem, a koji proizilazi po načinu izvršenja krivičnog djela i radnjama koje je optuženi preduzeo u cilju izvršenja krivičnog istog. Ovaj sud smatra da je prvostepeni sud pravilno utvrdio i tu relevantnu činjenicu koja se tiče psihičkog odnosa optuženog prilikom izvršenja krivičnog djela, imajući u vidu da se navedeno krivično djelo može počiniti samo sa direktnim umišljajem, kao oblikom vinosti.

U konkretnom slučaju subjektivno obilježje navedenog krivičnog djela koje je neophodno utvrditi, prvostepeni sud je utvrdio na pravilan način odnosno da je navedeno krivično djelo optuženi počinio sa direktnim umišljajem. Način na koji je postupao optuženi prilikom izvršenja krivičnog djela je upravo rezultat njegovog svjesnog preduzimanja navedenih radnji. Prvostepeni sud je tu činjenicu pravilno i potpuno utvrdio i u pogledu toga dao uvjerljive razloge, koje kao takve u potpunosti prihvata i ovaj sud, a što u potpunosti isključuje prigovor branioca da nije dokazano da je optuženi postupao sa umišljajem prilikom izvršenja krivičnog djela.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o K 097825 22 Kž od 02.11.2022. godine)

14.

**Krivotvorenje ili uništenje poslovnih ili trgovačkih knjiga ili isprava
Član 255. Krivičnog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine**

ZA POSTOJANJE KRIVIČNOG DJELA KRIVOTVORENJE ILI UNIŠTENJE POSLOVNIH ILI TRGOVAČKIH KNJIGA ILI ISPRAVA IZ ČLANA 255. STAV 2., U VEZI SA STAVOM 1. KRIVIČNOG ZAKONA BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE, DOVOLJNO JE DA VRIJEME IZVRŠENJA OVOG DJELA BUDE ODREDIVO (U MJESECU AVGUSTU 2012. GODINE), KAKO JE TO U ČINJENIČNOM SUPSTRATU U TAČKI 1. IZREKE PRVOSTEPENE PRESUDE NAVEDENO, A NA OSNOVU PROVEDENIH DOKAZA U KONAČNOM VAN SVAKE RAZUMNE SUMNJE I UTVRĐENO.

ZA POSTOJANJE OVOG KRIVIČNOG DJELA NIJE OD ODLUČUJUĆEG ZNAČAJA ODREĐIVANJE I NAVOĐENJE MJESTA NA KOJE SU POSLOVNE KNJIGE IZMJEŠTENE, ODNOSNO GDJE SU OD STRANE OPTUŽENOG SKRIVENE, JER UPRAVO NAVEDENO I ČINI JEDNO OD BITNIH OBILJEŽJA BIĆA OVOG KRIVIČNOG DJELA (PRIKRIVANJE POSLOVNE DOKUMENTACIJE NA NEPOZNATO MJESTO, ČINEĆI JE NA TAJ NAČIN NEDOSTUPNOM).

Iz obrazloženja:

„Ne mogu se prihvatiti kao osnovani ni žalbeni navodi braniteljice da u konkretnom slučaju nije pouzdano utvrđeno ni mjesto, ni vrijeme izvršenja predmetnog krivičnog djela, odnosno, da je ono moralo biti sa sigurnošću utvrđeno u pobijanoj presudi. Ovo zbog toga što je za postojanje krivičnog djela Krivotvorenje ili uništenje poslovnih ili trgovačkih knjiga ili isprava iz člana 255. stav 2., u vezi sa stavom 1. Krivičnog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, dovoljno da vrijeme izvršenja ovog djela bude odredivo (u mjesecu avgustu 2012. godine), kako je to u činjeničnom supstratu u tački 1. izreke prvostepene presude navedeno, a na osnovu provedenih dokaza u konačnom van svake razumne sumnje i utvrđeno. Kada je u pitanju mjesto izvršenja ovog krivičnog djela, ono je kao takvo jasno određeno i navedeno činjeničnom supstratu u tački 1. izreke prvostepene presude, i nalazi se u prostorijama preduzeća M.G.d.o.o.B., smještenim u zgradi „M.“ u B. Za postojanje ovog krivičnog djela nije od odlučujućeg značaja određivanje i navođenje mjesta na koje su poslovne knjige izmještene, odnosno gdje su od strane optuženog skrivene, jer upravo navedeno i čini jedno od bitnih obilježja bića ovog krivičnog djela (prikriivanje poslovne dokumentacije na nepoznato mjesto, čineći je na taj način nedostupnom).“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o K 106916 21 Kž 2 od 07.12.2021. godine)

15.

Prevara

Član 288. Krivičnog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

OBVEZNOPRAVNI ODNOS MOŽE POPRIMITI OBILJEŽJA KAZNENOG DJELA PREVARE U SITUACIJI KADA U VRIJEME STUPANJA U TAKAV ODNOS ILI TIJEKOM NJEGOVOG TRAJANJA, JEDNA OD UGOVORNIH STRANA UĐE S NAMJEROM DA U CILJU STJECANJA PROTUPRAVNE IMOVINSKE KORISTI SEBI ILI DRUGOME, LAŽNIM PRIKAZIVANJEM ČINJENICA DOVEDE U ZABLUDU DRUGU UGOVORNU STRANU DA NA ŠTETU SVOJE IMOVINE NEŠTO UČINI.

Iz obrazloženja:

„Nije u pravu branitelj kada tvrdi da se u konkretnom slučaju u radnjama optuženog opisanim u izreci prvostupanjske presude nisu ostvarila zakonska obilježja kaznenog djela Prevara iz članka 288. stavak 2., u svezi sa stavkom 1. Kaznenog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, odnosno, da se radi o „čistom građanskopravnom odnosu“, te da je s tim u svezi prvostupanjski sud povrijedio i odredbe članka 299. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Naime, nije upitno da se u osnovi kaznenopravnih radnji za koje je optuženi oglašen krivim nalazi poslovni odnos između dva gospodarska subjekta (dogovor o isporuci veće količine vina) i da on po svojoj prirodi ima karakter građanskopravnog odnosa. Međutim, takav obveznopravni odnos može poprimiti obilježja kaznenog djela, u konkretnom slučaju prevare, u situaciji kada u vrijeme stupanja u takav odnos ili tijekom njegovog trajanja, jedna od ugovornih strana uđe s namjerom da u cilju stjecanja protupravne imovinske koristi sebi ili drugome, lažnim prikazivanjem činjenica dovede u zabludu drugu ugovornu stranu da na štetu svoje imovine nešto učini. U konkretnom slučaju iz postupaka optuženog, koji su prethodili stupanju u kontakt sa ovlaštenim predstavnicima firme Z.d.o.o.S., nedvojbeno se može zaključiti da je optuženi, izdavanjem mjenica koje su zbog greške u njihovom popunjavanju bile apsolutno nenaplative i prikrivanjem stvarnih činjenica o solventnosti poduzeća A.G.d.o.o.S., doveo u zabludu predstavnike firme Z.d.o.o.S., odnosno, njihovo kćerka poduzeće B.d.o.o.B., da mu u dva navrata (04.04. i 23.05.2018. godine) isporuče veću količinu crnog i bijelog vina, u ukupnoj vrijednosti od 31.755,11 KM, ne namjeravajući da isporučene količine plati u dogovorenom roku od 60 dana, jer je znao da firma Z.d.o.o.S. svoje potraživanje u navedenom iznosu neće moći naplatiti niti prisilnim putem, sve da su mjenice koje je predao kao garanciju izvršenja svoje obveze bile sačinjene u skladu sa zakonom i da ih je pratila „mjenična izjava“, s obzirom na to da je bio svjestan da su svi računi poduzeća A.G.d.o.o.S., već duže vremena blokirani ili ugašeni.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o K 124261 21 Kž od 25.11.2021. godine)

16.

Šumska krađa

Član 310. Krivičnog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

ZA POSTOJANJE KAZNENOG DJELA „KRAĐA“, A TIME I KAZNENOG DJELA „ŠUMSKA KRAĐA“ NUŽNO JE DA JE POČINITELJ TUĐU POKRETNU STVAR ODUZEO, ODNOSNO, DA JE U „TUĐOJ ŠUMI“ OBORIO JEDNO ILI VIŠE STABALA, S TIM ŠTO POJAM „TUĐA“ NE TREBA PROMATRATI ISKLJUČIVO S ASPEKTA UTVRĐIVANJA STVARNOG VLASNIŠTVA NAD TOM TUĐOM POKRETNOM STVARI, ODNOSNO, S ASPEKTA UTVRĐIVANJA ZEMLJIŠNOKNJIŽNOG VLASNIŠTVA NAD ŠUMSKIM ZEMLJIŠTEM I POSJEČENIM STABLIMA, NEGO JE ZA POSTOJANJE NAVEDENOG KAZNENOG DJELA DOVOLJNO UTVRDIRI DA POČINITELJ BESPRAVNE SJEČE NIJE VLASNIK POSJEČENIH STABALA, ODNOSNO, ŠUME U KOJOJ SU STABLA POSJEČENA, ZBOG ČEGA JE, PO OCJENI OVOG SUDA, ZA POSTOJANJE BITNIH OBILJEŽJA KAZNENOG DJELA ŠUMSKA KRAĐA IZ ČLANKA 310. STAVAK 1. KAZNENOG ZAKONA BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE, U POGLEDU UTVRĐENJA DA SE RADI O „TUĐOJ POKRETNOSTI STVARI“, DOVOLJNO DA SE NA STRANI OŠTEĆENIH POJAVLJUJU DUGOGODIŠNJI POSJEDNICI, PA JE ZA DOKAZIVANJE DA SE RADI O TUĐOJ POKRETNOSTI STVARI U KONKRETNOM SLUČAJU KAO DOKAZ DOVOLJAN I IZVOD IZ POSJEDOVNOG LISTA (KATASTAR), JER ZBOG AKTUALNOG POSTUPKA IZLAGANJA NEKRETNINA NA TRETIRANOM PODRUČJU, FAKTIČKO STANJE VLASNIŠTVA NIJE ISTOVJETNO ZEMLJIŠNO KNJIŽNOM.

Iz obrazloženja:

„Naime, kada je u pitanju kazneno djelo Šumska krađa iz članka 310. stavak 1. Kaznenog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, ono predstavlja specifičan oblik kaznenog djela Krađa iz članka 280. stavak 1. Kaznenog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, čije bitno obilježje predstavlja „oduzimanje tuđe pokretne stvari“, pa kada se zakonska obilježja bića kaznenog djela „šumska krađa“ promatraju u tom kontekstu, onda se može zaključiti da navedeno djelo čini onaj tko radi krađe (oduzimanje tuđe pokretne stvari) obori u šumi jedno ili više stabala. Dakle, za postojanje kaznenog djela „krađa“, a time i kaznenog djela „šumska krađa“ nužno je da je počinitelj tuđu pokretnu stvar oduzeo, odnosno, da je u „tuđoj šumi“ oborio jedno ili više stabala, s tim što pojam „tuđa“ ne treba promatrati isključivo s aspekta utvrđivanja stvarnog vlasništva nad tom tuđom pokretnom stvari, odnosno, s aspekta utvrđivanja zemljišnoknjižnog vlasništva nad šumskim zemljištem i posječenim stablima, nego je za postojanje navedenog kaznenog djela dovoljno utvrditi da počinitelj bespravne sječe nije vlasnik posječenih stabala, odnosno, šume u kojoj su stabla posječena, zbog čega je, po ocjeni ovog suda, za postojanje bitnih obilježja kaznenog djela Šumska krađa iz članka 310. stavak 1. Kaznenog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, u pogledu utvrđenja da se radi o „tuđoj pokretnoj stvari“, dovoljno da se na strani oštećenih pojavljuju dugogodišnji posjednici, pa je za dokazivanje da se radi o tuđoj pokretnoj stvari u konkretnom slučaju kao dokaz dovoljan i izvod iz posjedovnog lista (katastar), jer zbog aktualnog postupka izlaganja nekretnina na tretiranom području, faktičko stanje vlasništva nije istovjetno zemljišno knjižnom, o čemu je prvostupanjski sud dao detaljne razloge u obrazloženju pobijane presude. Ovo pogotovo u situaciji kada optuženi i njegov branitelj postojanje djela za koje je optuženi oglašen krivim nisu osporavali

tvrdnjama da se u bilo kojem od spornih slučajeva bespravne sječe šume, tretiranih u činjeničnom supstratu izreke prvostupanjske presude, radilo o šumi koja bi bila eventualno vlasništvo optuženog. Stoga je sve žalbene prigovore branitelja optuženog u tom dijelu valjalo odbiti kao neosnovane, jer je po ocjeni ovoga suda pravilan zaključak prvostupanjskog suda da su se u radnjama optuženog, opisanim u točkama 1. do 4. izreke pobijane presude, ostvarila sva zakonska obilježja produženog kaznenog djela Šumska krađa iz članka 310. stavak 1., u svezi s člankom 55. Kaznenog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, i takav zaključak prvostupanjskog suda se ne temelji na pogrešno utvrđenom činjeničnom stanju, u smislu članka 299. Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 O K 134516 22 Kž od 06.10.2022. godine)

KRIVIČNI POSTUPAK

17.

In dubio pro reo

Član 3. stav 2. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

DA BI SE VAN RAZUMNE SUMNJE UTVRDILA KRIVICA OPTUŽENOG NEOPHODNO JE SVE PRAVNORELEVANTNE I ODLUČNE ČINJENICE KOJE UKAZUJU NA KRIVICU OPTUŽENOG UTVRDITI NA POUZDAN NAČIN, KOJI NE BI OSTAVLJAO MOGUĆNOSTI ZA NEKI DRUGI ZAKLJUČAK U POGLEDU KRIVICE OPTUŽENOG.

Iz obrazloženja:

„Da bi se van razumne sumnje utvrdila krivica optuženog neophodno je bilo sve pravnorelevantne i odlučne činjenice koje ukazuju na krivicu optuženog utvrditi na pouzdan način, koji ne bi ostavljao mogućnosti za neki drugi zaključak u pogledu krivice optuženog. Međutim, sav dokazni materijal imajući u vidu kvalitet istog, činjenično utvrđenje u pogledu krivice optuženog ostavlja na nivou sumnje, pa je u tom pogledu pravilan zaključak prvostepenog suda da izvedeni dokazi ne mogu biti osnov za donošenje osuđujuće presude. U takvoj situaciji jedino pravilno rješenje kojem je pribjegao i prvostepeni sud je bilo primjena načela „*in dubio pro reo*“ iz člana 3. stav 2. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine i donošenje odluke na način koji je povoljniji za optuženog. Budući da se nije raspolagalo sa drugim dokazima koji bi u potpunosti potvrdili činjenične navode iz optužnice, prvostepeni sud je pravilno na osnovu člana 284. stav 1. tačka c. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine donio presudu kojom je optuženog oslobodio od optužbe, jer nije dokazano da je počinio krivična djela za koja se tereti.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 O K 119171 21 Kž od 21.12.2021. godine)

18.

Zakovitost dokaza

Član 10. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

U SLUČAJU NEZAKONITIH DOKAZA *EX IUDICIO* RADI SE O SITUACIJI KADA ZAKONODAVAC U ZAKONU O KAZNENOM POSTUPKU NIJE IZRIČITO REGULIRAO DA SE NA DOKAZU KOJI JE PRIBAVLJEN KRŠENJEM ODREĐENE ODREDBE TOG ZAKONA NE MOŽE ZASNIVATI PRESUDA, PA DA BI SE RADILO O NEZAKONITOM DOKAZU *EX IUDICIO* SUD UTVRĐUJE SVOJOM ODLUKOM KREĆUĆI SE U OKVIRU KRITERIJA KOJE JE DAO ZAKONODAVAC. ZA DONOŠENJE ZAKLJUČKA DA SE RADI O NEZAKONITOM DOKAZU *EX IUDICIO*, OSIM SAMOG KRŠENJA ODREĐENE ODREDBE ZAKONA O KAZNENOM POSTUPKU, POTREBNO JE IMATI U VIDU I CILJ TE ODREDBE TE UTJECAJ KOJE JE NJENO KRŠENJE IMALO NA TEMELJNA PRAVA I SLOBODE

SUDIONIKA KAZNENOG POSTUPKA I TEMELJNA NAČELA KAZNENOG POSTUPKA.

Iz obrazloženja:

„Dalje, neutemeljeno branitelji optuženika ukazuju i na bitnu povredu odredaba kaznenog postupka iz članka 297. stavak (1) točka i) ZKP BD BiH sa obrazloženjem da „metalni „lomač“ izrađen od Imbus ključa koji je policija pronašla po proteku nekoliko dana od prijevoza optuženog M.K. u transporteru MUP-a RS“ nije zakonit dokaz i da se „ne može dovesti u vezu sa krađom vozila Golf“, dok je branitelj optuženika S.K. mišljenja da je nezakonit dokaz i „Izvještaj sa fotodokumentacijom Jedinice kriminalističke policije BD broj 14.02.6.-04.4-4779/16 od 21.1.2016. godine“ obzirom da se iz navedenog dokaza „vidi da je S.K. krv izvađena protivno pravilima jer medicinski radnik nije imao masku preko lica niti je bio adekvatno medicinski obučan radi uzimanja uzorka krvi kao što ni S.K. nije bio adekvatno medicinski opremljen kako bi se pravilno mogla uzeti krv radi DN profilisanja“.

Naime, ovaj sud podsjeća da je zakonodavac kazneno-procesnim odredbama napravio jasnu distinkciju između dokaza koji su nezakoniti *ex lege* i dokaza koji su nezakoniti *ex iudicio*. U prvom slučaju (dokazi nezakoniti *ex lege*), radi se o dokazima, za koje je sam zakonodavac u odredbama ZKP BD BiH, jasno regulirao da ukoliko je dokaz dobijen povredom konkretne procesne odredbe, sud ne može zasnivati odluku na takvom dokazu (npr. članak 78. stavak (6) ZKP BD BiH, članak 83. stavak (4) ZKP BD BiH, članak 109. stavak (5) ZKP BD BiH, članak 121. stavak (1) ZKP BD BiH itd). U drugom slučaju (dokazi nezakoniti *ex iudicio*), radi se o situaciji kada zakonodavac u ZKP BD BiH nije izričito regulirao da se na dokazu koji je pribavljen kršenjem određene odredbe tog zakona ne može zasnivati presuda, pa tako da se radi o nezakonitom dokazu sud utvrđuje svojom odlukom krećući se u okviru kriterija koje je dao zakonodavac. U takvom slučaju, za donošenje zaključka da se radi o nezakonitom dokazu, osim samog kršenja određene odredbe ZKP BD BiH, potrebno je imati u vidu i cilj te odredbe te utjecaj koje je njeno kršenje imalo na temeljna prava i slobode sudionika kaznenog postupka i osnovna načela kaznenog postupka, u kom smislu je optuženik odnosno njegov branitelj dužan navesti koje pravne odredbe su povrijeđene u odnosu na dokaze koje smatra nezakonitim, da bi se takvi njegovi prigovori uopće mogli ispitati, jer u suprotnom, prigovorni navodi obrane su paušalnog karaktera i kao takvi ne mogu dovesti u pitanje zakonitost dokaza.

Nastavno na prethodno, ovaj Sud nalazi da se nijedan od prigovora zakonitosti koje su branitelji istakli u žalbi ne odnosi na one prigovore koji dovode do nezakonitosti dokaza *ex lege*, zbog čega se istaknuti prigovori zakonitosti imaju cijeniti kroz kriterije ustanovljene u članku 10. stavak 2. ZKP BD BiH, tj. koja konkretno odredba ZKP BD BiH je povrijeđena, zatim koji je cilj te odredbe te utjecaj koje je njeno kršenje imalo na temeljna prava i slobode sudionika kaznenog postupka i osnovna načela kaznenog postupka kao i zbog čega bi ta povreda, ukoliko zaista egzistira, imala značaj (one, bitne) povrede odredaba ZKP BD BiH koja dovodi do nezakonitosti dokaza *ex iudicio*.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o K 094644 22 Kž 3 od 15.12.2022. godine)

19.

Zakonnitost dokaza

Član 10. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

ČINJENICA DA JE TUŽITELJ KAO DOKAZ DA JE OPTUŽENI OSOBNO PRIMIO SPORNO RJEŠENJE KOJIM SE STAVLJA POD ZDRAVSTVENI NADZOR, ULOŽIO FOTOKOPIJU DOSTAVNICE, KOJA NIJE OVJERENA, ODNOSNO, KOJA NIJE POTVRĐENA KAO NEIZMIJENJENA U ODNOSU NA ORIGINAL, SAMO PO SEBI NIJE U SUPROTNOSTI SA ČLANKOM 274. STAVCI 2. I 3. ZAKONA O KAZNENOM POSTUPKU BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE, PA SE SAMO ZBOG TOGA NAVEDENI DOKAZ NE MOŽE SMATRATI NEZAKONITIM, U SMISLU ČLANKA 10. STAVAK 2. ZAKONA O KAZNENOM POSTUPKU BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE.

Iz obrazloženja:

„Neosnovano se žalbom branitelja dovodi u pitanje pravilnost i zakonitost prvostupanjske presude, zbog činjenice da je tijekom provođenja materijalnih dokaza prvostupanjski sud prihvatio kao zakonit dokaz fotokopiju dostavnice Inspektorata pri Uredu gradonačelnika Brčko distrikta Bosne i Hercegovine od 23.03.2021. godine, na temelju koje je utvrdio da je optuženi N.L. osobno primio rješenje broj UP-I-36-000336/21 od 23.03.2021. godine, kojim se stavlja pod zdravstveni nadzor i nalaže mu se izolacija u trajanju od 10 dana, počevši od 22.03.2021. godine, zbog činjenice da je utvrđeno da je pozitivan na virus „Covid-19“. Naime, točno je da je tužitelj tijekom dokaznog postupka pred prvostupanjskim sudom, kao dokaz broj D-4, u spis suda uložio fotokopiju predmetne dostavnice iz koje se nedvojbeno može zaključiti da je optuženi naprijed pomenuto rješenje osobno primio 24.03.2021. godine, kao i da je branitelj prigodom izvođenja tog dokaza, na glavnoj raspravi od 03.02.2022. godine, prigovorio zakonitosti tog dokaza, tražeći da se u spis suda dostavi original tog dokaza kako bi branitelj mogao predložiti vještačenje potpisa na navedenoj dostavnici, tvrdeći da optuženi nije primio sporno rješenje, te da potpis na kopiji dostavnice nije potpis optuženog.

Nije upitno da je člankom 274. stavak 2. Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine propisano da je zbog vjerodostojnosti dokaznog materijala (pismena, zapisnika ili fotografija) u spis suda potrebno uložiti originalna dokumenta, s tim što je stavkom 3. navedenog članka predviđena iznimka da se kao dokaz može koristiti ovjerena fotokopija originala, kao i fotokopija koja je potvrđena kao neizmijenjena u odnosu na original. Međutim, po ocjeni ovoga suda, činjenica da je tužitelj kao dokaz da je optuženi osobno primio sporno rješenje kojim se stavlja pod zdravstveni nadzor, uložio fotokopiju dostavnice, koja nije ovjerena, odnosno, koja nije potvrđena kao neizmijenjena u odnosu na original, samo po sebi nije u suprotnosti sa člankom 274. stavci 2. i 3. Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, pa se samo zbog toga navedeni dokaz ne može smatrati nezakonitim, u smislu članka 10. stavak 2. Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, a niti je time dovedeno u sumnju da je optuženi N.L. osobno dana 24.03.2021. godine primio rješenje Inspektorata pri Uredu gradonačelnika Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, kojim se stavlja pod zdravstveni nadzor i nalaže mu se izolacija u trajanju od 10 dana.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o K 141956 22 Kž od 28.07.2022. godine)

20.

Slobodna ocjena dokaza

Član 15. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

SUD NIJE DUŽAN U SVAKOM KRIVIČNOM PREDMETU, KADA SVJEDOK RAZLIČITO SVJEDOČI U ISTRAZI I NA GLAVNOM PRETRESU, UVIJEK POKLONITI VJERU IZJAVI KOJU JE SVJEDOK DAO NA GLAVNOM PRETRESU. KOJU ĆE IZJAVU SUD PRIHVATITI KAO POUZDANU I RELEVANTNU I DA LI ĆE UOPŠTE POKLONITI VJERU SVJEDOKU REZULTAT JE PROCJENE SUDA, ODNOSNO UVJERENJA DO KOJEG JE DOŠAO CIJENEĆI POUZDANOST I KREDIBILITET SVJEDOKA. POGREŠNO BI BILO ZAUZETI GENERALAN STAV DA SE ISKAZI SVJEDOKA MOGU PRIHVATITI SAMO IZ ISTRAGE ILI SAMO IZJAVU KOJU JE DAO NA GLAVNOM PRETRESU. TAKVO STANOVIŠTE NE BI BILO U SLUŽBI UTVRĐIVANJA PRAVILNOG I POTPUNOG ČINJENIČNOG UTVRĐENJA, TE BI SE DOVELO U PITANJE PRAVO NA SLOBODNU OCJENU DOKAZA OD STRANE SUDA. KOJU ĆE IZJAVU PRIHVATITI KAO POUZDANU, IZ ISTRAGE ILI SA GLAVNOG PRETRESA, OCJENA SUDA JE ZA SVAKI PREDMET POSEBNO.

Iz obrazloženja:

„Pored toga, činjenice u predmetu na koji se poziva optuženi u žalbi nisu identične činjenicama koje je sud utvrdio u ovom postupku, jer u tom drugom predmetu, sud uopšte nije prihvatio izjave dva svjedoka, dakle, ni njihove izjave iz istrage, niti izjave koje su dali na glavnom pretresu. Razlog za takvo postupanje suda je bio što su ta dva svjedoka dugogodišnji korisnici opojnih droga, o čemu je u spis tog predmeta uložena medicinska dokumentacija, pri čemu je jedan od svjedoka na glavnom pretresu tvrdio da je prilikom davanja izjave u istrazi bio prisiljen i instruisan od strane policijskih službenika na koji način da svjedoči. Navedeni razlozi očigledno ne postoje u predmetnom slučaju u pogledu svjedoka A.M., pa imajući u vidu ukazanu razliku, prvostepeni sud u ovom predmetu nije mogao cijeliti izjavu svjedoka A.M. na isti način na koji je cijelio izjave pomenutih svjedoka u drugom predmetu, sa kojim branilac optuženog u žalbi pravi poređenje.

Slijedom navedenog, paušalni su i neargumentovani žalbeni navodi branioca optuženog da sud često mijenja sudsku praksu i da stvara pravnu nesigurnost, jer za razliku od tvrdnji optuženog, sud nije dužan u svakom krivičnom predmetu, kada svjedok različito svjedoči u istrazi i na glavnom pretresu, uvijek pokloniti vjeru izjavi koju je svjedok dao na glavnom pretresu. Koju će izjavu sud prihvatiti kao pouzdanu i relevantnu i da li će uopšte pokloniti vjeru svjedoku rezultat je procjene suda, odnosno uvjerenja do kojeg je došao cijeneći pouzdanost i kredibilitet svjedoka. Imajući u vidu da je prvostepeni sud na strani osmoj obrazloženja pobijane presude, dao jasne, dovoljne i za ovaj sud prihvatljive razloge zbog kojih je prihvatio kao istinitu i uvjerljivu izjavu koju je svjedok A.M. dala na zapisnik Policije u toku istrage, a ne izjavi koju je dala na glavnom pretresu, to suprotno žalbenim navodima optuženog, u konkretnom slučaju nema proizvoljnog presuđivanja. Pogrešno bi po

ocjeni ovog suda bilo zauzeti generalan stav da se iskazi svjedoka mogu prihvatiti samo iz istrage ili samo izjavu koju je dao na glavnom pretresu. Takvo stanovište ne bi bilo u službi utvrđivanja pravilnog i potpunog činjeničnog utvrđenja, te bi se dovelo u pitanje naprijed spominjano pravo na slobodnu ocjenu dokaza od strane suda. Koju će izjavu prihvatiti kao pouzdanu iz istrage ili sa glavnog pretresa, ocjena suda je za svaki predmet posebno.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o K 124362 19 Kž od 21.02.2020. godine)

21.

Ispitivanje osumnjičenog

Član. 77. do 80. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

UKOLIKO OSUMNJIČENI NIJE BIO ISPITAN, ONDA SE PROTIV NJEGA NIJE NI MOGLA PODIĆI OPTUŽNICA, ODNOSNO U PROCESNOPRAVNOM SMISLU OSUMNJIČENI NIJE MOGAO BITI KRIVIČNO GONJEN PODIZANJEM OPTUŽNICE.

Iz obrazloženja:

„Naime, tačni su navodi žalbe da je osumnjičenom prije ispitivanja saopšteno za koje krivično djelo se tereti, te da je upoznat sa svim pravima zagarantovanim članom 78. ZKP Bd BiH, budući da te okolnosti jasno proizilaze iz zapisnika Policije Bd BiH o ispitivanju osumnjičenog A.R. broj 14.02-04.2-71839/19 od 11.10.2019. godine. Međutim, ono što takođe proizilazi iz navedenog zapisnika jeste da je osumnjičeni na pitanje policijskog službenika „Da li želite branioca koji može biti prisutan Vašem ispitivanju?“ odgovorio „Želim prisustvo branioca T.G., ali s obzirom da su advokati u štrajku njegovo prisustvo nije moguće“, te da je na sledeće pitanje policijskog službenika „Da li ćete iznijeti svoju odbranu i odgovarati na postavljena pitanja?“ odgovorio „Neću bez prisustva mog branioca T.G.“.

Na taj način osumnjičeni je jasno izrazio namjeru da se ne želi braniti sam, nego uz stručnu pomoć branioca kojeg je sam izabrao i to advokata T.G., te da je odlučio iznijeti odbranu ali uz prisustvo tog izabranog branioca, međutim, kako je prisustvo branioca bilo onemogućeno zbog štrajka advokata, osumnjičeni nije iznio svoju odbranu, odnosno nije saslušan na okolnosti krivičnog djela koje mu je stavljeno na teret. Stoga, pravilan je zaključak prvostepenog suda da nije ispoštovano pravo osumnjičenog da može uzeti branioca po svom izboru koji može biti prisutan njegovom ispitivanju, propisano članom 78. stav 2. tačka b) ZKP Bd BiH, te da kao posljedica toga osumnjičeni nije bio ispitan.

Slijedom izloženog, prvostepeni sud je pravilno utvrdio da navedena okolnost predstavlja smetnju koja isključuje krivično gonjenje, jer ukoliko osumnjičeni nije bio ispitan, onda se protiv njega, u smislu člana 225. stav 5. ZKP Bd BiH, nije ni mogla podići optužnica, odnosno u procesnopravnom smislu osumnjičeni nije mogao biti krivično gonjen podizanjem optužnice. Kako je u konkretnom slučaju postojala navedena okolnost koja isključuje krivično gonjenje, to je prvostepeni sud pravilnom primjenom člana 283. tačka e) ZKP Bd BiH (latinična verzija zakona) donio pobijanu

presudu kojom je protiv A.R. odbio optužbu zbog krivičnog djela Pronevjera. S tim u vezi, a suprotno žalbenim navodima Tužilaštva, ne postoji zakonom ograničen broj okolnosti koje isključuju krivično gonjenje, tako da se pored onih okolnosti koje je zakonodavac eksplicitno naveo u pomenutoj zakonskoj odredbi (amnestija, pomilovanje, zastarjelost krivičnog gonjenja) i okolnosti koje je Tužilaštvo primjera radi navelo u žalbi (smrt optuženog, materijalnopравни imunitet), u praksi mogu pojaviti i „druge okolnosti koje isključuju krivično gonjenje“, na koji zaključak upućuje takva stilizacija zakonskog teksta, a u ovom slučaju propust da se osumnjičeni ispita u istrazi svakako jeste okolnost koja isključuje podizanje optužnice i krivično gonjenje, budući da ZKP Bd BiH ne propisuje mogućnost podizanja optužnice bez prethodnog ispitivanja osumnjičenog.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o K 126582 20 Kž od 24.02.2021. godine)

22.

Određivanje vještačenja, angažovanje vještaka

Članovi 95. i 269. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

NA OSNOVU ČLANA 95. ZAKONA O KRIVIČNOM POSTUPKU BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE VJEŠTAČENJE SE ODREĐUJE KADA ZA UTVRĐIVANJE ILI OCJENU NEKE VAŽNE ČINJENICE TREBA PRIBAVITI NALAZ I MIŠLJENJE LICA KOJA RASPOLAŽU POTREBNIM STRUČNIM ZNANJEM. KADA SE RADI O JEDNOSTAVNOM ZBRAJANJU IZNOSA NEMA POTREBE ZA ANGAŽOVANJEM VJEŠTAKA. UKOLIKO BRANILAC OPTUŽENOG SMATRA DA JE ZA UTVRĐIVANJE NAVEDENE ČINJENICE NUŽNO PROVESTI POSTUPAK VJEŠTAČENJA, U SKLADU SA ODREDBOM ČLANA 269. STAV 1. ZAKONA O KRIVIČNOM POSTUPKU BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE, KAO BRANILAC IMA MOGUĆNOST DA ANGAŽUJE VJEŠTAKA ODREĐENE STRUKE, TO JEST AKO SMATRA DA JE ZA TO POTREBNO ZNANJE U MJERI KOJIM NE RASPOLAŽE NI SUD, PA NI BRANILAC.

Iz obrazloženja:

„Branilac osporava da je sud morao utvrditi koliko je u cijelosti dospjela neizmirena obaveza i da je to tužilac morao dokazati i ne samo krivicu optuženog i da se na okolnosti iznosa izdržavanja za malodobnu djecu moralo provesti vještačenje. Prvostepeni sud je, kao i što navodi na strani sedmoj obrazloženja odluke, pravilno utvrdio iznos koji je optuženi dužan da isplati na ime izdržavanja svoje malodobne djece, a koji iznos je naveden i u izreci odluke, jer se jednostavnim zbrajanjem, kako to i prvostepeni sud navodi, lako može utvrditi da se radi o dugovanom iznosu od 6.400,00 KM. Naime, očigledno je da se ne radi o nekoj složenoj radnji koja bi iziskivala potrebu angažovanja i određivanje vještaka, kao što branilac zaključuje. Podsjećanja radi, na osnovu člana 95. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine vještačenje se određuje kada za utvrđivanje ili ocjene neke važne činjenice treba pribaviti nalaz i mišljenje lica koja raspolažu potrebnim stručnim znanjem. U konkretnom slučaju radi se, kao što i prvostepeni sud pravilno zaključuje, o jednostavnom zbrajanju iznosa na koje je optuženi bio dužan da plati na ime izdržavanja svoje djece, počev od 13.05.2016. godine, kako je to i navedeno u presudi

od 20.03.2017. godine kojom je razveden brak između optuženog i njegove bivše supruge. Nadalje, ukoliko je branilac smatrao da je za utvrđivanje navedene činjenice nužno provesti postupak vještačenja u skladu sa odredbom člana 269. stav 1. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine kao branilac imao je mogućnost da angažuje vještaka određene struke ako je smatrao da je za to potrebno znanje u mjeri kojim ne raspolaže ni sud, pa ni branilac. Međutim, kako se radi o jednostavnom sabiranju dugovanih iznosa koje je optuženi trebao da plati na ime izdržavanja svoje djece, što je tokom dokaznog postupka sa sigurnošću utvrđeno, pravilno je postupio prvostepeni sud kada je utvrdio da je optuženi dužan na ime neplaćenih iznosa za izdržavanje svoje djece za navedeni period iznos od 6.400,00 KM.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o K 117722 20 Kž od 04.06.2020. godine)

23.

Određivanje vještačenja, angažovanje vještaka, jednakost u postupanju Članovi 95., 269. i 14. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

POGREŠAN JE, PA SLJEDSTVENO TOME I NEPRIHVATLJIV STAV TUŽILAŠTVA, IZNIJET KROZ ŽALBENI PRIGOVOR NA POBIJANU PRESUDU DA OPTUŽENOM NE PRIPADA PRAVO DA SAM ILI PUTEEM BRANIOCA IZDAJE NAREDBE ZA VJEŠTAČENJE, A DA TO PRAVO, SHODNO ODREDBAMA ČLANA 96. STAV 1. ZAKONA O KRIVIČNOM POSTUPKU BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE (ZKP BD BIH), PRIPADA JEDINO TUŽIOCU ILI SUDU, TE DA STOGA, VJEŠTAČENJE U PREDMETNOJ KRIVIČNO PRAVNOJ STVARI OBAVLJENO PO VJEŠTAKU PSIHOLOGU, A PO PISMENOJ NAREDBI ZA VJEŠTAČENJE IZDATOJ OD BRANIOCA OPTUŽENOG, PREDSTAVLJA NEZAKONIT DOKAZ („PLOD OTROVNE VOĆKE“) NA KOME SUD NIJE MOGAO ZASNOVATI POBIJANU PRESUDU. TAKAV STAV TUŽILAŠTVA JE PO OCJENI OVOG SUDA POSLJEDICA POGREŠNOG TUMAČENJA NEVEDENOG ČLANA PROCESNOG ZAKONA ZA ČIJE PRAVILNO TUMAČENJE JE BILO NEOPHODNO SAGLEDATI I PROTUMAČITI ODREDBE I DRUGIH RELEVANTNIH ČLANOVA PROCESNOG ZAKONA, I TO U PRVOM REDU ČLANA 14. ZKP-A BD BIH, KAO I ČLANA 269. ISTOG ZAKONA KOJE NESUMNJIVO ISKLJUČUJU BILO KAKVU DISKRIMINACIJU STRANAKA U POSTUPKU, ODNOSNO NE DOZVOLJAVAJU PODREĐEN POLOŽAJ JEDNE STRANE U ODNOSU NA DRUGU (NA PRIMJER OPTUŽENOG U ODNOSU NA TUŽIOCA) VEZANO ZA NAČIN PRIKUPLJANJA DOKAZA – NALAZ I MIŠLJENJA VJEŠTAKA. ODREDBE ČLANA 14. ZKP-A BD BIH, OBEZBJEĐUJU JEDNAKOST U POSTUPANJU I PRAVEDNO SUĐENJE, I U STAVU 1. NAVEDENOG ČLANA JASNO JE PROPISANO DA JE SUD DUŽAN DA STRANKE I BRANIOCA TETIRA NA JEDNAK NAČIN I DA SVAKOJ OD STRANA PRUŽI JEDNAKE MOGUĆNOSTI U PROGLEDU PRISTUPA DOKAZIMA I NJIHOVOM IZVOĐENJU NA GLAVNOM PRETRESU, A I ODREDBE ČLANA 269. ISTOG ZAKONA KOJE SE ODOSE NA MOGUĆNOST ANGAŽOVANJA VJEŠTAKA, U STAVU 1. JASNO PROPISUJU DA VJEŠTAKA MOGU ANGAŽOVATI STRANKE, BRANILAC I SUD, A TE ODREDBE, BEZ SUMNJE TREBA SHVATITI I PROTUMAČITI I PRAVOM ODBRANE NA VLASTITO ANGAŽOVANJE VJEŠTAKA NA OSNOVU NAREDBE ZA VJEŠTAČENJE KOJU JE VJEŠTAKU IZDALA

ODBRANA, PRI ČEMU SE TAJ ANGAŽMAN VJEŠTAKA I VALJANOST PROVEDENOG VJEŠTAČENJA NE MOGU UVJETOVATI FORMALNIM OGRANIČENJIMA – NAREDBOM SUDA ZA IZVOĐENJE VJEŠTAČENJA. NI JEDNA ODREDBA ZKP-A BD BIH NE DOVODI U PITANJE PRINCIP JEDNAKOSTI STRANAKA I JEDNAKE MOGUĆNOSTI STRANA U POSTUPKU U POGLEDU PRISTUPA DOKAZIMA I NJIHOVOM IZVOĐENJU NA GLAVNOM PRETRESU, PROPISAN ČLANOM 14. ZKP-A BD BIH, PA SLJEDSTVENO TOME, NIJE PO OCJENI OVOG SUDA UPITNO PRAVO ODBRANE NA VLASTITO ANGAŽOVANJE VJEŠTAKA PUTEM NAREDBE ZA VJEŠTAČENJE KOJU SAMA IZDA U CILJU PRIKUPLJANJA DOKAZA.

Iz obrazloženja:

„Takođe je bez osnova žalbeni prigovor da je pobijana presuda iz razloga koji se opisuju u žalbi, zasnovana na dokazu na kome se po odredbama ZKP Bd BiH, nije mogla zasnovati, i da je time počinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 297. stav 1. tačka i) navedenog zakona.

Tačno je to da je branilac optuženog M.H., advokat Osman Mulahalilović, vještaku psihologu prof. dr. Miroslavu Gavrić, 15.11.2018. godine izdao pismenu naredbu za vještačenje maloljetnice koja je po optužnici žrtva krivičnog djela Bludne radnje, za koje se optužnicom Tužilaštva Bd BiH tereti njegov branjenik. Naredbom branioca je određeno da se vještačenje obavi na okolnosti psihološkog profila ličnosti oštećene, strukture ličnosti, intelektualne i druge sposobnosti oštećene, zatim na okolnosti da li je oštećena podložna instrumentalizaciji, kao i na druge okolnosti koje vještak ocijeni da su relevantne za rješavanje predmetne krivično pravne stvari. Vještak je u naredbi upozoren da je dužan da nalaz i mišljenje da u skladu sa pravilima struke, a također je upozoren da davanje lažnog nalaza i mišljenja predstavlja krivično djelo.

Branilac je na glavnom pretresu kod prvostepenog suda 07.11.2018. godine, sudećem sudiji najavio da će izvoditi dokaz vještačenjem maloljetne oštećene S.H., po sudskom vještaku-psihologu, prof. dr. Miroslavu Gavriću, iznio je i na koje će okolnosti tražiti vještačenje, a što je konstatovano na zapisniku o glavnom pretresu, a sud se saglasio da se obavi vještačenje po navedenom vještaku psihologu te da branilac vještaku izda naredbu za vještačenje na okolnosti koje je iznio pred sudom i sa potrebnim upozorenjima vještaku, pa je branilac izdao pismenu naredbu za vještačenje navedenom vještaku 15.11.2018. godine, a vještak je u okviru zadatog mu posla u naredbi, obavio vještačenje 12.02.2019. godine, pa je pismeni nalaz i mišljenje vještak u više primjeraka dostavio sudu 13.02.2019. godine a sud je pismeni nalaz i mišljenje dostavio strankama i braniocu. Prema tome, tačna je tvrdnja tužioca iznijeta u žalbi da pismenu naredbu za vještačenje navedenom vještaku psihologu nije izdao sud kako to nalažu odredbe člana 96. stav 1. ZKP Bd BiH. Međutim, ne može se prihvatiti osnovanim prigovor da branilac u skladu sa ZKP-om Bd BiH, nije bio ovlašten da izda pismenu naredbu za vještačenje vještaku Gavriću, te da su zbog toga nalaz i mišljenje vještaka zbog toga što naredbu za vještačenje nije izdao sud, nezakonit dokaz na kome je prvostepeni sud zasnovao pobijanu presudu.

Pogrešno Tužilaštvo zaključuje da je prvostepeni sud pobijanu (oslobađajuću) presudu zasnovao isključivo na nalazu i mišljenju vještaka psihologa prof. dr. Miroslava Gavrića, i da bi bez tog dokaza bila donijeta drugačija presuda. Ovaj sud

ocjenjuje, da navedeni nalaz i mišljenje vještaka Gavrića nisu bili odlučujući za donošenje oslobađajuće presude, jer je sud imao kvalitetan dokaz, kao što je Izvještaj psihologa D.L. od 26.08.2017. godine, kao i njeno svjedočenje na glavnom pretresu pred prvostepenim sudom, da na osnovu istih ocijeni nevjerodostojnim svjedočenje ključnog svjedoka optužbe-maloljetne S.H., koja je po optužnici žrtva predmetnog krivičnog djela Bludne radnje, a prvostepeni sud bi u takvoj situaciji, kada je svjedočenje oštećene ocijenjeno nevjerodostojnim, zbog nedostatka kvalitetnih dokaza sigurno donijelo oslobađajuću presudu, tj. istu bi donio i bez nalaza i mišljenja vještaka psihologa Gavrića. Osim toga, ovaj sud ne prihvata osnovanim prigovor da su nalaz i mišljenje vještaka Gavrića, zbog toga što su pribavljeni protivno odredbi člana 96. stav. 1. ZKP Bd BiH, pribavljeni na nezakonit način. Ovaj sud ocjenjuje da navedeni nalaz i mišljenje vještaka nisu pribavljeni suprotno odredbama ZKP Bd BiH, posmatrano odredbe navedenog zakona u cjelini, niti se navedeni nalaz i mišljenje mogu smatrati nezakonitim dokazima, iako tužilac u žalbi tvrdi suprotno bez dovoljno valjanih argumenata.

Odredbama člana 14. ZKP Bd BiH (jednakost u postupanju i pravedno suđenje), u stavu 1. navedenog člana je propisano da je sud dužan da stranke i braniocetretira na jednak način i da svakoj od strana pruži jednake mogućnosti u pogledu pristupa dokazima i njihovom izvođenju na glavnom pretresu, dok je odredbama člana 269. ZKP Bd BiH (angažovanje vještaka) u stavu 1. navedenog člana propisano da vještaka mogu angažovati stranke, branilac i sud. Navedene odredbe ukazuju na jednakost i jednaku mogućnost stranaka pred sudom. Odredbe člana 96. ZKP Bd BiH na koje se Tužilaštvo poziva u žalbi, Tužilaštvo pogrešno posmatra odvojeno od drugih odredbi ZKP Bd BiH, zanemarujući naprijed citirane odredbe navedenog zakona, te izvodi pogrešan zaključak da optuženi i njegov branilac nemaju zakonsko pravo da u cilju prikupljanja dokaza mogu izdavati naredbe za vještačenje. Odredbe člana 269. ZKP Bd BiH koje se odnose na angažovanje vještaka potrebno je shvatiti i tumačiti kao pravo odbrane na vlastito angažovanje vještaka pri čemu se taj angažman i valjanost provedenog vještačenja ne mogu uvjetovati formalnim ograničenjima-naredbom suda za izvođenje vještačenja.

S obzirom na sve iznijeto, navedeni dokaz odbrane, nalaz i mišljenje vještaka psihologa Gavrića, sačinjen bez naredbe suda se ne bi mogao smatrati nezakonito pribavljenim dokazom, pa je prvostepeni sud opravdano prihvatio izvođenje dokaza odbrane saslušanjem vještaka psihijatra prof. dr. Miroslava Gavrića kao i čitanje njegovog pismenog nalaza i mišljenja a da prethodno nije postojala naredba suda o tom konkretnom vještačenju.

Navedeni dokaz je odbrana pribavila na zakonit način i opravdano je taj dokaz sud prihvatio, odnosno prihvatio izvođenje tog dokaza na glavnom pretresu, kao zakonitog dokaza.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 O K 112911 20 Kž od 30.06.2020. godine)

24.

Vještačenje u stručnoj ustanovi ili državnom organu, ispitivanje vještaka Član 102. i član 270. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

KAKO SE U SLUČAJU VJEŠTAČENJA PO ODGOVARAJUĆEM INSTITUTU, ODNOSNO, ZAVODU ZA PROMETNO-TEHNIČKA VJEŠTAČENJA U PRAVILU RADI O MULTIDISCIPLINARNOM VJEŠTAČENJU U KOJEM SUDJELUJE VIŠE STRUČNJAKA RAZLIČITIH PROFILA, ONDA JE IRELEVANTNO KOJI ĆE OD VJEŠTAKA, KOJI JE SUDJELOVAO U IZRADI NALAZA I MIŠLJENJA, PRED SUDOM USMENO BRANITI DĀTI NALAZ I MIŠLJENJE.

Iz obrazloženja:

„Proizvoljne su tvrdnje optuženog „ da je postupajući sudac na samo njemu poznat način naložio vještačenje po Zavodu za prometno-tehnička vještačenja Zagreb“, a da su stranke prethodno na glavnoj raspravi usuglasile da to bude institut sa teritorije Bosne i Hercegovine, te da je u postupku vještačenja od strane tog instituta sudjelovao vještak T.P., koji je inženjer strojarske struke, iako bi po mišljenju optuženog vještačenje trebali provoditi vještaci prometno-tehničke struke.

Naime, prvostupanjski sud je kod donošenja Naredbe od 18.09.2018. godine postupio u svemu u skladu sa člankom 96. Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, te po službenoj dužnosti naredio vještačenje po Zavodu za prometno-tehnička vještačenja Fakulteta prometnih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, jer je bilo nužno otkloniti dileme koje su proistekle iz potpuno oprečnih nalaza vještaka prometno-tehničke struke, koji je angažiran po naredbi Tužitelja Brčko distrikta Bosne i Hercegovine i nalaza vještaka angažiranih po naredbama branitelja optuženih.

Kada je u pitanju kompetentnost vještaka T.P. iz Zavoda za prometno-tehnička vještačenja Zagreb, nije upitno da se radi o diplomiranom inženjeru strojarstva, međutim, kako se u slučaju vještačenja po odgovarajućem institutu, odnosno, zavodu za prometno-tehnička vještačenja u pravilu radi o multidisciplinarnom vještačenju u kojem sudjeluje više stručnjaka različitih profila, što se može nesumnjivo zaključiti i iz Izvještaja o provedenom vještačenju Zavoda za prometno-tehnička vještačenja Fakulteta prometnih znanosti Sveučilišta u Zagrebu od 26.11.2018. godine, u čijoj izradi je sudjelovao i docent dr Ž.Š., diplomirani inženjer prometa, onda je irelevantno koji će od sudionika u izradi nalaza i mišljenja pred sudom usmeno braniti dāti nalaz i mišljenje. Stoga se po ocjeni ovog suda neopravdano žalbom optuženog dovodi u pitanje profesionalnost i stručnost vještaka T.P. dipl. ing. strojarstva iz Zagreba. U tom kontekstu, nije od značaja kojem je od Instituta povjereno vještačenje od strane prvostupanjskog suda, jer niti ovaj sud ne vidi zbog čega bi se trebalo dovoditi u pitanje profesionalnost i stručnost bilo koje institucije iz Bosne i Hercegovine i regiona, kada su u pitanju certificirani Instituti, odnosno Zavodi, koji su u matičnim državama kod nadležnih sudova registrirani za obavljanje vještačenja iz sfere prometno-tehničke struke.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o K 106803 19 Kž od 18.06.2020. godine)

25.

Posebne istražne radnje – Nadzor i tehničko snimanje telekomunikacija Član 116. stav 2. tačka a) Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

IMAJUĆI U VIDU ODREDBE ČLANKA 21. I 22. ZAKONA O KAZNENOM POSTUPKU BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE, KOJI PREDVIĐAJU OBVEZU PRAVOSUDNIH ORGANA BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE DA SURADUJE SA SVIM SUDOVIMA NA PODRUČJU FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE I REPUBLIKE SRPSKE, KAO I OBVEZU SURADNJE SVIH ORGANA VLASTI SA PRAVOSUDNIM ORGANIMA BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE, TE DA JE PROVOĐENJE POSEBNIH ISTRAŽNIH RADNJI IZ ČLANKA 116. STAVAK 2. TOČKA A. ZAKONA O KAZNENOM POSTUPKU BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE, DOPUNOM NAREDBE SUCA ZA PRETHODNI POSTUPAK OSNOVNOG SUDA BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE DOPUŠTENOM I MUP-U REPUBLIKE SRPSKE, U VIDU TEHNIČKE POTPORE PO ZAMOLNICI I PO UPUTAMA POLICIJE BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE, ONDA SE DOKAZI PRIBAVLJENI PROVOĐENJEM NAVEDENIH POSEBNIH ISTRAŽNIH RADNJI, KOJI SU KORIŠTENI KOD DONOŠENJA PRVOSTUPANJSKE PRESUDE, NE MOGU SMATRATI NEZAKONITO PRIBAVLJENIM DOKAZIMA, U SMISLU ČLANKA 10. STAVAK 2. I 3. ZAKONA O KAZNENOM POSTUPKU BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE, TAKO DA NJIHOVIM KORIŠTENJEM U DIJELU U KOJEM JE TO BILO NUŽNO ZA DONOŠENJE OSUĐUJUĆE PRESUDE, PRVOSTUPANJSKI SUD NIJE POČINIO BITNU POVREDU ODREDBA KAZNENOG POSTUPKA IZ ČLANKA 297. STAVAK 1. TOČKA I. ZAKONA O KAZNENOM POSTUPKU BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE.

Iz obrazloženja:

„Kada je u pitanju ishodovanje brojeva telefona, uključujući i mobilni telefon kojim se koristi optuženi, kao i njegov fiksni telefon koji se nalazi u njegovoj obiteljskoj kući u B., neosnovano se žalbom branitelja mistificira način pribavljanja tih telefonskih brojeva, ako se ima na umu da je optuženi uposlenik organa uprave Brčko distrikta Bosne i Hercegovine i da su predmetom zakonito naloženih posebnih istražnih radnji bili i telefonski brojevi koji su službeni brojevi Odjela Vlade Brčko distrikta Bosne i Hercegovine u kojem je optuženi uposlenik, onda je sasvim izvjesno da pribavljanje tih brojeva telefona od strane Policije Brčko distrikta Bosne i Hercegovine nije u suprotnosti sa zakonom, ako se ima u vidu da je člankom 21. stavak 2. Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine propisano da su svi organi vlasti u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine dužni službeno surađivati sa sudovima, tužiteljem i drugim organima koji sudjeluju u kaznenom postupku. Kako se u slučaju pribavljanja brojeva mobilnih i fiksnih telefona kojim se koristi optuženi nije radilo o primjeni posebne istražne radnje nadzor i tehničko snimanje telekomunikacija, u smislu članka 116. stavak 2. tačka a. Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, onda se niti njihov način pribavljanja ne može dovesti u kontekst zakonitosti takvog dokaza u smislu članka 10. stavak 2. i 3. Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, kako to neosnovano u žalbi ističe branitelj optuženog.

Slijedom svega naprijed iznesenog, a imajući u vidu odredbe članka 21. i 22. Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, koji predviđaju obvezu pravosudnih organa Brčko distrikta Bosne i Hercegovine da surađuje sa svim sudovima na području Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske, kao i obvezu suradnje svih organa vlasti sa pravosudnim organima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, te da je provođenje posebnih istražnih radnji iz članka 116. stavak 2. točka a. Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, dopunom Naredbe suca za prethodni postupak Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine od 12.06. i 20.07.2012. godine, dopušteno i MUP-u Republike Srpske - UKP Banja Luka, u vidu tehničke potpore po zamolnici i po uputama Policije Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, onda se dokazi pribavljeni provođenjem navedenih posebnih istražnih radnji, koji su korišteni kod donošenja prvostupanjske presude, ne mogu smatrati nezakonito pribavljenim dokazima, u smislu članka 10. stavak 2. i 3. Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, tako da njihovim korištenjem u dijelu u kojem je to bilo nužno za donošenje osuđujuće presude, prvostupanjski sud nije počinio bitnu povredu odredaba kaznenog postupka iz članka 297. stavak 1. točka i. Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o K 046925 21 Kž 3 od 04.08.2021. godine)

26.

Pritvor

Član 131. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

MAKSIMALNO TRAJANJE DUŽINE PRITVORA OD DVA MJESECA NI U KOM SLUČAJU NE ZNAČI DA JE NUŽNO DA OSUMNJIČENI BORAVE U PRITVORU KOLIKO JE MAKSIMALNO ISTI PRODUŽEN, IMAJUĆI U VIDU ISTRAŽNE RADNJE KOJE SU PREOSTALE DA SE OBAVE, A ODNOSI SE NA SASLUŠANJE SVJEDOKA NA KOJE BI SE MOGAO IZVRŠITI UTICAJ OD STRANE OSUMNJIČENIH.

Iz obrazloženja:

„Ovaj sud nalazi za potrebnim da iako su i branioci i prvostepeni sud to imali u vidu podsjeti na obaveznu primjenu sadržaja odredbi člana 131. stav 4. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine i dužnost organa gonjenja da postupaju sa naročitom hitnošću, kako bi se trajanje pritvora svelo na najkraće nužno vrijeme. U tom pravcu će prvostepeni sud postupiti upravo na način na koji je to i navedeno u pobijanom rješenju na strani četvrtoj pasus treći i odlučiti da li je postupanje organa gonjenja bilo u skladu sa navedenom odredbom Zakona o krivičnom postupku, pa će moći cijeniti da li su ispunjeni uslovi i da li je nužno da osumnjičeni i dalje borave u pritvoru. Maksimalno trajanje dužine pritvora od dva mjeseca ni u kom slučaju ne znači da je nužno da osumnjičeni borave u pritvoru koliko je maksimalno isti produžen, imajući u vidu istražne radnje koje su preostale da se obave, a odnose se na saslušanje svjedoka na koje bi se mogao izvršiti uticaj od strane osumnjičenih. Odredbom člana 135. stav 2. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (trajanje pritvora u istrazi) propisano je da se

prитвор po obrazloženom prijedlogu tužioca može produžiti za najviše dva mjeseca, kako je postupio i prvostepeni sud. Međutim, sud nije u obavezi da produži trajanje pritvora u maksimalno predviđenom trajanju ako zaključi da je preostale istražne radnje moguće izvršiti objektivno u mnogo kraćem vremenskom periodu. S tim u vezi prvostepeni sud se mogao opredijeliti da produži pritvor i u kraćem trajanju od maksimuma od dva mjeseca, naravno ukoliko je uvjerenja da se preostale istražne radnje mogu preduzeti u znatno kraćem vremenskom periodu. Nadalje odredbom člana 131. stav 5. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine propisano je da će se pritvor ukinuti čim prestanu razlozi na osnovu kojih je određen, a pritvoreni će se odmah pustiti na slobodu, što takođe treba imati u vidu.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o K 133144 20 Kž 3 od 11.11.2020. godine)

27.

Pritvor

Članovi 131. i 132. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

PSIHIČKO STANJE OPTUŽENOG U VRIJEME UČINJENJA KRIVIČNOG DJELA NI NA KOJI NAČIN SE NE MOŽE DOVESTI U VEZU SA ODLUKOM SUDA DA SE OPTUŽENOM ODREDI PRITVOR ILI PRODUŽI TRAJANJE MJERE PRITVORA. TAKOĐE SADRŽAJ ODREDBE ČLANA 36. STAV 2. KRIVIČNOG ZAKONA BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE (URAIČUNLJIVOST), KOJI PREDVIĐA MOGUĆNOST BLAŽEG KAŽNJAVANJA UČINIIOCA KRIVIČNOG DJELA ČIJA JE SPOSOBNOST DA SHVATI ZNAČAJ SVOGA DJELA ILI DA UPRAVLJA SVOJIM POSTUPCIMA BILA BITNO SMANJENA, NI NA KOJI NAČIN SE NE MOŽE DOVODITI U VEZU SA OPRAVDANOŠĆU MJERE PRITVORA.

Iz obrazloženja:

„Branilac podsjeća na Nalaz i mišljenje vještaka Ratka Kovačević da je optuženi D.I. u vrijeme kritičnog događaja koji mu se stavlja na teret bio u stanju afekta, straha visokog intenziteta sa suženjem svijesti, a što je imalo karakteristike privremene duševne poremećenosti, te da su navedeni nalaz i mišljenje potvrđeni kroz nalaz i mišljenje vještaka prim. dr Zorice Lazarević i prof. dr Alme Bravo Mehmedbašić neuropsihijatra uz mišljenje da je navedeno psihičko stanje imalo karakter duševne poremećenosti, odnosno da je sposobnost optuženog da shvati značaj djela i upravlja postupcima bila bitno smanjena. Branilac, po ocjeni ovog suda, pogrešno smatra da je prvostepeni sud pogrešno utvrdio činjenice koje proizilaze iz naprijed navedenih nalaza i mišljenja i po ocjeni ovog suda neargumentovano pokušava dovesti u vezu sa odlukom suda da se optuženom produži trajanje mjere pritvora. Navedeno psihičko stanje optuženog ni na koji način ne može se dovesti u vezu sa odlukom suda da se optuženom produži trajanje mjere pritvora, a za čije trajanje su ispunjeni razlozi propisani članom 132. stav 1. tačka a. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine o čemu je prvostepeni sud dao valjane razloge. Takođe na sadržaj odredbe člana 36. stav 2. Krivičnog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (uračunljivost) koji predviđa mogućnost blažeg kažnjavanja učinioca krivičnog djela čija je sposobnost da shvati značaj svoga djela ili da upravlja svojim postupcima bila bitno smanjena, ni na koji način se ne može dovesti u vezu

sa opravdanošću mjere pritvora. Navedena odredba krivičnog zakona kao što je to i branilac naveo predviđa samo mogućnost blažeg kažnjavanja učinioca krivičnog djela čija je sposobnost bila kao što su naprijed utvrdili navedeni vještaci, ali naravno ukoliko optuženi bude oglašen krivim, a o čemu u ovoj fazi postupka, po ocjeni ovog suda ne bi trebalo raspravljati poštujući presumpciju nevinosti optuženog.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o K 130129 21 Kž 9 od 30.07.2021. godine)

28.

Pritvor zbog osnovane bojazni da će se uništiti, sakriti, izmijeniti ili krivotvoriti dokaze ili tragove važne za krivični postupak ili ako naročite okolnosti ukazuju da će ometati krivični postupak uticajem na svjedoke, saučesnike ili prikrivače

Član 132. stav 1. tačka b) Zakona o krivičnog postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

ČINJENICA DA JE OSUMNJIČENI KROZ SVOJ ISKAZ NAJVEĆIM DIJELOM PRIZNAO IZVRŠENJE KRIVIČNOG DJELA NE UTIČE NA MOGUĆNOST DA OSUMNJIČENI BORAVKOM NA SLOBODI OMETA KRIVIČNI POSTUPAK UTICAJEM NA SVJEDOKE I SAUČESNIKE. TAKOĐER NI PRIZNANJE IZVRŠENJA KRIVIČNOG DJELA OD STRANE OSUMNJIČENOG NE OSLOBAĐA ORGANE GONJENJA DA PRIKUPE I SVE OSTALE RELEVANTNE DOKAZE KOJI POTVRĐUJU NAVODE IZ PRIJEDLOGA ZA ODREĐIVANJE PRITVORA OSUMNJIČENOM.

Iz obrazloženja:

„Iako je osumnjičeni kroz svoj iskaz najvećim dijelom kao što i branilac navodi priznao izvršenje krivičnog djela Pripremanje krivičnog djela iz člana 333. Krivičnog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, to ne utiče na mogućnost da osumnjičeni boravkom na slobodi ometa krivični postupak na navedeni način, pa je bilo nužno obezbjediti uslove za nesmetano vođenje krivičnog postupka i prikupljanje svih relevantnih dokaza. Takođe ni priznanje izvršenja krivičnog djela od strane osumnjičenog ne oslobađa organe gonjena da prikupe i sve ostale relevantne dokaze koji potvrđuju navode iz prijedloga za određivanje pritvora osumnjičenom u kojem su detaljno navedene i opisane protivpravne radnje za koje se S.B. osnovano sumnjiči.

Branilac dalje u žalbi navodi da je osumnjičeni lice koje do sada nije osuđivano, da je porodičan i otac dvoje mladb. djece, od kojih je jedno dijete bolesno, da je slabog imovnog stanja i da je priznao izvršenje krivičnog djela, pa da mu i zbog toga između ostalog ne bi trebalo odrediti pritvor. Međutim, sve navedene činjenice iako su tačne ne utiču na mjeru pritvora koja je osumnjičenom određena, jer se u stvari radi o okolnostima koje bi u smislu člana 49. Krivičnog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (opšta pravila za odmjeravanje kazne) trebalo cijeniti kao olakšavajuće okolnosti naravno ukoliko se tokom krivičnog postupka utvrdi krivica S.B. za krivična djela za koja se osnovano sumnjiči. S tim u vezi navedene okolnosti ovaj sud nije mogao uzeti u obzir ni cijeniti kao razloge zbog kojih osumnjičenom ne bi trebalo odrediti mjeru pritvora ili eventualno razloge zbog kojih bi pritvor trebao zamijeniti nekom drugom mjerom koja bi bila blaža za osumnjičenog.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o K 133074
20 Kž od 08.10.2020. godine)

29.

Nagrada i nužni izdaci branioca

Član 190. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

Član 29. i član 31. stav 4. Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj 22/04 i 24/04)

BRANIOCU SE IZNOS PDV-A OD 17 % NA PRUŽENE ADVOKATSKE USLUGE NE MOŽE DOSUDITI UKOLIKO BRANILAC NIJE DOSTAVIO POTVRDU O PDV REGISTRACIJI NA OSNOVU KOJE BI SUD MOGAO UTVRDITI DA JE ADVOKAT PDV OBVEZNIK.

Iz obrazloženja:

„Međutim, sa druge strane, osnovano žalbom Tužilaštvo ukazuje na pogrešan zaključak prvostepenog suda da braniocu pripada naknada na ime PDV-a od 17%, s obzirom da mu se taj iznos ne može dosuditi ako branilac nije dostavio potvrdu o PDV registraciji na osnovu koje bi sud mogao utvrditi da je advokat PDV obveznik.

Naime, iako je odredbom člana 29. Tarife propisano da je pored nagrade za zastupanje, advokat u obavezi posebno zaračunati klijentu i propisani porez na promet na advokatske usluge, odnosno u konkretnom slučaju PDV koji je branilac troškovnikom potraživao, valja ukazati da branilac uz predmetni troškovnik sudu nije dostavio dokaz da je kod nadležnog državnog organa registrovan kao obveznik poreza na dodatu vrijednost (uvjerenje o registraciji-upisu u Jedinostveni registar obveznika indirektnih poreza). Shodno tome, bez obzira što je branilac troškovnikom potraživao uvećanje nagrade za iznos PDV-a, taj iznos mu prvostepeni sud nije mogao dosuditi jer branilac uz troškovnik nije dostavio potvrdu o PDV registraciji, na osnovu koje bi sud mogao utvrditi da je branilac PDV obveznik. Dakle, iznos nagrade koji je braniocu dosuđen prvostepenim rješenjem valjalo je umanjiti za 341,70 KM, odnosno umanjiti za iznos koji je braniocu dosuđen na ime uvećanja nagrade za iznos PDV-a.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o K 126307
22 Kž 2 od 18.05.2022. godine)

30.

Odlučivanje o imovinskopravnom zahtjevu

Član 198. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

ROK ZA ISPUNJENJE (PARICIONI ROK) KOD DOSUĐIVANJA IMOVINSKOPRAVNOG ZAHTJEVA KRIVIČNOM PRESUDOM, NE OSTAVLJA SE.

Iz obrazloženja:

„Takođe, i to što prvostepeni sud nije odredio rok za ispunjenje obaveze ne utiče na pravilnost i zakonitost pobijane odluke, jer u slučaju kada se dosudi imovinskopravni zahtjev, naplata istog se reguliše po pravilima izvršnog postupka. Stoga, ako u izvršnoj ispravi nije određen rok za dobrovoljno ispunjenje obaveze, taj rok, u skladu sa odredbom člana 31. stav 3. i stav 4. Zakona o izvršnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“ broj 39/13, 47/17 i 2/21), određuje sud (izvršni) rješenjem o izvršenju.

Rok za ispunjenje (paricioni rok) kod dosuđivanja imovinskopravnog zahtjeva krivičnom presudom, ne ostavlja se.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o K 143255 22 KŽ od 18.07.2022. godine)

31.

Odlučivanje o optužnici

Član 228. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

KADA POD TAČKOM 2. OPTUŽNICE, KOJU JE PODNIJELO SUDU NA POTVRĐIVANJE, TUŽILAŠTVO NE IZNOSI TVRDNJE NI DOKAZE UZ OPTUŽNICU DA JE OSUMNJIČENI U VRIJEME EPIDEMIJE COVID-19, BIO ZARAŽEN VIRUSOM SARS-COV-2, NITI DA JE VIRUS TE BOLESTI PRENIO NA LICA SA KOJIMA JE BIO U KONTAKTU, ONDA SAMO POSTUPANJE OSUMNJIČENOG, PROTIVNO NAREDBAMA I MJERAMA ODREĐENIM OD NADLEŽNOG TIJELA ZDRAVSTVENE SLUŽBE (MJERA IZOLACIJE U PORODIČNOM DOMU KOJU JE KRŠIO I STUPANJE U KONTAKT SA DRUGIM OSOBAMA NE NOSEĆI PRI TOME ZAŠTITNU MASKU ZA LICE I RUKAVICE), ZA KOJE SE TERETI OPTUŽNICOM, NE NAVODI NA ZAKLJUČAK DA POSTOJI OSNOVANA SUMNJA DA JE NAVEDENIM RADNJAMA OSUMNJIČENI DOVEO DO OPASNOSTI OD ŠIRENJA ZARAZNE BOLESTI NA LJUDE, ODNOSNO DO POČINJENJA KRIVIČNOG DJELA – PRENOŠENJE ZARAZNE BOLESTI IZ ČLANA 221. STAV 1. KRIVIČNOG ZAKONA BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE, ZA KOJE SE SUMNJIČI, PA JE OSNOVANO PRVOSTEPENI SUD ODBIO POTVRĐIVANJE TAČKE 2. OPTUŽNICE ZA NAVEDENO KRIVIČNO DJELO.

Iz obrazloženja:

„Po ocjeni ovog suda, opravdano prvostepeni sud nije potvrdio optužnicu za krivično djelo iz tačke 2. optužnice, to jest Prenošnje zarazne bolesti iz člana 221. stav 1. KZ Bd BiH, a to zbog toga što nema dokaza da je M.Đ. u kritičnom vremenskom periodu, kada je stupao u kontakt sa građanima – M.M. i N.A., bio bolestan od zarazne bolesti Covid-19, izazvane virusom Sars-cov-2, odnosno da je bio nosilac virusa pomenute zarazne bolesti koji bi se mogao prenijeti, odnosno proširiti na građane prilikom kontakata.

Zbog samih radnji opisanih u optužnici, da nije postupao po zdravstvenim propisima ili naredbama nadležnih tijela zdravstvene službe, i da je stupajući u nedozvoljeni kontakt s građanima, ne postoji osnovana sumnja da je osumnjičeni doveo do opasnosti od širenja zarazne bolesti Covid-19. Prema tome, kada ne postoji tvrdnja u optužnici, a niti dokaz da je M.Đ. bio zaražen virusom Covid-19, to ne postoji ni osnovana sumnja da je radnjama za koje se osumnjičeni tereti optužnicom, isti doveo do opasnosti od širenja zarazne bolesti Covid-19. Kako ne postoji osnovana sumnja da je ostvaren bitan element predmetnog krivičnog djela – Prenošnje zarazne bolesti iz člana 221. stav 1. KZ Bd BiH, a to je, da je osumnjičeni radnjama opisanim pod tačkom 2. optužnice, doveo do opasnosti od širenja zarazne bolesti na ljude, to ne stoji žalbeni prigovor Tužilaštva da je pobijanim rješenjem povrijeđen Krivični zakon po pitanju postojanja krivičnog djela – Prenošnje zarazne bolesti iz člana 221. stav 1. KZ Bd BiH.

Radnje opisane pod tačkom 2. optužnice koje se odnose na nepoštivanje odluka Vlade Brčko distrikta BiH, kako one kojom je proglašena ugroženost stanovništva B.D. BiH od epidemije zarazne bolesti Covid-19 izazvane virusom Sars-cov-2, zatim one kojom je naloženo da se svi državljani BiH sa mjestom prebivališta u B.D. BiH koji dolaze iz inostranstva stavljaju pod zdravstveni nadzor i izolaciju u trajanju od 14 dana, te rješenja Inspektorata Brčko distrikta BiH donijetog na osnovu zakona, kojim je Inspektorat izrekao M.Đ. mjeru stavljanja pod zdravstveni nadzor i mjeru izolacije u trajanju od 14 dana u prostorijama porodičnog doma u mjestu P., a koje osumnjičeni nije poštovao, kao i naredbu da ne smije napuštati porodični dom bez zaštitne maske i rukavica, koje osumnjičeni nije poštovao, nego je stupio u kontakt sa građanima M.M. i N.A., za koje nema podataka da ih je osumnjičeni zarazio virusom pomenute zarazne bolesti, ne predstavljaju radnje kojima je osumnjičeni doveo do opasnosti od širenja zaraznih bolesti, tako da u njegovim radnjama nema tog bitnog obilježja krivičnog djela za koje se sumnjiči. Prema tome, prvostepeni sud je iz navedenih razloga pravilno postupio kada za navedeno krivično djelo nije potvrdio optužnicu, a u bitnom je dao razloge zbog čega smatra da nema uzročne veze između nepostupanja osumnjičenog po zdravstvenim propisima i naredbama i dovođenja u opasnost od širenja zarazne bolesti građana, jer objektivno u takvu opasnost osumnjičeni nije ni mogao dovesti građane s kojima je stupao u kontakt, ako nije bio zaražen virusom zarazne bolesti Covid-19, a činjenično se u optužnici ne tvrdi da je bio zaražen navedenim virusom, a niti za to postoje dokazi priloženi uz optužnicu. Osim toga, ni za građane M.M. i N.A. sa kojima je osumnjičeni stupao u bliski kontakt, nije utvrđeno, a niti to tvrdi optužnica da su se zbog kontakta s osumnjičenim, zarazili virusom, pa se ne može optužnicom iznositi tvrdnja da je osumnjičeni stupajući u bliski kontakt sa navedenim osobama doveo do opasnosti od širenja zarazne bolesti.

Radnje opisane pod tačkom 2. optužnice koje se odnose na nepoštivanje naloga i mjera nadležnog tijela zdravstvene službe, izuzimajući one kojima se ukazuje na nedokazanu tvrdnju Tužilaštva da je osumnjičeni M.Đ. doveo do širenja zarazne bolesti na druge osobe, su već opisane pod tačkom 1. optužnice i one ulaze u sastav krivičnog djela – Nepostupanje po zdravstvenim propisima za vrijeme epidemije iz člana 222. KZ Bd BiH, za koje radnje, koje ulaze u sastav pomenutog krivičnog djela je optužnica pod tačkom 1. rješenja suda potvrđena, tako da nije ni bilo mjesta da se izdvajaju pod tačku 2. optužnice tvoreći navodno krivično djelo Prenošnje zarazne bolesti iz člana 221. stav 1. KZ Bd BiH.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o K 130017 20 Kž od 04.06.2020. godine)

32.

Odlučivanje o optužnici

Član 228. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

PRILIKOM POTVRĐIVANJA OPTUŽNICE, SUDIJA ZA PRETHODNO SASLUŠANJE PROUČAVA SVAKU TAČKU OPTUŽNICE I DOKAZE KOJE MU JE DOSTAVIO TUŽILAC KAKO BI UTVRADIO POSTOJANJE OSNOVANE SUMNJE, TJ. VIŠI STEPEN SUMNJE ZASNOVAN NA PRIKUPLJENIM DOKAZIMA. U NAVEDENOJ FAZI POSTUPKA BITNO JE UTVRDIRI DA LI DOSTAVLJENI DOKAZI MOGU POSLUŽITI KAO OSNOVA UTVRĐIVANJA OSNOVANE SUMNJE, A NE KRIVICE OSUMNJIČENOG.

Iz obrazloženja:

„Kako je od strane prvostepenog suda izostala adekvatna ocjena dokaza za posledicu je imalo pogrešno utvrđeno činjenično stanje i zaključak suda da nema dokaza koji bi potvrdili navode optužnice. Sud u obrazloženju rješenja spominje svjedoka V.M. i to na okolnosti da li je Z. donio metalnu šipku i ostavio ispred lokala što u konkretnoj situaciji nije relevantna činjenica.

U obrazloženju se navodi da iz dokaza proizilazi da je osumnjičeni S.Z. oštećenom nanio lake tjelesne povrede. Međutim, prvostepeni sud se uopšte nije bavio pitanjem namjere osumnjičenog, odnosno da li je osumnjičeni oštećenom htio nanijeti laku ili tešku tjelesnu povredu nego se isključivo bavio pitanjem težine tjelesne povrede koju je osumnjičeni nanio oštećenom. Pri tome, propustio je da cijeni da li je predmet koji je osumnjičeni koristio tj. željezna šipka podoban predmet da se nanese teške tjelesne povrede vodeći pri tome računa da se osnovano može zaključiti da su povrede nanesene u predjelu glave kao najosjetljivijem dijelu tijela. Iz prikupljenih dokaza osnovano proizilazi da je praktično osumnjičeni preduzeo sve radnje kako u pogledu upotrijebljenog sredstva, tako i u pogledu dijela tijela gdje je zadao udarce metalnom šipkom koje pod navedenim okolnostima dovode do teške tjelesne povrede koja je u konkretnom slučaju izostala.

Ovaj sud smatra za bitnim podsjetiti na odredbu člana 228. stav 3. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (odlučivanje o optužnici) kojom je propisano da prilikom potvrđivanja optužnice, sudija za prethodno saslušanje proučava svaku tačku optužnice i dokaze koje mu je dostavio tužilac kako bi utvrdio postojanje osnovane sumnje, tj. viši stepen sumnje zasnovan na prikupljenim dokazima kao što je propisano članom 20. tačka m. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine. Iz navedene odredbe proizilazi da je u navedenoj fazi postupka bitno utvrditi da li dostavljeni dokazi mogu poslužiti kao osnova utvrđivanja osnovane sumnje, a ne krivice osumnjičenog, pa s tim u vezi stepen radnji koje se osumnjičenom stavljaju na teret zadržati na nivou osnovane sumnje da bi se optužnica mogla potvrditi. Na ovu činjenicu sud ukazuje iz razloga što prvostepeni sud zaključuje da nema nijedan dokaz koji bi potvrdio da je

osumnjичeni počinio krivično djelo u pokušaju, a na šta se žalbom osnovano prigovaralo.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o K 143820 22 KŽ od 02.02.2022. godine)

33.

Nedolazak optuženog na glavni pretres

Član 246. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

U SITUACIJI KADA SE OPTUŽENI NIJE POJAVIO NA GLAVNI PRETRES, IAKO JE O ISTOM UREDNO USMENO OBAVIJEŠTEN, A SVOJ IZOSTANAK NIJE OPRAVDAO, TE KADA PRINUDNO DOVOĐENJE NIJE USPJELO JER PRIPADNICI SUDSKE POLICIJE OPTUŽENOG NISU NAŠLI NA DATOJ ADRESI, NITI SU GA USPJELI DOBITI NA NJEGOV BROJ TELEFONA, A NI PRONAĆI NEGDJE U GRADU, OČIGLEDNO JE DA OPTUŽENI IZBJEĞAVA DA DOĐE NA GLAVNI PRETRES, ZBOG ČEGA SUD OPTUŽENOM NA OSNOVU ČLANA 246. STAV 2. ZAKONA O KRIVIČNOM POSTUPKU BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE MOŽE ODREDITI PRITVOR, A U CILJU OMOGUĆAVANJA VOĐENJA KRIVIČNOG POSTUPKA.

Iz obrazloženja:

„Kao što proizilazi iz pobijanog rješenja, a i stanja u krivičnom spisu, protiv optuženog A.J. u toku je krivični postupak zbog krivičnog djela Ugrožavanje bezbjednosti iz člana 180. stav 2. u vezi sa stavom 1. Krivičnog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine. Na glavnom pretresu održanom 03.02.2020. godine na kojem je bio prisutan i optuženi A.J. nakon dovršetka glavnog pretresa za taj dan postupajući sudija je usmeno obavijestio prisutne da se nastavak glavnog pretresa zakazuje za dan 25.02.2020. godine sa početkom u 10 sati i 30 minuta, što znači da su svi prisutni uredno usmeno obaviješteni o datumu održavanja nastavka glavnog pretresa.

Na nastavak glavnog pretresa dana 25.02.2020. godine pristupili su svi pozvani, sem optuženog koji nije obavijestio sud o razlozima nedolaska na glavni pretres, odnosno nije na bilo koji način opravdao svoj izostanak. Kako nije bilo uslova da se nastavi sa glavnim pretresom, budući da optuženi nije pristupio u zakazano vrijeme, sud je odložio glavni pretres za dan 03.03.2020. godine sa početkom u 12,30 časova, o čemu je usmeno obavijestio sve prisutne, te je izdao naredbu Sudskoj policiji Brčko distrikta Bosne i Hercegovine za dovođenje optuženog. Na dan 03.03.2020. godine kada je trebao biti nastavljen glavni pretres za koji je optuženog trebalo obezbijediti prinudnim dovođenjem, Sudska policija Brčko distrikta Bosne i Hercegovine je službenom zabilješkom broj SuPK-sp186/20 od 03.03.2020. godine obavijestila da optuženog nisu pronašli na navedenoj adresi, da u stanovima do optuženog nisu uspjeli nikoga pronaći da bi dobili neku informaciju, ali da su od radnika J.O., koji radi u buregdžinici koja se nalazi u zgradi gdje stanuje optuženi dobili informaciju da ga nisu viđali neko vrijeme i da ne znaju gdje se trenutno nalazi. Nadalje, obavijestili su sud da su optuženog pozivali na njegov broj telefona ali da je bio nedostupan, te da obilaskom grada nisu uspjeli pronaći pomenuto lice. Imajući u

vidu sadržaj službene zabilješke kao i da se optuženi nije odazvao na glavni pretres iako je o istom uredno obaviješten, odnosno da prinudno dovođenje optuženog nije uspjelo, sud je optuženom na osnovu člana 246. stav 2. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine odredio pritvor jer je zaključio da optuženi očigledno izbjegava da dođe na glavni pretres.

I ovaj sud smatra da je prvostepeni sud pravilno i potpuno utvrdio činjenično stanje, odnosno pravilno zaključio da optuženi izbjegava da dođe na glavni pretres budući da se nije pojavio na glavni pretres, iako je o istom uredno usmeno obaviješten, a svoj izostanak nije opravdao, te da prinudno dovođenje nije uspjelo jer optuženog nisu našli na datoj adresi, niti su ga uspjeli dobiti na njegov broj telefona, a ni pronaći negdje u gradu, pa je i po ocjeni ovog suda očigledno da optuženi izbjegava da dođe na glavni pretres.

Iz spisa predmeta proizilazi da je optuženi i prije otpočinjanja glavnog pretresa preduzimao radnje koje imaju karakter izbjegavanja, pa je tako, kao što je i navedeno u dostavnici kojom se pokušalo optuženom da uruči potvrđena optužnica, kako je naveo sudski dostavljač više puta pokušavao da uruči potvrđenu optužnicu optuženom, pa je sudski dostavljač konstatovao da optuženi izbjegava dostavu. Kako je na navedeni način bilo praktično nemoguće optuženom dostaviti optužnicu, onda je ista dostavljena optuženom putem Sudske policije, a što proizilazi iz službene zabilješke Sudske Policije od dana 29.11.2019. godine.

S tim u vezi ne može se prihvatiti žalbeni prigovor branioca da je prvostepeni sud počinio bitnu povredu postupka jer je, kako branilac neargumentovano navodi, pogrešno primijenio odredbu člana 246. stav 2. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (nedolazak optuženog na glavni pretres), a da je to rezultat pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja. Takođe neargumentovan je i prigovor branioca da je iz obrazloženja pobijanog rješenja nejasno u čemu se ogleda aktivno ponašanje optuženog.

Iz obrazloženja pobijanog rješenja u kojem je prvostepeni sud hronološki poredao činjenice i preduzete radnje na osnovu kojih je pravilno i potpuno utvrdio činjenice koje ukazuju da optuženi očigledno izbjegava da dođe na glavni pretres, pa je na pravilno i potpuno utvrđene činjenice pravilno primijenio odredbu člana 246. stav 2. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, kada je optuženom odredio pritvor da bi se stvorili uslovi da se nastavi sa glavnim pretresom.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 O K 123332 20 Kž od 09.04.2020. godine)

34.

Izmjena optužbe

Član 275. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

TUŽITELJ JE U SKLADU SA ČLANKOM 275. ZAKONA O KAZNENOM POSTUPKU BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE OVLAŠTEN MIJENJATI ČINJENIČNI SUPSTRAT DISPOZITIVA OPTUŽNICE DO GRANICE DA SE U

IZMIJENJENOM ČINJENIČNOM SUPSTRATU I DALJE RADI O ISTOM OPTUŽENOM I ISTOM INKRIMINIRANOM DOGAĐAJU, A KADA JE U PITANJU PRAVNA OCJENA TAKO IZMIJENJENIH KAZNENOPRAVNIH RADNJI, TUŽITELJ JE OVLAŠTEN DA IZMIJENI PRAVNU KVALIFIKACIJU, UKLJUČUJUĆI I PROMJENU NA TEŽE, SVE DOK SE RADI O ISTOM KAZNENOM DJELU (PRIVILEGIRANI-KVALIFICIRANI OBLICI OSNOVNOG DJELA), ODNOSNO GENUSNO ISTOVRSNOM KAZNENOM DJELU (KAZNENA DJELA SA ISTIM ZAŠTITNIM OBJEKTOM).

Iz obrazloženja:

„Točno je da se optuženom potvrđenom optužnicom od 21.04.2017. godine na teret stavljalo da je radnjama opisanim u točkama 1. do 5. dispozitiva te optužnice, počinio produženo kazneno djelo Primanje dara i drugih oblika koristi iz članka 374. stavak 1., u svezi s člankom 55. Kaznenog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, u stjecaju s kaznenim djelom Primanje dara i drugih oblika koristi iz članka 374. stavak 2. i produženo kazneno djelo Protuzakonito posredovanje iz članka 376. stavak 1., u svezi sa člankom 55. Kaznenog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, a da je konačno preciziranom optužnicom od 07.04.2021. godine i prvostupanjskom presudom u osuđujućem dijelu, optuženi oglašen krivim da je radnjama opisanim u točki 1. izreke te presude, počinio kazneno djelo Primanje dara i drugih oblika koristi iz članka 374. stavak 1. Kaznenog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, u stjecaju sa produženim kaznenim djelom Protuzakonito posredovanje iz članka 376. stavak 3. u svezi sa stavkom 2. Kaznenog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, opisanim u točkama 2. i 3. dispozitiva optužnice, odnosno izreke prvostupanjske presude. Jednako tako, nije upitno da je za kazneno djelo Protuzakonito posredovanje iz članka 376. stavak 1. Kaznenog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, koje se optuženom stavljalo na teret potvrđenom optužnicom od 21.04.2017. godine, propisana novčana kazna ili kazna zatvora do 3 (tri) godine, a da je konačnim preciziranjem optužnice od 07.04.2021. godine, optuženom za te iste kaznenopravne radnje (točka 2. i 3.) na teret stavljeno produženo kazneno djelo Protuzakonito posredovanje iz članka 376. stavak 3. Kaznenog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, za koje je kao kvalificirani oblik osnovnog kaznenog djela iz članka 376. stavak 1., propisana kazna zatvora od 1 (jedne) do 10 (deset) godina, iz čega se nesumnjivo može zaključiti da je izmjenom optužnice tijekom prvostupanjskog postupka optuženom na teret stavljeno teže kazneno djelo od onog za koje je potvrđena optužnica.

Međutim, po ocjeni ovoga suda, takvo disponiranje tužitelja sa potvrđenom optužnicom nije u suprotnosti s odredbom članka 275. Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, jer je tužitelj ovlašten mijenjati činjenični supstrat dispozitiva optužnice do granice da se u izmijenjenom činjeničnom supstratu i dalje radi o istom optuženom i istom inkriminiranom događaju, a kada je u pitanju pravna ocjena tako izmijenjenih kaznenopravnih radnji, tužitelj je ovlašten da izmijeni pravnu kvalifikaciju, uključujući i promjenu na teže, sve dok se radi o istom kaznenom djelu (privilegirani-kvalificirani oblici osnovnog djela), odnosno genusno istovrsnom kaznenom djelu (kaznena djela sa istim zaštitnim objektom). Imajući u vidu da prvostupanjski sud, bez intervencije tužitelja, nije izmijenio pravnu kvalifikaciju kaznenopravnih radnji za koje je u točkama 2. i 3. izreke osuđujućeg dijela prvostupanjske presude optuženog oglasio krivim, a da branitelj osim prigovora na tako izmijenjenu optužnicu nije zahtijevao odlaganje glavne rasprave radi

pripremanja obrane, po ocjeni ovoga suda, tako izmijenjenom pravnom kvalifikacijom kaznenopravnih radnji iz točke 2. i 3. izreke osuđujućeg dijela prvostupanjske presude, bez obzira što se radi o težoj pravnoj kvalifikaciji od one koja je za te radnje navedena u potvrđenoj optužnici, oglašavajući optuženog krivim za novo (teže) kazneno djelo, prvostupanjski sud nije prekoračio optužbu, odnosno, povrijedio pravo optuženog na obranu, a time niti počinio bitnu povredu odredaba kaznenog postupka iz članka 297. stavak 1. točka d. i j. Zakona o kaznenom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o K 046925 21 Kž 3 od 04.08.2021. godine)

35.

Vežanost presude za optužbu

Član 280. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

SADRŽAJ ODREDBE ČLANA 280. STAV 2. ZAKONA O KRIVIČNOM POSTUPKU BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE PROPISUJE DA SUD NIJE VEZAN ZA PRIJEDLOG TUŽIOCA U POGLEDU PRAVNE OCJENE DJELA. MOGUĆE SU SITUACIJE DA NA OSNOVU PROVEDENIH DOKAZA, SUD I TUŽILAC, U POGLEDU ISTIH UTVRĐENIH ČINJENICA, DOĐU DO RAZLIČITIH ZAKLJUČAKA U POGLEDU PRAVNE OCJENE DJELA KOJE SE OPTUŽENOM STAVLJA NA TERET. MEĐUTIM, SUD TADA NIJE OVLAŠTEN DA PRAVNU KVALIFIKACIJU DJELA IZMIJENI NA NAČIN DA OPTUŽENOG OGLASI KRIVIM ZA KRIVIČNO DJELO KOJE JE SMJEŠTENO U SASVIM DRUGU GLAVU KRIVIČNIH DJELA U POSEBNOM DIJELU KRIVIČNOG ZAKONA I ČIJI JE ZAŠTITNI OBJEKAT POTPUNO DRUGAČIJI, U ODNOSU NA KRIVIČNO DJELO KOJE SE OPTUŽENOM STAVLJA NA TERET OPTUŽNICOM.

Iz obrazloženja:

„Na ovom mjestu nužno je podsjetiti na sadržaj odredbe člana 280. stav 2. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, koji propisuje da sud nije vezan za prijedlog tužioca u pogledu pravne ocjene djela. Moguće su situacije da na osnovu provedenih dokaza, sud i tužilac, u pogledu istih utvrđenih činjenica, dođu do različitih zaključaka u pogledu pravne ocjene djela koje se optuženom stavlja na teret. Međutim, sud tada nije ovlašten da pravnu kvalifikaciju djela izmijeni na način da optuženog oglasi krivim za krivično djelo koje je smješteno u sasvim drugu glavu krivičnih djela u posebnom dijelu Krivičnog zakona i čiji je zaštitni objekat potpuno drugačiji, u odnosu na krivično djelo koje se optuženom stavlja na teret optužnicom. Analizirajući pobijanu odluku s aspekta istaknutog žalbenog prigovora, ovaj sud dolazi do zaključka da je prvostepeni sud pogrešno cijenio ovlaštenja koja ima u skladu sa članom 280. stav 2. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine. Ovo iz razloga što se sud upustio u nedozvoljenu izmjenu pravne kvalifikacije krivičnog djela za koje se optuženi tereti i sa aspekta zaštitnog objekta kojeg štiti određena glava krivičnih djela. Time je povrijeđen objektivni identitet optužnice i presude, imajući u vidu pravnu kvalifikaciju radnji za koje se optuženi tereti, u odnosu na kvalifikaciju krivičnog djela. Laka tjelesna povreda za koje je, između ostalog, oglašen krivim.

Prvostepeni sud nije ovlašten vršiti izmjene pravne kvalifikacije krivičnog djela, ukoliko bi one predstavljale osudu za potpuno drugo krivično djelo od onog koje je optuženom stavljeno na teret optužnicom. Budući da je na opisani način izmijenio činjenični opis i pravnu kvalifikaciju krivičnog djela za koje je optuženog oglasio krivim, prvostepeni sud nije ispoštovao odredbu člana 280. stav 1. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, jer je tako došao u situaciju da optuženog ogласi krivim za drugo krivično djelo od onog za koje je optužen, budući da se radi i o različitim individualno zaštitnim objektima. Prvostepena presuda se mogla odnositi samo na djelo koje je predmet optužnice i čiji zaštitni objekat je imovina, pa prvostepeni sud nije mogao izvršiti navedenu promjenu pravne kvalifikacije djela i optuženog ogласiti krivim za drugo krivično djelo. S tim u vezi, korekcija pravne kvalifikacije krivičnog djela od strane prvostepenog suda mogla se vršiti samo u okviru istog zaštitnog objekta, tj. u okviru glave XXV Krivičnog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, u koju grupu krivičnih djela sa imovinom kao zaštitnim objektom, spadaju i krivično djelo Razbojništvo za koje je optužen i krivično djelo Teška krađa za koje je ogлаšen krivim. Na takav način, prvostepeni sud ne bi izašao izvan ovlašćenja koja ima na osnovu člana 280. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 O K 107113 20 Kž od 22.06.2020. godine)

36.

Izrada i potpisivanje presude od strane suca koji nije sudjelovao na glavnom pretresu

Član 289. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

Član 64. Pravilnika o unutrašnjem sudskom poslovanju

NA KONKRETNO PRAVNO PITANJE (IZRADA I POTPISIVANJE PRESUDE OD STRANE SUCA KOJI NIJE SUDJELOVAO NA GLAVNOM PRETRESU) NEMA MJESTA PRIMJENI ODREDBI ČLANAKA 251. I 252. ZAKONA O KRIVIČNOM POSTUPKU BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE (U DALJEM TEKSTU „ZKP BD BIH“), OBZIROM DA SE NAVEDENE ODREDBE, ODOSE NA PROCESNE SITUACIJE KADA SE TIJEKOM GLAVNOG PRETRESA IZMIJENI SASTAV VIJEĆA ILI SE GLAVNI PRETRES DRŽI PRED DRUGIM SUCEM ODNOSNO PREDSDJEDNIKOM VIJEĆA, A ŠTO NIJE SITUACIJA U KONKRETNOM SLUČAJU, OBZIROM DA JE SVE VRIJEME GLAVNOG PRETRESA, U PONOVLJENOM POSTUPKU, BIO NAZOČAN ISTI SUDAC KOJI JE ZAKLJUČIO GLAVNI PRETRES I OBJAVIO ODLUKU, ZNAČI POSTUPAO JE SUD U NEIZMIJENJENOM SASTAVU, ZBOG ČEGA SE POZIVANJE NA ODREDBE ČLANAKA 251. I 252. ZKP BD BIH UKAZUJE KAO PRAVNO IRELEVANTNO.

ODREDBA ČLANKA 64. PRAVILNIKA O UNUTARNJEM SUDBENOM POSLOVANJU JE U BITI SVEOBUHVAATNOG I NEUTRALNOG KARAKTERA I KAO TAKVA SE ODNOSI, NE SAMO NA PROCESNE SITUACIJE KADA POSTUPAJUĆI SUDAC PREMINE NAKON IZRICANJA OSUĐUJUĆE ODLUKE, NEGO I NAKON IZRICANJA OSLOBAĐAJUĆE I ODBIJAJUĆE PRESUDE, A ŠTO DALJE IMPLICIRA DA JE ZAKONODAVAC, PROPISUJUĆI PREDMETNO

PROCESNO RJEŠENJE ZA IZRADU I OTPREMU (BILO KOJE PROCESNE ILI MERITORNE) ODLUKE OD STRANE SUCA KOJI NIJE SUDJELOVAO NA GLAVNOM PRETRESU I NA OBJAVI, UPRAVO IMAO U VIDU PRIJE SVEGA INTERES OPTUŽENIKA DA SE, USLIJED OKOLNOSTI KOJE SU APSOLUTNO IZVAN NJEGOVOG POLJA DJELOVANJA, PONOVRNO NE DOVEDE U SITUACIJU DA MU SE IZNOVA SUDI, IAKO JE GLAVNI PRETRES UREDNO ZAVRŠEN, A KOJE PROCESNO RJEŠENJE JESTE U KORELACIJI SA PRINCIPOM PRAVA NA SUĐENJE BEZ ODLAGANJA I PRINCIPOM PRAVA NA PRAVIČNO SUĐENJE.

Iz obrazloženja:

„Nema mjesta žalbenim navodima branitelja da je prvostupanjska presuda nezakonita u smislu odredbi članaka 1, 2, 14. stavak (3), 23. stavak (2), 251, 252. i 289. ZKP BD BiH a u svezi sa odredbom članka 297. stavak (2) istog zakona, iz razloga što je prvostupanjska presuda izrađena izvan zakonom propisanih rokova i zato što je izrađena od strane suca (Fuada Zlatića) koji nije sudjelovao na glavnom pretresu.

Naime, točni su žalbeni navodi branitelja da je prvostupanjska presuda izrađena izvan roka od 15 (petnaest) odnosno 30 (trideset) dana po objavljivanju, kako je to regulirano odredbom članka 289. stavak (1) ZKP BD BiH. Međutim, kako to i branitelji u žalbi navode, primarni razlog takvom postupanju je iznenadna bolest postupajućeg suca Muhameda Avdića (nakon što je prvostupanjsku presudu objavio dana 6.4.2021. godine) a koji je dana 14.4.2022. godine i preminuo, nakon čega je predmet, odlukom predsjednika prvostupanjskog suda presigniran sucu Fuadu Zlatiću, kako bi isti prvostupanjsku odluku izradio, potpisao i otpremio. U tom smislu, protek zakonskog roka za izradu prvostupanjske presude, iako jeste povreda odredbe članka 289. stavak (1) ZKP BD BiH, ista nije kvalificirana kao (apsolutno) bitna povreda odredaba kaznenog postupka iz stavka (1) članka 297. ZKP BD BiH, nego se eventualno može raditi o (relativno) bitnoj povredi kaznenog postupka iz stavka (2) istog članka ZKP BD BiH (obzirom da prvostupanjski sud nije pravilno primijenio odredbu članka 289. stavak (1) ZKP BD BiH) pod uvjetom da je ta povreda bila ili je mogla biti od utjecaja na zakonito i pravilno donošenje prvostupanjske presude, a što se mora jasno, dostatno i argumentirano obrazložiti. U konkretnom slučaju, iako oba branitelja osnovano ukazuju da je prvostupanjski sud, izradom presude u periodu dužem od zakonom propisanih rokova iz članka 289. stavak (1) ZKP BD BiH, povrijedio navedenu procesnu odredbu, isti dalje ne obrazlažu zbog čega je ta (konkretna) povreda bila ili je mogla biti od utjecaja na zakonito i pravilno donošenje prvostupanjske presude, pa kada je to tako, onda predmetni žalbeni navodi ne mogu biti instanciono ispitani od strane ovog suda, obzirom da bi u suprotnom, ovaj sud postupao po službenoj dužnosti, a što nije dozvoljeno u smislu odredbe članka 306. ZKP BD BiH.

Dalje, točni su i žalbeni navodi branitelja da je prvostupanjsku presudu izradio i potpisao sudac Fuad Zlatić a ne i sudac Muhamed Avdić koji je prvostupanjsku presudu, nakon provedenog postupka, javno objavio (u nazočnosti tužiteljice Šejle Drpljanin, optuženika S.K. i M.K. i njihovih branitelja Mirka Simića i Dejana Bogdanovića), ali je zbog iznenadne smrti nije uspio izraditi, baš kao što su točni navodi branitelja da je sudac Fuad Zlatić na izradu i potpisivanje prvostupanjske presude bio ovlašten na temelju odredbe članka 64. Pravilnika o unutarnjem

sudbenom poslovanju („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, broj 66/2012, 40/2014, 54/2017, 60/2017 – ispravka i 30/18, u daljnjem tekstu: Pravilnik).

Međutim, ovaj sud nalazi da na konkretno pravno pitanje (izrada i potpisivanje presude od strane suca koji nije sudjelovao na glavnom pretresu) nema mjesta primjeni odredbi članaka 251. i 252. ZKP BD BiH, obzirom da se navedene odredbe, odnose na procesne situacije kada se tijekom glavnog pretresa izmijeni sastav vijeća ili se glavni pretres drži pred drugim sucem odnosno predsjednikom vijeća, a što nije situacija u konkretnom slučaju, obzirom da je sve vrijeme glavnog pretresa, u ponovljenom postupku, bio nazočan isti sudac (Muhamed Avdić) koji je zaključio glavni pretres i objavio odluku dana 6.4.2021. godine, znači postupao je sud u neizmijenjenom sastavu, zbog čega se pozivanje na odredbe članaka 251. i 252. ZKP BD BiH ukazuje kao pravno irelevantno.

Stoga, za razliku od stajališta oba branitelja, ovaj sud cijeni da se na predmetno pravno pitanje ima primijeniti odredba članka 64. Pravilnika kojom je, u relevantnom dijelu regulirano da u slučaju trajne spriječenosti (kao što je ovdje slučaj sa smrću suca Muhameda Avdića) ili drugih izuzetnih okolnosti zbog kojih ne postoji mogućnost da predsjednik vijeća, odnosno sudac pojedinac ili zapisničar potpiše odluku, umjesto predsjednika vijeća potpisat će jedan od članova vijeća, a umjesto suca pojedinca drugi sudac, te umjesto zapisničara drugi uposlenik u sudu, kojeg odredi predsjednik suda. Na shodan način, postupit će se i u slučaju kad donesena odluka nije izrađena, s tim što će predsjednik suda odrediti drugog suca da izradi odluku (stavak 1.), s tim da se u navedenim situacijama, u originalu odluke ispod teksta o pravnoj pouci navodi sljedeći tekst: „po ovlaštenju predsjednika suda, odluku je izradio i potpisao sudac, odnosno potpisao zapisničar“ ime i prezime (stavak 2.), dok je stavkom (3) istog članka regulirano da u slučaju trajne spriječenosti ili drugih izuzetnih okolnosti zbog kojih ne postoji mogućnost da postupajući sudac donese odluku nakon zaključenja glavne rasprave (a što ovdje nije slučaj obzirom da je sudac Muhamed Avdić donio i javno objavio presudu), glavnu raspravu (pretres) će otvoriti i postupak provesti drugi sudac. U tom smislu, a kako je smrt suca Muhameda Avdića nesporno okolnost trajne spriječenosti, to je predsjednik prvostupanjskog suda, pravilno postupio kada je u smislu odredbe članka 64. Pravilnika donio odluku broj 096-O-Su-21-004048 od 16.11.2021. godine kojom je ovlastio (i zadužio) suca Fuada Zlatića da izradi i potpiše odluku, a što je isti nesporno i učinio. U konačnici, na ovakav način je postupljeno i u svim drugim predmetima suca Muhameda Avdića u kojima se pojavila predmetna procesna situacija.

Nastavno na prethodno, neosnovanim se ukazuju i žalbeni navodi branitelja da predsjednik prvostupanjskog suda nije mogao navedenu procesnu situaciju riješiti na način kako je to regulirano Pravilnikom (u ovom slučaju odredbom članka 64.) obzirom da takvo procesno ovlaštenje ne proizilazi iz odredbi ZKP BD BiH nego iz podzakonskog akta, koji je hijerarhijski niže pravne vrijednosti od ZKP BD BiH, zbog čega se istim ne mogu ograničavati prava optuženicima, a što je po mišljenju branitelja slučaj u ovom predmetu jer je presudu izradio sudac pred kojim nisu izvedeni dokazi, zbog čega je takvo postupanje prvostupanjskog suda, prema rezoniranju oba branitelja, u suprotnosti sa principom koji optuženicima garantira pravedno suđenje.

Suprotno pravnom rezoniranju branitelja, ovaj sud podsjeća da odredbama ZKP BD BiH nije regulirana procesna situacija kako i na koji način će prvostupanjski

sud postupiti u slučaju kada sudac koji je nazočio glavnom pretresu, nakon što zaključi glavni pretres i objavi presudu, premine. Međutim, iako zakonodavac odredbama ZKP BD BiH nije konkretno regulirao predmetnu procesnu situaciju, to ne znači da je zakonodavac nije nikako regulirao. Naprotiv, odredbom članka 64. Pravilnika, zakonodavac je upravo riješio predmetnu procesnu situaciju, a to što se radi o podzakonskom aktu donesenom na državnoj razini (koji je kao takav važeći i nije uklonjen niti u cijelosti niti djelomično iz pravnog sustava), a ne i zakonskom aktu, ne umanjuje njegov pravni značaj, obzirom da se ne radi o procesnom rješenju koje je u suprotnosti sa odredbama ZKP BD BiH (isti ne regulira ovu procesnu situaciju), u kom slučaju bi bilo mjesto primjeni općeg principa (*lex superior derogat legi inferiori*) odnosno da viši akt (pravna norma) ukida niži pravni akt (normu). Sama činjenica da sudac (Fuad Zlatić) koji je izradio i potpisao presudu (a koju je prethodno javno objavio sudac Muhamed Avdić, a što među strankama i obranama nije sporno niti se dovodi u pitanje autentičnost usmeno priopćenje izreke prvostupanjske presude sa njenim pisanim otpravkom) nije izravno sudjelovao na glavnom pretresu, sama po sebi, nije dostatna za zaključak da kazneni postupak prema optuženicima nije bio pravičan, kako to oba branitelja ukazuju.

Naime, ovaj sud podsjeća da je odredba članka 64. Pravilnika u biti sveobuhvatnog i neutralnog karaktera i kao takva se odnosi, ne samo na procesne situacije kada postupajući sudac premine nakon izricanja osuđujuće odluke, nego i nakon izricanja oslobađajuće i odbijajuće presude, a što dalje implicira da je zakonodavac, propisujući predmetno procesno rješenje za izradu i otpremu (bilo koje procesne ili meritorne) odluke od strane suca koji nije sudjelovao na glavnom pretresu i na objavi, upravo imao u vidu prije svega interes optuženika da se, uslijed okolnosti koje su apsolutno izvan njegovog polja djelovanja, ponovno ne dovede u situaciju da mu se iznova sudi, iako je glavni pretres uredno završen u smislu članka 278. ZKP BD BiH i presuda izrečena i javno objavljena u smislu odredbe članka 286. ZKP BD BiH. Navedeno procesno rješenje jeste u korelaciji sa principom prava na suđenje bez odlaganja iz članka 13. ZKP BD BiH i principom prava na pravično suđenje iz članka 6. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: EKLJP), a kojim se primarno štite interesi osumnjičenika odnosno optuženika. Da je intencija zakonodavca u ovom slučaju bila jasna kroz regulaciju predmetne procesne situacije u smislu odredbe članka 64. Pravilnika, govori i činjenica da nijedna odredba ZKP BD BiH ne sadrži bilo kakvu pravnu regulu koja bi dozvoljavala prvostupanjskom ili drugostupanjskom sudu „stavljanje van snage“ već izrečene i objavljene presude od strane (novog) suca kojem je odlukom predsjednika suda stavljen u zadatak izrada i otprema presude, zbog čega bi svako drugačije postupanje prvostupanjskog suda u ovakvoj situaciji bilo bez pravnog utemeljenja.

Također, ovaj sud zamjećuje da obrana i optuženici ne dovode u pitanje zakonitost provedenog prvostupanjskog postupka do izricanja i objave prvostupanjske presude dana 6.4.2021. godine (pred sucem Muhamedom Avdićem), a u kom postupku su optuženici i njihovi branitelji svakako imali pravo da, sukladno principu jednakosti oružja iz članka 14. ZKP BD BiH, koriste sva zakonom regulirana pravna sredstva (a što su i činili), čime je optuženicima nesporno i omogućeno pravično suđenje. Zbog navedenog, prvostupanjska presuda koja je objavljena dana 6.4.2021. godine od strane suca Muhameda Avdića, sa ovog aspekta žalbenog promatranja, nije ni obuhvaćena povredom prava na obranu. U tom smislu, činjenica što je pisani otpravak javno objavljene presude sačinio drugi sudac istog suda na

temelju preslušanih audio transkripata sa glavnih pretresa, kojom prigodom se, za potrebe njene izrade, morao upoznati sa cijelim tijekom glavnog pretresa uključujući i sa izvedenim dokazima i njihovim tonskim sadržajem (iskazi svjedoka i vještaka), prigovorima branitelja, procesnim odlukama postupajućeg suca, završnim riječima stranaka i obrana te svim drugim okolnostima koje su pratile tijek glavnog pretresa od početka do kraja a koje su novom sucu dostupne putem audio transkripata, po ocjeni ovog suda ne dovodi u pitanje pravo optuženika na pravično suđenje. Ovo iz razloga što je upoznavanjem suca Fuada Zlatića sa sadržajem audio transkripata sa glavnog pretresa i sa ročišta za objave presude (sve za potrebe izrade ožalbene presude) u biti ostvaren sadržaj i cilj principa neposrednosti. Samo ukazivanje branitelja optuženika da se „ne zna kakva bi odluka suca Fuada Zlatića bila da je on odista i sudio u tom predmetu“ jer se „sudac Fuad Zlatić nije mogao staviti u glavu suca Muhameda Avdića pri donošenju presude“ nije dostatna za zaključak da su prava optuženika zbog toga i povrijeđena, jer se u konkretnom slučaju radi o iznošenju pretpostavki, nagađanju i hipotetičkom zaključivanju obrana a za što nema utemeljenja u spisu predmeta. Sudac Fuad Zlatić je presudu izradio na temelju ocjene dokaza izvedenih tijekom glavnog pretresa u smislu odredbe članka 15. i 281. stavak (2) ZKP BD BiH i u okviru razloga koje je sudac Muhamed Avdić priopćio prisutnima na objavi presude (obrane drugačije i ne tvrde), pri čemu ovaj sud podsjeća da je odredbom članka 289. stavak (2) ZKP BD BiH regulirano da presudu potpisuje sudac odnosno predsjednik vijeća i zapisničar ali ne i (samo i isključivo) sudac koji je sudjelovao na glavnom pretresu odnosno koji je javno objavio presudu, kako to obrane pogrešno tumače, pa kako je Fuad Zlatić nesporno sudac prvostupanjskog suda to je isti, u smislu navedene odredbe, a u skladu sa odredbom članka 64. Pravilnika i bio ovlašten da pismenu presudu izradi i potpiše.

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o K 094644 22 Kž 3 od 15.12.2022. godine)

37.

Ponavljanje postupka u korist osuđenog

Član 327. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

OSNOVANOST TVRDNJE OSUĐENOG, IZNIJETE U ZAHTJEVU ZA PONAVLJANJE KRIVIČNOG POSTUPKA, DA JE PRAVOSNAŽNA OSUĐUJUĆA PRESUDA PROTIV NJEGA ZASNOVANA NA LAŽNOM ISKAZU OŠTEĆENOG ... I SVJEDOKA ... (ŠTO JE OSNOV ZA PONAVLJANJE KRIVIČNOG POSTUPKA PROPISAN ČLANOM 327. STAV 1. TAČKA A) ZAKONA O KRIVIČNOM POSTUPKU BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE), NE MOŽE SE DOKAZIVATI PARNIČNOM PRESUDOM DONIJETOM POVODOM TUŽBE OŠTEĆENOG ZA NAKNADU ŠTETE KOJU MU JE OSUĐENI PROUZROKOVAO KRIVIČNIM DJELOM, ODNOSNO „POREĐENJEM I UKAZIVANJEM NA RAZLIKE ISKAZA OŠTEĆENOG I SVJEDOKA KOJE SU DALI U KRIVIČNOM POSTUPKU SA ONIM ISKAZIMA KOJE SU KASNIJE DALI U PARNIČNOM POSTUPKU“, JER PREMA IZRIČITOJ ZAKONSKOJ ODREDBI IZ ČLANA 327. STAV 2. ZAKONA O KRIVIČNOM POSTUPKU BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE, TO SE U SITUACIJI KAKVA JE KONKRETNA, KADA SU OŠTEĆENI I SVJEDOCI ŽIVI I KADA NE POSTOJE OKOLNOSTI KOJE ISKLJUČUJU NJIHOVO KRIVIČNO GONJENJE, MORA DOKAZATI PRAVOSNAŽNOM PRESUDOM DA SU

NAVEDENA LICA „OGLAŠENI KRIVIM“ ZA KRIVIČNO DJELO DAVANJE LAŽNOG ISKAZA. KAKO TAKVU KRIVIČNU PRESUDU OSUĐENI NIJE PRILOŽIO UZ ZAHTJEV ZA PONAVLJANJE KRIVIČNOG POSTUPKA, KAO DOKAZ O LAŽNOM ISKAZU SVJEDOKA U KRIVIČNOM POSTUPKU NA KOJEM JE ZASNOVANA PRAVOSNAŽNA OSUĐUJUĆA PRESUDA PROTIV ISTOG, TO JE PRVOSTEPENI SUD OPRAVDANO, ZBOG NEPOSTOJANJA ZAKONSKOG USLOVA ZA PONAVLJANJE KRIVIČNOG POSTUPKA PROPISANOG ČLANOM 327. STAV 2. U VEZI SA STAVOM 1. TAČKA A) ZAKONA O KRIVIČNOM POSTUPKU BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE, SHODNO ODREDBAMA ČLANA 331. STAV 1. ISTOG ZAKONA, RJEŠENJEM ODBACIO ZAHTJEV OSUĐENOG ZA PONAVLJANJE KRIVIČNOG POSTUPKA.

Iz obrazloženja:

„Nadalje, iako su branilac osuđenog i osuđeni svoje zahtjeve za ponavljanje krivičnog postupka zasnovali na zakonom propisanom osnovu iz člana 327. stav 1. tačka c) ZKP Bd BiH, iz zahtjeva za ponavljanje postupka sadržinski, odnosno suštinski proizilazi da su isti zasnovani na zakonom propisanom osnovu iz člana 327. stav 1. tačka a) ZKP Bd BiH, budući da u zahtjevima branilac osuđenog i osuđeni navode da su iskazi oštećenog i svjedoka dati u krivičnom postupku u odlučujućem dijelu bili neistiniti, odnosno lažni, a da je na ovakvim iskazima zasnovana pravosnažna presuda krivičnog suda. Odredbom člana 327. stav 1. tačka a) ZKP Bd BiH propisano je da se krivični postupak završen pravosnažnom presudom može ponoviti u korist osuđenog „ako se dokaže da je presuda zasnovana na lažnoj ispravi ili na lažnom iskazu svjedoka, vještaka i tumača“, dok je stavom 2. istog člana ZKP Bd BiH propisano da se „u slučajevima iz stava 1. tački a) i b) ovog člana mora pravosnažnom presudom dokazati da su navedena lica oglašena krivim za odnosna krivična djela, a ako se postupak protiv ovih lica ne može sprovesti zbog toga što su umrla ili što postoje okolnosti koje isključuju krivično gonjenje, činjenice iz stava 1. tački a) i b) ovog člana mogu se utvrditi i drugim dokazima“. Izražena sumnja u vjerodostojnost iskaza oštećenog i svjedoka ne može se kao u konkretnom slučaju dokazivati presudom parničnog suda povodom tužbe oštećenog za naknadu štete, odnosno „poređenjem i ukazivanjem na razlike“ u iskazima oštećenog i iskazima svjedoka koji su dati u krivičnom postupku i kasnijem parničnom postupku, jer u slučaju da su oštećeni i svjedoci dali lažni iskaz u prijašnjem krivičnom postupku, prema izričitoj zakonskoj odredbi iz člana 327. stav 2. ZKP Bd BiH, to bi se moralo dokazati pravosnažnom presudom da su navedene osobe oglašene krivim za krivično djelo davanje lažnog iskaza, pa bi se tek onda u slučaju postojanja ovakvog dokaza moglo govoriti o osnovi iz člana 327. stav 1. tačka a) ZKP Bd BiH za ponavljanje krivičnog postupka. Budući da uz zahtjev za ponavljanje postupka branilac osuđenog i osuđeni nisu priložili pravosnažnu presudu kojom je oštećeni ili neko od svjedoka oglašen krivim za krivično djelo davanja lažnog iskaza u krivičnom postupku, onda je očigledno da nema zakonskih uslova za ponavljanje krivičnog postupka iz navedenog osnova.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o K 053573 21 Kvl 4 od 29.10.2021. godine)

38.

Izdavanje kaznenog naloga, pravo na podnošenje prethodnih prigovora Član 337. u vezi sa članom 228. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

ROKOVI ZA PODNOŠENJE PRETHODNIH PRIGOVORA U SITUACIJI KADA SE OPTUŽENI NA ROČIŠTU ZA IZDAVANJE KAZNENOG NALOGA IZJASNI DA SE NE SMATRA KRIVIM, POČINJU TEĆI OD TOG MOMENTA TJ. OD MOMENTA DAVANJA IZJAVE O PORICANJU KRIVICE ODNOSNO OD DANA DONOŠENJA KONAČNE ODLUKE O PRIHVATANJU ILI ODBACIVANJU IZJAVE O PRIZNANJU KRIVICE.

Iz obrazloženja:

„Ovaj sud smatra da rokovi za podnošenje prethodnih prigovora u situaciji kada se optuženi izjasni da se ne smatra krivim, počinju teći od tog momenta tj. od momenta davanja izjave o poricanju krivice odnosno od dana donošenja konačne odluke o prihvatanju ili odbacivanju izjave o priznanju krivice. U konkretnom slučaju pošto se optuženi izjasnio da poriče krivicu taj rok počinje teći od 09.12.2021. godine.

Branilac i optuženi su do zakazivanja glavnog pretresa a koji je (opet uvidom u spis), zakazan za 28.12.2021. godine u 10,45 sati, mogli iskoristiti to svoje pravo i podnijeti prethodne prigovore a sve u smislu odredbi člana 228. stav 5. i člana 337. stav 1. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Kada se uzme sve u obzir optuženi i branilac su mogli uložiti prethodne prigovore u periodu od 09.12. do 28.12.2021. godine za kada je zakazan glavni pretres što znači da su imali na raspolaganju više od 15 dana da izjave prethodne prigovore u pismenom obliku, a što evidentno nisu učinili.

Branilac podnosi žalbu na presudu Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine kojom je optuženi oglašen krivim za krivično djelo - Laka tjelesna povreda - iz člana 170. stav 1. i kojom mu je izrečena uslovna osuda, ukazujući žalbom na povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 297. stav 1. tačka d) i člana 297. stav 2. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine ukazujući da je povrijeđeno pravo na odbranu optuženog u smislu da mu je onemogućeno pravo na podnošenje prethodnih prigovora. Branilac optuženog ukazuje na procesnu odluku sudije za prethodno saslušanje koja i ne mora biti donesena u pismenom obliku kao što i nije, a kojom odlukom je sudija za prethodno saslušanje u potpunosti postupio u skladu sa članom 337. stav 1. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine. Branilac ne navodi ni jednu povredu postupka vezano za postupanje sudije koji je vodio glavni pretres, odnosno ne bavi se uopšte razlozima u presudi a koju pobija žalbom.

Takođe, važno je istaći da branilac tokom čitavog postupka, izvođenja dokaza, a niti u završnoj riječi ne spominje niti ističe da je povrijeđeno pravo na odbranu optuženog.

Stoga, kada se ima u vidu glava XXV Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine kojim je regulisan postupak za izdavanje kaznenog naloga, a posebno članovi 336. i 337. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta

Bosne i Hercegovine, sudija za prethodno saslušanje je postupio pravilno i zakonito kada je potvrđujući optužnicu zakazao saslušanje optuženog bez odgađanja i to u roku od 8 dana, a sve u skladu sa članom 336. stav 1. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, te kako se optuženi izjasnio da se ne smatra krivim na ročištu za izdavanje kaznenog naloga dana 09.12.2021. godine sudija je u smislu odredbi člana 337. stav 1. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine prosljedio optužnicu drugom sudiji radi zakazivanja glavnog pretresa.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 O K 143213 22 Kž od 07.07.2022. godine)

PREKRŠAJNO PRAVO

39.

Propisivanje prekršaja

Član 4. Zakona o prekršajima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

IZ ODREDBE ČLANA 4. ZAKONA O PREKRŠAJIMA BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE, KOJOM JE PROPISANO DA SE PREKRŠAJI I PREKRŠAJNE SANKCIJE MOGU PROPISATI ZAKONOM I DRUGIM PROPISOM SKUPŠTINE BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE, PROIZILAZI DA SE PREKRŠAJI I PREKRŠAJNE SANKCIJE NE MOGU PROPISATI ODLUKOM VLADE BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE.

Iz obrazloženja:

„Međutim, treba imati u vidu odredbe člana 4. ZOP-a Bd BiH gdje je propisano da prekršaji i prekršajne sankcije se mogu propisati zakonom ili drugim propisom Skupštine Brčko distrikta BiH. U konkretnom slučaju radnje za koje se tereti okrivljeni pod tačkom a) Zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka su propisane kao prekršaj, te je propisana prekršajna sankcija i subjekat odgovoran za prekršaj, navedenom Odlukom Vlade Brčko distrikta BiH. Zbog toga što navedene radnje nisu propisane kao prekršajne radnje zakonom ili drugim propisom Skupštine Brčko distrikta BiH, niti je propisana odgovornost fizičkog lica kao poduzetnika za navedene radnje, zbog te činjenice navedene radnje koje se okrivljenom stavljaju na teret Zahtjevom za pokretanje prekršajnog postupka – nisu prekršaj, pa iz tog razloga, iako prvostepeni sud nije povodom pomenutih radnji donio nikakvu odluku, time nije učinjena bitna povreda odredaba prekršajnog postupka na štetu ovlaštenog organa zbog koje bi trebalo ukinuti pobijano rješenje, jer je članom 69. tačka g) ZOP-a Bd BiH propisano da ako je sud propustio da primijeni ili je pogrešno primijenio odredbe ZOP-a Bd BiH, a to je imalo štetne posljedice za žalioca, u tom slučaju bi se radilo o bitnoj povredi odredaba prekršajnog postupka zbog koje bi u smislu člana 69. tačka g) ZOP-a Bd BiH, a u vezi sa članom 76. istog Zakona valjalo ukinuti pobijano rješenje zbog pomenutih navodnih prekršajnih radnji o kojima prvostepeni sud nije odlučio. Međutim, pošto navedene radnje nemaju obilježje prekršaja jer nisu propisane zakonom ili drugim propisom Skupštine Brčko distrikta BiH, sud je morao vodeći računa o odredbama člana 70. tačka a) ZOP-a Bd BiH, imajući u vidu da navedene radnje ne čine prekršaj koji je opisan pod tačkom a) Zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka, shodno odredbama člana 61. tačka a) ZOP-a Bd BiH, povodom žalbe ovlaštenog organa, a po službenoj dužnosti sam donijeti rješenje kojim se prekršajni postupak protiv okrivljenog obustavlja, a kako je odlučeno u stavu II izreke ovog rješenja.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o Pr 130023 20 Pžp od 09.10.2020. godine)

40.

Nadležnost sudova

Član 5. Zakona o prekršajima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

SUD NIJE OVLAŠĆEN DA U PREKRŠAJNOM POSTUPKU PREISPITUJE ZAKONITOST I PRAVLNOST PORESKOG RJEŠENJA, ODNOSNO DA ISPITUJE DA LI JE OVLAŠĆENI ORGAN U UPRAVNOM POSTUPKU PRAVLNO UTVRDIO ČINJENIČNO STANJE I NA ISTO PRAVLNO PRIMIJENIO MATERIJALNO PRAVO.

Iz obrazloženja:

„Ne mogu se prihvatiti tvrdnje branioca okrivljenog pravnog lica da prvostepeni sud nije mogao svoju odluku zasnovati na Zapisniku o kontroli ovlašćenog organa od 11.12.2019. godine, Rješenju ovlašćenog organa od 17.03.2020. godine i Rješenju direktora ovlašćenog organa od 05.08.2021. godine, jer nije pravilno cijenio nalaz i mišljenje stalnog sudskog vještaka ekonomske struke Ramiza Bečić koji je nesporno utvrdio da okrivljeno pravno lice nije trebalo biti dodatno zaduženo u skladu sa Zakonom o porezu na dodatu vrijednost Bosne i Hercegovine i da je isto ispravno obračunalo dodatni PDV na vrijednost faktura koje su bile predmet kontrole od strane ovlašćenog organa, odnosno da je u ovakvoj situaciji kada sa jedne strane postoje odluke ovlašćenog organa, a sa druge strane nalaz i mišljenje stalnog sudskog vještaka ekonomske struke, sud trebao primijeniti načelo „*in dubio pro reo*“.

Ovo iz razloga što je navedena poreska rješenja, na kojima je između ostalog prvostepeni sud zasnovao svoju odluku, okrivljeni mogao osporavati u provedenom poreskom upravnom postupku pred ovlašćenim organom, odnosno u tom postupku ukazivati na eventualne nejasnoće, nezakonitosti ili nepravilnosti rješenja kojim mu je utvrđen razrez indirektnog poreza, zbog dodatno uvrđene PDV obaveze. Navedenu mogućnost je poreski obveznik u provedenom poreskom postupku u konačnom i koristio, jer je drugostepeni organ uprave u sastavu ovlašćenog organa (prvo šef Odsjeka za poreze, a potom i direktor Uprave za indirektno oporezivanje Bosne i Hercegovine) odbio žalbe okrivljenog pravnog lica kao neosnovane. Imajući to u vidu, ovaj sud nije ovlašćen da preispituje zakonitost i pravilnost poreskog rješenja, odnosno da ispituje da li je ovlašćeni organ u upravnom postupku pravilno utvrdio činjenično stanje i na isto pravilno primijenio materijalno pravo. U prekršajnom postupku sud je utvrdio da je okrivljeni svojim radnjama ostvario obilježja bića prekršaja koja su propisana relevantnim odredbama Zakona o porezu na dodatu vrijednost Bosne i Hercegovine, a za koja je oglašen odgovornim.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o Pr 138343 21 Pžp od 14.12.2021. godine)

41.

Razmatranje žalbe

Član 72. Zakona o prekršajima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

KADA IZ SPISA PREDMETA PRVOSTEPENOG SUDA PROIZILAZI DA JE U PERIODU NAKON ŠTO JE BRANILAC OKRIVLJENOG PODNIO ŽALBU PROTIV

PRVOSTEPENOG RJEŠENJA, A PRIJE NEGO ŠTO JE PREDMET DOSTAVLJEN DRUGOSTEPENOM SUDU NA ODLUČIVANJE O ŽALBI, OKRIVLJENI DOSTAVIO DOKAZ O UPLATI NOVČANE KAZNE I PAUŠALA KOJI SU ODREĐENI PRVOSTEPENIM RJEŠENJEM, OKRIVLJENI JE, POSTUPAJUĆI NA TAJ NAČIN, PRIHVATIO ODGOVORNOST ZA PREDMETNI PREKRŠAJ, TAKO DA JE POSTALO BESPREDMETNO DA DRUGOSTEPENI SUD ODLUČUJE O OSNOVANOSTI ŽALBE KOJOM BRANILAC OKRIVLJENOG POBIJA PRVOSTEPENO RJEŠENJE.

Iz obrazloženja:

„Ispitujući procesne pretpostavke za odlučivanje o žalbi, u skladu sa odredbom člana 72. stav 1. Zakona o prekršajima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, ovaj sud je utvrdio da je žalba koju je branilac okrivljenog podnio protiv prvostepenog rješenja nedozvoljena.

Iz spisa predmeta prvostepenog suda proizilazi da je u periodu nakon što je branilac okrivljenog podnio žalbu protiv prvostepenog rješenja, a prije nego što je predmet dostavljen ovom sudu na odlučivanje o žalbi, okrivljeni dostavio dokaz o uplati novčane kazne i paušala koji su određeni prvostepenim rješenjem. Postupajući na taj način, okrivljeni je u smislu člana 37. Zakona o prekršajima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, prihvatio odgovornost za predmetni prekršaj, tako da je postalo bespredmetno da ovaj sud odlučuje o osnovanosti žalbe kojom branilac okrivljenog pobija prvostepeno rješenje.

S obzirom da je okrivljeni, nakon što je njegov branilac podnio žalbu protiv prvostepenog rješenja, u cijelosti postupio u skladu sa prvostepenim rješenjem, odnosno platio novčanu kaznu i paušal određene tim rješenjem i tako prihvatio odgovornost za prekršaj, time je po ocjeni ovog suda odustao od žalbe koju je podnio njegov branilac, zbog čega je ista postala nedozvoljena, u smislu člana 312. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, u vezi sa članom 72. stav 1. Zakona o prekršajima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine. U skladu sa navedenim zakonskim odredbama, ovaj sud je predmetnu žalbu odbacio kao nedozvoljenu, budući da je to propustio učiniti prvostepeni sud.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o Pr 130255 20 Pžp od 22.12.2020. godine)

42.

Preciziranje činjeničnog opisa prekršaja

Član 275. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine u skladu sa članom 9. stav 2. Zakona o prekršajima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

OVLAŠTENJE PREDSTAVNIKA OVLAŠTENOG ORGANA DA NA USMENOM PRETRESU PRECIZIRA ČINJENIČNI OPIS PREKRŠAJA KOJI JE STAVIO NA TERET OKRIVLJENOM, SADRŽANO JE U ČLANU 275. ZAKONA O KRIVIČNOM POSTUPKU BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE, KOJI SE U SKLADU SA ČLANOM 9. STAV 2. ZAKONA O PREKRŠAJIMA BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE SHODNO PRIMJENJUJE U PREKRŠAJNOM POSTUPKU I

KOJIM JE PROPISANO DA TUŽILAC (OVDJE OVLAŠTENI ORGAN) NA GLAVNOM PRETRESU MOŽE IZMIJENITI OPTUŽNICU (OVDJE ČINJENIČNI OPIS PREKRŠAJA IZ PREKRŠAJNOG NALOGA), AKO OCIJENI DA IZVEDENI DOKAZI UKAZUJU DA SE IZMIJENILO ČINJENIČNO STANJE IZNESENO U OPTUŽNICI (PREKRŠAJNOM NALOGU). ISTOM ZAKONSKOM ODREDBOM JE PROPISANO DA SE TADA GLAVNI PRETRES (OVDJE USMENI PRETRES) MOŽE ODGODITI RADI PRIPREMANJA ODBRANE.

Iz obrazloženja:

„Neosnovani su žalbeni navodi branioca okrivljenog da prvostepeni sud nije mogao dopustiti predstavniku ovlaštenog organa da na usmenom pretresu uredi prekršajni nalog, jer te radnje navodno ne poznaje Zakon o prekršajima Brčko distrikta BiH. S tim u vezi, ovaj sud podsjeća da je na usmenom pretresu od 27.02.2019. godine, predstavnik ovlaštenog organa precizirao činjenični opis prekršaja, koji je bio sadržan u prekršajnom nalogu, o kojem je okrivljeni zatražio sudsko odlučivanje u ovom postupku. Dakle, ovlašteni organ nije izvršio suštinsku izmjenu činjeničnog opisa prekršaja, niti je „dopunio prekršajni nalog“ stavljanjem na teret okrivljenom dodatnih okolnosti koje već nisu bile sadržane u prekršajnom nalogu, nego je činjenični opis samo prilagodio zakonskom opisu bića predmetnog prekršaja. Ovlaštenje predstavnika ovlaštenog organa da na usmenom pretresu precizira činjenični opis prekršaja koji je stavio na teret okrivljenom, sadržano je u članu 275. Zakona o krivičnom postupku Brčko distrikta BiH, koji se u skladu sa članom 9. stav 2. Zakona o prekršajima Brčko distrikta BiH shodno primjenjuje u prekršajnom postupku i kojim je propisano da tužilac (ovdje ovlašteni organ) na glavnom pretresu može izmijeniti optužnicu (ovdje činjenični opis prekršaja iz prekršajnog naloga), ako ocijeni da izvedeni dokazi ukazuju da se izmijenilo činjenično stanje izneseno u optužnici (prekršajnom nalogu). Istom zakonskom odredbom je propisano da se tada glavni pretres (ovdje usmeni pretres) može odgoditi radi pripremanja odbrane, a u ovom slučaju prvostepeni sud je upravo tako i postupio na traženje odbrane, odnosno odgodio je usmeni pretres za 24.04.2019. godine (dakle, za period od skoro dva mjeseca), tako da se ne mogu prihvatiti žalbeni navodi branioca da je preciziranjem činjeničnog opisa prekršaja dovedena u pitanje pravna sigurnost okrivljenog i povrijeđeno njegovo pravo na odbranu i pravično suđenje.

Imajući u vidu da je predstavnik ovlaštenog organa na usmenom pretresu precizirao činjenični opis prekršaja, sud više nije vezan opisom prekršaja iz prekršajnog naloga, kako je to ovaj sud ukazao u svom rješenju broj 96 o Pr 120935 19 Pžp od 27.06.2019. godine (kojim je žalba ovlaštenog organa uvažena, ukinuto ranije rješenje prvostepenog suda i predmet vraćen na novi usmeni pretres), tako da ovaj sud nije ni razmatrao žalbene navode branioca okrivljenog da je nejasan činjenični opis prekršaja sadržan u prekršajnom nalogu i da isti ne sadrži sva obilježja bića predmetnog prekršaja. S tim u vezi, na usmenom pretresu precizirani činjenični opis prekršaja (koji je jedino relevantan i koji je predmet odlučivanja u ponovnom postupku), suprotno žalbenim navodima branioca, sadrži sva bitna obilježja prekršaja koji je okrivljenom stavljen na teret, odnosno sadrži iznos poreza na dodatu vrijednost koji okrivljeni nije obračunao, uplatio i iskazao u podnesenoj PDV prijavi i za koji poreski period, kao i odredbe Zakona o PDV-u suprotno kojima je okrivljeni na taj način postupio.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o Pr 120935 20 Pžp 2 od 10.07.2020. godine)

43.

Oduzimanje predmeta

Član 20. Zakona o prekršajima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

ODREDBOM ČLANA 20. STAV 1. ZAKONA O PREKRŠAJIMA BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE PROPISANO JE DA SE PREDMETI KOJI SU UPOTRIJEBLJENI ILI SU BILI NAMIJENJENI ZA IZVRŠENJE PREKRŠAJA ILI KOJI SU NASTALI IZVRŠENJEM PREKRŠAJA, MOGU ODUZETI AKO SU SVOJINA OKRIVLJENOG. SHODNO NAVEDENOJ ZAKONSKOJ ODREDBI IZRICANJE ZAŠTITNE MJERE ODUZIMANJA PREDMETA NIJE PROPISANO OBLIGATORNO (OBAVEZNO), VEĆ JE IZRICANJE TE ZAŠTITNE MJERE FAKULTATIVNO, ODNOSNO SUD OPRAVDANOST IZRICANJA OVE ZAŠTITNE MJERE MORA PROCIJENITI U ODNOSU NA SVAKI KONKRETAN SLUČAJ UZIMAJUĆI U OBZIR SVE BITNE OKOLNOSTI, A PRIJE SVEGA PRIRODU I TEŽINU SAMOG PREKRŠAJA ČIJE SE POČINJENJE OKRIVLJENOM STAVLJA NA TERET, A POTOM I OKOLNOSTI SUBJEKTIVNOG I OBJEKTIVNOG KARAKTERA POD KOJIMA JE PREKRŠAJ UČINJEN.

Iz obrazloženja:

„Neosnovano se žalbom ovlašćenog organa ukazuje da je prvostepeni sud prilikom donošenja pobijanog rješenja počinio bitnu povredu prekršajnog postupka iz člana 69. stav 1. tačka g) Zakona o prekršajima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, koja je u konačnom imala negativan uticaj na donošenje odluke o zaštitnoj mjeri, zbog čega navedeno rješenje nije pravilno i na zakonu zasnovano.

Naime, odredbom člana 20. stav 1. Zakona o prekršajima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine propisano je da se predmeti koji su upotrijebljeni ili su bili namijenjeni za izvršenje prekršaja ili koji su nastali izvršenjem prekršaja, mogu oduzeti ako su svojina okrivljenog. Dakle, pomenutom odredbom je predviđena mogućnost, između ostalog, oduzimanja predmet koji su upotrijebljeni za izvršenje prekršaja ako su svojina okrivljenog. Međutim, shodno navedenoj zakonskoj odredbi izricanje zaštitne mjere oduzimanja predmeta u ovom slučaju nije propisano obligatorno (obavezno), već nasuprot tome izricanje iste je fakultativno, odnosno sud opravdanost izricanja ove zaštitne mjere mora procijeniti u odnosu na svaki konkretan slučaj uzimajući u obzir sve bitne okolnosti, a prije svega prirodu i težinu samog prekršaja čije se počinjenje okrivljenom stavlja na teret, a potom i okolnosti subjektivnog i objektivnog karaktera pod kojima je prekršaj učinjen.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o Pr 147293 22 Pžp od 28.12.2022. godine)

44.

Prekršaj iz člana 21. stav 2. Zakona o mirnom okupljanju Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

KADA JE U PITANJU ODREDBA ČLANA 21. STAV 2. ZAKONA O MIRNOM OKUPLJANJU BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE, ISTOM JE PROPISANO DA UČESNICI MIRNOG OKUPLJANJA NE SMIJU NOSITI UNIFORME, OZNAKE ILI DRUGA OBILJEŽJA KOJIMA SE POZIVA ILI PODSTIČE NA ORUŽANI SUKOB ILI NASILJE, KRŠENJE LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA I POSEBNIH MANJINSKIH PRAVA I SLOBODA DRUGIH LICA, NACIONALNU, RASNU, RODNU, VJERSKU ILI DRUGU DISKRIMINACIJU, MRŽNJU I NETRPELJIVOST. DAKLE, ZA POSTOJANJE BITNIH OBILJEŽJA BIĆA OVOG PREKRŠAJA NUŽNO JE ISPUNJENJE DVA KUMULATIVNA USLOVA I TO DA UČESNICI MIRNOG OKUPLJANJA NOSE UNIFORME, OZNAKE ILI DRUGA OBILJEŽJA (PRVI USLOV), TE DA SE TIME POZIVA ILI PODSTIČE NA ORUŽANI SUKOB ILI NASILJE, NA KRŠENJE LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA I POSEBNIH MANJINSKIH PRAVA I SLOBODA DRUGIH LICA, NA NACIONALNU, RASNU, RODNU, VJERSKU ILI DRUGU DISKRIMINACIJU, MRŽNJU I NETRPELJIVOST (DRUGI USLOV).

Iz obrazloženja:

„Kada je u pitanju odredba člana 21. stav 2. Zakona o mirnom okupljanju, istom je propisano da učesnici mirnog okupljanja ne smiju nositi uniforme, oznake ili druga obilježja kojima se poziva ili podstiče na oružani sukob ili nasilje, kršenje ljudskih prava i sloboda i posebnih manjinskih prava i sloboda drugih lica, nacionalnu, rasnu, rodnu, vjersku ili drugu diskriminaciju, mržnju i netrpeljivost. Po ocjeni ovog suda, prvostepeni sud je pravilnim tumačenjem citirane zakonske odredbe zaključio da je za postojanje bitnih obilježja bića prekršaja nužno ispunjenje dva kumulativna uslova i to da učesnici mirnog okupljanja nose uniforme, oznake ili druga obilježja (prvi uslov), te da se time poziva ili podstiče na oružani sukob ili nasilje, na kršenje ljudskih prava i sloboda i posebnih manjinskih prava i sloboda drugih lica, na nacionalnu, rasnu, rodnu, vjersku ili drugu diskriminaciju, mržnju i netrpeljivost (drugi uslov).

S obzirom da je u toku prvostepenog postupka utvrđeno da su okrivljeni bili obučeni u jednoobrazne crne dukseve sa natpisima - „Rusija, Lončari, Sveti Georgije“, da je većina njih nosila crne pantalone - „džeparice“ i različitu obuću (patike), a da je jedno lice bilo potpuno drugačije obučeno u odnosu na ostale okrivljene, onda je pravilno prvostepeni sud zaključio da ovakvo oblačenje okrivljenih u svojoj cjelokupnosti ne predstavlja uniformu, oznaku ili drugo obilježje u smislu odredbe člana 21. stav 2. Zakona o mirnom okupljanju, to jest da nije ispunjen prvi uslov prekršajne odgovornosti kada je u pitanju navedena odredba. S tim u vezi, iako je u činjeničnom opisu prekršaja navedeno da su četvorica okrivljenih „na glavama imali crvene beretke sa grbom dvoglavog orla zlatne boje“, što bi u kontekstu pomenute odredbe Zakona o mirnom okupljanju moglo značiti da su okrivljeni nosili „oznaku ili drugo obilježje“, ovlašten organ na kome je bio teret dokazivanja nije uspio u toku prvostepenog postupka dokazati ovu konkretnu činjenicu, jer se iz provedenih dokaza (fotografije i video snimci koji se nalaze u spisu predmeta) na pouzdan način ne može utvrditi koje su oznake na crvenim beretkama četvorica okrivljenih imali.

Takođe, kada je u pitanju i drugi uslov prekršajne odgovornosti koji se odnosi na pozivanje ili podsticanje na oružani sukob ili nasilje, na kršenje ljudskih prava i sloboda i posebnih manjinskih prava i sloboda drugih lica, na nacionalnu, rasnu, rodnu, vjersku ili drugu diskriminaciju, mržnju i netrpeljivost, ovlaštenu organ u toku prvostepenog postupka nije uspio dokazati činjenice koje bi upućivale na to da je ovaj uslov prekršajne odgovornosti ispunjen. Naprotiv, iz dokaza provedenih u toku prvostepenog postupka proizilazi da je „manifestacija“ na kojoj su okrivljeni bili prisutni protekla u najboljem redu, bez problema, kao i da nije zaprimljena niti jedna prijava koja bi ukazivala da je zbog održavanja „manifestacije“ neko osjetio uznemirenost, strah ili paniku. Ovome u prilog govori i činjenica da je ovlaštenu organ u činjeničnom opisu prekršaja propustio navesti u čemu se ogleda ispunjenje ovog drugog uslova, to jest na koji način je oblačenje okrivljenih pozvalo ili podstaklo na oružani sukob ili nasilje, na kršenje ljudskih prava i sloboda i posebnih manjinskih prava i sloboda drugih lica, na nacionalnu, rasnu, rodnu, vjersku ili drugu diskriminaciju, mržnju i netrpeljivost. Dakle, u činjeničnom opisu prekršaja iz zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka koji je podnio ovlaštenu organ izostavljena je posljedica koja je obilježje zakonskog opisa bića prekršaja u smislu člana 21. stav 2. Zakona o mirnom okupljanju.

U konačnom, tokom postupka je iz provedenih dokaza utvrđeno da su se okrivljeni kako prilikom dolaska, tako i prilikom odlaska sa „manifestacije“ kretali u koloni jedan iza drugog, što bi pod određenim okolnostima moglo asociirati na formacijsko kretanje karakteristično za vojsku, odnosno „formacijski u vojnoj koloni“ kako je to navedeno u činjeničnom opisu prekršaja. Međutim, ova okolnost je irelevantna kada je u pitanju prekršajna odgovornost okrivljenih u konkretnom slučaju, te ista samostalno ne može biti predmet inkriminacije u smislu odredbe člana 21. stav 2. Zakona o mirnom okupljanju.

Slijedom svega naprijed navedenog pravilno je prvostepeni sud postupio kada je pobijanim rješenjem, primjenom odredbe člana 61. stav 1. tačka k) Zakona o prekršajima obustavio prekršajni postupak protiv okrivljenih, jer ovlaštenu organ u toku postupka nije uspio dokazati da su okrivljeni počinili prekršaj koji im je zahtjevom za pokretanje prekršajnog postupka stavljen na teret.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o Pr 144509 22 Pžp od 22.03.2022. godine)

45.

Prekršaj iz člana 25. stav 3. Zakona o oružju i municiji Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

VLASNIK ORUŽJA MORA PODNIJETI ZAHTJEV ZA PRODUŽENJE VAŽENJA ISPRAVE O ORUŽJU 30 DANA PRIJE ISTEKA ROKA VAŽENJA ISPRAVE O ORUŽJU, KAKO BI POLICIJA IMALA DOVOLJNO VREMENA DA U TOM ROKU ODLUČI O ZAHTJEVU I AKO SU ISPUNJENI USLOVI, PRODUŽI VAŽENJE ISPRAVE O ORUŽJU, NASTAVNO OD DATUMA ISTEKA VAŽENJA TE ISPRAVE. NA TAJ NAČIN SE SPREČAVA DA VLASNIK ORUŽJA BUDE U PREKRŠAJU, ODNOSNO DA BUDE BEZ VAŽEĆE ISPRAVE O ORUŽJU ZA VRIJEME DOK POLICIJA NE ODLUČI O ZAHTJEVU ZA PRODUŽENJE VAŽENJA ORUŽNOG LISTA.

Iz obrazloženja:

„Suprotno žalbenim navodima, i ovaj sud jednako kao i prvostepeni sud smatra da okrivljeni zahtjev za produženje važenja isprava o oružju nije predao u roku propisanom članom 25. stav 3. Zakona o oružju i municiji Brčko distrikta Bosne i Hercegovine. Prema navedenoj zakonskoj odredbi, vlasnik oružja kojem je izdat oružni list, dozvola za nošenje oružja, odnosno odobrenje za držanje oružja, dužan je u roku od 30 dana prije isteka petogodišnjeg roka važenja isprave o oružju, podnijeti zahtjev za produženje važenja isprave o oružju. Polazeći od sadržaja te odredbe, kako je u konkretnom slučaju rok važenja oružnih listova okrivljenog isticao 15.10.2020. godine, to je bio dužan najkasnije do 15.09.2020. godine podnijeti zahtjev za produženje važenja oružnih listova, kako je to pravilno zaključio i prvostepeni sud. Dakle, neprihvatljivi su žalbeni navodi okrivljenog da je prvostepeni sud pogrešno protumačio citiranu zakonsku odredbu. Ako bi se prihvatilo tumačenje okrivljenog da vlasnik oružja može podnijeti navedeni zahtjev bilo kog dana u okviru 30 dana prije isteka važenja oružnog lista, to bi moglo dovesti do situacije da na primjer vlasnik oružja podnese zahtjev posljednjeg dana roka važenja oružnog lista. S obzirom da je Policiji potreban određen vremenski period da taj zahtjev razmotri, odnosno utvrdi da li vlasnik oružja ispunjava zakonom propisane uslove za produženje važenja isprave o oružju i na kraju o tome donese odluku, onda bi za sve to vrijeme vlasnik držao oružje bez važeće isprave o oružju i samim tim činio prekršaj.

Zbog toga, ovlašteni organ i prvostepeni sud su pravilno protumačili predmetnu zakonsku odredbu da vlasnik oružja mora podnijeti zahtjev za produženje važenja isprave o oružju 30 dana prije isteka roka važenja isprave o oružju, kako bi Policija imala dovoljno vremena da u tom roku odluči o zahtjevu i ako su ispunjeni uslovi, produži važenje isprave o oružju, nastavno od datuma isteka važenja te isprave. Na taj način se sprečava da vlasnik oružja bude u prekršaju, odnosno da bude bez važeće isprave o oružju za vrijeme dok Policija ne odluči o zahtjevu za produženje važenja oružnog lista.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o Pr 134465 21 Pžp od 18.05.2021. godine)

46.

Prekršaj iz člana 45. stav 3. Zakona o računovodstvu i reviziji u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine

Rokovi zastarjelosti

Član 30. i 32. Zakona o prekršajima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

S OBZIROM DA ZAKONOM O RAČUNOVODSTVU I REVIZIJI U BRČKO DISTRIKTU BOSNE I HERCEGOVINE NIJE PROPISAN POSEBAN ROK ZASTARJELOSTI, ONDA SE U TOM SLUČAJU IMAJU PRIMIJENITI OPŠTI ROKOVI ZASTARJELOSTI PROPISANI ČLANOM 30. I ČLANOM 32. ZAKONA O PREKRŠAJIMA BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE. PREMA ČLANU 30. STAV 1. TAČKA A) I ČLANU 32. STAV 3. NAVEDENOG ZAKONA, ZA PREKRŠAJE ZA KOJE JE PROPISANA NOVČANA KAZNA DO 3.000,00 KM, RELATIVNI ROK ZASTARJELOSTI POKRETANJA I VOĐENJA PREKRŠAJNOG POSTUPKA IZNOSI JEDNU GODINU, A APSOLUTNI ROK ZASTARJELOSTI DVIJE GODINE OD DANA KADA JE IZVRŠEN PREKRŠAJ. OKOLNOST DA JE U SKLADU SA

ZAKONOM O RAČUNOVODSTVU I REVIZIJI U BRČKO DISTRIKTU BOSNE I HERCEGOVINE PORESKA UPRAVA DIREKCIJE ZA FINANSIJE BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE OVLAŠTENA OBAVLJATI NADZOR, TE (IZMEĐU OSTALOG) U SLUČAJU DA UTVRDI ODREĐENU NEPRAVILNOST PODNIJETI PRIJAVU ZA POKRETANJE PREKRŠAJNOG POSTUPKA, NE ZNAČI DA SE U KONKRETNOM SLUČAJU IMA PRIMIJENITI POSEBAN ROK ZASTARJELOSTI KOJI JE PROPISAN ZAKONOM O PORESKOJ UPRAVI BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE.

Iz obrazloženja:

„Neosnovani su žalbeni navodi ovlaštenog organa da je prvostepeni sud pogrešno primijenio odredbu člana 30. stav 1. tačka a) (zastarjelost pokretanja i vođenja postupka) Zakona o prekršajima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, odnosno da je sud propustio primijeniti odredbu člana 30. stav 2. istog Zakona kojom je propisano da se za poreske, carinske i finansijske prekršaje zakonom mogu odrediti rokovi duži od rokova iz stava 1. ovog člana, ali ne duži od tri godine, a s tim u vezi da je odredbom člana 81. Zakona o Poreskoj upravi Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 11/20) propisano da se prekršajni postupak ne može pokrenuti niti voditi nakon isteka tri godine od dana kada je prekršaj učinjen.

Odredbom člana 30. stav 1. tačka a) Zakona o prekršajima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine propisano je da se prekršajni postupak ne može pokrenuti ni voditi kada protekne godinu dana od dana kada je prekršaj izvršen za prekršaje za koje je propisana novčana kazna do tri hiljade konvertibilnih maraka (3.000,00 KM). Nadalje, iz prekršajnog naloga o kojem je okrivljena zatražila sudsko odlučivanje u ovom prekršajnom postupku, proizilazi da je okrivljenoj zbog počinjenja prekršaja iz člana 45. stav 3. Zakona o računovodstvu i reviziji u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine (što kao odgovorno lice u pravnom licu nije predala finansijske izvještaje i godišnje izvještaje o poslovanju za poslovnu 2019. godinu najkasnije do 29.02.2020. godine do 24:00 časa), kažnjivog po članu 64. stav 2. istog Zakona, izrečena novčana kazna u iznosu od 500,00 KM. S tim u vezi, za prekršaj koji se okrivljenoj stavlja na teret, u skladu sa pomenutom odredbom člana 64. stav 2. Zakona o računovodstvu i reviziji u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine propisana je novčana kazna u iznosu od 500,00 KM do 3.000,00 KM.

S obzirom da Zakonom o računovodstvu i reviziji u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine nije propisan poseban rok zastarjelosti, onda se u ovom slučaju imaju primijeniti opšti rokovi zastarjelosti propisani članom 30. i članom 32. Zakona o prekršajima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine. Prema članu 30. stav 1. tačka a) i članu 32. stav 3. navedenog Zakona, za prekršaje za koje je propisana novčana kazna do 3.000,00 KM, relativni rok zastarjelosti pokretanja i vođenja prekršajnog postupka iznosi jednu godinu, a apsolutni rok zastarjelosti dvije godine od dana kada je izvršen prekršaj. Okolnost da je u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine Poreska uprava Direkcije za finansije Brčko distrikta Bosne i Hercegovine ovlaštena obavljati nadzor, te (između ostalog) u slučaju da utvrdi određenu nepravilnost podnijeti prijavu za pokretanje prekršajnog postupka, ne znači da se u konkretnom slučaju ima primijeniti poseban rok zastarjelosti koji je propisan Zakonom o Poreskoj upravi Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, kako to neosnovano ovlaštenu organ ističe u žalbi.

Imajući u vidu naprijed navedeno i činjenicu da je za prekršaj, koji se okrivljenoj stavlja na teret propisana novčana kazna u iznosu od 500,00 KM do 3.000,00 KM, te da se okrivljena tereti da je predmetni prekršaj počinila dana 01.03.2020. godine (jer nije predala finansijske izvještaje i godišnje izvještaje o poslovanju za poslovnu 2019. godine najkasnije do 29.02.2020. godine do 24:00 časa), a kako je ovlaštenu organ prekršajni nalog izdao dana 25.11.2021. godine, odnosno preduzeo prvu radnju nakon proteka roka od godinu od počinjenja prekršaja, onda je i po ocjeni ovog suda, pravilno postupio prvostepeni sud kada je pobijanim rješenjem, na osnovu odredbe člana 61. stav 1. tačka g) Zakona o prekršajima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, obustavio prekršajni postupak, jer je nastupila zastarjelost za vođenje prekršajnog postupka.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o Pr 143387 22 Pžp od 21.02.2022. godine)

47. Prekršaj iz člana 37. stav 1. tačka 2. Zakona o metrologiji u Republici Srpskoj

POLAZEĆI OD SADRŽAJA NALOGA SUPERVIZORA ZA BRČKO DISTRIKT BOSNE I HERCEGOVINE OD 04.08.2006. GODINE, ZAKON O METROLOGIJI REPUBLIKE SRPSKE SE NE PRIMJENJUJE NA TERITORIJI BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE, JER NAVEDENI MATERIJALNOPRAVNI PROPIS REPUBLIKE SRPSKE NIJE OBUHVAĆEN NALOGOM SUPERVIZORA ZA BRČKO DISTRIKT BOSNE I HERCEGOVINE OD 04.08.2006. GODINE, OBZIROM DA ISTI NE SPADA U KRUG TAKSATIVNO NAVEDENIH ZAKONA ENTITETA (STAV 7. NALOGA) KOJI ĆE BITI PREUZETI KAO ZAKONI BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE I KOJE ĆE INSTITUCIJE DISTRIKTA IMPLEMENTIRATI OD DANA IZDAVANJA OVOG NALOGA SUPERVIZORA, VEĆ SE U KONKRETNOM SLUČAJU IMA PRIMIJENITI ZAKON O MJERITELJSTVU BOSNE I HERCEGOVINE, KAO ZAKON KOJI JE USVOJIO PARLAMENT BOSNE I HERCEGOVINE.

PREMA ZAKONU O INSPEKCIJAMA BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE I ZAKONU O MJERITELJSTVU BOSNE I HERCEGOVINE, NA TERITORIJI BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE JE JEDINO TRŽIŠNA INSPEKCIJA, ODNOSNO TRŽIŠNI INSPEKTOR VLADE DISTRIKTA OVLAŠĆEN PROVESTI NADZOR ISPRAVNOSTI MJERILA (SPRAVA ZA TOČENJE GORIVA), TE UKOLIKO UTVRDI DA PRAVNO LICE UPOTREBLJAVA MJERILO KOJE REZULTATE MJERENJA NE IZRAŽAVA U MJERNIM JEDINICAMA PROPISANIM POSEBNIM ZAKONOM, ODNOSNO AKO UPOTREBLJAVA NEISPRAVNO MJERILO ILI GA UPOTREBLJAVA NA NAČIN KOJIM SE NE OSIGURAVA POTREBNA TAČNOST MJERENJA, PODNESE ZAHTJEV ZA POKRETANJE PREKRŠAJNOG POSTUPKA NA OBRASCU ZA POKRETANJE PREKRŠAJNOG POSTUPKA PROPISANOM ODREDBOM ČLANA 42. ZAKONA O PREKRŠAJIMA BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE.

Iz obrazloženja:

„Prije svega, ovaj sud nalazi za shodnim ukazati da je neosnovan žalbeni navod podnosioca zahtjeva u kojem ističe da je pogrešan zaključak prvostepenog suda da se Zakon o metrologiji Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 33/16 i 18/20) ne primjenjuje na teritoriji Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, obzirom da oblast metrologije u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine nije definisana zakonom Brčko distrikta.

Nalogom supervizora za Brčko distrikt Bosne i Hercegovine od 04.08.2006. godine, ukinuti su entitetski zakoni na području Brčko Distrikta i proglašen je prestanak pravnog značaja međuentitetske granice u Distriktu, te naloženo da svi zakoni Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske (entiteta), i svih institucija koje su sastavni dio bilo kog entiteta, odmah prestaju da imaju pravno dejstvo u bilo kom dijelu Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, u mjeri u kojoj su na snazi u Brčko Distriktu, kao i da se svi takvi zakoni ukidaju danom izdavanja ovog naloga supervizora (stav 1.), dok ništa iz ovog naloga supervizora neće imati uticaja na bilo koje pitanje u vezi sa statusom ili validnošću koje na području Distrikta ima bilo koji zakon koji je usvojila Skupština Brčko distrikta, ili bilo koji zakon koji je donio Parlament Bosne i Hercegovine, pod uslovom da se takvim zakonom u bilo kom od ovih slučajeva ne krše odredbe stava 1 (b) ovog naloga (stav 5. tačka b. Naloga).

Stoga, polazeći od sadržaja citiranog Naloga supervizora za Brčko distrikt Bosne i Hercegovine od 04.08.2006. godine, pravilan je zaključak prvostepenog suda da se Zakon o metrologiji Republike Srpske ne primjenjuje na teritoriji Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, jer navedeni materijalnopravni propis Republike Srpske, na koji se žalba poziva, nije obuhvaćen nalogom Supervizora za Brčko distrikt Bosne i Hercegovine od 04.08.2006. godine, obzirom da isti ne spada u krug taksativno navedenih zakona entiteta (stav 7. Naloga) koji će biti preuzeti kao zakoni Brčko distrikta Bosne i Hercegovine i koje će institucije Distrikta implementirati od dana izdavanja ovog naloga supervizora, već se u konkretnom slučaju ima primijeniti Zakon o mjeriteljstvu Bosne i Hercegovine, kao zakon koji je usvojio Parlament Bosne i Hercegovine.

Neosnovani su i žalbeni navodi podnosioca zahtjeva u kojima tvrdi da je pogrešan zaključak prvostepenog suda da on nije ovlašten organ za podnošenje zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka pred Osnovnim sudom Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, obzirom da su u konkretnom slučaju mjerila (sprave za točenje goriva) verifikovana žigom Republike Srpske, te su na istom izvršeni određeni postupci od strane ovlaštenog organa (ovlaštenog od strane Republičkog zavoda za standardizaciju i metrologiju) i da je time neophodno do kraja ispratiti taj postupak, a to znači i po potrebi izvršiti kontrolu i nadzor privrednih subjekata.

Iako je tačno da odredba člana 2. stav 1. tačka a) Zakona o prekršajima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine definiše krug lica, koja kao ovlašćeni organ mogu podnijeti zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka, a prema podtački 2) pomenutog člana u ista spadaju i inspektori ili lica ovlašćena za obavljanje inspekcije, navedena odredba se, obzirom da je nadzor vršen nad subjektom koji ima poslovnu jedinicu na teritoriji Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, u konkretnom slučaju mora dovesti u vezu sa odredbama Zakona o inspekcijama Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 24/08,

25/08, 20/13, 16/18, 08/19, 11/20, 24/20 i 40/20), jer prema odredbi člana 1. istog predmet ovog zakona jeste obavljanje inspeksijskog nadzora u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Distrikt) radi izvršavanja zakona i drugih propisa; načela inspeksijskog nadzora; organizacija inspekcije; obaveze, odgovornosti i ovlašćenja inspektora; prava i obaveze subjekta nadzora; postupak inspeksijskog nadzora; posebne radnje inspektora; odnosi inspeksijskih i drugih organa; zajedničko vršenje inspeksijskog nadzora; status inspektora i druga pitanja od značaja za funkcionisanje inspeksijskog sistema u Distriktu.

Nadalje, odredbom člana 5. stav 1. Zakona o inspekcijama Brčko distrikta Bosne i Hercegovine propisano je da inspeksijski nadzor, u skladu sa ovim zakonom i drugim propisima, vrše inspektori Vlade Distrikta, kao lica sa posebnim ovlašćenjima i odgovornostima, a shodno odredbi člana 71. stav 1. tačka f) Zakona o inspekcijama Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (oblast nadzora tržišne inspekcije) tržišna inspekcija obavlja inspeksijski nadzor nad sprovođenjem zakona i drugih propisa koji se odnose na (između ostalog) mjeriteljstvo (metrologiju).

Odredbom člana 36. Zakona o mjeriteljstvu Bosne i Hercegovine („Službeni list Bosne i Hercegovine“, broj 19/01) propisano je da provedbu ovog zakona u domenu nadzora da li mjerilo ima ispravan žig, odnosno važeće rješenje o ispunjavanju mjeriteljskih uslova i ispravnost pretpakiranih proizvoda, vrši i tržišna inspekcija (stav 1.), kao i da će organi tržišne inspekcije rješenjem zabraniti upotrebu i promet neverifikovanih i neispravnih mjerila u smislu ovog zakona (stav 2.).

Dakle, prema navedenim odredbama Zakona o inspekcijama Brčko distrikta Bosne i Hercegovine i Zakona o mjeriteljstvu Bosne i Hercegovine, na teritoriji Brčko distrikta Bosne i Hercegovine je jedino tržišna inspekcija, odnosno tržišni inspektor Vlade Distrikta ovlašćen provesti nadzor ispravnosti mjerila (sprava za točenje goriva), te ukoliko utvrdi da pravno lice upotrebljava mjerilo koje rezultate mjerenja ne izražava u mjernim jedinicama propisanim posebnim zakonom, odnosno ako upotrebljava neispravno mjerilo ili ga upotrebljava na način kojim se ne osigurava potrebna tačnost mjerenja, podnese zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka na obrascu za pokretanje prekršajnog postupka propisanom odredbom člana 42. Zakona o prekršajima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine broj 96 0 Pr 143840 22 Pžp od 19.04.2022. godine)

48.

Prekršaj iz člana 38. stav 2. i 39. stav 5. Zakona o porezu na dodatu vrijednost Bosne i Hercegovine

ZA PREKRŠAJNI POSTUPAK IRELEVANTNA JE OKOLNOST DA GLAVNI REVIZOR BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE NIJE UKAZAO NA PROPUSTE U OBRAČUNU PDV-A, KADA SU U KONKRETNOM SLUČAJU PORESKE INSPEKTORI, KAO OVLAŠTENA SLUŽBENA LICA UPRAVE ZA INDIREKTNO OPOREZIVANJE BOSNE I HERCEGOVINE, UTVRDILI DA POSTUPANJE JAVNOG PREDUZEĆA U KOJEM JE OKRIVLJENI VRŠIO DUŽNOST DIREKTORA, NIJE BILO U SKLADU SA ODREDBAMA ZAKONA O PDV-U.

Iz obrazloženja:

„Za razliku od okrivljenog, ovaj sud smatra da je prvostepeni sud pravilno postupio kada nije prihvatio izjave svjedoka odbrane Ž.T. i H.A. Imenovani svjedoci su na usmenom pretresu u suštini izjavili da je i ranije u JP K.B. praksa bila da se predmetne usluge ne fakturišu svakog mjeseca, nego šestomjesečno, nakon što se potpiše ugovor. Međutim, pravilna je ocjena prvostepenog suda da su navedene izjave svjedoka u suprotnosti sa odredbama Zakona o PDV-u, budući da je prema članu 38. navedenog Zakona, poreski period za koji se obračunava PDV jedan kalendarski mjesec, te da je obveznik dužan da obračuna PDV za odgovarajući poreski period na osnovu ukupnog prometa dobara ili usluga iskazanih u fakturama u tom poreskom periodu.

U tom smislu, na pravilnost prvostepenog rješenja ne utiču žalbeni navodi okrivljenog da poreski inspektori u ranijim kontrolama nisu imali primjedbe na pomenutu praksu javnog preduzeća vezanu za fakturisanje usluga i obračun PDV-a, budući da su u konkretnom slučaju jedino mjerodavni poreski periodi koji su bili predmet PDV kontrole, a ne i raniji periodi. Takođe, za predmetni prekršajni postupak je irelevantna okolnost koju okrivljeni navodi u žalbi da ni glavni revizor Brčko distrikta Bosne i Hercegovine nije ukazao na propuste u obračunu PDV-a, budući da su u konkretnom slučaju poreski inspektori, kao ovlaštena službena lica Uprave za indirektno oporezivanje Bosne i Hercegovine, utvrdili da postupanje javnog preduzeća u kojem je okrivljeni vršio dužnost direktora, nije bilo u skladu sa odredbama Zakona o PDV-u.

Kako je to naprijed navedeno, član 38. Zakona o PDV-u obavezuje poreske obveznike da na mjesečnom nivou obračunaju PDV na osnovu ukupnog prometa dobara ili usluga iskazanih u fakturama u tom poreskom periodu, s obzirom da je poreski period za koji se obračunava PDV vremenski izjednačen sa kalendarskim mjesecom. Imajući to u vidu, na pravilnost prvostepenog rješenja ne utiču žalbeni navodi okrivljenog da je praksa javnog preduzeća i Vlade Brčko distrikta Bosne i Hercegovine bila da se obračun i isplata faktura ne vrši mjesečno, nego tek nakon obavljenog posla ili nakon zaključenja ugovora, budući da je takva praksa u suprotnosti sa navedenom zakonskom odredbom.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o Pr 127178 21 Pžp 2 od 21.01.2021. godine)

GRADANSKO PRAVO

STVARNO PRAVO

49.

Zaštita prava građenja

Član 85. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

NOSILAC PRAVA GRAĐENJA ZAŠTITU U POGLEDU ZEMLJIŠTA OSTVARUJE SHODNOM PRIMJENOM PRAVILA O ZAŠTITI PRAVA SLUŽNOSTI, DOK U POGLEDU ZGRADE KOJA JE IZGRAĐENA NA OSNOVU PRAVA GRAĐENJA, ZAŠTITU OSTVARUJE SHODNOM PRIMJENOM PRAVILA O ZAŠTITI PRAVA VLASNIŠTVA.

Iz obrazloženja:

„Ovaj sud zapaža da se tužena, kako u prvostepenom, tako i u drugostepenom postupku, pozvala na presudu Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine broj 96 o P 041191 14 Gž od 04.09.2014. godine u kojoj je iznesen stav o zaštiti prava građenja, a koji je suprotan rezonovanju prvostepenog suda u ovom postupku, koji je u odluci naveo „(...) ali je Apelacioni sud nakon toga u svojim odlukama zauzeo i drugačiji stav, ukazujući da lica koja su upisana sa pravom građenja na određenoj parceli imaju pravo da traže predaju u posjed te parcele ili dijela parcele koji je zauzet“. Iniciran pozivanjem Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine na naprijed navedenu „praksu“, kao i pozivanje tužene na presudu ovog suda, koja je očigledno, u određenom dijelu, nekonzistentna, na redovnoj sjednici održanoj dana 15. decembra 2022. godine Građansko-privredno-upravni odjel je izvršio analizu prakse ovog suda u pogledu zaštite prava građenja, shodno odredbi člana 85. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima.

Za potrebe donošenja i usvajanja navedenog pravnog stava valjalo je prevashodno krenuti od analize odredbi članova 1, 41, 74, 75, 79, 85, 138, 143. i 144. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima, pa je tako zaključeno da osoba koja podnosi vlasničku tužbu, zapravo traži povrat posjeda stvari pozivajući se da je njen vlasnik, pa je za ovakvu tužbu aktivno legitimisana ona osoba koja je vlasnik stvari čiju predaju zahtijeva, a nije aktivno legitimisana osoba koja je na temelju ograničenog stvarnog prava (kakvo je pravo građenja), ovlaštena posjedovati stvar, pa kako nije vlasnik stvari, to se ne može poslužiti tužbom kojom se štiti pravo vlasništva. Sa druge strane, pravo građenja, kao ograničeno stvarno pravo na tuđem zemljištu, svoj sadržaj ostvaruje kroz uspostavljanje prava vlasništva na građevini izgrađenoj na tuđem zemljištu ili ispod tuđeg zemljišta, pri čemu je vlasnik opterećenog zemljišta to dužan trpjeti (odredbe članova 74.-90. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima). Na ovom mjestu nužno je podsjetiti da pravo građenja ima dvojaku pravnu prirodu koja nalaže paralelno uspostavljanje dvije grupe pravnih pravila i to pravila koja se odnose na nekretnine i vlasništvo na nekretninama i pravila koja se odnose na ograničena stvarna prava tj. opterećenja nekretnine. Sadržina prava građenja daje ovlaštenje njegovom nositelju da bude vlasnik izgrađene zgrade na pravu građenja (odnos prava vlasništva), ali pravo građenja istovremeno predstavlja opterećenje, pa njegov ovlaštenik, u odnosu na opterećeno

zemljište (koje ima svog vlasnika), ima prava i dužnosti plodouživatelja (član 75. stav (1) Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima), dok se na zaštitu prava građenja primjenjuju pravila o zaštiti prava služnosti (odredba člana 85. stav (1) Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima). Budući da je pravo građenja opterećenje na zemljištu, to nije moguć prijenos zemljišta u pravnom prometu bez prijenosa prava građenja, niti je moguć promet izgrađenom zgradom bez prijenosa prava građenja. U konkretnom, primjenjujući na predmetni pravni odnos, pravo građenja svoju zaštitu uživa kroz zaštitu prava služnosti odnosno odredbu člana 144. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima, pa se tako tužbom može zahtijevati da ometanje ili sprječavanje vlasnika povlasne nekretnine u vršenju stvarne služnosti prestane od strane treće osobe.

Kako je analizom utvrđeno da se u konkretnom radilo o nekoliko predmeta ovog suda u kojima je iskazano mišljenje vijeća da pravo građenja uživa zaštitu putem vlasničke tužbe kojom nositelj prava građenja može vlasničkom tužbom tražiti povrat posjeda stvari, a opet u vezi sa praksom u postupanju ovog suda (na koju se u prvostepenom postupku pozivala tužena), pa kako je uloga višeg suda da rješava sukob sudske prakse, izbjegava razilaženje i osigura jednoobraznu primjenu prava (vidjeti *Vusić protiv Hrvatske*, aplikacija broj 48101/07, presuda od 01. oktobra 2010. godine), te uvažavajući da protiv odluka ovog suda nema drugih, osim revizije, mogućih prema zakonu, pravnih lijekova, ovaj sud je na sjednici Građansko-privredno-upravnog odjela dana 15. decembra 2022. godine zauzeo pravno stajalište koje glasi: „Nosilac prava građenja zaštitu u pogledu zemljišta ostvaruje shodnom primjenom pravila o zaštiti prava služnosti, dok u pogledu zgrade koja je izgrađena na osnovu prava građenja, zaštitu ostvaruje shodnom primjenom pravila o zaštiti prava vlasništva“.

Temeljem člana 12. stav (4) Poslovnika o radu Građansko-privredno-upravnog odjela Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine broj 097-O-Su-20-000317 od 26. juna 2020. godine, pravno stajalište zauzeto na sjednici odjela obavezujuće je za sva vijeća ovog suda, pa kako su žalbeni navodi tužene saglasni sa navedenim pravnim stajalištem i razlozima na kojima se pravno stajalište zasniva, to je ovo vijeće, žalbene navode o pogrešnoj primjeni materijalnog prava, ocijenilo kao osnovane.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 O P 120177 22 Gž od 16.12.2022. godine)

50. Sticanje prava vlasništva

KADA SE VLASNIŠTVO STIČE NA TEMELJU ZAKONA O NACIONALIZACIJI NAJAMNIH ZGRADA I GRAĐEVINSKOG ZEMLJIŠTA, ONDA NE POSTOJI MOGUĆNOST STICANJA PRAVA VLASNIŠTVA PO NEKOM DRUGOM OSNOVU (BILO KOJEM DRUGOM ORGINARNOM ILI PAK DERIVATIVNOM OSNOVU).

Iz obrazloženja:

„Dakle, iz provedenih dokaza je utvrđeno da je prednicima tuženih M.I. i M.B. nacionalizovano sporno građevinsko zemljište (koje se nalazi u užem gradskom rejonu) i koje je prema odredbama Zakona o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta prešlo (postalo) u društveno vlasništvo sa danom stupanja na snagu tog zakona, pa je pravilan zaključak prvostepenog suda da je prednik tužitelja stekao pravo vlasništva na spornom građevinskom zemljištu na orginarni način- na temelju Zakona o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta.

A, kada se vlasništvo stiče na temelju Zakona o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta, onda ne postoji mogućnost sticanja prava vlasništva po nekom drugom osnovu (bilo kojem drugom orginarnom ili pak derivativnom osnovu), pa prevedeno na konkretan slučaj to znači da prednik tužitelja, suprotno tvrdnji tužitelja iznesenoj u žalbi, pravo vlasništva spornog građevinskog zemljišta nije mogao steći održajem. Uz to, valja imati na umu da održajem takvu mogućnost sticanja prava vlasništva za pravne osobe nije propisivao ni Opći građanski zakonik, a ni Zakon o osnovnim vlasničkopравnim odnosima („Službeni list SFRJ“ broj 6/80, 36/90), kao što ne propisuje ni Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 11/01, 8/03. 40/04 i 19/07), budući da se odredbe o sticanju prava vlasništva održajem odnosi na fizičke, a ne na pravne osobe, pošto one prema stvarima ne mogu imati psihički odnos za ocjenu savjesnosti, odnosno nesavjesnosti posjeda.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o P 094642 20 Gž od 11.06.2020. godine)

51.

Naknada za nacionalizovano građevinsko zemljište

U SITUACIJI KADA SU TUŽENI PROTUTUŽBENIM ZAHTJEVOM TRAŽILI DA IM TUŽITELJ PLATI NAKNADU ZA PREUZETO (NACIONALIZOVANO) GRAĐEVINSKO ZEMLJIŠTE I KADA SU TAJ ZAHTJEV ZASNOVALI NA TVRDNJI DA NJIMA, A NI NJIHOVIM PREDNICIMA, TA NAKNADA NIKAD NIJE ISPLAĆENA, ONDA JE DUŽNOST TUŽITELJA BILA DA, SUKLADNO ODREDBI ČLANA 7. ZAKONA O PARNIČNOM POSTUPKU, IZNESE SVE ČINJENICE I PREDLOŽI I IZVEDE SVE DOKAZE KOJIMA BI DOKAZAO DA JE, U SMISLU ODREDBA ZAKONA O NACIONALIZACIJI NAJAMNIH ZGRADA I GRAĐEVINSKOG ZEMLJIŠTA, PROVEDEN POSTUPAK ZA ODREĐIVANJE NAKNADE PREDNICIMA TUŽENIH ZA NACIONALIZOVANO GRAĐEVINSKO ZEMLJIŠTE I DA IM JE TA NAKNADA KASNIJE I ISPLAĆENA, ILI DA JE TA NAKNADA ISPLAĆENA TUŽENIMA. JER, NIJE DUŽNOST TUŽENIH DA DOKAZUJU SVOJU TVRDNJU DA IM NAKNADA NIJE PLAĆENA, POŠTO SE NEGATIVNE ČINJENICE NE DOKAZUJU.

Iz obrazloženja:

„S tim u vezi, u situaciji kada su tuženi protutužbenim zahtjevom tražili da im tužitelj plati naknadu za preuzeto (nacionalizovano) građevinsko zemljište i kada su

taj zahtjev zasnovali na tvrdnji da njima, a ni njihovim prednicima, ta naknada nikad nije isplaćena, onda je dužnost tužitelja bila da, sukladno odredbi člana 7. Zakona o parničnom postupku, iznese sve činjenice i predloži i izvede sve dokaze kojima bi dokazao da je, u smislu gore navedenih odredaba Zakona o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta, proveden postupak za određivanje naknade prednicima tuženih za nacionalizovano građevinsko zemljište i da im je ta naknada kasnije i isplaćena, ili da je ta naknada isplaćena tuženima. Jer, nije dužnost tuženih da dokazuju svoju tvrdnju da im naknada nije plaćena, pošto se negativne činjenice ne dokazuju.

Dužnost iznošenja činjenica, predlaganja i izvođenja dokaza ne predstavlja obvezu stranke prema parničnom protivniku, kao ni prema sudu, već je to u suštini specifična obveza stranke prema samoj sebi radi zaštite i ostvarivanja vlastitih interesa, odnosno radi poboljšanja svog procesnog položaja i ostvarivanja povoljnijeg izgleda za konačan uspjeh u postupku. Ova dužnost stranke u suštini predstavlja procesni teret u osobnom interesu, tako što će pred sudom, stranka rukovođena suprotnim interesima u parnici, redovno iznijeti sve one pravno relevantne činjenice i izvesti predložene dokaze koje joj po materijalnom pravu idu u prilog, zbog čega prvostepeni sud nije mogao prisiliti tužitelja da se služi svojim ovlaštenjima (da predloži i izvede dokaze kojima će dokazati da je prednicima tuženih, odnosno tuženima plaćena naknada za nacionalizovano zemljište).

Jer, stranka ono što u postupku tvrdi, ona to mora i dokazati, odnosno radi opravdanja te svoje tvrdnje sudu mora predložiti adekvatne dokaze i pred sudom te dokaze izvesti, a na sudu je da cijeni da li je ta tvrdnja relevantna za odlučivanje o (ne) osnovanosti tužbenog (protutužbenog) zahtjeva i da li su ispunjeni formalni uvjeti za provođenje predloženih dokaza.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o P 094642 20 Gž od 11.06.2020. godine)

52.

Pravo korištenja nacionalizovane nekretnine

KADA SE ODREDBA ČLANKA 39. STAVCI (1) I (2) ZAKONA O NACIONALIZACIJI DOVEDE U KORELACIJU SA ODREDBOM ČLANKA 38. ALI I ČLANKA 12. NAVEDENOG ZAKONA, DOLAZI SE DO ZAKLJUČKA DA RANIJI VLASNIK, PO SILI ZAKONA, UŽIVA PRAVO (PRIVREMENOG) KORIŠTENJA NACIONALIZIRANE NEKRETNINE, ALI SAMO I ISKLJUČIVO ZA VRIJEME DOK JE TA NACIONALIZIRANA NEKRETNINA U NJEGOVOM POSJEDU ODNOSNO DOK SE ISTA NE PREDUJE U POSJED OPĆINI ILI DRUGOM KORISNIKU RADI IZGRADNJE ZGRADE ILI DRUGOG OBJEKTA ILI RADI IZVOĐENJA DRUGIH RADOVA, A ŠTO DALJE IMPLICIRA DA NJEGOVO (PRIVREMENO) PRAVO KORIŠTENJA PRESTAJE U MOMENTU PRESTANKA POSJEDA NACIONALIZIRANE NEKRETNINE KOJE JE MOTIVIRANO IZGRADNjom ZGRADE, DRUGOG OBJEKTA ILI PODUZIMANJEM DRUGIH GRAĐEVINSKIH RADOVA.

Iz obrazloženja:

„Međutim, za potrebe pravilne primjene materijalnog prava u konkretnom slučaju, značajnim se ukazuje i odredba članka 39. stavci (1) i (2) Zakona o nacionalizaciji, kojom je, u relevantnom dijelu regulirano da raniji vlasnik nacionaliziranog građevinskog neizgrađenog zemljišta, ima pravo to zemljište zajedno sa trajnim zasadima na njemu, sve dok je u njegovom posjedu, besplatno koristiti ili za to vrijeme drugome dati na korištenje uz naknadu ili bez naknade, suglasno važećim propisima o zakupu poljoprivrednog zemljišta (stavak 1.) kao i da prije predaje zemljišta u posjed općini ili drugom korisniku, raniji vlasnik ima pravo sa tog zemljišta skinuti usjev i sabrati plodove. Ova odredba se značajnim ukazuje u dijelu u kojem zakonodavac, na neizravan način, utvrđuje vremensko važenje prava korištenja ranijeg vlasnika i to tako što regulira da pravo korištenja nacionaliziranog građevinskog neizgrađenog zemljišta može (besplatno) koristiti, pod uvjetom da je u njegovom posjedu i to sve vrijeme dok se zemljište ne preda u posjed općini ili drugom korisniku.

Naime, kada se navedena odredba članka 39. stavci (1) i (2) Zakona o nacionalizaciji dovede u korelaciju sa odredbom članka 38. ali i članka 12. navedenog zakona (kojim je regulirano da stupanjem na snagu, znači po sili zakona, taksativno određene nekretnine se nacionaliziraju i postaju društvena svojina), pravilnim tumačenjem istih, dolazi se do zaključka da raniji vlasnik, po sili zakona, uživa pravo (privremenog) korištenja nacionalizirane nekretnine, ali samo i isključivo za vrijeme dok je ta nacionalizirana nekretnina u njegovom posjedu odnosno dok se ista ne preda u posjed općini ili drugom korisniku radi izgradnje zgrade ili drugog objekta ili radi izvođenja drugih radova, a što dalje implicira da njegovo (privremeno) pravo korištenja prestaje u momentu prestanka posjeda nacionalizirane nekretnine koje je motivirano izgradnjom zgrade, drugog objekta ili poduzimanjem drugih građevinskih radova.

U konkretnom slučaju, a kako iz obrazloženja rješenja o naknadi, u relevantnom dijelu proizilazi da je pravomoćnim rješenjem o oduzimanju prava korištenja (rješenje Narodnog odbora općine Brčko, broj PB-03/2-188/1-61 godina, od 14.12.1961. godine) od ranije vlasnice M.B. (upravo i) oduzeto pravo korištenja na građevinskom neizgrađenom zemljištu (kč. br. 14/17 i 14/18) i da je na tom zemljištu izgrađena jedna stambena zgrada od dvadeset i dva stana sa dvije garsonjere, kao i da je pravo korištenja dodijeljeno Upravi za izgradnju stambenih javnih zgrada u Brčkom, to se jasnim ukazuje da nakon pravomoćnosti rješenja o oduzimanju prava korištenja od ranije vlasnice M.B. te privođenja namjeni nacionaliziranog građevinskog neizgrađenog zemljišta (izgradnja stambene zgrade), nije bilo mjesta daljnjoj egzistenciji upisa prava korištenja (a potom i prava građenja) u teretnom listu predmetnih nekretnina u zemljišnoj knjizi (ZK uložak broj ... k.o. B.1) u korist M.B. a potom i njenih pravnih sljednika, obzirom da je pravo korištenja ranije vlasnice M.B. prestalo (prestala je biti korisnik) i kao takvo je trebalo biti pravovremeno brisano u zemljišnoj knjizi na temelju navedenog rješenja o prestanku prava korištenja, a što očigledno nije učinjeno, zbog čega prvostupanijski sud pravilno zaključuje kada nalazi ispunjenost uvjeta za utvrđenjem da je prestalo pravo građenja upisano u korist A.K. i K.K. sa dijelom od po 1/2 (temeljem članka 38. Zakona o nacionalizaciji a u svezi sa člancima 86. i 206. Zakona o vlasništvu) i da se kao takvo ima brisati te istodobno upisati u korist Brčko distrikta Bosne i Hercegovine koji je

pravni sljednik tijela javno-pravne vlasti nekadašnje općine Brčko (činjenica koja se žalbom ne dovodi u pitanje).“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o P 131774 22 Gž od 14.11.2022. godine)

53. Isplata naknade za nacionalizovano zemljište

ODREDBE ČLANAKA 38., 39. I 46. ZAKONA O NACIONALIZACIJI NE PREDVIĐAJU DA SE ZA UVJET BRISANJA PRAVA GRAĐENJA (TADA PRAVA KORIŠTENJA), TRAŽI ISPLATA NAKNADE ZA NACIONALIZIRANO ZEMLJIŠTE, NITI JE TO SLUČAJ SA ČLANKOM 86. ZAKONA O VLASNIŠTVU I DRUGIM STVARNIM PRAVIMA BRČKO DISTRIKTA BIH.

Iz obrazloženja:

„Naime, kada je u pitanju odluka prvostupanjskog suda kojom je utvrđen prestanak prava građenja uknjiženo u korist A.K. i K.K. (prednika A.P.), nema mjesta žalbenim navodima tuženih da je isplata naknade za nacionalizirano zemljište (bila) uvjet za brisanje prava građenja u smislu odredbe članka 38. i 46. Zakona o nacionalizaciji.

Ovaj sud podsjeća da je odredbom članka 38. Zakona o nacionalizaciji regulirano da građevinsko neizgrađeno zemljište koje je nacionalizirano ostaje u posjedu ranijeg vlasnika sve dok ga on na temelju rješenja općinskog narodnog odbora ne preda u posjed općini ili drugoj osobi, radi izgradnje zgrade ili drugog objekta ili radi izvođenja drugih radova (stavak 1.) kao i da se predaja zemljišta u posjed općini ili drugom korisniku ne može izvršiti prije nego što je korisniku to potrebno radi izvođenja građevinskih ili drugih radova kojima se zemljište privodi namijenjenoj svrsi (stavak 2.).

Dalje, odredbom članka 46. Zakona o nacionalizaciji, na koju se tuženi također u žalbi pozivaju, regulirano je da se za nacionalizirano građevinsko neizgrađeno zemljište ranijem vlasniku daje naknada koja se određuje po tarifi po kojoj se određuje naknada za ekspropirano građevinsko zemljište (stavak 1.) kao i da se naknada po prethodnom stavku isplaćuje za vrijeme od 50 godina, u jednakim godišnjim obrocima, počev od prvog dana po isteku mjeseca u kome je raniji vlasnik predao zemljište u posjed ili drugom korisniku (članak 38).

Pravilnim tumačenjem navedenih odredbi, jasnim se ukazuje da nijedna od njih ne predviđa, kako to tuženi pogrešno tumače, da se za uvjet brisanja prava građenja (tada prava korištenja), traži isplata naknade za nacionalizirano zemljište, niti je to slučaj sa člankom 86. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima Brčko distrikta BiH („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH, broj 11/01, 8/03, 40/04 i 19/07, u daljnjem tekstu: Zakon o vlasništvu) a koja odredba se, u konkretnom slučaju, ima primijeniti sukladno članku 206. navedenog zakona, obzirom da je među strankama nesporna činjenica, a kako to i proizilazi iz provedenog geodetskog vještačenja, da je pravo korištenja počev od 2017. godine u zemljišnim knjigama evidentirano kao pravo građenja i da je kao takvo u teretnom listu upisano u korist A.K. i K.K. sa

udjelima od po 1/2, pa kako isplata naknade za nacionalizirano zemljište nije bio, niti jeste zakonski uvjet brisanja prava građenja (tada prava korištenja), onda pravilnost utvrđenja činjenica da li je, tko i kada ranijem vlasniku odista isplatio naknadu za nacionalizirane nekretnine, nije od odlučnog značaja za raspravljanje o tužbenom zahtjevu u kontekstu predmetnog materijalno-pravnog pitanja.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o P 131774 22 GŽ od 14.11.2022. godine)

54. Nacionalizacija

KADA JE POSTUPAK NACIONALIZACIJE PREDMETNIH NEKRETNINA PROVEDEN SUKLADNO ODREDBAMA ČLANAKA 34., 38. I 46. ZAKONA O NACIONALIZACIJI ALI I UREDBE O POSTUPKU ZA SPROVOĐENJE NACIONALIZACIJE I UREDBE O SREDSTVIMA I NAČINU ISPLATE NAKNADE I KADA SU NADLEŽNA TIJELA JAVNE VLASTI DONOSILI ODGOVARAJUĆE ODLUKE SUKLADNO NAVEDENIM PROPISIMA, ONDA SE RADI O ZAKONITO PROVEDENOM POSTUPKU NACIONALIZACIJE NEKRETNINE I ODREĐIVANJU NAKNADE ZA NACIONALIZIRANE NEKRETNINE, ZBOG ČEGA SE PRAVNO STAJALIŠTE PANELA, KOJE SE BAZIRA NA IZOSTANKU ZAKONOM PROVEDENE PROCEDURE EKSPROPRIJACIJE I IZOSTANKU ODLUKE NADLEŽNOG ORGANA O ODREĐIVANJU NAKNADE, KAO TAKVO, NE MOŽE PRIMIJENITI U KONKRETNOM PREDMETU.

Iz obrazloženja:

„Na kraju, ovaj sud nalazi neosnovanim i žalbeni navod tuženih da je prvostupanjski sud pogrešno primijenio materijalno pravo kada je zaključio da je nastupila zastara zahtjeva za isplatu naknade za oduzeto građevinsko zemljište u smislu odredbe članka 371. ZOO-a, obzirom da su tužitelji mišljenja da se za ostvarivanje zaštite prava na imovinu ne primjenjuju pravila o zastarjelosti potraživanja iz ZOO-a i da u tom smislu ukazuje i pravno stajalište da zahtjev za novčanu naknadu zbog izvršene faktičke eksproprijacije ne zastarijeva a koje stajalište je usuglašeno na Panelu za ujednačavanje sudske prakse iz građanske oblasti održanom dana 30.1.2014. godine a na kojem su sudjelovali predstavnici Suda Bosne i Hercegovine, Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, Vrhovnog suda Republike Srpske i Apelacijskog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: pravno stajalište sa Panela).

Prije svega, ovaj sud cijeni da se pravno stajalište sa Panela ne može primijeniti na konkretan slučaj. Ovo iz razloga što tuženi, kada se pozivaju na predmetno pravno stajalište sa Panela, zanemaruju njegovo obrazloženje i razloge zbog kojih je isto, kao takvo i usvojeno.

Naime, pravno stajalište sa Panela se odnosi na situaciju „faktičke eksproprijacije“ odnosno situaciju kada je potpuno ili djelomično oduzeto pravo vlasništva fizičkim ili pravnim osobama na nekretninama radi izgradnje objekata od javnog interesa, ali, bez zakonito provedenog postupka eksproprijacije tj. bez donošenja odluke o oduzimanju odnosno utvrđivanju javnog interesa i rješenja o

eksproprijaciji, zbog čega se (i) radi o faktičkom deposediranju (faktičkoj eksproprijaciji), a što nije situacija u konkretnom slučaju.

Nastavno na prethodno, tuženi zanemaruju činjenicu da je postupak nacionalizacije predmetnih nekretnina M.B. proveden sukladno odredbama članaka 34, 38 i 46. Zakona o nacionalizaciji ali i Uredbe o postupku za sprovođenje nacionalizacije i Uredbe o sredstvima i načinu isplate naknade i da su u tom smislu, nadležna tijela javne vlasti donosili odgovarajuće odluke sukladno navedenim propisima, a što je razvidno iz činjenica da je Odjel za financije Narodnog odbora Općine Brčko dana 30.12.1959. godine donio rješenje broj 03/2-1297/1-59-61/64 (rješenje o nacionalizaciji) kojim je utvrdio da su sa danom 25.12.1959. godine, kao danom stupanja na snagu Zakona o nacionalizaciji, postala društvena svojina taksativno navedene nekretnine, uključujući i nekretnine M.B. (k.č. broj 14/17 i 14/18, upisane u ZK uložak broj ..., K.O. B.1, stranica 28. rješenja), zatim iz činjenice da je Narodni odbor Općine Brčko dana 14.12.1961. godine donio rješenje broj PB-03/2-188/1-61 (kako to proizilazi iz obrazloženja rješenja o naknadi) kojim je oduzeto pravo korištenja na građevinskom neizgrađenom zemljištu od ranije vlasnice M.B., kao i iz činjenice da je Odjel za financije Narodnog odbora Općine Brčko dana 30.3.1962. godine donio rješenje broj PB-broj 03/2-188/2-1961 (rješenje o naknadi) kojim je M.B. kao ranijem vlasniku nacionaliziranih nekretnina odredio naknadu i dinamiku njene isplate, pa kada je to tako, onda i ovaj sud nalazi da se radi o zakonito provedenom postupku nacionalizacije nekretnine i određivanju naknade za nacionalizirane nekretnine, zbog čega se pravno stajalište Panela, koje se bazira na izostanku zakonom provedene procedure eksproprijacije i izostanku odluke nadležnog organa o određivanju naknade, kao takvo, ne može primijeniti u konkretnom predmetu jer je očigledno provedena zakonska procedura koja je praćena odgovarajućim odlukama nadležnih tijela.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o P 131774 22 Gž od 14.11.2022. godine)

55. Faktička eksproprijacija

TVRDNJA REVIDENTA DA DODATNIM PROPISIMA (PRAVILNIK O ZONAMA SIGURNOSTI NADZEMNIH ELEKTROENERGETSKIH VODOVA) NISU DEFINISANE ZONE ZAŠTITE U VRIJEME PROVOĐENJA NEPOTPUNE EKSPROPRIJACIJE, NE MOŽE SE TUMAČITI KAO OSNOV ZA GUBITAK PRAVA TUŽITELJA NA NAKNADU, NITI TUŽITELJ MOŽE SNOSITI POSLJEDICE NEPOSTUPANJA I NEISPUNJAVANJA POZITIVNIH OBAVEZA ORGANA JAVNE VLASTI, NAROČITO U SITUACIJAMA ODUZIMANJA ILI OGRANIČENJA PRAVA VLASNIŠTVA.

Iz obrazloženja:

„Prigovor revidenta koji se ogleda u pogrešnoj primjeni materijalnog prava usljed nedostatka materijalnih propisa koji određuju zaštitnu zonu u određenom obimu i pravila koja vrijede u tim zonama, u vrijeme izvršene faktičke nepotpune eksproprijacije, nije osnovan, jer suprotno stavu Vrhovnog suda Federacije BiH na koji se revident poziva, prema stajalištu ovog vijeća, takav nedostatak ne može

opravdati državu za (ne)donošenje propisa kojima se određuje zona sigurnosti za nadzemne elektroenergetske vodove u cilju zaštite ljudi, imovine i objekata, posebno u konkretnom slučaju, gdje je ograničeno pravo vlasništva tužitelja, a pri kom ograničenju vlasniku nekretnine pripada pravo na naknadu za izvršenu faktičku nepotpunu eksproprijaciju koja nije godinama utvrđena. Faktička eksproprijacija je izvršena bez provođenja postupka eksproprijacije, u smislu zaključenja sporazuma o naknadi, ili određivanja naknade u vanparničnom postupku. Tvrdnja revidenta da dodatnim propisima (Pravilnik o zonama sigurnosti nadzemnih elektroenergetskih vodova) nisu definisane zone zaštite u vrijeme provođenja nepotpune eksproprijacije, ne može se tumačiti kao osnov za gubitak prava tužitelja na naknadu, niti tužitelj može snositi posljedice nepostupanja i neispunjavanja pozitivnih obaveza organa javne vlasti, naročito u situacijama oduzimanja ili ograničenja prava vlasništva. Stajalište ovog vijeća potvrđeno je i kroz odluke i mišljenja izražena u postupanju Ustavnog suda BiH (vidjeti pobliže odluke brojeva AP-301/04, AP-2587/05, AP-2609/06 i druge). Treba imati u vidu i da je nezavisni operator sistema u Bosni i Hercegovini dana 18. februara 2008. godine, a na osnovu člana 6.3. Zakona o prijenosu, regulatoru i operatoru sistema električne energije u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH” brojevi 7/02 i 13/03) i člana 33. stav (1) Zakona o utemeljenju nezavisnog operatora sistema za prijenosni sistem u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH” broj 35/04), donio Pravilnik o zonama sigurnosti nadzemnih elektroenergetskih vodova nazivnog napona od 110 kV do 400 kV („Službeni glasnik BiH“ broj 23/08), dok je tužba u ovoj pravnoj stvari podnešena 22. marta 2017. godine kada je i dalje trajalo ograničenje prava vlasništva tužitelja. Također treba imati u vidu i odredbe Pravilnika o tehničkim normativima za izgradnju nadzemnih elektroenergetskih vodova nazivnog napona od 1 kV do 400 kV („Službeni list SFRJ“ broj 65/88), a kojim odredbama su pobliže propisane sigurnosne visine i sigurnosne udaljenosti u odnosu na nazivne napone 110kV, tako da je neosnovan prigovor revidenta o nedostatku materijalnih propisa u vrijeme postavljanja dalekovoda. Postavljanjem infrastrukturnih objekata poput dalekovoda, telekomunikacionih prijenosnika, vodovodne, plinske i druge mreže se uspostavlja služnost u korist javnih preduzeća kao vlasnika takve infrastrukture. Naročito je značajno cijeniti da je tužitelj od 1994. godine ograničen u svojim vlasničkim pravima. Ovakav način oduzimanja ili ograničenja prava vlasništva fizičkih ili pravnih lica (faktička eksproprijacija) mora biti zasnovan na zakonito provedenom postupku, a svako oduzimanje ili ograničavanje prava vlasništva, bez provođenja zakonom propisanog postupka, ne može opravdati javni interes. Imajući izloženo u vidu, neosnovanim cijenimo revizione navode tuženog o pogrešnoj primjeni materijalnog prava.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o P 102832 22 Rev 2 od 31.10.2022. godine)

OBLIGACIONO PRAVO

56.

Načelo savjesnosti i poštenja i načelo jednake vrijednosti uzajamnih davanja

Članovi 12. i 15. Zakona o obligacionim odnosima

U OBAVEZI KUPCA DA USLIJED RAZLIKE U KVADRATURI IZMEĐU PROJEKTOVANE I KONAČNE KVADRATURE STANA VRŠI DOPLATU, POSEBNO DOLAZE DO IZRAŽAJA OSNOVNA NAČELA OBLIGACIONOG PRAVA KOJIMA SE ISPRAVLJA KRUTOST POJEDINIHI NORMI I OMOGUĆAVA MORALIZACIJA I HUMANIZACIJA OBLIGACIONOG PRAVA, I TO NAČELO SAVJESNOSTI I POŠTENJA (ODREDBA ČLANA 12. ZAKONA O OBLIGACIONIM ODNOSIMA) KOJE GENERALNO ZNAČI DA SU SUDIONICI OBVEZNIHI ODNOSA DUŽNI MEĐUSOBNO POSTUPATI OBZIRNO UVAŽAVAJUĆI INTERESE OBJE STRANE, PRI TOM VODEĆI RAČUNA O SMISLU I SVRSI OBVEZNOG ODNOSA, TE NAČELO JEDNAKE VRIJEDNOSTI UZAJAMNIHI DAVANJA (ODREDBA ČLANA 15. ZAKONA O OBLIGACIONIM ODNOSIMA), KOJA PODRAZUMIJEVA EKVIVALENTNOST UZAJAMNIHI PRESTACIJA UGOVORNIHI STRANA I SAS TOJI SE U NASTOJANJU DA KOD DVOSTRANO OBVEZNIHI UGOVORA SVAKA STRANA ZA KORIST KOJU PREMA UGOVORU DOBIJA, TREBA DRUGOJ STRANI (ILI TREĆOJ OSOBI) DATI JEDNAKU PROTIVVRIJEDNOST.

Iz obrazloženja:

„Kod žalbenih navoda da stranke nisu ugovorile „da se usljed razlike u kvadraturi između projektovane i konačne kvadrature vrši doplata, zbog čega tuženi ne može potraživati ništa na ime nastale razlike u površini stana“, posebno dolaze do izražaja osnovna načela obligacionog prava kojima se ispravlja krutost pojedinihi normi i omogućava moralizacija i humanizacija obligacionog prava, i to načelo savjesnosti i poštenja (odredba člana 12.) koje generalno znači da su sudionici obveznihi odnosa dužni međusobno postupati obzirno uvažavajući interese obje strane, pri tom vodeći računa o smislu i svrsi obveznog odnosa, te načelo jednake vrijednosti uzajamnihi davanja (odredba člana 15.), koja podrazumijeva ekvivalentnost uzajamnihi prestacija ugovornih strana i sastoji se u nastojanju da kod dvostranoobveznihi ugovora svaka strana za korist koju prema ugovoru dobija, treba drugoj strani (ili trećoj osobi) dati jednaku protivvrijednost. Kako je vrijednost razlike kvadrature stana po ugovoru i stvarne površine utvrđena vještačenjem po vještaku građevinske struke Goranu Novakoviću, a koji je svoj nalaz i mišljenje detaljno obrazložio na ročištu održanom dana 24.02.2021. godine, te ujedno tom prilikom objasnio način i postupak kako je obračunao cijenu predmetne nekretnine po m², a koji je od strane suda u cjelosti prihvaćen kao stručan, to su, po mišljenju ovog suda, a uvažavajući naprijed pomenuta načela obligacionog prava, neosnovani žalbeni navodi kojima se ukazuje na neosnovanost potraživanja tuženog na ime nastale razlike u površini predmetne nekretnine (stana) i iz razloga jer nije ugovorena cijena stana po m². Ugovorne strane su slobodne da uređuju odnose po svojoj volji shodno odredbi člana 10. Zakona o obligacionim odnosima, međutim, to istovremeno ne znači da su slobodne derogirati od primjene osnovna načela obligacionih odnosa i postupati suprotno prinudnim propisima, a u koje propise spadaju i osnovna načela obligacionog prava. Suprotno tumačenje, bar onako kako to navodi tužitelj, dovelo bi ugovorne strane u neravnopravan položaj, odnosno dovelo bi do neravnoteže u

pravima i obavezama ugovornih strana na štetu tuženog, a što je suprotno načelu savjesnosti i poštenja.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o P 120547 22 Gž od 29.09.2022. godine)

57.

**Postupanje sa pažnjom dobrog domaćina, načelo savjesnosti i poštenja
Članovi 12. i 18. Zakona o obligacionim odnosima**

KORISNIK USLUGE JE DUŽAN OBAVIJESTITI PREDUZEĆE ZA PRUŽANJE KOMUNALNE USLUGE O NASTALIM PROMJENAMA I S NJIM REGULISATI USLOVE I NAČIN DALJE ISPORUKE I PLAĆANJA CIJENE KOMUNALNE USLUGE. KADA KORISNIK USLUGE PROPUSTI DA TO UČINI, ZBOG ČEGA SE U EVIDENCIJI I DALJE VODI KAO KORISNIK USLUGE I ZBOG ČEGA SU RAČUNI ZA ISPORUČENU USLUGU ISPOSTAVLJENI NA NJEGOVO IME, DUŽAN IH JE I PLATITI.

Iz obrazloženja:

„Obzirom da tuženi nije dokazao da je nakon zaključenja Predugovora o kupoprodaji poslovnog prostora obvezni odnos sa tužiteljem raskinuo, niti da je uz pristanak tužitelja sva svoja prava i obveze iz već postojećeg njihovog obveznopravnog odnosa vezano za isporuku i plaćanje toplotne energije ustupio trećoj osobi, tj. T.J., kako propisuje odredba člana 145. Zakona o obligacionim odnosima, radi čega stoji ovlast tužitelja zahtijevati od tuženog ispunjenje obveze platiti dug za toplotnu energiju isporučenu u njegov poslovni prostor, a obveza tuženog je ispuniti tu obvezu savjesno u svemu kako glasi (odredbe članova 17. i 262. Zakona o obligacionim odnosima) uz plaćanje zakonske zatezne kamate zbog kašnjenja (odredba člana 277. Zakona o obligacionim odnosima).

Prednje nije u suprotnosti sa načelom jednake vrijednosti uzajamnih davanja, jer je tužitelj ispunio svoju ugovornu obvezu u svemu kako ona glasi i izvršio uslugu isporuke toplotne energije u poslovni prostor tuženog (kao svog saugovarača), a nije znao, niti je mogao znati, da tu uslugu koristi druga osoba (koja je u posjedu poslovnog prostora), pa osnovano traži od tuženog da i on ispunji svoju obvezu i za pruženu uslugu mu isplati naknadu. To što je tuženi poslovni prostor predao u posjed drugoj osobi ne utiče na pravo tužitelja da od njega traži isplatu naknade za isporučenu toplotnu energiju, već se tiče internog odnosa između tuženog i osobe kojoj je poslovni prostor predao u posjed.

Ovdje treba skrenuti pozornost na činjenicu da tužitelj pruža uslugu velikom broju osoba, te da korisnike usluge utvrđuje prema svojoj evidenciji, dok je tuženi, kao sudionik u obveznom odnosu, dužan postupati sa pažnjom dobrog domaćina, koja se u pravnom prometu zahtijeva u odgovarajućoj vrsti obveznih odnosa (odredba člana 18. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima) i pridržavati se načela savjesnosti i poštenja (odredba člana 12. Zakona o obligacionim odnosima). To znači da je u tom smislu tuženi bio dužan obavijestiti tužitelja o nastalim promjenama i s njim regulisati uslove i način dalje isporuke i plaćanja cijene toplotne energije, što je propustio učiniti, zbog čega se u evidenciji tužitelja tuženi i dalje vodi kao korisnik

toplotne energije i zbog čega su računi za isporučenu toplotnu energiju ispostavljeni na njegovo ime, pa ih je dužan i platiti.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o Mal 101337 20 Gž od 06.02.2020. godine)

58.

Ništavost ugovora

Član 103. Zakona o obligacionim odnosima

ODREDBOM ČLANA 103. ZAKONA O OBLIGACIONIM ODNOSIMA PROPISANO JE DA JE NIŠTAV UGOVOR KOJI JE PROTIVAN USTAVU REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE, PRINUDNIM PROPISIMA, TE MORALU DRUŠTVA, AKO CILJ POVRIJEĐENOG PRAVILA NE UPUĆUJE NA NEKU DRUGU SANKCIJU ILI AKO ZAKON U ODREĐENOM SLUČAJU NE PROPISUJE ŠTO DRUGO. DA LI JE UGOVOR PROTIVAN MORALU DRUŠTVA, FAKTIČKO JE PITANJE, KOJE SE CIJENI PREMA OKOLNOSTIMA KONKRETNOG SLUČAJA I PRILIKAMA U DRUŠTVU U TRENUTKU ZAKLJUČENJA UGOVORA.

Iz obrazloženja:

„Također, neosnovano tuženi žalbom pobija prvostepenu presudu i zbog pogrešne primjene materijalnog prava, kada tvrdi da su zaključeni ugovori ništavi, odnosno da su suprotni moralu društva, iz razloga što ih je u njegovo ime potpisala sestra tužitelja D.R.

Naime, odredbom člana 103. Zakona o obligacionim odnosima propisano je da je ništav ugovor koji je protivan Ustavu Republike Bosne i Hercegovine, prinudnim propisima, te moralu društva, ako cilj povrijeđenog pravila ne upućuje na neku drugu sankciju ili ako zakon u određenom slučaju ne propisuje što drugo. Da li je ugovor protivan moralu društva, faktičko je pitanje, koje se cijeni prema okolnostima konkretnog slučaja i prilikama u društvu u trenutku zaključenja ugovora.

Imajući u vidu da je sporne ugovore odobrio Upravni odbor tuženog (koju činjenicu i sam tuženi navodi u žalbi), da je tužitelj ispunio svoje obveze iz tih ugovora (obavljao poslove trenera kod tuženog u sezonama 2014/2015, 2015/2016 i 2016/2017), što je potvrdio i Upravni odbor tuženog kada je na sjednici održanoj dana 17.07.2017. godine usvojio finansijski izvještaj kluba, u kojem je evidentiran dug prema tužitelju za obavljene poslove trenera u iznosu od 15.000,00 KM, ovaj sud, jednako kao i prvostepeni sud, drži da u takvoj situaciji činjenica da je ugovore u ime tuženog potpisivala sestra tužitelja (koja je kao generalni sekretar tuženog bila ovlaštena na njihovo zaključenje), sama po sebi, ne znači da su zaključeni ugovori protivni moralu društva.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o P 107830 20 Gž od 28.05.2020. godine)

59.

Isticanje ništavosti

Član 109. Zakona o obligacionim odnosima

PRAVILNA PRIMJENA ODREDBE ČLANKA 109. STAVAK (1) ZAKONA O OBLIGACIONIM ODNOSIMA, KOJOM JE REGULIRANO DA NA NIŠTAVOST SUD PAZI PO SLUŽBENOJ DUŽNOSTI I DA SE NA NJU MOŽE POZIVATI SVAKA ZAINTERESIRANA OSOBA, PODRAZUMIJEVA DA PRVOSTUPANJSKI SUD, KOD ČINJENIČNIH TVRDNJI BILO KOJE PARNIČNE STRANKE DA JE UGOVOR (IZ ODREĐENIH RAZLOGA) NIŠTAV, IMA OBVEZU NAVEDENE ČINJENIČNE TVRDNJE PROVJERITI PO SLUŽBENOJ DUŽNOSTI (MATERIJALNO-PRAVNA OVLAŠT SUDA) ALI SAMO I ISKLJUČIVO U OKVIRU SADRŽAJA NAVODA IZ TUŽBE KAO I ČINJENIČNIH NAVODA (RAZLOGA) IZNESENIH TIJEKOM POSTUPKA A KOJI, U SVOJOJ SVEUKUPNOSTI, PREDSTAVLJAJU GRANICU POSTAVLJENOG TUŽBENOG ZAHTJEVA, S JEDNE STRANE, A SA DRUGE STRANE ISTODOBNO I PROCESNO-PRAVNU GRANICU OVLAŠTI SUDA ZA MERITORNO ODLUČIVANJE.

Iz obrazloženja:

„Na drugačiju odluku ovog suda nije od utjecaja ni činjenica da je odredbom članka 109. stavak (1) ZOO regulirano da na ništavost sud pazi po službenoj dužnosti i da se na nju može pozivati svaka zainteresirana osoba. Pravilna primjena navedene odredbe podrazumijeva da prvostupanjski sud, kod činjeničnih tvrdnji bilo koje parnične stranke da je ugovor (iz određenih razloga) ništav, ima obvezu navedene činjenične tvrdnje provjeriti po službenoj dužnosti (materijalno-pravna ovlast suda) ali samo i isključivo u okviru sadržaja navoda iz tužbe kao i činjeničnih navoda (razloga) iznesenih tijekom postupka a koji, u svojoj sveukupnosti, predstavljaju granicu postavljenog tužbenog zahtjeva, s jedne strane, a sa druge strane istodobno i procesno-pravnu granicu ovlasti suda za meritorno odlučivanje, obzirom da se parnica kreće u okvirima dispozicije stranaka u pogledu tužbe i tužbenog zahtjeva, osim kada je u pitanju zakonska iznimka propisana člankom 7. stavak (3) ZPP-a (a što nije situacija u konkretnom slučaju). U tom smislu, pravilno je prvostupanjski sud po službenoj dužnosti, a u okviru navoda iz tužbe kao i činjeničnih navoda tužitelja iznesenih tijekom postupka, kao prethodno pitanje, provjerio postojanje prividnosti ugovora o prodaji u smislu odredbe članka 66. ZOO-a, ali kako od ovog prethodnog pitanja, nije ovisila odluka prvostupanjskog suda glede bilo kojeg (dijela) tužbenog zahtjeva (tužitelj je tražio poništenje ugovora o prodaji), to prvostupanjski sud nije imao procesno-pravne ovlasti da usvoji tužbeni zahtjev tužitelja onako kako ga je postavio.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o P 135011 22 Gž od 19.12.2022. godine)

60.

**Prava jedne strane kad druga strana ne ispuni svoju obavezu
Član 124. Zakona o obligacionim odnosima**

DAVALAC USLUGA PO UGOVORU O KORIŠTENJU „TOTAL GROUP USLUGE“ PREMA OPŠTIM USLOVIMA TELEKOMUNIKACIJSKIH USLUGA NE MOŽE TRAŽITI OD KORISNIKA USLUGE NAKNADU ŠTETE I KADA JE U SKLADU SA OPŠTIM USLOVIMA RASKINIO UGOVOR KRIVICOM KORISNIKA JER TO NIJE PROPISANO OPŠTIM USLOVIMA, ODNOSNO ANEKSOM ZA KUPOVINU PAKETA MOBILNOG TELEFONA NA RATE. PRIMJENA ČLANA 124. ZAKONA O OBLIGACIONIM ODNOSIMA DOLAZI U OBZIR AKO TUŽITELJ (DAVALAC USLUGE) DOKAŽE DA JE ON POSTUPIO SAGLASNO OPĆIM USLOVIMA U POGLEDU PRETPOSTAVKI ZA RASKID UGOVORA I DA JE ZBOG NEISPUNJENJA OBAVEZE TUŽENOG (KORISNIKA USLUGE) PRETRPIO ŠTETU U ODREĐENOM IZNOSU.

Iz obrazloženja:

„Dakle, naprijed navedenim tačkama Opštih uslova i navedenim članom Aneksa regulisana su prava davaoca usluga kada korisnik ne plaća uredno ispostavljene račune, odnosno navedena je dužnost korisnika usluga, kada korisnik podnese zahtjev za isključenje pretplatničkog broja ili kada on raskine Ugovor prije isteka minimalnog (ugovornog) perioda trajanja ugovorne obaveze. Istim nije propisano pravo davaoca usluge (tužitelja) da on, i kada nakon što u skladu sa Opštim uslovima raskine ugovor sa korisnikom (krivicom korisnika), traži da mu korisnik naknadi štetu u visini punog iznosa preostalih mjesečnih pretplata, do isteka ugovornog minimalnog perioda trajanja ugovorne obaveze.

Kada je to tako onda je prvostepeni sud pravilno zaključio „da obzirom da je tužilac raskinuo pretplatnički odnos a ne tuženi, da onda tuženi nije u obavezi da plati iznos preostalih pretplata od raskida Ugovora do isteka perioda od 24 mjeseca, a kod toga da tužilac nije dokazao ni da je u tom periodu pružao usluge tuženom“ zbog čega je (kako je već navedeno), prvostepeni sud i odbio tužbeni zahtjev tužitelja u preostalom dijelu (preko dosuđenog iznosa), primjenom odredbe člana 262 Zakona o obligacionim odnosima, koja odredba sadrži opšte pravilo o obavezi dužnika „da ispuni obavezu savjesno i kako ona glasi“ a to znači da je ispuni u skladu sa sadržajem obaveze utvrđene ugovorom (da blagovremeno plati račune ispostavljene na ime pruženih telekomunikacionih usluga, odnosno u roku za plaćanje naznačenom na računu, s tim da ako izvrši plaćanje poslije naznačenog datuma, da je dužan platiti zakonsku zateznu kamatu, zbog docnje).

Tužitelj u žalbi tvrdi da je do raskida pretplatničkog odnosa sa tuženim došlo krivicom korisnika (tuženog) i da je Opštim uslovima propisano da je u takvoj situaciji korisnik dužan platiti kompenzaciju sumu, a ne navodi u žalbi kojom tačkom Opštih uslova je to propisano.

Zatim se tužitelj u žalbi poziva na član 124 Zakona o obligacionim odnosima, kao na odredbu koja njegov zahtjev za isplatu iznosa od 858,00 KM čini osnovanim, jer ona propisuje pravo tužitelja da traži naknadu štete. Međutim, u ovom postupku (prema obrazloženju prvostepene presude) tužitelj nije dokazivao ni dokazao (a na njemu je bio teret dokaza) ni da je on postupio u svemu saglasno tački 27 Opštih

uslova (koja propisuje pretpostavke da tužitelj kao davalac usluge raskine ugovor) ni da je, zbog neispunjenja obaveze tuženog, pretrpio štetu kao i iznos pretrpljene štete, nakon čega bi eventualno ostvario pravo na naknadu štete zbog povrede ugovorne obaveze, u smislu člana 124 Zakona o obligacionim odnosima.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o Mal 116851 20 Gž od 30.04.2020. godine)

61.

Raskid ugovora zbog promijenjenih okolnosti

Član 133. Zakona o obligacionim odnosima

PREMA ODREDBI ČLANA 133. STAV 1. ZAKONA O OBLIGACIONIM ODNOSIMA ZAHITJEV POGOĐENE STRANE, ZA RASKID UGOVORA ZBOG PROMIJENJENIH OKOLNOSTI, NE MOŽE IMATI KARAKTER PRIGOVORA, NEGO SE MORA STAVITI U FORMI TUŽBENOG ILI PROTUTUŽBENOG ZAHITJEVA, OBZIROM DA U SLUČAJU PROMIJENJENIH OKOLNOSTI RASKID NE NASTUPA *EX LEGE*.

Iz obrazloženja:

„Dakle, kako stvari stoje, tuženi nije ispunio svoju ugovornu obvezu i u ugovorenom roku utrošio dobijena sredstva u sanaciju svoga stambenog objekta. Stoga, tužitelj, koji je na račun tuženog prenio i isplatio donirana novčana sredstva, je ovlašten raskinuti Ugovor i zahtijevati od tuženog povrat onoga što mu je dao.

S tim u vezi, nije u pravu tuženi kada tvrdi da je prvostepeni sud trebao voditi računa i o odredbama člana 133. stav 4. i člana 135. Zakona o obligacionim odnosima.

Ovo zato, što u dvostranoobveznim ugovorima (konkretni Ugovor jeste dvostranoobvezni ugovor u kojem oba suugovarača jedan prema drugom imaju i tražbinu i obvezu) kada jedna strana ne ispunji svoju obvezu, druga strana, koja je ispunila svoju obvezu, stiče pravo na raskid ugovora zbog neispunjenja. Pa, kako je tužitelj ugovorna strana koja je ispunila svoju obvezu ima pravo na raskid Ugovora zbog neispunjenja, koji se prosuđuje primjenom odredbi članova od 124. do 132. Zakona o obveznim odnosima. A, tuženi koji nije ispunio, niti je spreman ispuniti svoju obvezu, nema pravo raskinuti Ugovor, već samo ukoliko je pogođen promijenjenim okolnostima, s tim što je u sudskoj praksi zauzet stav da zahtjev pogođene strane za raskid ugovora zbog promijenjenih okolnosti ne može imati karakter prigovora, nego se mora staviti u formi tužbenog ili protutužbenog zahtjeva, obzirom da u slučaju promijenjenih okolnosti raskid ne nastupa *ex lege*.

Naime, odredbom člana 133. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima propisano je da ako nakon sklapanja ugovora nastupe okolnosti koje otežavaju ispunjenje obaveze jedne strane, ili ako se zbog njih ne može ostvariti svrha ugovora, a u jednom i u drugom slučaju u toj mjeri da je očito da ugovor više ne odgovara očekivanjima ugovornih strana i da bi po općem mišljenju bilo nepravično održati ga na snazi takav kakav je, strana kojoj je otežano ispunjenje obaveze, odnosno strana koja zbog promijenjenih okolnosti ne može ostvariti svrhu ugovora može zahtijevati da se ugovor raskine.

Prema tome, citiranom zakonskom odredbom predviđen je raskid ugovora zbog promijenjenih okolnosti - tzv. „*clausula rebus sic stantibus*“.

Značenje ove klauzule ogleda se u slijedećem: njome se može poslužiti ona ugovorom obvezana strana bez čije su krivnje, u međuvremenu od momenta sklapanja ugovora do momenta njegovog ispunjenja, nastupili takvi naknadni događaji i takve okolnosti koje ugovorne strane u vrijeme sklapanja ugovora nisu mogle predvidjeti niti naknadno izbjeći ili savladati vlastitom intervencijom - pošto su se one pojavile iznenada u vidu neotklonjivih prirodnih događaja (npr. potres, poplava, suša) ili novih ekonomskih pojava (npr. nagli, izuzetni i velik pad ili skok cijena) ili od strane državnog aparata poduzetih mjera (npr. zabrana ili ograničenje uvoza ili izvoza, promjena sistema cijena, tarifa i određenih standarda), i koje su svojim nastupanjem kod ugrožene ugovorne strane stvorile takvu novu situaciju u kojoj je u momentu sklapanja konkretnog ugovora tada postojeći motiv sklapanja otpao i izgubio svoj raniji ekonomski cilj (koji je tada bio motiviran onda postojećim, a ne novo nadošlim stanjem), zbog čega ugovor više ne odgovara očekivanju ugovorne strane.

Slijedom rečenog, okolnosti na kojima tuženi uporno inzistira (da se u međuvremenu pojavio imovinskopravni problem sa komšijom koji mu je onemogućavao pristup njegovim nekretninama, odnosno da je od nadležnog organa tuženog tražio da mu dozvoli da sredstva od donacije iskoristi na drugačiji način), u situaciji kada njegov zahtjev nema karakter protutužbenog zahtjeva za raskid ugovora zbog promijenjenih okolnosti, ne uživa pravnu zaštitu.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o P 112468 20 Gž od 13.10.2020. godine)

62.

Raskid ugovora, rušljiv ugovor, ništav ugovor

RASKID UGOVORA TREBA RAZLIKOVATI OD SLUČAJA POBOJNOSTI (RELATIVNE RUŠLJIVOSTI) ILI NIŠTAVOSTI (APSOLUTNE NIŠTAVOSTI) KAO RAZLOGA NEVALJANOSTI UGOVORA. U SLUČAJU RASKIDA UGOVORA, RASKINUTI SE MOŽE SAMO PRAVNO VALJAN UGOVOR I OBIČNO SE UZROK RASKIDA UGOVORA JAVLJA NAKON SKLAPANJA VALJANOG UGOVORA, DOK KOD POBOJNOSTI ILI NIŠTAVOSTI UGOVORA, UZROK POSTOJI VEĆ U TRENUTKU SKLAPANJA UGOVORA.

UKOLIKO JE TUŽITELJ SUDSKU ZAŠTITU TRAŽIO NA TEMELJU ČINJENICE ŠTO MU TUŽENA NIJE ISPLATILA KUPOPRODAJNU CIJENU IZ UGOVORA O PRODAJI, KOD TOGA DA SE RADI O ČINJENICI KOJA MOŽE EVENTUALNO DOVESTI DO RASKIDA UGOVORA, ONDA SE OBLIK ZAŠTITE KOJI JE TUŽBOM TRAŽIO OD SUDA (PONIŠTENJE RUŠLJIVOG UGOVORA) UKAZUJE KAO PRAVNO NEODGOVARAJUĆI, JER PRVOSTUPANJSKI SUD I NIJE MOGAO USVOJITI TUŽBENI ZAHTJEV (NA NAČIN KAKO JE TO TUŽITELJ TRAŽIO) NA TEMELJU UTVRĐENE ČINJENICE O NEISPLATI KUPOPRODAJNE CIJENE JER SE NE RADI O RAZLOGU KOJI DOVODI DO RUŠLJIVOSTI UGOVORA.

Iz obrazloženja:

„Ovaj sud podsjeća da je tužitelj, počev od tužbe pa do zaključenja glavne rasprave, kao vid zaštite od suda, tražio poništenje ugovora o prodaji, zasnivajući tužbu u bitnome na navodima o mani volje (obećanje tužene o zajedničkom životu i radu u SR Nj.). U tom smislu, utvrđenje prvostupanjskog suda da tužena nikada nije tužitelju isplatila kupoprodajnu cijenu iz ugovora, nije pravno relevantno sa aspekta pružanja tražene zaštite u vidu poništenja ugovora o prodaji, obzirom da ovakva (utvrđena) činjenica ne predstavlja nijedan od razloga rušljivosti ugovora predviđen odredbom članka 60, 61. i 65. ZOO-a, nego se radi o razlogu koji bi eventualno bio od značaja za raskid ugovora o prodaji.

Naime, raskid ugovora treba razlikovati od slučaja poboynosti (relativne rušljivosti) ili ništavosti (apsolutne ništavosti) kao razloga nevaljanosti ugovora. U slučaju raskida ugovora, raskinuti se može samo pravno valjan ugovor i obično se uzrok raskida ugovora javlja nakon sklapanja valjanog ugovora, dok kod poboynosti ili ništavosti ugovora, uzrok postoji već u trenutku sklapanja ugovora. U tom smislu, ukoliko je tužitelj sudsku zaštitu tražio na temelju činjenice što mu tužena nije isplatila kupoprodajnu cijenu iz ugovora o prodaji, kod toga da se radi o činjenici koja može eventualno dovesti do raskida ugovora, onda se oblik zaštite koji je tužbom tražio od suda (poništenje rušljivog ugovora) ukazuje kao pravno neodgovarajući, jer prvostupanjski sud i nije mogao usvojiti tužbeni zahtjev (na način kako je to tužitelj tražio) na temelju utvrđene činjenice o neisplati kupoprodajne cijene jer se ne radi o razlogu koji dovodi do rušljivosti ugovora.

Slična je situacija i sa žalbenim navodima u kojima tužitelj navodi da je „očigledno da je kod tužioca postojala evidentna mana u pogledu volje, tačnije on nije imao namjeru izvršiti prodaju predmetne nekretnine, već izbjeći izvršenje od strane ranije supruge a takođe je postojala zabluda u pogledu ličnosti druge strane“. Predmetnim žalbenim navodima, tužitelj, s jedne strane, ukazuje da njegova stvarna namjera i nije bila da sa tuženom zaključi ugovor o prodaji, nego da na taj način osujeti ovrhu od strane bivše supruge, čime u biti ukazuje na prividnost ugovora o prodaji kao razloga za ništavost u smislu odredbe članka 66. ZOO-a, dok s druge strane, žalbenim navodima o zabludi glede osobnosti druge ugovorne strane (tužene) tužitelj ukazuje na postojanje bitne zablude kao razloga za rušljivost ugovora o prodaji iz članka 61. ZOO-a. Na ovakav način, tužitelj jednako pravno tretira navedene razloge, iako se radi o razlozima koji u pravnom prometu proizvode različite pravne posljedice i za njihovo utvrđenje postojanja se traži različita pravna zaštita od suda.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o P 135011 22 GŽ od 19.12.2022. godine)

63.

Objektivna odgovornost za štetu, odgovornost za štetu od opasne stvari Članovi 154. i 174. Zakona o obligacionim odnosima

ZA NAKNADU ŠTETE KOJU NA IMOVINI PROUZROKUJE DIVLJAČ ODGOVARA BRČKO DISTRIKT BIH, KAO VLASNIK LOVIŠTA I TO PO OPŠTIM NAČELIMA ODGOVORNOSTI ZA ŠTETU, KAD JE ŠTETA NASTALA NALETOM DIVLJAČI NA

VOZILO U POKRETU NA JAVNOM PUTU KOJI PROLAZI POKRAJ LOVIŠTA I TO PO PRINCIPU OBJEKTIVNE ODGOVORNOSTI (ODREDBA ČLANA 154. STAVOVI (1) I (2) ZAKONA O OBLIGACIONIM ODNOSIMA).

DIVLJA SVINJA PREDSTAVLJA OPASNU STVAR. ONA JESTE OPASNA UPRAVO ZBOG SVOJIH SVOJSTAVA ODNOSNO NEPREDVIDIVOSTI REAGOVANJA ŽIVOTINJA, ZBOG ČEGA ZA ŠTETU PRIČINJENU OD OPASNE STVARI ODGOVARA NJEN IMALAC (ČLAN 174. ZAKONA O OBLIGACIONIM ODNOSIMA). DAKLE, KADA JE DO ŠTETE NA VOZILU DOŠLO AKTIVNIM KRETANJEM DIVLJE ŽIVOTINJE NA JAVNOM PUTU, TO ZA NAKNADU ŠTETE ODGOVARA BRČKO DISTRIKT BOSNE I HERCEGOVINE.

Iz obrazloženja:

„Tvrdnju da prvostepeni sud nije obrazložio uzročno-posljedičnu vezu štetnog događaja i nastale štete, divljači kao opasne stvari i imaoca divljači, što, prema navodima žalbe, čini presudu suprotnom odredbi člana 311. Zakona o parničnom postupku, ovaj sud smatra neosnovanom, te u tom pravcu ukazuje da je odredbom člana 311. stav (4) Zakona o parničnom postupku propisano da će, u obrazloženju pismeno izrađene presude, sud izložiti zahtjeve stranaka, činjenice koje su stranke iznijele i dokaze koje su izvele, koje je od tih činjenica sud utvrđivao, zašto i kako ih je utvrdio, a ako ih je utvrdio dokazivanjem, koji dokazi su izvedeni, te kako ih je ocijenio. Tako je prvostepeni sud utvrdio mjesto na kom se dogodio štetni događaj, te pravilno utvrdio odgovornost za (ne)poduzimanje mjera zaštite radi sprječavanja štete od divljači, jer je našao da se sa obje strane saobraćajnice nalazi lovište u vlasništvu Distrikta koje nije dato u gazdovanje, pa je tako, s obzirom da je na saobraćajnicu izletjela divljač (a čija činjenična utvrđenost je naprijed opisana), pravilno utvrdio opštu odgovornost Brčko distrikta od štete koju pričinjavaju divlje životinje kako je propisano odredbom člana 154. Zakona o obligacionim odnosima, pri čemu je dalje pravilno utvrdio da na temelju odredbi članova 173. i 174. Zakona o obligacionim odnosima postoji objektivna odgovornost Brčko distrikta kao vlasnika lovišta i divljači u njemu (pasusi 1., 2., 3. i 4. stranice 8 ožalbene presude), a u čemu je upravo i našao uzročno-posljedičnu vezu između štetnog događaja i radnji (propuštanja) u smislu (ne)poduzimanja mjera za sprječavanje štete koju divljač može nanijeti ljudima ili njihovoj imovini (pasusi 1 i 2 stranice 8 ožalbene presude).

I na koncu, žalbeni navod da se zaključak suda prema kom se štetni događaj nije mogao izbjeći, ne može temeljiti na nalazu i mišljenju vještaka saobraćajne struke jer vještak nije imao na raspolaganju dokumentaciju koja bi mu poslužila za prostorno vremensku analizu štetnog događaja, instancioni sud nalazi neosnovanim posebno iz razloga što je sud takvo mišljenje iskazao u odnosu na činjenicu postavljanja saobraćajnog znaka sa dopunskom tablom, a ne u odnosu na prostorno-vremensku analizu štetnog događaja kako to tuženi ističe. Prostorno-vremenska analiza je značajna sa aspekta utvrđenja tačne brzine kretanja putničkog vozila marke Audi A4 u vrijeme nastanka štetnog događaja i tačno je da vještak nije imao na raspolaganju tehničke parametre za navedeni izračun. Ali kako tuženi niti jednim izvedenim dokazom nije doveo u sumnju kazivanje K.K. da se kretala brzinom oko 50 km/h, dok je sa druge strane vještak utvrdio da bi prilagođena brzina za izbjegavanje udara na divlju svinju na kolovozu i bezbijeđno zaustavljanje vozila bila brzina kretanja od 24,13 km/h, na putu gdje je dozvoljena brzina kretanja ograničena na 80

km/h, opravdano i pravilno je prvostepeni sud izveo zaključak da je udar na divlju svinju bio neizbježan.

Pogrešnu primjenu materijalnog prava u smislu odredbi članova 154, 173. i 174. Zakona o obligacionim odnosima, tuženi je iskazao u vezi sa članom 331. Zakona o parničnom postupku koja postoji kada sud nije pravilno primijenio ili nije primijenio odredbu materijalnog prava koju je trebalo da primijeni, što u činjeničnim okvirima žalbenih navoda nije posebno obrazlagao. Ali kako drugostepeni sud prvostepenu presudu ispituje u pogledu pravilne primjene materijalnog prava sukladno članu 341. Zakona o parničnom postupku, svestranom ocjenom činjeničnopravnog utvrđenja navedenog u prvostepenoj presudi, pravilnom primjenom materijalnog prava, ovaj sud ukazuje da za naknadu štete koju na imovini prouzrokuje divljač odgovara, u konkretnom slučaju Distrikt, kao vlasnik lovišta i to po opštim načelima odgovornosti za štetu, kad je šteta nastala naletom divljači na vozilo u pokretu na javnom putu koji prolazi pokraj lovišta i to po principu objektivne odgovornosti (odredba člana 154. stavovi (1) i (2) Zakona o obligacionim odnosima). Nadalje, tužiteljica je dokazala koneksitet između saobraćajne nezgode kao štetnog događaja i propusta tuženog da poduzme mjere na sprječavanju nastanka štete životu ili imovini građana (putne zaštitne ograde). Kako je pravilno utvrđenje prvostepenog suda da divlja svinja predstavlja opasnu stvar, ovaj sud ukazuje da ona jeste opasna upravo zbog svojih svojstava odnosno nepredvidivosti reagovanja životinja, zbog čega za štetu pričinjenu od opasne stvari odgovara njen imalac (član 174. Zakona o obligacionim odnosima). Kako je do štete i došlo aktivnim kretanjem divlje životinje na javnom putu, ispred vozila kojim je upravljala K.K., to za naknadu štete i odgovara Brčko distrikt Bosne i Hercegovine. Sa druge strane, tuženi nije pružio niti jedan dokaz da je štetni događaj nastupio usljed poduzetih ili propuštenih radnji tužiteljice kao potencijalnog osnova za eskulpiranje od odgovornosti ili doprinosu nastanku štete.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o Mal 136163 22 Gž od 10.06.2022. godine)

64.

Naknada štete

Član 154. i 155. Zakona o obligacionim odnosima

U SLUČAJU KADA NE POSTOJI UZROČNO-POSLJEDIČNA (KAUZALNA) VEZA IZMEĐU NAKNADNE UPLATE BENEFICIRANOG STAŽA OD STRANE TUŽENOG I POVEĆANJA TUŽITELJEVE MIROVINE, PRVOSTUPANJSKI SUD NIJE IMAO OSNOVA PRIHVATITI TUŽBENI ZAHTJEV I OBVEZATI TUŽENOG DA TUŽITELJU NAKNADI ŠTETU, JER POVEĆANJE TUŽITELJEVE MIROVINE NAKON UPLATE BENEFICIRANOG STAŽA NIJE POSLJEDICA TE UPLATE, NEGO NAPROSTO POSLJEDICA ZAKONSKOG RJEŠENJA DA U SLUČAJU KADA JE KORISNIKU UTVRĐEN IZNOS MIROVINE MANJI OD NAJNIŽE MIROVINE (KAKAV JE OVDJE SLUČAJ), ISTOME SE MIROVINA IMA ISPLAĆIVATI U VISINI NAJNIŽE (ZAJAMČENE) MIROVINE.

Iz obrazloženja:

„Međutim, činjenica koju je prvostupanjski sud propustio imati u vidu jeste to što je tužitelju, a kako je to i sam prvostupanjski sud u obrazloženju pobijane odluke pravilno utvrdio, rješenjem Fonda MIO broj FZ5/2-35-2-49932-2/17 od 23.2.2018. godine priznato pravo na samostalnu invalidsku mirovinu u iznosu od 77,49 KM mjesečno (počev od 13.5.2017. godine), ali kako je tako utvrđen iznos mirovine manji od najniže mirovine, koji je u smislu odredbe članka 72. Zakona o mirovinskom i invalidskom osiguranju Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine F BiH“ broj 29/98, 49/00, 32/01, 77/05, 59/06 i 4/09, u daljem tekstu stari Zakon o mirovinskom i invalidskom osiguranju ili stari Zakon o MIO), utvrdio upravni odbor Fonda MIO, to je određeno da će se tužitelju mirovina isplaćivati u visini najniže (zajamčene) mirovine.

Osim toga, prvostupanjski sud nije imao u vidu i činjenicu da je odredbom članka 150. starog Zakona o MIO, između ostalog, regulirano da se plaće ostvarene u periodu od 1. siječnja 1992. godine do 31. prosinca 1995. godine ne uzimaju prilikom utvrđivanja mirovinske osnovice, što dalje znači da i uplata beneficiranog staža koja je izvršena od strane tuženog za period od 1.1.1992. godine do 30.4.1992. godine, uopće nije niti uzeta u obzir prilikom utvrđivanja tužiteljeve mirovinske osnovice, a što je jasno i navedeno u privitku broj 3. koji je sastavni dio rješenja Fonda MIO broj FZ5/2-35-2-49932-2/17 od 23.2.2018. godine.

Prema tome, povećanje tužiteljeve mirovine nije posljedica naknadne uplate beneficiranog staža u trajanju od 7 mjeseci (uplata izvršena od strane tuženog po presudi od 9.2.2016. godine), kako to pogrešno zaključuje prvostupanjski sud, već je naprosto posljedica zakonskog rješenja kojeg ima u vidu naprijed navedena odredba članka 72. Zakona o mirovinskom i invalidskom osiguranju.

Kod izložene pravne i činjenične situacije, a kako u konkretnom slučaju ne postoji uzročno-posljedična (kauzalna) veza između naknadne uplate beneficiranog staža od strane tuženog i povećanja tužiteljeve mirovine po rješenju od 23.2.2018. godine, prvostupanjski sud nije imao osnova prihvatiti tužbeni zahtjev i obvezati tuženog da tužitelju naknadi štetu, jer, u konkretnom slučaju (izostanak uzročno-posljedične veze između radnje tuženog i nastupile štete), ne postoji odgovornost tuženog da nastalu štetu nadoknadi tužitelju.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o P 115957 22 Gž od 23.11.2022. godine)

65.

Naknada štete

Član 155. i 185. Zakona o obligacionim odnosima

KADA TUŽITELJ (OŠTEĆENIK) ODLUČI DA NE KORISTI SVOJE ZAKONOM PRIZNATO PRAVO NA ODBITAK ULAZNOG PDV-A, TO BI IMALO ZA POSLJEDICU NEOPRAVDANO POVEĆANJE NOVČANOG IZNOSA KOJI BI TUŽENI TREBAO TUŽITELJU DA PLATI NA IME NADOKNADE MATERIJALNE ŠTETE (ZA IZNOS PDV-A KOJI U TOJ SITUACIJI NEMA KVALIFIKACIJU ŠTETE) A ŠTO NIJE NITI MOŽE BITI U SKLADU SA PRINCIPIOM SAVJESNOSTI I

POŠTENJA (ČLANAK 12. ZAKONA O OBLIGACIONIM ODNOSIMA), PRINCIPOM ZABRANE PROUZROKOVANJA ŠTETE (ČLANAK 16. ZAKONA O OBLIGACIONIM ODNOSIMA) I PRINCIPOM SAVJESNOG PONAŠANJA U IZVRŠAVANJU PRAVA I OSTVARIVANJU OBVEZA (ČLANAK 17. ZAKONA O OBLIGACIONIM ODNOSIMA), ODNOSNO TAKVO PONAŠANJE TUŽITELJA (ZAHTIJEVANJE NAKNADE DIJELA ŠTETE KOJU ON VLASTITIM RADNJAMA MOŽE U CJELOSTI OTKLONITI) IMALO BI I ELEMENTE ZLOUPORABE PRAVA IZ ČLANKA 189. STAVAK (1) ZAKONA O OBLIGACIONIM ODNOSIMA, A ŠTO JE APSOLUTNO ZABRANJENO TEMELJEM PRINCIPA O ZABRANI ZLOUPORABE PRAVA IZ ČLANKA 13. ZAKONA O OBLIGACIONIM ODNOSIMA.

KADA TUŽITELJ (OŠTEĆENIK) NE KORISTI PRAVO NA ODBITAK ULAZNOG PDV-A U SMISLU ČLANKA 32. ZAKONA O PDV-U BOSNE I HERCEGOVINE, TO NE MOŽE BITI NA ŠTETU TUŽENOG (OSIGURAVAJUĆEG DRUŠTVA) KOJI JE PREMA ČLANKU 155., ČLANKU 185. STAVAK (1) ZAKONA O OBLIGACIONIM ODNOSIMA (ZOO) TE ČLANCIMA 940. STAVAK (1) I 941. STAVAK (1) ZOO-A DUŽAN TUŽITELJU USPOSTAVI MATERIJALNO STANJE KOJE JE BILO PRIJE NEGO ŠTO JE ŠTETA NASTALA ODNOSNO NADOKNADITI MU NOVČANI IZNOS KOJI JE OŠTEĆENIK IMAO KAKO BI MATERIJALNU ŠTETU U CJELOSTI SANIRAO ODNOSNO USPOSTAVIO PRIJAŠNJE MATERIJALNO STANJE.

Iz obrazloženja:

„Međutim, prvostupanjski sud, iako pravilno zaključuje da tužitelju pripada pravo na odbitak ulaznog PDV-a u smislu članka 32. Zakona o PDV-a i da se radi o njegovom pravu ali ne i obvezi (u redovitim uvjetima), u konkretnom slučaju (izniman slučaj), nekorištenje ovog poreznog prava (odbitka ulaznog PDV-a) ne može biti na štetu tuženog koji je prema članku 155, članku 185. stavak (1) ZOO-a te člancima 940. stavak (1) i 941. stavak (1) ZOO-a dužan tužitelju uspostaviti materijalno stanje koje je bilo prije nego što je šteta nastala odnosno nadoknaditi mu novčani iznos koji je oštećenik imao kako bi materijalnu štetu u cjelosti sanirao odnosno uspostavio prijašnje materijalno stanje. Ovo iz razloga što prvostupanjski sud, kako to tuženi osnovano žalbom ukazuje, zanemaruje odredbu članka 16. ZOO-a kojom je regulirano da je svatko (pa i oštećenik) dužan uzdržati se od postupka kojim se drugom može prouzrokovati šteta a koji princip je u cjelosti u korelaciji ne samo sa člankom 18. stavak (3) ZOO-a koji predviđa obvezu sudionika u obligacionim odnosima da se u ostvarivanju svojih prava uzdržava od postupaka kojima bi se otežalo izvršenje obveza drugog sudionika, nego i sa člankom 192. stavak (1) ZOO-a kojim je propisano da oštećenik koji je doprinio da šteta nastane ili da bude veća nego što bi inače bila ima pravo samo na srazmjerno smanjenu naknadu. To dalje implicira da tužitelj u situaciji kada od tuženog potražuje da mu nadoknadi materijalnu štetu prema novčanoj vrijednosti popravke parking automata, ne može potraživati i dio računa koji se odnosi na iznos plaćenog PDV-a (u tom slučaju iznos PDV-a ne predstavlja štetu) obzirom da plaćeni PDV-e, prema odredbi članka 32. Zakona o PDV-u, za tužitelja ima status ulaznog neizravnog poreza koji isti (nesporno) ima pravo odbiti prigodom sačinjavanja i podnošenja mjesečne prijave za plaćanje PDV-a u smislu članka 39. Zakona o PDV-u te za taj iznos umanjiti svoju obračunatu mjesečnu poreznu obvezu glede plaćanja PDV-a. U tom smislu, kada tužitelj odluči da ne koristi to svoje zakonom priznato pravo na odbitak ulaznog PDV-a, za posljedicu bi imalo neopravdano povećanje novčanog iznosa koji bi tuženi trebao tužitelju da plati na ime nadoknade materijalne štete (za iznos PDV-a koji u toj situaciji nema

kvalifikaciju štete) a što nije niti može biti u skladu sa principom savjesnosti i poštenja (članak 12. ZOO-a), principom zabrane prouzrokovanja štete (članak 16. ZOO-a) i principom savjesnog ponašanja u izvršavanju prava i ostvarivanju obveza (članak 17. ZOO-a), jer bi u suprotnom, takvo ponašanje tužitelja (zahtijevanje naknade dijela štete koju on vlastitim radnjama može u cjelosti otkloniti) imalo i elemente zlouporabe prava iz članka 189. stavak (1) ZOO-a a što je apsolutno zabranjeno temeljem principa o zabrani zlouporabe prava iz članka 13. ZOO-a. Slijedom navedenog, tužitelju ne pripada pravo da od tuženog zahtijeva da mu na ime naknade materijalne štete isplati (i) iznos PDV-a od 1.004,87 KM nego samo vrijednost popravke parking automata bez uključenog PDV-a koji prema fakturi iznosi 5.911,00 KM, odnosno, u konkretnom slučaju, iznos od 1.491,14 KM koji se dobija kada se od iznosa popravke bez PDV-a (5.911,00 KM) oduzme 4.419,86 KM koliko je tuženi isplatio tužitelju u izvansudskom postupku.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o Mal 137213 22 Gž od 07.10.2022. godine)

66.

Šteta koja prelazi normalne granice

Član 156. stav 3. Zakona o obligacionim odnosima

POSTAVLJANJE DALEKOVODA ZA PRENOS ELEKTRIČNE ENERGIJE OD JAVNOG JE INTERESA JER SE OBAVLJA OPĆEKORISNA DJELATNOST, ZA KOJU JE DOBIJENA DOZVOLA NADLEŽNOG ORGANA VLASTI. UKOLIKO NASTANE ŠTETA U OBAVLJANJU TE DJELATNOSTI, OŠTEĆENI MOŽE ZAHTIJEVATI PREMA ODREDBI ČLANA 156. STAV 3. ZAKONA O OBLIGACIONIM ODNOSIMA, NAKNADU PREKOMJERNE ŠTETE, TJ. NAKNADU ŠTETE KOJA PRELAZI UOBIČAJENE GRANICE.

KADA JE TUŽITELJIMA ZABRANJENO DA GRADE NA SVOME ZEMLJIŠTU, PREKO KOJEG PROLAZI DALEKOVOD, A MOGU GA KORISTITI KAO POLJOPRIVREDNO ZEMLJIŠTE (ZA POVRTLARSTVO I RATARSTVO OTVORENOG TIPA I ZA VOĆARSTVO), VLASNICI ZEMLJIŠTA IMAJU PRAVO NA NOVČANU NAKNADU ZBOG PREKOMJERNE ŠTETE, KOJU TRPE ZBOG IZGRADNJE DALEKOVODA.

Iz obrazloženja:

„Naime, nije sporno da je postavljanje dalekovoda za prenos električne energije od javnog interesa kojim se obavlja općekorisna djelatnost za koji je dobijena dozvola nadležnog organa vlasti. A, ukoliko nastane šteta u obavljanju te djelatnosti, oštećeni ne može zahtijevati poduzimanje nikakvih mjera za sprečavanje nastupanja štete, već može prema odredbi člana 156. stav 3. Zakona o obligacionim odnosima zahtijevati naknadu prekomjerne štete, tj. štetu koja prelazi uobičajene granice.

Pa, kada je tužiteljima zabranjeno da grade na svome zemljištu preko kojeg prolazi dalekovod, ali ga mogu koristiti samo kao poljoprivredno zemljište za povrtlarstvo i ratarstvo otvorenog tipa i za voćarstvo, pravilno je ocijenjeno da tužitelji imaju pravo na novčanu naknadu zbog prekomjerne štete koju trpe zbog izgradnje dalekovoda. A, šteta se ogleda u nemogućnosti korištenja zemljišta kao

građevinskog, ali kako ga mogu koristiti kao poljoprivredno (ograničeno), čija tržišna vrijednost je niža od tržišne vrijednosti zemljišta kao građevinskog, visina štete je utvrđena „stavljanjem u odnos procjene tržišne vrijednosti ... kao građevinskog i kao poljoprivrednog“ za što je „bilo nužno u postupku provesti“ i vještačenje po vještacima građevinske i poljoprivredne struke, obzirom na postavljene tužbeni zahtjev, kako su pravilno zaključili nižestepeni sudovi.

Jer, postavljenim tužbenim zahtjevom tužitelji su tražili od suda donošenje presude kojom će obvezati tuženog da im naknadi prekomjernu štetu uzrokovanu postavljanjem dalekovoda preko njihovog zemljišta zbog čega na tom zemljištu ne mogu graditi, već ga mogu koristiti ograničeno kao poljoprivredno i predložili i izveli dokaze u tom pravcu (dokazivali visinu štete kao razliku između tržišne vrijednosti zemljišta kao građevinskog i poljoprivrednog), a tuženi se nije protivio takvom izračunu visine prekomjerne štete, ali na način kako je prvostepeni sud to uradio u presudi od 27.05.2016. godine (kada je prvostepeni sud istom metodom utvrdio visinu prekomjerne štete, samo što je uzeo u obzir procjenu vještaka poljoprivredne struke iz pismenog nalaza i mišljenja, a nije uzeo u obzir njegovu procjenu prilikom usmenog obrazlaganja na glavnoj raspravi, o.p. revizionog vijeća). U takvoj činjeničnoj i pravnoj situaciji, obveza prvostepenog suda (a onda i drugostepenog suda) bila je da svoju odluku utemelji na činjeničnoj osnovi na koju su se pozvali tužitelji i sa kojom se u očitovanju o osnovanosti tužbenog zahtjeva u konačnom suglasio i tuženi. Pri tome, valja imati na umu da je prema odredbi člana 151. Zakona o parničnom postupku sud vezan za tužbeni zahtjev (prijedlog izreke presude čije se donošenje traži i činjeničnu osnovu tužbenog zahtjeva) i svoju odluku kojom će usvojiti tužbeni zahtjev može utemeljiti samo na onim činjenicama i navodima koje su iznijeli tužitelji, a u slučaju da sud svoju odluku utemelji na činjeničnoj osnovi drugačijoj od one na koju su se pozvali tužitelji, smatra da je time prekoračio tužbeni zahtjev.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o P 000133 20 Rev 2 od 07.09.2020. godine)

67.

Odgovornost za štetu od opasne stvari

Član 174. Zakona o obligacionim odnosima

MOKAR POD SAM PO SEBI NIJE OPASNA STVAR. MEĐUTIM MOKAR POD MOŽE DA BUDE OPASNA STVAR. NAIME, OPASNOM STVARI SE SMATRAJU ONE STVARI KOJE, BILO PO SVOJOJ NAMJENI, BILO PO SVOJIM OSOBINAMA, BILO SVOM POLOŽAJU, MJESTU, NAČINU UPOTREBE ILI BILO KOJI DRUGI NAČIN, ČINE POVEĆANU OPASNOST ŠTETE ZA OKOLINU ZBOG ČEGA IH SE MORA NADGLEDATI I UPOTREBLJAVATI SA POVEĆANOM PAŽNJOM. PLOČICE KOJE ČINE POD TRŽNOG CENTRA U ODREĐENOJ SITUACIJI, ZBOG ČINJENICE DA SU BILE MOKRE, ZBOG PROSTORNE SMJEŠTENOSTI, USKOG PROSTORA, NEDOVOLJNE CIRKULACIJE ZRAKA POTREBNE ZA BLAGOVREMENO ISUŠIVANJE, JESU OPASNA STVAR, ZBOG ČEGA POSTOJI OBAVEZA POSTAVLJANJA ZNAKOVA UPOZORENJA NA TAKAV MOKAR I SKLIZAK POD. NAMJENA TAKVIH ZNAKOVA JESTE DA UPOZORE OSOBE KOJE SE KREĆU UPRAVO NA POVEĆANU OPASNOST OD MOGUĆEG NASTANKA ŠTETE POSKLIZNUĆEM ILI PADOM, USLJED ČEGA DOLAZI DO TJELESNIH

POVREDA, A ŠTO JE OPET U SAGLASJU NAPRIJED IZNEŠENOG MIŠLJENJA ŠTA I POD KOJIM UVJETIMA MOGU BITI OPASNE STVARI.

Iz obrazloženja:

„U pogledu žalbenog navoda pogrešne primjene materijalnog prava, a za koji ovaj sud cijeni da se odnosi na odgovornost za štetu od opasne stvari propisane odredbama članova od 173. do 177. Zakona o obligacionim odnosima SFRJ („Službeni list SFRJ“ brojevi 29/78, 39/85 i 57/89 – u daljem tekstu Zakon o obligacionim odnosima), s obzirom da se tuženi nije pozvao na odredbe materijalnog prava, apelaciono vijeće cijeni neosnovanim. Naime, prigovor tuženog da mokar pod sam po sebi nije opasna stvar, jeste pravilan, međutim mokar pod može da bude opasna stvar i jeste to bio u konkretnom slučaju, a što je pravilno ocijenio prvostepeni sud. Podsjećamo da se opasnom stvari smatraju one koje, bilo po svojoj namjeni, bilo po svojim osobinama, bilo svom položaju, mjestu, načinu upotrebe ili bilo koji drugi način, čine povećanu opasnost štete za okolinu zbog čega ih se mora nadgledati i upotrebljavati sa povećanom pažnjom. Pločice koje čine pod tržnog centra B. u određenoj situaciji, kao što je ova, zbog činjenice da su bile mokre, zbog prostorne smještenosti, uskog prostora, nedovoljne cirkulacije zraka potrebne za blagovremeno isušivanje, jesu opasna stvar. Uopšteno, kao suprotnu tezu, možemo postaviti pitanje, ako mokre pločice u konkretnom slučaju nisu opasna stvar, kao što to tvrdi tuženi, čemu i iz kog razloga se postavljaju znakovi upozorenja na mokar i sklizak pod. Prema mišljenju ovog suda, namjena takvih znakova jeste da upozore osobe koje se kreću upravo na povećanu opasnost od mogućeg nastanka štete poskliznućem ili padom, usljed čega dolazi do tjelesnih povreda, a što je opet u saglasju naprijed iznešenog mišljenja šta i pod kojim uvjetima mogu biti opasne stvari. Sama činjenica da je tuženi nakon pada tužiteljice poduzeo mjere zaštite u cilju sprječavanja eventualnog nastanka štetnih posljedica tako što je stavio u upotrebu znak upozorenja na mokar pod, a što su potvrdile svjedokinje A.M., N.T., N.K. i sama tužiteljica, ukazuje da i sam tuženi prihvata činjenicu da mokar pod predstavlja opasnost i predstavlja svojevrsan izvor potencijalnog rizika za nastanak nekog štetnog događaja. U ovoj konkretnoj situaciji, mokre pločice poda tuženog koje su izdvojene od ostalog prostora tržnog centra (koji nije ograđen), uskost hodnika, njegova zatvorenost ogradnim zidom, predstavljaju faktore koji su utjecali i onemogućili široku, rasprostranjenu i nesmetanu cirkulaciju zraka na tom prostoru, a što je bilo od utjecaja na blagovremeno isušivanje očišćenih podnih pločica, a što u svojoj ukupnosti, zbog položaja, uskog prostora, tragova vode na pločicama, ograđenosti zidom, predstavlja opasnu stvar, a za koji nastanak štete se odgovara po objektivnom principu. Slijedom navedenog, neosnovan je prigovor tuženog da se vlažnost poda mora utvrđivati „obimom i stepenom ili intenzitetom vlažnosti“, kod stanja stvari kako je naprijed navedeno. Vremenski raspon momenta početka čišćenja, bilo od 19,00 sati, bilo od 20,00 sati, koji postupak bi u pravilu trebao da traje pola sata, u konkretnom, u direktnoj je vezi sa momentom nastanka štetnog događaja (21,05 prema prijavi nesreće na radu), te u slučaju kada je na podu ostala nakupina vode, a koja se prema ocjeni ovog suda, upravo zbog položaja, mjesta i drugih čimbenika koji su naprijed opisani, nije mogla isušiti za vrijeme izražene razlike od pola sata prema prihvaćenim iskazima tužiteljice i svjedokinje A.M., pri čemu cijenimo neosnovanim i prigovor tuženog izjavljen u ovom dijelu.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o P 128229 22 Gžr od 08.07.2022. godine)

68.

Odgovornost za štetu od opasne stvari

Član 174. Zakona o obligacionim odnosima

NAKON ŠTO JE ODLUKOM SKUPŠTINE BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE O OBAVLJANJU DJELATNOSTI OD OPĆEG INTERESA DONESENE DANA 14.04.2010. GODINE SKUPŠTINA BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE UTVRDILA DA JE DJELATNOST NA PRIKUPLJANJU I ZBRINJAVANJU PASA LUTALICA OD OPĆEG INTERESA ZA BRČKO DISTRIKT BOSNE I HERCEGOVINE I TU DJELATNOST POVJERILA JP „KOMUNALNO BRČKO“, USTANOVLJENA JE SOLIDARNA ODGOVORNOST TUŽENOG (KAO IZVORNOG NOSITELJA KOMUNALNE DJELATNOSTI PRIKUPLJANJA I ZBRINJAVANJA PASA LUTALICA, KOJI NA TERITORIJI DISTRIKTA VRŠI NADZOR I KONTROLU NAD OBAVLJANJEM POVJERENE KOMUNALNE DJELATNOSTI) I JP „KOMUNALNO BRČKO“ (KAO SUBJEKTA KOJEM JE PODZAKONSKIM PROPISOM PRENESENA DJELATNOST PRIKUPLJANJA I ZBRINJAVANJA PASA LUTALICA) ZA ŠTETU UZROKOVANU TREĆIM OSOBAMA NAPADOM I UGRIZOM PASA LUTALICA. TO ZNAČI DA JE TUŽITELJ (KADA JE PRETRPIO ŠTETU USLIJED NAPADA PASA LUTALICE) BIO SLOBODAN DA, U OKVIRU SVOJE DISPOZICIJE, ZAHTIJEVA NAKNADU ŠTETE BILO OD TUŽENOG ILI OD JP „KOMUNALNO BRČKO“, ILI PAK OD OBOJICE ZAJEDNO.

Iz obrazloženja:

„Osim toga, važno je istaknuti da je prvostepeni sud pravilno odlučio o prigovoru nedostatka pasivne legitimacije. Naime, Odlukom Skupštine Brčko distrikta Bosne i Hercegovine o obavljanju djelatnosti od općeg interesa donesene dana 14.04.2010. godine nije isključena odgovornost tuženog za štetu koju psi lutalice uzrokuju trećim osobama. Ovo stoga što tuženi, odnosno njegovi organi javne uprave, konkretno Odjeljenje za javnu sigurnost Vlade Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, prema odredbi člana 4. u vezi sa odredbom člana 30. Zakona o javnoj upravi („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 19/07, 2/08, 43/08, 9/13, 48/16 i 9/18) su obvezni da osiguraju učinkovito i potpuno ostvarivanje prava i sloboda građana propisanih Ustavom Bosne i Hercegovine i Statutom Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, u koja prava svakako spada i pravo na sigurnost ličnosti. Jer, nakon što je pomenutom Odlukom Skupština Brčko distrikta Bosne i Hercegovine utvrdila da je djelatnost na prikupljanju i zbrinjavanju pasa lutalica od općeg interesa za Brčko distrikt Bosne i Hercegovine i tu djelatnost povjerala JP „Komunalno Brčko“, time je ustanovljena solidarna odgovornost tuženog (kao izvornog nositelja komunalne djelatnosti prikupljanja i zbrinjavanja pasa lutalica, koji na teritoriji Distrikta vrši nadzor i kontrolu nad obavljanjem povjerene komunalne djelatnosti) i JP „Komunalno Brčko“ (kao subjekta kojem je podzakonskim propisom prenesena djelatnost prikupljanja i zbrinjavanja pasa lutalica) za štetu uzrokovanu trećim osobama napadom i ugrizom pasa lutalica.

To u konkretnom slučaju znači da je tužitelj (kada je pretrpio štetu uslijed napada psa lutalice) bio slobodan da, u okviru svoje dispozicije, zahtijeva naknadu štete bilo od tuženog ili od JP „Komunalno Brčko“, ili pak od obojice zajedno. Stvarna legitimacija Distrikta da u ovom sporu bude tužen (i obavezan da naknadi štetu) posljedica je toga što se on smatra izvornim nositeljem komunalne djelatnosti prikupljanja i zbrinjavanja pasa lutalica, što podrazumijeva i obvezu vršenja nadzora i

kontrole nad obavljanjem povjerene komunalne djelatnosti na teritoriji Distrikta. Naime, odredbom člana 6. Zakona o povjeravanju javnih ovlasti („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 6/04, 19/07 i 11/09) propisano je da nad radom pravnih subjekata, kojima je povjereno vršenje javnih ovlasti, upravni nadzor vrše mjerodavne institucije Vlade Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, u skladu sa propisima koje uređuju te ovlasti, a odredbom člana 7. stav 1. tačka 1. istog Zakona propisano je da mjerodavna institucija u vršenju tog nadzora nad radom pravnog subjekta u vršenju javnih ovlasti, ima pravo i dužnost da provodi inspeksijski nadzor, dok su odredbom člana 9. tog Zakona predviđene sankcije koje Brčko distrikt Bosne i Hercegovine može primijeniti prema onom pravnom subjektu koji ne vrši povjerene poslove sukladno zakonu i drugim propisima.

Stoga, povjeravanjem djelatnosti prikupljanja i zbrinjavanja pasa lotalica (koja je od općeg interesa za Brčko distrikt Bosne i Hercegovine) JP „Komunalno Brčko“, tuženi se nije oslobodio odgovornosti za ovu vrstu štete. Tuženi je kao osnivač ovog javnog preduzeća i izvorni nositelj djelatnosti prikupljanja i zbrinjavanja pasa lotalica, bio dužan da poduzme sve mjere u okviru svojih nadležnosti, odnosno da putem svojih inspeksijskih službi vrši nadzor nad radom subjekta kome je djelatnost povjerio ili da putem nadležnog organa (Odjeljenje za javnu sigurnost Vlade Brčko distrikta Bosne i Hercegovine) poduzme odgovarajuće mjere zaštite građana i njihove imovine u gradu, tako što bi spriječio slobodno kretanje pasa lotalica na svom području.

Premda tuženi nije u doslovnom smislu te riječi imalac pasa lotalica (kao opasnih stvari) i mada se termin imalac iz odredbe člana 174. Zakona o obligacionim odnosima prema opće usvojenoj praksi sudova ne izjednačava sa terminom vlasnik, već se shvaća u jednom širem smislu koji podrazumijeva postojanje određene obveze „imaoca“ prema opasnoj stvari, ali kako tuženi nesporno jeste odgovoran (i to kao izvorni nositelj) za obvezu prikupljanja i zbrinjavanja pasa lotalica, on je odgovoran i za štetu koju ti psi prouzrokuju. Ovo stoga što je do predmetne štete došlo upravo uslijed njegovog direktnog ili indirektnog propuštanja (jer eventualna odgovornost subjekta na koji je ta obveza prenesena nije bila predmet odlučivanja u ovom postupku).“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o Mal 119434 20 Gž od 24.07.2020. godine)

69.

Oslobođenje od odgovornosti

Član 177. Zakona o obligacionim odnosima

UTVRĐENA ČINJENICA DA TUŽITELJ, KAO UPOSLENIK KOJI SE OZLIJEDIO ZA VRIJEME RADA NA MAŠINI CIRKULAR KAO OPASNOJ STVARI, PRIJE POČETKA RADA NIJE POSTAVIO ZAŠTITNU SKLOPKU (KAPU) NA TESTERU, PREDSTAVLJA OKOLNOST KOJA JE RELEVANTNA SA ASPEKTA PRAVILNE PRIMJENE ODREDBE ČLANKA 177. ZAKONA O OBLIGACIONIM ODNOSIMA (OSLOBAĐANJE OD ODGOVORNOSTI) ALI NE KAO OKOLNOST KOJA U CIJELOSTI OSLOBAĐA IMATELJA OPASNE STVARI OD ODGOVORNOSTI (STAVAK 2.) OBZIROM DA SE NE RADI O ŠTETI KOJA JE ISKLJUČIVO NASTALA RADNJOM TUŽITELJA (UPOSLENIKA), NEGO KAO OKOLNOST KOJA JE

DJELOMIČNO DOPRINIJELO OZLJEĐIVANJU TUŽITELJA (UPOSLENIKA) I NASTANKU ŠTETE (STAVAK 3.).

Iz obrazloženja:

„Nastavno na prethodno, ovaj sud pravilnim nalazi rezoniranje prvostupanjskog suda da se odgovornost za nastanak štete, u konkretnom slučaju, ima pravno tretirati kroz pravila objektivne odgovornosti, obzirom da nema dvojbe da mašina sa testerom koja služi za rezanje predmeta predstavlja opasnu stvar (iz razloga koje je prvostupanjski sud obrazložio na stranici 9. treći pasus a koje i ovaj sud prihvata kao pravilne) zbog čega tuženi, kao imatelj (vlasnik) opasne stvari, upravo i odgovara za štetu koja nastane od opasne stvari pod pretpostavkom uzročnosti.

U tom smislu, utvrđena činjenica da tužitelj, kao uposlenik koji se ozlijedio za vrijeme rada na mašini „Robland“ kao opasnoj stvari, prije početka rada nije postavio zaštitnu sklopku (kapu) na testeru, i prema mišljenju ovog suda, predstavlja okolnost koja je relevantna sa aspekta pravilne primjene odredbe članka 177. ZOO-a (oslobađanje od odgovornosti) ali ne kao okolnost koja u cijelosti oslobađa imatelja opasne stvari od odgovornosti (stavak 2.) obzirom da se ne radi o šteti koja je isključivo nastala radnjom tužitelja, kako to tuženi pogrešno žalbom ukazuje, nego kao okolnost koja je djelomično doprinijela ozljeđivanju tužitelja i nastanku štete (stavak 3.). To iz razloga što tuženi žalbom u biti i ne dovodi u pitanje pravilnost zaključka prvostupanjskog suda da činjenica što tuženi prije početka rada tužitelja na predmetnoj mašini nije proveo obuku za siguran rad u smislu odredbi Zakona o sigurnosti i zaštiti zdravlja radnika na radu („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 20/13, u daljnjem tekstu: Zakon o sigurnosti i zaštiti zdravlja na radu) predstavlja (jedan od) uzroka ozljeđivanja tužitelja (za ovaj sud primarnog značaja ali neizravnog karaktera), osim što žalbom ukazuje da je izravni uzrok to što tužitelj nije postavio zaštitnu kapu na testeru.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o P 119806 22 Gž 2 od 27.12.2022. godine)

70.

Odgovornost u slučaju udesa izazvanog motornim vozilima u pokretu

Član 178. Zakona o obligacionim odnosima

ODREDBOM ČLANA 178. STAV (4) ZAKONA O OBLIGACIONIM ODNOSIMA PROPISANO JE DA ZA ŠTETU KOJU PRETRPE TREĆA LICA, U SLUČAJU NESREĆE IZAZVANE MOTORNIM VOZILIMA U POKRETU, IMAOCI MOTORNIH VOZILA ODGOVARAJU SOLIDARNO, A TO PRIJE SVEGA ZNAČI DA U ODNOSU NA TREĆU OSOBU (OŠTEĆENOG) IMAOCI MOTORNIH VOZILA (ŠTETNICI) ČIJA SU MOTORNA VOZILA PROUZROKOVALA MATERIJALNU I NEMATERIJALNU ŠTETU TREĆEM LICU, ZA ŠTETU ODGOVARAJU PO OBJEKTIVNOM KRITERIJUMU KAUZALNE ODGOVORNOSTI BEZ OBZIRA NA KRIVICU, A NE PO PRAVILIMA O SUBJEKTIVNOJ ODGOVORNOSTI PO OSNOVU KRIVICE. SAMIM TIM, TREĆA OSOBA SVOJ ODŠTETNI ZAHTEJ MOŽE USMJERITI PREMA BILO KOJEM OD IMALACA VOZILA ILI ISTOVREMENO PREMA SVIMA, PA UKOLIKO SAMO JEDAN OD NJIH KAO SOLIDARNI DUŽNIK

NADOKNADI ŠTETU U CJELOSTI, IMA PRAVO NA REGRESNI ZAHTEJEV PREMA OSTALIM SOLIDARNO ODGOVORNIM ŠTETNICIMA U SMISLU ODREDBE ČLANA 208. ZAKONA O OBLIGACIONIM ODNOSIMA (KADA RELEVANTNO POSTAJE PITANJE KO JE ISKLJUČIVI KRIVAC ODNOSNO KOLIKI JE STEPEN KRIVICE IMALACA MOTORNIH VOZILA KOJI SU UČESTVOVALI U SAOBRAĆAJNOJ NESREĆI – ŠTETNOM DOGAĐAJU).

Iz obrazloženja:

„Po ocjeni ovog suda, tužilac u žalbi sa pravom ističe da je prvostepeni sud na utvrđeno činjenično stanje pogrešno primijenio odredbu člana 178. stav (4) Zakona o obligacionim odnosima. Navedenom odredbom propisano je da za štetu koju pretrpe treća lica, u slučaju nesreće izazvane motornim vozilima u pokretu, imaooci motornih vozila odgovaraju solidarno, a to prije svega znači da u odnosu na treću osobu (oštećenog) imaooci motornih vozila (štetnici) čija su motorna vozila prouzrokovala materijalnu i nematerijalnu štetu trećem licu, za štetu odgovaraju po objektivnom kriterijumu kauzalne odgovornosti bez obzira na krivicu, a ne po pravilima o subjektivnoj odgovornosti po osnovu krivice. Samim tim, treća osoba svoj odštetni zahtjev može usmjeriti prema bilo kojem od imalaca vozila ili istovremeno prema svima, pa ukoliko samo jedan od njih kao solidarni dužnik nadoknadi štetu u cjelosti, ima pravo na regresni zahtjev prema ostalim solidarno odgovornim štetnicima u smislu odredbe člana 208. Zakona o obligacionim odnosima (kada relevantno postaje pitanje ko je isključivi krivac odnosno koliki je stepen krivice imalaca motornih vozila koji su učestvovali u saobraćajnoj nesreći – štetnom događaju).

Kod činjenice da tužilac u konkretnoj saobraćajnoj nesreći ima status trećeg lica (putnik u vozilu koje je osigurano kod prvotuženog), da žalbom prvotuženog nije dovedena u pitanje odluka prvostepenog suda o naknadi nematerijalne štete za pretrpljene fizičke bolove (iz razloga koji će biti izloženi u nastavku ove odluke) i da je prvostepeni sud, suprotno navodima žalbe tužioca, pravilno odmjerio naknadu na ime nematerijalne štete zbog pretrpljenih duševnih bolova zbog umanjenja životne aktivnosti, jer je pravi značaj, u smislu odredbe člana 200. Zakona o obligacionim odnosima, a imajući u vidu i Orijentacione kriterijume za utvrđivanje naknade nematerijalne štete (akt Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine broj 097-0-Su-16-000250 od 01.04.2016. godine) dao obimu i težini utvrđenih posljedica, životnoj dobi i socijalnim i porodičnim prilikama (strana treća posljednji pasus obrazloženja prvostepene presude), pravilnom primjenom odredbe člana 178. stav (4) Zakona o obligacionim odnosima obaveza naknade iznosa utvrđenih prvostepenom presudom za ove vidove nematerijalne štete (fizički bol i duševni bol zbog umanjenja životne aktivnosti), kao solidarnih dužnika, stoji na oba tužena u ovoj parnici.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o P 129928 21 GŽ od 22.10.2021. godine)

71.

Naknada štete

Član 185., 189. i 394. Zakona o obligacionim odnosima

KADA OŠTEĆENI SAM OTKLONI ŠTETU PRIJE SUDSKE ODLUKE (KUPI NOVU STVAR UMJESTO UNIŠTENE), TADA SE ŠTETA IZRAŽAVA U NOVČANOM

OBLIKU (IZDATKU KOJI JE OŠTEĆENI IMAO ZA NABAVKU NOVE STVARI) I NA TAKVE SLUČAJEVE IMA SE PRIMIJENITI ODREDBA ČLANA 394. ZAKONA O OBLIGACIONIM ODNOSIMA. OŠTEĆENI IMA PRAVO NA NAKNADU IZDATKA ZA NOVOKUPLJENU STVAR, ALI SAMO U GRANICAMA STVARNE ŠTETE, ODNOSNO U IZNOSU KOJI MU JE BIO POTREBAN DA KUPI STVAR IDENTIČNU ONOJ KOJA MU JE UNIŠTENNA, A KOJI IZNOS SE IZRAČUNAVA PREMA STANJU UNIŠTENE STVARI U TRENUTKU NASTANKA ŠTETE I PREMA CIJENAMA NA DAN NABAVKE NOVE STVARI.

Iz obrazloženja:

„Naime, osnovno pravilo kod naknade štete jeste uspostava stanja kakvo je bilo prije nastanka štete, a ukoliko se uspostavljanjem ranijeg stanja šteta ne otklanja potpuno ili ono uopšte nije moguće ili nije nužno, odgovorno je lice dužno ostatak štete, odnosno ukupnu štetu isplatiti u novcu (odredba člana 185. Zakona o obligacionim odnosima).

Visina naknade štete se u pravilu (izuzev slučaja kad zakon naređuje što drugo) određuje prema stanju stvari u trenutku nastanka štete i cijenama u vrijeme donošenja sudske odluke (odredba člana 189. Zakona o obligacionim odnosima).

Cilj navedenog pravila o dosuđivanju naknade prema cijenama u vrijeme donošenja odluke jeste da se oštećenom omogući da popravi oštećenu stvar ili da kupi novu stvar umjesto uništene.

Nešto je drugačija situacija kada oštećeni sam otkloni štetu prije sudske odluke (kupi novu stvar umjesto uništene), kao što je to ovdje slučaj (jer iz nalaza i mišljenja vještaka ekonomske struke sa priloženom fotodokumentacijom proizilazi da su tužitelji nabavili nove aparate umjesto uništenih). U takvoj situaciji šteta još uvijek postoji, ali je ona sada izražena u novčanom obliku (izdatku koji je oštećeni imao za nabavku nove stvari) i više ne predstavlja naturalnu štetu, nego novčanu štetu, pa se na takve slučajeve ima primijeniti odredba člana 394. Zakona o obligacionim odnosima, prema kojoj kada obveza ima za predmet svotu novca, dužnik je dužan isplatiti onaj broj novčanih jedinica na koji obveza glasi.

Ali, ni to pravilo nije apsolutno i oštećeni nema uvijek pravo da traži isplatu tačno onog izdatka koji je imao za nabavku nove stvari. Jer, svrha naknade štete je, da se uzimajući u obzir i okolnosti koje su nastupile poslije prouzrokovanja štete, naknada dosudi u iznosu koji je potreban da se oštećenikova materijalna situacija dovede u ono stanje u kome bi se nalazila da nije bilo štetne radnje ili propuštanja (odredba člana 190. Zakona o obligacionim odnosima).

Znači, oštećeni ima pravo na naknadu izdatka za novokupljenu stvar, ali samo u granicama stvarne štete, odnosno u iznosu koji mu je bio potreban da kupi stvar identičnu onoj koja mu je uništena, a koji iznos se izračunava prema stanju uništene stvari u trenutku nastanka štete i prema cijenama na dan nabavke nove stvari. Slijedom iznesenog, da bi uspjeli sa postavljenim tužbenim zahtjevom tužitelji su bili dužni dokazati da su za nabavku novih stvari imali izdatak u iznosu koji tužbenim zahtjevom traže (19.642,67 KM) i da taj izdatak odgovara cijeni koju bi na tržištu platili za stvar koja odgovara svim karakteristikama uništene stvari (tip, model, godina proizvodnje).”

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o P 108591 20 Gž od 23.10.2020. godine)

72.

Naknada štete za izmaklu korist

Član 189. Zakona o obligacionim odnosima

TUŽITELJ IMA PRAVO NA NAKNADU ŠTETE ZA IZMAKLU KORIST SAMO AKO SU ISPUNJENI ODREĐENI USLOVI, A TO JE DA JE ŠTETA U VIDU IZMAKLE KORISTI IZVIJESNA I DA POSTOJE ELEMENTI NA OSNOVU KOJIH SE MOŽE ODREDITI IZNOS IZMAKLE KORISTI I AKO OČEKIVANA IZMAKLA KORIST NE BI BILA PROTIVNA VAŽEĆIM PROPISIMA I DOBRIM POSLOVNIM OBIČAJIMA. PRAVO NA NAKNADU ŠTETE ZBOG IZMAKLE KORISTI POVJERILAC IMA SAMO AKO JE PREMA ONOME ŠTO SE U ŽIVOTU REDOVNO DEŠAVA ILI PREMA POSEBNIM OKOLNOSTIMA SLUČAJA IZVIJESNO (VAN RAZUMNE SUMNJE) DA BI TU KORIST I OSTVARIO. PRI TOME, NIJE DOVOLJNO NEKO OPTIMISTIČKO PREDVIĐANJE DOBITKA I NIJE DOVOLJNO DA JE POVJERILAC PLANIRAO DOBITAK. DOBITAK ZA KOJI SE PO SUBJEKTIVNIM PROCJENAMA I ŽELJAMA POVJERIOCA, PRETPOSTAVLJALO DA ĆE NASTUPITI, NE UZIMA SE U OBZIR PRILIKOM ODMJERAVANJA NAKNADE ŠTETE. TRAŽI SE DA JE U PITANJU DOBITAK KOJI BI SVAKAKO NASTAO, DA POSTOJI RAZUMNA VJEROVATNOĆA U POGLEDU OSTVARENJA TAKVE KORISTI.

Iz obrazloženja:

„Prema odredbi člana 189. Zakona o obligacionim odnosima izmakla korist predstavlja neostvarenu imovinsku vrijednost koja bi po redovnom toku stvari ili okolnosti konkretnog slučaja bila ostvarena da nije bilo postupka štetnika, pa sa gledišta odgovornosti za naknadu štete u vidu izmakle koristi, potrebno je da se ispune zakonom predviđeni uslovi, a to je da korist nije ostvarena, da postoji određen stepen izvjesnosti da bi ona bila ostvarena, kao i dopuštenost osnova po kome bi bila ostvarena. Konkretnu štetu tužitelj i po ocjeni ovoga suda nije dokazao, jer, kako to pravilno zaključuje prvostepeni sud, nije bilo dovoljno samo postojanje mogućnosti ostvarivanja koristi, već i namjera i izvjesnost ostvarivanja. Dakle, tužitelju bi se eventualno moglo priznati pravo na naknadu štete za izmaklu korist samo ako su ispunjeni određeni uslovi, a to je da je šteta u vidu izmakle koristi izvjesna i da postoje elementi na osnovu kojih se može odrediti iznos izmakle koristi i ako očekivana izmakla korist ne bi bila protivna važećim propisima i dobrim poslovnim običajima. Pravo na naknadu štete zbog izmakle koristi povjerilac ima samo ako je prema onome što se u životu redovno dešava ili prema posebnim okolnostima slučaja izvjesno (van razumne sumnje) da bi tu korist i ostvario. Pri tome, nije dovoljno neko optimističko predviđanje dobitka i nije dovoljno da je povjerilac planirao dobitak. Dobitak za koji se po subjektivnim procjenama i željama povjerioca, pretpostavljalo da će nastupiti, ne uzima se u obzir prilikom odmjeravanja naknade štete. Traži se da je u pitanju dobitak koji bi svakako nastao, da postoji razumna vjerovatnoća u pogledu ostvarenja takve koristi. Pa tako, suprotno stavu tužitelja u žalbi, nije bilo povrede odredbe člana 8. Zakona o parničnom postupku niti prilikom ocjene iskaza svjedoka J.B. (kojim dokaznim sredstvom je tužitelj dokazivao osnovanost tog dijela tužbenog zahtjeva), jer su u pobijanoj presudi dati jasni razlozi zašto prvostepeni sud nije prihvatio iskaz ovog svjedoka (svjedok uopšte ne zna gdje se predmetne garaže

nalaze, izjavu je dao da radi u naselju D., da živi u S., da svaki dan dolazi u B., pri čemu je nejasan motiv zašto je iskazao namjeru iznajmljivanja garaža u sasvim drugom dijelu grada, od mjesta svog rada, mjesta življenja), a koju ocjenu kao pravilnu, razumnu i logičnu prihvata i ovaj sud. Osim toga, tužitelj u žalbi ne konkretizuje koji dio iskaza pomenutog svjedoka nije doveden u vezu sa iskazima parničnih stranaka, u kom dijelu je to relevantno, te da li bi to bilo od utjecaja i kako na pravilnost odluke prvostepenog suda, zbog čega se upravo usljed odsustva pobliže konkretizacije ovaj žalbeni navod nije ni mogao ispitati.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 O P 120547 22 Gž od 29.09.2022. godine)

73.

Naknada nematerijalne štete

Član 200. Zakona o obligacionim odnosima

Orijentacioni kriteriji za utvrđivanje pravične novčane naknade nematerijalne štete

UTVRĐIVANJE KAKO JAČINE I DUŽINE PRETRPLJENIH FIZIČKIH BOLOVA I STRAHA, TAKO I PROCENTA UMANJENJA OPĆE ŽIVOTNE AKTIVNOSTI, PREDSTAVLJA STRUČNO, A NE FAKTIČKO PITANJE, KOJE TREBA RAZJASNITI VJEŠTAČENJEM, OBZIROM DA JE ZA UTVRĐENJE (RAZJAŠNENJE) TIH ČINJENICA POTREBNO STRUČNO ZNANJE, KOJIM SUD NE RASPOLAŽE.

Iz obrazloženja:

„Dakle, ovaj sud je ocijenio da je na podlozi činjeničnog stanja utvrđenog na temelju predloženih i izvedenih dokaza, prvostepeni sud utvrdio sve činjenice i okolnosti o kojima se vodi spor i koje su relevantne za odlučivanje o tužbenom zahtjevu sa aspekta odredbi Zakona o obligacionim odnosima o obvezi tuženog naknaditi tužiteljima uzrokovanu štetu sukladno Orijentacionim kriterijima za utvrđivanje pravične novčane naknade nematerijalne štete i odredbi člana 200. Zakona o obligacionim odnosima.

Svakom sudioniku u postupku, prvostepeni sud je omogućio da iznese sve činjenice i okolnosti i predloži i izvede dokaze na kojima temelji svoje zahtjeve ili kojima pobija zahtjeve, navode i dokaze protivnika.

Stečeno uvjerenje o utemeljenosti tužbenog zahtjeva za isplatu (naknadu) preostalih iznosa štete prema Orijentacionim kriterijima, prvostepeni sud je opravdao dovoljnim i pravilnim razlozima činjenične i materijalnopravne narave za koje je imao podlogu u provedenim dokazima, prije svega u vještačenju. Jer, utvrđivanje, kako jačine i dužine pretrpljenih fizičkih bolova i straha, tako i procenta umanjena opće životne aktivnosti, predstavlja stručno, a ne faktičko pitanje, koje je trebalo razjasniti vještačenjem, obzirom da je za utvrđenje (razjašnjenje) tih činjenica potrebno stručno znanje kojim sud ne raspolaže.

Jer, vještak je upravo pozvan stoga što njegovo stručno znanje bitno prelazi nivo znanja sudije na području određenom za vještačenje, pa stoga prvostepeni sud, obzirom da je vještak argumentirano odgovorio na sva pitanja, nije imao razloga da

ne povjeruje vještaku o okolnostima koje je zapazio uz pomoć naučnih pravila i pravila struke i obrazložio je postojanje umanjenja opće životne aktivnosti od 5 % kod oba tužitelja sukladno simptomima upravo iz medicinske dokumentacije.

Time u pravcu istaknutih žalbenih razloga i relevantnih navoda nisu učinjeni propusti činjenične naravi (da je prvostepeni sud izveo pogrešne činjenične zaključke o osnovanosti tužbenog zahtjeva), kao ni propusti materijalnopravne naravi (da je prvostepeni sud povrijedio pravila o osnovanosti tužbenog zahtjeva kada je utvrdio da kod tužitelja postoji umanjenje opće životne aktivnosti od 5 % i obvezao tuženog platiti tužiteljima preostale iznose štete sukladno Orijentacionim kriterijima i odredbi člana 200. Zakona o obligacionim odnosima).“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o P 103990 20 Gž od 09.09.2020. godine)

74.

Naknada nematerijalne štete zbog naruženosti Član 200. Zakona o obligacionim odnosima

PRAVO NA NAKNADU NEMATERIJALNE ŠTETE ZBOG NARUŽENOSTI PRIPADA SVAKOJ OSOBI KOD KOJE POSTOJI NARUŽENOST, POD UVJETOM DA STEPEN NARUŽENOSTI I MJESTO NA KOJEM SE NALAZI OŽILJAK (OŠTEĆENJE) UZROKUJE KOD POVREĐENE OSOBE DUŠEVNE BOLOVE KOJI OPRAVDAVAJU DOSUDU PRAVIČNE NOVČANE NAKNADE. OSNOV ZA PRIZNANJE (DOSUDU) NOVČANE SATISFAKCIJE, ZA OVAJ VID NEMATERIJALNE ŠTETE, JE IZLOŽENOST OŽILJKA OKOLICI, ODNOSNO DA IZMIJENJENA SPOLJAŠNOST, PRIMJETNOST I OBIM OŽILJKA I SL., UTIČU NA PSIHIČKU RAVNOTEŽU OŠTEĆENE OSOBE I STVARA KOMPLEKS INFERIORNOSTI.

Iz obrazloženja:

„Imajući u vidu da je predmet tužbenog zahtjeva, pored ostalog, i naknada nematerijalne štete za pretrpljene duševne bolove zbog naruženosti, to znači da se i ovaj dio tužbenog zahtjeva prosuđuje i spor rješava primjenom odredbe člana 200. Zakona o obligacionim odnosima o novčanoj naknadi nematerijalne štete. Tom odredbom je, između ostalog, propisano da će sud za pretrpljene duševne bolove zbog naruženosti dosuditi pravičnu novčanu naknadu (stav 1.), te da će prilikom odlučivanja o zahtjevu za naknadu i ovog vida nematerijalne štete, kao i o visini njene naknade, voditi računa o značaju povrijeđenog dobra i cilju kojem služi ta naknada, ali i o tome da se njome ne pogoduje težnjama koje nisu spojive sa njenom prirodom i društvenom svrhom (stav 2.).

Stoga, pravo na naknadu nematerijalne štete zbog naruženosti pripada svakoj osobi kod koje postoji naruženost, ali pod uvjetom da stepen naruženosti i mjesto na kojem se nalazi ožiljak (oštećenje) uzrokuje kod povrijeđene osobe duševne bolove koji opravdavaju dosudu pravične novčane naknade. Dakle, osnov za priznanje (dosudu) novčane satisfakcije za ovaj vid nematerijalne štete je izloženost ožiljka okolici, odnosno da je izmijenjena spoljašnost, primjetnost i obim ožiljka i sl., koji utiču na psihičku ravnotežu oštećene osobe i stvara kompleks inferiornosti.

Međutim, u situaciji kada je prvostepeni sud, na temelju nalaza i mišljenja vještaka kirurga, zaključio da kod tužiteljice postoji „ožiljak na petom prstu desne šake koji je povremeno uočljiv drugim licima“ i da kod tužiteljice „postoji naruženost u slabom stepenu“, a da naruženost ne bi postojala „ukoliko bi se tužiteljica bavila drugim poslom a ne ugostiteljstvom“, ovaj sud drži da nisu ispunjene pretpostavke za dosudu naknade nematerijalne štete za pretrpljene duševne bolove zbog naruženosti. Naime, tužiteljica je bila dužna dokazati da se bavi takvom vrstom posla zbog koga je njen ožiljak stalno uočljiv trećim licima, posebno imajući u vidu dimenzije ožiljka, što se ne može prihvatiti, obzirom da se u poslovima usluživanja hrane kojima se tužiteljica bavi nadlani dio šake (na kojem se nalazi ožiljak) prema općem iskustvu ne vidi zbog načina usluživanja (predmeti se drže dlanom a nadlani dio je okrenut prema tlu) kao i da se u poslovima usluživanja hrane obično iz higijenskih razloga koriste zaštitne rukavice.

Osim toga, u nalazu i mišljenju vještaka neuropsihijatra se samo paušalno utvrđuje da se radi o naruženosti „na nivou kozmetskog defekta - lakog stepena“, zbog čega je tuženi i tokom prvostepenog postupka i u žalbi osnovano prigovarao da se radi o „tipskom nalazu i mišljenju“. Jer, nalaz i mišljenje vještaka neuropsihijatra prema zadatku određenim rješenjem o vještačenju (trpljenje duševnih bolova zbog eventualne naruženosti) trebalo je da odgovori kako i koliko ožiljak tužiteljice utiče na njenu psihičku ravnotežu (da li joj i kako pričinjava duševne bolove) imajući u vidu svojstva njene ličnosti i njeno psihičko stanje u cjelini. Stoga, nalaz i mišljenje koji ne sadrži pomenute podatke ne mogu opravdati zaključak prvostepenog suda o utemeljenosti tužbenog zahtjeva u pogledu naknade nematerijalne štete za duševne bolove zbog naruženosti.

Na koncu, i na temelju fotografija povreda tužiteljice, koji su provedeni kao materijalni dokaz u prvostepenom postupku, ovaj sud nalazi, a u vezi sa svim prethodno iznesenim, da se ne radi o povredama koje su takve prirode i koje su podobne da tužiteljici prouzrokuju duševne bolove zbog naruženosti.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o P 115955 20 Gž od 17.02.2020. godine)

75.

Naknada nematerijalne štete zbog naruženosti

Član 200. Zakona o obligacionim odnosima

PITANJE STEPENA NARUŽENOSTI (LAKŠI, SREDNJI, JAKI ILI NAJTEŽI OBLIK NARUŽENOSTI) JE USKO STRUČNO PITANJE MEDICINSKOG KARAKTERA.

Iz obrazloženja:

„Osnovano tužilac u žalbi, tvrdnjama da sud „proizvoljno utvrđuje stepen naruženosti drugačiji od onog koji proizilazi iz izvedenog dokaza vještačenjem“, odnosno da „sud ovaj dokaz nije pravilno cijenio ni u dijelu kojim se vještak izjašnjava o stepenu naruženosti već je protivno nalaženju vještaka sam sud utvrdio da je navodno u pitanju laki stepen naruženosti, a ne srednji kako to konstatuje vještak“, ukazuje da je prvostepeni sud učinio povredu odredbe člana 8. Zakona o parničnom postupku, odnosno da provedeni dokaz vještačenjem po vještaku

medicinske struke u dijelu koji se tiče utvrđenog stepena naruženosti, nije pravilno cijenio.

Naime, ovaj sud je stajališta da pitanje stepena naruženosti (lakši, srednji, jaki ili najteži oblik naruženosti), jeste usko stručno pitanje medicinskog karaktera, a da se okolnosti koje su prvostepeni sud opredijelile da umjesto u srednjem stepenu utvrdi naruženost u lakšem stepenu na granici estetskog oštećenja, a to su okolnosti koje se tiču lokaliteta oštećenja („nedominantna – lijeva ruka koja se može pokriti odjećom“) i godina života („životnu dob tužioca od 70 godina“), imaju cijeniti kod odmjeravanja naknade za ovaj vid nematerijalne štete, kako je to prvostepeni sud pravilno učinio u dijelu odluke o naknadi nematerijalne štete zbog pretrpljenih duševnih bolova zbog umanjenja životne aktivnosti. Dakle, razlozi zbog kojih nije prihvatio utvrđeni stepen naruženosti od strane vještaka medicinske struke, po ocjeni ovog suda nisu opravdali takvu odluku i iste prvostepeni sud treba tretirati kao okolnosti koje utiču da naknada za ovaj vid nematerijalne štete u okviru stepena naruženosti utvrđenog od strane vještaka medicinske struke, bude u višem ili nižem orijentaciono određenom iznosu u skladu sa kriterijumima koje primjenjuju sudovi u Distriktu, a ne kao okolnosti koje za sud predstavljaju osnovu da naruženost u vidu ožiljka dimenzija 20 x 1 cm sa stražnje vanjske strane podlaktice, cijeni kao naruženost lakšeg stepena na granici estetskog oštećenja (umjesto naruženosti srednjeg stepena kako je vještak u svom nalazu zaključio).“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o P 129928 21 GŽ od 22.10.2021. godine)

76.

Naknada nematerijalne štete zbog pretrpljenog straha

Član 200. Zakona o obligacionim odnosima

PITANJE STRAHA (EMOCIONALNOG POREMEĆAJA) ODNOSNO STANJE STRAHA I NJEGOVE POSLJEDICE MOŽE KOMPETENTNO VJEŠTAČITI SAMO LJEKAR SPECIJALISTA – PSIHIJATAR ILI NEUROPSIHIJATAR.

Iz obrazloženja:

„Takođe, s pravom tužilac u žalbi ukazuje i da je neprihvatanjem nalaza i mišljenja vještaka medicinske struke u dijelu koji se tiče dužine i intenziteta pretrpljenog straha zbog toga što vještak nije kompetentan za tu vrstu vještačenja, u situaciji kada je provođenje dokaza vještačenjem po tom vještaku i na te okolnosti rješenjem na pripremnom ročištu odredio, prvostepeni sud počinio povredu odredbe člana 8. u vezi sa odredbama članova 272, 274. i 205. Zakona o parničnom postupku.

Prije svega, valja ukazati da pitanje straha (emocionalni poremećaj) odnosno stanje straha i njegove posljedice ne može kompetentno vještačiti ljekar specijalista ortopedije i traumatologije (već ljekar druge specijalizacije – psihijatar ili neuropsihijatar), kako to pravilno zaključuje i prvostepeni sud. Međutim, obaveza suda, a što tužilac u suštini i ukazuje žalbom, jeste da na pripremnom ročištu odluči o čemu će se raspravljati i koji će se dokazi izvesti na glavnoj raspravi, a prijedloge koje ne smatra bitnim za donošenje odluke odbije i u rješenju, protiv kojeg nije dozvoljena posebna žalba, naznači razlog odbijanja (član 205. Zakona o parničnom postupku). U

pogledu dokaznog prijedloga vještačenjem sud, držeći se procedure iz odredbe člana 272. stavovi (1) i (2) Zakona o parničnom postupku (prijedlog stranke koja predlaže i izjašnjenje protivne stranke) u skladu sa odredbama članova 272. stav (3), 273. i 274. u vezi sa odredbom člana 271. Zakona o parničnom postupku, određuje vještačenje kada je radi utvrđivanja ili razjašnjenja određenih činjenica potrebno stručno znanje kojim sud ne raspolaže i u rješenju, između ostalog određuje ime, prezime i zanimanje vještaka i predmet i obim vještačenja. Dakle, za vještaka određuje stručno lice koje raspolaže potrebnim znanjem. S tim u vezi, ako stranka na pripremnom ročištu predloži da se na određene okolnosti provede dokaz vještačenjem po vještaku određene struke (specijalnosti-usmjerenja) i u prijedlogu, pored predmeta i obima vještačenja istakne i ličnost vještaka, a sud zaključi da predloženi vještak nema odgovarajuću struku, odnosno kompetenciju da sudu prezentuje potrebno stručno znanje vezano za utvrđivanje ili razjašnjenje relevantnih činjenica sa aspekta rješavanja spora, tada sud takav dokazni prijedlog u pogledu ličnosti vještaka ne treba prihvatiti, upravo iz razloga jer predloženi vještak nije kvalifikovan, ujedno ostavljajući mogućnost da stranka, na sporne odlučne okolnosti za vještaka predloži drugo stručno lice (adekvatne struke), odnosno lice koje posjeduje potrebno stručno znanje sa kojim sud ne raspolaže. Zaključak u konkretnom slučaju slijedi da je prvostepeni sud, time što je dokazni prijedlog da na okolnost pretrpljenog straha u ovoj parnici vještači vještak neadekvatne struke (neadekvatnog usmjerenja-specijalnosti) uvažio i nakon provođenja takvog dokaza isti odbio prihvatiti (jer vještak nije kompetentan), umjesto da je postupio na gore opisani način (odbio prijedlog u pogledu ličnosti, ukratko iznio razloge, odnosno naznačio razlog neprihvatanja i strani koja predlaže omogućio da u skladu sa iznesenim razlozima svoj prijedlog uredi na način da predloži vještaka odgovarajuće struke, odnosno odgovarajućeg usmjerenja-specijalnosti koji raspolaže potrebnim stručnim znanjima), prvostepeni sud je počinio žalbom ukazanu povredu odredbe člana 8. u vezi sa odredbama članova 272, 274. i 205. Zakona o parničnom postupku i u konačnom onemogućio tužioca da raspravlja pred sudom o ovom dijelu tužbenog zahtjeva.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o P 129928 21 Gž od 22.10.2021. godine)

77.

Naknada nematerijalne štete zbog umanjenja životne aktivnosti

Član 200. Zakona o obligacionim odnosima

U SLUČAJU POZIVANJA NA „BALTHAZAREVU FORMULU“ KOD OBRAČUNA PROCENTA UMANJENJA OPĆE ŽIVOTNE AKTIVNOSTI NE RADI SE O PRAVNOM PITANJU NEGO O PITANJU IZ MEDICINSKE OBLASTI ZBOG KOJEG SE ODREĐUJE IZVOĐENJE DOKAZA MEDICINSKIM VJEŠTAČENJEM.

Iz obrazloženja:

„Na drugačiju odluku ovog suda nisu bili od utjecaja žalbeni navodi tužiteljice da je prvostupanjski sud, zbog činjenice da su kod iste uslijed prometne nezgode, nastupile različite pojedinačne ozljede, pogrešno ocijenio nalaz i mišljenje vještaka dr. Fikreta Helaća i vještaka dr. Devle Baraković u dijelu u kojem su isti obrazlagali postojanje umanjenja životne aktivnosti, obzirom da prema mišljenju tužiteljice,

primjenom „Balthazareve formule“ istoj pripada ukupan procenat od 33% na ime umanjena opće životne aktivnosti a ne 26% kako je to prvostupanjski sud činjenično zaključio.

Naime, tužiteljica zanemaruje činjenice da je prvostupanjski sud, kada je u pitanju provedeno medicinsko vještačenje po vještaku dr. Devli Baraković dao jasne i argumentirane razloge zbog čega nije prihvatio dio njenog nalaza i mišljenja u kome je ista navela da je kod tužiteljice utvrdila da je „došlo do umanjena opšte životne aktivnosti do 3% tj. 3%“ i to, između ostalog i iz razloga što vještakinja „nije precizno opisala u čemu se sastoji umanjene životne aktivnosti tj. koja su ograničenja koja trpi tužiteljica, koje su to životne aktivnosti koje tužiteljica ne može obavljati, a koje može uz povećane napore, već je paušalno navela da se to umanjene ogleda u uskraćivanju ili umanjivanju nekih životnih događaja koji bi joj prčinili zadovoljstvo (stranica 5. treći pasus), a koje obrazloženje i ovaj sud prihvata kao dostatno, i na koje se razloge (zajedno sa ostalim navedenim razlozima u obrazloženju) tužiteljica upućuje bez potrebe da se isti ponavljaju i na ovom mjestu. U tom smislu, a kada je u pitanju i žalbeni navod tužiteljice da je prvostupanjski sud trebao kod obračuna ukupne procjene smanjenja opće životne aktivnosti koristiti „Balthazarevu formulu“ i da je, uslijed tog propusta, prvostupanjski sud pogrešno obračunao ukupan procenat umanjena, ovaj sud nalazi da se u konkretnom slučaju ne radi o pravnom pitanju nego o pitanju iz medicinske oblasti zbog kojeg se, između ostalog i određuje izvođenje dokaza medicinskim vještačenjem, pa kako je tužiteljica, tijekom saslušanja vještaka dr. Fikreta Helaća na glavnoj raspravi od 16.6.2021. godine, propustila kod vještaka problematizirati navedeni obračun (opunomoćenik tužiteljice je svoja pitanja u bitnome usmjerio samo na dokazivanje postojanja „potresa mozga“ kod tužiteljice ali ga nije pitao na okolnosti obračuna po „Balthazarevoj formuli“) pri čemu iskazu te nalazu i mišljenju ovog vještaka nije ni prigovarao, i uz činjenicu da je vještak dr. Fikret Helać na istoj glavnoj raspravi dao razloge zbog čega je utvrdio ukupno umanjene opće životne aktivnosti na razini od 26% (vještak nije koristio termin „Balthazareva formula“ ali je spomenuo da se obračun vrši prema principu „1, 1/2, 1/4, 1/8, 1/16 itd“) a što je prvostupanjski sud cijenio i kao takvo prihvatio (razvidno sa stranice 5. prvi, drugi i četvrti pasus ožalbene presude), to se žalbeni navodi tužiteljice i u ovom dijelu ukazuju kao neutemeljeni, baš kao i žalbeni navodi tužiteljice da je prvostupanjska presuda donesena i povredom odredbe članka 271. ZPP-a (uvjeti za određivanje vještačenja), tim prije što tužiteljica žalbom ne konkretizira u čemu se točno ogleda povreda navedene odredbe od strane prvostupanjskog suda niti zbog čega bi (eventualna) predmetna povreda bila od utjecaja na pravilnost i zakonitost prvostupanjske presude.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 O P 133745 22 Gž od 27.9.2022. godine)

78.

Naknada nematerijalne štete zbog povrede ugleda i časti

Član 200. Zakona o obligacionim odnosima

DA BI TUŽITELJU BILA PRIZNATA OSNOVA ZA DOSUDU NAKNADE NEMATERIJALNE ŠTETE ZBOG POVREDE UGLEDA I ČASTI, PORED POVREDE PRAVNO ZAŠTIĆENOG NEMATERIJALNOG DOBRA (DA SU IZNESENE NEISTINITE ČINJENICE A NE VRIJEDNOSNI SUD ILI MIŠLJENJE), TUŽITELJ,

PREMA ČLANU 200. ZAKONA O OBLIGACIONIM ODNOSIMA, MORA DOKAZATI POSTOJANJE DUŠEVNIH BOLOVA KAO POSLJEDICE POVREDE ČASTI I UGLEDA, KOJI OPRAVDAVAJU DOSUDU NOVČANE SATISFAKCIJE.

Iz obrazloženja:

„Da bi tužitelju bila priznata osnova za dosudu naknade nematerijalne štete zbog povrede ugleda i časti, pored povrede pravno zaštićenog nematerijalnog dobra (da su iznesene neistinite činjenice a ne vrijednosni sud ili mišljenje), morao je dokazati postojanje duševnih bolova kao posljedice povrede časti i ugleda, koji opravdavaju dosudu novčane satisfakcije.

Kako i prema nalaženju ovog suda ugrožavanja prava tužitelja nisu bila neznatna, što je razvidno iz njegovog iskaza u kojem je naveo da su ga prijatelji pozivali i da su izražavali nevjericu, ali da su „neki bili skeptični“ i da to „nije bio onaj odnos kao ranije“ i nalaza i mišljenja vještaka neuropsihijatra, koji je našao da su objavljene informacije kod tužitelja dovele do akutnog uznemirenog stanja, pri čemu je bio preplavljen tjeskobom, napetošću, grozničavim čekanjem šta će se dalje desiti i da li će se još nešto objaviti, te razmišljanjima kako ga drugi vide, šta misle i koliko mu vjeruju i da je tužitelj tokom suočavanja i nošenja sa sadržajem objavljenih informacija trpio duševnu bol jakog intenziteta u trajanju od 4 do 5 dana, srednjeg intenziteta u trajanju od 40 do 50 dana i lakog intenziteta u trajanju od 4 do 5 mjeseci, to ni po ocjeni ovog suda objava presude nije dovoljna da bi se kod tužitelja uspostavila narušena psihička ravnoteža i ublažile posljedice, nego su ispunjeni uvjeti i za dosudu novčane satisfakcije, pa prvostepeni sud nije povrijedio odredbu člana 200. Zakona o obligacionim odnosima.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o P 113610 20 Gž od 12.03.2020. godine)

79.

Pružanje komunalnih usluga

Član 208. stav 4. Zakona o komunalnim djelatnostima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

GRAĐANSKO-PRIVREDNO-UPRAVNO ODJELJENJE APELACIONOG SUDA BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE IZRAZILO JE PRAVNI STAV 24.01.2013. GODINE POD POSLOVNIM BROJEM 097-0-SU-13-000035 SADRŽAJA: „OBAVEZA ZAKLJUČENJA UGOVORA KORISNIKA USLUGA SA DAVAOCEM USLUGA U SMISLU ČLANA 208. STAV 4. ZAKONA O KOMUNALNIM DJELATNOSTIMA NE UTIČE NA OBAVEZU PLAĆANJA TE USLUGE, UKOLIKO JE ISTA IZVRŠENA I UKOLIKO JE KORISNIKU USLUGA FAKTURISAN RAČUN ZA IZVRŠENU USLUGU.“ STOGA JE ZA OSNOVANOST ZAHTJEVA DAVAOCA USLUGE ODLUČNO UTVRĐENJE U POSTUPKU ČINJENICA: JE LI TUŽITELJ ZA KONKRETNO PODRUČJE ORGANIZOVAO ODVOZ SMEĆA, JE LI TUŽENOM ISPOSTAVIO RAČUNE, I DA TUŽENI RAČUNE, ZA OMOGUĆENU USLUGU, NIJE PLATIO.

Iz obrazloženja:

„Prvostepenom presudom utvrđene činjenice i okolnosti, da je tužitelj vršio odvoz smeća i tuženom redovno ispostavljao račune za izvršene usluge, opravdavaju zaključak prvostepenog suda o utemeljenosti tužbenog zahtjeva.

Naime, odredba člana 208. stav 4. Zakona o komunalnim djelatnostima, propisuje obvezu svih vlasnika, korisnika stambenih i poslovnih prostora, privremeno zauzetih javnih površina uključiti se u prikupljanje i odvoz smeća i plaćati mjesečnu naknadu tužitelju (davalac usluge) i zaključiti ugovor o uvjetima prikupljanja i odvoza smeća, pa je u vezi s tim i Građansko-privredno-upravno odjeljenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine izrazilo svoj pravni stav 24.01.2013. godine pod poslovnim brojem 097-0-Su-13-000035 sadržaja:

„Obaveza zaključenja ugovora korisnika usluga sa davaocem usluga u smislu člana 208. stav 4. Zakona o komunalnim djelatnostima ne utiče na obavezu plaćanja te usluge, ukoliko je ista izvršena i ukoliko je korisniku usluga fakturisan račun za izvršenu uslugu.“

Kada je tako, da je tužitelj organizirao odvoz smeća i tako tuženom omogućio koristiti se tom uslugom (što među strankama nije sporno), a da je njegova (tuženikova) obaveza bila uključiti se u prikupljanje i odvoz smeća, te kada je temeljem pruženih dokaza utvrđeno da je tužitelj uredno ispostavljao tuženom račune za izvršene usluge, a da tuženi nije platio tužitelju omogućenu uslugu, onda je prvostepeni sud na podlozi utvrđenog činjeničnog stanja pravilno primijenio materijalno pravo.

Jer, prema odredbi člana 262. Zakona o obligacionim odnosima, pošto tuženi nije platio dug za odvoz smeća i tako izvršio svoju zakonsku obvezu, tužitelj ima ovlast zahtijevati od tuženog ispunjenje te obveze, a obaveza tuženog je ispuniti je savjesno svemu kako glasi, tj. potpuno u skladu sa sadržajem ispostavljenih računa, uz plaćanje zakonske zatezne kamate zbog kašnjenja (odredba člana 324. Zakona o obligacionim odnosima).“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o Mal 074569 20 Gž od 14.07.2020. godine)

80.

Sticanje bez osnova

Član 210. Zakona o obligacionim odnosima

PREMA ODREDBAMA ZAKONA O OBLIGACIONIM ODNOSIMA POD NEOSNOVANIM OBOGAĆENJEM SE PODRAZUMIJEVA VANUGOVORNI OBVEZNOPRAVNI ODNOS IZMEĐU STICAOKA KOJI JE OBAVEZAN NA POVRATAK IMOVINE ILI NAKNADE VRIJEDNOSTI ONOG DIJELA IMOVINE ILI IMOVINSKE KORISTI KOJU JE STEKAO OD OSIROMAŠENOG BEZ PRAVNOG OSNOVA U PRAVNOM POSLU ILI ZAKONU, ODNOSNO BEZ PRAVNOG OSNOVA KOJI SE NIJE OSTVARIO ILI JE KASNIJE OTPAO (ČLAN 210. STAV (1) I (3) ZAKONA O OBLIGACIONIM ODNOSIMA), S TIM DA STICANJE NIJE POTEKLO OD GRAĐANSKOG DELIKTA. DAKLE, JEDAN OD USLOVA JESTE DA ČINIDBA

ZBOG KOJE SE DOGODILA PROMJENA U IMOVINI NE SMIJE BITI ŠTETNA RADNJA U SMISLU GRAĐANSKOG DELIKTA, ODNOSNO POVREDE UGOVORNOG ODNOSA, JER U TOM SLUČAJU NASTAJE OBAVEZA ODGOVORNOSTI ZA ŠTETU.

Iz obrazloženja:

„Nadalje, prema odredbama Zakona o obligacionim odnosima pod neosnovanim obogaćenjem se podrazumijeva vanugovorni obveznopравни odnos između sticaoca koji je obavezan na povratak imovine ili naknade vrijednosti onog dijela imovine ili imovinske koristi koju je stekao od osiromašenog bez pravnog osnova u pravnom poslu ili zakonu, odnosno bez pravnog osnova koji se nije ostvario ili je kasnije otpao (član 210. stav (1) i (3)), s tim da sticanje nije poteklo od građanskog delikta. Dakle, jedan od uslova jeste da činidba zbog koje se dogodila promjena u imovini ne smije biti štetna radnja u smislu građanskog delikta, odnosno povrede ugovornog odnosa, jer u tom slučaju nastaje obaveza odgovornosti za štetu. Imajući u vidu navedeno, pravilan je zaključak prvostepenog suda da, u ovom slučaju, nisu ispunjene pretpostavke za primjenu navedene zakonske odredbe kako je to tužitelj preciziranim tužbenim zahtjevom opredijelio, pa je o postavljenom tužbenom zahtjevu za isplatu iznosa od po 100,00 KM mjesečno zbog neosnovanog korištenja garažnih mjesta, pravilno primijenio materijalno pravo kada je predmetni zahtjev tužitelja ispitivao sa aspekta naknade štete u vidu izmakle koristi.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o P 120547 22 Gž od 29.09.2022. godine)

81.

Sticanje bez osnova - kada se ne može tražiti vraćanje

Član 211. Zakona o obligacionim odnosima

TUMAČEĆI ODREDBU ČLANKA 211. ZAKONA O OBLIGACIONIM ODNOSIMA (U DALJEM TEKSTU ZOO), I TO U KORELACIJI SA PRINCIPIMA KOJI SU REGULIRANI ČLANCIMA 9., 11., 12., 13. I 18. ZOO-A, DOLAZI SE DO ZAKLJUČKA DA ISTA OBUHVATA SITUACIJU, NE SAMO SVJESNE ISPLATE NEČEGA ŠTO OSIROMAŠENA OSOBA NIJE DUŽNA PLATITI, NEGO I DRUGE SITUACIJE U KOJIMA OSIROMAŠENI PRILIKOM OBAVLJANJA SVOJIH REDOVITIH ILI PROFESIONALNIH DUŽNOSTI POSTUPA ČINEĆI OČITE POGREŠKE KOJE SE, PREMA OKOLNOSTIMA SVAKOG KONKRETNOG SLUČAJA, NE MOGU PRIPISATI ISPRIČIVOJ (OPRAVDANOJ) ZABLUDI ILI ISPRIČIVOM (OPRAVDANOM) NEZNANJU, NEGO ISKLJUČIVO NEMARU OSIROMAŠENOG, A ŠTO OSIROMAŠENI, PREMA STANDARDU PAŽNJE DOBROG GOSPODARSTVENIKA ODNOSNO DOBROG STRUČNJAKA, SEBI NIJE MOGAO DOPUSTITI, I UPRAVO IZ TOG RAZLOGA JE TAKAV NEMARAN ODNOS OSIROMAŠENOG PREMA SVOJIM REDOVITIM ILI PROFESIONALNIM DUŽNOSTIMA, IZJEDNAČEN SA POJMOM „ZNANJE“ IZ ODREDBE ČLANKA 211. ZOO-A.

Iz obrazloženja:

„Naime, odredbom članka 211. ZOO-a regulirano je da onaj tko izvrši isplatu znajući da nije dužan platiti, nema pravo da zahtijeva vraćanje, izuzev ako je zadržao pravo da traži vraćanje ili ako je platio da bi izbjegao prinudu. (...)

Međutim, za potrebe pravilnog i potpunog tumačenja navedene norme, istu je neophodno dovesti u svezu, ne samo sa odredbom članka 210. ZOO-a kojom je reguliran institut stjecanja bez osnova, nego i sa općim principima ZOO-a, u konkretnom slučaju principima koji su regulirani člancima 9, 11, 12, 13. i 18. ZOO-a, a koji principi u svojoj sveukupnosti ukazuju da su sudionici obligacijskih odnosa međusobno ravnopravni, da su dužni u pravnom prometu postupati savjesno i pošteno i to bez poduzimanja štetnih i drugih negativnih radnji na uštrb drugih sudionika pravnog prometa a uz stalnu zabranu zlouporabe prava koja su im priznata te kontinuiranu obvezu da u izvršavanju svojih redovitih odnosno profesionalnih dužnosti, postupaju sa povećanom pažnjom (pažnjom dobrog gospodarstvenika odnosno pažnjom dobrog stručnjaka).

U tom smislu a tumačeći odredbu članka 211. ZOO-a, ne samo jezičnim, nego i logičkim, sustavnim i teleološkim tumačenjem i to u korelaciji sa gore navedenim principima, pravilno prvostupanjski sud zaključuje da ista obuhvata situaciju, ne samo svjesne isplate nečega što osiromašena osoba nije dužna platiti a koja u konačnici govori da je do konkretnog stjecanja bez osnova došlo samom krivnjom tj. pogreškom osiromašenog i u kom slučaju osiromašeni nema pravo tražiti povrat uplaćenog (osim u dva zakonom propisana iznimna slučaja), nego i druge situacije u kojima osiromašeni prilikom obavljanja svojih redovitih ili profesionalnih dužnosti (koje su za posljedicu imale povećanje imovine na strani obogaćene osobe bez osnova) postupa čineći očite pogreške koje se, prema okolnostima svakog konkretnog slučaja, ne mogu pripisati ispričivoj (opravdanoj) zabludi ili ispričivom (opravdanom) neznanju, nego isključivo nemaru osiromašenog a što osiromašeni, prema standardu pažnje dobrog gospodarstvenika odnosno dobrog stručnjaka, sebi nije mogao dopustiti, i upravo iz tog razloga je takav nemaran odnos osiromašenog prema svojim redovitim ili profesionalnim dužnostima, izjednačen sa pojmom „znanje“ iz odredbe članka 211. ZOO-a.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 Ps 126868 22 Pž od 21.11.2022. godine)

82.

Ugovorna kazna

Član 273. Zakona o obligacionim odnosima

UGOVORNA KAZNA KAO SREDSTVO OBEZBJEĐENJA IZVRŠENJA UGOVORA SE MOŽE UGOVORITI KAKO ZBOG NEISPUNJENJA TAKO I ZAKAŠNJENJA U IZVRŠAVANJU UGOVORA. U SITUACIJAMA KADA DOĐE DO ISPUNJENJA UGOVORNIH OBAVEZA, ALI SA ZAKAŠNJENJEM, AKO JE UGOVORNA KAZNA UGOVORENA, TO TUŽITELJ KAO DRUGA UGOVORNA STRANA, NAKON PRIJEMA ISPUNJENJA, IMA OBAVEZU BEZ ODLAGANJA SAOPŠTITI TUŽENOM DA ZADRŽAVA PRAVO NA UGOVORNU KAZNU. TO TREBA SHVATITI NA NAČIN DA TO SAOPŠTENJE SE IMA DATI U PRIMJERENOM ROKU, BEZ ODLAGANJA.

Iz obrazloženja:

„Neosnovan je žalbeni navod da prvostepeni sud nije brižljivo cijenio izvedene dokaze, odnosno da je počinio povredu odredbe člana 8. Zakona o parničnom postupku, a koja odredba sadrži načelo slobodnog sudijskog uvjerenja, odnosno slobodne ocjene dokaza koja načelno određuje da sud odlučuje po slobodnom uvjerenju na osnovu savjesne i brižljive ocjene svakog dokaza posebno i svih dokaza zajedno, kao i na osnovu rezultata cjelokupnog postupka, te da li će neku činjenicu uzeti za dokazanu ili ne. Ocjena dokaza, u smislu navedene zakonske odredbe, je u nadležnosti prvostepenog suda, a kontrolišući takvu ocjenu u konkretnom slučaju, ovaj sud ne nalazi bilo kakvu sumnju u istinitost spornih činjenica koje je utvrdio prvostepeni sud, ili njegovu proizvoljnost u postupanju.

Naime, iz činjeničnog utvrđenja prvostepenog suda, a koje u potpunosti prihvata i ovaj sud, proizilazi da je upotrebna dozvola za objekat dobijena po završetku radova, a koji radovi su bili obustavljeni radi pribavljanja izmijenjenog odobrenja za građenje kako bi se udovoljilo zahtjevima kupaca stanova, i to R.I. (ovdje tužitelja) i D.Š. (a što je sud utvrdio kroz kazivanje svjedoka M.Z. koji je rekao da je prijedlog tužitelja bio da se iznad ulaza napravi ostava, da se izmijeni raspored u stanu, kada su pristupili izmjeni međuspratnih konstrukcija da bi se tužitelju moglo udovoljiti), a da je prije dobijanja upotrebne dozvole za objekat, investitor upoznao nadzornog inženjera M.Z. sa činjenicom da je tužitelj ušao u posjed kupljenog stana dana 26.06.2018. godine kojom prilikom je promijenio bravu na vratima, bez saglasnosti investitora i bez izvršene primopredaje. Ugovorna kazna kao sredstvo obezbjeđenja izvršenja ugovora se može ugovoriti kako zbog neispunjenja tako i zakašnjenja u izvršavanju ugovora. U situacijama kada dođe do ispunjenja ugovornih obaveza, ali sa zakašnjenjem, ako je ugovorna kazna i ugovorena, što je u konkretnom nesporno slučaj, to je tužitelj kao druga ugovorna strana, nakon prijema ispunjenja, imao bez odlaganja saopštiti tuženom da zadržava pravo na ugovornu kaznu. Naime, to treba shvatiti na način da to saopštenje se ima dati u primjerenom roku, bez odlaganja. Kako iz Izvještaja nadzornog organa nad građenjem od strane nadzornog inženjera M.Z. od 26.03.2019. godine, a koji dokaz nije osporen, niti doveden u sumnju od strane tužitelja niti jednim pravno relevantnim dokaznim sredstvom, proizilazi da je tužitelj u posjedu kupljenog stana od 26.06.2018. godine, a imajući u vidu da prema odredbi člana 273. stav (5) Zakona o obligacionim odnosima povjerilac može zahtijevati ugovornu kaznu samo ako je odmah po prijemu zakašnjelog ispunjenja glavne obaveze obavijestio dužnika da zadržava pravo na ugovornu kaznu, to povjerilac gubi pravo na ugovornu kaznu u slučaju prijema zakašnjelog ispunjenja obaveze bez rezerve, a što predstavlja neoborivu zakonsku pretpostavku, iz koje, u datoj situaciji, kada je predmetno saopštenje o zadržavanju prava na ugovornu kaznu dato tek dopisom od 30.10.2018. godine, proizilazi odricanje povjerioca (ovdje tužitelja) od prava na ugovornu kaznu. Stoga, čak iako se prvostepeni sud nije posebno očitovao na pomenuti dopis tužitelja (opomena pred tužbu od 30.10.2018. godine), cijenimo da predmetno saopštenje nije dato u primjerenom roku onako kako to nalaže naprijed pomenuta odredba Zakona o obligacionim odnosima (član 273. stav (5)), odnosno da tužitelj nije saopštio dužniku „bez odlaganja“ da zadržava svoje pravo na ugovornu kaznu, kada je to saopštenje učinio tek nakon nekoliko mjeseci (nešto više od četiri mjeseca) nakon što je primio ispunjenje obaveze, čime je izgubio pravo na isplatu ugovorne kazne.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o P 120547 22 Gž od 29.09.2022. godine)

83.

Pregled stvari i vidljivi nedostaci, ispunjenje, sniženje cijena, raskid ugovora, naknada štete

Članovi 481. i 488. Zakona o obligacionim odnosima

U SITUACIJI KADA TUŽENI NIJE PRAVODOBNO I UREDNO OBAVIJESTIO TUŽITELJA O NEDOSTACIMA ISPORUČENOG HIGIJENSKOG MATERIJALA, KADA JE UREDNO POTPISAO OTPREMNICI O PRIJEMU ROBE I KADA ROBU NIJE VRATIO, A NIJE JE PLATIO, SVI ŽALBENI NAVODI O NEDOSTACIMA MAKAR BILI I ISTINITI NISU RELEVANTNI ZA ODLUČIVANJE O TUŽBENOM ZAHTJEVU I NE MOGU DOVESTI DO DRUGAČIJE ODLUKE, TJ. DO ODBIJANJA TUŽBENOG ZAHTJEVA (ČLANOVI 481. I 488. ZAKONA O OBLIGACIONIM ODNOSIMA).

Iz obrazloženja:

„Tačno je, da je osim obveze predati kupcu stvar, prodavač je ispunio ugovor u cijelosti tek onda ako prodana stvar ima svojstva koja su propisana, ugovorena ili uobičajena i ako prodavač ne preda kupcu stvar određenih svojstava odgovara mu zbog tih bilo materijalnih, bilo pravnih nedostataka. Materijalni nedostaci znače svako odstupanje prodane stvari od svojstva koju stvar mora imati po ugovoru ili poslovnom običaju ili propisu i oni su u odredbi člana 479. Zakona o obligacionim odnosima svrstani u četiri skupine. A, samo kupac, koji je pravodobno (prema odredbi člana 481. Zakona o obligacionim odnosima u roku od osam dana, a kod ugovora o prodaji kao ovdje, bez odlaganja) i uredno obavijestio prodavca o nedostatku, slobodan je u izboru prava da traži ili ispunjenje ugovora, ili sniženje cijene ili raskid ugovora (odredba člana 488. Zakona o obligacionim odnosima).

Dakle, nije sporno da je zbog (eventualnog) odstupanja prodanog toalet papira i kuhinjskog ubrusa za ruke od svojstava koja su morali imati po Ugovoru ili propisu, tuženi mogao zahtijevati uklanjanje nedostataka, sniženje cijene ili raskid Ugovora. Međutim, prema odredbi člana 488. Zakona o obligacionim odnosima i prema Ugovoru, tuženi je morao o tim nedostacima pravodobno i uredno obavijestiti tužitelja. A, s propuštanjem stavljanja pravodobnih i urednih prigovora, prema usvojenoj praksi izjednačava se njegova (kupčeva) izjava o odobravanju isporuke ili odricanju od prigovora.

Stoga, u situaciji kada tuženi nije pravodobno i uredno obavijestio tužitelja o nedostacima isporučenog higijenskog materijala, kada je uredno potpisao otpremnice o prijemu robe i kada robu nije vratio, a nije ni platio, svi žalbeni navodi o nedostacima makar bili i istiniti nisu relevantni za odlučivanje o tužbenom zahtjevu i ne mogu dovesti do drugačije odluke, tj. do odbijanja tužbenog zahtjeva.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o P 106124 20 Gž od 30.10.2020. godine)

84.

Ugovor o zakupu

Član 567. Zakona o obligacionim odnosima

IZ DEFINICIJE UGOVORA O ZAKUPU, KOJA PROIZILAZI IZ ODREDBE ČLANA 567. ZAKONA O OBLIGACIONIM ODNOSIMA, UPOTREBA ZAKUPLJENE STVARI JE U PRVOM REDU PRAVO, A NE OBVEZA ZAKUPACA. STOGA, UGOVOR O ZAKUPU OSTAJE NA SNAZI I KAD ZAKUPAC NIJE NI POČEO KORISTITI ZAKUPLJENU STVAR, A DOVOLJNO JE DA JE IMAO MOGUĆNOST UPOTREBE. TO ZNAČI DA, BEZ OBZIRA DA LI KORISTI ZAKUPLJENU STVAR, PREMA ODREDBI ČLANA 583. ZAKONA O OBLIGACIONIM ODNOSIMA OSTAJE OBVEZA ZAKUPCA PLATITI ZAKUPODAVCU ZAKUPNINU, AKO JE BIO U MOGUĆNOSTI ZAKUPLJENU STVAR UPOTREBLJAVATI.

Iz obrazloženja:

„Jer, to proizilazi kada se utvrđeno činjenično stanje dovede u vezu sa sadržajem Ugovora i pomenutim odredbama Zakona o obligacionim odnosima, tj. sa odredbom člana 599. i odredbom člana 596. Tako je odredbom člana 599. Zakona o obligacionim odnosima propisano da se u slučaju smrti zakupca ili zakupodavca zakup nastavlja sa njegovim nasljednicima, ako nije drukčije ugovoreno. A, odredbom člana 596. stav 1. istog Zakona je propisano da, kada po proteku vremena za koje je ugovor o zakupu bio zaključen, zakupac produži da upotrebljava stvar, a zakupodavac se tome ne protivi, da se smatra da je zaključen novi ugovor o zakupu neodređenog trajanja, pod istim uslovima kao i prethodni.

S tim u vezi nije sporno da je M.K. umrla 21.12.2006. godine i da je prema rješenju o nasljeđivanju broj 096-O-O-07-000-617 od 08.02.2008. godine zaostavština iza umrle uručena njenim zakonskim nasljednicama kćerkama B.K. i J.K., tj. da su one njene zakonske nasljednice, niti je sporno da Ugovorom nije predviđeno da zakupni odnos prestaje smrću jedne od ugovornih strana, a niti je Ugovor prestao otkazom jedne od ugovornih strana. U takvoj činjeničnoj i pravnoj situaciji, pravilan je zaključak prvostepenog suda da je Ugovor ostao na snazi i da obvezuje parnične stranke i na taj zaključak nema uticaja član 4. Ugovora koji daje pravo zakupodavcu pod određenim uvjetima raspolagati predmetom zakupa određeni dan.

Naime, iz definicije ugovora o zakupu, koja proizilazi iz odredbe člana 567. Zakona o obligacionim odnosima, upotreba zakupljene stvari je u prvom redu pravo, a ne obveza zakupaca. Jer, ugovor o zakupu ostaje na snazi i kad zakupac nije ni počeo koristiti zakupljenu stvar, dovoljno je da je imao mogućnost upotrebe. To znači da bez obzira da li koristi zakupljenu stvar, da prema odredbi člana 583. Zakona o obligacionim odnosima, ostaje obveza zakupca platiti zakupodavcu zakupninu ako je bio u mogućnosti upotrebljavati je.

Kako, prema odredbi člana 599. Zakona o obligacionim odnosima smrću zakupca ne prestaje ugovor o zakupu, već se nastavlja s njegovim nasljednicima, a kako su tužene proglašene nasljednicama iza svoje majke, kao zakupca i kako nije utvrđeno da je Ugovor otkazan, pa je utoliko neosnovan i žalbeni prigovor tuženih da nisu koristile predmet zakupa (zakupljenu javnu površinu).“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o P 123557 20 Gž od 04.06.2020. godine)

85.

Ugovor o nalogu

Član 749. Zakona o obligacionim odnosima

U SITUACIJI KADA JE UPOSLENIK TUŽENOG POZVAO TUŽITELJA I PONUDIO MU DA IZVRŠI POSAO, TAKVA IZJAVA VOLJE ZNAČI PONUDU ZA ZAKLJUČENJE UGOVORA. S OBZIROM DA JE TUŽITELJ PRIHVATIO DA OBAVI PONUĐENI POSAO I TAKO NA OSNOVU PONUDE I DOTADAŠNJE PRAKSE ZAINTERESOVANIH STRANA UČINIO/OBAVIO TRAŽENU RADNJU/POSAO (ODREDBA ČLANA 39. ZAKONA O OBLIGACIONIM ODNOSIMA), DOLAZI DO ZAKLJUČENJA UGOVORA O NALOGU (ČLAN 749. ZAKONA O OBLIGACIONIM ODNOSIMA) KOJI JE NEFORMALAN UGOVOR, A ZA ČIJE IZVRŠENJE NALOGODAVAC DUGUJE NAKNADU KOJA JE UGOVORENA, OSIM AKO JE DRUGAČIJE UGOVORENO.

Iz obrazloženja:

„U pogledu žalbenog prigovora da prvostepeni sud nije pravilno primijenio odredbe materijalnog prava, a na čiju pravilnu primjenu ovaj sud, sukladno članu 341. Zakona o parničnom postupku, pazi i po službenoj dužnosti, to nalazi da prvostepeni sud, utvrđeno činjenično stanje, nije pravilno podveo pod odgovarajuću normu materijalnog prava, s tim da ovakav propust prvostepenog suda nije od značaja za pravilnost i zakonitost odluke, imajući u vidu da pravilno podvođenje činjeničnog stanja pod odgovarajuću normu materijalnog prava, u ovoj pravnoj stvari, ne bi za posljedicu imalo drugačiju odluku prvostepenog suda. S tim u vezi, bitna činjenica jeste da pogrebno društvo „N.M.“ nije samo, na vlastitu inicijativu, pristupilo vršenju tog posla, nego je to učinilo po pozivu/nalogu uposlenika gradske mrtvačnice, a koji je opet postupao u vanrednim situacijama i sa spiska pogrebnih društava koja su se redoslijedom rotirala, i izvršio poziv ka njima i na taj način ponudio pogrebnom društvu N.M. da obavi posao prevoza mrtvog tijela u prostorije gradske mrtvačnice (odredba člana 32. i 38. Zakona o obligacionim odnosima). Sve te činjenice je upravo dokazao tužitelj, a nije ih, u toku postupka glavne rasprave, osporio niti tuženi. Također, tokom postupka nesporno je i da je sama usluga prevoza umrle osobe besplatna, što je zapravo i tvrdnja svjedoka S.M., a opet potvrđena računom broj 10/20 u kom je navedeno „prevoz vozilom do mrtvačnice besplatan“. Neprihvatljiva je tvrdnja i za ovaj sud da nakon što je pogrebno društvo N.M. angažovano po nalogu tužitelja, da isti nisu bili u obligacionopravnom odnosu, pri čemu se pogrešno žalbom ukazuje na povredu materijalnog prava koja se tiče nastanka obaveze. Ovaj sud ukazuje da obaveza nastaje kada su se ugovorne strane saglasile o bitnim sastojcima ugovora, u konkretnom ugovora o nalogu kao neformalnog ugovora. U situaciji kada je uposlenik tuženog (uposlenik gradske mrtvačnice M.M.) pozvao tužitelja i ponudio mu da izvrši posao, takva izjava volje znači ponudu za zaključenje ugovora. S obzirom da je pogrebno društvo N.M. prihvatilo da obavi ponuđeni posao i tako na osnovu ponude i dotadašnje prakse zainteresovanih strana učinio/obavio traženu radnju/posao (odredba člana 39. Zakona o obligacionim odnosima), dolazi do, po mišljenju ovog suda, zaključenja ugovora o nalogu (član 749. ZOO) koji je neformalan ugovor, a za čije izvršenje

nalagodavac duguje naknadu koja je ugovorena, osim ako je drugačije ugovoreno, što u konkretnom slučaju jeste, a odnosi se na besplatnu uslugu prevoza umrle osobe do prostorija gradske mrtvačnice.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o Mals 133867 22 Pž od 06.07.2022. godine)

86.

**Osiguranje, ništavost odredaba o gubitku prava
Član 918. Zakona o obligacionim odnosima**

KADA JE, PO TVRDNJAMA TUŽIOCA (I MATERIJALNOJ DOKUMENTACIJI PROČITANOJ KAO DOKAZI U OVOM SPORU) U SAOBRAĆAJNOJ NEZGODI (KOJA PREDSTAVLJA OSIGURANI SLUČAJ) TUŽILAC POVRIJEĐEN (A NASTALA JE ŠTETA I DRUGOM LICU ODNOSNO NJEGOVOM VOZILU), ZA TUŽIOCA JE SAMIM ČINOM TAKVE NEZGODE NASTUPILA ZAKONSKA OBAVEZA DA OSTANE NA LICU MJESTA (UZ ODREĐENE IZUZETKE) I OBAVIJESTI NAJBLIŽU POLICIJSKU STANICU O SAOBRAĆAJNOJ NEZGODI TE SAČEKA DOLAZAK SLUŽBENOG LICA KOJE OBAVLJA UVIĐAJ, TE DA SE PODVRGNE ISPITIVANJU POMOĆU ODGOVARAJUĆIH SREDSTAVA I APARATA PROVJERI DA LI IMA ALKOHOLA ILI DRUGIH OPOJNIH SREDSTAVA U ORGANIZMU, DAKLE, RADI SE ZAKONSKOJ IMPERATIVNOJ OBAVEZI KOJA KORESPONDIRA OBAVEZAMA TUŽIOCA KAO OSIGURANIKA PO USLOVIMA ZA KASKO OSIGURANJE KAO SASTAVNOM DIJELU ZAKLJUČENOG UGOVORA, A KOJE POSTUPANJE (ČINJENJE I/ILI NEČINJENJE) NE MOŽE PREDSTAVLJATI NIŠTAVU ODREDBU U SMISLU ČLANA 918. ZAKONA O OBLIGACIONIM ODNOSIMA (SMISAO, OSIM DA ISKLJUČI SVOJU OBAVEZU AKO JE DO NEZGODE DOŠLO POD DEJSTVOM ALKOHOLA ILI DRUGIH OPOJNIH SREDSTAVA JESTE SVAKAKO I DA SE SA SIGURNOŠĆU MOGU UTVRDITI SVE RELEVANTNE ČINJENICE I OKOLNOSTI NASTUPANJA OSIGURANOG SLUČAJA, A ŠTO JE U CILJU OBJE UGOVORNE STRANE KOD UGOVORA O OSIGURANJU).

Iz obrazloženja:

„Prema tome, kada je, po tvrdnjama tužioca (i materijalnoj dokumentaciji pročitanoj kao dokazi u ovom sporu) u saobraćajnoj nezgodi (koja predstavlja osigurani slučaj) tužilac povrijeđen (a nastala je šteta i drugom licu odnosno njegovom vozilu), za tužioca je samim činom takve nezgode nastupila zakonska obaveza da ostane na licu mjesta (uz određene izuzetke na kojima tužilac nije zasnivao niti dokazivao osnovanost svog potraživanja) i obavijesti najbližu policijsku stanicu o saobraćajnoj nezgodi te sačeka dolazak službenog lica koje obavlja uviđaj, te da se podvrgne ispitivanju pomoću odgovarajućih sredstava i aparata provjeri da li ima alkohola ili drugih opojnih sredstava u organizmu, dakle, radi se zakonskoj imperativnoj obavezi koja korespondira obavezama tužioca kao osiguranika po Uslovima za kasko osiguranje kao sastavnom dijelu zaključenog ugovora, a koje postupanje (činjenje i/ili nečinjenje) ne može predstavljati ništavu odredbu u smislu člana 918. Zakona o obligacionim odnosima (smisao, osim da isključi svoju obavezu ako je do nezgode došlo pod dejstvom alkohola ili drugih opojnih sredstava jeste svakako i da se sa sigurnošću mogu utvrditi sve relevantne činjenice i okolnosti

nastupanja osiguranog slučaja, a što je u cilju obje ugovorne strane kod ugovora o osiguranju).“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o P 143197 22 Gž od 05.12.2022. godine)

87.

Opoziv ugovora o poklonu zbog neblagodarnosti

Paragraf 948. Općeg austrijskog građanskog zakonika

KADA JE U PITANJU PRIMJENA PRAVNOG PRAVILA IZ ODREDBE ČLANKA 948. OGZ-A, ZAKONSKI TERMIN „GRUBA (VELIKA) NEBLAGODARNOST“ JE U BITI NEODREĐEN POJAM, ODNOSNO PRAVNI STANDARD, A OCJENU DA LI SE POSTUPAK PRIMATELJA DARA PREMA DAVATELJU DARA MOŽE KVALIFICIRATI KAO GRUBA NEBLAGODARNOST VRŠI SUD UZIMAJUĆI U OBZIR SVE OKOLNOSTI KONKRETNOG SLUČAJA. U TOM SMISLU, U CILJU SUDSKO-TERMINOLOŠKOG ODREĐENJA OVOG PRAVNOG STANDARDA, GRUBA NEBLAGODARNOST (NEZAHVALNOST) PODRAZUMIJEVA POVREDU TIJELA, ČASTI SLOBODE I IMOVINE DARODAVATELJA KOJA PREDSTAVLJA KAZNENO DJELO ILI, PREMA STAJALIŠTU DOMAĆE SUDSKE PRAKSE I SUDSKE PRAKSE ZEMALJA U OKRUŽENJU (KOJE JOŠ UVIJEK PRIMJENJUJU OVO PRAVNO PRAVILO IZ OGZ-A), DRUGO PONAŠANJE KOJE NE MORA SADRŽAVATI OBILJEŽJA KAZNENOG DJELA, ALI JE NEOPHODNO DA BUDE TAKVE PRIRODE DA SE PO OPĆEPRIHVAĆENIM STANDARDIMA SREDINE U KOJOJ DARODAVATELJ I DAROPRIMATELJ ŽIVE, SMATRAJU NEMORALNIM POSTUPCIMA, ODNOSNO TAKVIM POSTUPCIMA KOJI UGROŽAVAJU TJELESNI ILI PSIHIČKI INTEGRITET DARODAVATELJA ILI DRUGE BLISKE OSOBE.

GRUBA (VELIKA) NEBLAGODARNOSTI (NEZAHVALNOST) ODREĐUJE SE PREMA „ARŠINIMA I SHVATANJIMA DRUŠTVENE SREDINE DAVATELJA I PRIMATELJA DARA“. U TOM SMISLU, UOBIČAJENO SE CIJENE SLJEDEĆE OKOLNOSTI: VLADANJE PRIMATELJA POKLONA I NJEGOV UTJECAJ NA KASNIJE ODNOSI SA DARODAVATELJEM; RANIJE PONAŠANJE OBA UGOVARATELJA I NJIHOVO UOBIČAJENO OPHOĐENJE; DA LI SE RADI O IZOLIRANOM (EKSCESNOM) SLUČAJU ILI SE PAK RADI O KONTINUIRANOM POREMEĆAJU U NJIHOVIM ODNOSIMA; DA LI JE DARODAVATELJ SVOJIM AKTIVNOSTIMA (IS)PROVOCIRAO PRIMATELJA DARA; DA LI JE DARODAVATELJ STAR ILI BOLESTAN TE DA LI SE, PO PRIRODI STVARI, OČEKUJE DA U BUDUĆEM PERIODU DAVATELJU POKLONA TREBA POJAČANA PAŽNJA I BRIGA; DA LI SE DAVATELJ I PRIMATELJ POKLONA, PORED UGOVORNOG ODNOSA, NALAZE U NEKOM DRUGOM POSEBNOM, ZAKONOM REGULIRANOM ODNOSU (BRAČNI PARTNERI, RODITELJ I DJECA, BRAĆA I SESTRE ITD.) OBZIROM DA SU NJIHOVI MEĐUSOBNI ODNOSI, U TOM SLUČAJU, NE SAMO REGULIRANI PRAVNIM (UGOVORNIM) REGULAMA, NEGO SU TAKOĐER OBUHVAĆENI I MORALNIM I OBIČAJNIM VREDNOTAMA, ZBOG ČEGA SE OPOZIV DAROVNOG UGOVORA, U TAKVIM SLUČAJEVIMA, U PRAVILU MNOGO LAKŠE OSTVARUJE NEGO ŠTO JE TO SITUACIJA SA UGOVORNIM STRANAMA DAROVNOG UGOVORA KOJI SE NE NALAZE U TAKVIM (POSEBNIM) MEĐUSOBNIM ODNOSIMA.

Iz obrazloženja:

„Kada je u pitanju primjena pravnog pravila iz odredbe članka 948. OGZ-a, ovaj sud podsjeća da je zakonski termin „gruba (velika) neblagodarnost“ u biti neodređen pojam, odnosno pravni standard, a ocjenu da li se postupak primatelja dara prema davatelju dara može kvalificirati kao gruba neblagodarnost vrši sud uzimajući u obzir sve okolnosti konkretnog slučaja. U tom smislu, u cilju sudsko-terminološkog određenja ovog pravnog standarda, gruba neblagodarnost (nezahvalnost) podrazumijeva povredu tijela, časti slobode i imovine darodavatelja koja predstavlja kazneno djelo ili, prema stajalištu domaće sudske prakse i sudske prakse zemalja u okruženju (koje još uvijek primjenjuju ovo pravno pravilo iz OGZ-a), drugo ponašanje koje ne mora sadržavati obilježja kaznenog djela, ali je neophodno da bude takve prirode da se po općeprihvaćenim standardima sredine u kojoj darodavatelj i daroprimateelj žive, smatraju nemoralnim postupcima, odnosno takvim postupcima koji ugrožavaju tjelesni ili psihički integritet darodavatelja ili druge bliske osobe.

Gruba (velika) neblagodarnosti (nezahvalnost) određuje se prema „aršinima i shvatanjima društvene sredine davatelja i primatelja dara“. U tom smislu, uobičajeno se cijene sljedeće okolnosti: vladanje primatelja poklona i njegov utjecaj na kasnije odnose sa darodavateljem; ranije ponašanje oba ugovaratelja i njihovo uobičajeno ophođenje; da li se radi o izoliranom (ekscenornom) slučaju ili se pak radi o kontinuiranom poremećaju u njihovim odnosima; da li je darodavatelj svojim aktivnostima (is)provocirao primatelja dara; da li je darodavatelj star ili bolestan te da li se, po prirodi stvari, očekuje da u budućem periodu davatelju poklona treba pojačana pažnja i briga; da li se davatelj i primatelj poklona, pored ugovornog odnosa, nalaze u nekom drugom posebnom, zakonom reguliranom odnosu (bračni partneri, roditelj i djeca, braća i sestre itd) obzirom da su njihovi međusobni odnosi, u tom slučaju, ne samo regulirani pravnim (ugovornim) regulama, nego su također obuhvaćeni i moralnim i običajnim vrednotama, zbog čega se opoziv darovnog ugovora, u takvim slučajevima, u pravilu mnogo lakše ostvaruje nego što je to situacija sa ugovornim stranama darovnog ugovora koji se ne nalaze u takvim (posebnim) međusobnim odnosima.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o P 125164 22 GŽ od 26.9.2022. godine)

PORODIČNO PRAVO

88.

Održavanje ličnih odnosa sa djetetom

Član 128. Porodičnog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

TUŽITELJICA JE U BRAČNOM SPORU MOGLA TRAŽITI DONOŠENJE DOPUNSKJE PRESUDE AKO SU STRANKE ZAHTEJEV, DA SUD ODREDI NAČIN OSTVARENJA KONTAKTA MLDB. DJECE I RODITELJA, U TOM SPORU STAVILE, A SUD O TOME NIJE ODLUČIO ODNOSNO AKO JE SUD, SAGLASNO ODREDBAMA PORODIČNOG ZAKONA BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE, O NAČINU OSTVARENJA KONTAKTA BIO DUŽAN ODLUČITI I BEZ ZAHTEJVA STRANAKA, A ODLUKU NIJE DONIO (ODRŽAVANJE LIČNIH ODNOSA I NEPOSREDNIH KONTAKATA DJECE I RODITELJA UREĐUJE SE PUTEM ORGANA STARATELJSTVA, U SMISLU ČLANA 128. PORODIČNOG ZAKONA BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE).

Iz obrazloženja:

„Dakle, tužiteljica je u bračnom sporu mogla tražiti donošenje dopunske presude ako su stranke zahtjev, da sud odredi način ostvarenja kontakta mlđb. djece i roditelja, u tom sporu stavile a sud o tome nije odlučio odnosno ako je sud, saglasno odredbama Porodičnog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, o načinu ostvarenja kontakta bio dužan odlučiti i bez zahtjeva stranaka, a odluku nije donio.

Prvostepeni sud se o „alternativnom“ tužbenom zahtjevu, u presudi koju je donio 19.03.2019. godine (kojom je odbijen zahtjev tužiteljice za izmjenu odluke o povjeravanju mlđb. djece) nije očitovao a u pogledu prijedloga tužiteljice za dopunu presude broj 96 o P 118297 18 P od 19.03.2019. godine, donošenjem odluke i o „alternativnom“ tužbenom zahtjevu, kojim se traži izmjena presude donesene u bračnom sporu 04.04.2017. godine, prvostepeni sud je donio pobijano rješenje kojim je prijedlog odbio kao neosnovan „jer se održavanje ličnih odnosa i neposrednih kontakata djece i roditelja uređuje putem organa starateljstva, u smislu člana 128 Porodičnog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“.

Kako prema naprijed navedenom u parničnom postupku, po tužbi tužiteljice N.C. protiv tuženog V.C., radi izmjene odluke o povjeravanju mlđb. djece stranaka, zahtjevu za izmjenu presude broj 96 o P 099563 16 P od 04.04.2017. godine (kako ga je tužiteljica odredila „alternativnim“ tužbenim zahtjevom) nema mjesta jer presudom od 04.04.2017. godine, kojom je razveden brak N.C. i V.C. nije uređen način ostvarenja kontakta roditelja sa kojim djeca ne žive i mlđb. djece, onda ne može biti riječi o tome da je pobijanim rješenjem prvostepeni sud povrijedio odredbe Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine na koje tužiteljica ukazuje žalbom, odnosno da je povrijedio član 107 Porodičnog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine kojom odredbom je propisano da dijete ima pravo da redovno održava lične odnose i neposredne kontakte sa roditeljem sa kojim ne živi.

Naime, tužiteljica može u posebnom postupku tražiti da se donese odluka o načinu ostvarenja ličnih odnosa i neposrednog kontakta tužiteljice (kao roditelja sa kojim djeca ne žive) sa mlđb. djecom stranaka (kćerkama A.S.C. i E.C.) koja su

povjereni ocu V.C. na odgoj, čuvanje i vaspitanje a kod toga da način ostvarenja ličnih odnosa i neposrednog kontakta majke i mlđb. djece, nije uređen.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o P 118297 20 Gž 2 od 12.02.2020. godine)

89.

Oduzimanje roditeljskog staranja

Član 136. Porodičnog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

ODUZIMANJE RODITELJSKOG STARANJA NIJE SANKCIJA RODITELJU KOME SE ODUZIMA RODITELJSKO STARANJE, NEGO SE RODITELJ LIŠAVA TOG PRAVA DA BI SE ZAŠTITILI INTERESI DJETETA O KOJIMA SUD TREBA VODITI RAČUNA, ODNOSNO SPREČAVAJU SE ŠTETNE POSLJEDICE ZA DIJETE KOJE BI NASTALE BEZ OVE MJERE.

Iz obrazloženja:

„Kod takvih činjeničnih utvrđenja prvostepeni sud je, primjenom odredbe člana 136. Porodičnog zakona i odredaba članova 83., 84., 86. i 87. Zakona o vanparničnom postupku protivniku predlagateljice oduzeo roditeljsko staranje nad mlđb. Č.M., nalazeći da sve ove opisane radnje i postupci dovode u pitanje pravilan psihofizički razvoj djeteta, te da ovo nije sankcija roditelju kome se oduzima roditeljsko staranje, nego se roditelj lišava tog prava da bi se zaštitili interesi djeteta o kojima sud treba voditi računa, odnosno sprečavaju se štetne posljedice za dijete koje bi nastale bez ove mjere.

Obrazlažući žalbene razloge zbog kojih pobija prvostepenu presudu protivnik predlagateljice navodi da je prvostepeni sud povrijedio odredbu člana 8. Zakona o parničnom postupku, jer „izvedene dokaze nije pravilno sagledao niti cijenio, te stoga nije ni mogao izvršiti pravilne zaključke...u pogledu navodnog utvrđivanja relevantnih i odlučnih činjenica u ovoj vanparničnoj stvari.“

Po ocjeni ovog suda, prvostepena presuda nije donesena povredom odredbe postupka na koju protivnik predlagateljice ukazuje, jer je sud dokaze provedene u postupku cijenio kako to nalaže odredba člana 8. Zakona o parničnom postupku, a za zaključak o osnovanosti prijedloga predlagateljice naveo je razloge koji predstavljaju valjane i dovoljne razloge, zasnovane na slobodnoj ocjeni dokaza provedenih u postupku koje prihvata i ovaj sud i ne dovode se u pitanje navodima žalbe, pri čemu je svakom dokazu prvostepeni sud dao odgovarajući značaj i na osnovu toga utvrdio sve činjenice koje su važne za odlučivanje o postavljenom prijedlogu predlagateljice, a u obrazloženju pobijanog rješenja je dao potpune i logične razloge koji imaju činjeničnu i pravnu osnovu.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o V 132163 21 Gž od 11.05.2021. godine)

90.

Bračna stečevina

Član 264. Porodičnog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

PRAVO BRAČNIH DRUGOVA NA ZAJEDNIČKOJ IMOVINI STEČENOJ U TOKU BRAKA JE, PO SVOJOJ PRAVNOJ PRIRODI, STVARNO PRAVO I NEMA ZASTARE KAD SE TUŽBOM TRAŽI UTVRĐENJE PRAVA VLASNIŠTVA NA IMOVINI STEČENOJ ZAJEDNIČKIM ULAGANJEM BRAČNIH DRUGOVA (U PITANJU JE VLASNIČKOPRAVNI, A NE OBLIGACIONOPRAVNI ZAHTEJEV). ZAHTEJEV NASLJEDNIKA BRAČNOG DRUGA, ZA UTVRĐENJE UDJELA U ZAJEDNIČKOJ IMOVINI STEČENOJ TOKOM TRAJANJA BRAČNE ZAJEDNICE, ZASNIVA SE NA PRAVU VLASNIŠTVA, KOJE JE NA ORIGINARAN NAČIN STEČENO ZAJEDNIČKIM RADOM BRAČNIH DRUGOVA U TOJ ZAJEDNICI, A NE NA ODREDBAMA ZAKONA O NASLJEĐIVANJU. TUŽITELJICA (KĆI BRAČNIH DRUGOVA) JE LEGITIMISANA ISTICATI ZAHTEJEV ZA UTVRĐENJE UDJELA NJENE MAJKE U ZAJEDNIČKOJ IMOVINI STEČENOJ U BRAČNOJ ZAJEDNICI SA NJENIM OCEM I TO PRAVO NE ZASTARIJEVA.

Iz obrazloženja:

„Prije svega, valja imati na umu da se na imovinske odnose bračnih drugova, prema pravilu o vremenskom važenju zakona primjenjuje zakon koji je važio u vrijeme kada je pravni odnos nastao, pa kako su majka i otac tužiteljice sporne nekretnine stekli u bračnoj zajednici do 1983. godine, prvostepeni sud je pravilno tužbeni zahtjev raspravio i prosudio primjenom Porodičnog zakona SRBiH.

A, prema odredbi člana 264. Porodičnog zakona SRBiH, imovina stečena radom u toku bračne zajednice smatra se zajedničkom imovinom, odnosno zajedničkim vlasništvom, čija je osnovna karakteristika da se udio zajedničara (bračnih drugova) ne zna dok se ne izvrši dioba. Na zajedničku imovinu bračnih drugova, opet prema vremenskom važenju zakona, primjenjuje se odredba člana 18. Zakona o osnovnim vlasničkopravnim odnosima („Službeni list SFRJ“ i 6/80), po kojoj zajedničko vlasništvo postoji kada stvar pripada dvjema ili više osoba, a njihovi udjeli nisu unaprijed određeni, ali su određivi. Upravo zbog takve prirode zajedničke imovine, bračni drugovi ne mogu njome samostalno raspolagati, već je potrebna njihova suglasnost.

Dakle, pravo bračnih drugova na zajedničkoj imovini stečenoj u toku braka je po svojoj pravnoj prirodi stvarno pravo i nema zastare kad se tužbom traži utvrđenje prava vlasništva na imovini stečenoj zajedničkim ulaganjem bračnih drugova, jer je u pitanju vlasničkopravni, a ne obligacionopravni zahtjev.

S tim u vezi i zahtjev nasljednika bračnog druga za utvrđenje udjela u zajedničkoj imovini stečenoj tokom trajanja bračne zajednice zasniva se na pravu vlasništva, koje je na originaran način stečeno zajedničkim radom bračnih drugova u toj zajednici, a ne na odredbama Zakona o nasljeđivanju.

Znači da je tužiteljica legitimisana isticati zahtjev za utvrđenje udjela njene majke u zajedničkoj imovini stečenoj u bračnoj zajednici sa njenim ocem i da to pravo ne zastarijeva, pa su utoliko neosnovani žalbeni navodi u tom pravcu.

Kao što je rečeno, zbog pravne prirode zajedničke imovine stečene u bračnoj zajednici, bračni drugovi ne mogu njome samostalno raspolagati. Kako je nakon smrti supruge (majke tužiteljice), otac tužiteljice pravnim poslom (Ugovorom o doživotnom izdržavanju) raspolagao sa zajedničkom imovinom stečenom u bračnoj zajednici, a kako je utvrđeno da je njen udio u sticanju 2/5, prema odredbi člana 103. Zakona o obligacionim odnosima u tom dijelu je ništav Ugovor o doživotnom izdržavanju, jer je suprotan odredbi člana 265. Porodičnog zakona SRBiH, tj. prinudnom propisu. Pa obzirom da ništavost Ugovora o doživotnom izdržavanju povlači ništavost i kasnijih raspolaganja, u tom dijelu ništav je i Ugovor o poklonu. A, kako je tužiteljica potomak i sljednik svoje majke, ona prema odredbi člana 109. Zakona o obligacionim odnosima spada u krug osoba ovlaštenih pozvati se na ništavost oba ugovora u dijelu u kojem je prvo otac, a potom tužena M.A. raspolagala sa udjelom njene majke u zajedničkoj imovini.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o P 097209 20 Gž od 16.06.2020. godine)

91.

Izmjena odluke o izdržavanju

Član 222. Porodičnog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

ZAHTJEV ZA IZMJENU ODLUKE O VISINI DOPRINOSA ZA IZDRŽAVANJE MLDB. DJECE, PREMA RELEVANTNIM ODREDBAMA PORODIČNOG ZAKONA, RODITELJ ISTIČE PODNOŠENJEM TUŽBE U PARNIČNOM POSTUPKU, A PARAMETRI ZA UDOVOLJAVANJE TUŽBENOM ZAHTJEVU SU POTREBE IZDRŽAVANOG LICA I MOGUĆNOSTI LICA KOJE DAJE IZDRŽAVANJE, CIJENEĆI I OKOLNOSTI KOJE SU POSTOJALE U VRIJEME DONOŠENJA PRETHODNE ODLUKE O VISINI DOPRINOSA, ODNOSNO CIJENEĆI JESU LI SE OKOLNOSTI PROMIJENILE.

Iz obrazloženja:

„Međutim, kod ocjene osnovanosti zahtjeva u ovakvoj vrsti spora, koji je zasnovan na odredbi člana 222 Porodičnog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (koja reguliše izmjenu odluke o izdržavanju) parametri, za udovoljavanje tužbenom zahtjevu, su potrebe izdržavanog lica i materijalne mogućnosti lica koje izdržavanje daje, koje parametre je prvostepeni sud cijenio i stavio ih je u odnos, kada je donio odluku kao u prvom i drugom stavu izreke pobijane presude.

Imajući u vidu navedeno, i da prema sadržaju odredbe člana 222 Porodičnog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, sud može povisiti, sniziti ili ukinuti obavezu izdržavanja dosuđenu ranijom pravosnažnom presudom (ako su se izmijenile okolnosti na osnovu kojih je ranija presuda donesena) kada su utvrđene činjenice u pogledu navedenih relevantnih parametara, onda ukazivanje u žalbi da je sud konkretne činjenice o potrebama mladb. tužitelja mogao i trebao utvrditi iz nalaza vještaka ekonomske struke i donijeti odluku o zahtjevu mladb. tužitelja cijeneći podatke koji se odnose na potrošačku korpu u Federaciji Bosne i Hercegovine, ne dovodi u pitanje pravilnost i zakonitost pobijane presude.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o P 104451 20 Gž od 29.12.2020. godine)

92.

Dužnost punoljetnog djeteta

Član 198. Porodičnog zakona Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

PRAVO NA NAKNADU TROŠKOVA, RADI IZDRŽAVANJA OSTAVITELJICE, IMA TREĆA OSOBA I MOŽE IH TRAŽITI SAMO OD PUNOLJETNE DJECE OSTAVITELJICE, AKO SU TI TROŠKOVI BILI OPRAVDANI.

Iz obrazloženja:

„Naime, u prvostepenoj presudi su pravilno utvrđene činjenice i okolnosti, kako ih u suštini prikazuju obje strane i koje tužiteljica ni žalbom nije osporila, a pogotovo ih nije pobila, da je tužiteljica kćerka ostaviteljice, a da su tuženi unuci ostaviteljice, kao i da je u utuženom periodu tužiteljica „najviše brinula“ za ostaviteljicu, ali da je i „sva bliža rodbina“ ostaviteljicu „pomagala, odnosno finansirala njenu ishranu, liječenje, ogrev, troškove tuđe njege i pomoći“. Međutim, prvostepeni sud je u ovom sporu utvrdio i više činjenica, od onih koje su neophodne za rješidbu ove pravne stvari, imajući u vidu mjerodavno materijalno pravo koje se ima primijeniti, što u konačnici ne utiče na pravilnost i zakonitost prvostepene presude.

Jer, imajući u vidu da je predmet tužbenog zahtjeva, zahtjev za naknadu izdataka učinjenih za izdržavanje preminule ostaviteljice istaknut prema njenim nasljednicima, to znači da se ovaj tužbeni zahtjev prosuđuje i spor rješava primjenom mjerodavnih odredbi Porodičnog zakona. Jer, obveze koje su predmet spora predstavljaju obveze osoba, koje su bile dužne da po zakonu izdržavaju ostaviteljicu, a ne obveze koje su prešle na njih temeljem nasljeđivanja. Dakle, prilikom rješidbe ove pravne stvari ne primjenjuju se odredbe Zakona o nasljeđivanju Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 36/17), niti odredbe Zakona o obligacionim odnosima, jer je Porodični zakon, kao *lex specialis*, u potpunosti uredio obvezu punoljetne djece da izdržavaju svoje roditelje i pravo na naknadu izdataka koji su učinjeni radi izdržavanja roditelja.

Tako, odredba člana 198. stav 1. Porodičnog zakona propisuje da su punoljetna djeca dužna da izdržavaju svoje roditelje koji su nesposobni za rad, a nemaju dovoljno sredstava za život ili ih ne mogu ostvariti iz svoje imovine, dok odredba člana 223. istog Zakona propisuje da fizička ili pravna osoba koja je imala troškove radi izdržavanja neke osobe, može tužbom tražiti naknadu tih troškova od osobe koja ju je po zakonu dužna izdržavati, ako su učinjeni troškovi bili opravdani.

Dakle, prema prethodno citiranim odredbama Porodičnog zakona punoljetna djeca ostaviteljice (tužiteljica M.K., I.M. i E.K.) bila su prije svih u obvezi da izdržavaju svog roditelja (ostaviteljicu S.M.), ukoliko su ispunjeni propisani uvjeti (da je ostaviteljica nesposobna za rad i da nema dovoljno sredstava za život ili ih ne može ostvariti iz svoje imovine), a pravo na naknadu troškova radi izdržavanja ostaviteljice ima treća osoba i može ih tražiti samo od punoljetne djece ostaviteljice, naravno samo ako su ti troškovi bili opravdani.

Prema tome, u situaciji kada je tužiteljica, kao kćerka zakonski obveznik izdržavanja ostaviteljice, kao i sin I.M. i ranije preminula kćerka E.K., onda tuženi, kao unuci nemaju zakonsku, već moralnu obvezu, da izdržavaju ostaviteljicu. Jer, kao što je rečeno, prije svih, djeca su u obvezi da izdržavaju roditelje (član 198. stav 1. Porodičnog zakona), pa tako je to bila dužna činiti i tužiteljica, a tek u slučaju da ostaviteljica nije imala ni jedno punoljetno dijete, onda se pravo na izdržavanje ostvaruje onim redoslijedom kojim su davaoci izdržavanja pozvani na nasljeđivanje (član 202. Porodičnog zakona).“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o P 102510 20 Gž od 28.05.2020. godine)

NASLJEDNO PRAVO

93. Testament

LICE KOJE JE SASTAVILO PISMENI TESTAMENT PRED SVJEDOCIMA (U OVOM SLUČAJU JE TO ADVOKAT), MOŽE ISTOVREMENO BITI I JEDAN OD SVJEDOKA TOG TESTAMENTA.

Iz obrazloženja:

„Takođe, žalbenim razlogom pogrešne primjene materijalnog prava (povrede odredbe člana 67 Zakona o nasljeđivanju) tužiteljica nije dovela u pitanje pravilnost i zakonitost odluke prvostepenog suda sadržane u prvom stavu izreke.

To znači, da nijednom zakonskom odredbom nije propisano da lice koje je sačinilo testament ne može biti svjedok tog testamenta, a i prema stavovima sudske prakse lice koje je sastavilo pismeni testament pred svjedocima (u ovom slučaju je to advokat), može istovremeno biti i jedan od svjedoka tog testamenta (odluke Vrhovnog suda Bosne i Hercegovine broj Rev-308/85 od 18.07.1985. godine i broj Rev-353/87 od 21.04.1988. godine).“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o P 118482 20 Gž od 08.09.2020. godine)

94. Ostvarivanje prava iz zaostavštine

KADA TUŽITELJICA NIJE UČESTVOVALA U OSTAVINSKOM POSTUPKU KOJI JE OKONČAN DONOŠENJEM RJEŠENJA O NASLJEĐIVANJU, ONA KAO NOVI NASLJEDNIK, SVOJA PRAVA IZ ZAOSTAVŠTINE MOŽE OSTVARITI JEDINO U PARNIČNOM POSTUPKU SHODNO ODREDBI ČLANA 256. ZAKONA O NASLJEĐIVANJU BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE, RADI ČEGA NEMA MJESTA TVRDNJI TUŽENOG DA SE KONKRETNA STVAR TREBA RIJEŠITI DONOŠENJEM DOPUNSKOG RJEŠENJA O NASLJEĐIVANJU ODNOSNO ISKLJUČIVO U VANPARNIČNOM POSTUPKU RASPRAVLJANJA ZAOSTAVŠTINE (JEDINI PRAVNI PUT JE POKRETANJE REDOVNOG PARNIČNOG POSTUPKA PRED NADLEŽNIM SUDOM).

Iz obrazloženja:

„Konačno, pravilno je prvostepeni sud ocijenio neosnovanim i prigovor tuženog da parnični sud nije nadležan da raspravlja o predmetnom tužbenom zahtjevu, na kojem prigovoru tuženi istrajava i u žalbi navodima da se „u konkretnom slučaju radi o eventualno naknadno pronađenoj imovini pa tužiteljica kao nasljednica je ovlaštena da u skladu sa odredbom člana 254. stav (3) Zakona o nasljeđivanju Brčko distrikta BiH zahtijeva raspravljanje eventualno pronađene pokretne imovine koji je pripao ostavitelju isključivo u vanparničnom postupku“.

Jer, osim što M.S.N. nije učestvovala u ostavinskom postupku koji je okončan donošenjem rješenja o nasljeđivanju Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine broj O-465/05 od 22.08.2005. godine, pa stoga, kao novi nasljednik, svoja prava iz zaostavštine može ostvariti jedino u parničnom postupku shodno odredbi člana 256. Zakona o nasljeđivanju Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 36/17), u konkretnom slučaju se i ne radi o naknadno pronađenoj imovini obzirom da presudom Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine broj GŽ-489/04 od 23.02.2010. godine Brčko distrikt Bosne i Hercegovine nije obavezan na isplatu M.M., radi čega nema mjesta tvrdnji tuženog da se konkretna stvar treba riješiti donošenjem dopunskog rješenja o nasljeđivanju odnosno isključivo u vanparničnom postupku raspravljanja zaostavštine (jedini pravni put je pokretanje redovnog parničnog postupka pred nadležnim sudom).“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o P 107939 22 GŽ od 27.02.2023. godine)

STARA DEVIZNA ŠTEDNJA

95.

Stara devizna štednja

ODREDBOM ČLANA 1. ZAKONA O IZMIRENJU OBAVEZA PO OSNOVU RAČUNA STARE DEVIZNE ŠTEDNJE BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE PROPISANA JE OBEZA DISTRIKTA IZMIRITI OBEZE PO OSNOVU RAČUNA STARE DEVIZNE ŠTEDNJE DEPONOVA NE KOD JUGOBANKE SARAJEVO, POSLOVNICA BRČKO I PRIVREDNE BANKE SARAJEVO, POSLOVNICA BRČKO (ČLAN 2. ISTOG ZAKONA). PREMA ODREDBI ČLANA 5. ZAKONA O IZMIRENJU OBAVEZA PO OSNOVU RAČUNA STARE DEVIZNE ŠTEDNJE, „OBAVEZE PO OSNOVU RAČUNA STARE DEVIZNE ŠTEDNJE KOJE NISU VERIFIKOVANE“ DO 31.12.2015. GODINE „MOGU SE DOKAZATI I OSTVARITI SAMO U SUDSKOM POSTUPKU“. KAKO TUŽITELJ U PROPISANOM ROKU NIJE PODNIO ZAHTEJ ZA VERIFIKACIJU, ISTI JE OVLAŠTEN TO UČINITI U PARNICI, ALI I ZAHTIJEVATI IZVRŠENJE OBEZE GOTOVINSKOM ISPLATOM I PORED TOGA ŠTO JE ODREDBOM ČLANA 7. ISTOG ZAKONA PROPISANO DA SE „OBAVEZE PO OSNOVU RAČUNA STARE DEVIZNE ŠTEDNJE KOJE NISU IZVRŠENE ISPLATOM U GOTOVINI, U SKLADU SA ODREDBAMA OVOG ZAKONA I SA ODREDBAMA PRAVILNIKA, IZMIRUJU PUTE M OBVEZNICA“ (STAV 1). OVO STO GA, ŠTO JE ODREDBOM ČLANA 8. ZAKONA O IZMIRENJU OBAVEZA PO OSNOVU RAČUNA STARE DEVIZNE ŠTEDNJE PROPISANO DA DISTRIKT (TUŽENI) EMITIRA OBVEZNICE POD UVJETIMA PROPISANIM OD TAČKE A) ZAKLJUČNO SA TAČKOM F), S TIM ŠTO JE U TAČKI E) ODREĐENO (PROPISANO) DA JE KRAJNJI ROK DOSPIJEĆA EMITIRANJA OBVEZNICA 31.12.2016. GODINE. TO ZNAČI DA SE IZMIRENJE OBEZA PO OSNOVU RAČUNA STARE DEVIZNE ŠTEDNJE EMISIJOM OBVEZNICA VEZUJE ZA KRAJNJI ROK DOSPIJEĆA IZMIRENJA OBEZA EMISIJOM OBVEZNICA, ODNOSNO ZA 31.12.2016. GODINE.

Iz obrazloženja:

„U žalbi izjavljenoj protiv prvostepene presude, tuženi nije razdvojio žalbene razloge, već u okviru oba istaknuta žalbena razloga inzistira na nekim od prigovora isticanim u prvostepenom postupku protiv osnovanosti tužbenog zahtjeva i u bitnom prvenstveno tvrdi da je obveza banke vratiti „iznos deviznog novca“, zatim tvrdi da je tužitelj propustio u zakonom propisanom roku verifikovati potraživanje po osnovu računa stare devizne štednje, a da „nije dokazao da je iz opravdanih razloga propustio sve zakonske rokove“, da se prema odredbi člana 5. i odredbi člana 7. Zakona o izmirenju obaveza po osnovu računa stare devizne štednje, a i prema odredbi člana 21. Pravilnika o postupku verifikacije potraživanja i gotovinskih isplata po osnovu računa stare devizne štednje u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 40/06, dalje Pravilnik) obveze „koje su verifikovane nakon 01.01.2009. godine, a nisu isplaćene u gotovini izmiruju sukcesivno emisijom obveznica“ i da je „usvojivši ... postavljeni tužbeni zahtjev“ prvostepeni sud „tužitelja doveo u znatno povoljniji položaj od vlasnika deviznih računa stare devizne štednje koji su svoja prava ostvarivali po osnovu verifikacije, pogotovo u odnosu na one vlasnike“ kojima su „isplate ... vršene emisijom obveznica“.

Takve, međutim, tvrdnje tuženog iznesene u žalbi protiv prvostepene presude kojom je obvezan tužitelju isplatiti novčani iznos po osnovu računa stare devizne štednje, ovaj sud nije našao osnovanim, jer je protivno njegovim žalbenim navodima ocijenio da je prvostepeni sud na podlozi pravilno utvrđenog činjeničnog stanja pravilno primijenio odredbe Zakona o izmirenju obaveza po osnovu računa stare devizne štednje.

Naime, odredbom člana 1. Zakona o izmirenju obaveza po osnovu računa stare devizne štednje propisana je obaveza Distrikta (tuženog) izmiriti obveze po osnovu računa stare devizne štednje deponovane kod Jugobanke Sarajevo, poslovnica Brčko i Privredne banke Sarajevo, poslovnica Brčko (član 2. istog Zakona). Znači vlasnik računa stare devizne štednje deponovane kod navedenih banaka, gdje spada i tužitelj, i Distrikt su u obligacionopravnom odnosu po osnovu pomenutog Zakona u kome su vlasnici računa stare devizne štednje vjerovnici (dakle i tužitelj kao vlasnik računa stare devizne štednje kod Jugobanke Sarajevo, poslovnica Brčko) i ovlašteni od Distrikta (dužnika) zahtijevati ispunjenje obveze, a dužnik (Distrikt) je obvezan vjerovniku (ovdje tužitelju) ispuniti dužnu činidbu (izmiriti obvezu po osnovu računa stare devizne štednje onako kako je devizni štedni račun koji je tužitelj imao kod Jugobanke banke Sarajevo, poslovnica Brčko verificovala pomenuta agencija APIF).

S druge strane, prema odredbi člana 5. Zakona o izmirenju obaveza po osnovu računa stare devizne štednje, „obaveze po osnovu računa stare devizne štednje koje nisu verifikovane“ do 31.12.2015. godine „mogu se dokazati i ostvariti samo u sudskom postupku“, dakle, bez obveze vlasnika računa stare devizne štednje (ovdje tužitelja) da pravda razloge propuštanja. Pa, kako tužitelj u propisanom roku nije podnio zahtjev za verifikaciju, bio je ovlašten to učiniti u ovoj parnici, ali i zahtijevati izvršenje obveze gotovinskom isplatom i pored toga što je odredbom člana 7. istog Zakona propisano da se „obaveze po osnovu računa stare devizne štednje koje nisu izvršene isplatom u gotovini, u skladu sa odredbama ovog zakona i sa odredbama Pravilnika, izmiruju putem obveznica“ (stav 1).

Ovo stoga, što je odredbom člana 8. Zakona o izmirenju obaveza po osnovu računa stare devizne štednje propisano da Distrikt (tuženi) emitira obveznice pod uvjetima propisanim od tačke a) zaključno sa tačkom f), s tim što je u tački e) određeno (propisano) da je krajnji rok dospijeca emitiranja obveznica 31.12.2016. godine.

To znači, kako ovaj sud drži, da se izmirenje obveza po osnovu računa stare devizne štednje emisijom obveznica vezuje za krajnji rok dospijeca izmirenja obveza emisijom obveznica, odnosno za 31.12.2016. godine.

Dakle, uporište za rješavanje osnovanosti tužbenog zahtjeva, odnosno za izvršenje obveza po osnovu računa stare devizne štednje koji nisu verifikovani do 31.12.2015. godine, a koji su dospjeli na naplatu poslije 31.12.2016. godine, isplatom u gotovini, stoji u gore pomenutim odredbama članova 1., 2., 5. i 8. tačka e) Zakona o izmirenju obaveza po osnovu računa stare devizne štednje. Stoga su utoliko neosnovani prigovori tuženog da nije obvezan tužitelju izmiriti dug isplatom u gotovini po osnovu računa stare devizne štednje i da je doveden „u znatno povoljniji položaj“ u odnosu na one vlasnike računa stare devizne štednje koji su svoja potraživanja po osnovu računa stare devizne štednje verificovali u zakonom

određenom roku i kojima su potraživanja izmirena putem emisije obveznica (i njihova potraživanja su u konačnom izmirena u novcu).

Osim toga, valja imati na umu da je stara devizna štednja definisana kao imovinsko pravo i time je kao imovinsko pravo zaštićena Ustavom Bosne i Hercegovine i članom 1. Protokola broj I uz Evropsku konvenciju o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda, što implicira da bi odbijanjem tužbenog zahtjeva, koji glasi na isplatu utvrđenog iznosa novčanog potraživanja, bilo povrijeđeno (zaštićeno) pravo tužitelja na imovinu.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o P 105538 20 Gž od 28.02.2020. godine)

RADNO PRAVO

96.

Predmet zakona

Član 1. Zakona o radu Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

ZAKON O RADU U OSNOVNOJ ODREDBI (ČLAN 1.) POSTAVLJA STANDARD ODNOSNO OBIM PRIMJENE NA NAČIN DA ISKLJUČUJE SVOJU PRIMJENU NA PRAVA, OBAVEZE I ODGOVORNOSTI IZ RADNOG ODNOSA KOJI SU UREĐENI POSEBNIM ZAKONOM (*LEX SPECIALIS*) KORISTEĆI JASNU SINTAGMU „AKO POSEBNIM ZAKONOM NIJE DRUGAČIJE ODREĐENO“, PA SE I OBAVEZA USKLAĐIVANJA PRAVILNIKA O RADU I DRUGIH OPŠTIH AKATA, ODNOSNO UREĐIVANJE VISINE I NAČINA OSTVARIVANJA PRAVA NA TOPLI OBROK ODNOSI SAMO NA POSLODAVCE NA KOJE SE OVAJ ZAKON (ZAKON O RADU) PRIMJENJUJE.

Iz obrazloženja:

„Nije osnovano ni ukazivanje u žalbi da je prvostepeni sud bio dužan u konkretnoj situaciji, primjenom odredbe člana 96. Zakona o radu, odnosno odredbe člana 143. Zakona o državnoj službi, usvojiti postavljeni eventualni tužbeni zahtjev.

Odredbom člana 1. Zakona o radu propisano je da se ovim zakonom propisuju prava, obaveze i odgovornosti iz radnog odnosa i drugi odnosi po osnovu rada u Brčko distriktu BiH, ako posebnim zakonom nije drugačije određeno, odredbom člana 2. stav (1) tačka d) da su opšti akti kolektivni ugovor, pravilnik o radu, odnosno drugi akt poslodavca kojim se regulišu prava, obaveze i odgovornosti iz radnog odnosa, na način kada je to i kako ovim zakonom uređeno, odredbom člana 96. da poslodavac radniku isplaćuje, između ostalog, troškove jednog toplog obroka, te da se visina i način ostvarivanja ovog primanja utvrđuje opštim aktom, a odredbom člana 176. da su poslodavci dužni uskladiti pravilnike o radu i druge akte s odredbama ovog zakona, u roku od šest mjeseci od dana njegovog stupanja na snagu.

Prema tome, Zakon o radu u osnovnoj odredbi (član 1) postavlja standard odnosno obim primjene na način da isključuje svoju primjenu na prava, obaveze i odgovornosti iz radnog odnosa koji su uređeni posebnim zakonom (*lex specialis*) koristeći jasnu sintagmu „ako posebnim zakonom nije drugačije određeno“, pa se i obaveza usklađivanja pravilnika o radu i drugih opštih akata, odnosno uređivanje visine i načina ostvarivanja prava na topli obrok odnosi samo na poslodavce na koje se ovaj zakon (Zakon o radu) primjenjuje.

S druge strane, odredbom člana 1. Zakona o državnoj službi propisano je da se ovim zakonom propisuje radno-pravni status državnih službenika, javnih službenika i namještenika, zapošljavanje, stručno usavršavanje i obrazovanje, ocjenjivanje, odgovornost za povrede radnih dužnosti i štete, zaštita na radu kao i druga pitanja od značaja za ostvarivanje prava i obaveza po osnovu rada službenika i namještenika, a odredbom člana 143. stav (1) da se na pitanja koja nisu uređena ovim zakonom, posebnim zakonom, drugim propisima donesenim na osnovu Ustava i Statuta, primjenjuje Zakon o radu i Zakon o upravnom postupku Brčko distrikta BiH. Dakle, propis koji uređuje statusna pitanja službenika i namještenika u državnoj službi, upućuje na primjenu Zakona o radu, ali, samo u pogledu pitanja koja nisu uređena

ovim zakonom, posebnim zakonom ili drugim propisima donesenim na osnovu Ustava i Statuta.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o Rs 144058 22 Rsž od 07.11.2022. godine)

97.

Predmet zakona

Član 1. Zakona o radu Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

ODREDBOM ČLANKA 1. ZAKONA O RADU BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE (ZOR), ZAKONODAVAC JE OSTAVIO MOGUĆNOST DA SE POSEBNIM ZAKONOM DRUGAČIJE ODREDI (URED) PITANJE PRAVA, OBVEZA I ODGOVORNOSTI IZ RADNOG ODNOSA U BRČKO DISTRIKTU BOSNE I HERCEGOVINE NEGO ŠTO JE TO SLUČAJ SA ODREDBAMA ZOR-A, BEZ DA JE U TOJ (ILI BILO KOJOJ DRUGOJ ODREDBI ZOR-A) OGRANIČIO KVANTITETU (OBIM) I KVALITETU (SADRŽAJ) „DRUGAČIJEG“ UREĐIVANJA PROBLEMATIKE PRAVA, OBVEZA I ODGOVORNOSTI KOJE SU REGULIRANE ODREDBAMA ZOR-A (NPR. KROZ ODREDBU DA SE DRUGIM ZAKONOM NE MOGU DATI MANJA PRAVA RADNICIMA NEGO ŠTO JE TO SLUČAJ SA ODREDBAMA ZOR-A ITD.), SLIJEDOM ČEGA SE JASNIM UKAZUJE DA ZAKONODAVAC ZA POTREBE DRUGAČIJEG REGULIRANJA RADNO-PRAVNE PROBLEMATIKE, NIJE IMAO NI OBVEZU U CIJELOSTI SLIJEDITI OBIM I SADRŽAJ PRAVA, OBVEZA I ODGOVORNOSTI REGULIRANIH ODREDBAMA ZOR-A, NEGO JE U TOM SLUČAJU IMAO OTVORENO POLJE SLOBODNE PROCJENE KAKO I NA KOJI NAČIN REGULIRATI, IZMEĐU OSTALOG I PROBLEMATIKU PLAĆA, NAKNADA I DRUGIH PRIMANJA PO OSNOVU RADA ZA POJEDINE OBLASTI RADA (OVISNO OD SPECIFIČNOSTI KONKRETNE OBLASTI RADA I DJELATNOSTI U KOJOJ SE TAJ RADI OBAVLJA), PA TAKO I ZA RAD U TIJELIMA JAVNE UPRAVE I INSTITUCIJAMA BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE, A ŠTO JESTE SLUČAJ SA ZAKONOM O PLAĆAMA I NAKNADAMA U TIJELIMA JAVNE UPRAVE, KOJI UŽIVA STATUS POSEBNOG ZAKONA (*LEX SPECIALIS*).

Iz obrazloženja:

„Naime, pravilnim tumačenjem odredbe članka 1. ZOR-a, može se izvesti zaključak da je zakonodavac ostavio mogućnost da se posebnim zakonom drugačije odredi (uredi) pitanje prava, obveza i odgovornosti iz radnog odnosa i drugi odnosi po osnovu rada u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine, pa kada je to tako, nema mjesta zaključku tužiteljice da se, i pored takve (jasne i decidne) odredbe članka 1. ZOR-a, u konkretnom slučaju imaju primijeniti odredbe članka 96. stavak (1) točka e) Zakona o radu, obzirom da je problematika „drugih primanja po osnovu rada“ regulirana posebnim zakonom - Zakon o plaćama i naknadama u tijelima javne uprave.

Kao što je već rečeno, odredbom članka 1. ZOR-a, zakonodavac je ostavio mogućnost da se posebnim zakonom drugačije odredi (uredi) pitanje prava, obveza i odgovornosti iz radnog odnosa u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine nego što je to slučaj sa odredbama ZOR-a, bez da je u toj (ili bilo kojoj drugoj odredbi ZOR-a)

ograničio kvantitetu (obim) i kvalitetu (sadržaj) „drugačijeg“ uređivanja problematike prava, obveza i odgovornosti koje su regulirane odredbama ZOR-a (npr. kroz odredbu da se drugim zakonom ne mogu dati manja prava radnicima nego što je to slučaj sa odredbama ZOR-a itd.), slijedom čega se jasnim ukazuje da zakonodavac za potrebe drugačijeg reguliranja radno-pravne problematike, nije imao ni obvezu u cijelosti slijediti obim i sadržaj prava, obveza i odgovornosti reguliranih odredbama ZOR-a pri normiranju ove problematike posebnim zakonom, nego je u tom slučaju imao otvoreno polje slobodne procjene kako i na koji način regulirati, između ostalog i problematiku plaća, naknada i drugih primanja po osnovu rada za pojedine oblasti rada (ovisno od specifičnosti konkretne oblasti rada i djelatnosti u kojoj se taj rad obavlja), pa tako i za rad u tijelima javne uprave i institucijama Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: tijela javne uprave), a što jeste slučaj sa Zakonom o plaćama i naknadama u tijelima javne uprave, koji, kako to pravilno prvostupanjski sud zaključuje, uživa status posebnog zakona (*lex specialis*).“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 O P 144076 22 Gž od 14.11.2022. godine)

98.

Ugovor o radu na određeno vrijeme

TERET DOKAZIVANJA DA OBJEKTIVNI RAZLOZI ZA ZAKLJUČENJE UGOVORA O RADU NA ODREĐENO VRIJEME NA STRANI TUŽENOG, U VRIJEME ZAKLJUČENJA UGOVORA, NISU POSTOJALI, JE NA RADNICI.

Iz obrazloženja:

„Navodi/argumentacija tužiteljice da je tuženi sa „uposlenicima“ zaključivao ugovore o radu na određeno vrijeme „da bi ih, na taj način, mogao bolje držati pod kontrolom, kako bi ih mogao, u svako doba, po isteku tekućeg mjeseca ... otpustiti, a da nisu bili ispunjeni uvjeti za zaključenje ovih ugovora“ su krajnje paušalni, niti jednim izvedenim dokazom dokazani, pa niti kazivanjem/svjedočenjem tužiteljice i svjedokinje M.S.

Nadalje, pravilno je prvostepeni sud zaključio kada je naveo da je na tužiteljici bio teret dokazivanja da objektivni razlozi za zaključenje ovih ugovora o radu na određeno vrijeme na strani tuženog, u vrijeme zaključenja svih ugovora, nisu postojali. Tužiteljica je sukladno odredbi člana 7. i 246. stav (1) Zakona o parničnom postupku bila dužna da iznese sve činjenice na kojima zasniva svoje zahtjeve i da izvede dokaze kojima se utvrđuju te činjenice, pa tako, iako tvrdi da pored tužiteljice postoji „ogromna većina radnika“ sa kojima su također zaključeni ugovori o radu na određeno vrijeme, na te okolnosti nije izvela niti jedan dokaz. Tužiteljica, u prilog svojih tvrdnji da povećanog obima rada nije bilo na strani tuženog kao poslodavca, nije izvodila dokaze u pogledu obima/kvantiteta poslovanja tuženog niti one koji ukazuju na eventualno povećanje/smanjenje ili kontsantnost priliva/odliva obima posla. Nadalje, tužiteljica nije niti izvodila dokaze da je „većina radnika“, i pored konstantnosti obima posla, u radnom odnosu na određeno vrijeme, a čiji ugovori su uzastopno produžavani, nije dokazivala dužinu trajanja takvog radnog odnosa, planiranu sistematizaciju radnih mjesta zaposlenih kod tuženog, a sve kako bi prvostepeni sud mogao izvesti zaključak o stvarnom, realnom obimu poslovanja

tuženog i stvarnih pokazatelja za povećanom potrebom angažmana dodatnih uposlenika, konkretno, na poslovima prodavača, koje poslove je obavljala i sama tužiteljica.)“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o Rs 130619 22 Rsž od 04.11.2022. godine)

99.

Izjašnjenje radnika o elementima odgovornosti

Član 119. Zakona o radu Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

IAKO ODREDBE ZAKONA O RADU BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE I ČLANA 7. KONVENCIJE MEĐUNARODNE ORGANIZACIJE RADA BROJ 158 NE PROPISUJU POSTUPAK I FORMU U KOJOJ JE POSLODAVAC DUŽAN OBAVIJESTITI ZAPOSLENIKA O POVREDAMA RADNE OBAVEZE KOJE MU SE STAVLJAJU NA TERET I POZVATI GA DA SE O TIM POVREDAMA IZJASNI, IZ SAMOG CILJA I SVRHE TIH ODREDBI, A TO JE DA SE ZAPOSLENIKU OMOGUĆI DA IZNESE SVOJU ODBRANU, PROIZILAZI DA ZAPOSLENIK MORA TAČNO ZNATI ŠTA MU SE STAVLJA NA TERET, ODNOSNO DA MU POSLODAVAC NA JASAN NAČIN PREDOČI KOJA MU SE KONKRETNO POVREDA STAVLJA NA TERET, KOJIM JE PROPISOM ISTA PREDVIĐENA I NA KOJIM ČINJENICAMA I DOKAZIMA TEMELJI SVOJU TVRDNJU O UČINJENOJ POVREDI, TE DA GA POZOVE DA SE NA TE OKOLNOSTI IZJASNI (PISMENO ILI USMENO NA ZAPISNIK).

Iz obrazloženja:

„Nadalje, iako odredbe člana 119. Zakona o radu i člana 7. Konvencije ne propisuju postupak i formu u kojoj je poslodavac dužan obavijestiti zaposlenika o povredama radne obaveze koje mu se stavljaju na teret i pozvati ga se o tim povredama izjasni, iz samog cilja i svrhe tih odredbi, a to je da se zaposleniku omogući da iznese svoju odbranu, proizilazi da zaposlenik mora tačno znati šta mu se stavlja na teret, odnosno da mu poslodavac na jasan način predoči koja mu se konkretno povreda stavlja na teret, kojim je propisom ista predviđena i na kojim činjenicama i dokazima temelji svoju tvrdnju o učinjenoj povredi, te da ga pozove da se na te okolnosti izjasni (pismeno ili usmeno na zapisnik).

A pomenuta sms prepiska ne zadovoljava prethodno opisani standard odbrane, jer osim što tužilac nije na jasan način obaviješten o tome koje mu se povrede stavljaju na teret, kojim su propisom one predviđene i kojim dokazima su potkrijepljene tvrdnje o učinjenim povredama, nego sadrži navod „Onda se vidimo na sudu zbog polaganja“ i što tuženi nije pozvan da iznese svoju odbranu, već mu se prijete otkazom „zbog polaganja“ iz razloga što je odbio potpisati sporazumni raskid radnog odnosa, evidentno je da se otkaz „zbog polaganja“ u toj prepisci počinje spominjati tek u aprilu 2020. godine, dakle nakon što je odluka o otkazu već donesena, pa je pravilnom ocjenom tog dokaza prvostepeni sud zaključio da tuženi nije postupio u skladu sa odredbom člana 119. Zakona o radu, s obzirom da iz te odredbe jasno proizilazi da se zaposleniku mora omogućiti iznošenje odbrane prije, a ne nakon donošenja odluke o otkazu“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o Rs 130310 21 Rsž od 15.12.2021. godine)

100.

Otkaz ugovora o radu

Član 73. Zakona o radu Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 19/06, 19/07, 25/08, 20/13, 31/14 i 01/15)

POSLODAVAC MOŽE ZAPOSLENIKU OTKAZATI UGOVOR O RADU AKO SU NASTUPILE PRIVREDNE ILI TEHNIČKE OKOLNOSTI KOJE SU SE NEGATIVNO ODRAZILE NA TOG POSLODAVCA I AKO ZBOG TIH OKOLNOSTI NIJE MOGUĆE RASPOREDITI ZAPOSLENIKA NA DRUGO RADNO MJESTO ILI GA OBUČITI ZA DRUGE POSLOVE, PA JE POSLODAVAC DUŽAN DOKAZATI NE SAMO DA SU NASTUPILE PRIVREDNE ILI TEHNIČKE OKOLNOSTI KOJE SU SE NEGATIVNO ODRAZILE NA NJEGOVO POSLOVANJE, NEGO I TO DA UPRAVO ZBOG TIH OKOLNOSTI NIJE MOGAO RASPOREDITI TUŽITELJICU NA DRUGO RADNO MJESTO.

Iz obrazloženja:

„Kod toga da je tuženi tužiteljici otkazao ugovor o radu iz razloga propisanog odredbom člana 73. stav 1. tačka 1. Zakona o radu, prema kojoj poslodavac može zaposleniku otkazati ugovor o radu ako su nastupile privredne ili tehničke okolnosti koje su se negativno odrazile na tog poslodavca i ako zbog tih okolnosti nije moguće rasporediti zaposlenika na drugo radno mjesto ili ga obučiti za druge poslove, a da tužiteljica u tužbi tvrdi da nisu bile ispunjene pretpostavke za otkaz ugovora o radu i tužbenim zahtjevom traži da se utvrdi da je odluka o otkazu ugovora o radu nezakonita, to su odlučne činjenice za raspravljanje o tako postavljenom tužbenom zahtjevu da li su u vrijeme donošenja odluke o otkazu ugovora o radu kod tuženog postojale privredne ili tehničke okolnosti koje su se negativno odrazile na njegovo poslovanje i da li je bio u mogućnosti da rasporedi tužiteljicu na drugo radno mjesto ili je obučiti za druge poslove.

Prema tome, ispunjenost zakonskih pretpostavki za donošenje odluke o otkazu ugovora o radu razmatra se prema onim okolnostima koje su postojale u vrijeme kada je otkaz dat, pa činjenica da li je tuženi nakon otkaza ugovora o radu tužiteljici objavio oglas za prijem u radni odnos novih zaposlenika, na koju okolnost su prema navodima žalbe saslušani svjedoci A.J., I.J. i G.M., iako bi posredno mogla ukazivati na nezakonitost otkaza ugovora o radu, ne predstavlja odlučnu činjenicu za raspravljanje o postavljenom tužbenom zahtjevu, zbog čega je pravilno prvostepeni sud ocijenio da iskazi tih svjedoka nisu relevantni, jer se svjedoci nisu izjašnjavali na okolnosti koje su bitne za otkaz ugovora o radu tužiteljici.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o Rs 116062 20 Rsž od 23.04.2020. godine)

101.

Prestanak radnog odnosa po sili zakona službenicima i namještenicima Član 116. Zakona o službenicima i namještenicima u pravosuđu Brčko distrikta BiH

ODREDBOM ČLANA 116. STAV (1) TAČKA M) ZAKONA O SLUŽBENICIMA I NAMJEŠTENICIMA BRČKO DISTRIKTA BIH PROPISANO JE DA RADNI ODNOS PRESTAJE PO SILI ZAKONA „AKO SE SAZNA DA U VRIJEME PRIJEMA U SLUŽBU NIJE ISPUNJAVAO USLOVE ZA PRIJEM U SLUŽBU PROPISANE ZAKONOM, DANOM SAZNANJA“, ŠTO UKAZUJE NA ZAKLJUČAK DA OVIM ZAKONOM NIJE PROPISAN POSEBAN ROK U KOM MOŽE DOĆI DO RASKIDA RADNOG ODNOSA, NEGO DA SAMIM ČINOM SAZNANJA ZA ČINJENICU NEISPUNJAVANJA OPŠTIH USLOVA ZA ZASNIVANJE RADNOG ODNOSA, SLUŽBENIKU I NAMJEŠTENIKU U PRAVOSUĐU, PO SILI ZAKONA, PRESTAJE RADNI ODNOS.

Iz obrazloženja:

„I na koncu, žalbeni navod u vezi pogrešne primjene materijalnog prava u smislu roka u kom je tuženi mogao raskinuti radni odnos tužitelju, a koji prema tumačenju tužitelja treba biti „opšti rok od tri godine propisan Zakonom o radu“, ovaj sud nalazi neosnovanim. Naime, tačno je da je od dana zasnivanja radnog odnosa tužitelja do dana raskida radnog odnosa proteklo više od tri godine (tačnije tri godine pet mjeseci i sedam dana). Odredbom člana 116. stav (1) tačka m) Zakona o službenicima i namještenicima je propisano da radni odnos prestaje po sili zakona „ (...) danom saznanja“, što ukazuje na zaključak da ovim zakonom nije propisan poseban rok u kom može doći do raskida radnog odnosa, nego da samim činom saznanja za činjenicu neispunjavanja opštih uslova za zasnivanje radnog odnosa, službeniku i namješteniku u pravosuđu, po sili zakona, prestaje radni odnos. Opšti rok od tri godine na kog se u žalbi poziva tužitelj, odnosi se na rok zaštite prava zaposlenika prema poslodavcu sukladno odredbi člana 131. stav (2) Zakona o radu Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“ broj 34/19, 2/21 i 6/21 – u daljem tekstu Zakon o radu), a koji se u konkretnom ne odnosi na rokove postupanja/zaštite prava poslodavca. Ovo i stoga što je Zakon o službenicima i namještenicima u pravosuđu *lex specialis* kojim se uređuju radnopravna pitanja uposlenika u pravosuđu Distrikta, dok se u nedostatku pravila kojima se uređuju ti odnosi primjenjuju odredbe Zakona o radu.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o Rs 136731 22 Rsž od 12.05.2022. godine)

102.

Nedonošenje podzakonskog propisa kojim se detaljnije uređuje pravo radnika iz zakona

NAMJEŠTENIK – ZAPOSLENIK VLADE BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE NE MOŽE SNOSITI POSLJEDICE NEISPUNJAVANJA OBAVEZA NADLEŽNIH ORGANA JAVNE VLASTI DISTRIKTA (VLADE) PROPISANIH ODREDBAMA ZAKONA O PLATAMA I NAKNADAMA, ODNOSNO NEDONOŠENJA POTREBNE ODLUKE VLADE DISTRIKTA, POGOTOVO U SITUACIJI KADA JE

POSTOJALA VOLJA ZAKONODAVCA I NADLEŽNIH NIŽESTEPENIH ORGANA DA SE ZA ODREĐENO RADNO MJESTO ODREDI PRAVO NA DODATAK NA PLATU.

Iz obrazloženja:

„Naime, kod utvrđenja da je u svim prijedlozima Odluka sačinjenih od strane šefa Odjeljenja za javni registar radno mjesto namještenik II kategorije – kurir tretirano kao radno mjesto sa pripadajućim dodatkom od 10%, da konkretna radna pozicija ispunjava uslov u pogledu dodatka kako prema odredbi člana 21. stav (1) tačka b) alineja 3. Zakona o platama i naknadama, tako i prema Uputstvu Gradonačelnika Brčko distrikta Bosne i Hercegovine broj 05-000582/19 od 08.07.2019. godine, te kako je u konačnom za ovo radno mjesto Odlukom Vlade od 08.07.2020. godine utvrđeno pravo na dodatak od 10 %, po ocjeni ovog suda, pravilno je prvostepeni sud zaključio da je osnovano potraživanje tužioca za isplatu dodatka počev od 01.07.2019. godine (kao dana početka primjene Zakona o platama i naknadama), pa do dana donošenja Odluke Vlade kojom je pravo na dodatak utvrđeno.

Ovo stoga jer, tužilac ne može snositi posljedice neispunjavanja obaveza nadležnih organa javne vlasti Distrikta (Vlada) propisanih odredbama Zakona o platama i naknadama, odnosno nedonošenja potrebne odluke Vlade Distrikta, pogotovo u situaciji kada je postojala volja zakonodavca i nadležnih nižestepenih organa da se za određeno radno mjesto odredi pravo na dodatak na platu (zaključak Ustavnog suda Bosne i Hercegovine izražen u Odluci broj AP-737/21 od 12.01.2022. godine).“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o Rs 128504 22 Rsž 2 od 07.02.2022. godine)

103.

Isplata razlike doprinosa za PIO i zdravstveno osiguranje

TUŽITELJU (ZAPOSLENIKU-OSIGURANIKU) NE PRIPADA PRAVO NA ISPLATU RAZLIKE DOPRINOSA ZA PIO I ZDRAVSTVENO OSIGURANJE „NA RUKE“, JER SE DOPRINOSI ZA PIO I ZDRAVSTVENO OSIGURANJE NE UPLAĆUJU OSIGURANICIMA, NEGO SE UPLAĆUJU U ODREĐENE FONDOVE, ODNOSNO UPLAĆUJU NADLEŽNIM FONDOVIMA PIO I ZDRAVSTVENOG OSIGURANJA.

Iz obrazloženja:

„Dakle, iz citiranih zakonskih odredbi može se zaključiti da je tuženi (kako u pogledu uplate doprinosa za PIO, tako i u pogledu uplate doprinosa za zdravstveno osiguranje) kao poslodavac kod kojega je tužitelj bio zaposlen (iz spisa predmeta proizilazi da je tužitelj sada u penziji) obveznik obračuna i uplate/plaćanja navedenih doprinosa.

A, nepravovremeno obračunavanje i uplata obveznog doprinosa za PIO za tužitelja može imati za posljedicu da je tužitelju (kod toga da je prvostepeni sud u pobijanoj odluci konstatovao da je tužitelj „od skora u penziji“) utvrđena penzija s

manjom osnovicom od one koju bi primao da su pomenuti doprinosi za neisplaćene razlike plaća između platnog razreda VIII5 i platnog razreda VIII2, u periodu od 01.01.2010. godine do 31.10.2017. godine, na čiju je isplatu tuženi obavezan presudom ovog suda od 18.07.2019. godine, ušli u obračun penzijske osnovice prilikom tužiteljevog penzionisanja. S druge strane, plaćanje doprinosa za zdravstveno osiguranje predstavlja vid osiguranja koje je obvezujuće za sve zaposlene i druge osobe određene Zakonom o zdravstvenom osiguranju, kojima se nakon uplate propisanog doprinosa obezbjeđuje zdravstvena zaštita na nivou osnovnog paketa usluga, kao i druga prava određena Zakonom o zdravstvenom osiguranju.

Prema tome, tuženi je obveznik uplate doprinosa nadležnim fondovima PIO i zdravstvenog osiguranja. Stoga, postoji nezakonito postupanje prvostepenog suda kada je usvajanjem tužbenog zahtjeva obvezao tuženog da tužitelju isplati razliku neisplaćenih doprinosa za PIO i zdravstveno osiguranje, a da prethodno nije u ponovnom postupku raspravio istaknuti prigovor tuženog u pogledu njegove tvrdnje da se gore navedeni doprinosi „uplaćuju u određene fondove“ i da zato nije osnovan zahtjev tužitelja da se ovi iznosi isplaćuju njemu „na ruke“.

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o Rs 083876 20 Rsž 2 od 25.08.2020. godine)

104.

Naknada štete iz radnog odnosa

KAKO PROPIS, KOJIM JE REGULIRAN RADNOPRAVNI STATUS SARADNIKA U NASTAVI, NE PRAVI DISTINKCIJU IZMEĐU SARADNIKA U NASTAVI SA VKV STRUČNOM SPREMOM I SARADNIKA U NASTAVI SA VIŠOM ŠKOLSKOM (STRUČNOM) SPREMOM U NAGRAĐIVANJU (PLAĆI) ZA JEDNAK RAD I KAKO JE I ZAKONOM O OBRAZOVANJU U OSNOVNIM I SREDNJIM ŠKOLAMA BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE PROPISANO DA PRAKTIČNU NASTAVU IZVODE SARADNICI U NASTAVI SA STRUČNOM SPREMOM UTVRĐENOM NASTAVNIM PLANOM I PROGRAMOM, A KOJIM JE (KAO I U ORGANIZACIONOM PLANU) ODREĐENO DA SU TO LICA SA VKV STRUČNOM SPREMOM I LICA SA VIŠOM STRUČNOM SPREMOM, (DATA JE MOGUĆNOST SARADNICIMA U NASTAVI SA VKV STRUČNOM SPREMOM DA IZVODE PRAKTIČNU NASTAVU KAO I SARADNICI U NASTAVI SA VIŠOM STRUČNOM SPREMOM) AKO JE TUŽITELJICA, KOJA IMA VKV STRUČNU SPREMU, JEDNAKO USPJEŠNO, BEZ PRIMJEDBI I SA USPJEŠNIM OCJENAMA IZVODILA PRAKTIČNU NASTAVU, KAO I SARADNICI SA VIŠOM STRUČNOM SPREMOM, ONDA TUŽITELJICI PRIPADA I ISTA PLAĆA SUKLADNO NAČELU „ISTA PLAĆA ZA ISTI ILI SLIČAN POSAO“ KOJE SE PROTEŽE KROZ ODREDBE POMENUTIH PROPISA I KOJE JE KAO NAČELO UGRAĐENO I U ZAKON O PLAĆAMA ZAPOSLENIH U ORGANIMA UPRAVE BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE, SUKLADNO KOJEM PROPISU SE I SARADNICIMA U NASTAVI, KAO JAVNIM SLUŽBENICIMA, ODREĐUJE PLAĆA.

Iz obrazloženja:

„Naime, u prvostepenoj presudi utvrđene relevantne činjenice i okolnosti, kako ih u suštini prikazuju obje strane, ili ih bar tuženi argumentirano nije osporio, a

pogotovo nije pobio, da tužiteljica spada u kategoriju saradnika u nastavi iz stava 3. člana 93. Zakona o obrazovanju u osnovnim i srednjim školama, da je u spornom periodu kao saradnik u nastavi sa VKV stručnom spremom izvodila praktičnu nastavu, te da se ni nakon izmjene Organizacionog plana Odjela za obrazovanje nije ništa promijenilo i da tužiteljica kao i drugi saradnici u nastavi sa VKV stručnom spremom sa svojim učenicima učestvuje na takmičenjima na nivou grada i države, a da za jednak i bez primjedbi obavljen rad nije bila jednako nagrađena, dostatne su za utvrđenje i zaključak da tužiteljici za jednak rad pripada pravo na plaću jednaku plaći saradnika u nastavi sa višom stručnom spremom.

Jer, odredbom člana 1. Zakona o državnoj službi u organima javne uprave Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 9/14, 37/15, 48/16, 9/17 i 50/18, dalje Zakon o državnoj službi u organima javne uprave) propisano je da se tim Zakonom regulira radnopravni status državnih službenika, javnih službenika i namještenika u organima uprave Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, a prosvjetni radnici (saradnici u nastavi) prema definiciji javnog službenika iz odredbe člana 2. tačka b.) Zakona o državnoj službi u organima javne uprave su javni službenici, čiji radnopravni status je reguliran tim propisom i u tom smislu odredbom člana 6. stav 1. tačka b.) utvrđeno je pravo na plaću, ali i pravo na jednako postupanje u nagrađivanju sukladno rezultatima svog rada (tačka c.). Dakle, svakom javnom službeniku, tako i saradniku u nastavi za kojeg je pomenuti propis odredio da spada u kategoriju javnih službenika, pripada pravo na jednaku plaću sukladno rezultatima rada.

Kada je tako, da propis, kojim je reguliran radnopravni status saradnika u nastavi, ne pravi distinkciju između saradnika u nastavi sa VKV stručnom spremom i saradnika u nastavi sa višom školskom (stručnom) spremom u nagrađivanju (plaći) za jednak rad i da je i Zakonom o obrazovanju u osnovnim i srednjim školama propisano da praktičnu nastavu izvode saradnici u nastavi sa stručnom spremom utvrđenom nastavnim planom i programom, a kojim je (kao i u Organizacionom planu) određeno da su to lica sa VKV stručnom spremom i lica sa višom stručnom spremom, dakle, data je mogućnost saradnicima u nastavi sa VKV stručnom spremom da izvode praktičnu nastavu kao i saradnici u nastavi sa višom stručnom spremom i da je tužiteljica jednako uspješno, bez primjedbi i sa uspješnim ocjenama kao i saradnici u nastavi sa višom stručnom spremom izvodila praktičnu nastavu, onda tužiteljici pripada i ista plaća sukladno načelu „ista plaća za isti ili sličan posao“ koje se proteže kroz odredbe pomenutih propisa i koje je kao načelo ugrađeno i u Zakon o plaćama zaposlenih u organima uprave, sukladno kojem propisu se i saradnicima u nastavi, kao javnim službenicima, određuje plaća.

Dakle, obavljeni posao koji određeno radno mjesto zahtijeva, uspješnost i postignuti rezultati posla, bez obzira na stručnu spremu, temeljni su kriteriji koji određuju plaću, pa kada tuženi u obračunu i isplati plaća tužiteljici nije poštovao ove kriterije, time je povrijedio temeljno pravo tuželjice: pravo na jednaku plaću za jednak i jednako uspješno obavljeni posao.

Stoga, kada je navedenim aktima omogućeno da saradnici u nastavi sa VKV školskom spremom (u koju kategoriju spada i tužiteljica) jednako kao i saradnici u nastavi sa višom stručnom spremom izvode praktičnu nastavu i kada je tužiteljica jednako uspješno obavljala posao koji radno mjesto zahtijeva, onda je suglasno pravu da bude plaćena (nagrađena) za svoj faktički obavljeni rad, imala legitimno

očekivanje da će joj tuženi platiti posao kojeg je obavila i koje zahtjeva radno mjesto saradnika u nastavi.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o Rs 122621 20 Rsž od 27.07.2020. godine)

105.

Osposobljavanje radnika

Član 16. Zakona o sigurnosti i zaštiti zdravlja radnika na radu Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

U SITUACIJI KADA JE POSLODAVAC PROPUSTIO, U SMISLU ODREDBE ČLANKA 16. ZAKONA O SIGURNOSTI I ZAŠTITI ZDRAVLJA RADNIKA NA RADU BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE, PROVESTI OSPOSOBLJAVANJE UPOSLENIKA ZA SIGURAN RAD PRIJE NEGO ŠTO JE ISTI, PO NALOZIMA POSLODAVCA POČEO RADITI NA MAŠINI KOJA PO SVOJIM KARAKTERISTIKAMA IMA STATUS OPASNE STVARI, TADA JE POSLODAVAC BIO U OBVEZI ONEMOGUĆITI ODNOSNO ZAUSTAVITI UPOSLENIKOV RAD NA OVOJ MAŠINI U SMISLU ODREDBE ČLANKA 13. STAVAK (1) TOČKA I) ISTOG ZAKONA, JER RAD NA OPASNOJ STVARI TAKVIH KARAKTERISTIKA, PREDSTAVLJA IZRAVNU OPASNOST ZA ZDRAVLJE TUŽITELJA.

Iz obrazloženja:

„Pravilno prvostupanjski sud zaključuje da je tuženi propustio, u smislu odredbe članka 16. Zakona o sigurnosti i zaštiti zdravlja radnika na radu, provesti osposobljavanje tužitelja za siguran rad prije nego što je isti, po nalogu tuženog (nesporno među strankama), počeo raditi na mašini koja po svojim karakteristikama ima status opasne stvari, baš kao što prvostupanjski sud pravilno zaključuje i da je, u takvoj situaciji, tuženi bio u obvezi onemogućiti odnosno zaustaviti tužiteljev rad na ovoj mašini u smislu odredbe članka 13. stavak (1) točka i) istog zakona, jer, u okolnostima konkretnog slučaja, rad na opasnoj stvari takvih karakteristika, predstavlja izravnu opasnost za zdravlje tužitelja. Navedeni propusti tuženog (nepostupanje tuženog), i prema ocjeni ovog suda, jesu u svojoj sveukupnosti (također) doveli do stvaranja opasne situacije kritične zgrade u kojoj se tužitelj ozlijedio (kao primarni ali neizravni uzrok ozljeđivanja), jer da je tuženi proveo obuku za siguran rad, na način kako je to regulirano odredbama Zakon o sigurnosti i zaštiti zdravlja na radu (a o čemu se i vještak zaštite na radu izjašnjavao), tužitelj bi bio u prigodi da se kvalitetnije upozna sa svim mogućim opasnostima koje prate rad na mašini (cirkularu) kao opasnoj stvari kao i da mu se detaljnije ukaže na značaj i neophodnost poduzimanja zaštitnih mjera i korištenja zaštitne opreme u svakodnevnom radu, a što tuženi očito nije učinio.

Međutim, iako prvostupanjski sud pravilno utvrđuje propuste na strani tuženog, kao poslodavca, te ih pravilno podvodi pod relevantne odredbe Zakona o sigurnosti i zaštiti zdravlja radnika na radu, po ocjeni ovog suda, prvostupanjski sud propušta dati pravni značaj činjenicama da tužitelj, prema vlastitom kazivanju, nije radio na mašini koju nije znao koristiti kao i da se nikome od kolega pa ni tuženom nije žalio da ne želi da radi na mašini „Robland“ jer je ne zna koristiti. Navedene činjenice imaju značaj sa aspekta pravilne primjene odredbe članka 177. stavak (3)

ZOO-a. Naime, točno je da je tuženi propustio izvršiti obuku tužitelja za siguran rad na mašini „Robland“, što svakako ima značaj jednog od uzroka za ozljeđivanje tužitelja, ali to ne znači da tužitelj, prema stanju izvedenih dokaza, nije imao minimalnu svijest o opasnosti rada na mašini sa testerom za rezanje drva kao i da nije imao minimalno znanje o potrebi korištenja zaštitne sklopke (kape) pri radu na ovoj mašini (cirkularu), jer se, prema redovitom tijeku stvari očekuje od punoljetne osobe koja je po zanimanju električar i koja se redovito bavi obavljanjem stolarskih poslova da ima (bar minimalnu) svijest i znanje o navedenim okolnostima. U svakom slučaju, da se tužitelj osjećao nesigurnim u radu na mašini „Robland“ jer nije osposobljen za siguran rad, istome je bilo na raspolaganju pravo da odbije daljnji rad u smislu odredbe članka 33. stavak (1) Zakona o sigurnosti i zaštiti zdravlja radnika na radu, kako to tuženi žalbom pravilno ukazuje, a koje pravo tužitelj nije koristio, pa kada je to tako, onda se navedene okolnosti, u korelaciji sa činjenicom da tužitelj prije početka rada na mašini „Robland“ (cirkularu) nije postavio zaštitnu kapu na testeru, čime bi onemogućio vlastito ozljeđivanje, imaju cijeniti kao djelomični doprinos tužitelja u nastanku štete, u ovom slučaju u procentu od 10% i za koji procent se tuženi kao imatelj opasne stvari oslobađa odgovornosti u smislu odredbe članka 177. stavak (3) ZOO-a, obzirom da i ovaj sud, za razliku od tuženog, cijeni da propusti tuženog u poduzimanju radnji koje imaju za cilj preveniranje ozljeda u radu imaju odlučujući značaj u nastanku predmetnog ozljeđivanja tužitelja, zbog čega se žalbeni navodi tuženog u kojima ustrajava na tvrdnji da je „nesreća posljedica isključive radnje oštećenog“ ukazuje kao neutemeljen.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o P 119806 22 Gž 2 od 27.12.2022. godine)

106.

Protivtužba za naknadu štete

KADA SE SPORNI ODNOS PO TUŽBI TUŽITELJA (PONIŠTENJE RJEŠENJA O OTKAZU UGOVORA O RADU) IMA RASPRAVITI PO ODREDBAMA ZAKONA O RADU, U SPORU U KOJEM SUD NEMA PUNU JURISDIKCIJU, A SPORNI ODNOS PO PROTIVTUŽBI (NAKNADA ŠTETE U VEZI SA RADOM TUŽITELJA) PO ODREDBAMA ZAKONA O OBLIGACIONIM ODNOSIMA I UZ PRIMJENU ISTOG PROCESNOG ZAKONA O PARNIČNOM POSTUPKU, KOJI SADRŽI ODREĐENA NEISTOVJETNA PRAVILA U POSTUPANJU, TADA NISU ISPUNJENI USLOVI DA SE PO PROTIVTUŽBI TUŽENOG RASPRAVLJA U SPORU PO TUŽBI TUŽITELJA.

Iz obrazloženja:

„Prvostepeni sud je odbio raspravljanje po protivtužbi u predmetnoj pravnoj stvari gdje se traži zaštita prava iz radnih odnosa, sa obrazloženjem da se zahtjevi iz tužbe i protivtužbe ne isključuju, odnosno da zahtjev iz protivtužbe za naknadu štete nije u koneksnoj vezi sa zahtjevom iz tužbe, po kojima se mora istovremeno odlučiti. Pri tome prvostepeni sud ukazuje na specifičnosti spora iz radnog odnosa, odnosno da u sporu po tužbi tužitelja sud nema punu jurisdikciju „.....a to znači da se u tim sporovima domen sudskog razmatranja zakonitosti istih odluka svodi samo na ispitivanje da li je u postupku koji je prethodio donošenju odluke povrijeđen postupak propisan zakonom ili internim aktom poslodavca, da li je određeno

ponašanje zaposlenika predviđeno kao teža povreda radne obaveze, te da li su istinito utvrđene činjenice na osnovu kojih je odluka o otkazu donesena“.

Nesporno je da se tužba i protivtužba smatraju samostalnim tužbama i, u načelu, nema smetnji da se o tužbenom ili protivtužbenom zahtjevu vodi jedan postupak ukoliko je zahtjev protivtužbe u vezi sa tužbenim zahtjevom, ili ako se ti zahtjevi mogu prebiti, ili ako se protivtužbom traži utvrđenje nekog prava ili pravnog odnosa o čijem postojanju ili nepostojanju zavisi u cjelini ili djelimično odluka o tužbenom zahtjevu (član 197 stav (1) Zakona o parničnom postupku). Sud bi znači svakako bio dužan da istovremeno odluči o tužbi i protivtužbi, odnosno u jednom postupku istovremeno kada su zahtjev iz tužbe i protivtužbe u koneksnoj vezi tako da se isključuju. U konkretnom slučaju to nije slučaj, iz svih onih razloga opširno navedenih u obrazloženju pobijanog rješenja, na koji ovaj sud upućuje zbog suvišnog ponavljanja, a koji navodima žalbe nisu dovedeni u sumnju.

Dakle, ovaj sud cijeni da nisu ostvareni razlozi zbog kojih tuženi pobija prvostepeno rješenje, a kojim se u bitnom kroz oba žalbena razloga ukazuje da su zahtjev iz tužbe i zahtjev iz protivtužbe u koneksnoj vezi po kojima se mora istovremeno odlučiti, što je prvostepeni sud pogrešno utvrdio i zbog čega je pogrešno primijenjeno procesno pravilo iz odredbe člana 197 Zakona o parničnom postupku. Jednako kao i prvostepeni sud i ovaj sud je stava, kod toga da se sporni odnos po tužbi tužitelja ima raspraviti po odredbama Zakona o radu, a sporni odnos po protivtužbi i po odredbama Zakona o obligacionim odnosima i uz primjenu istog procesnog Zakona o parničnom postupku, koji sadrži određena neistovjetna pravila u postupanju, da nisu ispunjeni uslovi da se po protivtužbi tuženog raspravlja u sporu po tužbi tužitelja (član 197 Zakona o parničnom postupku), iako tuženi tvrdi da je šteta koju potražuje nastala u vezi sa radom tužitelja (dakle o čemu će se raspravljati u tom postupku), dok se osnovanost zahtjeva iz tužbe utvrđuje na osnovu već utvrđenih činjenica od strane tuženog kao poslodavca, na kojima je zasnovao odluku o prestanku radnog odnosa tužitelja.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 O Rs 128320 21 Rsž od 07.02.2022. godine)

107. Računanje roka

KADA JE ROK ZA ISPLATU PLAĆE I DODATAKA NA PLAĆU ODREĐEN DO 10. U MJESECU ZA PRETHODNI MJESEC, ONDA TAJ ROK OBUHVATA I 10. PO REDU DAN U MJESECU KAO POSLJEDNJI DAN DOBROVOLJNOG ISPUNJENJA PREDMETNE ZAKONSKE OBVEZE KADA SE POSLODAVAC NE NALAZI U DOCNJI, ZBOG ČEGA SE ZAKONSKE ZATEZNE KAMATE, U SLUČAJU NEISPLATE PLAĆE I DODATAKA NA PLAĆU, IMAJU RAČUNATI POČEV OD 11. U MJESECU PA DO KONAČNE ISPLATE.

Iz obrazloženja:

„Slijedom navedenog, osnovano tuženi izuzetnom revizijom ukazuje da je rok za isplatu plaće i dodataka na plaću određen do 10. u mjesecu za prethodni mjesec, a što obuhvata i 10. po redu dan u mjesecu kao posljednji dan dobrovoljnog ispunjenja

predmetne zakonske obveze kada se Brčko distrikt Bosne i Hercegovine ne nalazi u docnji, zbog čega se zakonske zatezne kamate, u slučaju neisplate plaće i dodataka na plaću, imaju računati počev od 11. u mjesecu, a ne kako to pogrešno prvostupanjski sud prihvaća od 10. u mjesecu pa do konačne isplate a potom i drugostupanjski sud pogrešno cijeni za pravilnim i zakonitim, na koji način je drugostupanjski sud odstupio od dosadašnje prakse u predmetima ovog suda broj 96 o Rs 133772 21 Rsž, 96 o Rs 133702 21 Rsž i 96 o Rs 133774 21 Rsž, pa kako se radi se o materijalno-pravnom pitanju važnom za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni, valjalo je na temelju odredbe članka 372. stavak (1) a u svezi sa člankom 359. stavak (3) točka a) ZPP-a, prihvatiti odlučivanje o izuzetnoj reviziji o prvom pravnom pitanju te izuzetnu reviziju, u tom dijelu usvojiti i drugostupanjsku presudu djelomično preinačiti na način što se zakonske zatezne kamate dosuđene tužiteljima presudom Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine broj 96 o Rs 135358 21 Rs od 27.1.2022. godine imaju računati počev od 11. u mjesecu (a ne od 10. u mjesecu) pa do konačne isplate, dok je drugostupanjska presuda u preostalom dijelu ostala neizmijenjena.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o Rs 135358 22 Rev od 24.11.2022. godine)

PRIVREDNO PRAVO

108.

Brisanje lica ovlaštenog za zastupanje poslovne jedinice

Članovi 71. i 72. Zakona o registraciji poslovnih subjekata u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine

BRISANJE LICA OVLAŠTENOG ZA ZASTUPANJE POSLOVNE JEDINICE ZASNOVANO NA PRAVOSNAŽNOJ PRESUDI NIJE USLOVLJENO IMENOVANJEM NOVOG LICA ZA ZASTUPANJE. SVE EVENTUALNE POSLJEDICE TAKVOG BRISANJA TREBA DA TRPI SUBJEKT UPISA, A NE PREDLAGAČ (LICE KOJE SE BRIŠE IZ REGISTRA).

Iz obrazloženja:

„Međutim, u konkretnom slučaju predlagač zahtjevom od 06.05.2020. godine nije tražio promjenu lica ovlaštenog za zastupanje poslovne jedinice, na način kako je to propisano pomenutom odredbom člana 39. stav (5) Zakona o registraciji poslovnih subjekata, već je zahtijevao samo brisanje predlagača kao lica ovlaštenog za zastupanje poslovne jedinice, a na osnovu pravosnažne presude Osnovnog suda u Banja Luci, broj 71 o Rs 259851 17 Rs od 24.12.2018. godine, kojom je predlagaču prestalo svojstvo rukovodioca poslovne jedinice i naloženo Registarskom odjeljenju Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine da izvrši brisanje predlagača kao rukovodioca poslovne jedinice.

S tim u vezi, registarski sud nije razmotrio predmetnu prijavu sa aspekta brisanja predlagača kao lica ovlaštenog za zastupanje, shodno odredbama člana 71. stav (2) i člana 72. stav (1) tačka c) Zakona o registraciji poslovnih subjekata, kojim odredbama je, između ostalog, propisano da lice koje ima pravni interes može nadležnom registarskom sudu podnijeti zahtjev za brisanje neosnovanog konačnog upisa, kao i da će nadležni registarski sud brisati neosnovani upis na zahtjev lica koje ima pravni interes ili po službenoj dužnosti u slučaju da se u postupku utvrdi da je u drugim slučajevima u kojima je po zakonu, upis bio nedopustiv ili je naknadno postao nedopustiv.

Takođe, u relevantnom dijelu odredbe člana 6. stav (1) Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda propisano je da svako tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanim na osnovu zakona, a u opseg prava na pravično suđenje svakako potpada i izvršenje presude koju donese bilo koji sud, obzirom da se i izvršenje pravosnažne sudske presude mora smatrati sastavnim dijelom sudskog postupka (*Hornsby v. Greece*, presuda broj 18357/91 od 19. marta 1997. godine, stav 40.), a postupanje sudova koje bi vodilo tome da se ne provode pravosnažne sudske odluke dovelo bi do narušavanja načela vladavine prava.

To znači da registarski sud prilikom donošenja pobijanog rješenja nije imao u vidu ni pomenute odredbe Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda i njene protokole, koji se direktno primjenjuju u Bosni i Hercegovini i imaju prioritet nad svim ostalim zakonima (član II 2. Ustava Bosne i Hercegovine), zbog

čega nije dao odgovarajući značaj izvršenju pravosnažne presude Osnovnog suda u Banja Luci, broj 71 O Rs 259851 17 Rs od 24.12.2018. godine.

Obzirom da registarski sud nije prijavu predlagača za njegovo brisanje kao rukovodioca poslovne jedinice razmatrao sa aspekta odredbe člana 71. stav (2) i člana 72. stav (1) tačka c) Zakona o registraciji poslovnih subjekata, niti sa stanovišta nužnosti provođenja pravosnažnih sudskih odluka, kako to nalaže odredba člana 6. stav (1) Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, pobijano rješenje ne može opstati, pa je ovaj sud, usvajanjem žalbe predlagača, prvostepeno rješenje ukinuo i predmet vratio prvostepenom sudu na ponovni postupak i odlučivanje, na osnovu odredbe člana 68. stav (1) tačka c) Zakona o registru poslovnih subjekata.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 97 O Reg 002408 21 Pž od 30.06.2021. godine)

109.

**Upis i zabilježba rješenja o otvaranju i zaključenju stečajnog postupka
Član 45. Zakona o registraciji poslovnih subjekata u Brčko distriktu
Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i
Hercegovine“, broj 15/05)**

ZAKONSKA JE OBVEZA REGISTARSKOG SUDA (PRVOSTEPENOG SUDA) IZVRŠITI UPIS I ZABILJEŽBU RJEŠENJA O OTVARANJU I ZAKLJUČENJU STEČAJNOG POSTUPKA NAD SUBJEKTOM UPISA, A TO IMPLICIRA DA, JEDNAKO KAO NI ŽALBENI SUD U POSTUPKU PO ŽALBI, PRVOSTEPENI (REGISTARSKI) SUD NIJE OVLAŠTEN ISPITATI PRAVILNOST I ZAKONITOST TOG RJEŠENJA, NITI SE UPUŠTATI U OCJENU ODLUKA I POSTUPAKA KOJI SU PRETHODILI TOM RJEŠENJU.

Iz obrazloženja:

„U žalbi izjavljenoj protiv prvostepenog rješenja, subjekt upisa (žalitelj kroz žalbene navode pobija gore pomenute odluke koje su prethodile donošenju prvostepenog rješenja i smatra da je tim odlukama prvostepeni sud „ciljano stvarao i stvorio procesne i materijalne pretpostavke za otvaranje i zatvaranje stečajnog postupka nad subjektom upisa“ i time da je povrijedio njegovo pravo na pristup sudu i pravično suđenje zaštićeno članom II/3e) Ustava Bosne i Hercegovine i Europskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda i pripadajućim protokolima.

Međutim, pravilnost i zakonitost svih odluka koje su prethodile donošenju prvostepenog rješenja ne može biti predmet razmatranja žalbenog vijeća u ovom postupku (pravilnost i zakonitost svih tih odluka je mogla biti ili je bila razmatrana u posebnim žalbenim postupcima ukoliko su pobijane žalbom), već predmet razmatranja u ovom žalbenom postupku je samo pravilnost i zakonitost prvostepenog rješenja.

A, prvostepeno rješenje, kojim je po službenoj dužnosti izvršen upis zabilježbe o otvaranju i zaključenju stečajnog postupka nad subjektom upisa (žaliteljem) na

osnovu rješenja Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine broj 96 o St 121987 19 St od 27.02.2020. godine kojim je otvoren i zaključen stečajni postupak nad subjektom upisa, žalbeno vijeće drži pravilnim i zakonitim.

Jer, odredbom člana 45. stav (1) Zakona o registraciji poslovnih subjekata propisana je obveza registarskog suda (prvostepenog suda) da po službenoj dužnosti izvrši upis rješenja o otvaranju i zaključenju stečajnog postupka i o tome sačini službenu zabilješku u Glavnoj knjizi Registra (javni dio registra koji sadrži podatke o subjektima upisa propisane Zakonom o registraciji poslovnih subjekata, koju u štampanom obliku vodi sud nadležan prema sjedištu poslovnog subjekta).

Dakle, kad je nadležni sud (u Distriktu je za sprovođenje postupka stečaja, prinudnog poravnanja i likvidacije odredbom člana 1. stav (2) Zakona o stečaju, prinudnom poravnanju i likvidaciji u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine- „Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 1/02-određena nadležnost Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine) donio rješenje o otvaranju i zaključenju stečajnog postupka nad subjektom upisa, njegova obveza je bila to rješenje dostaviti registarskom sudu, tj. Osnovnom sudu Brčko distrikta Bosne i Hercegovine kod kojeg je prema sjedištu registriran subjekt upisa. A, registarski sud je po službenoj dužnosti izvršio upis tog rješenja i u Glavnoj knjizi registra sačinio zabilježbu koja sadrži naziv suda koji je donio rješenje, broj i datum rješenja i vrstu postupka (kako je to propisano odredbom člana 45. stav (1) Zakona o registraciji poslovnih subjekata).

Znači, zakonska je obveza registarskog suda (prvostepenog suda) izvršiti upis i zabilježbu rješenja o otvaranju i zaključenju stečajnog postupka nad subjektom upisa (žaliteljem), a to implicira da, jednako kao ni žalbeni sud u ovom postupku, prvostepeni (registarski) sud nije bio ovlašten ispitati pravilnost i zakonitost tog rješenja, niti se upuštati u ocjenu odluka i postupaka koji su prethodili tom rješenju.

Prema tome, bila je zakonska obveza registarskog (prvostepenog) suda izvršiti upis rješenja o otvaranju i zaključenju stečajnog postupka i sačiniti zabilježbu, a kako je upravo tako postupio registarski (prvostepeni) sud, pa zbog toga žalbeni navodi (sve i da su istiniti) u konačnom nisu od uticaja na pravilnost i zakonitost prvostepenog rješenja (sve te prigovore mogao je žalitelj isticati u postupku u kojem je to rješenje doneseno).“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 97 o Reg 002356 20 Pž od 29.12.2020. godine)

110.

Postupanje nadležnog registarskog suda po prijemu prijave za registraciju

Član 55. Zakona o registraciji poslovnih subjekata u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine

REGISTARSKI SUD NE MOŽE DETALJNO DA SE UPUŠTA U APSOLUTNU PRAVILNOST PROCEDURE DONOŠENJA ODLUKE KOJA PREDSTAVLJA ISPRAVU ZA TRAŽENI UPIS, JER BI U SUPROTNOM REGISTRACIJSKI SUD NARUŠIO NAČELA IZVANPARNIČNOG POSTUPKA I PRIMIJENIO NAČELA

PARNIČNOG POSTUPKA. TO ZNAČI DA JE ZA REGISTRACIJSKI SUD DOVOLJNO DA ISPITA ZAKONITOST DONOŠENJA ODLUKE KOJA PREDSTAVLJA ISPRAVU ZA UPIS GLEDE NADLEŽNOSTI I POSTUPKA ZA NJENO DONOŠENJE KAO I GLEDE SUGLASNOSTI ISPRAVE SA OPĆIM AKTIMA SUBJEKTA UPISA (ČLANAK 55. ZAKONA O REGISTRACIJI), A U SLUČAJU DA JE PREDMETNA ODLUKA NA TEMELJU KOJE JE IZVRŠEN UPIS NEZAKONITA ILI NEPRAVILNA IZ FORMALNOG ILI MATERIJALNOG RAZLOGA KOJI SE, ZBOG SVOJE PRIRODE (JER ZAHTIJEVA UTVRĐIVANJE POSTOJANJA ODREĐENE ČINJENICE), NE MOŽE ISPITATI U REGISTRACIJSKOM POSTUPKU, NEZADOVOLJNA STRANKA IMA PRAVO TRAŽITI NJENO PREISPITIVANJE I U KONAČNICI PONIŠTAJ U PARNIČNOM POSTUPKU U SMISLU ČLANKA 23. ZAKONA O IZVANPARNIČNOM POSTUPKU.

Iz obrazloženja:

„Pri tome valja istaći da je postupak upisa u sudski registar izvanparnični postupak, i u tom postupku se ne utvrđuju činjenice, već samo okolnosti vezane za predmetni, odnosno zahtijevani upis. Zbog toga registarski sud ne može detaljno da se upušta u apsolutnu pravilnost procedure donošenja odluke koja predstavlja ispravu za traženi upis, jer bi u suprotnom registarski sud narušio načela izvanparničnog postupka i primijenio načela parničnog postupka. To znači da je za registarski sud dovoljno da ispita zakonitost donošenja odluke koja predstavlja ispravu za upis glede nadležnosti i postupka za njeno donošenje kao i glede suglasnosti isprave sa općim aktima subjekta upisa (članak 55. Zakona o registraciji), a u slučaju da je predmetna odluka na temelju koje je izvršen upis nezakonita ili nepravilna iz formalnog ili materijalnog razloga koji se, zbog svoje prirode (jer zahtijeva utvrđivanje postojanja određene činjenice), ne može ispitati u registarskom postupku, nezadovoljna stranka ima pravo tražiti njeno preispitivanje i u konačnici poništaj u parničnom postupku u smislu članka 23. Zakona o izvanparničnom postupku.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 97 o Reg 002496 22 Pž od 28.9.2022. godine)

DISKRIMINACIJA

111.

Osnov za utvrđenje diskriminacije

RAZLIČIT TRETMAN U POGLEDU PRAVA NA ISPLATU TOPLOG OBROKA SA JEDNE STRANE DRŽAVNOM (JAVNOM) SLUŽBENIKU U ORGANIMA UPRAVE BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE I S DRUGE STRANE ZAPOSLENIMA U JAVNIM PREDUZEĆIMA I PRIVATNOM SEKTORU U BRČKO DISTRIKTU BOSNE I HERCEGOVINE, NE PREDSTAVLJA OSNOV ZA UTVRĐENJE DISKRIMINACIJE.

Iz obrazloženja:

„Kako to pravilno cijeni i prvostepeni sud, tužilac i zaposleni u javnim poduzećima i privatnom sektoru, prije svega, nemaju istog poslodavca obzirom da je tužiocu poslodavac Brčko distrikt Bosne i Hercegovine koji predstavlja jedinstvenu administrativnu jedinicu lokalne samouprave, dok su zaposlenima u javnim preduzećima i privatnim preduzećima poslodavci javna i privatna preduzeća sa kojima su zaključili ugovore o radu, odnosno samostalni pravni subjekti koji u pravnom prometu istupaju i posluju nezavisno od drugih pravnih osoba i u pravilu pod tržišnim uslovima radi sticanja dobiti (kod privatnih poduzeća primarno), a što svakako nije slučaj sa tuženim. Zatim, radno-pravni status tužioca i zaposlenih u javnim preduzećima i privatnom sektoru nije regulisan istim propisima (za tužioca Zakonom o državnoj službi i podzakonskim aktima donesenim na osnovu tog zakona, dok su prava, obaveze i odgovornosti zaposlenih u javnim preduzećima i privatnom sektoru regulisane Zakonom o radu i podzakonskim aktima donesenim na osnovu istog). Razlike se, prema pozitivnim propisima ogledaju i u tome da je drugačija procedura zasnivanja radnih odnosa, a različit je i izvor finansiranja plata i naknada (zaposleni u javnom sektoru iz budžeta, zaposleni u javnim preduzećima iz sredstava javnih preduzeća čiji izvori finansiranja su regulisani odredbom člana 31. Zakona o javnim preduzećima u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine, objavljen u „Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, br. 22/18 – prečišćeni tekst, 5/20 i 10/22, i to primarno na osnovu prihoda od obavljanja osnovne djelatnosti javnog preduzeća, a zaposleni u privatnom sektoru iz vlastitih tekućih prihoda koje isti ostvaruju obavljajući svoju djelatnost na tržištu).

Dakle, različit tretman u pogledu prava na isplatu toplog obroka sa jedne strane državnom (javnom) službeniku u organima uprave Distrikta i s druge strane zaposlenima u javnim preduzećima i privatnom sektoru u Distriktu, ne predstavlja osnov za utvrđenje diskriminacije saglasno odredbi člana 2. i 3. Zakona o zabrani diskriminacije, radi čega se žalbeni navodi tužioca u tom dijelu, po stajalištu ovog suda, pokazuju neosnovanim.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o Rs 144058 22 Rsž od 07.11.2022. godine)

112.

Komparator – usporedna kategorija

UPOSLENICI U JAVNIM PODUZEĆIMA I PRAVNIM OSOBAMA IZ PRIVATNOG SEKTORA NE MOGU PREDSTAVLJATI OSOBE S KOJIMA BI SE TUŽITELJICA, KAO UPOSLENICA TIJELA JAVNE UPRAVE, MOGLA USPOREDITI.

Iz obrazloženja:

„Pored navedenog, ovaj sud također zamjećuje da se zahtjevu tužiteljice za utvrđenjem da se postupanje tuženog na štetu tužiteljice ima okvalificirati kao diskriminacija ne može udovoljiti ni iz razloga što u konkretnom slučaju nedostaje i treći element tj. u konkretnom slučaju stvarna ili hipotetička usporedna osoba ili grupa (komparator) koja je u istoj ili sličnoj situaciji kao i tužiteljica, obzirom da uposlenici u javnim poduzećima i privatnom sektoru nisu niti mogu biti odgovarajući komparator (odgovarajuća usporedna kategorija) koji se nalazi u istoj ili sličnoj činjeničnoj i pravnoj situaciji kao tužiteljica koja je uposlenica tijela javne uprave, a kako to pravilno prvostupanjski sud zaključuje. Više je razloga za ovakav zaključak suda.

Naime, pravilno prvostupanjski sud zaključuje da, u konkretnom slučaju, uposlenici u javnim poduzećima i pravnim osobama iz privatnog sektora ne mogu predstavljati osobe s kojima bi se tužiteljica mogla usporediti, jer o pravu na topli obrok navedenih uposlenika nije (izravno) odlučivao tuženi, već njihovi poslodavci (kao samostalni pravni subjekti), na temelju svojih općih pravnih akata.

Na pravilnost navedenog zaključka prvostupanjskog suda, ukazuje i to da tužiteljica i uposlenici u javnim poduzećima i privatnom sektoru, prije svega, nemaju istog poslodavca (tužiteljici je poslodavac Brčko distrikt Bosne i Hercegovine, dok su zaposlenicima u javnim poduzećima i privatnim poduzećima poslodavci upravo ta poduzeća sa kojima su zaključili ugovore o radu). Drugo, poslodavac tužiteljice u funkcionalnom i organizacijskom smislu predstavlja (jedinstvenu administrativnu) jedinicu lokalne samouprave, dok su poslodavci uposlenika u javnim poduzećima i privatnom sektoru samostalni pravni subjekti koji u pravnom prometu istupaju i posluju neovisno od drugih pravnih osoba (pa i tuženog) i u pravilu pod tržišnim uvjetima radi stjecanja dobiti (kod privatnih poduzeća primarno) a što nije slučaj sa tuženim. Dalje, radno-pravni status tužiteljice i uposlenika u javnim poduzećima i privatnom sektoru nije reguliran na isti način. U slučaju tužiteljice, njena prava, obveze i odgovornosti su regulirane odredbama Zakona o državnoj službi u organima javne uprave Brčko distrikta Bosne i Hercegovine – pročišćeni tekst („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 17/22) a što je bila ista situacija i sa prethodno važećim Zakonom o radu iz 2006. godine i Zakonom o državnoj službi u organima uprave Brčko distrikta Bosne i Hercegovine iz 2006. godine, dok su prava, obveze i odgovornosti uposlenika u javnim poduzećima i privatnom sektoru regulirane odredbama Zakona o radu Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 34/19, 2/21 i 6/21) i podzakonskim aktima donesenim na temelju istog. U tom smislu, uposlenici u javnim poduzećima i privatnom sektoru, pri obavljanju svojih redovitih radnih zadataka i dužnosti izvršavaju ono što su ugovorom o radu dogovorili sa svojim poslodavcem, dok to nije situacija sa tužiteljicom kao uposlenicom u tijelu javne uprave (odnosi se na državne službenike i namještenike) koji pri zasnivanju svog radnog odnosa ne mogu

pregovarati sa poslodavcem što će im sve ući u krug radnih zadataka i dužnosti konkretnog radnog mjesta nego stupanjem u radni odnos (temeljem rješenja o zasnivanju radnog odnosa) isti se zadužuju za obavljanje povjerenih im poslova (funkcija) iz oblasti osnovnih djelatnosti iz nadležnosti javne uprave i drugih institucija Brčko distrikta Bosne i Hercegovine. Također, treba imati na umu da se plaća uposlenika u javnim poduzećima financira iz novčanih sredstava tog javnog poduzeća čiji izvori financiranja su regulirani odredbom članka 31. Zakona o javnim poduzećima u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 22/18 – pročišćeni tekst, 5/20 i 10/22) i to primarno na temelju prihoda od obavljanja osnovne djelatnosti javnog poduzeća a plaća uposlenika u privatnom sektoru iz vlastitih tekućih prihoda koje isti ostvaruju obavljajući svoju djelatnost na tržištu, dok se plaće uposlenika u javnom sektoru financiraju izravno iz proračunskih sredstava Brčko distrikta Bosne i Hercegovine sukladno odredbama Zakona o plaćama i naknadama u organima javne uprave i institucijama Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 8/19, 10/19, 12/19, 39/20, 41/20, 13/21 i 21/22) a što je bila situacija i sa prethodno važećim Zakonom o plaćama u organima javne uprave Brčko distrikta Bosne i Hercegovine iz 2006. godine.

Slijedom navedenog, a kako tužiteljica kao uposlenica tijela javne uprave i uposlenici u javnim poduzećima i privatnom sektoru, po prirodi, vrsti i sadržaju, imaju različit radno-pravni status uključujući i različit način uređivanja politike plaća i drugih osobnih primanja iz radnog odnosa te njihovog financiranja, to nema mjesta zaključku tužiteljice da se u konkretnom slučaju radi o odgovarajućim komparatorima (usporednim kategorijama), kako to prvostupanjski sud pravilno zaključuje, a što za posljedicu ima da, kada je u pitanju usporedni odnos sa uposlenicima u javnim poduzećima i privatnom sektoru, nedostaje i treći konstituirajući element neophodan za utvrđenje kvalifikacije da se radi o diskriminirajućem postupanju tuženog prema tužiteljici, zbog čega je prvostupanjski sud pravilno odlučio kada je osnovni tužbeni zahtjev tužiteljice odbio kao neosnovan odlučivši kao u stavku I izreke prvostupanjske presude.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o P 144076 22 GŽ od 14.11.2022. godine)

113.

Komparator – usporedna kategorija

KAKO TUŽITELJ KAO UPOSLENIK JAVNOG PODUZEĆA I UPOSLENICI U JAVNOM SEKTORU, KAO NAMJEŠTENICI I DRŽAVNI SLUŽBENICI U TIJELU JAVNE UPRAVE, PO PRIRODI, VRSTI I SADRŽAJU, IMAJU RAZLIČIT RADNO-PRAVNI STATUS UKLJUČUJUĆI I RAZLIČIT NAČIN UREĐIVANJA POLITIKE PLAĆA I DRUGIH OSOBNIH PRIMANJA IZ RADNOG ODNOSA TE NJIHOVOG FINANCIRANJA, TO NEMA MJESTA ZAKLJUČKU TUŽITELJA DA SE U KONKRETNOM SLUČAJU RADI O ODGOVARAJUĆIM KOMPATORIMA (USPOREDNIM KATEGORIJAMA).

Iz obrazloženja:

„Pored navedenog, ovaj sud također zamjećuje da se zahtjevu tužitelja za utvrđenjem da se postupanje tuženog na štetu tužitelja okvalificira kao diskriminacija (u dijelu u kojem je izvršio usporedbu sa uposlenicima u javnom sektoru) ne može udovoljiti ni iz razloga što u konkretnom slučaju nedostaje i treći element tj. u konkretnom slučaju stvarna ili hipotetička usporedna osoba ili grupa (komparator) koja je u istoj ili sličnoj situaciji kao i tužitelj, obzirom da uposlenici u javnom sektoru nisu niti mogu biti odgovarajući komparator (usporedna kategorija) koji se nalazi u istoj ili sličnoj situaciji kao tužitelj. Više je razloga za ovakav zaključak suda.

Naime, prije svega tužitelj i uposlenici u javnom sektoru nemaju istog poslodavca (tužitelju je poslodavac JP „Komunalno Brčko“ d.o.o. Brčko distrikt Bosne i Hercegovine dok je uposlenicima u javnom sektoru poslodavac Brčko distrikt Bosne i Hercegovine). Drugo, poslodavac tužitelja posluje kao javno poduzeće dok je poslodavac uposlenika u javnom sektoru (jedinствена административна) jedinica lokalne samouprave. Dalje, radno-pravni status tužitelja i uposlenika u javnom sektoru nije reguliran na isti način. U slučaju tužitelja, njegova prava, obveze i odgovornosti su regulirani odredbama Zakona o radu Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 34/19, 2/21 i 6/21) i podzakonskim aktima donesenim na temelju istog, dok su prava, obveze i odgovornosti uposlenika u javnom sektoru, kao namještenika i državnih službenika, regulirana odredbama Zakona o državnoj službi u organima javne uprave Brčko distrikta Bosne i Hercegovine – pročišćeni tekst („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 17/22) a što je bila ista situacija i sa prethodno važećim Zakonom o radu iz 2006. godine i Zakonom o državnoj službi u organima uprave Brčko distrikta Bosne i Hercegovine iz 2006. godine. U tom smislu, tužitelj kao uposlenik u javnom poduzeću pri obavljanju svojih redovitih radnih zadataka i dužnosti izvršava ono što je ugovorom o radu dogovorio sa svojim poslodavcem, dok to nije situacija sa uposlenicima u javnom sektoru (državnim službenicima i namještenicima) koji pri zasnivanju svog radnog odnosa ne mogu pregovarati sa poslodavcem što će im sve ući u krug radnih zadataka i dužnosti konkretnog radnog mjesta nego stupanjem u radni odnos (temeljem rješenja o zasnivanju radnog odnosa) isti se zadužuju za obavljanje povjerenih im poslova (funkcija) iz oblasti osnovnih djelatnosti iz nadležnosti javne uprave i drugih institucija Brčko distrikta Bosne i Hercegovine. Također, treba imati na umu da se plaća tužitelja financira iz novčanih sredstava javnog poduzeća (tuženog) čiji izvori financiranja su regulirani odredbom članka 31. Zakona o javnim poduzećima u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 22/18 – pročišćeni tekst, 5/20 i 10/22) i to primarno na temelju prihoda od obavljanja osnovne djelatnosti javnog poduzeća, dok se plaće uposlenika u javnom sektoru financiraju izravno iz proračunskih sredstava Brčko distrikta Bosne i Hercegovine sukladno odredbama Zakona o plaćama i naknadama u organima javne uprave i institucijama Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 8/19, 10/19, 12/19, 39/20, 41/20, 13/21 i 21/22) a što je bila situacija i sa prethodno važećim Zakonom o plaćama u organima javne uprave Brčko distrikta Bosne i Hercegovine iz 2006. godine.

Slijedom navedenog, a kako tužitelj kao uposlenik javnog poduzeća i uposlenici u javnom sektoru, kao namještenici i državni službenici u organu javne uprave, po prirodi, vrsti i sadržaju, imaju različit radno-pravni status uključujući i

različit način uređivanja politike plaća i drugih osobnih primanja iz radnog odnosa te njihovog financiranja, to nema mjesta zaključku tužitelja da se u konkretnom slučaju radi o odgovarajućim komparatorima (usporednim kategorijama), što za posljedicu ima da, kada je u pitanju usporedni odnos sa uposlenicima u javnom sektoru, nedostaje i treći konstituirajući element neophodan za utvrđenje kvalifikacije da se radi o diskriminirajućem postupanju tuženog prema tužitelju.

Na drugačiju odluku ovog suda nisu bili od utjecaja ni žalbeni navodi tužitelja da je tuženi, sukladno točki 4. Odluke, imao obvezu „usaglasiti plate zaposlenih u administraciji s platama u javnoj upravi“, obzirom da navedena usporedba ne može nadomjestiti činjenicu da, iz gore navedenih razloga, uposlenici u javnom poduzeću i uposlenici u javnom sektoru (organima javne uprave i drugim institucijama koje se izravno financiraju iz proračuna) ne mogu biti usporedne kategorije sa aspekta (eventualnog) postojanja diskriminacije, jednako kao što usporedne kategorije (sa aspekta diskriminacije) ne mogu biti uposlenici u realnom sektoru sa uposlenicima u javnom sektoru ili uposlenici u privatnom sektoru sa uposlenicima u javnom sektoru itd. U konkretnom slučaju, Skupština Brčko distrikta Bosne i Hercegovine je navodom o potrebi usklađivanja plaća uposlenika u administraciji tuženog sa plaćama u javnoj upravi, u cilju smanjenja rashoda radne snage u administraciji, tuženom u biti ukazala na gornje limite visine plaća uposlenika u javnom sektoru kao korektivne faktore, koje gornje granice se u konkretnom slučaju ne smiju prekoračiti, ali ne i da se nužno radi o usporednim kategorijama, čije odstupanje može biti sankcionirano po odredbama Zakona o zabrani diskriminacije.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o P 130565 22 Gž od 24.10.2022. godine)

114. Antidiskriminacioni test

DISKRIMINACIJA POSTOJI AKO SE RAZLIČITO TRETIRAJU POJEDINCI U SLIČNIM POZICIJAMA A TAKVO PONAŠANJE NEMA OBJEKTIVNO I RAZUMNO OPRAVDANJE, A DA BI SUD IZVEO PRAVILAN ZAKLJUČAK, SLIJEDEĆI PRAKSU EVROPSKOG SUDA ZA LJUDSKA PRAVA I USTAVNOG SUDA BOSNE I HERCEGOVINE, POTREBNO JE PROVESTI ANTIDISKRIMINACIONI TEST, ODNOSNO ODGOVORITI NA PITANJA: 1) DA LI JE RAZLIČITO TRETIRANJE ZASNOVANO NA ZAKONU, A ZAKON SLIJEDI LEGITIMAN JAVNI INTERES? 2) DA LI UPOTRIJEBLJENA SREDSTVA ZA OSTVARENJE JAVNOG INTERESA ZADOVOLJAVAJU PRINCIP ADEKVATNOSTI I DA LI RAZLIČITO TRETIRANJE ZADOVOLJAVA PRINCIP PROPORCIONALNOSTI? AKO JE ODGOVOR NA BILO KOJE OD OVIH PITANJA NEGATIVAN, SLIJEDI ZAKLJUČAK DA SE RADI O DISKRIMINACIJI.

Iz obrazloženja:

„U skladu sa odredbom člana 15. Zakona o zabrani diskriminacije, u sudskom postupku, kada lice ili grupa lica, na osnovu njima raspoloživih dokaza, učine vjerovatnim da je došlo do diskriminacije, teret dokazivanja da nije došlo do diskriminacije leži na suprotnoj strani, a zadatak suda je da na osnovu provedenih dokaza i utvrđenih činjenica ocijeni da li je u konkretnom slučaju došlo do

diskriminacije ili se eventualno radi o dozvoljenim izuzecima od jednakog postupanja. Jer, kako je to izričito zakonskom normom propisano (član 5. Zakona o zabrani diskriminacije), zakonske mjere i radnje se neće smatrati diskriminacijom kada se svode na nepovoljno razlikovanje ili različito postupanje ako su zasnovane na objektivnoj i razumnoj opravdanosti, odnosno ako se njima ostvaruje legitiman cilj i ako postoji razuman odnos proporcionalnosti između sredstava koja se koriste i cilja koji se nastoji realizovati.

Dakle, diskriminacija postoji ako se različito tretiraju pojedinci u sličnim pozicijama a takvo ponašanje nema objektivno i razumno opravdanje, a da bi sud, u skladu sa gore izloženim, izveo pravilan zaključak, slijedeći praksu Evropskog suda za ljudska prava i Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, potrebno je provesti antidiskriminacioni test, odnosno odgovoriti na pitanja:

1) Da li je različito tretiranje zasnovano na zakonu, a zakon slijedi legitiman javni interes?

2) Da li upotrijebljena sredstva za ostvarenje javnog interesa zadovoljavaju princip adekvatnosti i da li različito tretiranje zadovoljava princip proporcionalnosti? Ako je odgovor na bilo koje od ovih pitanja negativan, slijedi zaključak da se radi o diskriminaciji.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 O P 134438 21 Gž od 02.02.2022. godine)

115.

Vjerska obilježja kao osnov za diskriminaciju

PRAVILNIKOM O ODIJEVANJU NOSILACA PRAVOSUDNIH FUNKCIJA, SLUŽBENIKA I NAMJEŠTENIKA U PRAVOSUDNIM INSTITUCIJAMA BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE PROPISANA JE DUŽNOST SVIH NOSILACA PRAVOSUDNIH FUNKCIJA, SLUŽBENIKA I NAMJEŠTENIKA U PRAVOSUDNIM INSTITUCIJAMA DA SE, U TOKU RADNOG VREMENA, ODIJEVAJU PREMA ODREDBAMA PRAVILNIKA, TE JE SVIM NOSIOCIMA PRAVOSUDNIH FUNKCIJA, SLUŽBENICIMA I NAMJEŠTENICIMA U PRAVOSUDNIM INSTITUCIJAMA ZABRANJENO NOŠENJE VJERSKIH OBILJEŽJA U TOKU RADNOG VREMENA. U KATEGORIJU SLUŽBENIKA PRAVOSUĐA SPADAJU I PRIPRAVNICI-VOLONTERI, A PRAVILNIK O ODIJEVANJU, ZAKON O SUDOVIMA BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE, ZAKON O SLUŽBENICIMA I NAMJEŠTENICIMA U PRAVOSUĐU BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE, NITI NEKI DRUGI MATERIJALNI PROPIS NE ISKLJUČUJE PRIMJENU NAVEDENIH ODREDBI PRAVILNIKA O ODIJEVANJU U ODNOSU NA PRIPRAVNIKE-VOLONTERE.

Iz obrazloženja:

„Naime, u sudskoj praksi Evropskog suda za ljudska prava u Strazburu je više odluka konstatovano da je nošenje odjevnog predmeta za pokrivanje kose - hidžaba karakteristično za žene pripadnice islamske religije i kao takav predstavlja „manifestaciju religije“ (stav 47 presude *Ebrahimian protiv Francuske* apelacija broj 64846/11), i upravo je nošenje tog obilježja bio povod da se prema tužiteljici različito postupa.

Opravdan razlog da sa tužiteljicom ne zaključi ugovor o volontiranju tužena je našla u odredbama Pravilnika o odijevanju, koje odredbe je tužena izričito izjavila da neće poštovati. U vezi sa tim, prvostepeni sud izvodi pogrešan zaključak da se na pripravnike – volontere u Pravosuđu ne primjenjuje Pravilnik o odijevanju, odnosno da isti „nema svoje uporište u zakonu“, bez da je mogućnost primjene navedenog Pravilnika doveo u vezu sa Zakonom o službenicima i namještenicima u Pravosuđu (na što je ukazivano tokom prvostepenog postupka). Upravo na osnovu odredbe člana 14 stav 1 tačka n) Zakona o Pravosudnoj komisiji Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 19/07, 20/07 i 2/08), kojom je, između ostalog, propisano da P.K.B.d.BiH donosi pravilnike kojima se reguliše rad pravosudnih institucija (među kojima je i Osnovni sud), je i donesen Pravilnik o odijevanju. Kada se pomenuto ovlaštenje P.K.B.d.BiH dovede u vezu sa odredbom člana 56 stav 1 Zakona o službenicima i namještenicima u Pravosuđu, kojom je propisano da P.K.B.d.BiH može primati volontere, a radi sticanja iskustva za rad u Pravosuđu bez zasnivanja radnog odnosa, da se zaključiti da i rad volontera u Pravosuđu svakako reguliše Pravilnik o odijevanju.

A upravo je odredbom člana 2 Pravilnika o odijevanju propisana dužnost svih nosilaca pravosudnih funkcija, službenika i namještenika u Pravosudnim institucijama da se, u toku radnog vremena, odijevaju prema odredbama Pravilnika (stav 1), te je svim nosiocima pravosudnih funkcija, službenicima i namještenicima u Pravosudnim institucijama zabranjeno nošenje vjerskih obilježja u toku radnog vremena (stav 2). Dakle, u kategoriju službenika Pravosuđa svakako spadaju i pripravnici-volonteri, a Pravilnik o odijevanju, Zakon o sudovima, Zakon o službenicima i namještenicima u Pravosuđu, niti neki drugi materijalni propis ne isključuje primjenu navedenih odredbi Pravilnika o odijevanju u odnosu na pripravnike-volontere.

Kako je u prvostepenom postupku utvrđeno da je samo tužiteljici postavljen dodatni uslov u vidu potpisivanja izjave da će poštovati pravila odijevanja u Pravosudnim institucijama prilikom obavljanja volonterskog staža, koji uslov nije tražen javnim pozivom za prijem volontera, niti kandidatima koji su bili uspješni na intervjuu i za koje je donesena odluka da se prime kao volonteri, onda je, i prema stavu ovog suda, tuželjica navodima tužbe učinila vjerovatnim da je došlo do diskriminacije, odnosno teret dokazivanja da nije došlo do diskriminacije prebacila na tuženog (član 15 stav 1 Zakona o zabrani diskriminacije).

To znači da se u ovoj parnici radi o eventualnoj neposrednoj diskriminaciji, koja predstavlja prethodno pitanje za usvajanje tužbenog zahtjeva, a od kog tužbenog zahtjeva se tuženi može sa uspjehom odbraniti, shodno odredbama Zakona o zaštiti od diskriminacije, ako sa stepenom sigurnosti dokaže da neposredne diskriminacije nije bilo, a to može učiniti ako dokaže da nema jednog od elemenata diskriminacije (1. načina kako je izvršeno različito postupanje, odnosno propuštanje djelovanja; 2. karakteristike, odnosno zabranjenog osnova zbog kojeg se desila povreda prava; 3. stvarnog ili hipotetičkog uporednog lica ili grupe (komparatora) koji je u istoj ili sličnoj situaciji; 4. nepovoljnog položaja; 5. nepostojanja razumnog opravdanja za takvu radnju).

Dakle, prema razlozima prvostepene presude se može zaključiti da postoje elementi diskriminacije koji se odnose na način kako je izvršeno različito postupanje

(traženo potpisivanje izjave da je tužiteljica upoznata sa Pravilnikom o odijevanju i da će isti poštovati), zabranjeni osnov zbog kojeg se desila povreda prava (isticanje vjerske pripadnosti - obilježja tužiteljice), uporedna grupa (ostali izabrani kandidati na javnom pozivu od kojih nije traženo potpisivanje izjave o poštovanju Pravilnika o odijevanju) i postojanje nepovoljnog položaja (sa tužiteljicom nije zaključen ugovor o volontiranju).

Međutim, žalbenim navodima se osnovano ukazuje da postoji razumno opravdanje za postupanje tuženog, odnosno da je pogrešan zaključak prvostepenog suda da tuženi nije dokazao da postoje okolnosti propisane odredbom člana 5 tačka b) Zakona o zabrani diskriminacije, koji bi opravdali njegovo postupanje i nezaključivanje ugovora o volontiranju sa tužiteljicom.

Relevantnom odredbom člana 5 tačka b) Zakona o zabrani diskriminacije (izuzeci od principa jednakog postupanja) je propisano da se zakonske mjere i radnje neće smatrati diskriminacijskim kada se svode na nepovoljno razlikovanje ili različito postupanje ako su zasnovane na objektivnoj i razumnoj opravdanosti, te da se mjere neće smatrati diskriminacijskim kada se njima ostvaruje legitiman cilj i ako postoji razuman odnos proporcionalnosti između sredstava koja se koriste i cilja koji se nastoji realizovati i kada su zasnovane na obilježju koje se odnosi na bilo koji od osnova navedenih u članu 2 ovog Zakona kada, u ograničenim okolnostima, zbog prirode konkretnih profesionalnih aktivnosti koje su u pitanju ili konteksta u kojem se izvršavaju, takvo obilježje predstavlja stvarni i određujući uslov u pogledu izbora zvanja, te da će ovaj izuzetak biti predmet povremenih preispitivanja.

U konkretnom slučaju razumna opravdanost različitog postupanja u odnosu na tužiteljicu, u smislu odredbe člana 5 tačka b) Zakona o zabrani diskriminacije, se zasniva na tome da postoji legitiman cilj da pravosudne institucije budu potpuno nepristrasne i neutralne, a to se postiže, između ostalog, na način da nosioci pravosudnih funkcija i druga lica radno angažovana u pravosudnim institucijama za vrijeme radnog vremena ne nose vjerska obilježja, jer ukoliko bi ta obilježja nosili onda bi treći objektivni posmatrač mogao steći utisak da su pravosudne institucije više naklonjene jednoj od stranaka u postupku. Sredstva koja se koriste prilikom ograničavanja ispoljavanja vjere su u potpunosti proporcionalna postavljenom cilju - zahtjevu za neutralnosti pravosuđa, jer se ograničenje nošenja vjerskih obilježja uvodi samo u toku radnog vremena, što znači da lica koja su radno angažovana u pravosuđu mogu nakon radnog vremena da poštuju pravila svoje religije koja se odnose na nošenje vjerskih obilježja. Princip neutralnosti pravosudnih institucija u Bosni i Hercegovini, a time i u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine, je prijeko potreban u cilju izgradnje povjerenja javnosti u pravosudne institucije u multikulturalnom društvu. Dakle, stvarni i odlučujući uslov prilikom izbora nekog lica da bude radno angažovano u pravosudnim institucijama je njegova neutralnost (obaveza da tokom rada ne ispoljava znakove pripadnosti nekoj od religijskih zajednica), koji princip se ne može postići kada lice koje treba da radi u tim institucijama insistira na nošenju religijskih obilježja za vrijeme obavljanja poslova u istima.

Takođe, nasuprot zaključku prvostepenog suda, potrebno je istaći da ovakvo ograničenje ispoljavanja vjere nije u suprotnosti sa odredbom člana 9 stav 2 Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, kojom je propisano da se sloboda ispoljavanja vjere ili ubjeđenja podvrgava samo onim ograničenjima koja su propisana zakonom i koja su neophodna u demokratskom društvu u interesu javne

bezbjednosti, radi zaštite javnog reda, zdravlja ili morala ili radi zaštite prava i sloboda drugih. Evropski sud za ljudska prava u Strazburu je u više navrata razmatrao predstavke koje su se odnosile na ograničavanje nošenja vjerske odjeće (hidžaba) prilikom obavljanja javnih dužnosti, te je zaključio da je uvođenje takvog ograničenja u skladu sa odredbom člana 9 stav 2 Konvencije, kada se uvodi radi potrebe obezbjeđenja neutralnosti države i njenog javnog obrazovnog sistema (predmet *Dahlab protiv Švicarske* aplikacija broj 42393/98), odnosno kada se ograničenje uvodi radi poštovanja principa neutralnosti javnih službi (prethodno pomenuta odluka u predmetu *Ebrahimian protiv Francuske*).

Kada se odredba člana 9 stav 2 Evropske konvencije primjeni na ovaj slučaj da se zaključiti da je zabrana nošenja vjerskih obilježja u Pravosuđu propisana zakonom, odnosno u ovom slučaju Pravilnikom o odijevanju, jer se formulacija „u skladu sa zakonom“ i „propisano zakonom“, koja se pojavljuje u članovima 8 do 11 Konvencije, tumači na način da se pojam „zakon“ shvata u svom „materijalnom“ smislu, a ne u njegovom „formalnom“ smislu, te da je to i „pisani zakon“, koji obuhvata donošenje propisa nižeg ranga (odluka *De Wilde, Ooms i Versyp protiv Belgije*, presuda od 18. juna 1971., serija A broj 12, strana 45–46, stav 93). Predmetna zabrana nošenja vjerskih obilježja ima legitiman cilj u vidu zaštite prava i sloboda drugih, koja se štiti obezbjeđivanjem neutralnosti javne službe – Pravosuđa kako bi se obezbijedio jednak tretman svim strankama koje se pojave pred Pravosuđem. Na kraju postoji i proporcionalnost propisane zabrane u odnosu na postignuti cilj, jer svi zaposleni u Pravosuđu uživaju slobodu svijesti i ispoljavanja religijske pripadnosti van radnog vremena, ali im je zabranjeno da prilikom obavljanja službenih dužnosti ističu svoja religijska obilježja, dakle u sekularnoj državi veću vrijednost ima princip neutralnosti pravosuđa u odnosu na interes pojedinca da ističe svoja religijska obilježja u toku radnog vremena.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o Rs 128286 21 Rsž od 19.03.2021. godine)

116.

Teret dokazivanja

Član 15. Zakona o zabrani diskriminacije

DA BI DOŠLO DO PREBACIVANJA TERETA DOKAZIVANJA S TUŽITELJA NA TUŽENOG, TUŽITELJ MORA DOKAZATI *PRIMA FACIE* (NA PRVI POGLED) DISKRIMINACIJU. PREMA PRAVILU O *PRIMA FACIE* DISKRIMINACIJI, DOKAZIVANJE DISKRIMINACIJE JE PODIJELJENO U DVIJE FAZE. U PRVOJ FAZI TUŽITELJ TREBA DOKAZATI ČINJENICE IZ KOJIH SUD MOŽE IZVESTI ZAKLJUČAK O VJEROJATNOSTI DA GA JE TUŽENI DISKRIMINIRAO. TADA SE TERET DOKAZIVANJA PREBACUJE NA TUŽENOG KOJI U DRUGOJ FAZI MORA UČINITI IZVJESNIM DA DISKRIMINACIJE NIJE BILO. U TOM SMISLU, NEUSPJEH DOKAZIVANJA *PRIMA FACIE* DISKRIMINACIJE IMA NEGATIVNU POSLJEDICU ZA TUŽITELJA, A NEUSPJEH POBIJANJA ZAKLJUČKA O POSTOJANJU *PRIMA FACIE* DISKRIMINACIJE IMA NEGATIVNU POSLJEDICU ZA TUŽENOG.

Iz obrazloženja:

„Ovaj sud podsjeća da je odredbom članka 15. stavak (1) Zakona o zabrani diskriminacije regulirano da u svim postupcima predviđenim ovim Zakonom kada osoba ili grupa osoba, na temelju njima raspoloživih dokaza, učini vjerojatnim da je došlo do diskriminacije, teret dokazivanja da nije došlo do diskriminacije leži na suprotnoj strani. U tom smislu, da bi došlo do prebacivanja tereta dokazivanja s tužitelja na tuženog (na čemu tužitelj sve vrijeme ustrajava), tužitelj mora dokazati *prima facie* (na prvi pogled) diskriminaciju. Prema pravilu o *prima facie* diskriminaciji, dokazivanje diskriminacije je podijeljeno u dvije faze. U prvoj fazi tužitelj treba dokazati činjenice iz kojih sud može izvesti zaključak o vjerojatnosti da ga je tuženi diskriminirao. Tada se teret dokazivanja prebacuje na tuženog koji u drugoj fazi mora učiniti izvjesnim da diskriminacije nije bilo. U tom smislu, neuspjeh dokazivanja *prima facie* diskriminacije ima negativnu posljedicu za tužitelja, a neuspjeh pobijanja zaključka o postojanju *prima facie* diskriminacije ima negativnu posljedicu za tuženog.

Naime, iako osnovano tužitelj ukazuje da je prvostupanjski sud, prigodom utvrđenja činjenica relevantnih sa aspekta postojanja vjerojatnosti da je nad tužiteljem došlo do diskriminacije (uvjet za prebacivanje tereta dokazivanja) koristio pogrešne terminološke konstrukcije „da tužitelj nije dokazao... da je tužitelj morao dokazati“ odnosno da je „tužitelj u ovom postupku bio dužan da dokaže...“ i slično, to za posljedicu nije imalo pogrešnu primjenu materijalnog prava niti je utjecalo na pravilnost utvrđenog činjeničnog stanja, jer bi i u situaciji da je prvostupanjski sud koristio pravilne terminološke konstrukcije kod obrazlaganja svojih zaključaka („da tužitelj nije učinio vjerojatnim“ odnosno „da tužitelj provedenim dokazima nije učinio vjerojatnim da je diskriminiran od strane tuženog“) odluka prvostupanjskog suda glede konačnog uspjeha tužbenog zahtjeva tužitelja bila ista.

Ovo iz razloga što iz provedenih dokaza i utvrđenja prvostupanjskog suda (a koje činjenično utvrđenje se u biti žalbom i ne dovodi u pitanje), uz pravilnu primjenu članka 15. stavak (1) Zakona o zabrani diskriminacije (i uz pravilno korištenje terminoloških konstrukcija prilagođenih ovoj pravnoj situaciji), odista proizilazi da tužitelj nije učinio vjerojatnim da je tuženi nad njim vršio diskriminaciju (na način i pod uvjetima kako je to tužitelj konačno opredijelio) a iz razloga koje je prvostupanjski sud jasno, dostatno i argumentirano dao na stranici 7. drugi i treći pasus ožalbene presude a koje razloge i ovaj sud prihvata kao pravilne i na koje se tužitelj upućuje radi izbjegavanja suvišnog ponavljanja i na ovom mjestu.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o P 130565 22 Gž od 24.10.2022. godine)

STAMBENO PRAVO

117.

Otkup stanova

ZAKONOM O OTKUPU STANOVA NA KOJIMA POSTOJI STANARSKO PRAVO U BRČKO DISTRIKTU BOSNE I HERCEGOVINE NIJE PROPISANA OBVEZA KUPCA DA OBEZBIJEDI NUŽNI SMJEŠTAJ KORISNIKU STANA, PRIJE ZAKLJUČENJA UGOVORA O OTKUPU STANA. ODREDBOM ČLANA 7. PREUZETOG ZAKONA O STAMBENIM ODNOSIMA („SLUŽBENI LIST SR BIH“, BROJ 14/84, PREČIŠĆENI TEKST) PROPISANA JE OBVEZA TRAJITELJA IZVRŠENJA DA U POSTUPKU PRINUDNOG ISELJENJA NOSITELJA STANARSKOG PRAVA (DAKLE, U IZVRŠNOM POSTUPKU) OBEZBIJEDI ODGOVARAJUĆI NUŽNI SMJEŠTAJ NOSITELJU STANARSKOG PRAVA.

Iz obrazloženja:

„Imajući u vidu da je postupak otkupa stana jako dugo trajao, ovaj sud, jednako kao i prvostepeni sud, drži da ne bi bilo svrsishodno da predlagači sklapanje ugovora o otkupu stana ishode u upravnom postupku i to tek nakon pravosnažno okončanog spora zbog „šutnje administracije“. Ovo tim prije što se u upravnom sporu „zbog šutnje administracije“ ne može presudom riješiti ova upravna stvar, već se može samo naložiti tuženom upravnom organu da odluči o zahtjevu predlagača, a to bi postupak, koji i onako dugo traje, dodatno i bez potrebe odugovlačilo.

Prema tome, kako postupak u povodu zahtjeva predlagača neopravdano dugo traje računajući da je njihov pravni prednik zahtjev za otkup stana podnio 24.04.2003. godine, da su svi sporovi vezani za navedeni stan davno pravosnažno okončani i da nijednom presudom (izrekom) ovog suda nije utvrđena nikakva obveza predlagača u odnosu na V.P., da Kancelarija za upravljanje javnom imovinom nije u roku odlučila o zahtjevu i da se u tom slučaju ima smatrati da je zahtjev predlagača za otkup stana odbijen i bez pisane odluke, da Zakonom o otkupu stanova na kojima postoji stanarsko pravo nije propisana obveza kupca da obezbijedi nužni smještaj korisniku stana prije zaključenja ugovora o otkupu stana, već odredbom člana 7. preuzetog Zakona o stambenim odnosima („Službeni list SR BiH“, broj 14/84, prečišćeni tekst) propisana je obveza tražitelja izvršenja da u postupku prinudnog iseljenja nositelja stanarskog prava (dakle, u izvršnom postupku) obezbijedi odgovarajući nužni smještaj nositelju stanarskog prava, pa su utoliko u pravu predlagači kada tvrde da su ispunili uvjete o kojima govori protivnik predlagača i Kancelarija za upravljanje javnom imovinom i da nije bilo razloga da ne sklope ugovor o otkupu stana i da su stoga zatražili sudsku zaštitu, dok odredbe člana 5. i člana 11. Zakona o otkupu stanova na kojima postoji stanarsko pravo na koje se u žalbi poziva protivnik predlagača govore o razlozima za ništavost sklopljenih ugovora o otkupu stana, radi čega je valjalo žalbu protivnika predlagača odbiti kao neosnovanu i na osnovu odredbe člana 357. stav 1. tačka b) Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine prvostepeno rješenje potvrditi.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o V 023580 20 Gž 3 od 27.10.2020. godine)

AUTORSKO PRAVO

118.

Kolektivno ostvarivanje autorskih prava

Član 25. stav (2) Zakona o kolektivnom ostvarivanju autorskih prava i srodnih prava Bosne i Hercegovine

NA ZAKONSKU OBAVEZU UGOSTITELJSKOG OBJEKTA DA SA KOLEKTIVNOM ORGANIZACIJOM ZAKLJUČI UGOVOR O NEISKLJUČIVOM PRIJENOSU PRAVA ZA UPOTREBU AUTORSKIH DJELA IZ REPERTOARA KOLEKTIVNE ORGANIZACIJE NE UTJEČE ČINJENICA ŠTO UGOSTITELJSKI OBJEKAT NIJE BIO ČLAN UDRUŽENJA HOTELIJERA I RESTORATERA U BOSNI I HERCEGOVINI, NITI ČINJENICA DA UGOSTITELJSKI OBJEKAT NIJE ZAKLJUČIO KOLEKTIVNI UGOVOR O USLOVIMA ZA KORIŠTENJE MUZIČKIH DJELA U UGOSTITELJSKIM I SMJEŠTAJNIM OBJEKTIMA U BOSNI I HERCEGOVINI SA TARIFOM ODGOVARAJUĆIH NAKNADA, IZ RAZLOGA ŠTO KOLEKTIVNI UGOVOR POČINJE DA VAŽI ZA SVE ISTOVRSNE KORISNIKE AUTORSKIH DJELA IZ REPERTOARA KOLEKTIVNE ORGANIZACIJE, NEZAVISNO OD TOGA DA LI SU TI KORISNICI UČESTVOVALI U PREGOVORIMA ILI NE.

Iz obrazloženja:

„Slijedom navedenog, kod činjenice da tužitelj predstavlja kolektivnu organizaciju koja se bavi zaštitom prava autora djela, jer je tužitelju rješenjem Instituta za intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine broj IP-03-47-5-12-06059/12VT od 21. juna 2012. godine (ispravljeno zaključkom o ispravci greške broj IP-03-47-5-00421/15VT od 20.01.2015. godine) izdata dozvola za obavljanje poslova kolektivnog ostvarivanja prava autora muzičkih djela, to je i prema ocjeni ovog suda isti aktivno legitimisan i ima ovlaštenje da potražuje naknadu za korištenje muzičkih autorskih djela, kako je to pravilno zaključio i prvostepeni sud.

Nadalje, kod žalbenog navoda da tužitelj nije član reprezentativnog udruženja (Udruženja hotelijera i restoratera u Bosni i Hercegovini), niti obuhvaćen pregovorima vođenim između tužitelja i tog udruženja, ovaj sud podsjeća da je na osnovu odredbe člana 3. stav (1) tačka a) i d) Zakona o kolektivnom ostvarivanju autorskih prava, tužitelj ovlašten na sklapanje ugovora o prijenosu neisključivog prava korištenja s korisnicima autorskih djela iz repertoara kolektivne organizacije, pod jednakim uvjetima, za iste vrste korisnika, za iste vrste djela i za iste načine korištenja, kao i za naplatu naknade za korištenje autorskih muzičkih djela, a da bi se mogla koristiti autorska muzička djela iz repertoara tužitelja, neophodno je bilo zaključiti ugovor o neisključivom prijenosu prava, pa je tuženi sam i bez poziva od strane tužitelja, mogao tražiti zaključenje ugovora s tužiteljem, kako je to propisano odredbom člana 26. stav (1) Zakona o kolektivnom ostvarivanju autorskih prava, a na što je i pozvan u više navrata od strane tužitelja.

Na ovu zakonsku obavezu/mogućnost tuženog ne utječe činjenica što tuženi nije bio član Udruženja hotelijera i restoratera u Bosni i Hercegovini, niti je on zaključio Kolektivni ugovor o uslovima za korištenje muzičkih djela u ugostiteljskim i smještajnim objektima u Bosni i Hercegovini sa tarifom odgovarajućih naknada

(Ugovor zaključen 31. marta 2017. godine i objavljen u službenom glasniku Bosne i Hercegovine broj 23/17) iz razloga što, shodno odredbi člana 25. stav (2) Zakona o kolektivnom ostvarivanju autorskih prava, kolektivni ugovor počinje da važi za sve istovrsne korisnike autorskih djela iz repertoara kolektivne organizacije, nezavisno od toga da li su ti korisnici učestvovali u pregovorima ili ne. Ovo posebno stoga što je odredbom člana 20. Zakona o autorskom i srodnim pravima („Službeni glasnik BiH“ broj 63/10), između ostalog, propisano da drugo lice može iskorištavati autorsko djelo samo s dopuštanjem autora, osim ako zakonom nije drugačije propisano, te da za svaki oblik iskorištavanja autorskog djela od strane drugog lica, autoru pripada posebna naknada, dok je odredbom člana 66. stav (2) Zakona o autorskom i srodnim pravima propisano da aktivnu legitimaciju za ostvarivanje zaštite prava svojih članova u sudskim i drugim službenim postupcima ima kolektivna organizacija za ostvarivanje muzičkih i drugih srodnih prava, osnovana radi zaštite autorskih i drugih srodnih prava.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 O Ps 142089 22 PŽ od 28.12.2022. godine)

PARNIČNI POSTUPAK

119.

Odlučivanje suda u granicama zahtjeva koji su stavljeni u postupku

Član 2. stav 1. Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 8/09, 52/10 i 27/14)

U SKLADU SA ODREDBOM ČLANA 2. STAV 1. ZAKONA O PARNIČNOM POSTUPKU BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE SUD ODLUČUJE U GRANICAMA ZAHTJEVA KOJI SU STAVLJENI U POSTUPKU. PREMA TOME, IZ ODREDBE OVOG STAVA ZAKONA O PARNIČNOM POSTUPKU PROIZILAZI ZAKLJUČAK DA U PARNIČNOM POSTUPKU SUD (OVDJE SE PREVASHODNO MISLI NA PRVOSTEPENI SUD) U PRAVILU ODLUČUJE O TUŽBENOM ZAHTJEVU NA INICIJATIVU STRANAKA, DAKLE NE PO SLUŽBENOJ DUŽNOSTI, ODNOSNO SUD O TUŽBENOM ZAHTJEVU ODLUČUJE U GRANICAMA KOJE JE ODREDILA STRANKA (U KONKRETNOM SLUČAJU TUŽITELJI U POGLEDU TUŽBENOG ZAHTJEVA, A TUŽENI U POGLEDU PROTIVTUŽBENOG ZAHTJEVA), ŠTO ZNAČI DA SUD STRANCI (TUŽITELJIMA/TUŽENOM) NE MOŽE DOSUDITI VIŠE NEGO ŠTO JE ONA TRAZILA (U KONKRETNOM SLUČAJU UTVRDITI VEĆI OBIM PRAVA OD ONOGA KOJE JE TUŽENI, NAKON ŠTO MU JE DOSTAVLJEN NALAZ I MIŠLJENJE VJEŠTAKA GRAĐEVINSKE STRUKE, UREĐENIM PROTIVTUŽBENIM ZAHTJEVOM TRAZIO), A NITI JOJ MOŽE DOSUDITI ONO ŠTO STRANKA NIJE TRAZILA, JER BI U SUPROTNOM DOŠLO DO PREKORAČENJA TUŽBENOG ZAHTJEVA, ODNOSNO PROCESNE POVREDE ZBOG KOJE SE MOŽE IZJAVITI ŽALBA.

Iz obrazloženja:

„S tim u vezi, ovaj sud želi ukazati i da, u skladu sa odredbom člana 2. stav 1. Zakona o parničnom postupku, sud odlučuje u granicama zahtjeva koji su stavljeni u postupku. Prema tome, iz odredbe ovog stava Zakona o parničnom postupku proizilazi zaključak da u parničnom postupku sud (ovdje se prevashodno misli na prvostepeni sud) u pravilu odlučuje o tužbenom zahtjevu na inicijativu stranaka, dakle ne po službenoj dužnosti, odnosno da sud o tužbenom zahtjevu odlučuje u granicama koje je odredila stranka (u konkretnom slučaju tužitelji u pogledu tužbenog zahtjeva, a tuženi u pogledu protivtužbenog zahtjeva), što znači da sud stranci (tužiteljima/tuženom) ne može dosuditi više nego što je ona tražila (u konkretnom slučaju utvrditi veći obim prava od onoga koje je tuženi, nakon što mu je dostavljen nalaz i mišljenje vještaka građevinske struke, uređenim protivtužbenim zahtjevom tražio), a niti joj može dosuditi ono što stranka (tuženi) nije tražila, jer bi u suprotnom došlo do prekoračenja tužbenog zahtjeva, odnosno procesne povrede zbog koje se može izjaviti žalba.

Stoga, kako je tuženi konačno preciziranim protivtužbenim zahtjevom (opredijeljen na ročištu za glavnu raspravu održanom 13.10.2021. godine), tražio od suda da obaveže tužitelje da mu solidarno, na ime sniženja naknade, isplate iznos od 3.182,40 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od dana podnošenja protivtužbe pa do konačne isplate, dok su tužitelji konačno preciziranim tužbenim zahtjevom (opredijeljen podneskom od 13.10.2021. godine), tražili da sud obaveže tuženog da im, kao solidarnim povjeriocima, na ime duga isplati iznos od 88.118,37 KM, sa

zakonskom zateznom kamatom počev od 13.04.2017. godine pa do konačne isplate, to je i prvostepeni sud pravilno postupio kada je odlučujući o zahtjevima stranaka (u obimu u kojem je našao da su isti osnovani), odlučio u granicama koji su i stavljeni u postupku (onako kao su oni i opredijeljeni), zbog čega ne stoji niti tvrdnja tuženog da je prvostepeni sud, donoseći pobijanu presudu, povrijedio odredbu člana 289. stav (1) Zakona o parničnom postupku.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o P 103204 22 Gž od 07.12.2022. godine)

120.

Raspravno načelo

Član 7. Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

PREDLAGANJE „PROPRATNE DOKUMENTACIJE“ KAO MATERIJALNIH DOKAZA, NIJE DOSTATNO SA ASPEKTA IDENTIFIKACIJE DOKAZA KOJE STRANKA PREDLAŽE NITI SA ASPEKTA IDENTIFIKACIJE DOKAZA KOJI SU IZVEDENI (PROČITANI) NA GLAVNOJ RASPRAVI.

Iz obrazloženja:

„Točni su žalbeni navodi tuženog da je opunomoćenik tužitelja na pripremnom ročištu i glavnoj raspravi, u dijelu kada je čitao materijalnu dokumentaciju, naveo račune i opomenu sa „propratnom dokumentacijom“ (u ovom slučaju CMR listovi sa pregledom zavisnih unutarnjih troškova za osnovicu PDV-a), bez da je precizno naveo o kakvoj propratnoj dokumentaciji se radi ili da je na drugi način naveo elemente na temelju kojih se ta „propratna dokumentacija“ može odrediti (identificirati), a koje postupanje opunomoćenika tužitelja je prvostupanjski sud, i po ocjeni ovog suda, pogrešno dopustio, tim prije što je smisao odredbi članaka 7. stavak (1) i (2), 205. stavak (1), 217. stavak (1) točka c) i 222. stavak (1) točka a) ZPP-a upravo taj da prvostupanjski sud za potrebe presuđenja u konkretnoj pravnoj stvari svoju odluku može zasnivati samo na onim dokazima koje su stranke predložile a potom i pročitale po odobrenju suda (ukoliko nije drugačije zakonom propisano), pa kada je to tako, onda predlaganje „propratne dokumentacije“ kao materijalnih dokaza, nije dostatna sa aspekta identifikacije dokaza koje stranka predlaže niti sa aspekta identifikacije dokaza koji su izvedeni (pročitani) na glavnoj raspravi.

Međutim, iako se očito radi o propustu prvostupanjskog suda, to nije bilo od utjecaja na pravilnost i zakonitost prvostupanjske presude u smislu članka 329. stavak (1) ZPP-a, obzirom da su sporni dokazi (CMR listovi sa pregledom zavisnih unutarnjih troškova za osnovicu PDV-a) izvedeni na okolnost da je tužitelj uredno obavio poslove transporta roba za tuženog, a koja okolnost i nije sporna među strankama (zakonski zastupnik tuženog u svom iskazu pred prvostupanjskim sudom ne osporava da je tužitelj vršio usluge transporta za njega), slijedom čega predmetni sporni dokazi i nisu bili odlučujući za utvrđenje predmetne činjenice od strane prvostupanjskog suda (da je tužitelj uredno vršio usluge transporta za tuženog), zbog čega se žalbeni navodi tuženog i u ovom dijelu ukazuju kao neutemeljeni.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o Ps 139402 22 Pž od 12.12.2022. godine)

121.

Raspravno načelo

Član 7. Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

KADA JE TUŽENI TOKOM CIJELOG PRVOSTEPENOG POSTUPKA U POTPUNOSTI OSPORAVAO POSTAVLJENI TUŽBENI ZAHTJEV TUŽIOCA, A PRIZNANJE ČINJENICA PREDSTAVLJA NEPOVOLJNU PROCESNU RADNJU ZA TUŽENOG, TADA SE SVE OKOLNOSTI IZ KOJIH SE IZVODI ZAKLJUČAK O POSREDNOM PRIZNANJU (PONAŠANJU IZ KOJEG SLIJEDI ZAKLJUČAK SA SIGURNOŠĆU) IMAJU RESTRIKTIVNO TUMAČITI. TO DALJE ZNAČI, DA SAMO ZATO ŠTO NEKA ČINJENICA NIJE DIREKTNO OSPORENA ZA POSLJEDICU NEMA DA JE ISTA PRIZNATA, PRIJE SVEGA IMAJUĆI U VIDU OBAVEZU STRANAKA DA IZNESU SVE ČINJENICE NA KOJIMA ZASNIVAJU SVOJE ZAHTJEVE I DA IZVODE DOKAZE KOJIMA SE UTVRĐUJU TE ČINJENICE, DAKLE, OBAVEZU STRANAKA DA DOKAŽU ČINJENICE NA KOJIMA ZASNIVAJU SVOJ ZAHTJEV.

Iz obrazloženja:

„Po ocjeni ovog suda, nije osnovano ukazivanje u žalbi tužioca da je prvostepeni sud pobijani dio svoje presude (stav drugi izreke) donio uz povredu odredbe člana 248. Zakona o parničnom postupku.

Navedenom odredbom, u relevantnom dijelu (stav 1), propisano je da ne treba dokazivati činjenice koje je stranka priznala pred sudom u toku parnice. Međutim, iako priznanje odlučnih činjenica, kako to tužilac navodi u žalbi, pored eksplicitnog (u pismenom podnesku ili usmeno na ročištu), teoretski, može biti dato i konkludentno, ovaj sud nalazi da tuženi u ovoj parnici nije konkludentno priznao činjenicu da je tužiocu na ime izvršenja novčane kazne zbog disciplinskog prestupa u periodu od tri mjeseca isplaćivana plata u ukupnom iznosu nižem za 591,21 KM. Ovo stoga, što je tuženi tokom cijelog prvostepenog postupka u potpunosti osporavao postavljeni tužbeni zahtjev tužioca, a priznanje činjenica predstavlja nepovoljnu procesnu radnju za tuženog, pa se sve okolnosti iz kojih se izvodi zaključak o posrednom priznanju (ponašanju iz kojeg slijedi zaključak sa sigurnošću) imaju restriktivno tumačiti. To dalje znači, da samo zato što neka činjenica nije direktno osporena za posljedicu nema da je ista priznata, prije svega imajući u vidu obavezu stranaka da iznesu sve činjenice na kojima zasnivaju svoje zahtjeve i da izvode dokaze kojima se utvrđuju te činjenice (član 7. Zakona o parničnom postupku), dakle, obavezu stranaka da dokažu činjenice na kojima zasnivaju svoj zahtjev (član 246. Zakona o parničnom postupku), kako je to pravilno ocijenio i prvostepeni sud.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o Rs 128739 21 Rsž od 21.10.2021. godine)

122.

Ocjena dokaza

Član 8. Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

ANALIZA MATERIJALNE DOKUMENTACIJE OD STRANE VJEŠTAKA ZA POTREBE IZRADA NALAZA I MIŠLJENJA NE MOŽE NADOMJESTITI ZAKONSKU OBVEZU SUDA DA ISTU TU MATERIJALNU DOKUMENTACIJU OCIJENI NA NAČIN KAKO TO IZRIČITO NALAŽE ODREDBA ČLANKA 8. ZAKONA O PARNIČNOM POSTUPKU BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE.

SVA (RELEVANTNA) MATERIJALNA DOKUMENTACIJA (POGOTOVO MEDICINSKA DOKUMENTACIJA KOJA JE BILA PREDMETOM VJEŠTAČENJA) SE KAO TAKVA MORA POJEDINAČNO OBRAZLOŽITI, NE SAMO IZ RAZLOGA PROVOĐENJA ZAKONSKE OBVEZE OCJENE DOKAZA, NEGO I IZ RAZLOGA POTREBE KRITIČKE ANALIZE PROVEDENOG VJEŠTAČENJA SA ASPEKTA OBJEKTIVNOSTI I TOČNOSTI PODATAKA KOJE JE VJEŠTAK KORISTIO, ALI, JEDNAKO TAKO, I SA ASPEKTA EVENTUALNOG POSTOJANJA NELOGIČNOSTI, NEJASNOĆA ILI NEPOTPUNOSTI U NALAZU I MIŠLJENJU KOJI JE PREDMETOM SUDSKE OCJENE.

Iz obrazloženja:

„Dalje, nema mjesta žalbenom navodu tužiteljice da prvostupanjski sud „nije analizirao materijalne dokaze na ime medicinske dokumentacije“. U konkretnom slučaju, prvostupanjski sud je, kako to proizilazi sa stranice 7. treći pasus ožalbene presude, materijalnoj dokumentaciji „poklonio vjeru“ (znači, prethodno je analizirao), ali „materijalnu dokumentaciju vezanu za medicinske nalaze i tok liječenja tužilje nije posebno obrazlagao jer su je imali na uvid vještaci medicinske struke pri izradi svojih nalaza i mišljenja, a sud se o istima izjasnio a i ne bi uticali na drugačiju odluku suda“. Iako se žalbom tužiteljice ne dovode u pitanje razlozi zbog kojih prvostupanjski sud, prema standardu obrazložene sudske odluke, u svom obrazloženju nije posebno obrazlagao materijalnu dokumentaciju (žalbom se ukazuje da materijalna dokumentacija nije analizirana a što po navodima iz obrazloženja ožalbene presude nije situacija), to ovaj sud, instruktivno ukazuje prvostupanjskom sudu da se sva (relevantna) materijalna dokumentacija (pogotovo medicinska dokumentacija koja je bila predmetom vještačenja) kao takva mora pojedinačno obrazložiti, ne samo iz razloga provođenja zakonske obveze ocjene dokaza u smislu članka 8. ZPP-a, nego i iz razloga potrebe kritičke analize provedenog vještačenja sa aspekta objektivnosti i točnosti podataka koje je vještak koristio za potrebe izrade nalaza i mišljenja (sasvim je moguća situacija da vještak pri izradi nalaza ne uzme u obzir sve činjenice koje proizilaze iz materijalne dokumentacije koju vještači ili iste pogrešno percipira) ali, jednako tako, i sa aspekta eventualnog postojanja nelogičnosti, nejasnoća ili nepotpunosti u nalazu i mišljenju koji je predmetom sudske ocjene, pri čemu analiza materijalne dokumentacije od strane vještaka za potrebe izrade nalaza i mišljenja nije niti može nadomjestiti zakonsku obvezu suda da istu tu materijalnu dokumentaciju ocijeni na način kako to izričito nalaže odredba članka 8. ZPP-a, a sve kako bi materijalnu dokumentaciju doveo u izravnu svezu, ne samo sa provedenim medicinskim vještačenjem nego i po potrebi sa drugim relevantnim dokazima koji su izvedeni na iste ili slične okolnosti.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o P 133745 22 Gž od 27.9.2022. godine)

123.

Ocjena dokaza

Član 8. Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

U SITUACIJI KADA PRAVILNO ZAKLJUČI DA NE STOJI OSNOV POTRAŽIVANJA ISTAKNUTOG U TUŽBENOM ZAHTJEVU TUŽIOCA, PRVOSTEPENI SUD NIJE U OBAVEZI POSEBNO CIJENITI DOKAZE KOJI SE TIČU VISINE POTRAŽIVANJA (JER JE POTRAŽIVANJE NEOSNOVANO).

Iz obrazloženja:

„Nije osnovano ukazivanje u žalbi tužioca da je prvostepeni sud povrijedio odredbe članova 8. i 311. stavovi (4) i (5) Zakona o parničnom postupku i da je to uticalo na pravilnost i zakonitost prvostepene presude, a koje povrede tužilac u žalbi obrazlaže kroz propust prvostepenog suda da u obrazloženju pobijane presude iznese svoj stav o ukazivanju tužioca tokom prvostepenog postupka na uporednu praksu kako sudova u Bosni i Hercegovini tako i u državama u okruženju, kao i o preporuci Ombudsmana u osiguranju Republike Srpske broj 06-603-2/11 od 12.12.2011. godine, odnosno kroz pogrešnu ocjenu predračuna od 31.03.2021. godine i izostanak ocjene provedenog dokaza vještačenjem po vještaku mašinske struke.

Naime, u situaciji kada pravilno zaključi da ne stoji osnov potraživanja istaknutog u tužbenom zahtjevu tužioca, prvostepeni sud nije u obavezi posebno cijeliti dokaze koji se tiču visine potraživanja (jer je potraživanje neosnovano), a što u konkretnom slučaju predstavljaju predračun od 31.03.2021. godine i nalaz i mišljenje vještaka mašinske struke.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o P 143197 22 Gž od 05.12.2022. godine)

124.

Ocjena dokaza

Član 8. Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

KADA JE TUŽITELJICA ODUSTALA OD ZAHTJEVA ZA IZMJENU ODLUKE O POVJERAVANJU MLDB. DJECE STRANAKA (ZAHTJEV JE U DISPOZICIJI TUŽITELJICE) ONDA NIJE BILO NUŽNO DA SUD ODLUKU KOJU JE DONIO POSEBNO OBRAZLAŽE OCJENOM (POJEDINAČNO I U MEĐUSOBNOJ VEZI) DOKAZA PROVEDENIH U POSTUPKU.

Iz obrazloženja:

„Kod navedenog stanja stvari ovaj sud nalazi da nije osnovana tvrdnja žalbe da je prvostepena presuda donesena povredom članova Zakona o parničnom postupku

Brčko distrikta Bosne i Hercegovine na koje tužiteljica ukazuje u žalbi, odnosno povredom člana 8 navedenog zakona, kojom odredbom je propisana ocjena dokaza od suda. Naime, prvostepeni sud je prema izjavi tužiteljice, koju je dala nakon što su u postupku provedeni dokazi predloženi od parničnih stranaka, a kojom je u konačnici odustala od zahtjeva u ovom sporu, (da se izmijeni odluka o povjeravanju mlđb. djece koja odluka je sadržana u presudi kojom je razveden brak stranaka) mogao donijeti odluku kao u izreci pobijane presude jer je njena izjava vodila odluci kojom njen zahtjev valja odbiti, kod toga da tužiteljica tužbu nije povukla.

Dakle, kada je tužiteljica odustala od zahtjeva za izmjenu odluke o povjeravanju mlđb. djece stranaka (zahtjev je u dispoziciji tužiteljice) onda nije bilo nužno da sud odluku koju je donio posebno obrazlaže i ocjenom (pojedinačno i u međusobnoj vezi) dokaza provedenih u postupku, tim prije što su i mišljenja nadležnih organa Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, navedena u pismenima dostavljenim sudu, ukazivala da je u interesu mlđb. djece da ostanu kod oca na zaštiti, odgoju i vaspitanju.

Slijedom iznesenog ne stoji ni tvrdnja žalbe da je sud navode tužiteljice trebao podvrgnuti kritici, odnosno pravnoj analizi i da je kada to nedostaje u obrazloženju prvostepene presude, kao i kada nedostaje ocjena dokaza saglasno članu 8 Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine došlo do povrede prava koja tužiteljici garantuje član 6 Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda a sa aspekta ostvarenja standarda prava na pravično suđenje, kojim se štiti i pravo na brižljivu i savjesnu ocjenu dokaza, odnosno pravo stranke na obrazloženu odluku, pa je žalbu tužiteljice valjalo odbiti i prvostepenu presudu potvrditi, na osnovu odredbe člana 346 Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o P 118297 19 GŽ od 11.02.2020. godine)

125.

Postavljanje privremenog zastupnika

Član 45. Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

AKO NIJE MOGUĆE DOSTAVITI RJEŠENJE O IZVRŠENJU NA ADRESU IZVRŠENIKA NAVEDENU U PRIJEDLOGU ZA IZVRŠENJE, IZVRŠENIKU SE KAO PRIVREMENI ZASTUPNIK NE MOŽE ODREDITI ADVOKAT KANCELARIJE ZA PRAVNU POMOĆ BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE, JER JE PREMA ODREDBAMA ZAKONA O KANCELARIJI ZA PRAVNU POMOĆ BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE DECIDNO PROPISANO KO IMA PRAVO NA PRAVNU POMOĆ, POD KOJIM USLOVIMA ODNOSNO NA KOJI NAČIN JE MOGUĆE OSTVARITI TO PRAVO, A TRAŽENE PRETPOSTAVKE U KONKRETNOM SLUČAJU NISU ISPUNJENE.

Iz obrazloženja:

„Na kraju, valja naglasiti da je u glavi II (koja reguliše opštu nadležnost i ovlaštenja) Zakona o Kancelariji za pravnu pomoć Brčko distrikta Bosne i

Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“ broj 19/07 – u daljem tekstu: Zakon o Kancelariji za pravnu pomoć), između ostalog, propisano da je Kancelarija odgovorna za pružanje pravnih savjeta i zastupanje građana Distrikta slabog imovnog stanja i da preuzima sve radnje pred Osnovnim sudom Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, Apelacionim sudom Brčko distrikta Bosne i Hercegovine i Tužilaštvom Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, dok je u glavi III (koja reguliše uslove i način ostvarivanja pravne pomoći) istog Zakona, između ostalog, propisano da građanin Distrikta ima pravo na pravnu pomoć, ako ne posjeduje dovoljno sredstava da plati advokata i troškove zastupanja i da ispunjava finansijske kriterije za zastupanje (odredba člana 13.), te da se zahtjev za ostvarivanje prava na pravnu pomoć podnosi predsjedniku Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine uz priložene dokaze o ispunjavanju finansijskog kriterija za zastupanje u svim postupcima, osim obavezne odbrane u krivičnom postupku (odredba člana 18. stav 1.), kao i da o pravu na pravnu pomoć odlučuje rješenjem predsjednik Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, u što kraćem roku (odredba člana 19. stav 1.). Imajući u vidu pomenute odredbe Zakona o Kancelariji za pravnu pomoć, a kod toga da u konkretnom slučaju nije bilo moguće dostaviti rješenje o izvršenju na adresu izvršenika navedenu u prijedlogu za izvršenje, onda nije bilo moguće kao privremenog zastupnika izvršenika odrediti advokata Kancelarije za pravnu pomoć Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, s obzirom na to da je Zakonom o Kancelariji za pravnu pomoć jasno propisano ko ima pravo na pravnu pomoć, pod kojim uslovima, na koji način je moguće ostvariti navedeno pravo i ko u konačnom odlučuje o pravu na pravnu pomoć, te da u konkretnom slučaju navedene pretpostavke nisu ispunjene. Dakle, nisu osnovani navodi iz žalbe tražioca izvršenja da su bili ispunjeni uslovi da se izvršeniku postavi privremeni zastupnik u osobi jednog od advokata iz Kancelarije za pravnu pomoć Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, a kako je prvostepeni sud zaključkom od 11.01.2021. godine, upravo iz navedenih razloga, pozvao tražioca izvršenja da u roku od 15 dana od dana prijema zaključka za privremenog zastupnika izvršenika predloži drugo lice iz reda advokata s područja Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, koji će zastupati interese izvršenika do pravosnažnog okončanja postupka, uz upozorenje na posljedice nepostupanja po navedenom zaključku, te kako tražilac izvršenja u ostavljenom roku nije postupio po zaključku prvostepenog suda, onda je prvostepeni sud pravilno odlučio kada je, primjenom odredbe člana 78. stav 3. Zakona o izvršnom postupku, obustavio izvršni postupak u cijelosti.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o I 122414 21 GŽ od 19.03.2021. godine)

126.

Postupanje sa nerazumljivim i nepotpunim podneskom

Član 74. stav 1. Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

ROK PROPISAN ODREDBOM ČLANA 74. STAV (1) ZAKONA O PARNIČNOM POSTUPKU BRČKO DISTRIKTA BIH NIJE ZAKONSKI PREKLUZIVAN ROK, NEGO SE PO OCJENI OVOG SUDA, RADI O SUDSKOM ROKU, KOJI NE MOŽE BITI DUŽI OD OSAM DANA, A ISTI SE NA BLAGOVREMEN ZAHTJEV STRANKE PODNEŠEN SUDU (U ROKU OD OSAM DANA) MOŽE PRODUŽITI AKO STRANKA IZ OBJEKTIVNIH I OPRAVDANIH RAZLOGA NIJE BILA U MOGUĆNOSTI POSTUPITI PO ISTOM, A O TOME JE DOSTAVILA DOKAZE, SHODNO ČEMU BI

SE IMALA PRAVILNO PRIMIJENITI ODREDBA ČLANA 75. ZAKONA O PARNIČNOM POSTUPKU.
(PRAVNO SHVATANJE ZAUZETO NA REDOVNOJ SJEDNICI GRAĐANSKO-PRIVREDNO-UPRAVNOG ODJELJENJA APELACIONOG SUDA BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE BROJ 097-0-SU-22-000333 OD 24. MAJA 2022. GODINE).

Iz obrazloženja:

„Pravilno se žalbom ukazuje da rok propisan odredbom člana 74. stav (1) Zakona o parničnom postupku nije zakonski prekluzivan rok, nego se po ocjeni ovog suda, radi o sudskom roku, koji ne može biti duži od osam dana, a isti se na blagovremen zahtjev stranke podnešen sudu (u roku od osam dana) može produžiti ako stranka iz objektivnih i opravdanih razloga nije bila u mogućnosti postupiti po istom, a o tome je dostavila dokaze, shodno čemu bi se imala pravilno primijeniti odredba člana 75. Zakona o parničnom postupku (pravni stav zauzet na redovnoj sjednici Građansko-privredno-upravnog odjeljenja Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine broj 097-0-Su-22-000333 od 24. maja 2022. godine). Ovo tim prije jer je tužitelj, s obzirom na njegovu zainteresiranost i pokretanje postupka radi zaštite njegovih prava i interesa, pokazao aktivnu ulogu u nastojanju da sazna tačnu adresu tuženog kome se ima pismeno i dostaviti, a što upućuje na zaključak da se tužitelj nije držao pasivno i nezainteresirano.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o Mals 143003 22 Pž od 10.06.2022. godine)

127.

Utvrđivanje adrese

Član 107. Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta BiH

ODREDBA ČLANA 107. ZAKONA O PARNIČNOM POSTUPKU PROPISUJE DA AKO STRANKA NE MOŽE SAMA SAZNATI ADRESU LICA KOME PISMENO TREBA DOSTAVITI, SUD NASTOJI OD NADLEŽNOG ORGANA DISTRIKTA ILI NA DRUGI NAČIN DOBITI POTREBNE PODATKE. IZ SADRŽAJA NAVEDENE ODREDBE PROIZILAZI DA JE PRVENSTVENO NA TUŽITELJU TERET IZNALAŽENJA TAČNIH PODATAKA ZA TUŽENU STRANU (TAKO I ONIH VEZANIH ZA ADRESU), A TEK UKOLIKO TUŽITELJ NE MOŽE SAZNATI ADRESU PROTIVNE STRANKE, OBVEZA SUDA JE DA NASTOJI OD NADLEŽNOG ORGANA ILI NA DRUGI NAČIN DOBITI POTREBNE PODATKE. DA BI SUD POSTUPIO NA NAVEDENI NAČIN (UTVRDIO ADRESU ZA TUŽENU/TUŽENOG) POTREBAN JE PRIJEDLOG TUŽITELJA DA SUD TO UČINI.

Iz obrazloženja:

„Konačno je ostalo odgovoriti tužitelju zašto prvostepeni sud nije bio dužan postupiti u skladu sa odredbom člana 107. Zakona o parničnom postupku koja propisuje da ako stranka ne može sama saznati adresu lica kome pismeno treba dostaviti, sud nastoji od nadležnog organa Distrikta ili na drugi način dobiti potrebne podatke. Iz sadržaja navedene odredbe proizilazi da je prvenstveno na tužitelju teret iznalaženja tačnih podataka za tuženu stranu, tako i onih vezanih za adresu, a tek

ukoliko tužitelj ne može saznati adresu protivne stranke, obveza suda je da nastoji od nadležnog organa ili na drugi način dobiti potrebne podatke. Da bi sud postupio na navedeni način (utvrdio adresu za tuženu/tuženog) potreban je prijedlog tužitelja da sud to učini. Prema tome, kako je izostao takav prijedlog tužitelja (već to ističe tek u žalbi) i kako je tužitelj u zadanom roku dostavio novu adresu za tuženu na kojoj prema podnesku Odjeljenja za javni registar Vlade Brčko distrikta Bosne i Hercegovine tužena ima prijavljeno prebivalište (na kojoj se nije mogla izvršiti dostava tužbe), pa prvostepeni sud nije ni mogao postupiti u skladu sa odredbom člana 107. Zakona o parničnom postupku.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o Mal 130170 20 GŽ od 27.10.2020. godine)

128.

Tužba

Član 152. Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

TUŽBA MORA SADRŽAVATI ODREĐEN ZAHTJEV U POGLEDU GLAVNE STVARI I SPOREDNIH POTRAŽIVANJA PA SE TUŽBENI ZAHTJEV NE MOŽE ODREDITI U TOKU PARNIČNOG POSTUPKA, NAKON PROVEDENOG VJEŠTAČENJA PO VJEŠTAKU EKONOMSKE STRUKE. VAŽEĆI ZAKON O PARNIČNOM POSTUPKU BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE NE POZNAJE TZV. MANIFESTACIJSKU STUPNJEVITU TUŽBU, VEĆ TUŽBU ČIJI SADRŽAJ JE PROPISAN (PRECIZIRAN) ODREDBOM ČLANA 152. ZAKONA O PARNIČNOM POSTUPKU.

Iz obrazloženja:

„Naime, ovaj sud, jednako kao i prvostepeni sud drži da tužba mora sadržavati određen zahtjev u pogledu glavne stvari i sporednih potraživanja i tužbeni zahtjev se ne može odrediti u toku parničnog postupka „nakon provedenog vještačenja po vještaku ekonomske struke“, kako smatra tužitelj, jer važeći Zakon o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine ne poznaje tzv. manifestacijsku stupnjevitu tužbu, već tužbu čiji sadržaj je propisan (preciziran) odredbom člana 152. Zakona o parničnom postupku.

A, tom odredbom člana 152. stav 2. tačka a) Zakona o parničnom postupku propisano je da tužba mora sadržavati određen zahtjev, kako u pogledu glavne stvari, tako i sporednih potraživanja. Ovo stoga što je zahtjev u pogledu glavne stvari (tužbeni zahtjev) zapravo prijedlog izreke presude čije se donošenje traži, pa mora biti određen ne samo u kvalitativnom smislu, već i u kvantitativnom smislu. Zato tužbu, koja ne sadrži određen zahtjev (u kvalitativnom i kvantitativnom smislu), treba vratiti na ispravku ili dopunu.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o Ps 123551 20 Pž od 20.02.2020. godine)

129.

Dostava odgovora na tužbu

NA RJEŠENJE SUDA KOJIM JE OD TUŽENOG ZATRAŽENA ISPRAVKA – DOPUNA ODGOVORA NA TUŽBU NIJE DOPUŠTENA POSEBNA ŽALBA NITI JE ČLANCIMA 74. I 196. ZAKONA O PARNIČNOM POSTUPKU BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE IZRIČITO REGULIRANO DA SE MORA DOSTAVITI PO PRAVILIMA OSOBNE DOSTAVE, ZBOG ČEGA NEMA RAZLOGA ZA ZAKLJUČAK DA JE POTREBNA VEĆA OPREZNOST U DOSTAVI RJEŠENJA O ISPRAVCI – DOPUNI TUŽENOM KOJA BI OPRAVDAVALA OSOBNU DOSTAVU.

Iz obrazloženja:

„Kako tuženi nije dostavio ispravljeni – dopunjeni odgovor na tužbu u roku od 30 dana, nastupila je zakonska procesna pretpostavka o povlačenju (prvotnog) odgovora na tužbu, a utvrdivši da tužbeni zahtjev nije očigledno neosnovan, prvostupanjski sud je donio presudu zbog propuštanja dana 17.1.2022. godine.

Naime, nema mjesta žalbenom navodu tuženog da je pri donošenju prvostupanjske presude došlo do povrede „odredaba parničnog postupka koje se tiču dostavljanja podnesaka“ obzirom da „rješenje suda od 22.2.2022. godine nije lično primio tuženi jer dostavljač – poštar nije postupio u skladu sa zakonom u pogledu dostave rješenja“. Ovo iz razloga što je odredbom članka 101. stavak (1) ZPP-a regulirano da se (jedino) tužba, izvanredni pravni lijek, presuda i rješenje protiv kojih je dopuštena posebna žalba dostavlja stranci osobno odnosno njenom zakonskom zastupniku odnosno opunomoćeniku, dok je stavkom (2) istog članka regulirano da se ostala pismena dostavljaju osobno kada je to ovim zakonom izričito propisano ili kada sud smatra da je zbog priloženih isprava u originalu ili iz kojeg drugog razloga potrebna veća opreznost. U konkretnom slučaju radi se o dostavljanju rješenja suda kojim je od tuženog zatražena ispravka – dopuna odgovora na tužbu (a na koje rješenje nije dopuštena posebna žalba niti je člancima 74. i 196. ZPP-a izričito regulirano da se mora dostaviti po pravilima osobne dostave). Također, ovaj sud nalazi da prvostupanjski sud nije imao razloga za zaključak da je bila potrebna veća opreznost u dostavi rješenja o ispravci – dopuna tuženom koja bi opravdavala osobnu dostavu (tuženom je tužba uručena na adresu koju i tuženi sam navodi u svojim podnescima i to tako što je istome uručena putem majke nakon čega je tuženi pravovremeno i osobno dao nepotpun odgovor na tužbu zbog čega nije bilo mjesta sumnji da će mu se rješenje o ispravci – dopuni kojim mu je vraćen odgovor na tužbu ponovno uručiti na istoj adresi, kao i prethodno tužba, a što se žalbom i ne dovodi u pitanje), zbog čega i nije bilo mjesta obveznom osobnom dostavljanju tuženom, nego je dostavljanje trebalo izvršiti putem pravila iz članka 100. stavak (1) ZPP-a kojim je regulirano da ako se osoba kojoj se pismeno ima dostaviti ne zatekne u svom stanu, dostavljanje se vrši predajom pismena nekome od njegovih punoljetnih članova kućanstva, koji je dužan da primi pismeno, a što jeste situacija u konkretnom slučaju obzirom da je rješenje prvostupanjskog suda broj 96 o Mal 129769 20 Mal od 22.2.2021. godine tuženi zaprimio putem oca, V.M., koji je kao punoljetni član kućanstva (a kome je tuženi dana 22.3.2021. godine dao pismenu punomoć da ga zastupa pred prvostupanjskim sudom „od početka do okončanja postupka“), navedeno rješenje uredno primio dana 26.2.2020. godine i koji je bio dužan isto predati svom sinu (tuženom), zbog čega (eventualni) propusti oca tuženog V.M. da svom sinu S.M. preda navedeno rješenje suda nisu od značaja za pravilnost

(neizravne) dostave rješenja o ispravci – dopuni putem punoljetnog člana kućanstva niti mogu imati efekat na nastupanje zakonske procesne pretpostavke propisane člankom 74. stavak (3) ZPP-a da se u slučaju da podnesak ne bude vraćen u određenom roku ima smatrati da je povučen, a koja činjenica (nepostojanje odgovora na tužbu) predstavlja jedan od uvjeta za donošenje presude zbog propuštanja iz članka 306. ZPP-a.

Dalje, odredbom članka 306. stavak (1) ZPP-a je propisano da kad tuženi, kome je uredno dostavljena tužba u kojoj je tužitelj predložio donošenje presude zbog propuštanja, ne dostavi pismeni odgovor na tužbu u zakonskom roku, Osnovni sud će donijeti presudu kojom se usvaja tužbeni zahtjev (presuda zbog propuštanja), izuzev ako je tužbeni zahtjev očigledno neosnovan.

Presuda zbog propuštanja se donosi pod pretpostavkom da tuženi priznaje činjenične navode tužbe, te da iz tog razloga nije ni dostavio odgovor na tužbu odnosno da je povukao odgovor na tužbu ukoliko nije postupio po rješenju suda kojim se traži ispravka – dopuna (uređenje) odgovora na tužbu. Mogućnost donošenja ovakve vrste presude, ima za cilj jačanje procesne discipline parničnih stranaka i ubrzanje postupka. Sud je dužan dostaviti tužbu tuženom na odgovor (članak 192. ZPP-a) i obavijestiti ga o posljedicama nedostavljanja odgovora na tužbu u zakonskom roku (članak 193. ZPP-a). U slučaju da tuženi ne dostavi odgovor na tužbu u zakonskom roku, sud je u pravilu, dužan donijeti presudu zbog propuštanja.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o Mal 129769 22 Gž od 06.10.2022. godine)

130.

Preinačenje tužbe

Član 155. Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 8/09, 52/10 i 27/14)

PUNOMOĆNIK TUŽITELJICE, NA GLAVNOJ RASPRAVI, MOŽE IZVRŠITI PREINAKU TUŽBE, UNATOČ PROTIVLJENJU TUŽENOG, I POVEĆANJEM POSTOJEĆEG ZAHTJEVA ZA DUŠEVNE BOLOVE ZBOG NARUŽENOSTI, TJ. USKLAĐIVANJEM ZAHTJEVA SA NALAZOM I MIŠLJENJEM VJEŠTAKA KIRURGA – ONKOLOGA. TUŽBENI ZAHTJEV SE SAMO PRILAGOĐAVA REZULTATIMA RASPRAVLJANJA. KVANTITATIVNIM POVEĆANJEM POSTOJEĆI I PRVOBITNI ZAHTJEV NIJE DOŽIVIO KVALITATIVNE PROMJENE I O NJEMU PARNICA JOŠ TEČE.

Iz obrazloženja:

„Također, prvostepeni sud nije napravio ni propust procesne naravi kada je dopustio da punomoćnik tužiteljice na glavnoj raspravi dana 16.04.2019. godine izvrši preinaku tužbe, unatoč protivljenju tuženog, povećanjem postojećeg zahtjeva za duševne bolove zbog naruženosti, tj. usklađivanjem sa nalazom i mišljenjem vještaka kirurga – onkologa. Dakle, tužbeni zahtjev je samo prilagođen rezultatima raspravljanja i kvantitativnim povećanjem postojeći i prvobitni zahtjev nije doživio kvalitativne promjene i o njemu parnica još teče. Kako na temelju iste činjenične

osnove (naruženost uzrokovana ugrizom psa), tužiteljica traži, umjesto utuženih 2.000,00 KM, iznos od 4.000,00 KM, ovaj sud drži da time nije povrijeđena odredba Zakona o parničnom postupku o preinaci tužbe.

Konkretno, odredbom člana 155. stav 2. Zakona o parničnom postupku propisano je da nakon održavanja pripremnog ročišta, a najkasnije do zaključenja glavne rasprave, sud može da dopusti preinaku tužbe samo ako ocijeni da preinaka nije usmjerena na odugovlačenje postupka i ako tuženi pristane na preinaku, dok je odredbom člana 155. stav 4. istog Zakona propisano da će sud u slučaju iz stava 2. ovog člana dozvoliti preinaku tužbe i kada se tuženi protivi preinaci, ako su ispunjeni slijedeći uvjeti: 1) tužitelj bez svoje krivnje nije mogao tužbu preinačiti ranije i 2) tuženi je u mogućnosti da raspravlja o preinačenoj tužbi bez odlaganja glavne rasprave. Jer, preinaka tužbe se odnosi samo na povećanje visine tužbenog zahtjeva, čiji je osnov i dalje isti, čime se tuženi ne stavlja u nepovoljan položaj i nije mu potrebna dodatna priprema za raspravljanje, odnosno može da po tako preinačenoj tužbi raspravlja bez odlaganja glavne rasprave.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o P 116292 20 Gž od 28.05.2020. godine)

131.

Iznošenje novih činjenica i predlaganje novih dokaza

Član 225. stav 2. Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

U SITUACIJAMA KADA VJEŠTAK UKAŽE DA NE RASPOLAŽE ODREĐENIM ČINJENICAMA KOJE SU MU NUŽNE ZA IZRADU NALAZA I MIŠLJENJA (A DA BI ODGOVORIO ZADATKU VJEŠTAČENJA), SUD BI MOGAO DOPUSTITI STRANKAMA DA U SKLADU SA ODREDBOM ČLANA 225. STAV (2) ZAKONA O PARNIČNOM POSTUPKU BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE NAKNADNO PREDLOŽE IZVOĐENJE NOVIH DOKAZA RADI UTVRĐIVANJA TIH ČINJENICA (SAMO AKO UČINE VJEROVATNIM DA IH BEZ SVOJE KRIVICE NISU BILI U MOGUĆNOSTI IZNIJETI, ODNOSNO PREDLOŽITI NA PRIPREMNOM ROČIŠTU), PA TAKO I VJEŠTAK DOPUNI SVOJ NALAZ I MIŠLJENJE.

Iz obrazloženja:

„Na ovom mjestu valja istaći da je odgovor na tužbu radnja tuženog kojom se očituje o osnovanosti tužbenog zahtjeva, a koji odgovor mora sadržavati činjenice i dokaze kojima se utvrđuju te činjenice (odredba člana 194. Zakona o parničnom postupku). Nakon prijema odgovora na tužbu sud zakazuje pripremo ročište kao prvo javno, usmeno i kontradiktorno ročište na kom stranke izlažu svoje zahtjeve, daju odgovore na iste, kao i razjašnjenja u vezi sa navodima ili njihovim prijedlozima, očituju se o prijedlozima stranaka i same predlažu dokaze koje žele izvesti tokom postupka (odredba člana 200. Zakona o parničnom postupku). Na pripremnom ročištu sud odlučuje o čemu će se raspravljati i koji će se dokazi izvesti na glavnoj raspravi, pa tako i određuje koja vještačenja će se obaviti. Nakon zaključenja pripremnog ročišta, stranke bi mogle iznositi nove činjenice i predlagati nove dokaze

samo ako učine vjerovatnim da ih bez svoje krivice nisu bile u mogućnosti iznijeti na pripremnom ročištu (odredba člana 225. stav (2) Zakona o parničnom postupku).

S tim u vezi, vještačenje, kao dokazni prijedlog se izvodi kada je radi utvrđenja ili razjašnjenja određene činjenice potrebno posebno stručno znanje osobe koja raspolaže nekim naučnim, stručnim znanjima, vještinama i metodama. Stranka koja predlaže izvođenje dokaza vještačenjem, dužna je naznačiti predmet i obim vještačenja (odredba člana 272. stav (1) Zakona o parničnom postupku), pri čemu se dosljedno primjenjuje načelo stranačke inicijative. Protivna stranka se očituje, kako na ličnost predloženog vještaka, tako i na predmet i obim vještačenja. U konkretnom slučaju, obim vještačenja je određen na pripremnom ročištu kada je između ostalog, tužitelj jasno istakao predmet vještačenja, a na koji obim tuženi nije imao primjedbi, štoviše, saglasio se sa istim. Nakon izvođenja dokaza saslušanjem vještaka na glavnoj raspravi, tuženi je postavio prijedlog da se izvrši dopuna vještačenja, a što nije predložio na pripremnom ročištu. Na glavnoj raspravi održanoj dana 26. aprila 2021. godine pred prvostepenim sudom, vještak je pojasnio da je shodno predmetu i obimu vještačenja, isto i izvršio, dok je u odgovoru na pitanja tuženog ukazao da nije raspolagao ekonomsko-financijskom dokumentacijom da bi mogao dati odgovor na postavljena pitanja (a koja su se odnosila na pitanje marže, stvarne dobiti, ulaznih i izlaznih faktura za tužitelja, carinske dokumentacije), te da mu to i nije bio predmet vještačenja. Na ovom mjestu valja ukazati da u situacijama kada vještak ukaže da ne raspolaže određenim činjenicama koje su mu nužne za izradu nalaza i mišljenja (a da bi odgovorio zadatku vještačenja), sud bi mogao dopustiti strankama da u skladu sa odredbom člana 225. stav (2) Zakona o parničnom postupku naknadno predlože izvođenje novih dokaza radi utvrđivanja tih činjenica, pa tako i vještak dopuni svoj nalaz i mišljenje. Međutim, tumačenjem odredbe člana 200. Zakona o parničnom postupku jasno proizilazi pravilo da činjenice koje nisu bili iznesene, kao ni dokazi koji nisu bili predloženi na pripremnom ročištu, u pravilu se ne mogu iznositi, niti predlagati na glavnoj raspravi. Ipak, stranka koja je za postojanje tih činjenica ili dokaza saznala tek nakon završetka pripremnog ročišta, mogla bi na glavnoj raspravi iste iznijeti ili predložiti jer za njih nije niti znala. Kako su tuženom bile poznate sporne činjenice u pogledu osnovanosti visine duga koji je osporavao, a nije predložio niti jedan dokaz za izvođenje na glavnoj raspravi u tom pravcu, pa tako niti ekonomsko vještačenje, to ovo vijeće nalazi pravilnom ocjenu drugostepenog suda kada je u pitanju pravilnost primjene odredbi parničnog postupka koje se odnose na određivanje vještačenja, obima i zadatka vještačenja, te predlaganja novih dokaza.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 O Ps 119787 22 Rev od 01.08.2022. godine)

132.

Dokazi i izvođenje dokaza

Član 246. – 297. Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

KADA JE U PITANJU „ZAKONITOST DOKAZA“, PROCESNE ODREDBE PARNIČNOG POSTUPKA TAKVE DOKAZE NE POZNAJU, ZA RAZLIKU OD KRIVIČNOG POSTUPKA KOJI JE STROGO FORMALAN.

Iz obrazloženja:

„Kod navoda tuženog da se pomenuti zapisnici „ne mogu smatrati relevantnim i zakonitim dokazom“, valja istaći da sačinjeni zapisnici jesu bili relevantni za dokazivanje činjeničnih tvrdnji tužitelja, dok, kada je u pitanju „zakonitost“, procesne odredbe parničnog postupka takve dokaze ne poznaju, za razliku od krivičnog postupka koji, kao strogo formalan nalaže obavezu (organima krivičnog gonjenja) postupanja sukladno krivičnim procesnim odredbama, a sve ciljem prikupljanja zakonitih dokaza koji dokazuju krivicu osumnjičene/optužene osobe, prevashodno iz razloga što se krivičnim zakonodavstvom štite najviše vrijednosti, osnovna prava i slobode čovjeka i građanina, osnovne individualne i opšte vrijednosti koje ustanovljava i jamči pravni poredak, a s druge strane, strogo, kroz propisane krivične sankcije, sankcioniše protivpravno postupanje kojima se ta prava, slobode i vrijednosti narušavaju.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o Ps 142089 22 Pž od 28.12.2022. godine)

133.

Dostavnica – javna isprava

Član 256. Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

DOKAZ O UREDNOM DOSTAVLJANJU TUŽBE I POZIVA ZA DAVANJE ODGOVORA NA TUŽBU PRUŽA DOSTAVNICA, KOJA JE JAVNA ISPRAVA I NA NJU SE ODNOSI ZAKONSKA PRESUMPCIJA O DOKAZNOJ SNAZI JAVNIH ISPRAVA, TJ. ONA DOKAZUJE ISTINITOST ONOGA ŠTO SE U NJOJ POTVRĐUJE ILI ODREĐUJE (ODREDBA ČLANA 256. ZAKONA O PARNIČNOM POSTUPKU BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE).

Iz obrazloženja:

„Dakle, presuda zbog propuštanja može se donijeti samo ako su tuženom uredno dostavljeni tužba i poziv za davanje odgovora na tužbu.

Drugim riječima, tuženik je uredno pozvan ako su mu dostava tužbe (sa priložima) i poziv za davanje odgovora na tužbu dostavljeni u skladu sa odredbama Zakona o parničnom postupku o osobnom dostavljanju (odredba člana 101.). A, dokaz o urednom dostavljanju tuženiku je dostavnica o uručenju tužbe i poziva.

Kako u spisu predmeta postoji uredno potpisana i pečatom tuženika ovjerena dostavnica o uručenju tužbe sa priložima i pozivom za davanje odgovora na tužbu (sa datumom 14.10.2019. godine), a kako tuženik u zakonskom roku od 30 dana od prijema nije dostavio odgovor na tužbu i kako je upozoren na posljedice propuštanja, prvostepeni sud je trebao donijeti presudu zbog propuštanja kojom usvaja tužbeni zahtjev, obzirom da tužbeni zahtjev nije očigledno neosnovan (na to ukazuju dokazi priloženi uz tužbu).

Dakle, dokaz o urednom dostavljanju tužbe i poziva za davanje odgovora na tužbu pruža gore pomenuta dostavnica, koja je javna isprava i na nju se odnosi

zakonska presumpcija o dokaznoj snazi javnih isprava, tj. dokazuje istinitost onoga što se u njoj potvrđuje ili određuje (odredba člana 256. Zakona o parničnom postupku).“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o Ps 124541 20 Pž od 26.02.2020. godine)

134.

Presuda zbog propuštanja

Član 306. Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

KADA IZVRŠNI SUD, ODLUČUJUĆI O PRIGOVORU IZVRŠENIKA IZJAVLJENOM PROTIV RJEŠENJA O IZVRŠENJU, ODREDI DA SE PRIJEDLOG SMATRA TUŽBOM I PREDMET DOSTAVI PARNIČNOM SUDU NA POSTUPANJE PO ODREDBAMA ZAKONA O PARNIČNOM POSTUPKU, PRIGOVOR IZVRŠENIKA SE (ANALOGNO TOME) TRETIRA KAO ODGOVOR NA TUŽBU. PRESUDU ZBOG PROPUŠTANJA SUD NE MOŽE DONIJETI U PARNIČNOM POSTUPKU ZBOG PRIGOVORA IZVRŠENIKA (TUŽENOG) KOJIM JE OSPORIO POSTOJANJE POTRAŽIVANJA, ODNOSNO JER JE TUŽENI ODGOVORIO NA TUŽBU.

Iz obrazloženja:

„U žalbi izjavljenoj protiv prvostepene presude (presude zbog propuštanja), tuženi N.M. u okviru žalbenog razloga povrede odredaba parničnog postupka u bitnom tvrdi da nije bilo mjesta zahtijevati od tužitelja da tužbu uredi i predlaže donošenje presude zbog propuštanja kada je rješenjem ovog suda određeno da se prijedlog za izvršenje smatra tužbom, a onda ni takvu tužbu njemu dostavljati na odgovor „jer se prigovor ima smatrati odgovorom na tužbu“.

Takve tvrdnje tuženog N.M. iznesene u žalbi protiv presude zbog propuštanja (prvostepene presude) ovaj sud je našao osnovanim, jer je ocijenio da nisu ispunjene zakonske pretpostavke za donošenje presude zbog propuštanja. Ovo stoga što Zakon o parničnom postupku propisuje u odredbi člana 295. uvjete za donošenje presude zbog propuštanja, kojom se u stvari želi potaknuti tuženik da podnese odgovor na tužbu, odnosno da pretrpi negativne posljedice zbog propuštanja u roku odgovoriti na tužbu.

Naime, odgovor na tužbu je procesna radnja u kojoj tuženi ističe moguće procesne prigovore i očituje se priznaje je ili osporava tužbeni zahtjev i iznosi razloge osporavanja (odredba člana 184. Zakona o parničnom postupku).

Međutim, tuženi N.M. je već u prigovoru protiv rješenja o izvršenju osporio i postojanje potraživanja i izvršenje radi njegovog ostvarenja. A, ovaj sud je, odlučujući o njegovom prigovoru (uključujući i prigovor M.P.), predmet dostavio parničnom sudu na postupanje po odredbama parničnog postupka i prije svega odredio da se prijedlog za izvršenje smatra tužbom. Analogno tome, kada se prijedlog za izvršenje smatra tužbom, onda se prigovor tretira kao odgovor na tužbu.

Prema tome, prvostepeni sud nije imao uporište u odredbama Zakona o parničnom postupku nalagati tužitelju da tužbu uredi na način određen gore pomenutim rješenjem od 21.02.2019. godine, a time nije imao ni ovlasti pozivati tuženog da se očituje o takvoj tužbi i upozoravati ga na posljedice propuštanja, te pogotovo nije bio ovlašten donijeti presudu zbog propuštanja pored prigovora kojim je osporeno postojanje potraživanja, na što je u bitnom ukazao i tuženi u žalbi.

Dakle, kada je presuda zbog propuštanja donesena uprkos tome što je tuženi već (znatno ranije) osporio postojanje potraživanja, učinjena je relevantna povreda odredaba parničnog postupka kakvu ima u vidu odredba člana 318. Zakona o parničnom postupku. Naime, jedan od uvjeta da bi sud mogao donijeti presudu zbog propuštanja je propust tuženog blagovremeno odgovoriti na tužbu. Stoga postoji nezakonito postupanje prvostepenog suda kada je donio presudu zbog propuštanja u parničnom postupku koji je proistekao iz izvršnog postupka upravo zbog prigovora tuženog u kojem je osporio postojanje potraživanja, odnosno kada je tuženi odgovorio na tužbu.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o P 005419 20 Gž od 31.01.2020. godine)

135.

Povreda odredaba parničnog postupka

Član 329. Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 8/09, 52/10 i 27/14)

ODREDBOM ČLANKA 329. STAVAK (1) ZAKONA O PARNIČNOM POSTUPKU BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE (ZPP) REGULIRANO JE DA POVREDA ODREDBA PARNIČNOG POSTUPKA POSTOJI U SLUČAJU DA SUD TIJEKOM POSTUPKA NIJE PRIMIJENIO ILI JE NEPRAVILNO PRIMIJENIO KOJU ODREDBU ZPP-A, A TO JE BILO OD UTJECAJA NA DONOŠENJE PRAVILNE I ZAKONITE PRESUDE. U TOM SMISLU, PORED ČINJENICE ŠTO JE ŽALITELJ DUŽAN KONKRETNO NAVESTI KOJA TO TOČNO ODREDBA ZPP-A NIJE PRIMIJENJENA ILI JE NEPRAVILNO PRIMIJENJENA, ISTI JE DUŽAN JASNO NAVESTI ZBOG ČEGA JE NAVEDENA POVREDA BILA OD UTJECAJA NA DONOŠENJE PRAVILNE I ZAKONITE PRESUDE.

Iz obrazloženja:

„Kada su u pitanju povrede odredaba parničnog postupka na koje tužitelj žalbom ukazuje, ovaj sud, suprotno rezoniranju tužitelja, nalazi da nije učinjena povreda odredaba postupka iz članka 259. a u svezi sa člankom 272. ZPP-a (na koju tužitelj izričito ne ukazuje ali proizilazi iz sadržaja žalbenih navoda) a koja se po tužitelju ogleda u činjenici „da tuženi vještaku ekonomske struke nije dostavio potrebne podatke radi davanja nalaza i mišljenja odnosno onemogućio je vještaku da uvidom u evidenciju tuženog utvrdi visinu plata svih radnika sa VSS – ekonomski fakultet“.

Naime, ovaj sud podsjeća da je odredbom članka 329. stavak (1) ZPP-a regulirano da povreda odredaba parničnog postupka postoji u slučaju da sud tijekom

postupka nije primijenio ili je nepravilno primijenio koju odredbu ZPP-a a to je bilo od utjecaja na donošenje pravilne i zakonite presude. U tom smislu, pored činjenice što je žalitelj dužan konkretno navesti koja to točno odredba ZPP-a nije primijenjena ili je nepravilno primijenjena isti je dužan jasno navesti zbog čega je navedena povreda bila od utjecaja na donošenje pravilne i zakonite presude, a što tužitelj u žalbi nije učinio osim paušalnog navoda da je prvostupanjski sud „postavio tužitelja u odnosu na tuženog u mnogo nepovoljniji položaj u ovom parničnom postupku“ a što nije niti može biti dostatno za zaključak o postojanju povrede odredaba parničnog postupka u smislu članka 329. stavak (1) ZPP-a.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o P 130565 22 GŽ od 24.10.2022. godine)

136.

Povreda odredaba parničnog postupka

Član 329. Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

NEĆE SVAKI PROPUST PRVOSTUPANJSKOG SUDA DA U OBRAZLOŽENJU ODLUKE NAVEDA SVE IZVEDENE DOKAZE, I DA SLJEDSTVENO TOME PROPUSTI IZVRŠITI NJIHOVU CJELOVITU OCJENU U SMISLU ČLANKA 8. ZAKONA O PARNIČNOM POSTUPKU BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE (U DALJEM TEKSTU ZPP) IMATI U KVALITETU POVREDE ODREDAVA PARNIČNOG POSTUPKA KOJA SE SADRŽAJNO TRAŽI ČLANKOM 329. STAVAK (1) ZPP-A, ZBOG ČEGA JE NUŽNO PROVJERITI DA LI, U KONKRETNOM SLUČAJU, TAKAV (UKAZANI) PROPUST IMA UTJECAJ NA DONOŠENJE PRAVILNE I ZAKONITE PRESUDE, A ODGOVOR NA TO PITANJE JE U IZRAVNOJ SVEZI SA KVALITETOM DOKAZA KOJI JE IZVEDEN TIJEKOM PRVOSTUPANJSKOG POSTUPKA (ALI KAO TAKAV NIJE UVRŠTEN U DOKAZNU GRAĐU OBRAZLOŽENJA OŽALBENE PRESUDE) TE NJEGOVE OBJEKTIVNE MOGUĆNOSTI DA U OVOM PREDMETU ODISTA IMA UTJECAJ NA PRAVILNOST I ZAKONITOST UTVRĐENOG ČINJENIČNOG STANJA.

Iz obrazloženja:

„Osnovano tužitelj žalbom ukazuje da je prvostupanjski sud propustio u okviru izvedene dokazne građe (stranica 2. četvrti pasus obrazloženja osporene odluke) uvrstiti i iskaz tuženog M.B. a koji je pristupio glavnoj raspravi od 6.7.2022. godine kada je i dao iskaz u svojstvu parnične stranke, čime je prvostupanjski sud nepravilno primijenio odredbu članka 311. stavak (4) ZPP-a ali koja povreda odredaba parničnog postupka nije bila od utjecaja na donošenje pravilne i zakonite presude.

Naime, odredbom članka 311. stavak (4) ZPP-a regulirano je da će sud, u obrazloženju izložiti zahtjeve stranaka, činjenice koje su stranke iznijele i dokaze koje su izveli, koje je od tih činjenica sud utvrđivao, zašto i kako ih je utvrdio, a ako ih je utvrdio dokazivanjem, koji su dokazi izvedeni, te kako ih je ocijenio.

Slijedom navedenog, zadatak obrazloženja je da strankama pruži obavijest o subjektivnim i objektivnim elementima spora, da objasni razloge zbog kojih je sud donio odluku sadržanu u izreci presude kao i da li i zbog čega prihvata ili ne prihvata

stavove, prijedloge i prigovore stranaka u postupku, te tako pruži nužnu podlogu za kontrolu rada sudu koju vrši instancijski sud glede uložene pravne lijeka. Na ovakav način ostvaruje se konvencijski standard obrazložene sudske odluke iz članka 6. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija) kao preduvjeta za korištenje prava na djelotvoran pravni lijek iz članka 13. Europske konvencije.

Međutim, ovisno od kvalitete izvedenog dokaza (tj. njegovog sadržaja, relevantnosti i mogućnosti da u konkretnom predmetu odista i dovede do drugačije odluke suda), u svakom konkretnom slučaju je potrebno utvrditi da li je propust suda da u obrazloženju navede sve izvedene dokaze, i da sljedstveno tome propusti izvršiti njihovu cjelovitu ocjenu u smislu članka 8. ZPP-a, takvog (odlučujućeg) značaja da nužno dovodi do nepravilnosti i nezakonitosti presude u smislu članka 329. stavak (1) ZPP-a, tim prije što povreda članka 311. ZPP-a i nije predviđena kao povreda koja je uvijek od utjecaja na donošenje pravilne i zakonite presude u smislu stavka (2) istog članka.

U tom smislu, neće svaki propust prvostupanjskog suda da u obrazloženju odluke navede sve izvedene dokaze, i da sljedstveno tome propusti izvršiti njihovu cjelovitu ocjenu u smislu članka 8. ZPP-a (a što jeste povreda odredbe članka 311. stavak (4) ZPP-a ali i članka 8. ZPP-a na koju se žalbom ne ukazuje) imati onaj kvalitet povrede odredaba parničnog postupka koji se sadržajno traži člankom 329. stavak (1) ZPP-a (i koji u pravilu vodi ukidanju osporene odluke), zbog čega je nužno provjeriti da li, u konkretnom slučaju, takav (ukazani) propust ima utjecaj na donošenje pravilne i zakonite presude, a odgovor na to pitanje je u izravnoj svezi sa kvalitetom dokaza koji je izveden tijekom prvostupanjskog postupka (ali kao takav nije uvršten u dokaznu građu obrazloženja ožalbene presude) te njegove objektivne mogućnosti da u ovom predmetu odista ima utjecaj na pravilnost i zakonitost utvrđenog činjeničnog stanja.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o Mal 142208 22 Gž od 18.10.2022. godine)

137.

Istinitost javne isprave

Član 245. i 246. Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 8/09, 52/10 i 27/14)

PRILIKOM OBARANJA ZAKONSKE PRETPOSTAVKE ISTINITOSTI JAVNE ISPRAVE I OSPORAVANJA ČINJENICA UTVRĐENIH U JAVNOJ ISPRAVI DOZVOLJENO JE KORISITI SVA DOKAZNA SREDSTVA PROPISANA ZAKONOM O PARNIČNOM POSTUPKU, SUD PRILIKOM OCJENE DOKAZNIH SREDSTAVA PRIMIJENJUJE NAČELO SLOBODNE OCJENE DOKAZA.

Iz obrazloženja:

„Prije svega, potrebno je istaći da iako je tačna tužiteljeva tvrdnja da Zakon o parničnom postupku „unapred određuje dokaznu vrijednost javne isprave, pa time

ograničava ovlaštenje suda da je ocjenjuje prema načelu slobodne ocjene dokaza“, to ne čini prvostepenu presudu nepravilnom i nezakonitom.

Naime, sukladno odredbi člana 245. stav 1. Zakona o parničnom postupku, u pitanju je oboriva zakonska pretpostavka (*presumptio iuris tantum*) i dozvoljeno je dokazivati suprotno, obzirom da je odredbom člana 245. stav 3. Zakona o parničnom postupku propisano da je dopušteno dokazivati da su u javnoj ispravi neistinito utvrđene činjenice ili da je ista nepravilno sastavljena. To znači, da je prilikom obaranja zakonske pretpostavke istinitosti javne isprave i osporavanja činjenica utvrđenih u javnoj ispravi dozvoljeno koristiti sva dokazna sredstva propisana Zakonom o parničnom postupku, te da sud prilikom ocjene tih dokaznih sredstava primjenjuje načelo slobodne ocjene dokaza.

Jer, odlučna činjenica u ovom postupku jeste da li je oštećenica bila u vozilu u vrijeme saobraćajne nezgode i da li je zadobila povrede u saobraćajnoj nezgodi, koju činjeničnu tvrdnju tužitelja (da je oštećena bila u vozilu i da je zadobila povrede) tuženi osporava u odgovoru na tužbu i tokom cijelog prvostepenog postupka, koristeći pri tome dokaze koje je proveo tužitelj (službena zabilješka od 06.02.2015. godine i službena zabilješka od 12.03.2015. godine), kao i iskaz koji je dao u svojstvu parnične stranke.

Prema tome, u situaciji kada je iz službene zabilješke od 06.02.2015. godine razvidno da oštećenica nije bila u vozilu u vrijeme saobraćajne nezgode, a da je iz dopune službene zabilješke od 12.03.2015. godine razvidno da je oštećenica bila u vozilu u vrijeme saobraćajne nezgode, ali da nije zadobila povrede, kao i da tuženi u svom iskazu u svojstvu parnične stranke tvrdi da oštećena „nije bila putnik u tom vozilu“, te da je dopuna službene zabilješke sačinjena 34 dana nakon saobraćajne nezgode, prvostepeni sud je bio ovlašten da slobodnom ocjenom dokaza, kako mu to nalaže odredba člana 8. Zakona o parničnom postupku, zaključi da dopunu službene zabilješke od 12.03.2015. godine ne može prihvatiti „kao istinit“ dokaz o povredi oštećenice u konkretnoj saobraćajnoj nezgodi.

Saglasno tome, nije osnovan žalbeni navod tužitelja da nije bio u obvezi da „izvodi druge dokaze na okolnosti zadobijenih povreda“ oštećenice, jer kako je tuženi oborio zakonsku pretpostavku istinitosti dopune službene zabilješke, koja je jedini dokaz koji oštećenicu dovodi u vezu sa saobraćajnom nezgodom, ali ne i sa štetom, onda je na tužitelju bio teret dokazivanja, ukoliko želi da uspije u sporu, da oštećenicu dovede u uzročno-posljedičnu vezu sa štetnim događajem.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o Mal 108915 20 Gž od 15.07.2020. godine)

138.

Isprava

Član 247. Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“ broj 8/09, 52/10 i 27/14)

ANALITIČKA KARTICA JE PISANI DOKAZ O NASTALIM POSLOVNIM PROMJENAMA. ONA KAO ISPRAVA, PREMA ODREDBI ČLANA 247. ZAKONA O

PARNIČNOM POSTUPKU BRČKO DISTRIKTA BIH, PREDSTAVLJA VALJAN DOKAZ NASTALIH POSLOVNIH PROMJENA SVE DOK SE ČINJENICE, KOJE IZ NJE PROIZILAZE, NE OSPORE.

Iz obrazloženja:

„Protivno žalbenim navodima tužene, ovaj sud drži da prvostepeni sud nije povrijedio odredbe parničnog postupka kada je dokazanost visine tužbenog zahtjeva utemeljio na podacima iz analitičke kartice.

Naime, prema odredbama članova 14. i 21. Zakona o računovodstvu i reviziji Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 22/16) analitička kartica spada u knjigovodstvene isprave i predstavlja pisani dokaz o nastalim poslovnim promjenama.

Dakle, analitička kartica je isprava i kao takva, prema odredbi člana 247. Zakona o parničnom postupku, predstavlja dokaz u postupku.

Iako za analitičku karticu kao privatnu ispravu ne važi pretpostavka istinitosti, sve dok se činjenice koje iz nje proizilaze ne ospore, ona predstavlja valjan dokaz nastalih poslovnih promjena (uplata i isplata).

Budući da analitička kartica sadrži sve elemente na osnovu kojih je obračunat dug, uključujući i sve uplate i isplate po Ugovoru o kreditu, a da tužena u toku prvostepenog postupka nije osporila niti jednu poslovnu promjenu koja je evidentirana u analitičkoj kartici navođenjem konkretnih činjenica koje bi ukazivale na nepravilnosti izvršenog obračuna, nego je prigovorila njenoj vjerodostojnosti, koji nedostatak je tužitelj u toku postupka otklonio dostavljanjem originalnog primjerka kartice, onda je, po ocjeni ovog suda, pravilno prvostepeni sud na temelju analitičke kartice utvrdio visinu duga tužene prema tužitelju.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o Mal 116682 20 Gž od 27.05.2020. godine)

139.

Nepotpuno utvrđeno činjenično stanje

Član 319. Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“ broj 8/09, 52/10 i 27/14)

PREMA ODREDBI ČLANA 319. ZAKONA O PARNIČNOM POSTUPKU, NEPOTPUNO UTVRĐENO ČINJENIČNO STANJE POSTOJI I KAD NA TO UKAZUJU NOVE ČINJENICE ILI NOVI DOKAZI. POD NOVIM ČINJENICAMA SE, U SMISLU NAVEDENE ZAKONSKE ODREDBE, PODRAZUMIJEVAJU ONE ČINJENICE KOJE SU POSTOJALE, ALI IZ OPRAVDANIH RAZLOGA NISU IZNESENE U TOKU PRVOSTEPENOG POSTUPKA, A NE ČINJENICE KOJE SU NASTALE NAKON DONOŠENJA PRVOSTEPENE PRESUDE.

Iz obrazloženja:

„Kako tuženi uz žalbu priloženim dokazima dokazuje nove činjenice, ali ne one koje su postojale u toku prvostepenog postupka, nego činjenice koje su nastale nakon donošenja prvostepene presude, takve (nove) činjenice ne ukazuju da je činjenično stanje u prvostepenom postupku nepotpuno utvrđeno, nego da je tuženi dobrovoljno izmirio dug na koji je obvezan presudom, zbog čega je taj žalbeni navod ovaj sud ocijenio neosnovanim. Ovo stoga što, prema odredbi člana 319. Zakona o parničnom postupku, nepotpuno utvrđeno činjenično stanje postoji i kad na to ukazuju nove činjenice ili novi dokazi. Pod novim činjenicama se, u smislu navedene zakonske odredbe, podrazumijevaju one činjenice koje su postojale, ali iz opravdanih razloga nisu iznesene u toku prvostepenog postupka, a ne činjenice koje su nastale nakon donošenja prvostepene presude.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o P 107830 20 Gž od 28.05.2020. godine)

140.

Revizija

Član 359. Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 8/09, 52/10 i 27/14)

STRANKE MOGU IZJAVITI REVIZIJU PROTIV DRUGOSTEPENE PRESUDE SAMO AKO VRIJEDNOST POBIJANOG DIJELA DRUGOSTEPENE PRESUDE PRELAZI PROPISANI CENZUS. NIJE BITNA (NE UZIMA SE U OBZIR) VRIJEDNOST PREDMETA SPORA ISTAKNUTOG TUŽBENOG ZAHTJEVA, VEĆ VRIJEDNOST SPORA POBIJANOG DIJELA DRUGOSTEPENE PRESUDE.

KADA JE DRUGOSTEPENOM PRESUDOM ODLUČENO O VIŠE ISTAKNUTIH (TUŽBENIH) ZAHTJEVA, A TUŽITELJ REVIZIJOM POBIJA DRUGOSTEPENU PRESUDU U DIJELU U KOJEM JE NJOME ODLUČENO SAMO O JEDNOM OD NJIH, MJERODAVNA JE VRIJEDNOST PREDMETA SPORA UTVRĐENA U ODNOSU NA TAJ ZAHTJEV I DOZVOLJENOST REVIZIJE OVISI (CIJENI SE) O TOME DA LI JE TAJ DIO DRUGOSTEPENE PRESUDE, OBZIROM NA SVOJU VRIJEDNOST, REVIZIBILAN ILI NIJE. NIJE, MJERODAVNA CJelokupna VRIJEDNOST PREDMETA SPORA, O KOJEM JE ODLUČENO DRUGOSTEPENOM PRESUDOM.

Iz obrazloženja:

„Ovo stoga, što je odredbom člana 346. Zakona o parničnom postupku propisano da je revizija vanredni pravni lijek protiv pravosnažne presude donesene u drugom stepenu, s tim što je u svim sporovima propisano ograničenje revizije imovinskim cenzusom (vrijednosni limit predstavlja jedan od oblika ograničenosti revizije). Da bi revizija bila dopuštena, vrijednost pravosnažne presude donesene u drugom stepenu ili dijela pravosnažne presude koji se pobija revizijom mora prelaziti 30.000,00 KM. U protivnom, prema odredbi stava 2. člana 346. Zakona o parničnom postupku redovna revizija nije dopuštena i ne može se koristiti.

Dakle, stranke mogu izjaviti reviziju protiv drugostepene presude samo ako vrijednost pobijanog dijela drugostepene presude prelazi 30.000,00 KM i nije bitna (ne uzima se u obzir) vrijednost predmeta spora istaknutog tužbenog zahtjeva, već vrijednost spora pobijanog dijela drugostepene presude.

Pa, kada je drugostepenom presudom odlučeno o više istaknutih (tužbenih) zahtjeva (za više vidova nematerijalne štete i za materijalnu štetu), a tužitelj revizijom pobija drugostepenu presudu u dijelu u kojem je njome odlučeno samo o jednom od njih, tj. u dijelu u kojem je odlučeno o naknadi nematerijalne štete zbog neosnovanog lišenja slobode i izrečenih mjera zabrane, mjerodavna je vrijednost predmeta spora utvrđena u odnosu na taj zahtjev i dozvoljenost revizije ovisi (cijeni se) o tome da li je taj dio drugostepene presude obzirom na svoju vrijednost revizibilan ili nije. Nije, dakle, mjerodavna cjelokupna vrijednost predmeta spora o kojem je odlučeno drugostepenom presudom. Stoga, vrijednost onog dijela tužbenog zahtjeva i drugostepene presude na koji se revizija ne odnosi nema uticaja na dozvoljenost revizije, niti pozivanje u reviziji na žalbene navode.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o P 106599 20 Rev od 21.07.2020. godine)

141.

Revizija

Član 362. Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 8/09, 52/10 i 27/14)

„PROTIV DRUGOSTUPANJSKIH RJEŠENJA KOJIM JE PRAVOMOĆNO ODLUČENO O PRIJEDLOGU ZA PONAVLJANJE POSTUPKA REVIZIJA NIJE DOZVOLJENA.“

(PRAVNO STAJALIŠTE USAGLAŠENO NA PANELU ZA UJEDNAČAVANJE SUDSKE PRAKSE IZ GRAĐANSKE OBLASTI)

Iz obrazloženja:

„Naime, odredbom članka 362. stavak (1) Zakona o parničnom postupku regulirano je da stranke mogu izjaviti reviziju i protiv rješenja žalbenog vijeća Apelacionog suda kojim je postupak pravomoćno završen, što dalje implicira da se revizija može izjaviti i protiv rješenja donesenih u drugom stupnju samo kada je parnični postupak, koji se inače meritorno završava presudom, završen nekim procesnim rješenjem (prva pretpostavka) i ukoliko se radi o sporu u kojem bi revizija bila dozvoljena (druga pretpostavka za ocjenu dopuštenosti revizije izjavljene protiv rješenja).

Međutim, za razliku od pravomoćnih rješenja o odbacivanju tužbe podnesene nakon proteka zakonskog prekluzivnog roka, o odbacivanju tužbe zbog apsolutne nenadležnosti, presuđene stvari ili litispendencije, nedostataka u pogledu stranačke ili parnične sposobnosti ili zbog drugih procesnih smetnji koje sprečavaju vođenje postupka (kada bi revizija bila dopuštena), u ovoj pravnoj stvari revizija nije dopuštena protiv pravomoćnog (drugostupanjskog) rješenja kojim je odbačen prijedlog za ponavljanje pravomoćno okončanog parničnog postupka, kao što ne bi

bila dozvoljena i da je prijedlog odbijen. Ovo iz razloga što je prijedlog za ponavljanje postupka izvanredni pravni lijek kojim se pobija pravomoćna odluka suda (bez obzira da li je postala pravomoćna u prvom ili drugom stupnju), a predmetni postupak je (već) pravomoćno okončan odlukom koja je donesena u postupku čije se ponavljanje traži, odnosno u konkretnom slučaju presudom Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine broj 96 o P 082879 17 P 2 od 25.5.2017. godine, dakle osporenim rješenjem nije pravomoćno okončan postupak, te revizija protiv tog rješenja nije dozvoljena, a koji stav ovog suda je u suglasju, kako sa prethodnom sudskom praksom ovog suda (predmet broj 96 o P 005776 16 Rev i broj 96 o P 092061 18 Rev 2) tako i sa pravnim stajalištem usaglašenim na Panelu za ujednačavanje sudske prakse iz građanske oblasti na kojem su sudjelovali predstavnici Suda Bosne i Hercegovine, Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, Vrhovnog suda Republike Srpske i Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, održanom u Sarajevu, dana 30.1.2014. godine (dostupan na službenoj internet stranici Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća Bosne i Hercegovine i Centra za sudsku dokumentaciju) a koji glasi: „Protiv drugostupanjskih rješenja kojim je pravomoćno odlučeno o prijedlogu za ponavljanje postupka revizija nije dozvoljena“.

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o P 082879 21 Rev 2 od 12.4.2022. godine)

142.

Troškovi postupka

KADA ZA POTREBE PRESUĐENJA U PREDMETNOJ PRAVNOJ STVARI SUD NIJE KORISTIO NALAZ I MIŠLJENJE VJEŠTAKA (DOKAZNI PRIJEDLOG TUŽITELJA) GLEDE UTVRĐIVANJA VISINE MATERIJALNE ŠTETE, NEGO JE U KONKRETNOM SLUČAJU NAVEDENU ODLUČNU ČINJENICU UTVRDILO NA TEMELJU RAČUNA, TO NEMA MJESTA OBVEZIVANJU TUŽENOG DA TUŽITELJU, NA IME TROŠKOVA POSTUPKA, NADOKNADI I TROŠKOVE PROVEDENOG VJEŠTAČENJA, KOJE SE U KONAČNICI UKAZALO KAO NEPOTREBNO RADI VOĐENJA (I PRESUĐENJA) PARNICE.

Iz obrazloženja:

„Također, osnovano žalbom tuženi ukazuje da nije bilo mjesta obvezivanja ga plaćanja troška provedenog strojarskog vještačenja u iznosu od 310,00 KM. Ovo iz razloga što prvostupanjski sud, za potrebe presuđenja u predmetnoj pravnoj stvari, pored pojedinačne ocjene nalaza i mišljenja vještaka strojarske struke Zdravka Mijatovića (dokazni prijedlog tužitelja), navedeni nalaz i mišljenje nije niti koristio glede utvrđivanja visine materijalne štete, nego je u konkretnom slučaju navedenu odlučnu činjenicu utvrdio na temelju računa „ProcessControl“ d.o.o. od 15.2.2022. godine, pa kako je člankom 121. ZPP-a regulirano da se pri odlučivanju koji će se troškovi nadoknaditi stranci uzimaju u obzir samo oni troškovi koji su bili potrebni radi vođenja parnice, to nije bilo mjesta obvezivanju tuženog da tužitelju, na ime troškova postupka, nadoknadi i troškove provedenog strojarskog vještačenja, koje se u konačnici ukazalo kao nepotrebno radi vođenja (i presuđenja) parnice. Zaključak ovog suda dodatno potvrđuje i činjenica da se štetni događaj desio 30.8.2020. godine dok je tužitelj tužbu podnio 23.3.2021. godine, znači nakon sedam mjeseci a u kom periodu je tužitelj objektivno bio u mogućnosti da angažira treću osobu za popravku

oštećenog parking automata (kao što je to učinio 2022. godine), tim prije što tužitelju nije prijetilo nastupanje zastarjelosti potraživanja zbog čega je imao dovoljno vremena da postupak javne nabave popravke vozila osigura kako tijekom 2020. godine tako i tijekom 2021. i 2022. godine bez bojazni da, u smislu trogodišnjeg roka zastare, zakasni sa naplatom svog potraživanja sudskim prinudim putem.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o Mal 137213 22 GŽ od 07.10.2022. godine)

143. Troškovi postupka

ODREDBA ČLANA 5. STAV 1. ADVOKATSKE TARIFE REPUBLIKE SRPSKE SE NE ODNOSI NA ADVOKATE KOJI SU ČLANOVI ADVOKATSKE KOMORE REPUBLIKE SRPSKE, ČIJE JE SJEDIŠTE U BRČKO DISTRIKTU KADA ZASTUPAJU STRANKE PRED SUDOVIMA U BRČKO DISTRIKTU.

Iz obrazloženja:

„Tražilac izvršenja u žalbi tvrdi da prvostepeni sud pogrešno tumači odredbu člana 5. stav 1. AT RS, jer se ta odredba odnosi na sve advokate koji su članovi AK RS, a ne samo advokate koji imaju sjedište na teritoriji Republike Srpske. Dao je i sopstveno tumačenje te odredbe, navodeći da je njen cilj da izjednači advokate sa sjedištem u Brčko distriktu koji su upisani u imenik AK RS sa advokatima sa sjedištem u Brčko distriktu koji su upisani u imenik AK FBiH, koji su u tom pogledu godinama bili diskriminirani što je, kako navodi, opštepoznato.

Ovaj sud cijeni da je prvostepeni sud pravilno tumačio odredbu člana 5. stav 1. AT RS i da je iz njenog sadržaja izveo pravilan zaključak da se ne odnosi na advokate koji su članovi AK RS čije je sjedište u Brčko distriktu kada zastupaju stranke pred sudovima u Brčko distriktu.

Naime, odredbom člana 6. Zakona o advokatskoj djelatnosti je propisano da advokat ima pravo na nagradu i naknadu troškova za svoj rad u skladu s tarifom koju donosi advokatska komora u kojoj je advokat član, dok je odredbom člana 5. stav 1. AT RS, između ostalog, propisano da za pružanje pravne pomoći u Federaciji Bosne i Hercegovine, Distriktu Brčko, pred sudom Bosne i Hercegovine i inostranstvu državljaninu Republike Srpske i Bosne i Hercegovine ili pravnom licu koje ima sjedište na teritoriji Republike Srpske, Distrikta Brčko i Bosne i Hercegovine, advokat ima pravo izbora ili zahtijevati naknadu troškova i nagradu prema ovoj tarifi ili po tarifi kojom je određena nagrada i naknada za rad advokata u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Dakle, smisao odredbe člana 5. stav 1. AT RS je u tome da advokati koji su članovi AK RS i čije je sjedište na teritoriji Republike Srpske imaju pravo da za pružanje pravne pomoći klijentima potražuju troškove prema nekoj drugoj tarifi (AT FBiH, tarifi zemlje u kojoj je klijent zastupan) ukoliko zastupanje obavljaju van teritorije Republike Srpske (Federacija Bosne i Hercegovine, inostranstvo). Kada se ova norma shodno primijeni na advokate koji su članovi AK RS sa sjedištem u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine, to znači da i oni imaju pravo da potražuju troškove

prema nekoj drugoj tarifi, samo ukoliko zastupanje obavljaju na području Federacije Bosne i Hercegovine ili u inostranstvu (ukoliko su ispunjeni i drugi uslovi).

Međutim, kako je u konkretnom slučaju punomoćnik tražioca izvršenja advokat koji je član AK RS sa sjedištem u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine i kako pravnu pomoć pruža pravnom licu sa sjedištem u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine pred sudom u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine onda nema pravo potraživati troškove prema AT FBiH, jer nema elementa eksteritorijalnosti (da se zastupanje obavlja na nekoj drugoj teritoriji, entitetu, području, državi, koje je izvan teritorije sjedišta advokata), a koji element je svojstven odredbi člana 5. stav 1. AT RS.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o I 127907 20 GŽ od 16.12.2020. godine)

144.

Troškovi postupka – troškovi punomoćnika

TUŽITELJU NE PRIPADA PRAVO NA NAKNADU TROŠKOVA OPUNOMOĆENIKA NASTALIH UPORABOM VLASTITOG VOZILA ZA POTREBE DOLASKA NA SUD (NA RELACIJI BIJELJINA – BRČKO – BIJELJINA), PRIJE SVEGA IZ RAZLOGA KOJE JE PRVOSTUPANJSKI SUD DETALJNO, JASNO I DOSTATNO OBRAZLOŽIO A KOJE PRAVNI ZAKLJUČAK KORESPONDIRA I SA STAVOM EUROPSKOG SUDA ZA LJUDSKA PRAVA U STRAZBURU IZNESENIM U PREDMETU *ZLATKO FAJKOVIĆ PROTIV BOSNE I HERCEGOVINE* (APLIKACIJA BROJ 38868/17 OD 11.2.2020. GODINE) A KOJI GLASI: „U PREDMETNIM SLUČAJEVIMA, GRAĐANSKI SUDOVI SU SMATRALI DA MOGU NAREĐITI STRANCI KOJA JE IZGUBILA PARNICU DA NADOKNADI SAMO NUŽNE TROŠKOVE STRANKE KOJA JE DOBILA PARNICU, TE SU ODBILI ZAHTJEVE APLIKANATA ZA NADOKNADU PUTNIH TROŠKOVA NJIHOVIH ADVOKATA KAO NEPOTREBNIH. UZIMAJUĆI U OBZIR RELEVANTNO DOMAĆE PRAVO I PRAKSU (VIDI TOČKE 6. I 7. OVE ODLUKE), TE OBRAZLOŽENJA KOJA SU DALI GRAĐANSKI SUDOVI (VIDI TOČKU 4. OVE ODLUKE), SUD NALAZI DA U KONKRETNIM OKOLNOSTIMA PREDMETNOG SLUČAJA NAREĐBE O TROŠKOVIMA NISU BILE PROIZVOLJNE.“

Iz obrazloženja:

„Također, ne stoje ni žalbeni navodi tužitelja da istome pripada pravo na naknadu troškova opunomoćenika nastalih uporabom vlastitog vozila za potrebe dolaska na sud (na relaciji Bijeljina – Brčko – Bijeljina), prije svega iz razloga koje je prvostupanjski sud detaljno, jasno i dostatno obrazložio na stranici 9. prvi pasus obrazloženja ožalbene presude, a koje i ovaj sud cijeni za pravno utemeljene (a koji se neće navoditi i na ovom mjestu zbog izbjegavanja suvišnog ponavljanja) a koje pravni zaključak korespondira i sa stavom Europskog suda za ljudska prava u Strazburu iznesenim u predmetu *Zlatko Fajković protiv Bosne i Hercegovine* (aplikacija broj 38868/17 od 11.2.2020. godine) a koji glasi: „U predmetnim slučajevima, građanski sudovi su smatrali da mogu narediti stranci koja je izgubila parnicu da nadoknadi samo nužne troškove stranke koja je dobila parnicu, te su odbili zahtjeve aplikanata za nadoknadu putnih troškova njihovih advokata kao nepotrebni. Uzimajući u obzir

relevantno domaće pravo i praksu (vidi točke 6. i 7. ove odluke), te obrazloženja koja su dali građanski sudovi (vidi točku 4. ove odluke), Sud nalazi da u konkretnim okolnostima predmetnog slučaja naredbe o troškovima nisu bile proizvoljne“.

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o P 131733 22 Gž od 30.05.2022. godine)

145.

Troškovi postupka – djelimični uspjeh u parnici

„KOD ODLUČIVANJA O TROŠKOVIMA PARNIČNOG POSTUPKA U SLUČAJU DJELIMIČNOG STRANAČKOG USPJEHA U PARNICI TREBA, U PRAVILU, UZIMATI U OBZIR KAKO TUŽIOČEV TAKO I TUŽENIKOV USPJEH U PARNICI I ODLUKU O TOME KOJA ĆE STRANKA SNOSITI OBAVEZU NAKNADE TROŠKOVA POSTUPKA DONIJETI PRIMJENOM PRAVILA PROCESNOG PREBIJANJA PARNIČNIH TROŠKOVA.“

(PANEL ZA UJEDNAČAVANJE SUDSKE PRAKSE IZ GRAĐANSKE OBLASTI, SARAJEVO, 30.01.2014. GODINE)

Iz obrazloženja:

„Prije svega, nije osnovano ukazivanje u žalbi tužioca da odluka prvostepenog suda o troškovima postupka nije pravilna, jer se ne može vršiti procesna kompenzacija budući da je to u suprotnosti sa „načelima morala i pravičnosti u sudskom postupku“ te da se troškovi sudskih taksi trebaju dosuđivati u punom iznosu jer su bili neophodni za vođenje parničnog postupka. Ovo stoga jer se prilikom odlučivanja o troškovima postupka, sudovi u Distriktu drže pravnog shvatanja usvojenog na Panelu za ujednačavanje sudske prakse iz građanske oblasti na kojem su učestvovali predstavnici Suda Bosne i Hercegovine, Vrhovnog suda Federacije BiH, Vrhovnog suda Republike Srpske i Apelacionog suda Brčko Distrikta BiH, održanom u Sarajevu 30.01.2014. godine u prostorijama Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine. Usaglašeno pravno shvatanje, koje je u skladu sa Pravilima Panela za ujednačavanje sudske prakse sa obrazloženjem naknadno verifikovano od strane sudova – učesnika panela, glasi: „Kod odlučivanja o troškovima parničnog postupka u slučaju djelimičnog stranačkog uspjeha u parnici treba, u pravilu, uzimati u obzir kako tužiočev tako i tuženikov uspjeh u parnici i odluku o tome koja će stranka snositi obavezu naknade troškova postupka donijeti primjenom pravila procesnog prebijanja parničnih troškova“ (pravno shvatanje je objavljeno na internet stranici Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH i Apelacionog suda Brčko distrikta BiH). Pri tome, primjenom odredbe člana 121. Zakona o parničnom postupku, određene troškove sud strankama može dosuditi u punom iznosu (kao nužne za vođenje postupka), međutim, to se ne odnosi na troškove sudskih taksi, već na troškove vještačenja, kako je to i učinio prvostepeni sud donoseći odluku o troškovima prvostepenog postupka u ovom sporu.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o P 111586 21 Gž od 29.09.2021. godine)

146.

Troškovi postupka u slučaju smanjenja tužbenog zahtjeva

„KADA TUŽITELJ SMANJI TUŽBENI ZAHTJEV, USPJEH STRANAKA SE RAČUNA PREMA VISINI ZAHTJEVA U VRIJEME PODUZIMANJA KONKRETNE RADNJE, A U ODNOSU NA KONAČAN USPJEH U SPORU. DRUGIM RIJEČIMA, SUD ĆE KOD UTVRĐIVANJA NAKNADE PARNIČNIH TROŠKOVA CIJENITI POVODOM KOGA DIJELA TUŽBENOG ZAHTJEVA SU NASTALI TROŠKOVI U POJEDINIM FAZAMA PARNICE, A OBRAČUNAT ĆE IH PREMA VRIJEDNOSTI SPORA U TIM FAZAMA POSTUPKA“

(PRAVNO SHVATANJE PANELA ZA UJEDNAČAVANJE SUDSKE PRAKSE IZ GRAĐANSKE OBLASTI O NAKNADI TROŠKOVA U SLUČAJU SMANJENJA TUŽBENOG ZAHTJEVA).

Iz obrazloženja:

„Tačno je, da je odredbom člana 119. stav 1. Zakona o parničnom postupku propisano je da je stranka koja u cjelini izgubi parnicu dužna protivnoj stranci naknaditi troškove, a stavom 2. da sud može obzirom na postignuti uspjeh odrediti da svaka stranka podmiruje svoje troškove ili da jedna stranka naknadi drugoj srazmjeran dio troškova, ako stranka djelomično uspije u parnici.

Dakle, temeljni kriterij propisan odredbom člana 119. Zakona o parničnom postupku prema kojem se određuje koja je stranka obvezna naknaditi parnične troškove i u kojem iznosu, jeste kriterij uspjeha u parnici. Jer, prema načelu odgovornosti za uspjeh konačno je dužan snositi svoje troškove i naknaditi troškove svom protivniku onaj koji je izgubio parnicu. U slučaju djelomičnog stranačkog uspjeha sud, u pravilu, uzima u obzir kako tužiteljev tako i tuženikov uspjeh u parnici i odluku o tome koja će stranka snositi obvezu naknade troškova postupka donosi primjenom pravila procesnog prebijanja troškova (pravno shvatanje Panela za ujednačavanje sudske prakse iz građanske oblasti o naknadi troškova u slučaju djelomičnog uspjeha stranaka u parnici).

Nadalje, odredbom člana 123. stav 1. Zakona o parničnom postupku propisano je da je tužitelj koji povuče tužbu dužan protivnoj stranci naknaditi parnične troškove, osim ako je povlačenje tužbe uslijedilo poslije ispunjenja od strane tuženog, dok je odredbom člana 122. istog Zakona propisano da će tužitelj naknaditi tuženiku parnične troškove, ako nije bilo povoda za tužbu.

A, prilikom odlučivanja o dosudi troškova koji pripadaju tužitelju i tuženom u ovom postupku, odnosno prilikom utvrđenja uspjeha u sporu i obračuna prouzrokovanih troškova, prvostepeni sud je bio dužan uzeti u obzir da je tužitelj u ovoj parnici vrijednost tužbenog zahtjeva prvobitno opredijelio u iznosu od 33.000,00 KM, a zatim na koncu ročišta za glavnu raspravu održanom 20.02.2019. godine isti smanjio na iznos od 23.000,00 KM. To dalje znači da se uspjeh stranaka, kod takve procesne situacije (kada tužitelj smanji tužbeni zahtjev) u parnici računa prema visini zahtjeva u vrijeme poduzimanja konkretne radnje, a u odnosu na konačan uspjeh u sporu. Drugim riječima, sud će kod utvrđivanja naknade parničnih troškova cijeliti povodom koga dijela tužbenog zahtjeva su nastali troškovi u pojedinim fazama parnice, a obračunat će ih prema vrijednosti spora u tim fazama

postupka (pravno shvatanje Panela za ujednačavanje sudske prakse iz građanske oblasti o naknadi troškova u slučaju smanjenja tužbenog zahtjeva).“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o P 108369 20 Gž od 21.05.2020. godine)

VANPARNIČNI POSTUPAK

147.

Upravljanje i korištenje zajedničke imovine

Član 150. do 156. Zakona o vanparničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

SUD UREĐUJE NAČIN KORIŠTENJA ISTE STVARI OD SUKORISNIKA I DRUGIH SUPOSJEDNIKA, KADA MEĐU SUKORISNICIMA, ODNOSNO SUPOSJEDNICIMA, NIJE UREĐEN NAČIN KORIŠTENJA ZAJEDNIČKE STVARI ILI ODLUČUJE O IZMJENI NAČINA KORIŠTENJA KOJI JE UREĐEN SPORAZUMOM STRANAKA ILI UREĐEN U SUDSKOM POSTUPKU, AKO SU SE U BITNOM IZMIJENILE OKOLNOSTI KOJE SU POSTOJALE U VRIJEME SKLAPANJA SPORAZUMA ILI DONOŠENJA SUDSKE ODLUKE. PUNOVAŽAN JE I USMENI SPORAZUM MEĐU SUKORISNICIMA I SUPOSJEDNICIMA, O NAČINU KORIŠTENJA GRADSKE GRAĐEVINSKE PARCELE.

Iz obrazloženja:

„Dakle, sud uređuje način korištenja sukorisnika i drugih suposjednika iste stvari kada među sukorisnicima, odnosno suposjednicima, nije uređen način korištenja zajedničke stvari ili odlučuje o izmjeni načina korištenja koji je uređen sporazumom stranaka ili u sudskom postupku ako su se u bitnom izmijenile okolnosti koje su postojale u vrijeme sklapanja sporazuma ili donošenja sudske odluke. Pri tome, valja imati na umu da je punovažan i usmeni sporazum među sukorisnicima i suposjednicima o načinu korištenja gradske građevinske parcele.

Prema tome, samo kada nije uređen način korištenja građevinske parcele, sud će donijeti odluku o načinu korištenja, ili kada je način korištenja građevinske parcele uređen sporazumno (pismenim ili usmenim sporazumom), ili sudskom odlukom, sud će uređeni način korištenja izmijeniti samo zbog bitno promijenjenih okolnosti u odnosu na vrijeme sklapanja sporazuma ili donošenja sudske odluke.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o V 105537 20 Gž od 19.05.2020. godine)

148.

Dioba nekretnina – upućivanje na parnicu

Član 159. Zakona o vanparničnom postupku

PRVOSTEPENI SUD U VANPARNIČNOM POSTUPKU DIOBE NEKRETNINA NEMA DISPOZICIJU DA OCJENJUJE ČIJE JE PRAVO MANJE VJEROVATNO, PA DA TOG UČESNIKA DIOBE UPUTI NA PARNICU, NEGO IMA OBAVEZU DA PRIMIJENI ZAKONSKU NORMU, KOJOM JE IZRIČITO PROPISANO DA ĆE SUD, POSTUPAJUĆI PO PRIJEDLOGU ZA DIOBU NEKRETNINA, U SLUČAJU DA JE MEĐU SUVLASNICIMA SPORNO PRAVO NA STVARIMA KOJA JE PREDMET DIOBE ILI PRAVO NA IMOVINI, ILI DA JE SPORNA VELIČINA DIJELA U STVARIMA, ODNOSNO IMOVINI U SUVLASNIŠTVU ILI JE SPORNO KOJA IMOVINA, ODNOSNO PRAVA ULAZE U NEKRETNINU U ZAJEDNIČKOM VLASNIŠTVU, PREKINUTI POSTUPAK I UPUTITI PREDLAGAČA DA U ROKU OD

15 DANA POKRENE PARNICU. DAKLE, RADI SE O IMPERATIVNOM POSTUPANJU SUDA, A NE PO PROCJENI SUDA ČIJE JE PRAVO MANJE VJEROVATNO.

Iz obrazloženja:

„Postupajući u skladu sa odredbom člana 159. Zakona o vanparničnom postupku Brčko distrikta BiH („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, broj 5/01 i 36/17) prvostepeni sud je prekinuo vanparnični postupak radi diobe nekretnina (stav prvi izreke) i predlagače uputio na parnicu koju su dužni pokrenuti u ostavljenom roku uz upozorenja na posljedice takvog propuštanja (stav drugi izreke).

S obzirom na to da je protivnik predlagača A.R. predlagačima i protivniku predlagača D.R. osporila veličinu dijela prava građenja i suvlasničkih dijelova na predmetnoj nekretnini navodima da je navedenu parcelu naslijedila od pokojnog supruga, te da su na toj parceli ona i suprug napravili porodičnu stambenu zgradu za koju tvrdi da je njeno vlasništvo, prvostepeni sud je postupajući u skladu sa odredbom člana 159. Zakona o vanparničnom postupku predlagače uputio na parnicu, ali, kako je u razlozima prvostepenog rješenja navedeno, ne radi utvrđenja veličine njihovog prava građenja na predmetnoj parceli i veličine njihovog suvlasničkog dijela na objektu, nego sa zahtjevom za razvrgnuće suvlasničke zajednice, odnosno sa zahtjevom da se izvrši dioba, koja se iz navedenih razloga (protivljenja protivnika predlagača A.R.) ne može izvršiti u vanparničnom postupku, pa će dioba biti izvršena u parničnom postupku.

U žalbi predlagači su naveli da je „sporno što je prvostepeni sud uputio na parnicu predlagače“, umjesto protivnika predlagača, ali kod toga da prvostepeni sud nema dispoziciju da ocjenjuje čije je pravo manje vjerovatno, pa da tog učesnika diobe uputi na parnicu, nego ima obavezu da primijeni zakonsku normu kojom je izričito propisano (član 159. Zakona o vanparničnom postupku) da će sud, postupajući po prijedlogu za diobu nekretnina, u slučaju da je među suvlasnicima sporno pravo na stvarima koja je predmet diobe ili pravo na imovini, ili da je sporna veličina dijela u stvarima, odnosno imovini u suvlasništvu ili je sporno koja imovina, odnosno prava ulaze u nekretninu u zajedničkom vlasništvu, prekinuti postupak i uputiti predlagača da u roku od 15 dana pokrene parnicu. Dakle, radi se o imperativnom postupanju suda, a ne o procjeni suda čije je pravo manje vjerovatno.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o V 119555 20 Gž od 23.09.2020. godine)

149.

Uređenje međe

Član 164. Zakona o vanparničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

KADA JE U PRVOSTEPENOM POSTUPKU UTVRĐENO DA IZMEĐU PARCELA POSTOJI OGRADA NAPRAVLJENA OD DRVENOG PRUĆA, DRVENIH STUBOVA I ŽICE I DA SE „KAO MEĐAŠNI ZNACI PORED KLASIČNIH GEODETSKIH ZNAKOVA, ČESTO POJAVLJUJU RAZNI ZIDOVI, OGRADE, ŽIVICE, ALI I RAZLIČITE DRUGE STVARI KOJE MOGU POSLUŽITI SVRSI RAZGRANIČENJA

DVIJU NEKRETNINA“, PRAVILAN JE ZAKLJUČAK DA NISU BILI ISPUNJENI USLOVI DA SE VODI POSTUPAK UREĐENJA MEĐA, IZ RAZLOGA ŠTO JE MEĐA VEĆ OBILJEŽENA, ODNOSNO ŠTO SE IZMEĐU PREDMETNIH PARCELA VEĆ NALAZI OGRADA KOJA PREDSTAVLJA MEĐU (GRANICU) IZMEĐU ZEMLJIŠTA PREDLAGAČA I ZEMLJIŠTA PROTIVNIKA PREDLAGAČA.

Iz obrazloženja:

„Naime, odredbom člana 164. Zakona o vanparničnom postupku propisano je da u postupku uređenja međa Osnovni sud uređuje među između susjednih nepokretnosti na području Distrikta kad su međašni znaci uništeni, oštećeni ili pomjereni.

Kako je u prvostepenom postupku utvrđeno da između navedenih parcela postoji ograda napravljena od drvenog pruća, drvenih stubova i žice i da se „kao međašni znaci pored klasičnih geodetskih znakova, često pojavljuju razni zidovi, ograde, živice, ali i različite druge stvari koje mogu poslužiti svrsi razgraničenja dviju nekretnina“, onda je pravilan zaključak prvostepenog suda, koji prihvata i ovaj sud, da shodno odredbi člana 164. Zakona o vanparničnom postupku, nisu bili ispunjeni uslovi da se vodi postupak uređenja međa, iz razloga što je međa već obilježena, odnosno što se između predmetnih parcela već nalazi ograda koja predstavlja među (granicu) između zemljišta predlagača i zemljišta protivnika predlagača.

Valja istaknuti i to da predlagač nije uskraćen u pravu da podnese tužbu za predaju u posjed nekretnine (*actio rei vindicatio*) ukoliko smatra da protivnik predlagača pomjera ogradu i na taj način „nezakonito zauzima zemljište predlagača“, kao što to tvrdi u žalbi.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o V 106508 20 Gž od 30.12.2020. godine)

150.

Uređenje međe

Član 164. Zakona o vanparničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

KADA IZMEĐU NEKRETNINA PREDLAGAČA I PROTIVNIKA PREDLAGAČA BETONSKA OGRADA POSTOJI OD 1983. GODINE I KADA PREDNIK PREDLAGAČA I PREDLAGAČ NISU U ROKOVIMA PROPISANIM U VRIJEME IZGRADNJE BETONSKE OGRADE MJERODAVNIM ZAKONOM O OSNOVNIM VLASNIČKOPRAVNIM ODNOSIMA TRAŽILI POSJEDOVNU ZAŠTITU (NAJKASNIJE U ROKU OD GODINE DANA OD DANA PODIZANJA BETONSKE OGRADE), SVE I DA JE POSJED PROTIVNIKA PREDLAGAČA STEČEN NA NEISTINIT, PROTUPRAVAN I SAMOVLASTAN NAČIN, U TAKVOJ SITUACIJI JE POSTOJAO MIRAN POSJED I MOŽE BITI TEMELJ ZA UREĐENJE MEĐE.

Iz obrazloženja:

„Takve, međutim, tvrdnje predlagača, ovaj sud nije našao osnovanim, jer je protivno njegovim žalbenim navodima ocijenio da činjenično stanje utvrđeno

temeljem provedenih i pravilno ocijenjenih dokaza onako kako mu nalaže odredba člana 8. Zakona o parničnom postupku (da betonska ograda između njegove nekretnine i nekretnine protivnika predlagača postoji od 1983. godine, da prednik predlagača i predlagač nisu u zakonskim rokovima računajući od postavljanja ograde tražili posjedovnu zaštitu) opravdava zaključak prvostepenog suda o neutemeljenosti prijedloga za uređenje međe u dijelu gdje između predmetnih nekretnina postoji betonska ograda.

Naime, prema odredbi člana 164. Zakona o vanparničnom postupku „Osnovni sud uređuje među između susjednih nepokretnosti...kada su međašnji znaci uništeni, oštećeni ili pomjereni“. A, kako između nekretnine predlagača (k.č. broj 1720/3) i nekretnine protivnika predlagača (k.č. broj 1720/1) postoji betonska ograda, koja služi kao međašni znak od 1983. godine i kako od tada nije pomjerena, znači da u tom dijelu nisu ispunjeni zakonski uvjeti za uređenje i obnovu međe.

Osim toga, činjenica je da između pomenutih nekretnina predlagača i protivnika predlagača betonska ograda postoji od 1983. godine i da prednik predlagača i predlagač nisu u rokovima propisanim u vrijeme izgradnje betonske ograde mjerodavnim Zakonom o osnovnim vlasničkopravnim odnosima („Službeni list SFRJ“, broj 6/80) tražili posjedovnu zaštitu (najkasnije u roku od godine dana od dana podizanja betonske ograde). Pa, kada prednik predlagača i predlagač nisu poduzeli ništa u pogledu zaštite posjeda (zbog gradnje betonske ograde na njihovoj nekretnini), sve i da je posjed protivnika predlagača stečen na neistinit, protupravan i samovlastan način, u takvoj situaciji je postao miran posjed i može biti temelj za uređenje međe.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o V 064045 20 Gž 4 od 27.08.2020. godine)

151.

Uređenje međe

Član 164. Zakona o vanparničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

SUD U VANPARNIČNOM POSTUPKU NE MOŽE UREĐIVATI MEĐU IZMEĐU NEKRETNINE U VLASNIŠTVU FIZIČKIH LICA I NEKRETNINE KOJA PREDSTAVLJA DOBRO U OPŠTOJ UPOTREBI.

Iz obrazloženja:

„Međutim, prema odredbi člana 13. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima, dobra u općoj upotrebi „nisu podobna da budu objekt prava vlasništva i drugih stvarnih prava, niti mogu biti u vlasti fizičkih i pravnih osoba“. Pa, kako je zahtjev predlagača da sud uredi među između njegove nekretnine (parcele) i dobra u općoj upotrebi prema zatečenom stanju, kao i svaki zahtjev za uređenje međe, u biti vindikacioni zahtjev, dakle, i u odnosu na dobro u općoj upotrebi, a kako dobro u općoj upotrebi nije sposobno biti objekat ničijih stvarnih prava, time je žalba predlagača i u tom dijelu neosnovana, a pravilna odluka prvostepenog suda.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o V 108669
20 Gž od 19.05.2020. godine)

152.

Troškovi vanparničnog postupka

U VANPARNIČNOM POSTUPKU VAŽI PRAVILO DA SE NADOKNAĐUJU SAMO ONI TROŠKOVI KOJI SU ZAJEDNIČKI ZA SVE SUDIONIKE, TJ. TROŠKOVI SUDSKE TAKSE I TROŠKOVI VJEŠTAČENJA I TE TROŠKOVE SNOSE STRANKE ZAJEDNIČKI, POŠTO SU NASTALI U INTERESU OBIJU STRANAKA. TROŠKOVI ZASTUPANJA PO ADVOKATU U VANPARNIČNOM POSTUPKU NE PREDSTAVLJAJU NUŽNE TROŠKOVE POSTUPKA, I NE UZIMAJU SE U OBZIR KOD OBRAČUNA TROŠKOVA.

Iz obrazloženja:

„Naime, odredbom člana 26. stav 2. Zakona o vanparničnom postupku propisano je da u „vanparničnim stvarima koji se odnose na imovinska prava sudionika, sudionici snose troškove na jednake dijelove“. A, troškovi koji se odnose na postupak uređenja međe su troškovi sudske takse i geodetskog vještačenja. Te troškove prethodno snosi predlagač, a po završetku postupka sud obvezuje protivnika predlagača da dio troškova vrati predlagaču.

Upravo tako je postupio prvostepeni sud. Obvezao je protivnika predlagača da predlagaču namiri polovinu troškova koji se odnose na sudske takse i geodetsko vještačenje. Jer, u vanparničnom postupku važi pravilo da se nadoknađuju samo oni troškovi koji su zajednički za sve sudionike, tj. troškovi sudske takse i troškovi vještačenja i te troškove snose stranke zajednički, pošto su nastali u interesu obiju stranaka, dok troškovi zastupanja po advokatu u vanparničnom postupku ne predstavljaju nužne troškove postupka i ne uzimaju se u obzir kod obračuna troškova.

Kako prijedlog za uređenje međe nije odbijen, već je prvostepeni sud među između nekretnina predlagača i protivnika predlagača uređio na temelju posljednjeg mirnog posjeda, tj. prema zatečenom stanju koje odstupa od važećeg digitalnog katastarskog plana na štetu predlagača, a u korist protivnika predlagača što je prvostepeni sud utvrdio geodetskim vještačenjem, a kako je zahtjev da se međa uredi u biti vindikacioni zahtjev i odluka donesena u ovom postupku pretpostavka da na spornoj međašnoj površini postoji vlasništvo protivnika predlagača, u takvoj pravnoj i činjeničnoj situaciji očigledno je da se ovaj postupak provodio u interesu protivnika predlagača.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o V 106938
20 Gž od 19.05.2020. godine)

153.

Troškovi vanparničnog postupka

U SLUČAJU KADA SE SMATRA DA JE PRIJEDLOG PREDLAGAČA ZA DIOBU NEKRETNINA POVUČEN, IZ RAZLOGA ŠTO PREDLAGAČI NISU U ROKU OD 15

DANA POKRENULI PARNICU, NASTALI TROŠKOVI NA STRANI PROTIVNIKA PREDLAGAČA SE IMAJU SMATRATI TROŠKOVIMA KOJE SU PROUZROKOVALI PREDLAGAČI I KOJI PADAJU ISKLJUČIVO NA NJIHOV TERET. NAIME, NAKON ŠTO JE VANPARNIČNI POSTUPAK PREKINUT IZ RAZLOGA ŠTO SE PROTIVNIK PREDLAGAČA PROTIVIO DIOBI NEKRETNINA (ŠTO SVAKAKO PREDSTAVLJA NJEGOVO PRAVO), A PREDLAGAČI UPUĆENI DA U ROKU OD 15 DANA OD DANA PRAVOSNAŽNOSTI RJEŠENJA POKRENU PARNICU PROTIV PROTIVNIKA PREDLAGAČA, UZ UPOZORENJE NA POSLJEDICE PROPUŠTANJA, S OBZIROM DA ISTI NISU POKRENULI PARNICU, ONDA SU DUŽNI NADOKNADITI PROUZROKOVANE TROŠKOVE PROTIVNIKU PREDLAGAČA.

Iz obrazloženja:

„Neosnovano predlagači žalbom ukazuju da je prvostepeni sud u konkretnom slučaju trebao primijeniti odredbu člana 26. stav 2. Zakona o vanparničnom postupku, odnosno odlučiti da svaka stranka snosi svoje troškove postupka, jer je „postupak pokrenut u interesu svih stranaka”, te da prvostepeni sud nije obrazložio svoju odluku u dijelu koji se odnosi na troškove postupka, jer „nije naveo zašto smatra da predlagači trebaju da snose troškove zastupanja protivnice predlagača”, niti je naveo „koje je to ponašanje predlagača koje je isključivo dalo povoda za pokretanje postupka...a samo podnošenje prijedloga za diobu se takvim ne može smatrati.”

Naime, odredbom člana 26. stav 2. Zakona o vanparničnom postupku propisano je da u vanparničnim stvarima koje se odnose na imovinska prava sudionika, sudionici snose troškove na jednake dijelove, ali ako postoji znatna razlika u pogledu njihovog udjela u imovinskom pravu o kome se odlučuje, sud će prema srazmjeru tog udjela odrediti koliki će dio troškova snositi svaki sudionik, dok je stavom 3. iste zakonske odredbe propisano da sud u vanparničnim stvarima iz stava 2. ovog člana može odlučiti da sve troškove postupka snosi sudionik u čijem se interesu postupak vodi, odnosno sudionik koji je svojim ponašanjem isključivo dao povoda za pokretanje postupka.

U konkretnom slučaju smatra se da je prijedlog predlagača povučen iz razloga što predlagači nisu u roku od 15 dana pokrenuli parnicu (član 159. stav 2. Zakona o vanparničnom postupku). Nastali troškovi (troškovi zastupanja na ročištu od 25.02.2020. godine) na strani protivnika predlagača A.R. se, po ocjeni ovog suda, imaju smatrati troškovima koje su prouzrokovali predlagači i koji padaju isključivo na njihov teret, jer nakon što je vanparnični postupak prekinut iz razloga što se protivnik predlagača A.R. protivila diobi nekretnina (što svakako predstavlja njeno pravo), a predlagači upućeni da u roku od 15 dana od dana pravosnažnosti rješenja pokrenu parnicu protiv protivnika predlagača uz upozorenje na posljedice propuštanja, s obzirom da isti nisu pokrenuli parnicu (dakle, ne žele više diobu nekretnina), onda su dužni nadoknaditi prouzrokovane troškove protivniku predlagača A.R.

S tim u vezi, iz obrazloženja prvostepenog rješenja proizilazi da je prvostepeni sud nakon ostvarenog uvida u sistem za automatsko upravljanje predmetima u sudovima utvrdio da predlagači nisu pokrenuli parnični postupak, a kako u smislu odredbe člana 26. stav 3. Zakona o vanparničnom postupku (na koju se pozvao prvostepeni sud) sud može odlučiti da sve troškove snosi učesnik koji je svojim

ponašanjem isključivo dao povoda za pokretanje postupka, prvostepeni sud je zaključio da su predlagači ti koji su isključivo dali povoda za pokretanje ovog postupka, pa kada je to tako, neosnovano predlagači žalbom ukazuju da prvostepeni sud nije obrazložio svoju odluku u dijelu koji se odnosi na troškove postupka.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o V 119555 21 Gž 2 od 25.10.2021. godine)

154.

Odbijanje zahtjeva za izdavanje putne isprave

OBAVEZE ISPLATE DUGOVANJA IZ UGOVORA O KREDITU, UTVRĐENE PRAVOSNAŽNOM PRESUDOM, NE MOGU BITI OSNOV ZA PODNOŠENJE PRIJEDLOGA SUDU ZA POKRETANJE POSTUPKA KOD NADLEŽNOG ORGANA UPRAVE ZA ODBIJANJE ZAHTJEVA ZA IZDAVANJE PUTNE ISPRAVE.

Iz obrazloženja:

„Svestranom analizom pravilno utvrđenog činjeničnog stanja i razloga datih u obrazloženju prvostepene presude, ovaj sud cijeni da se pravilno žalbom ukazuje da je prvostepeni sud pogrešno tumačio odredbu člana 21. stav (1) tačka 3) Zakona o putnim ispravama u dijelu da će se zahtjev za izdavanje putne isprave odbiti „na zahtjev nadležnog suda“, a ne donošenjem rješenja kojim će se naložiti takvo odbijanje (koje se donosi u vanparničnom postupku na prijedlog predlagača sukladno odredbi člana 15. Zakona o vanparničnom postupku), kao i da to ne može biti razlog odbijanja prijedloga predlagača u konkretnoj pravnoj stvari. Međutim, prvostepeni sud je u obrazloženju dalje naveo, da sukladno odredbama pomenutog člana Zakona o putnim ispravama, te odredbama članova 1. i 2. Zakona o vanparničnom postupku, prijedlog predlagača nije osnovan zbog čega ovakvim postupanjem prvostepenog suda nije dovedena u pitanje pravilnost i zakonitost prvostepenog rješenja. Ovaj sud dodatno ukazuje na sljedeće: a) Članom II tačka 3. m) Ustava Bosne i Hercegovine (Aneks IV Opšteg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini potpisan 14.12.1995. godine) zajamčena je sloboda kretanja i prebivališta svakom građaninu Bosne i Hercegovine. Kako se shodno članu II tačka 2. Ustava Bosne i Hercegovine, prava i slobode predviđeni u Europskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i u njenim protokolima, direktno primjenjuju u Bosni i Hercegovini i imaju prioritet nad svim ostalim zakonima, to je nužno ukazati da je sloboda kretanja zajamčena članom 2. Protokola II Europske konvencije; b) Sva ograničenja slobode kretanja moraju biti u skladu sa zakonom, nužno neophodna, u cilju zaštite demokratskog društva što podrazumijeva osiguranje ciljeva nacionalne i javne sigurnosti, očuvanje javnog poretka, sprječavanje kriminala, zaštitu morala i zaštitu prava i slobode drugih; c) Zakonom o putnim ispravama, članom 21. stav (1) tačka 3) propisano je da će se „zahtjev za izdavanje putne isprave odbiti podnosiocu zahtjeva ako je osnovana sumnja da će podnosilac zahtjeva izbjeći izvršenje dospjele imovinskopravne obaveze iz bračnog odnosa, odnosa roditelja i djece, poresku obavezu ili drugu zakonom utvrđenu imovinskopravnu obavezu za koju postoji izvršni naslov – na zahtjev suda“; d) Zakon o izvršnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine propisuje više mogućnosti izvršenja novčane tražbine.

Zakonom o putnim ispravama Bosne i Hercegovine nisu posebno propisana mjerila i kriteriji za odbijanje izdavanja putne isprave radi izbjegavanja izvršenja. Za ovaj sud je nesporno da izvršne isprave – odluke mogu biti osnova za podnošenje prijedloga sudu za pokretanje postupka kod nadležnog organa uprave za odbijanje izdavanja putne isprave pod uvjetom da postoji osnovana sumnja da će podnosilac izbjeći izvršenje i namjerno preći državnu granicu i na taj način onemogućiti naplatu novčane tražbine. Sporno pitanje jeste koje su to vrste imovinskopravnih obaveza iz bračnog odnosa, a da bi se udovoljilo podnešenom prijedlogu za izdavanje takvog zahtjeva od strane suda, a kojima se ograničavaju osnovne slobode građana u smislu slobode kretanja. Ovaj sud smatra da prethodni odnos bračnih supružnika A.B. i A.M. dj. D., u smislu obaveze isplate dugovanja iz ugovora o kreditu, a koje obaveze su podijeljene na bivše supružnike kako to proizilazi iz presude Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine broj: 96 o P 078468 14 P od 18.10.2016. godine, ne mogu biti osnov za ograničavanje osnovne slobode kretanja zajamčene najvišim međunarodnim instrumentima zaštite ljudskih prava i sloboda. Ograničenja koja zakon propisuje bi se mogla primijeniti na obaveze utemeljene zakonom, kao što su npr. obaveze zakonskog izdržavanja djece od strane roditelja, roditelja od strane djece pod uvjetom da nisu oslobođena te obaveze, izdržavanje bračnih i izvanbračnih drugova. Ovo stoga što je obaveza izdržavanja članova porodice propisana zakonom, a dodatno se štiti i Krivičnim zakonom Brčko distrikta Bosne i Hercegovine gdje kao obilježje krivičnog djela propisuje izbjegavanje izdržavanja u vidu povrede dužnosti izdržavanja izbjegavanjem zaposlenja, mijenjanjem mjesta boravišta ili prebivališta, umanjeanjem vlastite imovine, namjeranim odbijanjem zaposlenja ili na drugi način. Nadalje, da je pravilno tumačenje ovog suda, proizilazi iz cilja i svrhe norme člana 21. Zakona o putnim ispravama, kao i člana 1. i 2. Zakona o vanparničnom postupku, pri čemu se zaključuje da se takav prijedlog (za odbijanje izdavanja putne isprave), pod uvjetom da je osnovan, podnosi u izvršnom postupku izvršnim prijedlogom ili posebnim prijedlogom za vrijeme trajanja tog postupka, iz kojih razloga ovaj sud nalazi neosnovanim prijedlog predlagачa.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, 96 o V 133963 22 Gž od 01.04.2022. godine)

155. Upravnik zgrade

ZAKON O VLASNIŠTVU I DRUGIM STVARNIM PRAVIMA BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE DAJE ZA PRAVO PRVOSTUPANJSKOM SUDU DA PREDLAGATELJA POSTAVI ZA NOVOG UPRAVNIKA SA ISTODOBNIM NALOGOM PROTIVNIKU PREDLAGATELJA (DOSADAŠNJEM UPRAVNIKU) DA IZVRŠI PRIMOPREDAJU DUŽNOSTI I PREDAJU DOKUMENTACIJE KOJOM RASPOLAŽE PREDLAGATELJU KAO NOVOM UPRAVNIKU, A SVE KAO REDOVITA I NUŽNA POSLJEDICA SVAKE SMJENE IMENOVANE ODNOSNO POSTAVLJENE OSOBE, PA TAKO I UPRAVNIKA ZGRADE, A KAKO BI NOVI UPRAVNIK MOGAO NESMETANO IZVRŠAVATI SVOJA PRAVA I OBVEZE.

Iz obrazloženja:

„Na kraju, neosnovanim se ukazuju i žalbeni navodi protivnika predlagatelja da nije bilo mjesta postavljenju predlagatelja za novog upravnika u smislu članka 61.

stavci (1) i (4) a u svezi sa člankom 108. stavak (1) peta alineja Zakona o vlasništvu jer je sastanak stanara od 24.11.2019. godine bio nelegitiman (ukazujući na nedovoljan broj prisutnih stanara). Ovo iz razloga što su, a kako to prvostupanjski sud pravilno navodi na stranici 6. drugi pasus obrazloženja ožalbenog rješenja, stanari na sastanku održanom dana 24.11.2019. godine podržali prijedlog da predlagatelj bude novi upravnik njihove zgrade, a koji prijedlog je verificiran potpisima stanara (34 stanara su dali svoju suglasnost od ukupno 52 stana u zgradi a kako to proizilazi iz spiska - tabele od 26.11.2019. godine a koje činjenice se žalbom i ne dovode u pitanje), pa kada je to tako, onda je pravilan zaključak prvostupanjskog suda da je razvidna volja većine stanara da predlagatelj bude novi upravnik zgrade, zbog čega su odredbe članka 61. stavci (1) i (4) a u svezi sa člankom 108. stavak (1) alineja 5. Zakona o vlasništvu, dale za pravo prvostupanjskom sudu da predlagatelja postavi za novog upravnika sa istodobnim nalogom protivniku predlagatelja da izvrši primopredaju dužnosti i predaju dokumentacije kojom raspolaže predlagatelju kao novom upravniku a sve kao redovita i nužna posljedica svake smjene imenovane odnosno postavljene osobe, pa tako i upravnika zgrade, a kako bi novi upravnik mogao nesmetano izvršavati svoja prava i obveze iz članka 8. Međuvlasničkog ugovora broj MU-5/05 od 7.10.2005. godine.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o V 128627 22 Gž od 23.11.2022. godine)

156. Upravnik zgrade

ZAKONOM O VLASNIŠTVU I DRUGIM STVARNIM PRAVIMA BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE NIJE POJMOVNO NITI SADRŽINSKI ODREĐENO KOJE SE RADNJE UPRAVNIKA MOGU KVALIFICIRATI KAO „GRUBO ZANEMARIVANJE SVOJIH DUŽNOSTI“, ZBOG ČEGA SE RADI O FAKTIČKOM PITANJU KOJE SE U SVAKOM SLUČAJU ISPITUJE PONAOSOB I TO U KONTEKSTU KONKRETNIH POSTUPAKA KOJE JE UPRAVNIK U RELEVANTNOM PERIODU PODUZIMAO ILI NIJE PODUZIMAO, A BIO JE DUŽAN ODNOSNO TREBAO PODUZETI PREMA REDOVITOM TIJEKU STVARI.

Iz obrazloženja:

„Dalje, ne stoje ni žalbeni navodi protivnika predlagatelja da je prvostupanjski sud pogrešno utvrdio a potom i zaključio da je protivnik predlagatelja grubo zanemario svoje dužnosti prilikom upravljanja zgradom.

Za pravilno odlučivanje o ovom žalbenom navodu tuženog, ovaj sud podsjeća da odredbama članaka 61. stavci (1) i (4), 62. stavak (1) i 108. stavak (1) alineja 5. Zakona o vlasništvu, baš kao ni drugim odredbama navedenog zakona, nije pojmovno niti sadržinski određeno koje se to radnje upravnika mogu kvalificirati kao „grubo zanemarivanje svojih dužnosti“, zbog čega se radi o faktičkom pitanju koje se u svakom slučaju ispituje ponaosob i to u kontekstu konkretnih postupaka koje je upravnik u relevantnom periodu poduzimao ili nije poduzimao a bio je dužan odnosno trebao poduzeti prema redovitom tijeku stvari.

Vraćajući se na konkretan predmet, ovaj sud nalazi da je prvostupanjski sud, suprotno rezoniranju žalbe, pravilno i potpuno utvrdio sve činjenice (propuste upravnika u radu) na temelju kojih je pravilno izveo zaključak da se radi o grubom zanemarivanju svojih dužnosti iz članka 62. stavak (1) četvrta alineja Zakona o vlasništvu, obzirom da je našao utvrđenim da stanari solitera B. već duži period imaju niz problema u svezi sa održavanjem i korištenjem zgrade i da su o tim problemima više puta obavještavali protivnika predlagatelja s ciljem da iste otkloni, a što isti nije činio ili nije pravovremeno odnosno redovno činio, a koji problemi se, između ostalog ogledaju u prokišnjavanju zgrade, velikih broja antena na zgradi za koje se (većinu) ne zna čije su to antene, smradu, pacovima i žoharima u podrumskim prostorijama, rijetkim predočavanjem godišnjih izvješća o radu i financijama, slabom čišćenju zajedničkih prostorija, izostanku inicijative kod nadležnih tijela javne vlasti za apliciranjem sredstava za renoviranjem zgrade i drugo (dostatno obrazloženo na stranici 5. obrazloženja ožalbenog rješenja), a koje utvrđene propuste protivnik predlagatelja u biti i ne dovodi u pitanje žalbom, nego iste pokušava opravdati sa navodom da je „preduzimao sve što je bilo potrebno, u granicama objektivnih mogućnosti da se zgrada održava, mada je bilo određenih manjih propusta ali koji u suštini ne potvrđuju činjenicu da je grubo zanemario svoje dužnosti“, a koji žalbeni navodi nemaju svoje uporište u dokazima izvedenim tijekom prvostupanjskog postupka niti na njihovo postojanje (dokaza) protivnik predlagatelja na bilo koji način ukazuje. U tom smislu, puko ukazivanje protivnika predlagatelja da se „više puta obraćao nadležnim organima Vlade BD BiH tražeći finansijska sredstva za otklanjanje štete od prokišnjavanja zgrade“ kao i da „za saniranje podrumskih prostorija trebaju velika finansijska sredstva kojima zgrada ne raspolaže“, bez da su ovakvi navodi protivnika predlagatelja objektivizirani izvedenim dokazima tijekom prvostupanjskog postupka (protivnik predlagatelja je izostankom sa pripremnog ročišta neizravno odustao od dokazivanja svojih navoda) i po ocjeni ovog suda ne mogu biti prihvaćeni kao objektivni, tim prije što su predmetni navodi protivnika predlagatelja suprotni iskazima saslušanih svjedoka i pročitanim materijalnim dokazima, a o čemu je prvostupanjski sud dao jasne, dostatne i argumentirane razloge na stranicama 4. i 5. prvi pasus obrazloženja ožalbenog rješenja, koje ovaj sud prihvaća kao pravilne, a na koje se protivnik predlagatelja upućuje radi izbjegavanja suvišnog ponavljanja istih i na ovom mjestu.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 O V 128627 22 Gž od 23.11.2022. godine)

157. Upravnik zgrade

ZA SMJENU UPRAVNIKA U SUDSKOM (IZVANPARNIČNOM) POSTUPKU NIJE POTREBNO PRETHODNO ODRŽAVANJE SASTANKA STANARA (SUVLASNIKA), NEGO UTVRĐENJE DA JE UPRAVNIK GRUBO ZANEMARIO SVOJE DUŽNOSTI.

Iz obrazloženja:

„Nema mjesta žalbenim navodima protivnika predlagatelja da je prvostupanjski sud „zanemario odlučnu činjenicu“ i to da sporni sastanak od 24.11.2019. godine „nije bio ni zakonit ni legalan“. Ovo iz razloga što je

prvostupanjski sud, suprotno rezoniranju žalitelja, pravilno utvrdio predmetnu činjenicu (da je održan sastanak stanara dana 24.11.2019. godine kao i sve okolnosti u svezi navedenog sastanaka, a kako je to prvostupanjski sud pobliže naveo na 3. stranici treći pasus, druga alineja obrazloženja ožalbenog rješenja) s tim da je navedenu činjenicu, sa aspekta pravilne primjene odredbe članka 61. stavci (1) i (4), 62. stavak (1) i 108. stavak (1) alineja 5. Zakona o vlasništvu, ocijenio irelevantnom jer se za smjenu upravnika u sudskom (izvanparničnom) postupku i ne traži kao uvjet prethodno održavanje sastanka stanara (suvlasnika), nego utvrđenje da je upravnik grubo zanemario svoje dužnosti, zbog čega pitanje kvantiteta i kvaliteta kvoruma sastanka stanara održanog dana 24.11.2019. godine na kojem protivnik predlagatelja uporno istrajava, ovaj sud, baš kao i prvostupanjski sud, sa aspekta pravilnog rješavanja predmetne izvanparnične stvari, cijeni za nevažnim.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o V 128627 22 GŽ od 23.11.2022. godine)

IZVRŠNI POSTUPAK

158.

Rok za predlaganje novog sredstva izvršenja

Član 9. stav 3. Zakona o izvršnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

ROK KOJIM SUD POZIVA TRAZITELJA OVRHE DA PREDLOŽI DRUGI PREDMET I SREDSTVO OVRHE NIJE SUDSKI NEGO ZAKONSKI PREKLUZIVNI ROK.

Iz obrazloženja:

„Neosnovano tražiteljica ovrhe ukazuje da je postupila po zaključku suda na način što je tražila od suda produljenje roka kako bi pribavila podatke o imovini ovršenika, a o kojem prijedlogu sud nije odlučio.

Naime, odredbom članka 9. stavak (3) ZOP-a propisano je da ako se ovršno rješenje o ovrsi na određenom predmetu ili određenim sredstvom ne može provesti, tražiteljica ovrhe može radi namirenja istog potraživanja predložiti novi predmet ili sredstvo ovrhe, u roku od 15 dana od prijema obavještenja suda da se ovrha nije mogla provesti na predloženom predmetu ili predloženim sredstvom ovrhe, o čemu će sud odlučiti rješenjem. U tom slučaju, sud će donijeti novo rješenje o ovrsi, nastaviti sa ovrhom na osnovu tog rješenja o ovrsi, a obustavit će ovrhu određenu prethodnim rješenjem o ovrsi, a stavkom (4) istog članka da ukoliko tražiteljica ovrhe, u roku od 15 dana, od dana prijema obavještenja suda o nemogućnosti provođenja ovrhe ne podnese prijedlog iz stavka (3) ovog članka, ovrha će se obustaviti.

Imajući u vidu da u konkretnom slučaju pljenidba pokretnih stvari nije provedena iz razloga što ovršenik na datoj adresi „ne posjeduje pokretnu imovinu koja je zakonom dozvoljena za pljenidbu“ i da tražiteljica ovrhe nakon toga, iako propisno upozorena, nije u ostavljenom roku od 15 dana postupila po zaključku prvostupanjskog suda kojim je pozvana da predloži drugi predmet i sredstvo ovrhe, to je prvostupanjski sud, prema ocjeni ovog suda, pravilno postupio kada je obustavio ovrhu u ovoj pravnoj stvari, jer je rok iz odredbe članka 9. stavci (3) i (4) Zakona o ovršnom postupku zakonski prekluzivni rok, a ne sudski, što znači da se na prijedlog zainteresirane osobe ne može produljiti. U tom smislu se irelevantnim ukazuje i žalbeni navod tražiteljice ovrhe da je prvostupanjski sud trebao posebnom odlukom odlučiti o molbi za produljenjem roka, obzirom da odluka prvostupanjskog suda da obustavi ovršni postupak, u sebi konzumira i odluku da u konkretnoj pravnoj stvari nema mjesta produljenju prekluzivnog roka kako je to tražiteljica ovrhe neutemeljeno tražila tijekom prvostupanjskog postupka.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o I 141045 22 Gž od 13.12.2022. godine)

159.

Vanredni pravni lijekovi

Član 17. Zakona o izvršnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

SUD ĆE PRIJEDLOG ZA PONAVLJANJE POSTUPKA IZJAVLJEN PROTIV PRAVOSNAŽNOG RJEŠENJA O PROMJENI PREDMETA I SREDSTVA IZVRŠENJA ODBACITI KAO NEDOPUŠTEN, JER JE ODREDBOM ČLANA 17. ZAKONA O IZVRŠNOM POSTUPKU BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE PROPISANO DA PROTIV PRAVOSNAŽNOG RJEŠENJA DONESENOG U POSTUPKU IZVRŠENJA I OBEZBJEĐENJA NIJE DOZVOLJENA REVIZIJA, NITI JE DOZVOLJENO PONAVLJANJE POSTUPKA.

Iz obrazloženja:

„Imajući u vidu da je izvršenik u podnesku od 20.08.2020. godine, koji je naslovio kao „podnesak izvršenika kojim traži obnovu postupka”, naveo da mu je zbog nezakonitog postupanja suda (nepravilne dostave) onemogućeno da učestvuje u postupku i predložio da iz tog razloga prvostepeni sud donese „rješenje kojim dozvoljava obnovu postupka izvršenja, da istim rješenjem poništi svoje rješenje od 16.01.2020. godine, te potom provede pravilan postupak izvršenja u kome će aktivno učestvovati izvršenik”, onda je pravilno prvostepeni sud taj podnesak tretirao upravo kao prijedlog za ponavljanje (obnovu) postupka, kako je i naslovljen, a ne kao prijedlog za ukidanje klauzule pravosnažnosti, jer taj prijedlog izvršenik u predmetnom podnesku nije postavio.

S tim u vezi, kako je izvršenik prijedlog za ponavljanje postupka izjavio protiv pravosnažnog rješenja o promjeni predmeta i sredstva izvršenja, pravilno je prvostepeni sud isti odbacio kao nedopušten, jer je odredbom člana 17. Zakona o izvršnom postupku propisano da protiv pravosnažnog rješenja donesenog u postupku izvršenja i obezbjeđenja nije dozvoljena revizija niti ponavljanje postupka.”

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o I 086730 20 Gž od 28.10.2020. godine)

160.

Izvršna isprava

Član 25. Zakona o izvršnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

OTPRAVAK IZVORNIKA U SVRHU OVRHE BILJEŽNIČKI OBRADENOG UGOVORA O ZASNIVANJU HIPOTEKE, ČIJIM JE IZDAVANJEM BILJEŽNIK POTVRDIO DA SU ISPUNJENI UVJETI ZA IZVRŠNOST IZVORNIKA (DA JE DUŽNIK PRISTAO NA NEPOSREDNO IZVRŠENJE I DA JE OSIGURANO POTRAŽIVANJE DOSPJELO) PREDSTAVLJA OVRŠNU ISPRAVU.

Iz obrazloženja:

„Propis koji uređuje izvršnost bilježničke isprave je Zakon o bilježnicima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“

broj 9/03 i 17/06, u daljnjem tekstu: Zakon bilježnicima) koji u članku 64. propisuje da su isprave bilježnika ovršne isprave ukoliko su sačinjene u propisanoj formi i ako se njima odobrava potraživanje određenog novčanog iznosa ili davanje određene količine drugih zamjenjivih stvari ili vrijednosnih papira, a dužnik je u ispravi pristao na izvršenje bez odlaganja (stavak 1.), da se na osnovu isprave bilježnika, na temelju koje je u zemljišnim knjigama upisana hipoteka nad određenom nekretninom, može u svrhu plaćanja osiguranog potraživanja, neposredno nakon dospjelosti, zahtijevati izvršenje na toj nekretnini, ako je dužnik u izvorniku na ovo izričito pristao (stavak 2.) i da za izvršnost isprava iz stavaka (1) i (2) tog članka nije potrebna nikakva daljnja aktivnost izvršnog suda (3).

Ispunjenost prednjih pretpostavki dokazuje se otpravkom izvornika (originala) u svrhu ovrhe, koji, kako je to određeno odredbom članka 80. Zakona o bilježnicima, bilježnik izdaje osobama koje su u izvorniku označene kao vjerovnici, odnosno njihovi nasljednici, pod uvjetom da je dokazano da su ispunjeni uvjeti za izvršnost izvornika sukladno odredbi članka 64. Zakona o bilježnicima.

Dakle, samo otpravak izvornika u svrhu ovrhe bilježnički obrađenog ugovora o zasnivanju hipoteke, čijim je izdavanjem bilježnik potvrdio da su ispunjeni uvjeti za izvršnost izvornika propisani odredbom članka 64. istog zakona (da je dužnik pristao na neposredno izvršenje i da je osigurano potraživanje dospjelo) predstavlja ovršnu ispravu.

S obzirom da je u konkretnom slučaju tražitelj ovrhe predložio ovrhu na temelju bilježnički obrađenog ugovora o zasnivanju hipoteke broj OPU-2780/14 od 26.12.2014. godine, a da je uz prijedlog dostavio otpravak izvornika (originala) navedenog ugovora u svrhu ovrhe broj SuPK-00-1180/2020 od 30.10.2020. godine, kako se to i navodi u obrazloženju predmetnog prijedloga o ovrsi, onda navedeni ugovor koji čini sastavni dio prijedloga za ovrhu, predstavlja ovršnu ispravu u smislu gore navedenih odredbi Zakona o ovršnom postupku i Zakona o bilježnicima.

Na drugačiju odluku suda nisu bili od utjecaja žalbeni navodi ovršenika kojima isti u biti ukazuje da u petitu predloženog rješenja o ovrsi ne stoji navod da se ovrha dozvoljava na temelju „ugovor o zasnivanju hipoteke - otpravak originala u svrhu ovrhe. Ovo iz razloga što se odredbom članka 26. stavak (3) ZOP-a takav navod nužno i ne traži da bude naznačen u rješenju o ovrsi, nego se, između ostalog zahtijeva da je bilježnička isprava stekla svojstvo izvršnosti a što jeste situacija u konkretnom slučaju i što je uredno i naznačeno u petitu predloženog rješenja o ovrsi („na osnovu izvršne isprave“), sve sukladno Ugovoru o zasnivanju hipoteke broj OPU-2780/14 od 26.12.2014. godine – otpravku originala u svrhu ovrhe broj SuPK-00-1180/2020 od 30.10.2020. godine koji je dostavljen i čini sastavni dio prijedloga za ovrhu, pa kada je to tako, onda se žalbeni navod ovršenika da nije uvažena sudska praksa iz rješenja Apelacionog suda Brčko distrikta BiH broj 96 o Ip 119106 20 Pž od 25.8.2020. godine, u konkretnom slučaju ukazuje kao neutemeljen.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o I 134069 22 Gž od 21.11.2022. godine)

161.

Izvršna isprava

Član 25. Zakona o izvršnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

IZVOD IZ REGISTRA NOVČANIH KAZNI NE PREDSTAVLJA IZVRŠNU ISPRAVU U SMISLU ČLANA 25. STAV 1. ZAKONA O IZVRŠNOM POSTUPKU BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE.

Iz obrazloženja:

„Obzirom da je odredbom člana 24. Zakona o izvršnom postupku propisano da sud određuje izvršenje samo na osnovu izvršne ili vjerodostojne isprave, ako ovim zakonom nije drugačije određeno, dok je odredbom člana 25. stav (1) istog Zakona propisano da je izvršna isprava: izvršna odluka sudova i izvršna sudska nagodba, izvršna odluka donesena u upravnom postupku i poravnanje u upravnom postupku ako glasi na ispunjenje novčane obaveze, izvršna notarska obrađena isprava i druge isprave koje su zakonom određene kao izvršne isprave, a kod toga da izvod iz ROF-a za prekršajne naloge i izvod iz Registra novčanih kazni na ime izvršenika nemaju potrebno dejstvo za određivanje izvršenja, odnosno ne predstavljaju izvršnu ispravu u smislu člana 25 stav (1) Zakona o izvršnom postupku, da bi se na osnovu istih moglo odrediti izvršenje, budući da je postojanje osnova za određivanje izvršenja u vidu izvršne ili vjerodostojne isprave nužna pretpostavka za dozvolu izvršenja, a da isprava na kojoj tražilac izvršenja zasniva svoj prijedlog nije podobna za izvršenje, prvostepeni sud je primjenom odredbe člana 47. stav (7) Zakona o izvršnom postupku odlučio kao u izreci pobijanog rješenja.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o I 142027 22 GŽ od 22.06.2022. godine)

162.

Pristupanje izvršenju

Član 92. Zakona o izvršnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

UPIS ZABILJEŽBE POKRENUTOG OVRŠNOG POSTUPKA U ZEMLJIŠNE KNJIGE NIJE SMETNJA ZA POKRETANJE NOVOG OVRŠNOG POSTUPKA (ODREĐIVANJE OVRHE) NA ISTOJ NEKRETNINI, NEGO SAMO SPRJEČAVA NJEGOVO DALJNJE SPROVOĐENJE (NAKON DONOŠENJA RJEŠENJA O OVRSI) TJ. PODUZIMANJE OVRŠNIH RADNJI USMJERENIH NA UTVRĐIVANJE VRIJEDNOSTI NEPOKRETNOSTI, PRODAJU NEKRETNINE I NAMIRENJE POTRAŽIVANJA IZ IZNOSA DOBIJENOG PRODAJOM, A SVE PREMA PRINCIPU SINGULARNE EGZEKUCIJE KOJI PODRAZUMIJEVA JEDINSTVO PROVOĐENJA OVRŠNIH POSTUPAKA RADI NAPLATE POTRAŽIVANJA NA ISTOM PREDMETU, U OVOM SLUČAJU NEKRETNINI OVRŠENIKA.

Iz obrazloženja:

„Neosnovano se tražitelj ovrhe u žalbi poziva na pravni institut pristupanja ovrsi navodeći da je ožalbeno rješenje nepravilno i nezakonito iz razloga što

prvostupanjski sud nije prije donošenja pobijanog rješenja prethodno izvršio pristupanje istog ranije donesenom rješenju o ovrsi.

Naime, iz odredbe članka 92. stavci (1) i (2) Zakona o ovršnom postupku proizilazi da redoviti tijek novog (posebnog) ovršnog postupka, koji je određen nakon upisa zabilježbe već pokrenutog ovršnog postupka u zemljišne knjige, ne sprječava pokretanje tog novog ovršnog postupka (određivanje ovrhe) radi namirenja potraživanja na istim nekretninama ovršenika, u smislu donošenja rješenja o ovrsi kojim se dozvoljava predložena ovrha a nakon prethodne provjere ispunjenosti zakonskih uvjeta, nego samo sprječava njegovo daljnje sprovođenje (nakon donošenja rješenja o ovrsi) tj. poduzimanje ovršnih radnji usmjerenih na utvrđivanje vrijednosti nepokretnosti, prodaju nekretnine i namirenje potraživanja iz iznosa dobijenog prodajom, a sve prema principu singularne egzekucije koji podrazumijeva jedinstvo provođenja ovršnih postupaka radi naplate potraživanja na istom predmetu, u ovom slučaju nekretnini ovršenika.

Međutim, iz stanja spisa predmeta, ovaj sud je, suprotno žalbenim navodima tražitelja ovrhe, utvrdio da je u momentu donošenja rješenja o ovrsi (29.4.2021. godine), a nakon što je tražitelj ovrhe, po zaključku prvostupanjskog suda, uredio prijedlog za ovrhu, na način što je, između ostalog dostavio i ZK izvadak broj ... K.O. B. 2 od 18.2.2021. godine, u teretnom listu navedenog ZK izvataka i nije bila upisana zabilježba ovrhe iz drugog ovršnog postupka, nego samo upis zakonske hipoteke, pa kada je to tako, onda prvostupanjski sud, u momentu odlučivanja o prijedlogu za ovrhu, i nije imao spoznaju o eventualno (ranije) pokrenutom drugom ovršnom postupku.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o I 135930 22 Gž od 12.12.2022. godine)

163.

Nastavak izvršenja u odnosu na nasljednike

Član 173. zakona o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, u vezi sa članom 5., članom 20. i članom 33. Zakona o izvršnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“ broj 8/00, 1/01, 5/02, 8/03, 19/07 i 2/08)

KADA SE IZVRŠNI POSTUPAK NASTAVI U ODNOSU NA NASLJEDNIKE IZVRŠENIKA UMRLOG U TOKU IZVRŠNOG POSTUPKA, (PREMA ČLANU 173. ZAKONA O PARNIČNOM POSTUPKU BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE, U VEZI SA ČLANOM 5., ČLANOM 20. I ČLANOM 33. ZAKONA O IZVRŠNOM POSTUPKU BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE („SLUŽBENI GLASNIK BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE“ BROJ 8/00, 1/01, 5/02, 8/03, 19/07 I 2/08)) NASLJEDNIK U PRIGOVORU PROTIV RJEŠENJA O NASTAVKU IZVRŠNOG POSTUPKA, NE MOŽE OSPORAVATI OSNOVANOST POTRAŽIVANJA TRAŽIOCA IZVRŠENJA, JER TIME POSREDNO POBIJA RJEŠENJE O IZVRŠENJU.

Iz obrazloženja:

„Prilikom pokušaja pljenidbe pokretnih stvari prvobitnog izvršenika, utvrđeno je da je (prvobitni) izvršenik umro, zbog čega je prvostepeni sud rješenjem od 10.12.2019. godine izvršni postupak prekinuo i odredio da će se isti nastaviti kada nasljednici izvršenika stupe u postupak ili kada ih sud na prijedlog tražioca izvršenja pozove da to učine.

Tražilac izvršenja je dana 24.01.2020. godine predložio da se izvršni postupak nastavi u odnosu na Z.B., kao zakonskog nasljednika umrlog izvršenika M.B. i u prilogu dostavio kopiju rješenja o nasljeđivanju broj 96 o O 083891 14 O od 30.07.2015. godine iz kojeg proizilazi da je zaostavština iza umrlog M.B. (prvobitnog izvršenika) uručena njegovoj supruzi Z.B. (izvršeniku) sa dijelom 1/1.

Pobijanim rješenjem od 10.02.2020. godine prvostepeni sud je usvojio prijedlog tražioca izvršenja za nastavak izvršnog postupka i primjenom odredaba člana 173. stav 1. i stav 5. Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 8/09, 52/10 i 27/14), u vezi sa članom 20. stav 1., članom 33. i članom 5. stav 1. i stav 2. Zakona o izvršnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“ broj 8/00, 1/01, 5/02, 8/03, 19/07 i 2/08), odredio da se izvršni postupak nastavlja sa zakonskim nasljednikom Z.B. iza umrlog izvršenika M.B.

Imajući u vidu da je izvršenik u prigovoru protiv navedenog rješenja (o nastavku izvršnog postupka) osporila osnovanost potraživanja, ovaj sud je te navode prigovora ocijenio neosnovanim, jer se ne tiču činjeničnih utvrđenja vezanih za ispunjenje uslova za nastavak postupka u odnosu na nju kao nasljednika iza umrlog M.B., odnosno ne ukazuju u čemu se sastoji eventualna nezakonitost i nepravilnost pobijanog rješenja, već se prigovorom posredno pobija rješenje o izvršenju.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o I 111418 20 Gž od 28.08.2020. godine)

164.

Dostava rješenja o dosudi

Član 114. stav 4. Zakona o izvršnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

IAKO ODREDBA STAVKA (4) ČLANKA 114. ZAKONA O OVRŠNOM POSTUPKU BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE (BEZ IZMJENA IZ 2021. GODINE, U DALJEM TEKSTU ZOP) ODISTA NE POZNAJE OBVEZU SUDA DA RJEŠENJE O DOSUDI DOSTAVLJA SUDIONICIMA POSTUPKA, OSIM ISTICANJA NA OGLASNOJ PLOČI, O PREDMETNOM PROPUSTU ZAKONODAVCA JE USTAVNI SUD BOSNE I HERCEGOVINE VEĆ RASPRAVLJAO U PREDMETU BROJ U-7/17 (U SVEZI IDENTIČNE ODREDBE U ZAKONU O OVRŠNOM POSTUPKU REPUBLIKE SRPSKE), PA KAKO JE OVRŠENIK ŽALBU IZJAVIO U ROKU OD OSAM DANA OD DANA PRIJEMA PISMENOG OTPRAVKA RJEŠENJA O DOSUDI, TO OVAJ SUD UZ IZRAVNU PRIMJENU ČLANKA 6. STAVAK (1) EUROPSKE KONVENCIJE O LJUDSKIM PRAVIMA I TEMELJNIM SLOBODAMA A U SVEZI SA

ČLANOM 114. STAVAK (4) ZOP-A, ŽALBU OVRŠENIKA CIJENI ZA PRAVOVREMENOM.

Iz obrazloženja:

„Prije svega nema mjesta navodima tražitelja ovrhe iz odgovora na žalbu da je žalba ovršenika nepravovremena iz razloga što ista nije izjavljena u roku od 8 (osam) dana od dana isteka trodnevnog roka od kada je rješenje o dosudi objavljeno na oglasnoj ploči u smislu odredbe članka 114. stavak (4) ZOP-a.

Naime, točni su navodi tražitelja ovrhe da je prvostupanjski sud rješenje o dosudi istakao na oglasnoj ploči dana 15.7.2022. godine, zbog čega se, u smislu odredbe članka 114. stavak (4) ZOP-a (odredba koja je važila do izmjena 2021. godine), smatra da je istekom roka od tri dana od dana isticanja na oglasnoj ploči, isto dostavljeno svim osobama kojima se dostavlja zaključak o prodaji odnosno svim sudionicima u nadmetanju. U konkretnom slučaju, trodnevni rok ističe 18.7.2022. godine, kada, po mišljenju tražitelja ovrhe, počinje rok od 8 (osam) dana za izjavljivanje žalbe.

Međutim, iako odredba stavka (4) članka 114. ZOP-a (bez izmjena iz 2021. godine) odista ne poznaje obvezu suda da rješenje o dosudi dostavlja sudionicima postupka, osim isticanja na oglasnoj ploči, o predmetnom propustu zakonodavca je Ustavni sud Bosne i Hercegovine već raspravljao u predmetu broj U-7/17 (u svezi identične odredbe u Zakonu o ovršnom postupku Republike Srpske). U navedenom predmetu, Ustavni sud Bosne i Hercegovine je, u relevantnom dijelu (paragraf 32.) naveo „... da je isticanje rješenja o dosudi na oglasnoj ploči suda, zapravo, neizvjesni događaj za koji nije određen precizan nadnevak kada će se dogoditi. Zbog te neizvjesnosti kada će rješenje o dosudi biti oglašeno na oglasnoj ploči suda, prema mišljenju Ustavnog suda, na zainteresirane osobe je stavljen prekomjeran teret u osiguranju procesnih garancija za izjavljivanje propisanog pravnog lijeka. Stoga, kako je nesporno utvrđeno da u spornoj odredbi nema elemenata koji bi učinili izvjesnim vrijeme oglašavanja ili propisivanja da će ono biti određeno na drugi odgovarajući način, Ustavni sud je ... zaključio da sporna odredba nije sukladna članku 6. stavak 1. Europske konvencije u smislu osiguranja procesnih garancija za izjavljivanje pravnog lijeka“ (vidi Odluka o dopustivosti i meritumu broj U-7/17 od 30.11.2017. godine).

Slijedom navedenog, a kako je ovršenik žalbu izjavio u roku od osam dana od dana prijema pismenog otpravka rješenja o dosudi (rješenje uručeno dana 1.8.2022. godine a žalba izjavljena 8.8.2022. godine), to ovaj sud uz izravnu primjenu članka 6. stavak (1) Europske konvencije o ljudskim pravima i temeljnim slobodama a u svezi sa članom 114. stavak (4) ZOP-a, žalbu ovršenika cijeni za pravovremenom.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o Ip 096163 22 Pž od 19.12.2022. godine)

165.

Izuzimanje od izvršenja

Član 155. Zakona o izvršnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

NAKNADA ZA RAD IZVRŠENIKA, KOJU DOBIJA NA OSNOVU MENADŽERSKOG UGOVORA, A KOJA SE (PREMA POMENUTOM UGOVORU) ISPLAĆUJE NAJMANJE JEDNOM MJESEČNO, PREDSTAVLJA STALNO NOVČANO PRIMANJE KOJE, SHODNO ODREDBI ČLANA 155. ZAKONA O IZVRŠNOM POSTUPKU BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE, NIJE IZUZETO OD IZVRŠENJA.

Iz obrazloženja:

„Nadalje, nije ostvaren ni žalbeni prigovor da je činjenično stanje pogrešno „ili“ nepotpuno utvrđeno, jer izvršenik navodima žalbe ne dovodi u pitanje činjenice koje je prvostepeni sud u postupku utvrdio kao relevantne činjenice u pogledu konkretnog izvršnog predmeta.

Naime, prvostepeni sud je pravilno utvrdio da naknada za rad izvršenika (koja je određena članom 5. Menadžerskog ugovora zaključenog između H.A., kao osnivača B.I.P.B.d.o.o.B. i H.A. kao direktora) u visini od 100,00 KM, a koja se (prema pomenutom ugovoru) isplaćuje nakon isteka roka od 30 dana rada tj. najmanje jednom mjesečno i to do 5. u mjesecu za prethodni mjesec, predstavlja primanje koje, shodno odredbi člana 155. Zakona o izvršnom postupku, nije izuzeto od izvršenja.

Osim toga, ovaj sud nalazi za shodnim ukazati i da je odredbom člana 187. Zakona o izvršnom postupku propisano da se odredbe članova od 180 do 186 ovog zakona (posebne odredbe o izvršenju na plati i drugim stalnim novčanim primanjima) na odgovarajući način primjenjuju i na izvršenje na drugim stalnim novčanim primanjima. Prema tome, obzirom da primanja izvršenika po osnovu naprijed navedenog ugovora predstavljaju njegova stalna novčana primanja ista, shodno odredbi člana 157. Zakona o izvršnom postupku, mogu biti opterećena do iznosa od 1/3.

Na drugačiju odluku suda, a samim time i na pravilnost i zakonitost prvostepenog rješenja, ne može imati uticaja ni tvrdnja izvršenika iznesena prvi puta u žalbi (da je izvršenik zapravo zaposlen kod poslodavca uslužna djelatnost R.B. B. bb), kao ni dokazi koje je izvršenik priložio uz žalbu (prijava M-2 ZO od 16.04.2021. godine i prijava JS3100 od 11.04.2012. godine), jer se isti, u skladu sa odredbom člana 327. stav (1) Zakona o parničnom postupku, koja se u ovom postupku primjenjuju shodno odredbi člana 23. stav (1) Zakona o izvršnom postupku, ne mogu iznositi tek sada u žalbi, zbog čega ovaj sud, ispitujući pobijano rješenje, navedene tvrdnje/priložene dokaze nije mogao uzeti u razmatranje.

U konačnom, ovaj sud nalazi da je, u skladu sa odredbom člana 19. stav (1) i stav (2) Zakona o izvršnom postupku, prvostepeni sud pravilno postupio kada je poslodavcu/odgovornom licu poslodavca izvršenika izrekao naprijed navedene novčane kazne (koje su kao takve izrečene u minimalnom zakonom propisanom iznosu), zbog čega „ne postoji mogućnost“ da se iste „uslove“ ili izreknu u nižem iznosu.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o I 106044
22 GŽ od 22.06.2022. godine)

166.

Troškovi privremenog zastupnika u izvršnom postupku

KADA JE U OVRŠNOM POSTUPKU OVRŠENIKU POSTAVLJEN PRIVREMENI ZASTUPNIK IZ REDA ODVJETNIKA, NJEGOVE TROŠKOVE KOJE JE IMAO U TOM POSTUPKU DUŽAN JE DA NADOKNADI TRAŽITELJ OVRHE (A KOJE TROŠKOVE TRAŽITELJ OVRHE MOŽE NAKNADNO OSTVARITI KAO DIO (UKUPNIH) PARNIČNIH (OVRŠNIH) TROŠKOVA PREMA USPJEHU U POSTUPKU).

Iz obrazloženja:

„Prema odredbi članka 46. a u svezi sa člankom 43. Zakona o parničnom postupku, privremeni zastupnik u postupku za koji je postavljen ima sva prava i dužnosti zakonskog zastupnika i može u ime stranke, poduzimati sve radnje u postupku, pa tako izjaviti prigovor i žalbu. To dalje znači da je uloga privremenog zastupnika da štiti prava i interese stranke kojoj je postavljen.

Imajući u vidu da prigovor protiv rješenja o ovrsi, te žalba na prvostupanjsko rješenje, predstavljaju temeljna pravna sredstva za zaštitu prava i interesa ovršenika u ovršnom postupku, prvenstveno njegovog prava na imovinu, jer jedino u prigovoru ovršenik može istaći razloge koji sprječavaju ovrhu (odredba članka 59. ZOP-a), a žalba je pravni lijek koji omogućava da sud višeg stupnja izvrši instancionu kontrolu zakonitosti i pravilnosti prvostupanjskih odluka, pa kada je to tako, onda troškovi sastava prigovora i žalbe svakako predstavljaju troškove koji su potrebni za vođenje postupka u interesu ovršenika.

Također, imajući u vidu da je u ovom ovršnom postupku tuženom (ovdje ovršeniku) postavljen privremeni zastupnik iz reda odvjetnika i da je njegove troškove koje je imao u ovom postupku dužan da nadoknadi tužitelj (ovdje tražitelj ovrhe), sve u smislu odredbe članka 133. stavci (1) i (2) ZPP-a, kako je i odlučeno dispozitivom ožalbenog rješenja (tražitelj ovrhe žalbom ne dovodi u pitanje visinu dosuđenih troškova), a da te troškove tužitelj (tražitelj ovrhe) može naknadno ostvariti kao dio (ukupnih) parničnih (ovršnih) troškova prema uspjehu u postupku (odredba članka 132. stavak (3) ZPP-a), u ovom slučaju, privremenom zastupniku ovršenika pripadaju dosuđeni troškovi na teret tražitelja ovrhe.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o I 138638
22 GŽ 2 od 19.12.2022. godine)

OSTAVINSKI POSTUPAK

167.

Ovlaštenja ostavinskog suda

OSTAVINSKI SUD NIJE U OBAVEZI DA UTVRĐUJE DA LI JE BILO RASPOLAGANJA NOVČANIM SREDSTVIMA NA RAČUNU OSTAVITELJICE NAKON NJENE SMRTI, OBZIROM DA SU NASLJEDNICI LEGITIMISANI DA NA OSNOVU PRAVOSNAŽNOG RJEŠENJA O NASLJEĐIVANJU ZAHTIJEVAJU DA IM SE ISPLATI ODGOVARAJUĆI DIO NOVČANIH SREDSTAVA SA RAČUNA OSTAVITELJICE ILI DA TU ISPLATU TRAŽE OD DRUGIH LICA UKOLIKO SU NEOVLAŠTENI RASPOLAGALI IMOVINOM (NOVČANIM SREDSTVIMA) OSTAVITELJICE NAKON NJENE SMRTI.

Iz obrazloženja:

„Odredbom člana 203 Zakona o nasljeđivanju je propisano da u postupku za raspravljanje zaostavštine sud utvrđuje ko su nasljednici umrlog, koja imovina sačinjava njegovu zaostavštinu i koja prava iz zaostavštine pripadaju nasljednicima, legatarima i drugim licima, dok je odredbom člana 247 stav (2) tačka b) istog Zakona, između ostalog, propisano da rješenje o nasljeđivanju sadrži oznaku pokretnih stvari koje ulaze u ostavinu.

S tim u vezi, a cijeneći da se žalbom ne osporava da novčana sredstva ulaze u sastav zaostavštine, kao i da je obaveza suda u ostavinskom postupku da utvrdi koja imovina u trenutku smrti ostaviteljice predstavlja njenu zaostavštinu i da je pravilno identifikuje, što je prvostepeni sud i utvrdio kada je u izreci pobijanog rješenja, između ostalog, utvrdio da zaostavštinu na dan 28.08.2018. godine čine i „neisplaćena novčana sredstva kod ... banke, broj računa ...“, što znači da su pokretne stvari (novčana sredstva) precizno označena.

Dakle, ostavinski sud nije u obavezi da utvrđuje da li je bilo raspolaganja novčanim sredstvima na računu ostaviteljice nakon njene smrti, obzirom da su nasljednici legitimisani da na osnovu pravosnažnog rješenja o nasljeđivanju zahtijevaju da im se isplati odgovarajući dio novčanih sredstava sa računa ostaviteljice ili da tu isplatu traže od drugih lica ukoliko su neovlašteno raspolagali imovinom (novčanim sredstvima) ostaviteljice nakon njene smrti.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o O 118531 21 GŽ od 04.03.2021. godine)

168.

Naknadno pronađena imovina – dopunsko rješenje o nasljeđivanju

NAKNADNO PRONAĐENA IMOVINA ZA KOJU SE U VRIJEME DONOŠENJA RJEŠENJA O NASLJEĐIVANJU NIJE ZNALO DA PRIPADA ZAOSTAVŠTINI SE RASPODJELJUJE NOVIM RJEŠENJEM, ODNOSNO DONOŠENJEM DOPUNSKOG RJEŠENJA O NASLJEĐIVANJU. U TOM SLUČAJU, DONOŠENJE DOPUNSKOG RJEŠENJA O NASLJEĐIVANJU, MOGU DA TRAŽE SAMO NASLJEDNICI OSTAVIOCA, A NE I TREĆA LICA, GDJE PRIPADA I

PREDLAGATELJICA (KAO SUVLASNICA NEKRETNINA O KOJIMA U PRETHODNO PROVEDENOM OSTAVINSKOM POSTUPKU NIJE RASPRAVLJANO), A SVE DA BI MOGLA NASTAVITI POSTUPAK DIOBE NEKRETNINA, SVOJ SUVLASNIČKI DIO PRODATI I IZVRŠITI VALJAN UPIS U ZEMLJIŠNOKNJIŽNOJ EVIDENCIJI.

Iz obrazloženja:

„Iz prvostepenog rješenja, te stanja spisa, proizilazi da je predlagateljica suvlasnica nekretnina upisanih u zk. broj ... k.o. SP_ D., zk. broj ... k.o. SP_ D., zk. broj ... k.o. SP_ D., zk. broj ... k.o. SP_ D. i zk. broj ... k.o. SP_ D., a koje nekretnine nisu raspravljene u prethodnom ostavinskom postupku koji se vodio pred prvostepenim sudom (broj predmeta 96 o O 067981 13 O). Ovaj sud podsjeća da se sudionikom u postupku raspravljanja zaostavštine, te osobama ovlaštenim za pokretanje postupka za raspravljanje zaostavštine smatraju nasljednici i legatari, kao i druge osobe koje ostvaruju neko pravo iz ostavine. U konkretnom predlagateljica nije osoba koja ostvaruje neko pravo iz ostavine, iz razloga što je ona nosilac prava vlasništva u određenom dijelu na nekretnini zajedno sa umrlim B.S., prilikom čega njen suvlasnički dio ne bi bio dio ostavinske mase, niti bi ona mogla polagati neko svoje pravo, kao suvlasnica, na dijelu nekretnine koja pripada umrlom. Naknadno pronađena imovina za koju se u vrijeme donošenja rješenja o nasljeđivanju nije znalo da pripada zaostavštini se raspodjeljuje novim rješenjem, odnosno donošenjem dopunskog rješenja o nasljeđivanju, kako je propisano odredbom člana 135. Zakona o vanparničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Donošenje dopunskog rješenja o nasljeđivanju, u smislu navedene zakonske odredbe, mogu da traže samo nasljednici ostavioca, a ne i treća lica, gdje pripada i predlagateljica (kao suvlasnica nekretnina o kojima u prethodno provedenom ostavinskom postupku nije raspravljano) a sve da bi mogla nastaviti postupak diobe nekretnina, svoj suvlasnički dio prodati i izvršiti valjan upis u zemljišnoknjižnoj evidenciji.

Kako razlog zbog koga predlagateljica (predlagateljica u postupku diobe nekretnina) traži da sud pokrene postupak za raspravljanje naknadno pronađene imovine na imenu ostavioca B.S. i donese dopunsko rješenje o nasljeđivanju, nije zakonom propisan razlog za donošenje takvog rješenja, niti je predlagateljica nasljednica ostavioca B.S., zbog čega je prvostepeno rješenje pravilno i na zakonu zasnovano, pa je žalbu kao neosnovanu valjalo odbiti i prvostepeno rješenje potvrditi, na osnovu člana 357. stav (1) tačka b) Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, odnosno odlučiti kao u izreci ovog rješenja.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o O 067981 22 Gž od 25.07.2022. godine)

169.

Dopunsko rješenje o nasljeđivanju, Predmet raspravljanja u ostavinskom postupku

NASLJEDNIK UZ PRIJEDLOG ZA DONOŠENJE DOPUNSKOG RJEŠENJA MORA DOSTAVITI DOKAZE IZ KOJIH BI SE MOGLO UTVRDITI DA POSTOJI IMOVINA OSTAVITELJA KOJA RJEŠENJEM O NASLJEĐIVANJU NIJE RASPRAVLJENA (NOVAC, NEKRETNINE ILI POKRETNE STVARI).

O OBLIGACIONO-PRAVNOM ZAHTJEVU SE NE MOŽE RASPRAVLJATI U OSTAVINSKOM, NEGO U PARNIČNOM POSTUPKU.

Iz obrazloženja:

„Po ocjeni ovog suda, prvostepeni sud nije učinio u žalbi ukazane povrede postupka, jer odredba člana 135. Zakona o vanparničnom postupku ne obavezuje ostavinski sud da povodom prijedloga za raspravljanje novopronađene imovine ostavioca zakazuje ročište, izuzev ako se neki od nasljednika ranije odrekao naslijeđa, a da, shodno odredbama članova od 124. do 127. Zakona o vanparničnom postupku, do prekida ostavinskog postupka i upućivanja na parnicu ili postupak pred organom uprave može doći samo ukoliko između nasljednika postoji spor o pravu na naslijeđe ili sastavu ostavine, što ovdje nije slučaj.

Prema tome, a kako nasljednik uz prijedlog nije dostavila dokaze iz kojih bi se moglo utvrditi da postoji imovina ostavitelja koja rješenjem o nasljeđivanju nije raspravljena (novac, nekretnine ili pokretne stvari), nego zahtijeva da se raspravi potraživanje koje pripada trećem licu (B.M.), to je pravilno prvostepeni sud takav prijedlog ocijenio neosnovanim, jer se o tom (obligaciono-pravnom) zahtjevu ne može raspraviti u ostavinskom, nego u parničnom postupku.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o O 086358 21 Gž od 30.03.2021. godine)

ZEMLJIŠNOKNJIŽNI POSTUPAK

170.

Upis zabilježbe izvršenja na nekretninama

Član 43. i 108. Zakona o registru zemljišta i prava na zemljištima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

OSNOVNI SUD BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE - REGISTAR ZEMLJIŠTA, POSTUPAJUĆI PO RJEŠENJU O IZVRŠENJU (RADI ZABILJEŽBE IZVRŠENJA NA NEKRETNINAMA), KOD STANJA STVARI DA JE IZVRŠENIK U NAVEDENIM ZEMLJIŠNO KNJIŽNIM ULOŠCIMA UPISAN KAO NOSILAC PRAVA VLASNIŠTVA NA OBJEKTIMA I PRAVA GRAĐENJA NA ZEMLJIŠTU NA KOJEM SU OBJEKTI IZGRAĐENI, ODREĐUJE UPIS ZABILJEŽBE IZVRŠENJA I NA IZVRŠENIKOVOM PRAVU VLASNIŠTVA NA OBJEKTIMA I NA PRAVU GRAĐENJA NA ZEMLJIŠTU, NA KOM SU OBJEKTI IZGRAĐENI. NAIME, PREMA ODREDBI ČLANA 79. ZAKONA O VLASNIŠTVU I DRUGIM STVARNIM PRAVIMA BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE KADA JE ZGRADA IZGRAĐENA NA PRAVU GRAĐENJA ONDA PRAVO GRAĐENJA I TA ZGRADA, AKO JE TRAJNA, ČINE NERAZDVOJIVU PRAVNU CJELINU (ISTA OSOBA JE OVLAŠTENIK PRAVA VLASNIŠTVA ZGRADE I PRAVA GRAĐENJA) I ZAJEDNO SE PRENOSE, NASLJEĐUJU I OPTEREĆUJU.

Iz obrazloženja:

„Naime, prema podacima spisa izvršnog predmeta, tražilac izvršenja je u prijedlogu za izvršenje predložio „da se izvršenje odredi zabilježbom izvršenja u zemljišnoj knjizi, utvrđivanjem vrijednosti i prodajom nekretnina izvršenika upisanih u zk.ul.br. i br. k.o. B. sa pravom vlasništva na predmetnoj nekretnini upisanoj u A listu u korist izvršenika sa udjelom 1/1“ i izvršni sud je rješenjem o izvršenju, broj 96 o I 120091 18 I od 12.02.2019. godine, dozvolio predloženo izvršenje.

Osnovni sud Brčko distrikta Bosne i Hercegovine - Registar zemljišta je, postupajući po rješenju o izvršenju (radi zabilježbe izvršenja na nekretninama), kod stanja stvari da je izvršenik u navedenim zemljišno knjižnim ulošcima upisan kao nosilac prava vlasništva na objektima i prava građenja na zemljištu na kojem su objekti izgrađeni, odredio upis zabilježbe izvršenja i na izvršenikovom pravu vlasništva na objektima i na pravu građenja na zemljištu, na kom su objekti izgrađeni.

Prema odredbi člana 79. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, broj 11/2001, 8/2003, 40/2004 i 19/2007) kada je zgrada izgrađena na pravu građenja onda pravo građenja i ta zgrada ako je trajna (kao u konkretnom slučaju) čine nerazdvojivu pravnu cjelinu (ista osoba je ovlaštenik prava vlasništva zgrade i prava građenja) i zajedno se prenose, nasljeđuju i opterećuju.

Kada je to tako dozvoljavanjem izvršenja, odnosno dozvoljavanjem zabilježbe izvršenja, na pravu vlasništva O.d.o.o.B. na nekretninama - objektima upisanim u A listu zk.ul.br. k.o. B. (rješenjem o izvršenju broj 96 o I 120091 18 I od 12.02.2019. godine) određeno je izvršenje zabilježbom izvršenja i na pravu građenja O.d.o.o.B. na zemljištu na kojem su predmetni objekti izgrađeni, zbog čega

pobijanom rješenju Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine - Registra zemljišta, ima mjesta (žalbom izjavljenom protiv prvostepenog rješenja ne dovodi se u pitanje činjenica da je u zk.ul.br. ... k.o. B., u A listu, O.d.o.o.B. upisan sa pravom građenja na zemljištu i pravom vlasništva na objektima) i navodi žalbe, kojima se ukazuje, da je Registar zemljišta dozvolio zabilježbu izvršenja „izvan rješenjem o izvršenju određenog, odnosno dozvolio zabilježbu izvršenja suprotno rješenju o izvršenju“, nisu osnovani.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 97 o Dn 002272 19 GŽ od 14.01.2020. godine)

171.

Upis zabilježbi u zemljišne knjige

Član 30. stav 4. i član 68. Zakona o registru zemljišta i prava na zemljištima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

KAKO SE SAMO ONE ZABILJEŽBE KOJE SU PROPISANE ZAKONOM O REGISTRU ZEMLJIŠTA I PRAVA NA ZEMLJIŠTIMA BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE, ZAKONOM O VLASNIŠTVU I DRUGIM STVARNIM PRAVIMA BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE ODNOSNO ZAKONOM O IZVRŠNOM POSTUPKU BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE, UPISUJU U ZEMLJIŠNE KNJIGE, A KOD TOGA DA SPORNE ZABILJEŽBE (ZABILJEŽBE ČIJI JE UPIS ZAHTJEVOM TRAŽEN) NISU NAVEDENIM ZAKONIMA PROPISANE, ONDA JE PRVOSTEPENI SUD DONIO PRAVILNU ODLUKU KADA JE ZAHTJEV ZA NJIHOV UPIS ODBIO JER NIJE IMAO ZAKONSKI OSNOV ZA UPIS, A NEPOSTOJANJE ZAKONSKOG UPORIŠTA NIJE SE MOGLO NADOMJESTITI SAGLASNOM VOLJOM UGOVORNIH STRANA (NA ČEMU ZALOŽNI POVJERILAC POSEBNO ISTRAJAVA U ŽALBI), JER JE VOLJA UGOVORNIH STRANA OGRANIČENA PRINUDNIM PROPISIMA.

Iz obrazloženja:

„Dakle, prema ovim odredbama pretpostavka da zemljišnoknjižni sud odredi upis zabilježbe je da je ona određena (propisana) Zakonom o registru zemljišta Brčko distrikta Bosne i Hercegovine ili drugim zakonom.

Zabilježba zabrane otuđenja i daljeg opterećenja založenih nekretnina bez saglasnosti založnog povjerioca, nije određena odnosno nije propisana Zakonom o registru zemljišta Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, niti je propisuje Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, kako je to osnovano zaključio prvostepeni sud. Zakon o izvršnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, istina, ovu zabilježbu poznaje ali samo kao vrstu privremene mjere, radi obezbjeđenja novčanih i nenovčanih potraživanja.

U pogledu zahtjeva za upis zabilježbe podvrgavanja založnog dužnika neposrednom prinudnom izvršenju valja reći da ni ova zabilježba, kako je to pravilno našao i prvostepeni sud, nije propisana ni Zakonom o registru zemljišta Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, a ni Zakonom o izvršnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine. Odredbom člana 64 Zakona o notarima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine propisano je pokretanje od založnog povjerioca prinudnog izvršenja,

radi namirenja njegove tražbine, ispunjenjem uslova iz ove odredbe „da je založni dužnik u notarskoj ispravi pristao na izvršenje bez odlaganja i da se na osnovu te isprave na založenim nekretninama upiše hipoteka u zemljišnim knjigama“, pa založni povjerilac na osnovu notarski obrađene isprave, dakle, na osnovu Ugovora o zasnivanju hipoteke stiče pravo na pokretanje izvršnog postupka i stiče prvenstveni red, odnosno pravo namirenja svog potraživanja i kada se promijeni nosilac stvarnog prava, na založenoj nekretnini. Naime ova odredba štiti založnog povjerioca, ukoliko su ispunjeni uslovi njom propisani, kada stiče pravo na pokretanje prinudnog izvršenja radi namirenja svoje tražbine, osigurane založnim pravom.

I za zabilježbu zabrane upisa prava služnosti na nekretnini bez saglasnosti založnog povjerioca (na nekretninama upisanim u z.k. ul. br. ... k.o. B. 1, i poduložak br. ... k.o. B. 1), koja zabilježba je takođe tražena (zahtjevom založnog dužnika podnesenim Registru zemljišta Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine), valja reći da i u pogledu osnovanosti zahtjeva za njen upis treba imati u vidu odredbu člana 68 Zakona o registru zemljišta i prava na zemljištima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, i da kada nije propisana ni tim zakonom, ni Zakonom o vlasništvu i drugim stvarnim pravima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, da prvostepeni sud – Registar zemljišta nije imao osnov ni za njen upis.

Dakle, kako se samo one zabilježbe koje su propisane Zakonom o registru zemljišta i prava na zemljištima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, Zakonom o vlasništvu i drugim stvarnim pravima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine odnosno Zakonom o izvršnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, upisuju u zemljišne knjige, a kod toga da sporne zabilježbe (zabilježbe čiji je upis zahtjevom tražen) nisu navedenim zakonima propisane, onda je prvostepeni sud donio pravilnu odluku kada je zahtjev za njihov upis odbio jer nije imao zakonski osnov za upis, a nepostojanje zakonskog uporišta nije se moglo nadomjestiti saglasnom voljom ugovornih strana (na čemu založni povjerilac posebno istrajava u žalbi), jer je volja ugovornih strana ograničena prinudnim propisima.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 97 o Dn 002288 20 Gž od 11.03.2020. godine)

172.

Odlučivanje o prijedlogu za upis

Član 106. Zakona o registru zemljišta i prava na zemljištima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

ZA ODLUČIVANJE O PRIJEDLOGU ZA UPIS ZABILJEŽBE IZVRŠENJA NA NEKRETNINAMA MJERODAVNO JE STANJE U ČASU KADA JE TAJ PRIJEDLOG ZAPRIMLJEN, TJ. KADA JE DOPIS IZVRŠNOG SUDA DOSTAVLJEN REGISTRU ZEMLJIŠTA, A NE STANJE U VRIJEME PODNOŠENJA PRIJEDLOGA ZA IZVRŠENJE I DONOŠENJA RJEŠENJA O IZVRŠENJU.

Iz obrazloženja:

„Naime, odredbom člana 85. Zakona o izvršnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“ broj 39/13, 47/17 i 2/21 - u daljem tekstu Zakon o izvršnom postupku) propisano je da se

izvršenje na nepokretnosti provodi zabilježbom izvršenja u zemljišnoj knjizi, utvrđivanjem vrijednosti nepokretnosti, prodajom nepokretnosti i namirenjem tražioca izvršenja iz iznosa dobijenog prodajom, dok je odredbom člana 91. stav (1) istog Zakona propisano da će sud, odmah po donošenju rješenja o izvršenju, po službenoj dužnosti, odrediti da se u zemljišnoj knjizi upiše zabilježba izvršenja.

S druge strane, odredbom člana 40. Zakona o registru zemljišta i prava na zemljištima propisano je da se upis u zemljišnu knjigu može izvršiti samo protiv lica koje je u času podnošenja prijedloga za upis upisano u zemljišnoj knjizi kao nosilac prava na koji se upis odnosi i samo ako je to lice u propisanoj formi postavilo zahtjev za takav upis, odnosno saglasilo se sa takvim upisom (knjižni prethodnik), a odredbom člana 106. stav (1) istog Zakona da je za odlučivanje o prijedlogu za upis mjerodavno stanje u času kada je taj prijedlog zaprimljen kod Osnovnog suda.

Imajući u vidu da je na osnovu Ugovora o zamjeni (notarski obrađen u Brčkom dana 18. oktobra 2013. godine), koji je Registru zemljišta podnesen dana 23. marta 2022. godine, izvršen prenos prava vlasništva na nekretninama izvršenika M.O. upisanim u zk.ul.br. ... k.o. B. 3 u korist M.O.1 sa 1/1, a da je nakon toga dana 04. aprila 2022. godine izvršni sud Registru zemljišta (po službenoj dužnosti) dostavio rješenje o izvršenju od 28. februara 2022. godine radi zabilježbe izvršenja na nekretninama u vlasništvu M.O., pa kako je, u momentu kada je prijedlog (rješenje o izvršenju) dostavljen Registru zemljišta radi zabilježbe izvršenja (04. april 2022. godine), M.O.1 bio upisan sa pravom vlasništva na predmetnoj nekretnini, odnosno kako nisu bili ispunjeni uslovi propisani odredbom člana 40. Zakona o registru zemljišta i prava na zemljištima, onda je nasuprot žalbenim navodima prvostepeni sud pravilno odlučio kada je zabilježbu izvršenja na predmetnim nekretninama odbio.

S tim u vezi, neosnovano Brčko distrikt Bosne i Hercegovine navodi u žalbi da je u trenutku podnošenja prijedloga za izvršenje (22. januara 2021. godine) i donošenja rješenja o izvršenju (28. februara 2022. godine) izvršenik M.O. bio upisan sa pravom vlasništva na nekretninama upisanim u zk.ul.br. ... k.o. B. 3, obzirom da je u skladu sa odredbom člana 106. Zakona o registru zemljišta i prava na zemljištima za odlučivanje o prijedlogu za upis mjerodavno stanje u času kada je taj prijedlog zaprimljen, dakle, u konkretnom slučaju 04. april 2022. godine kada je dopis izvršnog suda dostavljen Registru zemljišta, a ne stanje u vrijeme podnošenja prijedloga za izvršenje i donošenja rješenja o izvršenju, kako to Brčko distrikt Bosne i Hercegovine u žalbi navodi.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 97 o Dn 002537 22 Gž od 27.10.2022. godine)

173.

Ovlaštenje Registra zemljišta

Član 107. stav 1. Zakona o registru zemljišta i prava na zemljištima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

ZEMLJIŠNOKNJIŽNI SUD SE NE MOŽE UPUŠTATI U ISPITIVANJE PRAVILNOSTI I ZAKONITOSTI ISPRAVE NA OSNOVU KOJE SE VRŠI UPIS VLASNIŠTVA U ZEMLJIŠNE KNJIGE, NEGO JE SAMO DUŽAN OCIJENITI DA LI

ZATRAŽENI UPIS NEPOSREDNO PROIZILAZI IZ ISPRAVE PRILOŽENE UZ PRIJEDLOG, ODNOSNO DA OCIJENI DA LI ZATRAŽENI UPIS ODGOVARA NJENOM SADRŽAJU I JE LI KONKRETNI UPIS PROVODIV S OBZIROM NA ZEMLJIŠNOKNJIŽNO STANJE U ČASU KADA JE ZEMLJIŠNOKNJIŽNOM SUDU DOSTAVLJENA ODLUKA KOJOM JE UPIS ODREĐEN.

Iz obrazloženja:

„Naime, kada je H.E. zemljišnoknjižnom sudu (u skladu sa odredbom člana 94 Zakona o registru zemljišta i prava na zemljištima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine) podnijela prijedlog za uknjižbu prava vlasništva na osnovu javne isprave - presude zbog propuštanja Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine broj 96 o P 118668 18 P od 13.12.2018. godine, koja je pravosnažna sa danom 13.12.2018. godine (koja je osnov za zemljišnoknjižni upis saglasno članu 101 Zakona o registru i prava na zemljištima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine), zemljišnoknjižni sud je bio dužan odlučiti o prijedlogu (prema stanju u času kada je prijedlog stigao Osnovnom sudu Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (jer tako nalaže odredba člana 106 Zakona o registru zemljišta i prava na zemljištima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine) i donio je pobijano (rješenje o upisu) kojim je odredio konkretni upis prava vlasništva H.E. te naložio provedbu rješenja u zemljišnoj knjizi (prema članu 105 Zakona o registru i prava na zemljištima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine), odnosno dozvolio je u cijelini traženi upis (kao u izreci pobijanog rješenja) jer je našao da osnovanost prijedloga proizilazi iz sadržaja presude zbog propuštanja (priložene javne isprave) kao i da su ispunjene i druge pretpostavke za upis iz odredbe člana 107 Zakona o registru zemljišta i prava na zemljištima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, a izreka rješenja koje je zemljišno knjižni sud donio, sadrži sve ono što se prema članu 108 stav 2 Zakona o registru zemljišta i prava na zemljištima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine) u rješenju, kojim se upis određuje, mora navesti.

Dakle, prema naprijed navedenom pobijano rješenje je doneseno saglasno relevantnim odredbama Zakona o registru zemljišta i prava na zemljištima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Kada je to tako ukazivanje H.S. u žalbi da isprava, koja je bila osnov za konkretni zemljišno knjižni upis, nije donesena na zakonit način, nije od uticaja na pravilnost i zakonitost prvostepenog rješenja jer zemljišno knjižni sud ne ispituje njenu zakonitost (ne može se zemljišno knjižni sud upuštati u ispitivanje njene pravilnosti i zakonitosti) nego je samo dužan ocijeniti da li zatraženi upis neposredno proizilazi iz isprave priložene uz prijedlog, odnosno da li zatraženi upis odgovara njenom sadržaju i je li konkretni upis provodiv s obzirom na zemljišnoknjižno stanje u času kada je zemljišnoknjižnom sudu dostavljena odluka kojom je upis određen (da zemljišnoknjižni sud utvrdi jesu li ispunjene sve pretpostavke iz člana 107 stav 1).

Nadalje, kako prema odredbi člana 107 stav 1 Zakona o registru zemljišta i prava na zemljištima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine Osnovni sud Brčko distrikta Bosne i Hercegovine rješava o prijedlogu za upis podnosioca nakon što pregleda prijedlog i priloge (i upis će dozvoliti ako su ispunjene sve pretpostavke navedene u stavu 1) a kako ni druge odredbe ovog zakona ne propisuju, odnosno ne ukazuju na obavezu zemljišno knjižnog suda da se učesniku u postupku dostavi

prijedlog za upis na odgovor ovaj sud, prema naprijed iznesenom, nalazi da donošenjem pobijanog rješenja pravo H.S. „da kao stranka učestvuje u postupku“ nije povrijeđeno.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 97 o Dn 002336 20 Gž od 09.09.2020. godine)

174.

Provođenje prijavnog lista Odjeljenja za javni registar

Član 212. Zakona o registru zemljišta i prava na zemljištima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

KADA SU U PITANJU PROMJENE U OBLIKU, POVRŠINI I KULTURI PARCELA KAO I PROMJENE NA ZGRADAMA I DRUGIM OBJEKTIMA U GRAĐEVINSKOM SMISLU, PREMA ODREDBI ČLANA 212. ZAKONA O REGISTRU ZEMLJIŠTA I PRAVA NA ZEMLJIŠTIMA BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE, NAKON SNIMANJA IZRAĐUJE SE PRIJAVNI LIST RADI PROVEDBE NASTALIH PROMJENA U ZEMLJIŠNOJ KNJIZI.

Iz obrazloženja:

„Kada su pak u pitanju promjene u obliku, površini i kulturi parcela kao i promjene na zgradama i drugim objektima u građevinskom smislu, prema odredbi člana 212. Zakona o registru zemljišta i prava na zemljištima, nakon snimanja izrađuje se prijavni list radi provedbe nastalih promjena u zemljišnoj knjizi.

A, kod provedbe svakog zemljišnoknjižnog upisa, zemljišnoknjižni sud (prvostepeni sud) kada primi prijedlog za uknjižbu, obvezan je ispitati može li se upis provesti obzirom na stanje u zemljišnoj knjizi, zatim postoje li osnove za sumnju jesu li osobe protiv kojih se zahtijeva upis sposobne raspolagati predmetom upisa i je li predlagač na to ovlašten, da li utemeljenost prijedloga proizilazi iz sadržaja podnesenih isprava i na kraju da li isprave imaju zahtijevani oblik. To je odredbom člana 107. Zakona o registru zemljišta i prava na zemljištima postavljena granica unutar koje se kreće zemljišnoknjižni sud kada odlučuje o zahtjevu za upis i kada neka od pobrojanih pretpostavki nije ispunjena, odbiće prijedlog za upis, a u protivnom dozvoliće upis (odredba člana 108. istog Zakona).“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 97 o Dn 002296 20 Gž od 27.05.2020. godine)

175.

Uknjižba zakonske hipoteke

Član 105. stav 2. i 107. stav 2. Zakona o registru zemljišta i prava na zemljištima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

KADA JE UPIS ZALOŽNOG PRAVA ODREDIO ZA TO NADLEŽNI ORGAN, ONDA U POSTUPKU UPISA ZAKONSKOG ZALOŽNOG PRAVA (HIPOTEKE), SUD NIJE OVLAŠTEN DA ISPITUJE PRAVILNOST RJEŠENJA POREZNE UPRAVE O OSNIVANJU HIPOTEKE, VEĆ JEDINO DA LI JE PRILOŽENO RJEŠENJE

ODGOVARAJUĆEG SADRŽAJA (DONESENO OD STRANE NADLEŽNOG ORGANA U GRANICAMA NJEGOVIH OVLAŠTENJA) I OBLIKA, I DA LI JE PRIKLADNO ZA PROVOĐENJE TRAŽENOG ZEMLJIŠNOKNJIŽNOG UPISA.

Iz obrazloženja:

„Naime, kada je upis založnog prava odredio za to nadležni organ, onda u postupku upisa zakonskog založnog prava (hipoteke), sud nije ovlašten da ispituje pravilnost rješenja Porezne uprave o osnivanju hipoteke, već jedino da li je priloženo rješenje odgovarajućeg sadržaja (doneseno od strane nadležnog organa u granicama njegovih ovlaštenja) i oblika, i da li je prikladno za provođenje traženog zemljišnoknjižnog upisa.

Jer, odredbom člana 105. stav 2. Zakona o registru zemljišta i prava na zemljištima propisano je da će prvostepeni sud donijeti rješenje o upisu i kad je upis odredio neki drugi organ u granicama svoje nadležnosti, a odredbom člana 107. stav 2. istog zakona propisano je da kad zemljišnoknjižni upis određuje drugi nadležni organ, a ne Osnovni sud, da će se ograničiti samo na ispitivanje da li je upis odredio za to nadležni sud ili organ, te da li je upis provediv obzirom na stanje zemljišne knjige, a o ostalim pretpostavkama odlučuje onaj organ koji upis dopušta.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 97 o Dn 002299 20 GŽ od 11.03.2020. godine)

176.

Uknjižba prava vlasništva kada postoji zabilježba izvršenja

KADA SU U TRENUTKU PODNOŠENJA PRIJEDLOGA ZA UKNJIŽBU PRAVA VLASNIŠTVA NA NEKRETNINAMA U PREDMETNIM ZEMLJIŠNO-KNJIŽNIM ULOŠCIMA BILE UPISANE ZABILJEŽBE OVRHE, TE KAKO JE ODREDBOM ČLANKA 65. STAVAK (3) STAROG ZAKONA O OVRŠNOM POSTUPKU BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE PROPISANO DA NAKON ZABILJEŽBE OVRHE NIJE DOPUŠTEN UPIS PROMJENE PRAVA VLASNIŠTVA ZASNOVAN NA RASPOLAGANJU OVRŠENIKA BEZ OBZIRA NA TO KADA JE RASPOLAGANJE PODUZETO (ZABRANA OTUĐENJA), PRAVILNO JE POSTUPIO PRVOSTUPANJSKI SUD KADA JE ODBIO DA IZVRŠI ZAHTIJEVANI UPIS PRAVA VLASNIŠTVA NA NEKRETNINAMA.

„Naime, ovrhu na nekretnini radi novčanog potraživanja, ovršni sud provodi poduzimanjem zakonom propisanih ovršnih radnji (četiri ovršne radnje), među koje spada i zabilježba ovrhe u zemljišnoj knjizi (članak 61. starog ZOP-a), kao prva radnja u postupku ovrhe na nekretninama, koju nalaže ovršni sud po službenoj dužnosti čim donese rješenje o ovrsi (članak 65. stavak (1) starog ZOP-a), što je u izravnoj svezi i sa načelom povjerenja u zemljišne knjige, a od momenta zabilježbe ovrhe (članak 65. stavak (3) starog ZOP-a), nije dopušten upis promjene prava vlasništva zasnovan na raspolaganju ovršenika bez obzira na to kada je raspolaganje poduzeto.

Nastavno na prethodno, jedno od temeljnih pravila zemljišnoknjižnog postupka je pravilo da je za odlučivanje o prijedlogu za upis mjerodavno stanje u satu kada je taj prijedlog stigao Osnovnom sudu (odredba članka 106. Zakona o registru

zemljišta), dok je odredbom stavka (1) članka 107. Zakona o registru zemljišta propisano da će Osnovni sud, nakon što pregleda prijedlog za upis i priloge, dozvoliti upis ako iz zemljišne knjige nije razvidno da bi s obzirom na predmet upisa postojala smetnja tom upisu.

Stoga, a kako su u trenutku podnošenja prijedloga za uknjižbu prava vlasništva na nekretninama označenim kao parcela k.č. broj 186, upisana u zk. ul. br. ... k.o. B. 4 i kao parcela k.č. broj 185, upisana u zk. ul. br. ... k.o. B. 4 (prijedlog podnesen dana 5.8.2022. godine), u predmetnim zemljišno-knjižnim ulošcima, bile upisane zabilježbe ovrhe temeljem rješenja Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine broj 96 o I 134837 20 I od 11.3.2021. godine, zaključka broj 96 o Ip 060883 22 Kom 4 od 13.4.2022. godine, rješenja Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine broj 96 o I 127546 19 I od 30.6.2020. godine i zaključka broj 96 o Ip 060883 22 Kom 4 od 13.4.2022. godine (prema utvrđenju prvostupanjskog suda ovršni predmet broj 96 o Ip 060883 22 Kom 4 je pokrenut za vrijeme važenja starog ZOP-a a što se žalbom i ne dovodi u pitanje), te kako je gore navedenom odredbom članka 65. stavak (3) starog ZOP-a propisano da nakon zabilježbe ovrhe nije dopušten upis promjene prava vlasništva zasnovan na raspolaganju ovršenika bez obzira na to kada je raspolaganje poduzeto (zabrana otuđenja), pravilno je postupio prvostupanjski sud kada je primjenom odredbi članaka 107. i 108. Zakona o registru zemljišta odbio da izvrši zahtijevani upis prava vlasništva na nekretninama upisanim u zk. ul. br. ... k.o. B. 4 i u zk. ul. br. ... k.o. B. 4.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 97 o Dn 002548 22 Gž od 13.12.2022. godine)

177.

Žalba protiv rješenja

ROK ZA IZJAVLJIVANJE ŽALBE PROTIV RJEŠENJA KOJIM SE ODBIJA ILI ODOBRAVA UPIS U REGISTAR ZEMLJIŠTA JE 8 DANA ZA SVE UPISE ZA KATASTARSKE OPŠTINE ZA KOJE JE USPOSTAVLJEN REGISTAR PRAVA NA ZEMLJIŠTU I U ZAKONU O REGISTRU ZEMLJIŠTA OVE ODREDBE SU SVRSTANE U TREĆEM DIJELU U GLAVI IV KOJA REGULIŠE POSTUPAK UPISA I ODRŽAVANJE REGISTRA NAKON ZAVRŠENOG IZLAGANJA. DAKLE, KADA JE UTVRĐENO DA JE ZA KONKRETNU KATASTARSKU OPŠTINU ZAVRŠEN POSTUPAK IZLAGANJA I DA JE U ODNOSU NA NJU STUPIO NA SNAGU NOVI PREMJer, VIŠE SE NE MOGU PRIMIJENITI ODREDBE ZAKONA O REGISTRU ZEMLJIŠTA O PRAVNIM LIJEKOVIMA KOJE SE NALAZE U OKVIRU PRVOG DIJELA U GLAVI VI. NAIME, UNUTAR TOG DIJELA ZAKONA O REGISTRU ZEMLJIŠTA SE NALAZI ODREDBA ČLANA 124., KOJOM JE ODREĐENO DA JE ROK ZA ŽALBU 15 DANA, ALI SE ODNOSI NA UPIS NEKRETNINA ZA KOJE NIJE ZAVRŠEN POSTUPAK IZLAGANJA I U POGLEDU KOJIH NIJE STUPIO NA SNAGU REGISTAR PRAVA NA ZEMLJIŠTU (NOVI PREMJer).

Iz obrazloženja:

„U žalbi izjavljenoj protiv prvostepenog rješenja, R.B.d.d.BiH (žalitelj), kroz istaknute žalbene razloge u bitnom tvrdi da je odredbom člana 124. Zakona o registru zemljišta propisan rok za žalbu od 15 dana na odluke Registra zemljišta i da je kod

svih zemljišnoknjižnih ureda na području Bosne i Hercegovine „rok za žalbu na rješenja o dozvoli upisa tereta/hipoteke i zabilježbi 15 dana“, da je tako „definisano i važećim propisima Brčko distrikta.“

Takve, međutim, tvrdnje založnog povjerioca ovaj sud nije našao osnovanim, jer je protivno njegovim žalbenim navodima ocijenio da je prvostepeni sud pravilno zaključio da se u ovom slučaju primjenjuju rokovi propisani odredbom člana 256. stav 2. i odredbom člana 257. stav 3. Zakona o registru zemljišta i pošto je založni povjerilac žalbu podnio van propisanog roka od 8 dana, pravilno je žalbu založnog povjerioca odbacio kao neblagovremenu.

Naime, rok za izjavljivanje žalbe protiv rješenja kojim se odbija ili odobrava upis u Registar zemljišta je 8 dana za sve upise za katastarske opštine za koje je uspostavljen Registar prava na zemljištu i u Zakonu o registru zemljišta ove odredbe su svrstane u trećem dijelu u glavi IV koja reguliše postupak upisa i održavanje Registra nakon završenog izlaganja.

Kao što je rečeno, Pravosudna komisija je donijela odluku broj SuPK-83/19 dana 01.02.2019. godine kojom je utvrđeno da je na zemljištu na dijelu Brčko distrikta Bosne i Hercegovine za tačno navedene katastarske opštine, pa je između ostalih navedena i k.o. B. 1, završen postupak izlaganja nekretnina i koje su kao takve unesene u elektronsku zemljišnu knjigu i da se stupanjem na snagu Registra za dijelove katastarskih opština, odnosno cijele katastarske opštine zatvaraju i stavljaju van snage katastar zemljišta, katastar nekretnina, knjiga položenih ugovora, zemljišna knjiga i privremeni registar.

Dakle, kada je utvrđeno da je za konkretnu katastarsku opštinu završen postupak izlaganja i da je u odnosu na nju stupio na snagu novi premjer, više se ne mogu primijeniti odredbe Zakona o registru zemljišta o pravnim lijekovima koje se nalaze u okviru prvog dijela u glavi VI. Naime, unutar tog dijela Zakona o registru zemljišta se nalazi odredba člana 124., kojom je određeno da je rok za žalbu 15 dana, ali se odnosi na upis nekretnina za koje nije završen postupak izlaganja i u pogledu kojih nije stupio na snagu Registar prava na zemljištu (novi premjer).

Znači da se u ovom zemljišnoknjižnom predmetu radi o uknjižbi založnog prava na nekretninama koje se nalaze u katastarskoj opštini B. 1 za koju je završen postupak izlaganja (završen je postupak izlaganja za nekretnine upisane u zk. ul. broj ..., podulošku broj ... k.o. B. 1) i za koju je uspostavljen Registar prava na zemljištu. Stoga se, kao što je rečeno, ovdje primjenjuju odredbe koje se primjenjuju kod upisa nekretnina za koje je završen postupak izlaganja i za koje je stupio na snagu Registar prava na zemljištu i koje se nalaze u dijelu „Registar prava na zemljištu“ (treći dio Zakona). A tim odredbama je propisano da je rok za izjavljivanje žalbe Apelacionom sudu Brčko distrikta Bosne i Hercegovine 8 dana od dana prijema prvostepenog rješenja (rok propisan odredbom člana 256. stav 2. i odredbom člana 257. stav 3. Zakona o registru zemljištu).

Budući da je založni povjerilac, iako je poukom o pravnom lijeku koja je sadržana u prvostepenom rješenju, poučen da žalbu može izjaviti u roku od 8 dana od dana prijema rješenja, žalbu protiv prvostepenog rješenja (kojeg je primio dana 18.10.2019. godine) izjavio dana 29.10.2019. godine (kada je podnesak upućen preporučenom pošiljkom i dan predaje pošti smatra se kao dan predaje sudu kome je

upućen), to je žalba izjavljena nakon proteka zakonom propisanog roka za njeno podnošenje (rok do kojeg je žalbu mogao blagovremeno izjaviti je 28.10.2019. godine), pa je prvostepeni sud pravilno žalbu odbacio kao neblagovremenu.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 97 o Dn 002314 20 GŽ od 24.06.2020. godine)

178.

Pravo na pokretanje prinudnog izvršenja radi namirenja tražbine osigurane založnim pravom

Član 64. Zakona o notarima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

KADA JE NA OSNOVU NOTARSKJE ISPRAVE UPISANA HIPOTEKA (ZALOŽNO PRAVO) NA ZALOŽENIM NEKRETNINAMA ZALOŽNOG DUŽNIKA I KADA JE ON IZRIČITO PRISTAO NA IZVRŠENJE BEZ ODLAGANJA, TADA JE ZALOŽNI POVJERILAC STEKAO PRAVO NA POKRETANJE IZVRŠNOG POSTUPKA, ALI ISTO TAKO JE STEKAO PRVENSTVENI RED I PRAVO NAMIRENJA SVOG POTRAŽIVANJA I KADA SE PROMIJENI NOSITELJ STVARNOG PRAVA NA ZALOŽENOJ NEKRETNINI.

Iz obrazloženja:

„To znači da zemljišnoknjižni sud (Registar zemljišta Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine) ne može odrediti upis ni jedne zabilježbe ako nije određena (propisana) Zakonom o registru zemljišta i prava na zemljištima ili drugim zakonom.

A, Zakonom o registru zemljišta i prava na zemljištima nije određeno (propisano) da se u zemljišnoj knjizi može zabilježiti zabrana otuđenja i daljeg opterećenja nekretnina bez saglasnosti založnog povjerioca, kao i zabilježba zabrane upisa stvarnih i ličnih služnosti bez saglasnosti založnog povjerioca, zabilježba odricanja od raspolaganja neizbrisanom hipotekom, te zabilježba odricanja od prava zadržavanja prvenstvenog reda, niti ove zabilježbe sadrži (propisuje) Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima. Istina je da Zakon o izvršnom postupku poznaje zabilježbu zabrane otuđenja i daljnjeg opterećenja založenih nekretnina bez saglasnosti založnog povjerioca, ali samo kao vrstu privremene mjere radi obezbjeđenja novčanih i nenovčanih potraživanja.

Isto tako, kada je u pitanju zabilježba podvrgavanja založnog dužnika na neposredno prinudno izvršenje, također valja poći od odredbe člana 68. Zakona o registru zemljišta i prava na zemljištima, odnosno od propisanog pravila da se zabilježba može odrediti samo kada je to propisano tim ili drugim zakonom. Međutim, mogućnost upisa ove zabilježbe nije propisana ni Zakonom o registru zemljišta i prava na zemljištima, ni Zakonom o vlasništvu i drugim stvarnim pravima, a niti Zakonom o izvršnom postupku. Ali, to ne čini založnog povjerioca nezaštićenog ukoliko su ispunjeni uvjeti propisani odredbom člana 64. Zakona o notarima kada stiče pravo na pokretanje prinudnog izvršenja radi namirenja svoje tražbine osigurane založnim pravom. Ti uvjeti su: da založni dužnik u notarskoj ispravi pristane na izvršenje bez odlaganja (na podvrgavanje prinudnom izvršenju) i da se na osnovu te isprave na založenim nekretninama upiše hipoteka u zemljišnim knjigama.

Dakle, time što je na osnovu notarske isprave upisana hipoteka (založno pravo) na založenim nekretninama založnog dužnika i što je on izričito pristao na izvršenje bez odlaganja, založni povjerilac je stekao pravo na pokretanje izvršnog postupka, ali isto tako je stekao prvenstveni red i pravo namirenja svog potraživanja i kada se promijeni nositelj stvarnog prava na založenoj nekretnini.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 97 o Dn 002319 20 Gž od 24.07.2020. godine)

179. Upis zabilježbi

ZA RAZLIKU OD ZAKONODAVSTVA DISTRIKTA, ZAKONI O STVARNIM PRAVIMA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE I REPUBLIKE SRPSKE SU PROPISALI MOGUĆNOST DA VLASNIK PRAVNIM POSLOM ODREDI ZABRANU OTUĐENJA ILI OPTEREĆENJA NEKRETNINA, KOJA DJELUJE PREMA TREĆIM OSOBAMA AKO JE UPISANA U ZEMLJIŠNU KNJIGU, KAO I ZAKON O VLASNIŠTVU REPUBLIKE HRVATSKE KOJI JE PROPISAO DA VLASNIK MOŽE PRAVNIM POSLOM ODREDITI ZABRANU OTUĐENJA ILI OPTEREĆENJA SVOJE STVARI I POD KOJIM UVJETIMA TA ZABRANA DJELUJE PREMA TREĆIM OSOBAMA. MEĐUTIM, ZAKON O VLASNIŠTVU I DRUGIM STVARNIM PRAVIMA BRČKO DISTRIKTA NE SADRŽI TAKVE ODREDBE.

Iz obrazloženja:

„Stoga, kada za provedbu (upis) spomenutih spornih zabilježbi nema zakonskog uporišta u odredbama gore spomenutih zakona, time ni založni povjerilac nema osnova pozivati se na odredbe Zakona o registru zemljišta i prava na zemljištima, odnosno odredbe Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima.

Konačno, ovaj sud nalazi za potrebno ukazati da za razliku od zakonodavstva Distrikta, Zakoni o stvarnim pravima Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske su propisali mogućnost da vlasnik pravnim poslom odredi zabranu otuđenja ili opterećenja nekretnina, koja djeluje prema trećim osobama ako je upisana u zemljišnu knjigu, kao i Zakon o vlasništvu Republike Hrvatske koji je propisao da vlasnik može pravnim poslom odrediti zabranu otuđenja ili opterećenja svoje stvari i pod kojim uvjetima ta zabrana djeluje prema trećim osobama. Međutim, kao što je rečeno, Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima Brčko distrikta ne sadrži takve odredbe, a to što je Registar zemljišta ranije upisivao tu zabilježbu ne utiče na pravilnost i zakonitost pobijanog dijela prvostepenog rješenja.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 97 o Dn 002319 20 Gž od 24.07.2020. godine)

UPRAVNO PRAVO

180.

Prethodno pitanje

Član 129. Zakona o upravnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

TUŽENI (UPRAVNO TIJELO KOJE POSTUPA PO ŽALBI) IMA OBVEZU NE SAMO DATI DOSTATNE, JASNE I ARGUMENTIRANE RAZLOGE O ŽALBENIM NAVODIMA GLEDE TOČNOSTI ODGOVORA NA PITANJA IZ TESTA (TJ. OCIJENITI ŽALBENE NAVODE KAO TAKVE), NEGO IMA OBVEZU I PRAVILNO RASPRAVITI KOJI SU TO (ODISTA) TOČNI ODGOVORI NA SPORNA PITANJA, SAM ILI PREKO DRUGOG NADLEŽNOG TIJELA, KAO PRETHODNOG PITANJA U SMISLU ČLANKA 129. ZAKONA O UPRAVNOM POSTUPU BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE, A U KOM SLUČAJU SE OČITOVANJE NADLEŽNOG TIJELA MOŽE KORISTITI ALI NE KAO APSOLUTNA I NEUPITNA ISTINA, NEGO KAO I SVAKO DRUGO OČITOVANJE KOJE PODLIJEŽE KRITIČKOJ ANALIZI RAZLOGA IZNESENIH U PISMENOM IZJAŠNENJU, A KOJE RAZLOGE TUŽENI MOŽE ALI I NE MORA DA PRIHVATI, ALI IH JE U SVAKOM SLUČAJU DUŽAN ISPITATI I ZA SVOJU ODLUKU DATI RAZLOGE.

Iz obrazloženja:

„Na ovakav način, tuženi je svojim postupanjem propustio, ne samo dati dostatne, jasne i argumentirane razloge o žalbenim navodima tužiteljice glede točnosti odgovora na pitanja pod brojem 14 i 21 (tj. ocijeniti žalbene navode kao takve), nego je također propustio i pravilno raspraviti koji su to (odista) točni odgovori na navedena pitanja, sam ili preko drugog nadležnog tijela, kao prethodnog pitanja u smislu članka 129. ZUP-a, a u kom slučaju se očitovanje nadležnog tijela može koristiti ali ne kao apsolutna i neupitna istina, kako to tuženi pogrešno rezonira, nego kao i svako drugo očitovanje koje podliježe kritičkoj analizi razloga iznesenih u pismenom izjašnjenju, a koje razloge tuženi može ali i ne mora da prihvati, ali ih je u svakom slučaju dužan ispitati i za svoju odluku dati razloge. Ovo posebno u situaciji kada razlozi koje je, u konkretnom slučaju Odjel za poljogospodarstvo, šumarstvo i vodno gospodarstvo dao u svom pismenom izjašnjenju, ne sadrže bilo kakvu, za objektivnog promatrača, prihvatljivu argumentaciju stava o točnosti odgovora za koje oni smatraju da su ispravni, osim navoda da se „u praksi obično počinje primjenjivati“ odnosno da je ponuđeni odgovor „ispred Odjeljenja za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu ... pod rednim brojem 3“ a što nije niti može biti dostatno obrazloženje u svezi predmetnih spornih pitanja, pogotovo kada se navedeni odgovori dovedu u svezu sa relevantnim odredbama Zakona o javnim nabavama Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 39/2014 i 59/2020), zbog čega, suprotno žalbenim navodima oba žalitelja, prvostupanjski sud pravilno zaključuje da se radi o propustima tuženog koji predstavljaju razlog za poništenje obzirom da se radi o povredama pravila upravnog postupka (članci 7, 9, 195. stavak (2) i 226. stavak (2) ZUP-a) koje su bile od utjecaja na rješavanje stvari.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o U 138854 22 Už od 23.9.2022. godine)

181.

Rješavanje Apelacione komisije Brčko distrikta Bosne i Hercegovine po žalbi

Član 226. Zakona o upravnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

ČLANKOM 226. STAVAK (2) ZAKONA O UPRAVNOM POSTUPKU BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE, U RELEVANTNOM DIJELU REGULIRANO JE DA SE „U OBRAZLOŽENJU APELACIONOG POVJERENSTVA MORAJU OCIJENITI I SVI NAVODI ŽALBE“, A ŠTO DALJE IMPLICIRA DA JE TUŽENI, BEZ OBZIRA NA RELEVANTNOST ILI IRELEVANTNOST ŽALBENIH NAVODA, DUŽAN SVAKI (PA I IRELEVANTAN) ŽALBENI NAVOD RAZMOTRITI, A DA LI ĆE GA, KAO TAKVOG, OCIJENITI VAŽNIM ZA ODLUČIVANJE ILI NE, OVISI OD KVALITETE SVAKOG KONKRETNOG ŽALBENOG NAVODA U KONTEKSTU KONKRETNE UPRAVNE STVARI O KOJOJ SE ODLUČUJE.

Iz obrazloženja:

„Nema mjesta žalbenim navodima da je prvostupanjski sud pogrešno zaključio da tužena u svom drugostupanjskom upravnom rješenju po žalbi tužitelja nije u cijelosti izvršila ocjenu svih žalbenih navoda u smislu članka 226. stavak (2) Zakona o upravnom postupku („Sl. glasnik Brčko distrikta BiH“, broj 48/11, 21/18 o 23/19, u daljnjem tekstu: Zakon o upravnom postupku ili ZUP) kao i da takav propust tužene ne može biti razlogom za poništenje rješenja i vraćanja na ponovni postupak u smislu članka 29. stavak (2) Zakona o upravnim sporovima.

Naime, tužena zanemaruje činjenicu da je člankom 226. stavak (2) Zakona o upravnom postupku, u relevantnom dijelu regulirano da se „u obrazloženju Apelacionog povjerenstva moraju ocijeniti i svi navodi žalbe“, a što dalje implicira da je tuženi, bez obzira na relevantnost ili irrelevantnost žalbenih navoda, dužan svaki (pa i irrelevantan) žalbeni navod razmotriti, a da li će ga, kao takvog, ocijeniti važnim za odlučivanje ili ne, ovisi od kvalitete svakog konkretnog žalbenog navoda u kontekstu konkretne upravne stvari o kojoj se odlučuje. U tom smislu, čak i u situaciji da određeni žalbeni navod tuženi ocijeni za irrelevantan, dužan je, prema standardu obrazložene odluke iz članka 194. stavak (2) ZUP-a (a koji podrazumijeva da se u obrazloženju, između ostalog navedu „razlozi koji su bili odlučujući pri ocjeni dokaza, razlozi zbog kojih nije uvažen neki od zahtjeva stranaka kao i razloge koji s obzirom na utvrđeno činjenično stanje upućuju na onakvo rješenje kako je dato u dispozitivu“) u svom obrazloženju iznijeti jasne i argumentirane razloge zbog čega konkretan žalbeni navod cijeni za nevažan sa aspekta odlučivanja u konkretnoj upravnoj stvari. Na ovakav način ostvaruje se konvencijski, ustavni i zakonski standard obrazložene odluke kao preduvjeta za korištenje prava na djelotvoran pravni lijek.

U suprotnom, odnosno u slučaju izostanka razloga o nevažnosti određenog žalbenog navoda odluka bi bila manjkava i kao takva ne bi se mogla ispitati, a što bi u konačnici predstavljalo povredu prava stranke na pravično odlučivanje (sudenje) iz odredbe članka II stavak (3) točke e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. Europske konvencije o ljudskim pravima i temeljnim slobodama, a o čemu je Ustavni sud Bosne i Hercegovine, u više navrata zauzimao pravna stajališta (više o ovome, vidi Odluku Ustavnog suda Bosne i Hercegovine broj AP-3102/09 od 6. prosinca 2012. godine,

broj AP-2825/07 od 28. travnja 2010. godine, broj AP-5156/15 od 10. svibnja 2017. godine, broj AP-1518/06 od 29. ožujka 2008. godine, itd).“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta BiH, broj 96 o U 144677 22 Už od 05.10.2022. godine)

182.

Ništavost rješenja

Član 247. Zakona o upravnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

NALAGANJE ODREĐENOG POSTUPANJA RJEŠENJEM INSPEKTORATA SE NE MOŽE PROTEZATI UNAZAD JER JE TO U SUPROTNOSTI SA OSNOVNIM PRAVILIMA KOJA DETERMINIŠU POSTUPAK IZVRŠENJA UPRAVNIH AKATA (DEJSTVO IZVRŠNOSTI SE NAJRIJE MOŽE STEĆI MOMENTOM SAOPŠTAVANJA, ODNOSNO USMENO NALAGANJA ILI DOSTAVOM AKTA), PA SAMIM TIM I U SUPROTNOSTI SA NAČELOM ZAKONITOSTI, A U KONAČNOM, ZBOG FAKTIČKE NEMOGUĆNOSTI IZVRŠENJA UPRAVNI AKT ČINI NIŠTAVIM U SMISLU ODREDBE ČLANA 247. STAV (1) TAČKA 3) ZAKONA O UPRAVNOM POSTUPKU. (SLIJEDOM IZNESENOG, TO BI ZNAČILO DA SE NAREDBA GRADONAČELNIKA BROJ PREDMETA: 02-000049/20, BROJ AKTA: 01.1-1149AD-422/20 OD 16.11.2020. GODINE (KOJA U SKLADU SA PRAVNIM PORETKOM DISTRIKTA MORA BITI U SKLADU SA ZAKONOM) IMA PRIMIJENITI NA NAČIN DA SE IZOLACIJA I DRUGE ZDRAVSTVENE MJERE U TRAJANJU OD NAJMANJE DESET DANA MOGU ODREDITI OD MOMENTA TESTIRANJA SAMO POD USLOVOM DA JE NA DAN TESTIRANJA ODREĐENOM LICU NALOŽENO DA SE PRIDRŽAVA TIH MJERA, A U SUPROTNOM, AKO OD MOMENTA TESTIRANJA PA DO MOMENTA KADA JE NALOŽENO POSTUPANJE U SKLADU SA ZDRAVSTVENIM MJERAMA POSTOJI VREMENSKA RAZLIKA (U TRAJANJU OD JEDNOG DANA ILI DUŽE) TADA SE POČETAK TRAJANJA ZDRAVSTVENIH MJERA IMA VEZATI ZA MOMENAT NALAGANJA ODREĐENOG POSTUPANJA (USMENO ILI PISMENO), A KRAJNJI ROK TRAJANJA RAČUNATI SAGLASNO NAVEDENOJ NAREDBI OD MOMENTA IZVRŠENOG TESTIRANJA.)

Iz obrazloženja:

„Naime, u konkretnom slučaju pored činjenice da je tužilac testiran i da je test pokazao da je isti pozitivan na virus korona (Covid - 19), odlučna činjenica jeste i činjenica kada je tužiocu od strane nadležnog organa (a to, u zavisnosti od uspostavljenih procedura, pored prvostepenog upravnog organa, može biti i organ koji je vršio testiranje ili neki drugi organ javne vlasti Distrikta) javljeno da je njegov test pozitivan i da je dužan pridržavati se propisanih zdravstvenih mjera (na koji način se po hitnom postupku u skladu sa odredbom člana 199. Zakona o upravnom postupku usmeno nalaže izvršenje).

Ovo stoga jer, retroaktivno nalaganje određenog postupanja se ne može pravdati deklaratornim karakterom upravnog akta, tim prije što konkretni prvostepeni upravni akt nije deklaratornog karaktera s obzirom da istim nije utvrđeno da je određena pravna situacija (zbog ispunjenja zakonskih uslova) nastupila, već upravo suprotno, tužiocu je naloženo od strane nadležnog organa

postupanje po zdravstvenim mjerama u cilju sprečavanja širenja zarazne bolesti. Dakle, takvo nalaganje se ne može protezati unazad jer je to u suprotnosti sa osnovnim pravilima koja determinišu postupak izvršenja upravnih akata (dejstvo izvršnosti se najranije može steći momentom saopštavanja, odnosno usmenog nalaganja ili dostavom akta), pa samim tim i u suprotnosti sa načelom zakonitosti, a u konačnom, koje tvrdnje tužilac uporno ponavlja u postupku osporavanja momenta početka trajanja naloženih mjera kako pred nadležnim upravnim organima tako i pred sudom, zbog faktičke nemogućnosti izvršenja upravni akt čini ništavim u smislu odredbe člana 247. stav (1) tačka 3) Zakona o upravnom postupku.

Slijedom iznesenog, to bi značilo da se Naredba gradonačelnika broj predmeta: 02-000049/20, broj akta: 01.1-1149AD-422/20 od 16.11.2020. godine (koja u skladu sa pravnim poretom Distrikta mora biti u skladu sa zakonom) ima primijeniti na način da se izolacija i druge zdravstvene mjere u trajanju od najmanje deset dana mogu odrediti od momenta testiranja samo pod uslovom da je na dan testiranja određenom licu naloženo da se pridržava tih mjera, a u suprotnom, ako od momenta testiranja pa do momenta kada je naloženo postupanje u skladu sa zdravstvenim mjerama postoji vremenska razlika (u trajanju od jednog dana ili duže) tada se početak trajanja zdravstvenih mjera ima vezati za momenat nalaganja određenog postupanja (usmeno ili pismeno), a krajnji rok trajanja računati saglasno navedenoj Naredbi od momenta izvršenog testiranja.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o U 137185 21 Už od 26.11.2021. godine)

183.

Odlaganje izvršenja upravnog akta

Član 16. Zakona o upravnim sporovima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

DA BI SUD U SKLADU SA ODREDBOM ČLANKA 16. STAVAK (2) ZAKONA O UPRAVNIM SPOROVIMA BRČKO DISTRIKTA BIH PRIHVATIO PRIJEDLOG ZA ODLAGANJE IZVRŠENJA UPRAVNOG AKTA MORAJU BITI ISPUNJENA DVA KUMULATIVNO PROPISANA UVJETA: PRVI, DA BI IZVRŠENJE AKTA TUŽITELJU NANIJELO ŠTETU KOJA BI SE TEŠKO MOGLA NADOKNADITI I DRUGI, DA ODLAGANJE IZVRŠENJA UPRAVNOG AKTA NIJE PROTIVNO JAVNOM INTERESU, NITI SE ODLAGANJEM NANOSI ŠTETA KOJA BI SE TEŠKO MOGLA NADOKNADITI PROTIVNOJ STRANCI.

Iz obrazloženja:

„Naime, odredbom članka 16. stavak (1) ZUS-a propisano je da tužba, po pravilu, ne sprečava izvršenje upravnog akta protiv koga je podnesena, ako zakonom nije drugačije određeno, a stavak (2) istog članka propisuje da će po obrazloženom zahtjevu tužitelja sud narediti odlaganje izvršenja upravnog akta do konačne odluke, ako bi izvršenje nanijelo tužitelju štetu koja bi se teško mogla nadoknaditi, a odlaganje nije protivno javnom interesu, niti bi se odlaganjem nanijela šteta koja bi se teško mogla nadoknaditi protivnoj stranci. Sud može i iz drugih razloga odložiti izvršenje osporenog upravnog akta do konačne sudske odluke, ako to javni interes dozvoljava, pa je pravilan zaključak prvostupanjskog suda da u skladu sa gore

navedenom odredbom, za odlaganje izvršenja upravnog akta moraju biti ispunjena dva kumulativno propisana uvjeta: prvi, da bi izvršenje akta tužitelju nanijelo štetu koja bi se teško mogla nadoknaditi i drugi, da odlaganje izvršenja upravnog akta nije protivno javnom interesu, niti se odlaganjem nanosi šteta koja bi se teško mogla nadoknaditi protivnoj stranci.

Kada obrazlaže žalbene razloge zbog kojih pobija rješenje prvostupanjskog suda, tužiteljica u žalbi u bitnome navodi da je prvostupanjski sud pogrešno primijenio odredbe članka 16. ZUS-a obzirom da, prema mišljenju tužiteljice, iz okolnosti obrazloženja pobijanih rješenja (rješenja urbanističko-građevinskog inspektora i rješenja tužene) proizilazi „povreda javnog interesa kod izdavanja akata koji su prethodili podizanju zgrade u kojoj se nalazi predmetni stan“ pa „da je sud u naslovu pravilno cijenio navedene okolnosti i uzeo u obzir izvedene dokaze u upravnom postupku ... ne bi tumačio odredbe zakona na način da odbije tužiteljicu s prijedlogom za odlaganje izvršenja“ tim prije što prema mišljenju tužiteljice „članak 16. st. 2. Zakona o upravnim sporovima Brčko Distrikta BiH samo upućuje na moguće nastupanje štete koju bi eventualno pretrpjela tužiteljica zbog izvršenja pobijanog rješenja a protiv kojeg je pokrenut upravni spor“. Pored navedenog, tužiteljica u žalbi dalje ukazuje da je sud propustio pravilno primijeniti članak 29. ZUS-a jer se „ovdje radi o izvršenju pravomoćnog i konačnog rješenja, s jedne strane, i s druge strane dužnost suda (je) da razmotri razloge za odlaganje, te slijedom toga bilo bi nedopustivo da sud sprovodi bilo kakav dokazni postupak o izvršnom rješenju, osim da razmotri razloge za odlaganje koji nisu suprotni javnom interesu ... a mogu imati pozitivan učinak u zaštiti subjektivnog prava na strani tužiteljice prije nego što sud odluči o meritumu po podnesenoj tužbi u upravnom sporu ne prejudicirajući konačnu odluku u upravnom sporu. Također, tužiteljica se poziva i na povredu iz članka 6. Europske konvencije o ljudskim pravima i temeljnim slobodama (u daljnjem tekstu: EKLJP), zbog činjenice da o njenom zahtjevu nije odlučeno u zakonom propisanom roku, kao i na povredu iz članka 8. EKLJP-a i članka II stavak 3. točka f) Ustava Bosne i Hercegovine u smislu narušavanja pravne sigurnosti glede stečenih prava na predmetnom stanu. Na kraju, tužiteljica navodi da u konkretnom slučaju nije došlo do povrede javnog interesa jer se u postupku izrade novog regulacijskog plana otklanja nezakonitost izgrađene zgrade a time i predmetnog stana kao i da pitanje štete koju bi mogla pretrpjeti tužiteljica u svezi predmetnog stana je „cca 8.000,00 KM“ obzirom na izvršena ulaganja, a o čemu raspolaže sa dokumentacijom koja se prilaže uz žalbu.

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 U 140101 22 Už od 10.06.2022. godine)

184. Podsticaj u poljoprivredi

U SMISLU ODREDBE ČLANA 4A) STAV (1) I ČLANA 5. STAV (1) ZAKONA O PODSTICAJU U POLJOPRIVREDNOJ PROIZVODNJI BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE I PRAVILNIKA O NAČINU I USLOVIMA ZA PODSTICAJ U POLJOPRIVREDNOJ PROIZVODNJI ZA 2018. GODINU OVAJ SUD JE STAVA DA JE KORISNIK PODSTICAJA PRIJE SVEGA PRAVNO LICE, A DA POD USLOVIMA PROPISANIM ODREDBOM ČLANA 6. STAV (2) PRAVILNIKA O NAČINU I USLOVIMA ZA PODSTICAJ U POLJOPRIVREDNOJ PROIZVODNJI ZA 2018.

GODINU TO MOŽE DA BUDE I POSLOVNA JEDINICA PRAVNOG LICA SA SJEDIŠTEM IZVAN DISTRIKTA.

Iz obrazloženja:

„Naime, odredbom člana 4a) stav (1) Zakona o podsticaju propisano je da Odjeljenje za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu vrši upis pravnih lica, preduzetnika i individualnih poljoprivrednih proizvođača (u daljem tekstu: korisnici) na području Brčko distrikta BiH, da pomenuto Odjeljenje uspostavlja i vodi Registar poljoprivrednih gazdinstava i Registar klijenata u Brčko distriktu BiH (stav (2)), kao i da se način i metod upisa u registre iz stava 2. ovog člana utvrđuju na osnovu odluke koju donosi gradonačelnik Distrikta na prijedlog Odjeljenja za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu (stav (3)).

Članom 5. stavom (1) istog Zakona propisani su opšti uslovi koje korisnici moraju ispuniti da bi ostvarili pravo na podsticaj.

Nadalje, prema odredbi člana 2. tačka d) Pravilnika o podsticaju „korisnik“ je samostalni preduzetnik, fizičko ili pravno lice koje pod uslovima propisanim ovim pravilnikom ostvaruje pravo na podsticaj, dok je odredbom člana 6. stav (2) propisano da poslovna jedinica registrovana u Distriktu koja od ukupnog broja zaposlenih radnika ima minimalno 50% radnika sa prebivalištem u Distriktu i koja u sopstvenom vlasništvu ima minimalno 0,5 ha na području Distrikta, ima pravo na podsticaj pod ostalim uslovima iz stava (1) ovog člana, a prema odredbi člana 7. stav (6) istog Pravilnika propisano je, između ostalog, da potrebna dokumentacija koja se prilaže mora glasniti na ime korisnika.

U smislu navedene odredbe Zakona o podsticaju i Pravilnika o podsticaju ovaj sud je stava da je korisnik podsticaja prije svega pravno lice, a da pod uslovima propisanim odredbom člana 6. stav (2) Pravilnika o podsticaju to može da bude i tužitelj kao poslovna jedinica pravnog lica sa sjedištem izvan Distrikta, kod toga da prema odredbi člana 9. stav (2) Zakona o preduzećima podružnica nije pravno lice, već čini poslovnu jedinicu preduzeća izdvojenu od sjedišta preduzeća, kao i da podružnica zaključuje pravne poslove u ime i za račun preduzeća.

Ovo i jer odredba člana 10. stav (1) Zakona o preduzećima propisuje da preduzeće i preduzetnik sa sjedištem izvan Distrikta, a ima registrovanu podružnicu u Distriktu, ima ista prava i položaj kao i preduzeće i preduzetnik sa sjedištem u Distriktu, osim ako zakonom nije drugačije određeno. Stoga prema stavu ovog suda, obzirom da odredbe Zakona o podsticaju izričito ne propisuju drugačiji tretman registrovanih poslovnih jedinica od strane preduzeća sa sjedištem van Distrikta, već naprotiv samo navode da je korisnik podsticaja pravno lice ako ispunjava uslove iz člana 5. tog Zakona, a dodatno se, na osnovu odredbe člana 6. stav (2) Pravilnika o podsticaju, pravnim licima omogućava i da putem svojih poslovnih jedinica učestvuju u postupku dodjele podsticaja u Distriktu, u skladu sa navedenim materijalnim propisima tužitelj može biti korisnik podsticaja pod uslovom da ispunjava opšte i posebne uslove koje određuje Zakon o podsticaju i Pravilnik o podsticaju.“

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o U 129117 21 UŽ 2 od 26.10.2021. godine)

185.

Izmjene podataka u katastru

ČLANAK 4. STAVAK (1) ZAKONA O PREMJERU I KATASTRU NEKRETNINA BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE, NITI BILO KOJA DRUGA ODREDBA NAVEDENOG ZAKONA, NE PREDVIĐA DA JE POSJEDNIK SAMO I ISKLJUČIVO ONA OSOBA KOJA JE KAO POSJEDNIK UPISANA U KATASTAR NEKRETNINA ILI KATASTAR ZEMLJIŠTA, VEĆ SE TERMINOLOŠKO ODREĐENJE POJMA „POSJEDNIK“ VRŠI PREMA ODREDBAMA ZAKONA O VLASNIŠTVU I DRUGIM STVARNIM PRAVIMA BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE, ŠTO ZNAČI DA LICE KOJE VRŠI FAKTIČKU VLAST NAD STVARI, SUKLADNO ČLANKU 4. STAVAK (1) A U SVEZI SA ČLANKOM 5. STAVAK (3) ZAKONA O PREMJERU I KATASTRU NEKRETNINA BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE, IMA PRAVO KAO AKTIVNO LEGITIMISANO LICE, POKRENUTI UPRAVNI POSTUPAK IZMJENE PODATAKA U KATASTRU NEKRETNINA (CIJEPANJE PARCELE).

Iz obrazloženja:

„Dalje, imajući u vidu da se posjed nekretnine, kao faktičke vlasti nad nekretninom (u ovom slučaju zemljišta), ne stječe upisom u katastarske evidencije (upis u katastarske evidencije nema konstituirajuće već deklarativno dejstvo), nego momentom prestanka vršenja posjeda od strane prethodnika i otpočinjanja vršenja faktičke vlasti na stvari od strane novog posjednika, kako to proizilazi iz članka 113. stavak (1) Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 11/01, 8/03, 40/04, 19/07 i 26/21, u daljnjem tekstu: Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima), baš kao što posjednik gubi posjed kada prestane da vrši faktičku vlast na stvari (članak 118. stavak (1) navedenog zakona) a ne i kada se izbriše iz katastarske evidencije, to ne stoje navodi tužitelja da N.K., prema stanju spisa, nije posjednik u smislu članka 4. stavak (1) Zakona o premjeru i katastru nekretnina samo zato što nije upisan u katastar nekretnina kao posjednik (nego je upisan tužitelj) i da zbog toga nema pravo pokretanja upravnog postupka izmjena podataka u katastru nekretnina.

Ovo iz razloga što ni sam zakonodavac, u članku 4. stavak (1) Zakona o premjeru i katastru nekretnina, niti u bilo kojoj drugoj odredbi navedenog zakona, ne predviđa da je posjednik samo i isključivo ona osoba koja je kao posjednik upisana u katastar nekretnina ili katastar zemljišta, već se terminološko određenje pojma „posjednik“ vrši prema odredbama Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima imajući u vidu da je pitanje aktivne legitimacije materijalno-pravne prirode, i prema kojima je posjednik svako onaj tko vrši faktičku vlast nad stvari (uz iznimke koje zakon određuje), a koja odlučna činjenica (da N.K. vrši faktičku vlast nad dijelom parcele k.č. broj ..., sada k.č. broj ...) među strankama nije sporna, pa kako N.K. za rješavanje konkretne upravne stvari (cijepanje parcele) ima (i) izravni pravni interes u smislu članka 35. a u vezi sa člankom 1a. Zakona o upravnom postupku (upis nastale promjene u katastru nekretnina), isti nesporno uživa i stranačku sposobnost za provođenje predmetnog upravnog postupka, slijedom čega ovaj sud nalazi da N.K., sukladno članku 4. stavak (1) a u svezi sa člankom 5. stavak (3) Zakona o premjeru i katastru nekretnina ima pravo pokrenuti upravni postupak izmjene podataka u katastru nekretnina (cijepanje parcele).“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o U 137162 22 Už od 04.04.2022. godine)

186.

Postupak zapošljavanja u tijelima javne uprave Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

ODREDBOM ČLANKA 18. STAVAK (7) PRAVILNIKA O ZAPOŠLJAVANJU JE NA JASAN I NEDVOSMISLEN NAČIN, UTVRĐENO DA POVJERENSTVO ZA ZAPOŠLJAVANJE PRIPREMA I VERIFICIRA TEST SA TOČNIM ODGOVORIMA, A ŠTO DALJE IMPLICIRA DA SU PITANJA SA ODGOVORIMA KOJA POVJERENSTVU ZA ZAPOŠLJAVANJE DOSTAVLJAJU NADLEŽNA TIJELA (ODBOR ZA ZAPOŠLJAVANJE I NADLEŽNO TIJELO JAVNE UPRAVE I INSTITUCIJE) U SMISLU STAVKA (3) ISTOG ČLANKA, KROZ „PRIPREMU I VERIFIKACIJU“ PODLOŽNA (DODATNOJ) PROVJERI SA ASPEKTA PRAVILNOSTI TOČNIH ODGOVORA NA KONKRETNA PITANJA. U SUPROTNOM, STVORILA BI SE APSURDNA SITUACIJA DA U SLUČAJU KADA JE OČITO DA SE RADI O POGREŠNO NAZNAČENOM (DOSTAVLJENOM) ODGOVORU NA ODREĐENO PITANJE OD STRANE ODBORA ZA ZAPOŠLJAVANJE ILI NADLEŽNOG TIJELA JAVNE UPRAVE I INSTITUCIJE, NIJEDNO TIJELO KOJE SUDJELUJE U PROVOĐENJU NATJEČAJNE PROCEDURE NIJE U MOGUĆNOSTI DA UOČENU (PA I NESPORNU) POGREŠKU ISPRAVI NEGO JE DUŽNO NATJEČAJNU PROCEDURU PROVESTI NA POGREŠNOM/IM ODGOVORIMA NA PISMENOM TESTU, A ŠTO NIKAKO NE MOŽE BITI INTENCIJA ZAKONODAVCA I U IZRAVNOJ JE SUPROTNOSTI SA ČLANKOM 5. I ČLANKOM 7. ZAKONA O UPRAVNOM POSTUPKU BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE ALI I ČLANKOM 2. PRAVILNIKA O ZAPOŠLJAVANJU KOJIM JE PREDVIĐENO DA JE CILJ ZA DONOŠENJE PRAVILNIKA – UNAPRIJEĐENJE PROCEDURE ZAPOŠLJAVANJA, A POSTUPANJE PO „POGREŠNIM ODGOVORIMA“ ILI NEMOGUĆOST PREISPITIVANJA TOČNOSTI ODGOVORA NA PITANJA IZ PISMENOG TESTA, SVAKAKO NISU KOMPLEMENTARNI SA OVIM CILJEM PRAVILNIKA.

ČLANKOM 42. STAVAK (9) ZAKONA O DRŽAVNOJ SLUŽBI U TIJELIMA JAVNE UPRAVE BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE KAO MEHANIZAM ZA PREISPITIVANJE PRAVILNOSTI PROVEDENE NATJEČAJNE PROCEDURE, PREDVIĐENO JE (JEDINO) ULAGANJE ŽALBE APELACIJSKOM POVJERENSTVU NA ODLUKU ODBORA ZA ZAPOŠLJAVANJE, A NE I ULAGANJE PRIGOVORA ILI PRIMJEDBI NA PROVEDENI TEST, USMENI INTERVJU ILI SLIČNO.

Iz obrazloženja:

„U tom smislu, pravilno prvostupanjski sud rezonira da je od odlučnog značaja za pravilno rješavanje predmetne pravne stvari, ukazati tuženom na odredbu članka 18. stavak (7) Pravilnika o zapošljavanju, a kojim je, na jasan i nedvosmislen način, utvrđeno da Povjerenstvo za zapošljavanje priprema i verificira test sa točnim odgovorima, a što dalje implicira da su pitanja sa odgovorima koja Povjerenstvu za zapošljavanje dostavljaju nadležna tijela (Odbor za zapošljavanje i nadležno tijelo javne uprave i institucije) u smislu stavka (3) istog članka, kroz „pripremu i

verifikaciju“ podložna (dodatnoj) provjeri sa aspekta pravilnosti točnih odgovora na konkretna pitanja. U suprotnom, stvorila bi se apsurdna situacija da u slučaju kada je očito da se radi o pogrešno naznačenom (dostavljenom) odgovoru na određeno pitanje od strane Odbora za zapošljavanje ili nadležnog tijela javne uprave i institucije, nijedno tijelo koje sudjeluje u provođenju natječajne procedure (a po mišljenju žalitelja „ni sud“) nisu u mogućnosti da uočenu (pa i nespornu) pogrešku isprave nego su dužni natječajnu proceduru provesti na pogrešnom/im odgovorima na pismenom testu, a što nikako ne može biti intencija zakonodavca i u izravnoj je suprotnosti sa člankom 5. ZUP-a (kojim je regulirana zaštita prava građana i javnog interesa) i člankom 7. ZUP-a (princip materijalne istine) ali i člankom 2. Pravilnika o zapošljavanju kojim je predviđeno da je cilj za donošenje pravilnika – unaprijeđenje procedure zapošljavanja, a postupanje po „pogrešnim odgovorima“ ili nemogućnost preispitivanja točnosti odgovora na pitanja iz pismenog testa, svakako nisu komplementarni sa ovim ciljem pravilnika.

Također, na drugačiju odluku ovog suda, nisu bili od utjecaja ni žalbeni navodi da tužiteljica „nije stavila primjedbe na provedeni test“. Ovo iz razloga što je člankom 42. stavak (9) Zakona o državnoj službi u tijelima javne uprave Brčko distrikta Bosne i Hercegovine – pročišćeni tekst („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 17/22, u daljnjem tekstu: Zakon o državnoj službi u tijelima javne uprave), kao mehanizam za preispitivanje pravilnosti provedene natječajne procedure, predvidio (jedino) ulaganje žalbe Apelacijskom povjerenstvu na odluku Odbora za zapošljavanje, a ne i ulaganje prigovora ili primjedbi na provedeni test, usmeni intervju ili slično, niti žalitelji konkretno ukazuju kojim pravnim propisom je sudionicima natječajne procedure, omogućen ovakav oblik pravne zaštite, sa napomenom da ni Pravilnik o zapošljavanju ne sadrži ovakav ili sličan mehanizam preispitivanja pravilnosti provedene natječajne procedure.

Stoga, pravilno je postupio prvostupanjski sud kada je uvažio tužbu tužiteljice te poništio drugostupanjsko rješenje Apelacijskog povjerenstva od 14.5.2021. godine, zaključivši da je tuženi propustio u svom drugostupanjskom upravnom rješenju izvršiti zakonsku obvezu da jasno i argumentirano odgovori na sve istaknute navode žalbe tužiteljice, zatim da je tuženi propustio suštinski i kritički cijeniti izjašnjenje Odjela za poljogospodarstvo, šumarstvo i vodno gospodarstvo Vlade Brčko distrikta Bosne i Hercegovine glede točnosti odgovora na pitanja iz pismenog testa pod brojem 14 i 21 kao i da pravno rezoniranje tuženog iz drugostupanjskog upravnog rješenja a koje se ogleda u tome da Povjerenstvo za zapošljavanje, Odbor za zapošljavanje i sud nisu ovlašteni da preispituju točnost odgovora na pismenom testu, nije sukladno odredbi članka 18. stavak (7) Pravilnika o zapošljavanju („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 33/14, 47/14, 6/18 i 19/19, u daljnjem tekstu: Pravilnik o zapošljavanju), zbog čega i ovaj sud nalazi da ima mjesta vraćanju predmeta tuženom na ponovno odlučivanje, kako bi se (prvotno) kroz upravni postupak u kome se provodi natječajna procedura, riješila sva sporna pitanja na koja je ukazao prvostupanjski i ovaj sud a u skladu sa iznesenim napucima oba suda, a potom, u situaciji da stranke ili druge zainteresirane osobe ne budu zadovoljne ishodom konačnog upravnog postupanja, istima ostaviti mogućnost da traže od suda da izvrši provjeru zakonitosti i pravilnosti pružene upravne zaštite kroz upravni spor pune jurisdikcije (članak 29. stavak (3) i članak 34. ZUS-a).“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o U 138854 22 Už od 23.09.2022. godine)

187.

Poništenje prebivališta

POSTUPAK PONIŠTENJA PREBIVALIŠTA, PREMA ODREDBI ČLANKA 8. STAVAK (1) I ODREDBI ČLANKA 8C. ZAKONA O PREBIVALIŠTU I BORAVIŠTU DRŽAVLJANA BOSNE I HERCEGOVINE, PROVODI NADLEŽNI ORGAN PO SLUŽBENOJ DUŽNOSTI ILI PO ZAHTJEVU STRANKE KOJA IMA PRAVNI INTERES DA SE UTVRDI DA JE DRŽAVLJANIN BOSNE I HERCEGOVINE PRIJAVIO PREBIVALIŠTE SUPROTNO ODREDBI ČLANKA 8. STAVAK (1) POMENUTOG ZAKONA, A ŠTO DALJE IMPLICIRA DA NE POSTOJI DUŽNOST SUDA DA PO SLUŽBENOJ DUŽNOSTI OBAVJEŠTAVA NADLEŽNI ORGAN KAKO BI PROVEO POSTUPAK PONIŠTENJA PREBIVALIŠTA, OBZIROM DA SUD NIJE „STRANKA KOJA IMA PRAVNI INTERES“.

Iz obrazloženja:

„Nadalje, odredbom članka 8. stavak 1. Zakona o prebivalištu i boravištu državljana Bosne i Hercegovine propisano je da su državljani prilikom prijavljivanja i odjavljivanja prebivališta dužni da daju točne i istinite podatke, dok je odredbom članka 8c. istog Zakona propisano da ukoliko nadležni organ u postupku provedenom po službenoj dužnosti ili po zahtjevu stranke koja ima pravni interes utvrdi da je državljanin Bosne i Hercegovine prijavio prebivalište suprotno odredbama članka 8. stavak (1) ovog Zakona, rješenjem će poništiti prebivalište.

Iz navedene odredbe članka 8. stavak (1) i odredbe članka 8c. Zakona o prebivalištu i boravištu državljana Bosne i Hercegovine jasno proizilazi da postupak poništenja prebivališta provodi nadležni organ po službenoj dužnosti ili po zahtjevu stranke koja ima pravni interes da se utvrdi da je državljanin Bosne i Hercegovine prijavio prebivalište suprotno odredbi članka 8. stavak (1) pomenutog Zakona, a što dalje implicira da ne postoji dužnost suda da po službenoj dužnosti obavještava nadležni organ kako bi proveo postupak poništenja prebivališta, kako to tražitelj ovrhe neosnovano navodi u žalbi, obzirom da sud nije „stranka koja ima pravni interes“.

(Rješenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o I 121906 22 Gž od 09.06.2022. godine)

188.

Kontakti roditelja i djece

KADA PRVOSTUPANJSKO UPRAVNO TIJELO NIJE DALO DOVOLJNO JASNE I OPRAVDAVAJUĆE RAZLOGE ZBOG ČEGA JE OGRANIČENJE OSOBNIH ODNOSA I IZRAVNIH KONTAKATA MLDB. DJETETA SA OCEM (TUŽITELJEM) NA 62 SATA MJESEČNO POTREBNO RADI ZAŠTITE NJEGOVIH (MLDB.) INTERESA, ODNOSNO ZBOG ČEGA BI OMOGUĆAVANJE OSOBNIH KONTAKATA TUŽITELJA (OCA) I MLDB. DJETETA DULJE OD 62 SATA MJESEČNO BILO NA ŠTETU NJEGOVIH INTERESA, U TOM SLUČAJU PRVOSTUPANJSKO UPRAVNO TIJELO NIJE PRAVILNO I POTPUNO UTVRDILO ŠTA JE NAJBOLJI INTERES DJETETA.

Iz obrazloženja:

„Pored navedenog, osnovano tužitelj žalbom ukazuje da prvostupanjski sud, iako je tužitelj to izričito navodio u tužbi kao propust prvostupanjskog upravnog tijela (pa posljedično tome i tuženog koji je potvrdio prvostupanjsko rješenje), nije utvrdio da prvostupanjsko upravno tijelo, kod primjene odredbe članka 128. stavak (3) OZ-a, nije dao bilo kakve razloge zbog čega je ograničenje osobnih odnosa i izravnih kontakata mlđb. D.Đ. sa ocem (tužiteljem) na 62 sata mjesečno potrebno radi zaštite njegovih (mlđb.) interesa, a što jeste izravna posljedica (i) propusta prvostupanjskog upravnog tijela da kada već roditelji mlđb. D.Đ. nisu postigli sporazum o održavanju osobnih kontakata između mlđb. D.Đ. i oca (tužitelja), pravilno i potpuno utvrdi što je to najbolji interes mlđb. D.Đ. i zbog čega bi omogućavanje osobnih kontakata tužitelja (oca) i mlđb. D.Đ. dulje od 62 sata mjesečno bilo na štetu njegovih interesa uslijed čega mu treba pružiti zaštitu, a do čega ne bi došlo da je mlđb. D.Đ. data mogućnost da se na predmetne okolnosti izjasni (ukoliko želi), a koje mišljenje mlđb. D.Đ. o obimu i načinu ostvarivanja kontakata sa ocem (tužiteljem), nadležno tijelo socijalne skrbi je dužno uzeti u obzir i dovesti u svezu sa drugim okolnostima konkretnog predmeta, ali ne i nužno postupiti po istome ukoliko to nije u njegovom najboljem interesu.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 0 U 145051 22 Už od 12.12.2022. godine)

189.

Kontakti roditelja i djece

SASLUŠANJE MLDB. DJETETA NA OKOLNOSTI ODRŽAVANJA KONTAKATA SA TUŽITELJEM (OCEM) PREDSTAVLJA ZAKONSKU OBVEZU NADLEŽNOG TIJELA SOCIJALNE SKRBI KOJU ISTI PODUZIMA U CILJU UTVRĐENJA NAJBOLJEG INTERESA DJETETA U SKLADU SA UZRASTOM DJETETA I NJEGOVOM ZRELOŠĆU.

Iz obrazloženja:

„Također, od značaja je ukazati i na odredbu članka 133. OZ-a kojim je, u stavku (1) regulirano da je tijelo skrbništva dužno po službenoj dužnosti poduzeti potrebne mjere radi zaštite prava i najboljih interesa djeteta a na osnovi izravnih saznanja i obavijesti, dok je u stavku (5) istog članka propisano da prije poduzimanja mjera iz stavka (1) tijelo skrbništva će o okolnostima bitnim za odlučivanje saslušati malodobno dijete ako je ono u stanju shvatiti o čemu se radi, pri čemu će se mišljenje mlđb. djeteta posebno uvažiti i cijeniti u slučaju poduzimanja mjera kojima se dijete odvaja od roditelja.

Slijedom navedenog, tužitelj u žalbi sa pravom ukazuje da je prvostupanjski sud propustio utvrditi da je u upravnom postupku (prije svega pred prvostupanjskim tijelom) izostalo saslušanje mlđb. D.Đ. na okolnosti održavanja kontakata sa tužiteljem (ocem) i o eventualnoj pravilnosti navedenog postupanja upravnih tijela dati jasne, dostatne i argumentirane razloge (obzirom da je tužitelj na ovaj propust upravnih tijela ukazivao u tužbi), tim prije što se, prema gore navedenim odredbama OZ-a, radi o zakonskoj obvezi nadležnog tijela socijalne skrbi koju isti poduzima u

cilju utvrđenja najboljeg interesa djeteta. Jedini zakonski izuzetak od saslušanja mlđb. djeteta jeste situacija kada mlđb. dijete zbog svog uzrasta i zrelosti nije u stanju shvatiti o čemu se radi, pa kada je to tako, onda se pogrešnim ukazuje tumačenje tuženog u svezi primjene odredbe članka 12. Konvencije o pravima djeteta od 20.11.1989. godine (koja je sadržana u Aneksu I Ustava Bosne i Hercegovine i kao takva ima prioritet u primjeni u odnosu na domaće zakonodavstvo), obzirom da tuženi u ovom slučaju zanemaruje da mlđb. D.Đ. uopće nije ni dana prigoda da bude saslušan tijekom prvostupanjskog upravnog postupka pred nadležnim tijelom socijalne skrbi, jer da mu je dana mogućnost, to bi sa aspekta primjene gore navedenih odredbi OZ-a, pa u konačnici i članka 12. navedene međunarodne konvencije, bilo dostatno, a da li će mlđb. dijete dati svoje izjašnjenje (mišljenje) o okolnostima koje su relevantne sa aspekta rješavanja predmetne upravne stvari ili se o njima neće izjašnjavati (a što će se svakako zapisnički ili na drugi zakonom propisan način konstatirati), je osobna stvar mlđb. djeteta, zbog čega se njegovo pravo da iznese svoje mišljenje svakako neće tumačiti kao i obveza da ga, usprkos vlastitom protivljenju, iznese, niti se na izjašnjenje (iznošenje mišljenja) može na bilo koji način prisiliti.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 96 o U 145051 22 UŽ od 12.12.2022. godine)

STATUTARNO ODJELJENJE

190.

UTVRĐUJE SE DA ODLUKA SKUPŠTINE BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE O UTVRĐIVANJU JAVNOG INTERESA („SLUŽBENI GLASNIK BRČKO DISTRIKTA BIH“ BROJ 15/18), NIJE DONESENA U SKLADU SA ODREDBOM ČLANA 13. STAV 5. STATUTA BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE („SLUŽBENI GLASNIK BRČKO DISTRIKTA BIH“, BROJ 2/10) I U CIJELOSTI PRESTAJE DA VAŽI DANOM OBJAVLJIVANJA OVE PRESUDE U „SLUŽBENOM GLASNIKU BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE“.

Iz obrazloženja:

„MERITUM

Poput Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i Ustava Bosne i Hercegovine, član 13. stav 5. Statuta Brčko distrikta Bosne i Hercegovine štiti pravo na privatnu imovinu, na način da pruža garancije da građani Distrikta imaju pravo na mirno i neometano uživanje svoje privatne imovine. Kako je pravo na imovinu pravo svakog fizičkog i pravnog lica na zaštitu od akata kojima se ukidaju ili ometaju imaočeva prava korištenja i raspolaganja, navedena statutarna odredba propisuje kao osnovni postulat da nijednom licu imovina neće biti oduzeta, ekspropisana ili na bilo koji način umanjena bez njegove saglasnosti, a istom odredbom je predviđen i izuzetak da se privatna imovina ipak može oduzeti ili ograničiti ako je to predviđeno zakonom i u mjeri u kojoj je to potrebno radi ostvarivanja opšteg dobra. S tim u vezi, sadržinu privatne imovine čine različita imovinska prava, a kao jedno od važnijih prava svakako se ističe ono kojem je objekt stvar, odnosno pravo vlasništva na pokretnim ili nepokretnim stvarima.

Da bi Sud utvrdio da li je inicijatoru povrijeđeno pravo na privatnu imovinu, prije svega mora razmotriti da li inicijator ima imovinu koja uživa zaštitu u smislu citirane statutarne odredbe, te da li postoji miješanje Distrikta u pravo inicijatora na imovinu. Slijedom navedenog, kako je u konkretnom slučaju osporavanom Odlukom Skupštine obuhvaćena i parcela u vlasništvu inicijatora, te kako se javni interes utvrđuje u svrhu eksproprijacije, koja podrazumijeva oduzimanje ili ograničenje stvarnih prava na nekretninama, u javnom interesu Distrikta, uz naknadu, to je očigledno da inicijator ima imovinu (pravo vlasništva na nepokretnosti) u smislu člana 13. stav 5. Statuta, te da je osporavanom odlukom Skupštine došlo do miješanja u pravo inicijatora na imovinu, jer direktno zadire u pravo vlasništva na pomenutoj parceli.

S obzirom da član 13. stav 5. Statuta dozvoljava oduzimanje ili ograničavanje privatne imovine bez saglasnosti njenog imaoča, ali samo na način predviđen zakonom i u mjeri kojoj je to potrebno radi ostvarivanja opšteg dobra, to će Sud u nastavku obrazloženja utvrditi da li je navedeno miješanje u privatnu imovinu inicijatora bilo u skladu sa zakonom.

Prema praksi Evropskog suda za ljudska prava i Ustavnog suda Bosne i Hercegovine (vidjeti Odluku Ustavnog suda Bosne i Hercegovine o dopustivosti i

meritumu, broj AP-3051/14 od 23.01.2015. godine), miješanje javnih vlasti u pravo na imovinu je zakonito samo ako je propis koji je osnov miješanja: (a) dostupan građanima, (b) toliko precizan da omogućava građanima da odrede svoje postupke i (c) u skladu s principom pravne države, što znači da sloboda odlučivanja koja je propisom data nadležnoj vlasti ne smije biti neograničena, tj. mora osigurati građanima adekvatnu zaštitu protiv proizvoljnog miješanja. Kako se u konkretnom slučaju, u suštini, radi o eksproprijaciji nepokretnosti u vlasništvu inicijatora, Sud će zbog preglednosti prvo ispitati da li osporavana Odluka Skupštine o utvrđivanju javnog interesa, ispunjava navedene kriterijume zakonitosti.

S tim u vezi, navedenu Odluku donijela je Skupština u parlamentarnoj proceduri i ista je objavljena u „Službenom glasniku Brčko distrikta BiH“ broj 15/18, pa je stoga za Sud neupitno da je ta Odluka, u smislu navedenog standarda zakonitosti, bila dostupna građanima Distrikta i inicijatoru, te se mogao upoznati s njenim odredbama.

Nadalje, osporavana Odluka se sastoji od četiri člana, čije odredbe jasno propisuju zbog čega se utvrđuje javni interes, na kojim parcelama se namjerava graditi put, ko je korisnik eksproprijacije, na osnovu kojeg pravnog akta je utvrđen javni interes, te kada ta odluka stupa na pravnu snagu. S obzirom na sadržaj navedenih odredbi, Sud smatra da osporavana Odluka zadovoljava i drugi kriterijum zakonitosti, jer je dovoljno precizna i omogućava građanima da odrede svoje postupke.

Konačno, Sud treba ispitati da li je ispunjen i treći kriterijum zakonitosti miješanja, odnosno da li je sloboda (ovlaštenje) Skupštine da odlukom utvrdi javni interes za izvođenje radova ili gradnju puteva, koja joj je data članom 9. osporavanog Zakona o eksproprijaciji, neograničena, odnosno postoji li zaštita od arbitrarnosti.

S tim u vezi, analizom odredaba osporavanog Zakona o eksproprijaciji nekretnina i osporavane Odluke Skupštine, očigledno je da, kako to inicijator osnovano navodi, nije osigurana pravna zaštita imovinskih prava vlasnika nepokretnosti (u odnosu na koju Skupština utvrdi postojanje javnog interesa za eksproprijaciju u cilju izvođenja radova ili gradnju objekata), odnosno nije propisano pravo vlasnika nepokretnosti da protiv odluke o utvrđivanju javnog interesa podnese pravni lijek. Razlog takvog zakonskog rješenja je u činjenici da u Distriktu, za razliku od identičnih entitetskih propisa, odluku o utvrđivanju javnog interesa donosi zakonodavni organ – Skupština, tako da protiv te odluke vlasnik nepokretnosti ne može izjaviti žalbu, niti pokrenuti upravni spor, jer je članom 9. stav 1. tačka 3) Zakona o upravnim sporovima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, izričito propisano da se upravni spor ne može voditi u stvarima o kojima neposredno na osnovu statutarne ovlaštenja odlučuje Skupština Distrikta.

Međutim, bez obzira na navedeno, Sud naglašava da u postupku utvrđivanja javnog interesa, vlasniku nepokretnosti mora biti omogućeno da na odgovarajući način zaštiti svoja imovinska prava, jer se eksproprijacijom nužno zadire u pravo na privatnu imovinu, budući da se pravo vlasništva na nepokretnosti oduzima ili ograničava u cilju izvođenja radova ili gradnje objekata u javnom interesu, odnosno interesu Distrikta. Zbog postojećeg zakonskog rješenja i pravne prirode akata koje donosi Skupština kao zakonodavni organ, isključena je sudska kontrola odluke Skupštine o utvrđivanju javnog interesa za izvođenje radova ili gradnju objekata. Ali,

kada se radi o ovako osjetljivim pitanjima koja se tiču prava na privatnu imovinu, sudska zaštita ne smije biti u cjelosti isključena, niti vlasnik nepokretnosti može biti lišen svake mogućnosti da zaštiti svoj posjed, jer svaki akt kojim se na bilo koji način zadire u pravo vlasništva mora biti podvrgnut kontroli zakonitosti.

U tom smislu, Sud podsjeća da prema osporavanom članu 9. stav 1. Zakona o eksproprijaciji nekretnina u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine, Skupština utvrđuje javni interes po prethodno pribavljenim lokacijskim uslovima, a u skladu sa tim, članom 3. osporavane Odluke Skupštine propisano je da je javni interes Brčko distrikta Bosne i Hercegovine utvrđen na osnovu rješenja o lokacijskim uslovima broj predmeta: UP-I-22-002342/17 i broj akta: 06-1155SC-004/17 od 26.12.2017. godine. Prema tome, imajući u vidu da je, kako je to naprijed navedeno, zakonodavac vlasniku nepokretnosti uskratio pravo na podnošenje žalbe ili drugog pravnog lijeka protiv odluke Skupštine o utvrđivanju javnog interesa, onda se u postupku donošenja lokacijskih uslova, koji prethodi utvrđivanju javnog interesa za eksproprijaciju, vlasniku nekretnina mora omogućiti da kao stranka učestvuje i zaštiti svoja imovinska prava. Ovo posebno iz razloga što su, prema članu 46. stav 1. i članu 48. Zakona o prostornom planiranju i građenju Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, lokacijski uslovi po svojoj pravnoj prirodi upravni akt, a postupak po zahtjevu za izdavanje lokacijskih uslova se provodi u skladu sa odredbama Zakona o upravnom postupku, u kojem vlasnik nepokretnosti ima pravo da učestvuje radi zaštite svojih prava ili pravnih interesa, tj. ima svojstvo stranke u smislu člana 35. navedenog Zakona.

Slijedom navedenog, dužnost Odjeljenja za prostorno planiranje i imovinsko-pravne poslove Vlade Distrikta jeste da u postupku donošenja lokacijskih uslova za izvođenje radova ili izgradnju objekata, na osnovu kojih se naknadno utvrđuje javni interes za eksproprijaciju, a potom vrši i sama eksproprijacija, ispoštuje načelo saslušanja stranke i u skladu sa pravilima upravnog postupka, vlasnicima nepokretnosti na koje se odnose lokacijski uslovi, prije donošenja rješenja o lokacijskim uslovima, pruži mogućnost da se izjasne o svim činjenicama i okolnostima koje su važne za donošenje rješenja, te da ostvare i zaštite svoja imovinska prava i pravne interese. Na taj način će se istovremeno vlasnici nepokretnosti upoznati da se vodi postupak za utvrđivanje javnog interesa, te da nadležni organi Distrikta namjeravaju eksproprijirati njihovu nepokretnost radi izvođenja radova u javnom interesu. Ovo posebno iz razloga što organ nadležan za donošenje rješenja o eksproprijaciji nije ovlašten da se upušta u ocjenu pravilnosti i cjelishodnosti odluke Skupštine o utvrđivanju javnog interesa za tu eksproprijaciju.

Međutim, suprotno od navedenog, iz dokumentacije koju je Sudu dostavilo Odjeljenje za prostorno planiranje, očigledno je da taj (nadležni) organ uprave nije postupio na opisani način, jer u postupku koji je prethodio donošenju rješenja o lokacijskim uslovima na zahtjev Odjeljenja za javne poslove, vlasnicima nepokretnosti (a time i inicijatoru) nije omogućio da učestvuju kao stranke u postupku, da se izjasne o svim relevantnim činjenicama, te da ostvare i zaštite svoja imovinska prava i interese. Osim toga, pomenuto rješenje o lokacijskim uslovima na osnovu kojeg je donesena osporavana Odluka Skupštine o utvrđivanju javnog interesa, nije dostavljeno vlasnicima predmetnih nekretnina. Postupajući na takav način, navedeni organ uprave je grubo povrijedio jedno od osnovnih načela upravnog postupka, odnosno načelo saslušanja stranke, tako da je postupak izdavanja

lokacijskih uslova proveden nepravilno i suprotno naprijed citiranim pravilima Zakona o upravnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Slijedom svega izloženog, kako je osporavana Odluka Skupštine donesena na osnovu rješenja o lokacijskim uslovima broj predmeta: UP-I-22-002342/17 i broj akta: 06-1155SC-004/17 od 26.12.2017. godine, te kako u upravnom postupku koji je prethodio donošenju lokacijskih uslova nadležni organ uprave nije omogućio inicijatoru (vlasniku nepokretnosti) da učestvuje kao stranka i time ga onemogućio da ostvari i zaštiti svoja imovinska prava, to osporavana Odluka Skupštine ne zadovoljava kvalitet zakonitosti - nije u skladu sa načelom pravne države, jer kako je navedeno, sloboda odlučivanja koja je zakonom data nadležnoj vlasti ne smije biti neograničena, tj. građanima se mora osigurati adekvatna pravna zaštita protiv arbitrarnosti nadležnih organa vlasti i proizvoljnog miješanja u privatnu imovinu.

Pored toga, Sud podsjeća da prema članu 18. stav 5. Zakona o eksproprijaciji Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 112/06, 37/07, 66/08, 110/08, 106/10, 121/10, 2/2015 i 79/2015), te prema članu 16. stav 5. Zakona o eksproprijaciji Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“ broj 70/07, 36/10, 25/12, 8/ i 34/16), protiv akta o utvrđivanju opšteg (javnog) interesa može se pokrenuti upravni spor kod nadležnog suda, pa se ne vidi opravdan razlog zašto bi u Bosni i Hercegovini jedino vlasnicima nepokretnosti koje se nalaze na području Distrikta, bila uskraćena mogućnost da u postupku utvrđivanja javnog interesa za eksproprijaciju njihovih nekretnina, ostvare i zaštite svoja imovinska prava.

Budući da osporavana odluka Skupštine ne zadovoljava standarde iz člana 13. stav 5. Statuta, jer miješanje u pravo inicijatora na privatnu imovinu nije provedeno „na način predviđen zakonom“, to je povrijeđeno pravo inicijatora na privatnu imovinu, pa je Sud stavom I izreke ove presude utvrdio da osporavana odluka Skupštine o utvrđivanju javnog interesa nije donesena u skladu sa navedenom statutarnom odredbom. S tim u vezi, Sud je odredio da ista u cjelosti prestaje da važi danom objavljivanja ove presude u „Službenom glasniku Brčko distrikta BiH“, s obzirom da se zbog prirode predmetne stvari i načina na koji je formulisana odredba člana 1. navedene Odluke, ista ne može utvrditi nestatutarnom samo u dijelu koji se odnosi na parcelu inicijatora.

Konačno, polazeći od svega navedenog, stav je ovog Suda da osporavani član 9. stav 1. Zakona o eksproprijaciji nekretnina u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine, nije u suprotnosti sa članom 13. stav 5. Statuta. Naime, iako tom zakonskom odredbom nije propisana mogućnost da vlasnik nepokretnosti učestvuje u postupku pred Skupštinom i da podnošenjem pravnih lijekova pobija odluku o utvrđivanju javnog interesa (kao što je to slučaj sa entitetskim propisima), Sud ukazuje da prema osporavanoj zakonskoj odredbi, Skupština ne može utvrditi javni interes za izvođenje radova ili gradnju objekata, bez lokacijskih uslova. Stoga, kako su konačni lokacijski uslovi osnovna pretpostavka za utvrđivanje javnog interesa i podnošenje prijedloga za eksproprijaciju nekretnina, to sloboda odlučivanja Skupštine i Odjeljenja za prostorno planiranje i imovinskopravne poslove, kao organa uprave nadležnog za izdavanje lokacijskih uslova, nije neograničena, budući da zakon omogućava vlasnicima nepokretnosti da kao stranke učestvuju u upravnom postupku donošenja lokacijskih uslova, da u tom postupku iznesu svoje argumente, razloge i sve okolnosti od značaja za donošenje zakonitog i pravilnog rješenja, a u slučaju da ne budu

zadovoljni ishodom tog postupka, zakonom je osigurana adekvatna pravna zaštita u drugostepenom upravnom postupku, a potom eventualno i pred sudom u upravnom sporu. Slijedom navedenog, Sud zaključuje da osporavani član 9. stav 1. Zakona o eksproprijaciji ispunjava sve kriterijume zakonitosti iz člana 13. stav 5. Statuta, jer je ta zakonska odredba dostupna građanima, toliko precizna da omogućava građanima da odrede svoje postupke i u skladu je s principom pravne države, pa je Sud odlučio kao u stavu II izreke ove presude.

Cijeneći da je u toku prethodnog postupka pravno stanje potpuno utvrđeno i da prikupljeni podaci pružaju pouzdan osnov za odlučivanje, Sud je odlučio bez donošenja rješenja o pokretanju postupka, na osnovu člana 33. stav 2. Zakona o postupku ocjene usklađenosti pravnih akata Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Saglasno svemu naprijed navedenom, na osnovu člana 26. stav 1. tačka a), u vezi sa članom 38. stav 1. i člana 27. tačka e) Zakona o postupku ocjene usklađenosti pravnih akata Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, odlučeno je kao u izreci ove presude.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 97 o U 002303 20 Ous od 08.10.2020. godine)

191.

UTVRĐUJE SE DA ODLUKA SKUPŠTINE BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE O UTVRĐIVANJU JAVNOG INTERESA BROJ 01-02-636/19 OD 12.06.2019. GODINE („SLUŽBENI GLASNIK BRČKO DISTRIKTA BIH” BROJ 14/19), NIJE DONESENA U SKLADU SA ODREDBOM ČLANA 13. STAV 5. STATUTA BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE („SLUŽBENI GLASNIK BRČKO DISTRIKTA BIH“, BROJ 2/10) I U CIJELOSTI PRESTAJE DA VAŽI DANOM OBJAVLJIVANJA OVE PRESUDE U „SLUŽBENOM GLASNIKU BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE”.

Iz obrazloženja:

„MERITUM

Prije svega, Sud podsjeća da je identično pravno pitanje već bilo predmet postupka ocjene usklađenosti pravnih akata, u kojem je Sud stavom I presude broj 97 o U 002303 20 Ous od 08.10.2020. godine, utvrdio da inicijativom osporavana Odluka Skupštine o utvrđivanju javnog interesa, nije donesena u skladu sa odredbom člana 13. stav 5. Statuta Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, pa je odredio da ista u cijelosti prestaje da važi danom objavljivanja te presude u „Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine”. S obzirom da se u ovom slučaju radi o inicijativi sa identičnim činjeničnim osnovom i o kojoj se ima riješiti primjenom istih relevantnih odredaba Statuta i Zakona kao i u pomenutom predmetu, Sud je u ovom postupku donio odluku slijedeći svoju praksu i ranije zauzeti stav.

Naime, poput Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i Ustava Bosne i Hercegovine, član 13. stav 5. Statuta Brčko distrikta Bosne i Hercegovine štiti pravo na privatnu imovinu, na način da pruža garancije da građani

Distrikta imaju pravo na mirno i neometano uživanje svoje privatne imovine. Kako je pravo na imovinu pravo svakog fizičkog i pravnog lica na zaštitu od akata kojima se ukidaju ili ometaju imaočeva prava korištenja i raspolaganja, navedena statutarna odredba propisuje kao osnovni postulat da nijednom licu imovina neće biti oduzeta, ekspropisana ili na bilo koji način umanjena bez njegove saglasnosti, a istom odredbom je predviđen i izuzetak da se privatna imovina ipak može oduzeti ili ograničiti ako je to predviđeno zakonom i u mjeri kojoj je to potrebno radi ostvarivanja opšteg dobra. S tim u vezi, sadržinu privatne imovine čine različita imovinska prava, a jedno od važnijih prava je pravo vlasništva na pokretnim ili nepokretnim stvarima.

Da bi Sud utvrdio da li je inicijatoru povrijeđeno pravo na privatnu imovinu, prije svega mora razmotriti da li inicijator ima imovinu koja uživa zaštitu u smislu citirane statutarne odredbe, te da li postoji miješanje Distrikta u pravo inicijatora na imovinu. Slijedom navedenog, kako su u konkretnom slučaju osporavanom Odlukom Skupštine obuhvaćene i parcele u vlasništvu i suvlasništvu inicijatora, te kako se javni interes utvrđuje u svrhu eksproprijacije, koja podrazumijeva oduzimanje ili ograničenje stvarnih prava na nekretninama, u javnom interesu Distrikta, uz naknadu, to je očigledno da inicijator ima imovinu (pravo vlasništva i suvlasništva na nepokretnosti) u smislu člana 13. stav 5. Statuta, te da je osporavanom odlukom Skupštine došlo do miješanja u pravo inicijatora na imovinu, jer direktno zadire u pravo vlasništva na pomenutim parcelama.

S obzirom da član 13. stav 5. Statuta dozvoljava oduzimanje ili ograničavanje privatne imovine bez saglasnosti njenog imaoča, ali samo na način predviđen zakonom i u mjeri kojoj je to potrebno radi ostvarivanja opšteg dobra, to će Sud u nastavku obrazloženja utvrditi da li je navedeno miješanje u privatnu imovinu inicijatora bilo u skladu sa zakonom.

Prema praksi Evropskog suda za ljudska prava i Ustavnog suda Bosne i Hercegovine (vidjeti Odluku Ustavnog suda Bosne i Hercegovine o dopustivosti i meritumu, broj AP-3051/14 od 23.01.2015. godine), miješanje javnih vlasti u pravo na imovinu je zakonito samo ako je propis koji je osnov miješanja: (a) dostupan građanima, (b) toliko precizan da omogućava građanima da odrede svoje postupke i (c) u skladu s principom pravne države, što znači da sloboda odlučivanja koja je propisom data nadležnoj vlasti ne smije biti neograničena, tj. mora osigurati građanima adekvatnu zaštitu protiv proizvoljnog miješanja.

S tim u vezi, navedenu Odluku donijela je Skupština u parlamentarnoj proceduri i ista je objavljena u „Službenom glasniku Brčko distrikta BiH“ broj 14/19, pa je stoga za Sud neupitno da je ta Odluka, u smislu navedenog standarda zakonitosti, bila dostupna građanima Distrikta i inicijatoru, te se mogao upoznati s njenim odredbama.

Nadalje, osporavana Odluka se sastoji od četiri člana, čije odredbe jasno propisuju zbog čega se utvrđuje javni interes, na kojim parcelama se namjerava graditi put, ko je korisnik eksproprijacije, na osnovu kojeg pravnog akta je utvrđen javni interes, te kada ta odluka stupa na pravnu snagu. S obzirom na sadržaj navedenih odredbi, Sud smatra da osporavana Odluka zadovoljava i drugi kriterijum zakonitosti, jer je dovoljno precizna i omogućava građanima da odrede svoje postupke.

Konačno, Sud treba ispitati da li je ispunjen i treći kriterijum zakonitosti miješanja, odnosno da li je sloboda (ovlaštenje) Skupštine da odlukom utvrdi javni interes za izvođenje radova ili gradnju puteva, koja joj je data članom 9. stav 1. Zakona o eksproprijaciji, neograničena, odnosno postoji li zaštita od arbitrarnosti.

S tim u vezi, analizom odredaba Zakona o eksproprijaciji nekretnina i osporavane Odluke Skupštine, očigledno je da nije osigurana pravna zaštita imovinskih prava vlasnika nepokretnosti (u odnosu na koju Skupština utvrdi postojanje javnog interesa za eksproprijaciju u cilju izvođenja radova ili gradnju objekata), odnosno nije propisano pravo vlasnika nepokretnosti da protiv odluke o utvrđivanju javnog interesa podnese pravni lijek. Razlog takvog zakonskog rješenja je u činjenici da u Distriktu, za razliku od identičnih entitetskih propisa, odluku o utvrđivanju javnog interesa donosi zakonodavni organ – Skupština, tako da protiv te odluke vlasnik nepokretnosti ne može izjaviti žalbu, niti pokrenuti upravni spor, jer je članom 9. stav 1. tačka 3) Zakona o upravnim sporovima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, izričito propisano da se upravni spor ne može voditi u stvarima o kojima neposredno na osnovu statutarnih ovlaštenja odlučuje Skupština Distrikta.

Međutim, bez obzira na navedeno, Sud naglašava da u postupku utvrđivanja javnog interesa, vlasniku nepokretnosti mora biti omogućeno da na odgovarajući način zaštiti svoja imovinska prava, jer se eksproprijacijom nužno zadire u pravo na privatnu imovinu, budući da se pravo vlasništva na nepokretnosti oduzima ili ograničava u cilju izvođenja radova ili gradnje objekata u javnom interesu, odnosno interesu Distrikta. Zbog postojećeg zakonskog rješenja i pravne prirode akata koje donosi Skupština kao zakonodavni organ, isključena je sudska kontrola odluke Skupštine o utvrđivanju javnog interesa za izvođenje radova ili gradnju objekata. Ali, kada se radi o ovako osjetljivim pitanjima koja se tiču prava na privatnu imovinu, sudska zaštita ne smije biti u cijelosti isključena, niti vlasnik nepokretnosti može biti lišen svake mogućnosti da zaštiti svoj posjed, jer svaki akt kojim se na bilo koji način zadire u pravo vlasništva mora biti podvrgnut kontroli zakonitosti.

U tom smislu, Sud podsjeća da prema članu 9. stav 1. Zakona o eksproprijaciji nekretnina u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine, Skupština utvrđuje javni interes po prethodno pribavljenim lokacijskim uslovima, a u skladu sa tim, članom 3. osporavane Odluke Skupštine propisano je da je javni interes Brčko distrikta Bosne i Hercegovine utvrđen na osnovu rješenja o lokacijskim uslovima broj predmeta: UP-I-22-001483/18 i broj akta: 06-0158IB-004/18 od 12.12.2018. godine. Prema tome, imajući u vidu da je, kako je to naprijed navedeno, zakonodavac vlasniku nepokretnosti uskratio pravo na podnošenje žalbe ili drugog pravnog lijeka protiv odluke Skupštine o utvrđivanju javnog interesa, onda se u postupku donošenja lokacijskih uslova, koji prethodi utvrđivanju javnog interesa za eksproprijaciju, vlasniku nekretnina mora omogućiti da kao stranka učestvuje i zaštiti svoja imovinska prava. Ovo posebno iz razloga što su, prema članu 46. stav 1. i članu 48. Zakona o prostornom planiranju i građenju Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, lokacijski uslovi po svojoj pravnoj prirodi upravni akt, a postupak po zahtjevu za izdavanje lokacijskih uslova se provodi u skladu sa odredbama Zakona o upravnom postupku, u kojem vlasnik nepokretnosti ima pravo da učestvuje radi zaštite svojih prava ili pravnih interesa, tj. ima svojstvo stranke u smislu člana 35. navedenog Zakona.

Slijedom navedenog, dužnost Odjeljenja za prostorno planiranje i imovinskopravne poslove Vlade Distrikta jeste da u postupku donošenja lokacijskih uslova za izvođenje radova ili izgradnju objekata, na osnovu kojih se naknadno utvrđuje javni interes za eksproprijaciju, a potom vrši i sama eksproprijacija, ispoštuje načelo saslušanja stranke i u skladu sa pravilima upravnog postupka, vlasnicima nepokretnosti na koje se odnose lokacijski uslovi, prije donošenja rješenja o lokacijskim uslovima, pruži mogućnost da se izjasne o svim činjenicama i okolnostima koje su važne za donošenje rješenja, te da ostvare i zaštite svoja imovinska prava i pravne interese. Na taj način će se istovremeno vlasnici nepokretnosti upoznati da se vodi postupak za utvrđivanje javnog interesa, te da nadležni organi Distrikta namjeravaju eksproprijirati njihovu nepokretnost radi izvođenja radova u javnom interesu. Ovo posebno iz razloga što organ nadležan za donošenje rješenja o eksproprijaciji nije ovlašten da se upušta u ocjenu pravilnosti i cjelishodnosti odluke Skupštine o utvrđivanju javnog interesa za tu eksproprijaciju.

Međutim, suprotno od navedenog, iz dokumentacije koju je Sudu dostavilo Odjeljenje za prostorno planiranje, očigledno je da taj (nadležni) organ uprave nije postupio na opisan način, jer u postupku koji je prethodio donošenju rješenja o lokacijskim uslovima na zahtjev Odjeljenja za javne poslove, inicijatoru kao vlasniku nepokretnosti nije omogućio da učestvuje kao stranka u postupku, da se izjasni o svim relevantnim činjenicama, te da ostvari i zaštiti svoja imovinska prava i interese, jer je u tom postupku kao stranka saslušan samo predstavnik Odjeljenja za javne poslove, koje je podnijelo zahtjev za izdavanje lokacijskih uslova. Osim toga, pomenuto rješenje o lokacijskim uslovima na osnovu kojeg je donesena osporavana Odluka Skupštine o utvrđivanju javnog interesa, nije dostavljeno inicijatoru. Postupajući na takav način, navedeni organ uprave je grubo povrijedio jedno od osnovnih načela upravnog postupka, odnosno načelo saslušanja stranke, tako da je postupak izdavanja lokacijskih uslova proveden nepravično i suprotno naprijed citiranim pravilima Zakona o upravnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Slijedom svega izloženog, kako je osporavana Odluka Skupštine donesena na osnovu rješenja o lokacijskim uslovima broj predmeta: UP-I-22-001483/18 i broj akta: 06-0158IB-004/18 od 12.12.2018. godine, te kako u upravnom postupku koji je prethodio donošenju lokacijskih uslova nadležni organ uprave nije omogućio inicijatoru (vlasniku nepokretnosti) da učestvuje kao stranka i time ga onemogućio da ostvari i zaštiti svoja imovinska prava, to osporavana Odluka Skupštine ne zadovoljava kvalitet zakonitosti - nije u skladu sa načelom pravne države, jer kako je navedeno, sloboda odlučivanja koja je zakonom data nadležnoj vlasti ne smije biti neograničena, tj. građanima se mora osigurati adekvatna pravna zaštita protiv arbitrarnosti nadležnih organa vlasti i proizvoljnog miješanja u privatnu imovinu.

Pored toga, Sud podsjeća da prema članu 18. stav 5. Zakona o eksproprijaciji Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 112/06, 37/07, 66/08, 110/08, 106/10, 121/10, 2/2015 i 79/2015), te prema članu 16. stav 5. Zakona o eksproprijaciji Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“ broj 70/07, 36/10, 25/12, 8/15 i 34/16), protiv akta o utvrđivanju opšteg (javnog) interesa može se pokrenuti upravni spor kod nadležnog suda, pa se ne vidi opravdan razlog zašto bi u Bosni i Hercegovini jedino vlasnicima nepokretnosti koje se nalaze na području Distrikta, bila uskraćena mogućnost da u postupku utvrđivanja javnog

interesa za eksproprijaciju njihovih nekretnina, ostvare i zaštite svoja imovinska prava.

Budući da osporavana odluka Skupštine ne zadovoljava standarde iz člana 13. stav 5. Statuta, jer miješanje u pravo inicijatora na privatnu imovinu nije provedeno „na način predviđen zakonom“, to je povrijeđeno pravo inicijatora na privatnu imovinu, pa je Sud stavom I izreke ove presude utvrdio da osporavana odluka Skupštine o utvrđivanju javnog interesa nije donesena u skladu sa navedenom statutarnom odredbom. S tim u vezi, Sud je odredio da ista u cijelosti prestaje da važi danom objavljivanja ove presude u „Službenom glasniku Brčko distrikta BiH“, s obzirom da se zbog prirode predmetne stvari i načina na koji je formulisana odredba člana 1. navedene Odluke, ista ne može utvrditi nestatutarnom samo u dijelu koji se odnosi na parcele inicijatora.

Međutim, ocjenjujući usklađenost osporavane Odluke Skupštine o utvrđivanju javnog interesa, sa članom 9. stav 1. Zakona o eksproprijaciji nekretnina u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine, Sud je, za razliku od navoda inicijative, utvrdio da osporavana Odluka nije u suprotnosti sa navedenom zakonskom odredbom. Naime, tom odredbom propisano je da odluku da je izvođenje radova ili izgradnja objekata u javnom interesu Distrikta, donosi Skupština Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, na prijedlog korisnika eksproprijacije, po prethodno pribavljenim lokacijskim uslovima. Iz dokumentacije koju je Skupština dostavila uz odgovor na inicijativu nesumnjivo proizilazi da osporavana odluka Skupštine donesena po proceduri koja je propisana navedenom zakonskom odredbom, budući da je Skupština donijela osporavanu Odluku o utvrđivanju javnog interesa na prijedlog Gradonačelnika Distrikta kao korisnika eksproprijacije i uz prethodno pribavljene lokacijske uslove, zbog čega Sud stavom II izreke ove presude nije prihvatio inicijativu u dijelu u kojem se zahtijeva ocjena usklađenosti osporavane Odluke Skupštine, sa članom 9. stav 1. Zakona o eksproprijaciji nekretnina u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine.

Sud nije cijenio navode inicijatora da javni interes ne može biti utvrđen na osnovu rješenja o lokacijskim uslovima, kojim se samo utvrđuju uslovi za projektovanje, građenje i izvođenje drugih zahvata u prostoru, a nikako javni interes za izvođenje radova ili izgradnja objekata. Ovo stoga što inicijator tim tvrdnjama zapravo ukazuje na neusklađenost člana 9. stav 1. Zakona o eksproprijaciji nekretnina, sa relevantnim odredbama Zakona o prostornom planiranju i građenju, kojima je regulisana pravna priroda i postupak izdavanja lokacijskih uslova, a Sud u ovom postupku, na osnovu člana 2. Zakona o postupku ocjene usklađenosti pravnih akata, nije nadležan da ocjenjuje usklađenost odredaba dva zakona, kao pravnih akata iste pravne snage.

Cijeneći da je u toku prethodnog postupka pravno stanje potpuno utvrđeno i da prikupljeni podaci pružaju pouzdan osnov za odlučivanje, Sud je odlučio bez donošenja rješenja o pokretanju postupka, na osnovu člana 33. stav 2. Zakona o postupku ocjene usklađenosti pravnih akata Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Saglasno svemu naprijed navedenom, Sud je na osnovu člana 26. stav 1. tačka a), u vezi sa članom 38. stav 1. i člana 27. tačka e) Zakona o postupku ocjene usklađenosti pravnih akata Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, odlučio kao u izreci ove presude.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 97 o U 002380 21 Ous od 28.05.2021. godine)

192.

UTVRĐUJE SE DA ČLAN 1. TAČKA A., REDNI BROJ 27. TABELARNOG PREGLEDA PRAVILNIKA O IZMJENAMA PRAVILNIKA O PLATAMA I DRUGIM PRIMANJIMA ZAPOSLENIKA JP „KOMUNALNO BRČKO” D.O.O. BRČKO DISTRIKT BIH, BROJ PREDMETA 01-01051/18 I BROJ AKTA 02.02-64-JB-005 OD 17.05.2018. GODINE, NIJE U SKLADU SA ČLANOM 89. STAV 2. I STAV 3. ZAKONA O RADU BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE („SLUŽBENI GLASNIK BRČKO DISTRIKTA BIH”, BROJ 34/19, 2/21 I 6/21) I PRESTAJE DA VAŽI DANOM OBJAVLJIVANJA OVE PRESUDE U „SLUŽBENOM GLASNIKU BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE”.

Iz obrazloženja:

„MERITUM

S obzirom da nije prihvatio navedene procesne prigovore javnog preduzeća, Sud je u nastavku postupka meritorno ispitao navode inicijative, te imajući u vidu odgovor na inicijativu i naprijed citirane odredbe relevantnih propisa, našao neusklađenost odredbe člana 1. tačka a) redni broj 27. u tabelarnom pregledu osporavanog Pravilnika, koji se odnosi na koeficijent plate radnog mjesta „Glavni projekt menadžer“, sa članom 89. stav 2. i stav 3. Zakona o radu Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH” broj 34/19, 2/21 i 6/21).

Naime, tačni su navodi javnog preduzeća da je u vrijeme donošenja osporavanog Pravilnika na snazi bio Zakon o radu Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“ broj: 19/06, 19/07, 25/08, 20/13, 31/14 i 1/15), koji je stavljen van snage stupanjem na snagu (novog) Zakona o radu Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH” broj 34/19, 2/21 i 6/21), tako da Sud u ovom postupku ne može ocjenjivati usklađenost osporavanog Pravilnika sa odredbama ranije važećeg Zakona o radu, koji više nije dio pozitivnog zakonodavstva Distrikta. Međutim, Sud ukazuje da je članom 176. sada važećeg Zakona o radu propisana dužnost poslodavaca, a time i JP „Komunalno Brčko“ da usklade pravilnike o radu i druge akte s odredbama tog (novog) zakona, u roku od šest mjeseci od dana njegovog stupanja na snagu, pa će Sud u ovom postupku utvrditi da li je JP „Komunalno Brčko“ ispunilo navedenu dužnost, odnosno da li su osporavane odredbe Pravilnika u skladu sa važećim Zakonom o radu.

S tim u vezi, članom 89. stav 2. i stav 3. važećeg Zakona o radu propisano je da se radnicima garantuje jednaka plata za isti rad ili rad iste vrijednosti koji ostvaruju kod istog poslodavca, a da se pod radom iste vrijednosti podrazumijeva rad za koji se zahtijeva isti stepen stručne spreme, odnosno obrazovanja, znanja i sposobnosti, u kome je ostvaren jednak radni učinak, uz jednaku odgovornost. Iz osporavanog Pravilnika proizilazi da inicijator, koja je zaposlena na poziciji Glavni projekt menadžer, ima jednaku platu kao i šef Sektora za zbrinjavanje napuštenih životinja (član 1. tačka a. osporavanog Pravilnika, redni broj 27. i 34. tabelarnog pregleda), odnosno da je tim radnim mjestima propisan isti koeficijent plate. Međutim, za takvo

normiranje jednakih plata nisu ispunjene pretpostavke propisane navedenim zakonskim odredbama, jer za navedena radna mjesta nije propisan isti stepen stručne spreme, odnosno obrazovanja, niti jednaka odgovornost. Ovo stoga što iz dostavljenog Organizacionog plana JP „Komunalno Brčko“ proizilazi da su minimalni uslovi za radno mjesto inicijatora sljedeći: VSS i 5 godina radnog iskustva u struci, te da ima finansijsku odgovornost, jer realizuje aktivnosti u skladu sa odobrenim budžetom projekta, a da su minimalni uslovi za radno mjesto šef Sektora za zbrinjavanje napuštenih životinja – SSS i 3 godine radnog iskustva, te da nema finansijsku odgovornost. Imajući to u vidu, propisivanje istih koeficijenata plate, tj. jednakih plata za radno mjesto na kojem je inicijator zaposlena i za radno mjesto šefa Sektora za zbrinjavanje napuštenih životinja (sa kojim se inicijator poredi), je nezakonito jer se ne radi o istom radu, odnosno radu iste vrijednosti u smislu navedenih zakonskih odredbi. Slijedom navedenog, Sud je stavom I izreke ove presude utvrdio da član 1. tačka a., redni broj 27. tabelarnog pregleda osporavanog Pravilnika, nije u skladu sa članom 89. stav 2. i stav 3. Zakona o radu.

Međutim, Sud nije prihvatio ostale navode inicijative, a prije svega navod da na osporavani Pravilnik saglasnost nije dala Skupština Distrikta, kao osnivač javnog preduzeća, budući da je u vrijeme donošenja Pravilnika (17.05.2018. godine) na snazi bio Zakon o javnim preduzećima („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, broj 22/18 - prečišćen tekst), koji u članu 14. nije propisivao obavezu pribavljanja saglasnosti osnivača na izmjene Pravilnika o platama, nego je ta obaveza uvedena nakon donošenja osporavanog Pravilnika, Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o javnim preduzećima („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“ broj 5/20, usvojen 29.01.2020. godine), kojim su u pomenutom članu 14. dodati novi stav 2. i stav 3. kojima je propisano da se svi pravilnici javnih preduzeća i njihove izmjene i dopune donose uz saglasnost osnivača. Sud primjećuje da, za razliku od Zakona o radu, Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o javnim preduzećima ne sadrži prelaznu odredbu koja bi obavezivala javna preduzeća da svoje podzakonske akte usklade sa izmijenjenim zakonskim odredbama, niti bi bilo moguće da Skupština retroaktivno da saglasnost na osporavani Pravilnik, koji je bio u primjeni skoro dvije godine do stupanja na snagu izmijenjenog Zakona o javnim preduzećima.

Takođe, nisu osnovane ni tvrdnje inicijatora da je osporavani Pravilnik u suprotnosti sa članom 17. stav 3. Zakona o radu i članom 28. stav 5. Zakona o javnim preduzećima, jer navodno nije objavljen u „Službenom glasniku Brčko distrikta BiH“, niti na oglasnoj tabli poslodavca, te da je stupio na snagu danom donošenja, a ne osmog dana od dana objavljivanja na oglasnoj tabli, kako je to propisano navedenim zakonskim odredbama. Ovo stoga što iz materijalnih dokaza koje je JP „Komunalno“ dostavilo uz odgovor na inicijativu, proizilazi da je osporavani Pravilnik objavljen u „Službenom glasniku Brčko distrikta BiH“ broj 27/18, te da je bio objavljen i na oglasnoj tabli preduzeća osam dana prije početka njegove primjene. Osim toga, članom 3. osporavanog Pravilnika propisano je da stupa na snagu danom donošenja, a da se „primjenjuje od 01.06.2018. godine“, što je više od 8 dana računajući od 17.05.2018. godine kada je donesen navedeni Pravilnik. Slijedom navedenog, Sud nije prihvatio inicijativu u dijelu u kojem se predlaže ocjena usklađenosti osporavanog Pravilnika sa članom 17. Zakona o radu i članom 28. Zakona o javnom preduzećima.

Inicijator predlaže i ocjenu usklađenosti osporavanog Pravilnika sa članom 60. Statuta Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, ali u inicijativi nije navela razloge zbog kojih smatra da je pomenuti Pravilnik u suprotnosti sa navedenom statutarnom

odredbom, kojom je propisano osnivanje i nadležnost javnih preduzeća, tako da Sud nije mogao prihvatiti inicijativu ni u tom dijelu.

Nije bilo potrebe da Sud ispituje navode inicijative da li su u donošenju osporavanog Pravilnika učestvovali radnici i predstavnici sindikata javnog preduzeća, s obzirom da je Sud utvrdio nezakonitost odredbe osporavanog Pravilnika koja se direktno tiče koeficijenta plate radnog mjesta na kojem je inicijator zaposlena.

Imajući u vidu sve naprijed navedeno, Sud zaključuje da prilikom donošenja osporavanog Pravilnika nisu učinjeni propusti proceduralne prirode koji bi imali za posljedicu stavljanje van snage cjelokupnog Pravilnika, kako to inicijator predlaže. Međutim, kako propisivanje koeficijenta plate za radno mjesto na kojem je inicijator zaposlena, nije zakonito iz naprijed navedenih razloga, te kako Sud, u smislu člana 34. stav 1. Zakona o postupku ocjene usklađenosti pravnih akata, u ovom postupku nije vezan zahtjevom inicijatora, to je Sud djelimično usvojio inicijativu, te donio odluku kao u stavu I i stavu II izreke ove presude, kojom je stavio van snage član 1. tačka a. redni broj 27. tabelarnog pregleda osporavanog Pravilnika, koji se odnosi na koeficijent plate Glavnog projekt menadžera, a u preostalom dijelu inicijativu nije prihvatio.

Na kraju, vezano za zahtjev inicijatora koji se odnosi na otklanjanje posljedica nastalih primjenom navedene odredbe Pravilnika za koju je u ovom postupku utvrđeno da nije u skladu sa članom 89. Zakona o radu, Sud ukazuje da prema članu 41. stav 1. i članu 42. Zakona o postupku ocjene usklađenosti pravnih akata, inicijator ukoliko smatra da joj je povrijeđeno pravo konačnim ili pravnosnažnim pojedinačnim aktom, donesenim na osnovu navedene nezakonite odredbe osporavanog Pravilnika, ima pravo da traži od nadležnog organa izmjenu tog pojedinačnog akta. Ako se izmjenom pojedinačnog akta ne mogu otkloniti sve posljedice nastale usljed primjene nezakonite odredbe Pravilnika, iste se mogu otkloniti pokretanjem postupka za naknadu štete pred nadležnim sudom.

Cijeneći da je u toku prethodnog postupka pravno stanje potpuno utvrđeno i da prikupljeni podaci pružaju pouzdan osnov za odlučivanje, Sud je odlučio bez donošenja rješenja o pokretanju postupka, na osnovu člana 33. stav 2. Zakona o postupku ocjene usklađenosti pravnih akata Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Saglasno svemu naprijed navedenom, na osnovu člana 26. stav 1. tačka b), u vezi sa članom 38. stav 2. i člana 27. tačka e) Zakona o postupku ocjene usklađenosti pravnih akata Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, odlučeno je kao u izreci ove presude.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 97 o U 002398 21 Ous od 07.07.2021. godine)

193.

UTVRĐUJE SE DA ODLUKA SKUPŠTINE BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE O UTVRĐIVANJU JAVNOG INTERESA BROJ 01-02-662/19 OD 11.09.2019. GODINE („SLUŽBENI GLASNIK BRČKO DISTRIKTA BIH“, BROJ 23/19), NIJE DONESENA U SKLADU SA ODREDBOM ČLANA 13. STAV 5.

STATUTA BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE („SLUŽBENI GLASNIK BRČKO DISTRIKTA BIH“, BROJ 2/10) I U CJELOSTI PRESTAJE DA VAŽI DANOM OBJAVLJIVANJA OVE PRESUDE U „SLUŽBENOM GLASNIKU BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE“.

Iz obrazloženja:

„MERITUM

Prije svega, Sud podsjeća da je identično pravno pitanje već bilo predmet postupka ocjene usklađenosti pravnih akata, u kojem je Sud stavom I presude broj 97 o U 002303 20 Ous od 08.10.2020. godine, utvrdio da inicijativom osporavana Odluka Skupštine o utvrđivanju javnog interesa, nije donesena u skladu sa odredbom člana 13. stav 5. Statuta Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, pa je odredio da ista u cjelosti prestaje da važi danom objavljivanja te presude u „Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“. S obzirom da se u ovom slučaju radi o inicijativi sa identičnim činjeničnim osnovom i o kojoj se ima odlučiti primjenom istih relevantnih odredaba Statuta i Zakona kao i u pomenutom predmetu, Sud je u ovom postupku donio odluku slijedeći svoju praksu i ranije zauzeti stav.

Naime, poput Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i Ustava Bosne i Hercegovine, član 13. stav 5. Statuta Brčko distrikta Bosne i Hercegovine štiti pravo na privatnu imovinu, na način da pruža garancije da građani Distrikta imaju pravo na mirno i neometano uživanje svoje privatne imovine. Kako je pravo na imovinu pravo svakog fizičkog i pravnog lica na zaštitu od akata kojima se ukidaju ili ometaju imaočeva prava korištenja i raspolaganja, navedena statutarna odredba propisuje kao osnovni postulat da nijednom licu imovina neće biti oduzeta, ekspropisana ili na bilo koji način umanjena bez njegove saglasnosti, a istom odredbom je predviđen i izuzetak da se privatna imovina ipak može oduzeti ili ograničiti ako je to predviđeno zakonom i u mjeri u kojoj je to potrebno radi ostvarivanja opšteg dobra. S tim u vezi, sadržinu privatne imovine čine različita imovinska prava, a kao jedno od važnijih prava svakako se ističe pravo vlasništva na pokretnim ili nepokretnim stvarima.

Da bi Sud utvrdio da li je inicijatoru povrijeđeno pravo na privatnu imovinu, prije svega mora razmotriti da li inicijator ima imovinu koja uživa zaštitu u smislu citirane statutarne odredbe, te da li postoji miješanje Distrikta u pravo inicijatora na imovinu. Slijedom navedenog, kako su u konkretnom slučaju osporavanom Odlukom Skupštine obuhvaćene i parcele u vlasništvu i suvlasništvu inicijatora, te kako se javni interes utvrđuje u svrhu eksproprijacije, koja podrazumijeva oduzimanje ili ograničenje stvarnih prava na nekretninama, u javnom interesu Distrikta, uz naknadu, to je očigledno da inicijator ima imovinu (pravo vlasništva i suvlasništva na nepokretnosti) u smislu člana 13. stav 5. Statuta, te da je osporavanom odlukom Skupštine došlo do miješanja u pravo inicijatora na imovinu, jer direktno zadire u pravo vlasništva na pomenutim parcelama.

S obzirom da član 13. stav 5. Statuta dozvoljava oduzimanje ili ograničavanje privatne imovine bez saglasnosti njenog imaooca, ali samo na način predviđen zakonom i u mjeri u kojoj je to potrebno radi ostvarivanja opšteg dobra, to će Sud u nastavku obrazloženja prvo utvrditi da li je navedeno miješanje u privatnu imovinu inicijatora bilo u skladu sa zakonom.

Prema praksi Evropskog suda za ljudska prava i Ustavnog suda Bosne i Hercegovine (vidjeti Odluku Ustavnog suda Bosne i Hercegovine o dopustivosti i meritumu, broj AP-3051/14 od 23.01.2015. godine), miješanje javnih vlasti u pravo na imovinu je zakonito samo ako je propis koji je osnov miješanja: (a) dostupan građanima, (b) toliko precizan da omogućava građanima da odrede svoje postupke i (c) u skladu s principom pravne države, što znači da sloboda odlučivanja koja je propisom data nadležnoj vlasti ne smije biti neograničena, tj. mora osigurati građanima adekvatnu zaštitu protiv proizvoljnog miješanja.

S tim u vezi, navedenu Odluku donijela je Skupština u parlamentarnoj proceduri i ista je objavljena u „Službenom glasniku Brčko distrikta BiH“ broj 23/19, pa je stoga za Sud neupitno da je ta Odluka, u smislu navedenog standarda zakonitosti, bila dostupna građanima Distrikta i inicijatoru, te se mogao upoznati s njenim odredbama.

Nadalje, osporavana Odluka se sastoji od četiri člana, čije odredbe jasno propisuju zbog čega se utvrđuje javni interes, na kojim parcelama se namjerava graditi put, ko je korisnik eksproprijacije, na osnovu kojeg pravnog akta je utvrđen javni interes, te kada ta odluka stupa na pravnu snagu. S obzirom na sadržaj navedenih odredbi, Sud smatra da osporavana Odluka zadovoljava i drugi kriterijum zakonitosti, jer je dovoljno precizna i omogućava građanima da odrede svoje postupke.

Konačno, Sud treba ispitati da li je ispunjen i treći kriterijum zakonitosti miješanja, odnosno da li je sloboda (ovlaštenje) Skupštine da odlukom utvrdi javni interes za izvođenje radova ili gradnju puteva, koja joj je data članom 9. stav 1. Zakona o eksproprijaciji, neograničena, odnosno postoji li zaštita od arbitrarnosti.

S tim u vezi, analizom odredaba Zakona o eksproprijaciji nekretnina i osporavane Odluke Skupštine, očigledno je da nije osigurana pravna zaštita imovinskih prava vlasnika nepokretnosti (u odnosu na koju Skupština utvrdi postojanje javnog interesa za eksproprijaciju u cilju izvođenja radova ili gradnju objekata), odnosno nije propisano pravo vlasnika nepokretnosti da protiv odluke o utvrđivanju javnog interesa podnese pravni lijek. Razlog takvog zakonskog rješenja je u činjenici da u Distriktu, za razliku od identičnih entitetskih propisa, odluku o utvrđivanju javnog interesa donosi zakonodavni organ – Skupština, tako da protiv te odluke vlasnik nepokretnosti ne može izjaviti žalbu, niti pokrenuti upravni spor, jer je članom 9. stav 1. tačka 3) Zakona o upravnim sporovima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, izričito propisano da se upravni spor ne može voditi u stvarima o kojima neposredno na osnovu statutarnih ovlaštenja odlučuje Skupština Distrikta.

Međutim, bez obzira na navedeno, Sud naglašava da u postupku utvrđivanja javnog interesa, vlasniku nepokretnosti mora biti omogućeno da na odgovarajući način zaštiti svoja imovinska prava, jer se eksproprijacijom nužno zadire u pravo na privatnu imovinu, budući da se pravo vlasništva na nepokretnosti oduzima ili ograničava u cilju izvođenja radova ili gradnje objekata u javnom interesu, odnosno interesu Distrikta. Zbog postojećeg zakonskog rješenja i pravne prirode akata koje donosi Skupština kao zakonodavni organ, isključena je sudska kontrola odluke Skupštine o utvrđivanju javnog interesa za izvođenje radova ili gradnju objekata. Ali, kada se radi o ovako osjetljivim pitanjima koja se tiču prava na privatnu imovinu,

sudska zaštita ne smije biti u cjelosti isključena, niti vlasnik nepokretnosti može biti lišen svake mogućnosti da zaštiti svoj posjed, jer svaki akt kojim se na bilo koji način zadire u pravo vlasništva mora biti podvrgnut kontroli zakonitosti.

U tom smislu, Sud podsjeća da prema članu 9. stav 1. Zakona o eksproprijaciji nekretnina u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine, Skupština utvrđuje javni interes po prethodno pribavljenim lokacijskim uslovima, a u skladu sa tim, članom 3. osporavane Odluke Skupštine propisano je da je javni interes Brčko distrikta Bosne i Hercegovine utvrđen na osnovu rješenja o lokacijskim uslovima broj predmeta: UP-I-22-000669/19 i broj akta: 06-1116OD-005/19 od 29.04.2019. godine. Prema tome, imajući u vidu da je, kako je to naprijed navedeno, zakonodavac vlasniku nepokretnosti uskratio pravo na podnošenje žalbe ili drugog pravnog lijeka protiv odluke Skupštine o utvrđivanju javnog interesa, onda se u postupku donošenja lokacijskih uslova, koji prethodi utvrđivanju javnog interesa za eksproprijaciju, vlasniku nekretnina mora omogućiti da kao stranka učestvuje i zaštiti svoja imovinska prava. Ovo posebno iz razloga što su, prema članu 46. stav 1. i članu 48. Zakona o prostornom planiranju i građenju Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, lokacijski uslovi po svojoj pravnoj prirodi upravni akt, a postupak po zahtjevu za izdavanje lokacijskih uslova se provodi u skladu sa odredbama Zakona o upravnom postupku, u kojem vlasnik nepokretnosti ima pravo da učestvuje radi zaštite svojih prava ili pravnih interesa, tj. ima svojstvo stranke u smislu člana 35. navedenog Zakona.

Slijedom navedenog, dužnost Odjeljenja za prostorno planiranje i imovinskopravne poslove Vlade Distrikta jeste da u postupku donošenja lokacijskih uslova za izvođenje radova ili izgradnju objekata, na osnovu kojih se naknadno utvrđuje javni interes za eksproprijaciju, a potom vrši i sama eksproprijacija, ispoštuje načelo saslušanja stranke i u skladu sa pravilima upravnog postupka, vlasnicima nepokretnosti na koje se odnose lokacijski uslovi, prije donošenja rješenja o lokacijskim uslovima, pruži mogućnost da se izjasne o svim činjenicama i okolnostima koje su važne za donošenje rješenja, te da ostvare i zaštite svoja imovinska prava i pravne interese. Na taj način će se istovremeno vlasnici nepokretnosti upoznati da se vodi postupak za utvrđivanje javnog interesa, te da nadležni organi Distrikta namjeravaju eksproprijirati njihovu nepokretnost radi izvođenja radova u javnom interesu. Ovo posebno iz razloga što organ nadležan za donošenje rješenja o eksproprijaciji nije ovlašten da se upušta u ocjenu pravilnosti i cjelishodnosti odluke Skupštine o utvrđivanju javnog interesa za tu eksproprijaciju.

Međutim, suprotno od navedenog, iz dokumentacije koju je Sudu dostavilo Odjeljenje za prostorno planiranje, očigledno je da taj (nadležni) organ uprave nije postupio na opisani način, jer u postupku koji je prethodio donošenju rješenja o lokacijskim uslovima na zahtjev Odjeljenja za javne poslove, inicijatoru kao vlasniku nepokretnosti nije omogućio da učestvuje kao stranka u postupku, da se izjasni o svim relevantnim činjenicama, te da ostvari i zaštiti svoja imovinska prava i interese, jer je u tom postupku kao stranka saslušan samo predstavnik Odjeljenja za javne poslove, koje je podnijelo zahtjev za izdavanje lokacijskih uslova. Osim toga, pomenuto rješenje o lokacijskim uslovima na osnovu kojeg je donesena osporavana Odluka Skupštine o utvrđivanju javnog interesa, nije dostavljeno inicijatoru. Postupajući na takav način, navedeni organ uprave je grubo povrijedio jedno od osnovnih načela upravnog postupka, odnosno načelo saslušanja stranke, tako da je postupak izdavanja lokacijskih uslova proveden nepravično i suprotno naprijed

citiranim pravilima Zakona o upravnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Slijedom svega izloženog, kako je osporavana Odluka Skupštine donesena na osnovu rješenja o lokacijskim uslovima broj predmeta: UP-I-22-000669/19 i broj akta: 06-1116OD-005/19 od 29.04.2019. godine, te kako u upravnom postupku koji je prethodio donošenju lokacijskih uslova nadležni organ uprave nije omogućio inicijatoru (vlasniku nepokretnosti) da učestvuje kao stranka i time ga onemogućio da ostvari i zaštiti svoja imovinska prava, to osporavana Odluka Skupštine ne zadovoljava kvalitet zakonitosti - nije u skladu sa načelom pravne države, jer kako je navedeno, sloboda odlučivanja koja je zakonom data nadležnoj vlasti ne smije biti neograničena, tj. građanima se mora osigurati adekvatna pravna zaštita protiv arbitrarnosti nadležnih organa vlasti i proizvoljnog miješanja u privatnu imovinu.

Pored toga, Sud podsjeća da prema članu 18. stav 5. Zakona o eksproprijaciji Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 112/06, 37/07, 66/08, 110/08, 106/10, 121/10, 2/2015 i 79/2015), te prema članu 16. stav 5. Zakona o eksproprijaciji Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“ broj 70/07, 36/10, 25/12, 8/ i 34/16), protiv akta o utvrđivanju opšteg (javnog) interesa može se pokrenuti upravni spor kod nadležnog suda, pa se ne vidi opravdan razlog zašto bi u Bosni i Hercegovini jedino vlasnicima nepokretnosti koje se nalaze na području Distrikta, bila uskraćena mogućnost da u postupku utvrđivanja javnog interesa za eksproprijaciju njihovih nekretnina, ostvare i zaštite svoja imovinska prava.

Slijedom navedenog, osporavana odluka Skupštine ne zadovoljava prvi standard iz člana 13. stav 5. Statuta, jer miješanje u pravo inicijatora na privatnu imovinu nije provedeno „na način predviđen zakonom“. Takođe, s obzirom da je članom 1. osporavane Odluke utvrđeno da je „od javnog interesa za Distrikt“ izgradnja puta „prema kući I.M.“, dakle, radi pristupa nepokretnosti u vlasništvu jednog fizičkog lica, a ne većeg broja stanovnika date mjesne zajednice, postavlja se pitanje i da li je eksproprijacija privatne imovine inicijatora, kao posljedica osporavane Odluke, provedena u mjeri u kojoj je to potrebno radi ostvarenja „opšteg dobra“, što čini drugi standard zaštite prava na privatnu imovinu iz pomenute statutarne odredbe.

Imajući u vidu sve naprijed izloženo, Sud je zaključio da je povrijeđeno pravo inicijatora na privatnu imovinu, pa je stavom I izreke ove presude utvrdio da osporavana odluka Skupštine o utvrđivanju javnog interesa nije donesena u skladu sa članom 13. stav 5. Statuta Distrikta, te je odredio da ista u cjelosti prestaje da važi danom objavljivanja ove presude u „Službenom glasniku Brčko distrikta BiH“, s obzirom da se zbog prirode predmetne stvari i načina na koji je formulisana odredba člana 1. navedene Odluke, ista ne može utvrditi nestatutarnom samo u dijelu koji se odnosi na parcele inicijatora.

S obzirom da prema članu 6. Zakona o postupku ocjene usklađenosti pravnih akata Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, učesnici u ovom postupku (po pravilu) snose svoje troškove, te da prema navodima inicijative i stanju u spisu predmeta, nema osnova da Apelacioni sud Distrikta odredi drugačije, Sud je stavom II izreke presude, a primjenom navedene zakonske odredbe, odbio zahtjev inicijatora da mu Distrikt nadoknadi troškove nagrade punomoćniku za izradu predmetne inicijative.

Cijeneći da je u toku prethodnog postupka pravno stanje potpuno utvrđeno i da prikupljeni podaci pružaju pouzdan osnov za odlučivanje, Sud je odlučio bez donošenja rješenja o pokretanju postupka, na osnovu člana 33. stav 2. Zakona o postupku ocjene usklađenosti pravnih akata Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Saglasno svemu naprijed navedenom, Sud je na osnovu člana 26. stav 1. tačka a), u vezi sa članom 38. stav 1. i člana 6. stav 2. Zakona o postupku ocjene usklađenosti pravnih akata Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, odlučio kao u izreci ove presude.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 97 o U 002410 21 Ous od 27.08.2021. godine)

194.

UTVRĐUJE SE DA ODREDBE ČLANA 17. STAVOVI (3) I (4) I ČLANA 53. TAČKA E) POSLOVNIKA O RADU SKUPŠTINE BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE („SLUŽBENI GLASNIK BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE“, BROJ 54/18, 17/20 I 24/20) NISU U SKLADU SA ODREDBAMA ČLANA 8. STAVOVI (3) I (4), ČLANA 19. I ČLANA 34. STAV (1) STATUTA BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE – PREČIŠĆENI TEKST („SLUŽBENI GLASNIK BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE“, BROJ 2/10) I DA PRESTAJU DA VAŽE DANOM OBJAVLJIVANJA OVE PRESUDE U „SLUŽBENOM GLASNIKU BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE”.

Iz obrazloženja:

„MERITUM

Obzirom na sadržinu inicijative i odgovora na inicijativu, imajući u vidu navedene statutarne, zakonske i poslovničke odredbe, te polazeći od koncepta hijerarhije pravnih akata koji se iskazuje kroz načelo formalne statutarnosti, prema kojem pravne norme niže pravne snage moraju biti u skladu sa normama više pravne snage i moraju biti donesene u obliku u kojem to nalaže Statut, ovaj Sud je našao neusklađenost osporavanih odredaba člana 17. stavovi (3) i (4) i člana 53. tačka e) Poslovnika o radu Skupštine, sa odredbama člana 8. stavovi (3) i (4), člana 19. i člana 34. stav (1) Statuta. U konkretnom slučaju djelovanje poslanika prilikom procjene osnovanosti postojanja sukoba interesa i utvrđivanja postojanja sukoba interesa je ograničeno putem pomenutih odredaba Poslovnika o radu Skupštine, a takva ograničenja se prema relevantnim odredbama Statuta mogu nametnuti samo pravnim aktom usvojenim u formi zakona.

Prije svega, za potrebe ovog postupka ocjene usklađenosti pravnog akta potrebno je ocijeniti pravnu prirodu osporavanih odredaba Poslovnika o radu Skupštine, odnosno da li te odredbe imaju ograničavajući efekat na prava poslanika. Naime, odredba člana 17. stav (2) Poslovnika o radu Skupštine, koja omogućava da poslanici mogu da ističu postojanje sukoba interesa kod drugih poslanika, ne djeluje ograničavajuće na prava poslanika, već predstavlja jednu vrstu zahtjeva koju poslanik (građanin) upućuje Skupštini (instituciji Distrikta), shodno odredbi člana 18. Statuta.

Sa druge strane, odredbe člana 17. stav (3) i (4) i člana 53. tačka e) Poslovnika o radu Skupštine, koje regulišu rad Komisije za izbor i imenovanje i Skupštine u postupku procjenjivanja osnovanosti navoda o postojanju sukoba interesa i utvrđivanju sukoba interesa mogu da imaju ograničavajući efekat ukoliko se utvrdi da se poslanik nalazi u sukobu interesa, jer on tada ne bi učestvovao u diskusijama, razmatranjima i donošenju odluka o tim pitanjima. Ne mogu se prihvatiti navodi Skupštine da ovakva postupanja Komisije za izbor i imenovanje i Skupštine nemaju karakter „represivne mjere“ jer se poslanicima ne izriču neke posebne sankcije, kod toga da se ograničavanje poslanika da vrši svoju poslaničku dužnost u slučaju eventualnog utvrđivanja sukoba interesa može smatrati jednom vrstom sankcije.

S tim u vezi, potrebno je ukazati da prema odredbi člana 8. stav (3) Statuta nijedan organ vlasti u Distriktu ne može ograničiti postupanje bilo kog pojedinca osim u skladu sa zakonom. Shodno tome, da bi se ograničilo djelovanje poslanika u Skupštini Distrikta, kada se procjenjuje i utvrđuje postojanje sukoba interesa, potrebno je da takvo ograničenje bude propisano zakonom. Iako je tačno da odredba člana 26. stav (3) Statuta normativno određuje sadržinu sukoba interesa prilikom postupanja poslanika, te propisuje da poslanici ne mogu učestvovati u diskusijama, razmatranjima ili donošenju odluka o pitanjima koja su od ekonomskog ili drugog značajnog interesa za njih ili njihove krvne srodnike u pravoj liniji bez obzira na stepen, krvne srodnike u pobočnoj liniji do trećeg stepena, supružnike ili srodnike po tazbini do drugog stepena, ta odredba ne propisuje način na koji se vrši ograničavanje postupanja poslanika kada se nađu u sukobu interesa, niti određuje koja je institucija nadležna da donese odluku i utvrdi da li se poslanik nalazi u sukobu interesa.

U tom smislu, niti jedna odredba Statuta ne daje nadležnost Skupštini da utvrđuje da li se poslanici nalaze u sukobu interesa i da donosi odluku povodom toga, već se, prema odredbi člana 54. stav (2) Statuta, dodatna ograničenja u vezi s aktivnostima javnih zvaničnika (u koje svakako spadaju poslanici Skupštine) koje mogu da dovedu do sukoba interesa ili stvore utisak da postoji sukob interesa mogu predvidjeti zakonima Distrikta. Upravo takvo zakonsko rješenje je Zakon o sprečavanju sukoba interesa, donesen sa ciljem sprečavanja sukoba interesa u obavljanju javne funkcije, prema kom Zakonu se nosiocem javne funkcije smatraju i poslanici Skupštine, kao izabrana lica u institucijama Distrikta. Tim Zakonom je osnovana Komisija za odlučivanje o sukobu interesa, kojoj je dato u nadležnost da provodi nepristrasan, odgovoran i objektivan postupak za utvrđivanje postojanja sukoba interesa u pojedinačnim slučajevima, po prijavi ili po službenoj dužnosti i preduzima mjere za sprečavanje sukoba interesa te izriče sankcije, u slučaju povrede zakona, kao i da odlučuje o postojanju sukoba interesa u pojedinačnom slučaju (član 25. stav (1) tačke a) i g) Zakona o sprečavanju sukoba interesa).

Slijedom navedenog, sasvim je jasno da se pravne norme koje javnim zvaničnicima odnosno funkcionerima (poslanicima) nameću ograničenja kada su u sukobu interesa, shodno odredbi člana 8. stavovi (3) i (4) u vezi sa članom 54. stav (2) Statuta, mogu propisati samo u formi zakona, a ne i poslovnika, tako da sa aspekta formalne statutarnosti osporavane odredbe člana 17. stavovi (3) i (4) i člana 53. tačka e) Poslovnika o radu Skupštine nisu statutarne.

Takođe, zahtjevi pravne sigurnosti nalažu da nadležnost za odlučivanje o postojanju sukoba interesa treba da bude povjereno jednom državnom organu, što bi u ovom slučaju bila Komisija za odlučivanje o sukobu interesa. Situacija u kojoj bi o

istoj pravnoj stvari - postojanju sukoba interesa poslanika Skupštine bila nadležna da odlučuju dva državna organa, Komisija za odlučivanje o sukobu interesa i Skupština, jednostavno ne zadovoljava standarde pravne sigurnosti u demokratskom društvu. Iako je istina da odredba člana 26. stav (3) Statuta opisuje jednu „trenutnu situaciju“ u kojoj se poslanik može naći, kako to ukazuje Skupština, ta odredba određuje samo sadržinu pojma sukoba interesa, dok je zabrana (ograničenje) prava pojedinca u slučaju sukoba interesa propisano odredbom člana 11. Zakona o sprečavanju sukoba interesa, kao i drugim odredbama tog Zakona.

Nadalje, kada se imaju u vidu odredbe člana 22. stav (2) Statuta, koje određuju nadležnosti Skupštine, između ostalog, navedeno je da Skupština može usvajati odluke i rezolucije u skladu sa Statutom i Poslovníkom o radu Skupštine, kao i da može obavljati druge nadležnosti u skladu sa Statutom i zakonom. Shodno odredbama Statuta Skupština nije ovlaštena da donosi odluku o postojanju sukoba interesa poslanika, niti je na to ovlaštena nekim drugim zakonom, već nadležnost za svoje postupanje nalazi u osporavanim odredbama Poslovníka o radu Skupštine. Međutim, iako bi na prvi pogled izgledalo da je Skupština ovlaštena da donese odluku o postojanju sukoba interesa poslanika na osnovu odredaba Poslovníka o radu Skupštine, to nije tako, kada se uzme u obzir prethodno izneseno stajalište o tome da se pravne norme koje poslanicima nameću ograničenja kada su u sukobu interesa mogu propisati samo u formi zakona ili neposredno Statutom, ali ne poslovníkom kao nižim pravnim aktom od zakona odnosno Statuta.

Kada imamo u vidu princip podjele vlasti, možemo reći da način na koji je sada normativno regulisano odlučivanje o sukobu interesa, gdje su za odlučivanje o postojanju sukoba interesa poslanika nadležni Skupština – kao institucija Distrikta i Komisija za odlučivanje o sukobu interesa – kao stalno, nezavisno i samostalno tijelo, predstavlja kršenje načela podjele vlasti određenog članom 19. Statuta. Naime, Skupština, kao nosilac zakonodavne vlasti, Statutom ili zakonom nema određenu nadležnost da odlučuje o postojanju sukoba interesa poslanika. Međutim, putem osporavanih odredbi Poslovníka o radu Skupština se miješa u Zakonom o sprečavanju sukoba interesa određenu nadležnost Komisije za odlučivanje o sukobu interesa, kao stalnog, nezavisnog i samostalnog tijela koje po svojoj pravnoj prirodi ima neka od obilježja organa uprave. Zbog toga osporavane odredbe člana 17. stavovi (3) i (4) i člana 53. tačka e) Poslovníka o radu Skupštine nisu u skladu sa odredbom člana 19. Statuta.

U konačnom, kako prema odredbi člana 34. stav (1) Statuta, između ostalog, Skupština iz svog članstva formira komisije koje pripremaju nacрте zakona za Skupštinu i obavlja druge dužnosti u skladu sa Statutom, to znači da Skupština jednoj od komisija može povjeriti obavljanje samo onih dužnosti za koje je i sama nadležna. Kako smo već prethodno iznijeli da Skupština nije neposredno na osnovu odredaba Statuta ovlaštena da donosi odluke o postojanju sukoba interesa poslanika, to onda znači da slične nadležnosti u pogledu procjenjivanja osnovanosti navoda o sukobu interesa poslanika ne može dati ni Komisiji za izbor i imenovanje, kao Komisiji Skupštine. Odredba člana 35. Statuta jasno propisuje koja se materija reguliše Poslovníkom o radu Skupštine, u šta svakako ne spada materija ustanovljavanja novih nadležnosti Skupštine, koja može biti određena samo Statutom ili zakonom. To znači da obzirom na prethodno izneseno osporavane odredbe člana 17. stavovi (3) i (4) i člana 53. tačka e) Poslovníka o radu Skupštine nisu u skladu ni sa odredbom člana 34. stav (1) Statuta.

Imajući u vidu prethodno izneseno, polazeći od principa hijerarhije pravnih akata koji se iskazuje kroz načelo formalne statutarnosti, prema kojem pravne norme niže pravne snage moraju biti u skladu sa normama više pravne snage i moraju biti donesene u formi u kojoj to određuje Statut, te kako je djelovanje poslanika prilikom procjene osnovanosti postojanja sukoba interesa i utvrđivanja postojanja sukoba interesa ograničeno putem dijela osporavanih odredaba Poslovnika o radu Skupštine, a takva ograničenja se prema relevantnim odredbama Statuta mogu nametnuti samo pravnim aktom usvojenim u formi zakona, kao i da se eventualnim postupanjem po dijelu osporavanih odredaba Poslovnika o radu Skupštine narušava načelo podjele vlasti i uspostavlja dodatna nadležnost Skupštine i Komisije za izbor i imenovanje, onda Sud zaključuje da osporavane odredbe člana 17. stavovi (3) i (4) i člana 53. tačka e) Poslovnika o radu Skupštine nisu u skladu sa odredbama člana 8. stavovi (3) i (4), člana 19. i člana 34. stav (1) Statuta.

Međutim, budući da odredba člana 17. stav (2) Poslovnika o radu Skupštine nema ograničavajuću pravnu prirodu po prava pojedinca (poslanika), već predstavlja jednu vrstu zahtjeva koju poslanik (građanin) upućuje Skupštini (instituciji Distrikta), shodno odredbi člana 18. Statuta, niti putem te odredbe dolazi do miješanja u nadležnosti drugih grana vlasti, niti se uspostavljaju dodatne nadležnosti Skupštine i Komisije za izbor i imenovanje, zbog čega Sud ne prihvata inicijativu u dijelu u kojem se predlaže ocjena usklađenosti odredbe člana 17. stav (2) Poslovnika o radu Skupštine, sa odredbama člana 8. stavovi (3) i (4), člana 19. i člana 34. stav (1) Statuta.

Cijeneći da je u toku prethodnog postupka pravno stanje potpuno utvrđeno i da prikupljeni podaci pružaju pouzdan osnov za odlučivanje, Sud je odlučio bez donošenja rješenja o pokretanju postupka, na osnovu odredbe člana 33. stav (2) Zakona o postupku ocjene usklađenosti pravnih akata.

Saglasno svemu naprijed navedenom, na osnovu odredbe člana 26. tačka a) u vezi sa članom 38. stav (1) i člana 27. tačka e) Zakona o postupku ocjene usklađenosti pravnih akata, odlučeno je kao u izreci ove presude.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 97 o U 002453 21 Ous od 28.02.2022. godine)

195.

UTVRĐUJE SE DA ODLUKA O UTVRĐIVANJU VISINE NAKNADE ODREĐENIH VRSTA ZDRAVSTVENIH USLUGA („SLUŽBENI GLASNIK BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE“, BROJ 23/17), NIJE U SKLADU SA ODREDBOM ČLANA 31. I ODREDBOM ČLANA 82. ZAKONA O ZDRAVSTVENOM OSIGURANJU BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE – PREČIŠĆENI TEKST („SLUŽBENI GLASNIK BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE“, BROJ 19/20) I PRESTAJE DA VAŽI DANOM OBJAVLJIVANJA OVE PRESUDE U „SLUŽBENOM GLASNIKU BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE“.

Iz obrazloženja:

„MERITUM

Na osnovu navoda prijedloga i odgovora na prijedlog, imajući u vidu citirane odredbe relevantnih propisa, te polazeći od načela formalne zakonitosti podzakonskih akata, ovaj Sud utvrđuje da osporavana Odluka nije donesena u skladu sa odredbama članova 31. i 82. Zakona o zdravstvenom osiguranju, odnosno u konkretnom slučaju osporavanu Odluku je trebala donijeti Skupština na prijedlog Fonda, a nakon prethodno pribavljenog mišljenja Odjeljenja za zdravstvo.

Naime, sadržina odredbe člana 31. Zakona o zdravstvenom osiguranju, između ostalog, propisuje obavezu Fonda da kada donosi propise u oblasti liječenja u drugim dijelovima Bosne i Hercegovine ili u inostranstvu (ukoliko osiguranik boluje od bolesti koja se ne može liječiti u zdravstvenim ustanovama na području Distrikta, a postoji mogućnost za uspješno liječenje bolesti u mjestu ili zemlji u koju se pacijent upućuje) da te propise donosi na način da prethodno pribavi mišljenje Odjeljenja za zdravstvo, nakon čega te propise treba da odobri Skupština. Imajući u vidu da osporavana Odluka (prema odredbama od člana 1. do člana 3. osporavane Odluke) reguliše pravnu oblast zdravstvenog osiguranja, odnosno uslove i način određivanja visine naknade određenih vrsta zdravstvenih usluga koje po svojoj prirodi ne spadaju u urgentna stanja, da odluku povodom te naknade donosi Prvostepena komisija za utvrđivanje prava na zdravstvenu zaštitu van ugovornih zdravstvenih ustanova s područja Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, da se osporavana Odluka odnosi na zdravstvene usluge koje se pružaju van Distrikta, jasno je da osporavana Odluka reguliše oblast zdravstvenog osiguranja koja je propisana odredbom člana 31. Zakona o zdravstvenom osiguranju i da mora biti donesena na način koji je propisan tom odredbom.

Kada se uzme u obzir sadržina osporavane Odluke, ne stoji argument Fonda da je radi primjene odredbe člana 31. Zakona o zdravstvenom osiguranju donesen samo Pravilnik o ostvarivanju zdravstvene zaštite van ugovornih zdravstvenih ustanova, a da se osporavanom Odlukom ta oblast ne reguliše. Naime, obaveza da se postupa prema odredbi člana 31. Zakona o zdravstvenom osiguranju se odnosi na sve podzakonske propise koji se donose radi regulisanja oblasti liječenja u drugim dijelovima Bosne i Hercegovine ili u inostranstvu (uslovi i način pružanja zdravstvene zaštite), dakle ne samo kada se podzakonski akt donosi u formi pravilnika, već i kada se podzakonski akti donose u formi odluke, poslovnika, uputstva, instrukcije i slično. Prema sadržini člana 1. Pravilnika o ostvarivanju zdravstvene zaštite van ugovornih zdravstvenih ustanova i prema sadržini članova od 1. do 3. osporavane Odluke, koje odredbe uređuju predmet tih podzakonskih propisa, slijedi da navedeni podzakonski propisi regulišu materiju liječenja u drugim dijelovima Bosne i Hercegovine ili u inostranstvu, pa je Fond bio u obavezi da pribavi mišljenje Odjeljenja za zdravstvo i odobrenje Skupštine ne samo za Pravilnik o ostvarivanju zdravstvene zaštite van ugovornih zdravstvenih ustanova, već i da mišljenje i odobrenje pribavi i prilikom donošenja osporavane Odluke. Kako Fond nije postupio na prethodno navedeni način prilikom donošenja osporavane Odluke, onda takav propust utiče na formalnu zakonitost prilikom donošenja složenih podzakonskih propisa, zbog čega, prema stavu Suda osporavana Odluka nije usklađena sa odredbom člana 31. Zakona o zdravstvenom osiguranju.

Sa druge strane, kada je u pitanju usklađenost osporavane Odluke sa odredbom člana 82. Zakona o zdravstvenom osiguranju, važno je istaći da se prema pomenutoj odredbi participacija - lično učešće osiguranika može utvrditi za određene vidove zdravstvene zaštite i određene zdravstvene usluge, dok je predmet koji reguliše osporavana Odluka (član 1.) visina naknade određenih vrsta zdravstvenih usluga koje po svojoj prirodi ne spadaju u urgentna stanja. Dakle, u ovom slučaju su osporavanom Odlukom regulisane naknade zdravstvenih usluga, koje potpadaju pod opseg odredbe člana 82. Zakona o zdravstvenom osiguranju, jer se istom uređuje način finansiranja zdravstvenih usluga osiguranika Fonda u iznosu do (određenom, fiksnom novčanom iznosu), dok svaki trošak zdravstvenih usluga koji prelazi taj iznos, bilo da je uzrokovan drugačijim izborom osiguranika u vidu promjene ustanove u koju je osiguranik upućen ili naknadnim zahtjevom za refundaciju troškova liječenja jer osiguranik nije proveo postupak upućivanja na liječenje u zdravstvene ustanove van Distrikta (prema odredbi člana 12. Pravilnika o ostvarivanju zdravstvene zaštite van ugovornih zdravstvenih ustanova), predstavlja u suštini vid participacije – ličnog učešća osiguranika, zbog čega je na osnovu odredbe člana 82. Zakona o zdravstvenom osiguranju osporavanu Odluku trebalo da donese Skupština na prijedlog Fonda, a uz prethodno pribavljeno mišljenje Odjeljenja za zdravstvo, odnosno donosilac akta je trebao poštovati načelo formalne zakonitosti prilikom donošenja složenih podzakonskih propisa.

S tim u vezi, Sud podsjeća da sama struktura vidova zdravstvene zaštite i zdravstvenih usluga, koji su regulisani odredbom člana 2. redni brojevi od 11. do 44. i redni brojevi od 48. do 53. osporavane Odluke i odredbom člana 2. tačka 5. i tačka 10. Odluke o ličnom učešću osiguranih lica u troškovima, predstavlja u većem dijelu usluge zdravstvene zaštite slične sadržine, a jedina razlika među tim uslugama je način na koji je određeno učešće osiguranika u snošenju troškova (u prvoj je to fiksni iznos, dok je u drugoj to procentualni iznos) i mjesto pružanja zdravstvene usluge (u prvoj su to zdravstvene ustanove van ugovornih zdravstvenih ustanova s područja Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, dok su u drugoj to ugovorne zdravstvene ustanove s područja Brčko distrikta Bosne i Hercegovine). Kako odredba člana 82. Zakona o zdravstvenom osiguranju ne pravi izuzetak niti po metodu na koji se određuje učešće osiguranika u snošenju troškova zdravstvene zaštite, niti po mjestu pružanja zdravstvenih usluga, onda je osporavanu Odluku, jednako kao i Odluku o ličnom učešću osiguranih lica u troškovima, mogla da donese samo Skupština na prijedlog Fonda, uz pribavljeno mišljenje Odjeljenja za zdravstvo.

U konačnom, odredba člana 87. stav (4) Zakona o zdravstvenom osiguranju, koja između ostalog, propisuje da ako osiguranik koji je upućen u određenu ustanovu na medicinski tretman van Distrikta nakon odobrenja ljekarske komisije izabere drugog davaoca usluga, odnosno zdravstvenu ustanovu koja nema ugovor sa Fondom, razliku troškova u odnosu na troškove koji bi nastali u ustanovi u koju je upućen plaća osiguranik lično, ne predstavlja izuzetak u odnosu na odredbu člana 82. istog Zakona. Pomenuta odredba samo potvrđuje pravilo da se i u slučaju upućivanja na liječenje u zdravstvene ustanove van Distrikta radi o participaciji – ličnom učešću osiguranika u troškovima liječenja, bez obzira da li se troškovi zdravstvene usluge koja se pruža van Distrikta snose u potpunosti ili djelimično od strane Fonda, odnosno koji je kvantitativno izražen procenat učešća osiguranika.

Iz naprijed navedenog je očigledno da osporavana Odluka reguliše kako medicinsko liječenje van Distrikta tako i participaciju – lično učešće osiguranika u

troškovima liječenja, dakle materiju podzakonskih propisa koji se donose na osnovu odredbe člana 31. i odredbe člana 82. Zakona o zdravstvenom osiguranju. Međutim, sam postupak donošenja tih podzakonskih propisa, a time i osporavane Odluke, različito je propisan odredbom člana 31. Zakona o zdravstvenom osiguranju (donosi je Fond, a odobrava Skupština, nakon prethodno pribavljenog mišljenja Odjeljenja za zdravstvo) i odredbom člana 82. Zakona o zdravstvenom osiguranju (donosi je Skupština, na prijedlog Fonda i uz pribavljeno mišljenje Odjeljenja za zdravstvo). Obzirom da je Skupština izvorni nosilac zakonodavne aktivnosti i da joj je odredbom člana 82. Zakona o zdravstvenom osiguranju dato u nadležnost da donosi podzakonske propise koji regulišu participaciju – lično učešće osiguranika u troškovima liječenja, te imajući u vidu da osporavana Odluka reguliše i participaciju - lično učešće osiguranika, Sud zaključuje da se osporavana Odluka treba donijeti po postupku propisanom odredbom člana 82. Zakona o zdravstvenom osiguranju.

Cijeneći da je u toku prethodnog postupka pravno stanje potpuno utvrđeno i da prikupljeni podaci pružaju pouzdan osnov za odlučivanje, Sud je odlučio bez donošenja rješenja o pokretanju postupka, na osnovu odredbe člana 33. stav (2) Zakona o postupku ocjene usklađenosti pravnih akata Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Saglasno navedenom, Sud je na osnovu odredbe člana 26. tačka b) i odredbe člana 38. stav (2) Zakona o postupku ocjene usklađenosti pravnih akata Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, odlučio kao u izreci ove presude.“

(Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 97 o U 002437 21 Ouz od 28.10.2021. godine)

PRAVNA SHVATANJA
APELACIONOG SUDA BRČKO DISTRIKTA BOSNE I
HERCEGOVINE
DONESENA U PERIODU OD 2020. DO 2022. GODINE

1.

Zastara potraživanja duga po mjesečnim računima za komunalne usluge

Potraživanja duga po mjesečnim računima za komunalne usluge su samostalna i zastarjelost teče odvojeno za svaki od njih, a djelimična otplata komunalnog duga ne predstavlja posredno priznanje cjelokupnog duga i ne dovodi do prekida zastare cjelokupne obaveze.

Priznanje duga se mora odnositi na tačno određeni račun za komunalnu obavezu, da bi za posljedicu imalo prekid zastare te obaveze.

(Pravno shvatanje Građansko-privrednog i upravnog odjeljenja Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 097-o-Su-20-000143 od 05.03.2020. godine)

2.

Odgovornost poslodavca za štetu koju radnik pretrpi na radu ili u vezi sa radom

Prema odredbi člana 71. Zakona o radu Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, br. 19/06 – prečišćeni tekst, 20/13, 31/14 i 1/15) odgovornost poslodavca za štetu koju radnik pretrpi na radu ili u vezi sa radom se cijeni prema opštim odredbama Zakona o obligacionim odnosima o odgovornosti za štetu, odnosno zavisno od toga da li je šteta nastala zbog skrivljenog ponašanja poslodavca (član 154. stav (1) Zakona o obligacionim odnosima) ili potiče od opasne stvari ili opasne djelatnosti poslodavca (član 154. stav (2) Zakona o obligacionim odnosima).

(Pravno shvatanje Građansko-privrednog i upravnog odjeljenja Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 097-o-Su-22-000338 od 25.05.2022. godine)

3.

Rok za ispravkom ili dopunom podneska iz člana 74. stav (1) Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta BiH („Službeni glasnik Bd BiH“, 28/18 i 6/21)

Rok za ispravkom ili dopunom podneska iz članka 74. stavak (1) Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 28/18 i 6/21, u daljem tekstu: Zakon o parničnom postupku ili ZPP) je sudski rok koga određuje sud i ne može biti duži od 8 (osam) dana (može biti kraći) ali se na opravdan (s obzirom na okolnosti slučaja) i pravovremen (do isteka prvotnog roka) zahtjev stranke, istoj može ostaviti dodatni

rok za ispravkom/dopunom u kom slučaju se imaju primijeniti odredbe članka 75. ZPP-a.

(Pravno shvatanje Građansko-privrednog i upravnog odjeljenja Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 097-0-Su-22-000339 od 25.05.2022. godine)

4. Vremensko važenje i primjena člana 21. Zakona o prometu nepokretnosti na pravnu situaciji odricanja od prava vlasništva na nekretninama u postupku pred Vijećem za izlaganje podataka o nekretninama i utvrđivanju prava na zemljištu

Izjava o odricanju prava vlasništva na nekretninama data u postupku pred Vijećem za izlaganje podataka o nekretninama i utvrđivanju prava na zemljištu sukladno članku 21. Zakona o prometu nepokretnosti SR BiH („Službeni list SR Bosne i Hercegovine“, broj 38/78) i nakon stupanja na snagu Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 11/01, 08/03, 40/04, 19/07 i 26/21) predstavlja jedan od modaliteta prestanka prava vlasništva odricanja reguliran posebnim zakonom (*lex specialis*).

(Pravno shvatanje Građansko-privrednog i upravnog odjeljenja Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 097-0-Su-22-000352 od 25.05.2022. godine)

5. Troškovi advokata (primjena pozitivnih propisa koji uređuju advokatsku djelatnost i rad advokatskih komora u BiH)

Prilikom odmjeravanja i dosude troškova postupka na ime zastupanja po advokatu kao punomoćniku, saglasno odredbama članova 5. stav (3) i 6. Zakona o advokatskoj djelatnosti u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine, pored važećih Tarifa o nagradama i naknadi troškova za rad advokata, primjenjuju se pozitivni propisi koji uređuju advokatsku djelatnost i rad advokatskih komora u Bosni i Hercegovini.

(Pravno shvatanje Građansko-privrednog i upravnog odjeljenja Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 097-0-Su-22-000547 od 29.09.2022. godine)

6. Ostvarivanje zaštite prava građenja pred sudovima

Nosilac prava građenja zaštitu u pogledu zemljišta ostvaruje shodnom primjenom pravila o zaštiti prava služnosti, dok u pogledu zgrade koja je izgrađena na osnovu prava građenja, zaštitu ostvaruje shodnom primjenom pravila o zaštiti prava vlasništva.

(Pravno shvatanje Građansko-privrednog i upravnog odjeljenja Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 097-O-Su-22-000723 od 15.12.2022. godine)

7.

Vlastita mjenica

Mjenica izdata na odštampanom blanketu trasirane mjenice koja sadrži sve bitne elemente vlastite mjenice i bez prepravljanja bezuslovnog uputa da se plati određena svota novca bezuslovnim obećanjem da će se određena svota platiti (riječ „platite“ u riječi „platiću“ ili „platiće“ ili „platićemo“), u pravnom i poslovnom prometu može predstavljati vlastitu mjenicu.

(Pravno shvatanje Građansko-privrednog i upravnog odjeljenja Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj 097-O-Su-22-000724 od 15.12.2022. godine)

REGISTAR PRIMIJENJENIH PROPISA

KRIVIČNO PRAVO

- Krivični zakon Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 19/20 - prečišćeni tekst)
- Zakon o krivičnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“ broj 34/13 - prečišćeni tekst, 27/14, 3/19 i 16/20)
- Tarifa o nagradama i naknadi troškova za rad advokata u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj 22/04 i 24/04)
- Pravilnik o unutrašnjem sudskom poslovanju („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, broj 66/2012, 40/2014, 54/2017, 60/2017 – ispravka i 30/18)

PREKRŠAJNO PRAVO

- Zakon o prekršajima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 24/07, 6/12, 11/12, 29/16 i 6/22)
- Zakon o mirnom okupljanju Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 29/20)
- Zakon o oružju i municiji u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 39/11, 02/12 i 06/13)
- Zakon o računovodstvu i reviziji u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 22/16 i 50/18)
- Zakon o metrologiji u Republici Srpskoj („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 33/16 i 18/20)
- Zakon o porezu na dodatu vrijednost Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 9/05, 35/05, 100/08 i 33/17)

GRAĐANSKO PRAVO

- Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 11/01, 8/03, 40/04, 19/07 i 26/21)
- Zakon o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta („Službeni list FNRJ“ broj 52/58, 3/59, 24/59, 24/61 i 1/63)

- Zakon o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“, broj 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89)
- Zakon o komunalnim djelatnostima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 30/04, 24/07, 9/13 i 3/18)
- Opći austrijski građanski zakonik od 1.6.1811. godine
- Porodični zakon Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 23/07)
- Zakon o nasljeđivanju Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 36/17)
- Zakon o izmirenju obaveza po osnovu računa stare devizne štednje emisijom obveznica u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 6/18, prečišćeni tekst)
- Zakon o radu Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 19/06, 19/07, 25/08, 20/13, 31/14 i 01/15)
- Zakon o radu Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 34/19, 2/21, 6/21 i 15/22)
- Zakon o državnoj službi u organima javne uprave Brčko distrikta Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 17/22)
- Zakon o platama i naknadama u tijelima javne uprave i institucijama Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 13/21)
- Zakon o službenicima i namještenicima u pravosuđu Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“ broj 48/18, 01/19, 32/19 i 13/21)
- Zakon o sigurnosti i zaštiti zdravlja radnika na radu („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 20/13)
- Zakon o registraciji poslovnih subjekata u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 15/05)
- Zakon o registraciji poslovnih subjekata u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 11/20)
- Zakona o zabrani diskriminacije („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, broj 59/09 i 66/16)

- Zakon o otkupu stanova na kojima postoji stanarsko pravo u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 18/18- prečišćeni tekst)
- Zakon o stambenim odnosima („Službeni list SR Bosne i Hercegovine“, broj 14/84, prečišćeni tekst)
- Zakon o kolektivnom ostvarivanju autorskih prava i srodnih prava Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 63/10)
- Zakon o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 8/09, 52/10 i 27/14)
- Zakon o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“ broj 28/18 i 6/21)
- Tarifa o nagradama i naknadi troškova za rad advokata Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 68/05)
- Zakon o advokatskoj djelatnosti u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 4/19)
- Zakon o Kancelariji za pravnu pomoć Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“ broj 19/07)
- Zakon o vanparničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 5/01 i 36/17)
- Zakon o putnim ispravama Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 4/97, 1/99, 27/00, 32/00, 19/01, 47/04, 53/07, 33/08, 39/08 i 60/13)
- Zakon o izvršnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“ broj 8/00, 1/01, 5/02, 8/03, 19/07 i 2/08)
- Zakon o izvršnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, broj 39/13, 47/17 i 2/21)
- Zakon o registru zemljišta i prava na zemljištima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 11/01, 1/03, 14/03, 19/07 i 2/08)
- Zakon o notarima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 9/03 i 17/06)

UPRAVNO PRAVO

- Zakona o upravnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, broj 48/11, 21/18 o 23/19)

- Zakon o upravnim sporovima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 4/00 i 1/01)
- Zakon o podsticaju u poljoprivrednoj proizvodnji Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 11/06, 19/07 i 15/10)
- Zakon o preduzećima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine - prečišćeni tekst („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 49/11)
- Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 11/01, 8/03, 40/04, 19/07 i 26/21)
- Zakon o državnoj službi u tijelima javne uprave Brčko distrikta Bosne i Hercegovine – pročišćeni tekst („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 17/22)
- Zakon o prebivalištu i boravištu državljana Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, broj 32/01, 56/08 i 58/15)
- Porodični zakon Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 23/07)

STATUTARNO ODJELJENJE

- Statut Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 2/10)
- Zakon o postupku ocjene usklađenosti pravnih akata Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 20/10)
- Zakon o eksproprijaciji nekretnina u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“ broj 18/18 i 30/20)
- Zakon o prostornom planiranju i građenju Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“ broj 18/18 i 30/20)
- Zakon o radu Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 34/19, 2/21 i 6/21)
- Zakon o javnim preduzećima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 22/18 i 5/20)
- Zakona o sprečavanju sukoba interesa u institucijama Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 4/21)
- Zakona o zdravstvenom osiguranju Brčko distrikta Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 19/20)

ABECEDNI STVARNI REGISTAR

KRIVIČNO PRAVO

- Idealni sticaj (5)
- *In dubio pro reo* (22)
- Ispitivanje osumnjičenog (26)
- Izbjegavanje izdržavanja (16)
- Izdavanje kaznenog naloga, pravo na podnošenje prethodnih prigovora (50)
- Krivotvorenje ili uništenje poslovnih ili trgovačkih knjiga ili isprava (18)
- Nagrada i nužni izdaci branioca (36)
- Nasilje u porodici (14, 15)
- Nedolazak optuženog na glavni pretres (40)
- Odlučivanje o imovinskopравnom zahtjevu (36)
- Oduzimanje djeteta ili maloljetnika (13)
- Opća pravila za odmjeravanje kazne (7)
- Optužnica
 - o Izmjena optužbe (41)
 - o Odlučivanje o optužnici (37, 39)
 - o Pravo na podnošenje prethodnih prigovora (50)
- Ponavljanje postupka u korist osuđenog (48)
- Posebne istražne radnje – Nadzor i tehničko snimanje telekomunikacija (32)
- Presuda
 - o Vežanost presude za optužbu (43)
 - o Izrada i potpisivanje presude od strane suca koji nije sudjelovao na glavnom pretresu (44)
- Prevara (19)
- Prevara u privrednom poslovanju (17)
- Pritvor
 - o Pritvor (33, 34)
 - o Pritvor zbog osnovane bojazni da će se uništiti, sakriti, izmijeniti ili krivotvoriti dokaze ili tragove važne za krivični postupak ili ako naročite okolnosti ukazuju da će ometati krivični postupak uticajem na svjedoke, saučesnike ili prikrivače (35)
- Produženo krivično djelo (7)
- Rokovi za opoziv uslovne osude (9)
- Slobodna ocjena dokaza (25)
- Šumska krađa (20)
- Ubistvo
 - o Ubistvo (10)
 - o Ubistvo iz koristoljublja (12)
 - o Ubistvo na okrutan način (10)
- Vještačenje
 - o Određivanje vještačenja, angažovanje vještaka (27)
 - o Određivanje vještačenja, angažovanje vještaka, jednakost u postupanju (28)
 - o Vještačenje u stručnoj ustanovi ili državnom organu, ispitivanje vještaka (31)
- Zakonitost dokaza (22, 24)
- Značenje izraza – službeno lice (4)

PREKRŠAJNO PRAVO

- Nadležnost sudova (53)
- Oduzimanje predmeta (56)
- Preciziranje činjeničnog opisa prekršaja (54)
- Prekršaj iz člana 21. stav 2. Zakona o mirnom okupljanju Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (57)
- Prekršaj iz člana 25. stav 3. Zakona o oružju i municiji Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (58)
- Prekršaj iz člana 37. stav 1. tačka 2. Zakona o metrologiji u Republici Srpskoj (61)
- Prekršaj iz člana 38. stav 2. i 39. stav 5. Zakona o porezu na dodatu vrijednost Bosne i Hercegovine (63)
- Prekršaj iz člana 45. stav 3. Zakona o računovodstvu i reviziji u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine (59)
- Propisivanje prekršaja (52)
- Razmatranje žalbe (53)
- Rokovi zastarjelosti (59)

GRADANSKO PRAVO

AUTORSKO PRAVO

- Kolektivno ostvarivanje autorskih prava (151)

DISKRIMINACIJA

- Antidiskriminacioni test (144)
- Komparator – usporedna kategorija (141, 142)
- Osnov za utvrđenje diskriminacije (140)
- Teret dokazivanja (148)
- Vjerska obilježja kao osnov za diskriminaciju (145)

IZVRŠNI POSTUPAK

- Dostava rješenja o dosudi (197)
- Izuzimanje od izvršenja (199)
- Izvršna isprava (193, 195)
- Nastavak izvršenja u odnosu na nasljednike (196)
- Pristupanje izvršenju (195)
- Rok za predlaganje novog sredstva izvršenja (192)
- Troškovi privremenog zastupnika u izvršnom postupku (200)
- Vanredni pravni lijekovi (193)

NASLJEDNO PRAVO

- Ostvarivanje prava iz zaostavštine (118)
- Testament (118)

OBLIGACIONO PRAVO

- Načela
 - o Načelo savjesnosti i poštenja i načelo jednake vrijednosti uzajamnih davanja (74)

- Postupanje sa pažnjom dobrog domaćina, načelo savjesnosti i poštenja (75)
- Ništavost
 - Isticanje ništavosti (77)
 - Ništavost ugovora (76)
 - Osiguranje, ništavost odredaba o gubitku prava (109)
 - Raskid ugovora, rušljiv ugovor, ništav ugovor (80)
 - Osiguranje, ništavost odredaba o gubitku prava (109)
- Prava jedne strane kad druga strana ne ispuni svoju obavezu (78)
- Pružanje komunalnih usluga (101)
- Raskid ugovora
 - Pregled stvari i vidljivi nedostaci, ispunjenje, sniženje cijena, raskid ugovora, naknada štete (106)
 - Raskid ugovora, rušljiv ugovor, ništav ugovor (80)
 - Raskid ugovora zbog promijenjenih okolnosti (79)
- Sticanje bez osnova
 - Sticanje bez osnova (102)
 - Sticanje bez osnova - kada se ne može tražiti vraćanje (103)
- Šteta
 - Naknada nematerijalne štete (95)
 - Naknada nematerijalne štete zbog naruženosti (96, 97)
 - Naknada nematerijalne štete zbog povrede ugleda i časti (100)
 - Naknada nematerijalne štete zbog pretrpljenog straha (98)
 - Naknada nematerijalne štete zbog umanjenja životne aktivnosti (99)
 - Naknada štete (83, 84, 92)
 - Naknada štete za izmaklu korist (94)
 - Objektivna odgovornost za štetu, odgovornost za štetu od opasne stvari (81)
 - Odgovornost u slučaju udesa izazvanog motornim vozilima u pokretu (91)
 - Odgovornost za štetu od opasne stvari (87, 89)
 - Oslobođenje od odgovornosti (90)
 - Pregled stvari i vidljivi nedostaci, ispunjenje, sniženje cijena, raskid ugovora, naknada štete (106)
 - Šteta koja prelazi normalne granice (86)
- Ugovori
 - Opoziv ugovora o poklonu zbog neblagodarnosti (110)
 - Pregled stvari i vidljivi nedostaci, ispunjenje, sniženje cijena, raskid ugovora, naknada štete (106)
 - Ugovor o nalogu (108)
 - Ugovor o zakupu (107)
 - Ugovorna kazna (104)

OSTAVINSKI POSTUPAK

- Dopunsko rješenje o nasljeđivanju, Predmet raspravljanja u ostavinskom postupku (203)
- Naknadno pronađena imovina – dopunsko rješenje o nasljeđivanju (201)
- Ovlaštenja ostavinskog suda (201)

PARNIČNI POSTUPAK

- Dostava

- Dostavnica – javna isprava (166)
- Dostava odgovora na tužbu (162)
- Dokazi
 - Iznošenje novih činjenica i predlaganje novih dokaza (164)
 - Dokazi i izvođenje dokaza (165)
- Isprava (171)
- Istinitost javne isprave (170)
- Nepotpuno utvrđeno činjenično stanje (172)
- Ocjena dokaza (156, 157, 157)
- Odlučivanje suda u granicama zahtjeva koji su stavljeni u postupku (153)
- Postavljanje privremenog zastupnika (158)
- Postupanje sa nerazumljivim i nepotpunim podneskom (159)
- Povreda odredaba parničnog postupka (168, 169)
- Presuda zbog propuštanja (167)
- Raspravno načelo (154, 155)
- Revizija (173, 174)
- Tužba
 - Tužba (161)
 - Preinačenje tužbe (163)
- Utvrđivanje adrese (160)
- Troškovi postupka
 - Troškovi postupka (175, 176)
 - Troškovi postupka – djelimični uspjeh u parnici (178)
 - Troškovi postupka – troškovi punomoćnika (177)
 - Troškovi postupka u slučaju smanjenja tužbenog zahtjeva (179)

PORODIČNO PRAVO

- Bračna stečevina (114)
- Dužnost punoljetnog djeteta (115)
- Izmjena odluke o izdržavanju (115)
- Održavanje ličnih odnosa sa djetetom (111)
- Oduzimanje roditeljskog staranja (112)

PRIVREDNO PRAVO

- Brisanje lica ovlaštenog za zastupanje poslovne jedinice (136)
- Postupanje nadležnog registarskog suda po prijemu prijave za registraciju (138)
- Upis i zabilježba rješenja o otvaranju i zaključenju stečajnog postupka (137)

RADNO PRAVO

- Isplata razlike doprinosa za PIO i zdravstveno osiguranje (129)
- Izjašnjenje radnika o elementima odgovornosti (126)
- Naknada štete iz radnog odnosa (130)
- Nedonošenje podzakonskog propisa kojim se detaljnije uređuje pravo radnika iz zakona (128)
- Osposobljavanje radnika (132)
- Otkaz ugovora o radu (127)
- Predmet zakona (123, 124)
- Prestanak radnog odnosa po sili zakona službenicima i namještenicima (128)
- Protivtužba za naknadu štete (133)
- Računanje roka (134)

- Ugovor o radu na određeno vrijeme (125)

STAMBENO PRAVO

- Otkup stanova (150)

STARA DEVIZNA ŠTEDNJA

- Stara devizna štednja (120)

STVARNO PRAVO

- Faktička eksproprijacija (72)
- Nacionalizacija
 - o Isplata naknade za nacionalizovano zemljište (70)
 - o Nacionalizacija (71)
 - o Naknada za nacionalizovano građevinsko zemljište (67)
- Pravo korištenja nacionalizovane nekretnine (68)
- Sticanje prava vlasništva (66)
- Zaštita prava građenja (65)

VANPARNIČNI POSTUPAK

- Dioba nekretnina – upućivanje na parnicu (181)
- Odbijanje zahtjeva za izdavanje putne isprave (187)
- Upravljanje i korištenje zajedničke imovine (181)
- Troškovi vanparničnog postupka (185, 185)
- Upravnik zgrade (188, 189, 190)
- Uređenje međe (182, 183, 184)

ZEMLJIŠNOKNJIZNI POSTUPAK

- Odlučivanje o prijedlogu za upis (206)
- Ovlaštenje Registra zemljišta (207)
- Pravo na pokretanje prinudnog izvršenja radi namirenja tražbine osigurane založnim pravom (213)
- Provođenje prijavnog lista Odjeljenja za javni registar (209)
- Uknjižba prava vlasništva kada postoji zabilježba izvršenja (210)
- Uknjižba zakonske hipoteke (210)
- Upis zabilježbe izvršenja na nekretninama (204)
- Upis zabilježbi (214)
- Upis zabilježbi u zemljišne knjige (205)
- Žalba protiv rješenja (211)

UPRAVNO PRAVO

- Izmjene podataka u katastru (221)
- Kontakti roditelja i djece (224, 225)
- Ništavost rješenja (217)
- Odlaganje izvršenja upravnog akta (218)
- Podsticaj u poljoprivredi (219)
- Poništenje prebivališta (224)
- Postupak zapošljavanja u tijelima javne uprave Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (222)

- Prethodno pitanje (215)
- Rješavanje Apelacione komisije Brčko distrikta Bosne i Hercegovine po žalbi (216)